Sagas

Antiquities Celtic Romanesque 1786

Antiquities Celtic-Scandinavian 1786

Bound in 1 vol.

£35.00

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

http://www.archive.org/details/antiquitatesscandic00john

ANTIQUITATES
CELTO-SCANDICÆ;

SIVE

SERIES RERUM GESTARUM

INTER

NATIONES *BRITANNICARUM* INSULARUM

ET

GENTES SEPTENTRIONALES.

EX

Snorrone; Land-nama-boc; Egilli Scallagrimi-saga; Niála-saga; O. Tryggvasonar-saga; Orkneyinga-saga; Hriggiar-stikki; Knytlinga-saga; Speculo regali &c.

COMPILAVIT

JACOBUS JOHNSTONE, A.M.

Ecclesiæ MAGHERÆ-CRUCIS Rector; Legationis BRITANNICÆ apud serenissimam aulam DANICAM secretarius; Academiarum regiarum EDINÆ & HAVNIÆ socius.

HAVNIÆ

Typis *Augusti Friderici Steinii.*

MDCCLXXXVI.

TO

THE MOST NOBLE

THE

MARQUIS OF CARMARTHEN

HIS MAJESTY'S

PRINCIPAL SECRETARY OF STATE

FOR

FOREIGN AFFAIRS

&c. &c. &c.

My Lord,

Having been many years engaged in HIS MAJESTY'S *mission at the* Court *of* Denmark, *the few moments of leisure, left unoccupied by the duties of my station, were employed in perusing the* Icelandic *writers; and, from them, I selected the following chronological series of extracts intimately connected with the history of the* British isles.

Encouraged by the approbation your Lordship *has, repeatedly, condescended to bestow on my services in the* Foreign Department, *I venture to solicit* your Lordship's *countenance, also, in the* republick *of* Letters.

With the highest admiration of your Lordship's *superior talents; and the warmest sentiments of gratitude for* your *peculiar attention to those in, even, the subordinate stations of* your *important* office, *I have the honour to be,*

My Lord,

your Lordship's

most humble

and

most devoted servant

James Johnstone

Copenhagen,

August 22d. 1786.

ANTIQUITATES CELTO-SCANDICAE.

HARALLDR KONUNGR VERDR EINVALLDR AT NOREGI, OC UM EYDI-LANDA BYGGING.

Eptir orroſtona í *Hafursfirdi* feck Haralldr konungr enga mótſtödo í Noregi; voro þá fallnir allir mótſtödomenn oc hinir meſto fiandmenn hans; enn ſumir flýdo or landi; oc var þat allmikill mannfiölldi: þviat þá bygdoz ſtór eydilönd: þá bygdiz Jamtaland oc Helſingialand, oc var þó ádr hvarttveggia nockot bygt af Nordmönnum. I þeim úfridi, er Haralldr konunger geck

A til

FIT HARALLDUS REX NORVEGIÆ MONARCHA, ET DE DESERTARUM REGIONUM HABITATIONE.

A. D. 885.

Poſt prælium in Sinu Hafurenſi, *Haraldo Regi obſtitit nemo in Norvegia. Cæſi tunc erant adverſariorum atque hoſtium ejus potentiſſimi omnes; quidam etiam in exilium iere, quorum maxima erat multitudo, cum maximæ hactenus deſertæ regiones tunc coeptæ ſunt habitari. Habitata tunc eſt* Jamtia *&* Helſingia, *quæ regiones antea tamen à Normannis, pro parte quadam, fuerant cultæ. Bello ſæviente, quo*

Nor-

A. D. til lands í Noregi, þá funnuz oc bygduz útlönd, Færeyar oc Islaud: þá var oc mikil ferd af Nordmönnum til Hialtlands, oc margir ríkismenn af Noregi flýdo útlaga fyrir Haralldi konungi, oc fóro í veſtrvíking: voru í Orkneyum eda Sudreyum á vetrom, enn á ſumrom heriado þeir í Noregi, oc gerdo þar mikin landzſkada. Margir voru þeir oc ríkismenn, er gengu til handa Haralldi konungi, oc gerdoz hans menn, oc bygdo lönd med hanom.

Norvegiam armis ſibi vindicavit Rex Haralldus, inventæ ſunt & habitatæ longius ab aliis diſſitæ terræ, Inſulæ Færöenſes *&* Islandia. *Plurima etiam in* Hialtlandiam *facta eſt migratio, Nordmannorum multis præcipuæ dignitatis viris, ut vim Haralldi Regis fugerent, patriam exilio mutantibus, & ad piraticam in mari Occidentali converſis, qui hyemes Orcadibus in inſulis & Hæbudibus transegere, ſed per æſtates Norvegiam prædabundi infeſtabant, maxima ibi clade & hominum cæde incolas multantes. Haud exigua tamen maxime honoratorum & principum virorum fuit multitudo, qui fidem & obſequium Regi Haralldo obſtringentes, ejusque facti vaſalli, una cum eo patriam colnere terram.*

FRA BÖRNUM HARALLDS KONUNGS OC KVANFÖNGUM.

Haralldr konungr var nú einvalldi ordinn als Noregs, þá minntiz hann þeſs er mærin mikilláta hafdi mælt til hans: hann ſendi þá menn eptir henni, oc let hana hafa til ſín, oc lagdi hana hiá ſer; þerſi voro börn þeirra: Alof var ellzt, þá var Hrærekr, þá Sigtryggr, Fródi oc Þórgills. Haralldr konungr átti margar konur oc mörg börn: hann feck þeirrar kono er Ragnhilldr het, dóttir Eiríks konungs af Jotlandi; hun var köllot Ragnhilldr hin Ríka: þeirra ſon var Eiríkr Blódöx. Enn átti hann Svan-

DE LIBERIS HARALLDI REGIS ET EJUS CONJUGIIS.

Factus jam erat Rex Haralldus totius Norvegiæ Monarcha. Redeunt tunc ei in memoriam prius dictæ magnanimæ virginis verba, quam miſſis igitur nuntiis ad ſe acceſſitam thori ſibi junxit ſociam. Eorum hi erant liberi. Maxima natu fuit Alofa; *ei proximus* Hrörekus; *hinc* Sigtryggus, Frodius *&* Thorgilſus.. *Multæ erant Haralldo Regi conjuges, multi etiam liberi. Conjugem duxit foeminam,* Ragnhilldam *dictam,* Eiriki *Jotlandiæ Regis filiam, quæ Ragnhillda cognominata eſt* Potens, *peperitque Haralldo filium* Eirikum Blodöxe. *Habuit*

Svanhilldi dóttur Eyſteins Jarls; þeſsir voru ſynir þeirra: Olafr Geirſtada-Alfr, Biörn oc Ragnarr Ryckill. Enn átti Haralldr konungr Ashilldi, dóttur Hríngs Dags ſonar ofan af Hríngaríki; þeirra börn voro: Dagr oc Hringr, Gudrödr Skiria oc Ingigerdr. Sva ſegia menn, at þá er Haralldr konungr feck Ragnhilldr Ríko, at hann leti þá af IX konum ſínum. Þeſs getr Hornklofi,

Hafnadi Holmrygiom
Oc Hörda meyom
Hverri hinni Heinverſcu
Oc Hölga ættar
Konungr hinn kynſtóri
Er tók konunga Dönſko.

buit præterea uxorem Svanhilldam, Eyſte- A. D.
ſtenii Jarli *filiam*, *ex qva genuit filios*, Olafum *Geirſtadenſium Genium* Biornum & Ragnarum Rykkill. *Alia etiam* (*præter has*) *erat Haralldo Regi conjux*, Alfhillda Hringi Dagi *filia*, & *ex ea liberi* Dagus & Hringus, Gudraudus Skerja & Ingigerda. *Fertur Haralldus, Ragnhillda ducta uxore, conjuges novem dimisſiſſe. Sic dixit* Hornklofius:

Repudiavit Holmrygenſes.
Atqve Hordenſes virgines,
Qvamlibet indigenarum,
Atqve generis Halogalenſis,
Rex ille, ſummo loco natus,
Uxorem ducens Danam.

Börn Harallds konungs voru þar hver uppfædd, ſem móderni áttu. Guthormr hertogi hafdi yatni auſit hinn ellzta ſon Harallds konungs, oc gaf nafn ſitt; hann knefetti þann ſvein oc fóſtradi, oc hafdi med ſer í Vík auſtr: fæddiz hann þar upp med Guthormi hertoga. Guthormr hertogi hafdi alla ſtiórn landſins um Víkina, oc um Upplönd, þá er Haralldr konungr var eigi nær.

Apud cognatos maternos educati ſunt Haralldi liberorum ſinguli. Maximum natu Regis Haralldi filium, luſtrali aqva ſparſum, ſuo nomine vocaverat Dux Guttormus. *Hunc puerum, qvem genu ſuo impoſuit educandum, ſecum orientem verſus in Vikiam duxit, ubi apud Ducem Guttormum adolevit. Penes Guttormum Ducem totum erat, per Vikiam perqve Uplandiam, imperium Rege ipſo non præſente.*

VESTRFERD HARALLDS KONUNGS,

HARALLDI REGIS IN OCCIDENTEM EXPEDITIO. 888.

Haralldr konungr ſpurdi at vída um mitt-landit heriado víkingar, þeir er á vetrum voru fyrir veſtan haf; hann hafdi þá leidangr úti hvert ſumar, oc kannadi

Certior factus eſt Rex Haralldus, piratas, in occidentalibus inſulis per hyemes qui latebant, medias regni regiones latè vaſtare. Parata igitur, qvavis æſtate, ad expeditionem bellicam

A. D. eyar oc útſeer. Enn hvar ſem víkingar urdu varir vid her hans, þá flýdo allir, oc fleſtir á haf út. Enn er konungi leiddiz þetta ſtarf, þá var þat á einu ſumri, at Haralldr konungr ſigldi med her ſinn veſtr um haf; kom hann fyrſt vid Hialltland, oc drap þar alla víkinga
895. þá er eigi flýdo undan. Sídan ſiglir Haralldr konungr ſudr til Orkneya, oc reinſadi þar allt af víkingom. Eptir þat fer hann allt í Sudreyiar, oc heriar þar: hann drap þar marga víkinga, þá er fyrir lidi redo ádr. Hann átti þar margar orroſtur, oc hafdi iafnan ſigr. Þá heriadi hann á Skotland, oc átti þar orroſtur. Ern er hann kom veſtr í Mön, þá höfdo þeir ádr ſpurt hvern hernad hann hafdi giört fyrrum þar í landi, þá flýdi allt folk inn á Skotland, oc var þar aleyda af mönnum: braut var oc flutt allt fe þat er mátti. Enn er þeir Haralldr konungr gengu á land, þá fengu þeir ecki herfang. Sva ſegir Hornkloſi:

Menfergir bar margar
Margſpakr nidar varga
Lundr vann ſôkn á ſandi
Sandmenns í by randir;
Adr fyrir ælian fródum
Allr herr Scota þverri
Lögdis æids af ládi
Læbrautar vard flæia.

bellicam claſſe, inſulas ſcopulosque longius à continenti remotos luſtravit. Animadvertentes autem ejus claſſem piratæ, mox in fugam vertuntur omnes, altumque petunt pleriqve. Hujus rei pertæſus Rex, æſtate quadam, trans Oceanum, occidentem verſus, claſſe vectus, ad Hialltlandiam primum appulit, ubi piratas omnes, quotquot effugere non poterant, occidit. Hinc longius verſus auſtrum ad Orcadas vectus, inſulas omnes ab iſta colluvie purgavit. Porro in Hæbudas usque inſulas progreſſus, late eas populatur, piratarumque multos occidit, qui militum agmina antea ducebant. Multis hic congreſſus prœliis, victoriam ſæpius reportabat. Hic Scotiam prædabundus infeſtat, manumque (haud raro) conſeruit. Ubi longius occidentem verſus in Mœnaviam ventum eſt, perlata ad incolas, de vaſtatis ab eo finitimis regionibus, fama omnes in Scotiam fugaverat; deſerta igitur tota erat regio, omniaqve, quæ poterant auferri, inde translata bona. Exſcenſionem ergo cum ſuis fecit (quidem) Haralldus, ſed nullam reportavit prædam, teſte Hornklofio:

Monilium largitor tulit multa
Multiſcius (navium dominus
Fecit impetum in arenam)
Maritimam in urbem ſcuta,
Antequam coram laboris perito,
Totus exercitus Scotorum, conſumtore
Scuti, ex regione viæ
Fraudulentæ cogebatur fugere.

I þeſſom

Durante

I þeſſom orroſtom fell Ivar ſon Rögnvallds Mæra Jarls; enn í bætur þeſs gaf Haralldr konungr Rögnvalldi Jarli, er hann ſigldi veſtan, Orkneiar oc Hialltland; enn Rögnvalldr gaf þegar Sigurdi brodur ſinum bædi löndin, oc var hann veſtr eptir. Haralldr konungr gaf Sigurdi Jarldom, ádr konungr ſigldi auſtr. Þá kom til lags vid hann Þórſtein Raudi, ſonr Olafs Hvíta oc Audar hinnar Diúpaudgu; þeir heriado á Skotland, oc eignuduz Katanes, oc Sudrland allt til Eckjalsbacka. Sigurdr Jarl drap Melbrigda Tönn, Jarl ſkotſkan, oc batt höfut hans vid ſlagálar ſer, oc lauſt kyeqva vödva ſínom á tönnina, er ſkagdi or höfdino, kom þar bláſtr í fótinn, oc feck hann af því bana, oc er hann heygdr á Eckialsbacka; þá red löndom Guthormr ſonr hans einn vetr, oc dó hann barnlaus. Sídan ſettuz í löndin víkingar margir Danir oc Nordmenn.

Durante hac expeditione, cecidit Ivarus, *filius* Rognvalldi, *Möriarum Jarli; quod ut reſarciret damnum, Roguvalldo Jarlo Orcadas & Hialtlandiam dedit Haralldus Rex, ab occidente domum reverſurus,* Sigurdo *autem fratri ſuo utramque mox provinciam Roguvalldus. In occidente igitur remanſit Sigurdus, redeunte in orientem Rege, qui ante reditum, titulo & dignitate Jarli Sigurdum ornavit. Hoc facto, ſocietatem cum eo* (*Sigurdo*) *iniit* Thorſtenius Rufus. Olafi Álbi & Auduræ *profunde prudentis,* (*vel prædivitis,*) *filius; qui* (*ſocii*) *Scotiam bello adhorti,* Katanesiam, & Sudurlandiam *totam, ad* Ekkjalsbakkam (*montes* Ochellenſes) *usque, ſuæ fecerunt ditionis. Sigurdus Jarlus occidit* Melbrigidum *dictum* Tönn, *Jarlum Scoticum, cujus caput ſuo ephippio fecit alligari. In dentem è capite prominentem, impegit* (*Sigurdus*) *ſuram, ubi eſt carnoſior, ſaucium membrum occupat inflammatio, hæc mortem ei accelerat, mortuusque tumulatur ad Ekkjalsbakkam. Unum per annum provinciis poſtea præfuit filius ejus* Guttormus, *deceſſitque, prole non relicta. Poſthac ſedes ibi occupant piratæ plurimi, Dani æque ac Normanni.*

GAUNGU-ROLFR UTLÆGR GIORR.

HROLFUS PEDES IN EXILIUM ACTUS. 895.

Rögnvalldr Mæra Jarl var hinn meſti áſtvin Haralds konungs, oc konungr virdi hann mikils. Rögnvalldr Jarl átti Hilldi, dóttur Rólfs Nefiu; ſynir þeirra

Erat Rognvalldus *Möriarum Jarlus Haralldo Regi omnium amicorum maxime carus, cui Rex impenſum habuit honorem. Conjugem habuit Roguvalldus* Hilldam, *filiam*

A. D. varo þeir Rolfr oc Þorir. Rögnvalldr Jarl átti oc frilloſyni þtiá, het einn Halladr, annar Einarr, hinn þridi Hrollaugr; þeir voro roſknir, þá er hinir ſkírborno brædur þeirra voro börn. Rolfr var víkingr mikill: hann var ſva mikill madr vexti, at engi heſtr mátti bera hann, oc geck hann hvargi ſem hann fór: hann var kalladr Ganngo-Rolfr. Hann heriadi miöc í Auſtrvegu. A eino ſumri, er hann kom or víking auſtan í víkina, þá hió hann þar ſtrandhögg. Haralldr var þá í víkinni; hann var miöc reidr, þá er hann ſpurdi þetta, þvíat hann hafdi mikit bann álagt, at ræna innanlandz. Konungr lýſti því á þíngi, at hann gerdi Rolf útlaga of allan Noreg. Enn er þat ſpurdi Hilldr módir Rolfs, þá fór hún á fund konungs, oc bad fridar Hrolfi; konungr var ſva reidr, at henni týdi ecki at bidia. Þá kvad Hilldr þetta:

filiam Hrolfi, *dicti* Neſja (*bene naſuti*). *Filii illorum erant* Hrolfus *&* Thorerus. *Etiam ex concubinis filios tres ſuſceperat Rognvalldus Jarlus, qvorum uni nomen erat* Hallado, *ſecundo* Einaro, *tertio* Hrollaugo; *hi adultam attigerant ætatem, cum infantes erant ex legitimo thoro procreati eorum fratres. Erat* Hrolfus *pirata inſignis & ſtatura corporis adeo prægrandi, ut ei portando nullus par eſſet equus, qvare cum pedes incedere cogeretur, ubicunqve proficiſcebatur, vocatus eſt* Hrolfus Pedes. *Piraticam in mare Orientali* (*Balthico*) *frequens exercuit. Qvadam æſtate, cum à piratica expeditione redux, in Vikiam appellebat, rapta qvæ ad littus offendebat. In Vikia tunc commorabatur Haralldus Rex, qvi hujus rei nuntio vehementer commotus, utpote qvi ſevero ſanxerat edicto, ne qvis intra patriæ limites prædas ageret, publicis in comitiis Hrolfum tota Norvegia exulare juſſit. Hoc audito, mater Rrolfi* Hillda, *Regem adiens, ſupplex Hrolfo pacem petiit. Cum tanta erat Regis ira, ut irritæ ejus eſſent preces,* (*abiens*) *hæc cecinit Hillda.*

Hafnit Neſiu nafna
Nú rækit gand or landi
Horſcan höllda barma,
Hví bellit því ſtillir?
Illt er vid úlf at ylfaz
Yggs val-bríkar ſlíkar
Munna vid hilmis hiardir
Hógr ef hann rennr til ſcógar.

Exulare jubes Neſiæ *cognominem,*
Jam abigis, ut lupum, (eum) è terra,
Inſignem inſigni loco natum virum.
Qvare illa violentia ſævis, Rex?
Non expedit in lupum ſævire,
Viro heroi, iſtiusmodi.
In Regis greges futurus eſt ſævus,
In ſylvam ſi ſe proripuerit.

Gangu-

Poſt-

Gangu-Rolfr fór ſídan um haf i Sudreyar, oc þadan fór hann veſtr í Valland, oc heriadi þar, oc eignadiz þar Jarls ríki mikit, oc bygdi þar miöc Nordmönnum, oc er er þar ſídan kallat Nordmandi. Sonr Gangu-Rolfs var Viljalmr, fadir Ríkardar, fódur annars Ríkardar, fódur Rodberts Laungu-ſpada, fódur Vilialms Baſtardar Engla konungs; frá honom ero ſídan komnir Engla konungar allir. Af Rolfs ætt ero oc komnir Jarlar í Nordmandi.

Poſthac occidentem verſus oceanum transgreſſus in Hæbudas, indeque in Vallandiam Rolfus, late ibi prædas egit, potitusque ibi Jarli imperio, iſtam à Normannis late habitari fecit provinciam, quæ poſtea Nordmannia *eſt dicta. Rolfi Peditis filius erat* Wilhelmus, *hic vero pater* Richardi, *qui genuit* Richardum ſecundum, *patrem* Rolfi Langeſpade, *cujus filius erat* Wilhelmus Nothus, *à quo ortum trahunt Angliæ Reges univerſi.* A. D. 896.

UPPHAF TORF-EINARS JARLS I ORKNEYVM.

Rögnvalldr Jarl á Mæri ſpurdi fall Sigurdar bródur ſíns, oc þat at þá ſáto í löndonom víkingar; þá ſendi hann veſtr Hallad ſon ſinn, oc tók hann ádr Jarls nafn, oc hafdi lid mikit. Enn er hann kom til Orkneya, þá ſettiz hann í löndin, enn bædi á hauſt oc um vetr, oc um vár, fóro víkingar um eyiarnar, oc námo nesnám oc hioggo ſtrandhögg. Þá leiddiz Halladi Jarli at ſitia í eyonom, vellriz hann þá or Jarldóminom, oc tók höllds rett, fór hann ſídan í Noreg. Enn er Rögnvalldr Jarl ſpurdi þetta, let hann illa yfir ferd Halladar, ſegir at ſynir hans mundi verda úlíkir forellri ſíno. Þá ſvarar Einar: Ek hefi lítin

ORTUS ET INCREMENTA TORF-EINARI, ORCADUM JARLI.

Mortis Sigurdi, *fratris ſui, certior factus* Rognvalldus *Möriæ Jarlus, piratasque iſtis in provinciis ſedes fixiſſe, filium ſuum* Halladum *occidentem verſus miſit, qui Jarli titulo auctus & ingenti ſtipatus exercitu illuc proficiſcebatur. Ad Orcadas delatus, ibi domicilium fixit: autumno autem, & hyeme, & vere circa inſulas navibus vecti piratæ, promontoria omnia latrociniis infeſtabant, & abactapecora mactabant. Hinc ulterioris in inſulis moræ pertæſus Halladus Jarlus, ex ſede (à dignitate) Jarli devolvebatur, ad conditionem nobilium ordinis ejus, quos* Haulldos *vocant; quo facto, orientem verſus in Norvegiam eſt profectus. Rognvalldus autem, hoc audito, Halladi (hanc) expeditionem ſummopere carpebat, dictitans, filios ſuos ſuis majoribus futuros admodum diſſimiles.*

A. D. lítin metnad af þer; á ec vid litla áſt her at ſkiliaz: mun ec fara veſtr til eyia, ef þú villt fá mer ſtyrk nockurn; mun ec því heita þer, er þer mun allmikill fagnadr á vera, at ec mun eigi aptr koma til Noregs. Rögnvalldr Jarl ſvarar, at þat líkadi hönom vel, at kann qvæmi eigi aptr; þvíat mer er lítils ván, at frændom þínom ſe ſæmd at þer; þvíat móduræt þín öll er þrælborin. Rögnvalldr Jarl feck Einari eitt lángſcip alſcipat. Sigldi Einar um hauſtir veſtr um haf. Enn er hann kom til Orkneyia, þá lágu þar fyrir víkingar, tueim ſkipum. Þórir Treſkegg oc Kalfr Skurfa. Einar lagdi þegar til orroſto vid þá, oc ſigradiz, enn þeir fello bádir. Þá var þetta qvedit:

Þá gaf hann Treſkegg tröllom
Torf-Einarr drap Scurfo.

Hann var fyrir því kalladr Torf-Einarr, at hann let ſkera torf, oc hafdi þat fyrir elldi-vid, þvíat engi var ſkógr í Orkneyom. Sídan gerdiz Einarr Jarl yfir Eyonom, oc var hann ríkr madr: hann var liótr madr oc einſýnn, oc þó manna ſcygnaſtr.

les. "*Parum honoris, reſpondit Einarus,* "*mihi à te datum fuit, nec amore multo me* "*privabit meus hinc abitus; quare occiden-* "*tem verſus ad inſulas transibo, ſi quid opum,* "*ad hoc neceſſariarum, mihi dederis; ego* "*viciſſim tibi pollicebor, quod tibi admodum* "*erit gratum, me unquam in Norvegiam* "*eſſe rediturum.*„ *Reſpondit Rognvalldus, gratum ſibi eſſe, quod non erat rediturus:* "*exigua enim, inquit, mihi datur ſpes, te* "*tuis conſanguineis honori futurum, cum* "*genus tuum maternum totum ſit ſervi-* "*le.*„ *Einaro navem longam dedit Rognvalldus, ad ejus uſus armis & viris probe inſtructam. Circa autumnum, trans mare occidentem verſus, Einarus, cum ad Orcadas venit, offendit ibi piratas, duarum navium rectores,* Thorerum Treſkiegg & Kalfum Skurfa. *Hos prælio mox aggreſſus Einarus, victoriaque potitus, ambos proſtravit. Quo facto, hæc cecinit vates quidam:*

Treſkieggum dæmonibus dedit;
Skurfum occidit Torf-Einarus.

Dictus autem eſt Torf-Einarus, *quod exſcindi & foco, lignorum loco, adhiberi fecit ceſpites (Torf) cum in Orcadibus non erant ſilvæ. Poſthac inſularum Jarlis factus Einarus, potentia & divitiis crevit. Facie erat deformis, atque altero captus oculo, ſed viſus tamen omnium acutiſſimi.*

DAUDI HALFDANAR HALEGGS.

Hálfdan Háleggr kom veſtr til Orkneya, oc miöc á úvart; oc flýdi Einarr Jarl þegar or eyonom, oc kom aptr þegar um hauſtit, oc kom þá á úvart Hálfdani. Þeir hittuz, oc vard ſkömm orroſta, oc flýdi Hálfdan, oc var þat vid nótt ſiálfa, lágu þeir Einar tialldalauſir um nóttina. Enn um morguninn er lýſa tók, fóro þeir at leita flóttamanna um eyarnar, oc var hverr drepinn þar er ſtadinn vard. Þá mællti Einar Jarl. Eigi veit ec, ſegir hann, hvert ec ſe út á Rinansey, mann edr fugl, ſtundum hefz upp, ſtundum leggz nidr. Sídan fóro þeir þannog til, oc fundo þar Hálfdan Hálegg, oc tóko hann höndom. Einar Jarl kvad víſo þeſsa um aptanin, ádr hann lagdi til orroſto:

Sekat ek Hrolfs or hendi
Ne Hrollaugi fliúga
Dörr á dolga mengi,
Dugir oſs födor hefna:
Enn í qvölld þar er knyom
At kerſtraumi rómo
Þegiandi ſitr þetta
Þórir Jarl á Mæri.

Þa geck Einarr Jarl til Hálfdanar; hann reiſt örn á bak hönom vid þeima hætti, at hann lagdi ſverdi á hol vid hrygginn, oc reiſt rifin öll ofan allt á lendar, oc dró þar út lúngun; var þat bani Hálfdanar. Þá kvad Einarr:

MORS HALFDANI HALEGG. A. D

Occidentem verſus ad Orcadas venit omnibus improviſus Halfdanus; quare ex inſulis fugit Einarus, ſed rediit mox eodem autumno, Halfdano improviſus. Orto inter illos prælio, poſt breve certamen, fugit Halfdanus, ſub ingruentem jam noctem. In navibus, ſed nullo velo opertis, noctem tranſigunt Einarus ejusqve comites; luce autem oriente, fuga elapſos per inſulas inveſtigant, inventosqve quo loco ſunt depreheuſi, occidunt omnes. Tum Einarus: "Neſcio, inqvit, qvid "in inſula Rinansey *meis obſervatur oculis, ho-"mo an avis; elevatur interdum, interdum "humi procumbit." Transgreſſi in inſulam, Halfdanum inveniunt, vivumqve prehendunt, Veſpera, ante ortum prælium, hoc cecinit Einarus:*

"Non video Hrolfi ex manu,
"Nec ex Hrollaugi volitura
"Tela in hoſtium cohortem:
"Nos juvat patris vindicta.
"Hac veſpera, pugnantibus nobis,
"Ad poculorum flumen
"Taciturnus ſedet
"Thorerus Jarlus, in Möria.

Halfdanum aggreſſus Einarus, ad ſpeciem aqvilæ dorſum ei ita laniabat, ut adacto ad ſpinam gladio, coſtisqve omnibus ad lumbos usqve à tergo diviſis, pulmones extraheret, necemqve ita Halfdano acciret; qvo facto, cecinit Einarus,

"Ultus

A. D. Rekit hefi ec Rögnvallds dauda,
Enn redo því nornir;
Nú er fólc-ſtudill fallinn
At fiordungi mínom.
Verpit ſnarpir ſveinar,
Þvíat ſigri ver rádumk.
(Skatt vel ec hönom hardan)
At háfæto grióti.

"*Ultus ſum* Rognvalldi *necem*,
"*Sic voluere Parcæ.*
"*Jam cecidit populi columna*,
"*Pro mea qvarta parte.*
"*Tumulum congerite alacres juvenes*,
"*Penes nos enim eſt victoria;*
"*Cenſum longa habenti crura tribuo durum*,
"*Littoris ex lapidibus.*

Sídan tók Einarr Jarl at ſer Orkneyar ſem ſyrr hafdi hann haft. Enn er tídindi þeſſi ſpyriaz í Noreg, þá kunna þeſſo ſtórilla brædor Hálfdanar, oc köllodo hefnda fyrir vert, oc margir ſönnudu þat adrir. Enn er Einarr Jarl ſpyrr þetta, þá qvad hann:

Poſthac ſuas fecit Einarus Orcadas, proui eas antea tenuerat. Fama autem hujus re ad Norvegiam delata, peſſime eam tulere fratres Halfdani, dictitantes vindicta illam eſſ dignam, plurimis aliis idem ſentientibus Qvod fama doctus Einarus ita cecinit:

Éru til míns fiörs margir
Menn of ſannar deilldir,
Or ymiſſom áttom,
O-ſmábornir giarnir,
Enn þó vito þeigi
Þat ádr mic hafa felldan
Hverr ilþorna arnar
Undir hlytr at híta.

"*Sunt ad vitam mihi adimendam, multi*
"*Viri, vera ex cauſa,*
"*Variis mundi ex plagis,*
"*Progeniei haud infimæ proclives.*
"*Attamen non ſciunt illi,*
"*Antequam ei me proſtravere,*
"*Qvinam, ſævis ſub aqvilarum ungvibus,*
"*Incurvari cogitur.*

SÆTT HARALLDS KONUNGS OC EINARS JARLS.

Haralldr konungr baud lidi út, oc dró ſaman her mikinn, oc fór ſídan veſtr til Orkneyia. Enn er Einarr Jarl ſpurdi, at Haralldr konungr var auſtan kominn, þá ferr hann yfir á nes. Þá kvad hann víſo þeſſa:

HARALLDUS REX ET EINARUS JARLUS RECONCILIATI.

Milites ad expeditionem imperat Haralldu *Rex, ingentemqve cogit exercitum, qvocu poſtea inſulas Orcadas petit. Adventu Re gis nunciato, in Neſiam (Katanes) transfr tavit* Einarus Jarlus, *hocce carmen modu latus:*

Margr verdr ſekr of ſaudi
Segir med fögro ſkeggi;
Enn ec at úngs í eyo m
Allvalldz ſonar falli.

"*Multi, ob ovés mulctantur*
"*Homines, barba ſpecioſa decori,*
"*At ego, ob juvenis in inſulis*
"*Omnipotentis (Monarchæ) filii necem.*

Hætt

Per

Hætt ſegia mer hölldar
Vid hugfallan ſtilli;
Harallds hefi ec ſkard í ſkilldi
(Scalat ugga þat) höggvit.

"*Periculum nuntiant mihi,* A. D.
"*Ab animoſo Rege:*
"*Haralldi ego inciſionem in clypeo,*
"*Quod non metuam, incidi.*

Þá fóro menn oc ordſendingar millom konungs oc Jarls; kom þá ſva, at þar vard ákomit ſtefnulagi, oc finnaz þeir ſiálfir, oc feſti þá Jarl allt í konungs dom. Haralldr konungr dæmdi á hendur Einari Jarli, oc öllum Orkneyingom, at giallda LX marka gulls. Bondom þótti gialld ofmikit. Þá baud Jarl þeim at hann mundi einn ſaman giallda, oc ſkylldi hann eignaz þá odol öll í eyonom. Þeſsu iátudo þeir allir, meſt fyrer þá ſök, at hinir ſnaudu attu litlar iardir, enn hinir audgu hugduz mundu leyſa ſín ódol, þegar er þeir villdu; leyſti Jarl allt gialldit vid konung. Fór konungr þá auſtr aptr um hauſtit. Var þat lengi ſídan í Orkneyom, at Jarlar átto ódol öll, allt þar til er Sigurdr Lödviſſon gaf aptr ódulin.

Poſthac, Regem inter & Jarlum, viri nuntiique ultro citroque iere, qua re eo ventum eſt, ut pacto conventu, quo ipſi congrediebantur, Regis arbitrio omnia committeret Jarlus. Tunc Einaro Jarlo omnibusque Orcadenſibus ſexaginta auri marcas (ſelibras) imperat ſolvendas Rex Haralldus. Colonis nimia admodum hæc viſa eſt multa; quare conditionem eam iis obtulit Jarlus, ut is ſolus ſolueret multam, omnia in inſulis bona allodialia viciſſim obtenturus. In hoc omnes conſentiebant, eam potiſſimum ob cauſam, quod exiguos poſſidebant fundos pauperes, ditiores vero exiſtimabant, ſe facile, quando libitum foret, bona ſua poſſe redimere. Solvit Jarlus totam Regi multam; quo facto, domum proximo autumno profectus eſt Rex. Longo poſtea tempore bona omnia allodialia in Orcadibus poſſidebant Jarli, donec ea poſſeſſoribus reſtituit Sigurdus Ludovici *filius.*

Eirikr Haraldſon var at foſtri med Þori Herſi- Þá er hann var XII vetra fór hann í hernad í auſtrveg oc dvaldiz þar IV vetr. Sídan fór hann veſtr um haf oc heriadi á Skotland, Bretland, Irland oc Valland oc dvaldiz þar adra IV vetr.

Eirikus Haraldi *filius apud Thorerum herſum educatus eſt. Duodecim annos natus cum erat piraticam primum in mari orientali (Baltico) per annos quatuor exercuit. Deinde occidentem verſus per mare vectus circa littora Scotiæ, Bretlandiæ, Hiberniæ & Vallandiæ prædis graſſabatur per annos etiam quatuor.*

A. D. 903.

HARALLDR SKIPTIR RIKI MED SONUM SINUM,

Haralldr konungr var þá fimmtogr at alldri, er ſynir hans voru margir roſcnir, enn ſumir daudir: þeir gerdoz þá margir offtopa menn miklir innanlands, oc voro ſialfir ófáttir. Þeir ráku af eignum Jarla konungs, enn ſuma drápu þeir. Haralldr konungr ſtefnir þá þíng fiölment ſudr í landi, oc baud til öllum Upplendingnm: þá gaf hann ſonom ſínom öllom konunga nöfn, oc ſetti þat í lögom, at hans ættmenn ſkylldo hverir konungdom taka epttr födur ſinn; enn Jarldóm ſá er kvennſifr væri af hans ætt kominn. Hann ſkipti landi med þeim: Vingulmörk, Raumariki, Veſtfolld, Þelamörk, þat gaf hann Olafi, Birni, Sigtryggvi, Fróda, Þórgilſi; enn Heidmörk oc Gudbrandzdali gaf hann Dag oc Hríngi oc Ragnari; Snæfridar ſonum gaf hann Hríngaríki, Hadaland, Þotn, oc þat er þar liggr til. Guthormi hafdi hann gefit til yfir-ſócnar frá Elfi til Svínaſunds oc Ránríki; han hafdi hann ſett til landvarnar auſtr vid landsenda, ſem fyrr er ritat. Haralldr konungr ſiálfr var optaz um mitt land. Rærekr oc Gudrödr voro iafnan innan hirdar med konungi, oc höfdo veizlor ſtórar um Hördaland oc Sogn. Eiríkr konungr var med Haralldi konungi fedr ſínom

HARALLDUS REGNUM INTER SUOS PARITUR FILIOS.

Qvinqvaginta annorum erat Haralldus Rex, qvo tempore filiorum ejus multi ætate maturuerant, obierant nonnulli. Intra patriam horum multi procaciter nimis ſe gerere coeperunt, ipſi inter ſe diſcordes. Jarlorum Regis ſuis bonis deturbabant alios, alios necabant. Hinc in parte regni auſtrali frequentia indixit Haralldus Rex comitia, ad qvæ Uplandenſes omnes vocavit. Hic ſuis filiis Regium titulum dedit Rex Haralldus, juſſitqve id legibus inſeri, ut ipſius proſapia orti Principes, Regibus patribus ſuccederent Reges, Jarli vero eſſent, qvi ſui ſtemmatis orti erant fœmellis. Provincias qvoqve inter eos partitus, Vingulmarkiam, Raumarikiam, Veſtfolldiam & Thelamarkiam dedit Olafo, Biorno, Sigtryggo, Frodio, Thorgilſo; *Heidmarkiam autem, & Gudbrandsdaliam aſſignavit* Dago & Hringo & Ragnaro. *Snæfridæ filiis attribuit Hringarikiam, Hadalandium, Totniam, hisqve adjunctas regiones.* Guttormo *imperium dederat in terras, qvæ à* Gotelva, *ad* Svinaſund *usqve porriguntur, atqve in Ranarikiam, eumqve, ut ſupra eſt dictum, cuſtodem limitum regni hic orientem verſus poſuerat. In meditullio regni ſæpius verſabatur ipſe Haralldus Rex, & intra ejus ſemper aulam* Rörekus & Godraudus, *qvi feuda tamen in Hordalandia & Sognia tenebant ampliſſima. Aulam parentis ſui Regis Haralldi*

ſinom; honum unni hann meſt ſona ſinna, oc virdi hann meſt; hönom gaf hann Hálogaland, oc Nordmæri oc Raumsdal. Nordr í Þrámdheimi gaf hann yfirſócn Hálfdani Svarta, oc Hálfdani Hvíta oc Sigrödi; hann gaf ſonom ſínom í hverio þeſso fylki hálfar tekior vid ſic, oc þat med, at þeir ſkyldo ſitia í háſæti, ſkör hærra enn Jarlar, enn ſcör lægra enn hann ſiálfr. Enn þat ſæti ætladi ſer hverr ſona hans eptir hans dag, enn hann ſiálfr ætladi þat Eiríki; enn þrændur ætlodo þat Hálfdani Svarta; enn Víkverir oc Upplendingar unnu þeim beſt ríkis er þeim voro undir hendi. Af þeſso vard mikit ſundrþycki enn af nýo millom þeirra brædra. Enn med því at þeir þottuz hafa lítit ríki, þá fóro þeir i hernad; ſva ſem ſagt er, at Gothormr fell í Elfarqvislom fyrir Sölva Klofa. Eptir þat tók Olafr vid því ríki er hann hafdi haft. Hálfdan Hvíti fell í Eiſtlandi. Hálfdan Háleggr fell í Orkneyom. Þeim Þórgilſi oc Fróda gaf Haralldr konungr herſcip, oc fóro þeir í Veſtrvíking, oc heriado um Scotland oc Bretland oc Irland: þeir cignodoz fyrſt Nordmanna Dyflinni. Sva er ſagt, at Fróda væri gefinn banadryckr; enn Þórgils var lengi konungr yfir Dyflinni, oc var ſvikinn af Írom, oc fell þar.

ralldi (etiam) comitabatur Eirikus *Rex,* A. D.
cui ſuos inter filios maximum amoris honorisqve tribuebat; huic Halogalandiam dedit & Nordmæriam & Raumsdaliam. Thrandhemiæ præfecit Halfdanum Nigrum, Halfdanum Album & Sigraudum. *Singulis hiſce in provinciis dedit filiis ſuis redituum dimidiam partem, juſſitqve eos in throno ſedere, uno quidem gradu ſuperiori, quam in qvo ſedebant Jarli, ſed uno infra ſedem, qvam ipſe occupabat. Hanc autem ſedem, poſt ejus mortem, ſibi deſtinabant filiorum illius ſinguli;* Eiriko *deſtinabat ipſe* (*Haralldus*); Halfdano Nigro *Throndenſes; Vikverienſes vero & Upplandenſes imperium* (*ſummum*) *iis potiſſimum volebant, qvi illis jam Reges aderant, Hinc de novo fratres inter magna orta eſt diſſenſio. Exigua autem, qvæ* (*dicto modo*) *tenebant, cum illis viderentur regna, piraticam aggreſſi ſunt, prout* (*ſupra*) *eſt dictum. Cecidit in oſtiis fluvii* Gothelbæ Guttormus, *cæſus à* Solvone Klofa; *qvo facto, regnum qvod tenuerat, adiit* Olafus. *Cecidit in Eſtlandia* Halfdanus Albus, Halfdanus Halegg *in Orcadibus.* Thorgilſo *&* Frothoni *dedit Haralldus Rex naves bellicas, qvibus occidentem verſus ad piraticam vecti,* Scotiæ, Bretlandiæ (*Walliæ*) *&* Hiberniæ *littora populati ſunt. Dublinum ſuæ ditionis hi primi fecere Nordmannorum. Mixto portioni veneno ſublatum è vivis tradunt Frotonem. Dublini autem longo tempore regnabat Thorgilſus, ſed Hibernorum dolo circumventus, ibi* (*tandem*) *cecidit.*

A. D. UM ISLANDS BYGGING.

Adur Ísland bygdiſt af Nordmönnum varo þar þeir menn er Nordmenn kalla Papa, þeir varo menn kriſtnir, oc hyggia menn þeir hafi verit veſtan um haf, þvíat funduſt eptir þeim bækor Írſkar, biöllor oc baglar, oc enn fleiri lutir, þeir er þat mátti ſkilea, at þeir varo Veſtmenn, þat fanſt í Papey auſtur oc í Papyli, er oc þeſs getit í bókum Enſkum, at í þann tíma var farit millum landanna.

Leifr fór í Veſturvíking, hann heriade á Írland oc fan þar jardhús Mikit, þar geck hann í, þar var myrkt, þar til er lýſti af vapni því er madr hellt á, Leifr drap mann þann, enn tók ſverdit oc mikit fe annat ſídan var hann kalladr Hiörleifr. Hann heriade vída um Írland, oc feck þar mikit herfáng, þar tók hann þræla tío er ſva heto: Dufþakr, Geirraudr, Skialldbiörn, Halldór, Drafdritr, eige ero fleire nefnder.

Örlygr het ſun Rapps Biarnar ſunar Bunu, hann var at fóſtre med Patreki Biſkupi hinum Helga í Sudureyum. Hann fýſtiſt at fara til Íslands, hann bad Patrek Biſkop fóſtra ſinn at hann ſæe um med hanom. Biſkop feck hanom kyrkiovid, oc bad hann hafa med ſer, oc plenarium,

DE ISLANDIÆ INHABITATIONE.

Antequam Islandia à Norvegis inhabitaretur, ibi homines fuerunt, quos Norvegi Papas vocant, qui religionem chriſtianam profitebantur, & ab occidente per mare advenisſe creduntur, ab iis enim relicti libri Hibernici, nolæ & litui & res adhuc plures reperiebantur, quæ indicare videbantur illos Veſtmannos fuiſſe. Hæc inventa ſunt in Papeya orientem verſus & Papyli; libri quoque Anglici, tunc temporis navigationes inter terras (iſtas) increbuiſſe, perhibent.

Leifus autem piraticam occidentem versus ſuſcepit, & Hiberniam armis infeſtavit, ubi cellam magnam ſubterraneam invenit, quam intrans tenebras offendit, ille autem progreſſus usque quo ſplendorem vidit gladii quem vir quidam manu tenuit, quo occiſo, gladium & ingentes alias opes inde reportavit, poſtea Hiörleifus (Leifus gladii) appellatus eſt. Multis in Hiberniæ locis piraticam exercuit, & magnam prædam reportavit, ibi decem ſervos cepit, quorum nomina ſunt: Dufthakus, Geirraudus, Skialldbiörn, Hallthor, Drafdritus, cæterorum nomina ad nos non pervenerunt.

Örlygus nomen erat filio Rappi, filii Biörnis Bunæ, ille à Sancto Patricio Epiſcopo Hebridum enutritus fuit. Hujus animum cupido in Islandiam dimigrandi ſubiit, & patricium Epiſcopum nutricium ſuum, ut ſibi proſpiceret, rogavit. Epiſcopus illi materiam ligneam tradidit, templo exſtruendo

deſti-

arium, oc járnklokko, oc gullpenning, oc molld vígda, er hann ſkyldi leggea under hornſtafi, oc hafa þar fyrer vígslo, ſkyldi hann helga Kolumkilla. Þá mælti Patrekr Biſkup: hvargi er þú tekur land, þá bygdu þar at eins, at þú ſer þriú feöll af hafi, oc feörd at ſeá midlom hvers fealls, oc dal í hvario fialle. Þú ſkalt ſigla at eno ſydſta fiallino, þar man ſkógr vera, oc ſunnan under fialleno muntu riódur hitta, oc lagda upp edur reyſta þriá ſteina, bygdu þar kyrkeo oc bú þar. Örlygr let í haf, oc ſá madr á ödru ſkipi er Kollr het fóſtbróder hanns, þeir höfdo ſamflot. Á ſkipe var med Örlygi ſá madr er het Þórbeörn Spörr, annar Þórbiörn Tálkni, oc bróder hanns Þórbeörn Skúma, þeir váro ſyner Bödvars Blödruſkalla. Enn er þeir kvamo at landino, gerdi at þeim ſtorm mikin, oc rak þá veſtur um land. Þá het Örlygr á Patrek Biſkup fóſtra ſinn til landtöko þeim, oc hann ſkyldi af hanns nafni gefa örnefne þar ſem hann tæki land. Þeir váro þadan frá litla ríd ádur þeir ſá land, oc varo þá kvemner veſtur um landit. Han kvam ſkipi ſino í Örlygshöfn, oc þar inn kalladi hann fiördin Patrixfeörd. Enn Kollr het á Þór, þá ſkildi í ſtorminom, oc kvam hann þer ſem Kollsvík heiter, oc braut

deſtinatam, plenarium, campanam ferream, A. D
nummum aureum & humum conſecratam, qvam columnis angularibus, conſecrationis loco, ſuppoueret, templumqve Sancto Columkillæ dedicaret. Præterea Patricius Epiſcopus illi dixit: Ubicunqve ad terram appuleris, ibi tantummodo domicilium tibi eligito, ubi de mari tres montes & ſinus inter qvemvis montium, & vallis in qvovis monte, conſpiciendos ſe præbeant. Ad moutem maxime meridionalem nawem tuam dirigito, ibi ſylva erit, & a meridie montis locum arboribus uudatum, in qvō tres lapides erecti ſtabunt, invenies, ibi templum exſtruito & domicilium tibi conſtituito. Örlygus oceano ſe commiſit, ejusque ſocius altera navi vectus, nomine Kollus, hi itineris ſocii ad invicem concomitabantur. Eadem, qva Örlygus, navi vehebatur vir nomine Thorbiörn Spor, alter Thorbiörn Tálknius, ejusqve frater Thorbiörn Skuma, filii Bödvaris Blödruſkalli. Terram autem appropinqvantibus magna oborta eſt tempeſtas, qvæ illos occidentem verſus, terram prætervexit. Tunc Örlygus Patricio Epiſcopo nutricio ſuo, ut portum nanciſcerentur, votum vovit, locum ubi appellerent, ab ejus nomine denominandum fore. Paulo poſt terram vident, & ab occidentali terræ plaga ſe conſtitutos eſſe comperiuntur; ille navem ſuam in portum Örlygshöfn deduxit, ſinum autem, qvi inde porrigitur, Patrixfiörd appellavit. Kollus ab Örlygo durante tempeſtate

A. D. braut hann þar ſkip ſitt, þar váro þeir um veturin, enn háſetar hans námo þar ſumir land. Enn um varit beó Orlygr ſkip ſitt oc ſigldi brott med allt ſitt veſtan fyrer Bard, oc er hann kvam ſudr fyrer Faxaós, þar kenndi hann feöll þau er hanom var tilvíſat, þar fell útbyrdis járnklokkam oc ſöck nidur. Enn þeir ſigldo inn eptir firde, oc tóko þar land ſem nú heiter Sandvík á Kialarneſi, þar lá þá járnklokkan í þarabrúki.

Þórbiörn Svarti het madr, hann keypti land at Hafnar-Ormi inn frá Selacyri oc upp til Forsár, hann beó at Skeleabrekko, hanns ſun var Þórvardr, er átti Þórunni dóttur Þórbearnar ór Arnarhollti, þeirra ſyner váro þeir Þórarin Blindi, oc Þórgíls Orraſkálld, er var med Ólafi Kvoran í Dýflinni.

Madr het Kalman Sudureyſkr at ætt, hann fór til Íslands, oc kvam í Hvalfiörd, oc ſat vid Kalmansá um veturin. Þar drucknudu ſyner hanns tveir í Hvalfirdi, enn ſídan nam hann land fyrer veſtan Hvítá millom Flióta, Kalmanstúngu alla, oc ſva allt auſt under jökla ſem grös ero vaxin, oc bió i Kalmanstúngu. Hann drucknadi í Hvítá er hann hafdi farit ſudur í hraun at hitta

peſtate divulſus, Thoro votum vovit, & in loco nomine Kollsvik appulit, ibique naufragium fecit, ibi cum ſuis hyemavit, nautarum autem quidam ibi terram occupabant. Vere autem ſequente Örlygus navem ſuam paravit, & ſua omnia ſecum vehens ab occidente Bard præternavigavit, ubi autem Faxaos à meridie præterveheretur, montes ſibi deſignatos recognovit, ibi etiam campana ferrea, è navi excidens, fundum ſtatim petiit. Ille verò & ſocii per ſinum introrſum navigant, ibique appellunt, ubi tunc campana illa ferrea in algæ ejectitiæ congerie fuit.

Thorbiörn Svartus (Niger) nomen erat viro, qui territorium a Selaeyra usque ad Forſa ab Hafnar-Ormo emit, ille Skeliabrekkæ habitavit. Ejus filius erat Thorvardus, qui in matrimonio habuit Thorunnam, filiam Thorbiörnis de Arnarholto, quorum filii erant Thorarinus Blindius (Cæcus & Thorgils Orraſkald, qui Dublini cum Olao Kvorane commoratus erat.

Vir erat nomine Kalman, ex Hebudibus oriundus, ille in Islandiam transmigrans, in Hvalfiördo appulit, primamque hyemem apud Kalmanſa transeget. Ibi in (ſinu) Hvalfiörd, duo ejus filii ſubmergebantur, ille autem territorium poſtea ab occidente Hvita inter Fliotos (fluvios), omnem (lingulam) Kalmanstungam, orientem verſus usque ad montes glaciales, quousque gramen creſcit, occupavit, & Kalmans-

tungæ

itta fridlo ſína, oc er haugr hanns á Ivítárbakka fyrir ſunnan. Hanns ſun ar Sturla Godi, er fyrſt beó at Sturſtödum upp under Túngufelle upp frá káldſkelmisdal, enn ſídan bió hann í almanstúngu. Hanns ſun var Bearni r deildi vid Rólf hinn Ýngra oc ſunu anns um Túnguna litlu, þá het Bearni, t taka kriſtni. Efter þat braut Hvíta t farveg þann er nú fellur hún, þá ignadiſt Bearni Túnguna litlu, oc ofan m Grindur, oc Sölmundarhöfda.

Kýlan het madr, bróder Kalmans, ann beó fyrer nedan Kolshamar, hanns un var Kári, er deildi vid Karla Konalsſun á Karlaſtödum, leyſingia Rólfs ór Geitlandi, um uxa, oc reindiſt ſva t Karli átti. Sídan eggiadi Kári þræl inn at drepa Karla, þrællinn let ſem er væri, oc lióp ſudur um hraun, Karli ſat á þreſkilldi, þrællin hió hann banahögg. Sídan drap Kári þrællinn. Þiódólfr ſun Karla drap Kýlan Káraſun í Kýlanshólum. Sídan brendi Þiódólfr Kára inni, þar ſem nú heiter á Brenno. Bearni Sturluſon tók ſkírn, oc bió á Biarnarſtödum í Tongunni litlo, oc let þar gora kyrkio.

tungæ habitavit. In (amne) Hvita ſub- A. D.
merſus eſt, dum per aſpretum meridiem verſus concubinam viſitatum profectus erat, ejusque tumulus in meridionali (amnis) Hvita ripa conſpicieudus eſt. Hujus filius erat Sturla Prætor, qui primo Sturluſtadis ſub (monticulo) Tungufell ſupra (vallem) Skaldskelmisdal, poſtea verò Kalmaustungæ habitavit. Ejus filius erat Biornius, qui cum Rolfo Juniore, ejusque filiis, controverſiam habuit de Tunga-Litla (lingula), tuncque Biarnius de religione chriſtiana amplectenda votum nuncupavit. Poſtea (amnis) Hvita alveum quo nunc fluit, violenter ſibi aperuit, & Biarnius tunc lingulam usque ad Griudas & Sölmundarhöfdum acquiſivit.

Kylan erat vir, frater Kalmanis, qui infra Kolshamar habitavit. Ejus filius erat Karius, qui litem habuit cum Karlo, filio Konalis & Karloſtadis, liberto Rolfi de Geitlandia, de tauro, quem Karlii fuiſſe exitus probavit. Poſtea Karius ſervum ſuum ad Karlium occidendum incitavit, ſervus vero delirium ſimulans, meridiem verſus per aſpretum cucurrit, & Karlium in limine ſedentem, lethali vulnere ſauciavit. Karius poſtea ſervum occidit. Thiodolfus filius Karlii, Kylanem filium Karii, in loco Kylansholar dicto necavit. Karium autem una cum domo incendio conſumſit (in loco, qui) hodie Brenna appellatur. Biarnus filius Sturlæ baptizatus fuit, & Biarnſtadis in lingula habitavit, ibique templum exſtrui curavit.

A. D. Audun Stoti ſun Vala hinns Sterka, hann átti Míruno dóttur Biadmaks Íra Kóngs, hann nam Hraunsfiörd allann fyrer ofan Hraun á midlom Svínavatns oc Tröllaháls, hann beó í Hraunsfirdi, hann var mikill fyrer ſer oc ſterkr, Þadan ero Straumfirdingar komner.

Beörn het ſun Ketills Flatneſs oc Íngvilldar dóttur Ketills Vedurs Herſis af Ríngaríki. Beörn ſat epter at eignom födurs ſíns Þá er Ketill fór til Sudureya, enn er Ketill hellt ſköttum fyrer Haraldi Kóngi hinom Hárfagra, Þá rak Kóngr Beörn ſun hanns af eignom ſínom, oc tók under ſic. Þá fór Beörn veſtur um haf, oc villdi Þar eigi ſtadfeſtaſt, oc eigi vid kriſtni taka ſem önnur börn Ketills, Því var hann kalladr Beörn hinn Auſtræni. Hann átti Giaflaugu Kiallaksdóttur, ſyſtur Biarnar hinns Sterka. Beörn hinn Auſtræni fór til Íslands oc nam land millom Hraunsfeardar oc Stafár, oc bió í Bearnarhöfn á Borgarhollti, oc hafdi ſelfór upp til ſelia, oc átti rauſnarbú.

Óleifr hinn Hvíte het Herkóngr, hann var ſun Íngiallds Kóngs Helgaſunar Ólafsſunar, Gudraudarſunar, Hálfdánarſunar Hvítbeins Upplendínga Kóngs. Óleifr hinn Hvíti heriadi í veſturvíking, oc vann Dýflina á Írlandi oc Dýflinnarſkídi,

Audunn Stotius filius Valii Ste (Robuſti) in matrimonio habuit Mirunn filiam Biadmaki Regis Hiberniæ, & totu ſinum Raunsfiörd ſupra Hraun (aſpretu inter lacum Svinavatn & Tröllahalſum o cupavit, & Hraunsfiordi habitavit. I ſtrenuus & robuſtus fuit, inde Straumfio denſes oriundi ſunt.

Biörn nomen erat filio Ketillis Fla nefi (ſimi) & Ingvildæ, filiæ Ketillis V duræ, Baronis de Ringarikia. Keti Hæbudes petente, Biörn in patriis remanſ prædiis, cum autem Ketell tributa H ralldo Regi Pulcricomo (debita) retinere Biörnem ejus filium Haraldus e prædiis e pulit, ſuoque (illa) fiſco addixit. Tunc Biör occidentem verſus per mare profectus, ibi n ſedem figere, nec ut cæteri Ketillis liberi, r ligioni chriſtianæ nomen dare voluit, ideoq cognomen Biörn Auſtrænus (orientalis) i adhæſit. Ille in matrimonio habuit Giafla gam filiam Kiallaki, ſororem Biörnis Ster (Robuſti). Biorn Orientalis Islandiam p tiit, & territorium inter Hraunsfiördu & Stafa occupavit, Biarnarhöfnæ in Bo garholto habitavit, & magalia apud Seli habens, lauta uſus eſt re familiari.

Oleiſus Hvitus (Albus) nomen er Regi Piratæ, qui filius erat Ingialdi Reg filii Helgii, filii Olavi, filii Gudraud filii Halfdanis Hvitbeinis (Albipedis) Reg Uplandenſium. Oleiſus Albus in occiden piraticam exercuit, ac Dubliuum in Hibe ni

lidi, oc gerdiſt þar Kóngr yfer, hann
:k Audar ennar Diúpaudgo dóttur
:tells Flatneſs, Þórſtein Raudr het
n þeirra. Óleifr fell á Írlandi í
ruſto, enn Audur oc Þórſteinn fóro
i í Sudureyar, þar feck Þórſteinn
urídar dóttur Eyvindar Auſtmanns,
ſtur Helga hins Magra, þau áttu
örg börn. Ólafr Feilan het ſun þeirra,
n dætur, Gró oc Ólof, Ósk oc Þór-
lldur, Þórgerdur oc Vigdís Þórſteinn
rdiſt Herkóngr, oc redſt til lids oc
lags med Sigurdi Jarli enom Ríka, ſyni
yſteins Glumru, þeir unnu Katanes oc
durland, Ros oc Merhæfi, oc meir
n hálft Skotland, var Þórſteinn þar
óngr yfer ádur Skottar ſviko hann, oc
ll hann þar í oroſto. Audur vor þá
Katanesi er hún ſpurdi lát Þórſteins,
ún let gora knör í ſkógi á laun, enn
: hann var búinn, hellt hón út í Orkn-
yar, þá gipti hún þar Gró dóttur
órſteins Rauds, hún var móder Grel-
dar, er Þórfinnr Hauſakliúfr átti.
pter þat fór Audur at leita Íslands,
ún hafdi á ſkipi med ſer tuttogo karla
:iálſa.

Kollr het madr Vedra-Grímsſun,
Íſaſunar Herſis, hann hafdi forrád med
udi oc var virdr meſt af henni, Kollr

nia & Dubliniſkidam expugnavit, ubi & Rex factus eſt. Ille Audam Diupaudgam (profunde divitem) filiam Ketellis Simi uxorem duxit, eorum autem filio nomen erat Thorſteinn. Oleifus in Hibernia in prælio cecidit, Auda autem & Thorſteinn in Hæbudes demigrarunt, ubi Thorſteinn Thuridam filiam Eivindi Oſtmanni uxorem duxit, ex qua multos liberos ſuſcepit. Olavus Feilan nomen erat eorum filio, filiabus autem Groa & Oloſa, Oſka & Thorhilda, Thorgerda & Vigdiſa. Thorſteinn Rex pirata factus eſt, & ſuppetias tulit, ſociumque ſe præbuit Sigurdo Rikio (Potenti) Comiti, filio Eyſtenis Glumræ, illi Kataneſiam & Sudurlandiam (terram meridionalem), Roſiam & Merhæfiam & ultra dimidium Scotiæ expugnarunt, ibique Thorſtein Rex erat, usque quo Scoti eum prodidere, ibique in prælio cecidit. Auda in Kataneſo canſtituta de cæde Thorſtenis certior facta, navem onerariam clam in ſylva ſtrui fecit, qua parata, Orcades petiit, ubi Groam filiam Thorſteinis Raudii (Ruſi) elocavit, illa mater erat Greladæ, uxoris Torfinni Hauſakliufi (crania findentis). Auda deinde Islandiam petitum iit, in navi autem, qua ipſa vehebatur, viginti viros conditionis liberæ ſecum habuit. A. D.

Kollus nomen erat viro, filio Vedragrimi, filii Aſii Baronis, ille ab Auda maxime honoratus, ejus rei familiari præfuit. Kollus Thorgerdam filiam Thorſtei-

nis

A. D. átti Þórgerdi dóttur Þórsteins Rauds. Erpr het leyſingi Audar, hann var ſun Melldúns Jarls af Skotlandi, þeſs er fell fyrer Sigurdi Jarli hinom Ríka, móder Erps var Mirgeol dótter Gliómals Íra Kóngs. Sigurdr Jarl tók þau at herfángi oc þiádi. Mirgiol var ambátt kono Jarls, oc þiónadi henne trúlega, hún var margkunnandi, hún vard veitti barn Drottníngar úborit, medan hún var í laugu. Sídan keypti Audur hana dýrt, oc het henni frelſi, ef hun þiónadi ſva Þúrídi kono Þórſteins Rauds, ſem Drottníngo. Þau Mirgiol oc Erpr ſun hennar fóro til Íslands med Audi. Audur hellt fyrſt til Færeya, oc gipti þar Ólöfu dóttur Þórſteins Rauds,
890. þadan cro Götuſkeggear komner. Sídan fór hún at leita Íslands, oc kvam á Víkarſkeid oc braut þar. Þadan fór hún á Kialarnes til Helga Biólu bródur ſíns, hann baud henni þar med helming lids ſíns, enn henni þótti þat varbodit, oc kvad han lengi lítilmenni vera mundi. Hún fór þá veſtur í Breidafiörd til Bearnar bródur ſíns, hann geck móti henni med húskarla ſína, oc letſt kunna veglyndi ſyſtur ſinnar, oc baud henni heim med alla menn ſína, oe þág hún þat. Epter um varit fóro þau Audur inn í Breidafeörd í landaleitan, þau

nis Raudii (Rufi) in matrimonio habuit. E
pus erat nomen liberti Audæ, qvi filius er
Meldunis Comitis de Scotia, qvi contra S
gurdum Potentem Comitem dimicans, o
cubuit. Mater Erpi erat Mirgiola, fil
Gliomalis Regis Hiberniæ. Hos (Erpu
& Mirgiolam) Comes Sigurdus in captiv
tem & ſervitutem redegit. Mirgio
erat uxoris Comitis ſerva, illiqve operam nav
vit fidelem, illa multarum artium perita, du
Regina balneo uteretur, infantem ejus nondu
(a patre) ſuſceptum cuſtodivit. Poſtea Au
illam care emit, libertatem illi pollicita
tanqvam Reginæ fidelem Thuridæ uxo
Thorſteinis Rufi operam præſtiterit. M
giola ejusqve filius Erpus Audam in Isla
diam comitabantur. Auda Fœreyas primu
adiit, ubi Olofam filiam Thorſteinis R
nuptum elocavit, ex qva Götuſkeggii oriu
di. Poſtea Auda Islandiam petiit, &
Vikarſkeido appellens, naufragium fec
Inde in Kialarneſum ad fratrem ſuum H
gium Biolam tetendit, qvi illi cum dimid
comitum parte manſionem ſecum obtul
qvam illa humilem & indignam conditione
reputans, eum ſemper puſillanimum exſlit
rum aſſeruit. Illa tunc occidentem verſ
in Breidafiordum ad fratrem ſuum Biörne
pergebat, qvi generoſum ſororis animu
noſſe ſibi viſus, cum omnibus ſuis domeſtic
ei in occurſum venit, eamqve cum omnib
ſuis ad ſe invitavit, qvod & illa acceptavi
Vere ſubſeqvente Auda & ejus comites
i

þau áto dagverd fyrer ſunnan Breidaſeörd, þar ſem nu heiter Dagverdarnes. Sídan fara þau inn um Eyarſund, þau lendto vid nes þat er Audur tapadi kambi ſínom, þat kalladi hún Kambsnes. Audur nam öll Dalalönd í mnanverdum firdinom frá Dagverdará til Skraumhlaups ár, hún beó í Hvammi vid Aurridaárós, þar heita Audartópter. Hún hafdi bænhalld ſitt á Kroſshólum, þar let hún reiſa kroſſa, þvíat hún var ſkírd oc veltrúut, þar höfdo frændur hennar ſídan átrúnad mikinn á hólana, var þar þá gor haurg, er blót tóko til, trúdo þeir því, at þeir dæi í hólana, oc þar var Þórdr Gellir leiddr í, ádur hann tók mannvirding, ſem ſeger í ſögu hanns.

Hundi het leyſingi Audar Skotſkr, hanom gaf hún Hundadal, þar bió hann lengi.

Erpi ſyni Meldúns Jarls, er fyrr var getit, gaf Audur frelſi oc Saudafellslönd, frá hönom ero Erplingar komner. Ormr het ſun Erps, annar Gunnbeörn, fadir Arnóru, er átti Kolbein Þórdarſun. Þridi Ásgeir fadir Þórörnu, er

interiora Breidafiordi territorium quæſitum A. D. *ivere, a meridie Breidafiordi in loco cui hodie nomen Dagverdarnes (lingula jentaculi) jentaculum ſumſere. Poſtea per (fretum) Eyarſund profecti, ad promontorium, ubi Auda pectinem ſuum amiſit, appulere, illi nomen impoſuit Kambsnes (lingua pectinis). Auda omne territorium Daleuſe ad intimum ſinus partem a Dagverdara usque ad Skraumuhlaupſa occupavit & Hvammi apud oſtium (amnis) Aurridaa habitavit, loco nomen eſt Audartopter. Illa in Kroſsholis (crucis collibus) orationi vacabat, ubi cruces, erat enim baptizata & religioni chriſtianæ admodum dedita, erigi fecit; ejus cognati ſuccedente tempore colles iſtos magna religione colebant, ibique aræ idolorum, idololatria involeſcente exſtruebantur, credebant etiam iſti ſe poſt mortem in colles iſtos transmigraturos, eoque Thordus Geller, antequam honores capeſceret, ut in ejus vita fertur, (in ecſtaſi ſupernaturali) deducebatur.*

Hundius nomen erat liberto Audæ Scoto, cui illa (vallem) Hundadal dedit, ubi ille diu habitavit.

Erpo filio Meldunis Comitis, cujus antea mentio facta eſt, Auda libertatem & omnes fundos Saudaſellenſes dedit, ab illo Erplingi orti ſunt. Ormus nomen erat filio Erpi, & alteri Gunnbiörn, patri Arnoræ, quam in matrimonio habuit Kolbeinn, filius Thordi. Tertius erat Asgeir, pater

A. D. átti Sumarlidi Hrappsſun; dóttur Erps var Halldís, er átti Álfr í Dölum. Dufnall var enn ſun Erps, fader Þórkells, födur Hiallta, födur Beinis. Skati var enn ſun Erps, fader Þórdar, födur Gísla, födur Þorgerdar.

Kollr nam Laxárdal allan, oc allt til Haukadalsár, hann var kalladr Dalakollr, hann átti Þórgerdi dóttur Þórſteins Rauds. Börn þeirra váro þau Höſkulldr oc Gró, er átti Veleifr hinn gamli, oc Þórkatla er Þórgeir Godi átti. Höſkulldr átti Jorunni, dóttur Bearnar frá Biarnarfirdi, Þórleikr var ſun þeirra, hann átti Þurídi dóttur Arnbearnar Slettubearnarſunar, þeirra ſun Bolli. Höſkulldr keypti Melkorku dóttur Mírkiartans Íra Kóngs, þeirra ſun var Ólafr Pa, oc Helgi. *Vid. Appendicem.*

Úlfr hinn Skiálgi ſun Högna ens Hvíta nam Reykeanes allt millom Þorſkafeardar oc Hafrafells, hann átti Beörgo dóttur Eyvindar Auſtmanns, ſyſtur Helga enns Magra, keirra ſun var Atli enn Raudi, er átti Þórbeörgo ſyſtur Steinólfs ens Lága, þeirra ſun var Már á Reykhólum er átti Þórkötlu dóttur Hergils Hnappraſs, þeirra ſun var Ari, hann vard fæhafi til Hvítra Manna

pater Thorarnæ, uxoris Sumarlidii, filii Hrappi. Filia Erpi erat Halldiſa, quam in matrimonio habuit Alfus de Dalis. Dufnall adhuc quidam erat filiorum Erpi pater Thorkelis, patris Hialltii, patris Beineris. Skatius erat adhuc inter filios Erpi, pater Thordi, patris Gislii, patris Thorgerdæ.

Kollus totam (vallem) Laxardal & (territorium) usque ad Haukadalsa occupavit, nomenque adeptus eſt Dalakollus, ille in matrimonio habuit Thorgerdam filiam Thorſteinis Raudii (Rufi). Eorum liberi erant Höſkuldus & Groa uxor Veleifi Grandævi & Thorkatla, quam in matrimonio habuit Thorgeir Godius (Prætor). Höſkuldus uxorem duxit Jorunnam filiam Biörnis de Biarnarfiordo, Thorleikus eorum erat filius, qui uxorem duxit Thuridam, filiam Arnbiörnis, filii Slettubiörnis, quorum filius Bollius. Höſkuldus Melkorkam, filiam Mirkiartanis Regis Hiberniæ emit, eorum filius Olavus Pa (Pavo) & Helgius.

Ulfus Skialgius filius Högnii Albi totum (promontorium) Reykianes inter Thorſkafiördum & Hafrafellum occupavit, ille Biörgam, filiam Eyvindi Oſtmanni, ſororem Helgii Macri in matrimonio habuit, eorum filius Atlius Raudus (Rufus) Thorbiörgam ſororem Steinolfi Humilis uxorem duxit. Eorum filius erat Mar de Reykholis, qui Thorkatlam, filiam Hergilſis Knappraſſis, in matrimonio habuit, eorum filius erat Arius, qui ad Terram Hominum Alborum

Manna lands, þat kalla ſumer Írland et Mikla, þat liggur veſtur í haf nær Vínlandi hino góda, þat er köllud ſex dægra ſigling veſtur frá Írlandi, þadan nádi Ari eigi í brott at fara, oc var þar ſkírdr. Frá þeſsu ſagdi fyrſt Rafn Hlimrekſfari, er lengi hafdi verit í Hlimreka á Írlandi, ſva kvad Þórkell Geitisſun ſegea Íslendſka menn, þá er heyrt höfdo ſegea Þórfinn Jarl í Orkneyum, at Ari hafdi kendr verit á Hvítra manna landi, oc nádi eige brott at fara, enn var þar vel virdr.

Höfda-Þórdr átte Fridgerde dóttur Þóris Hýmo oc Fridgerdar dóttur Kiarvals Íra Kongs. Þau átto níteán börn. Beörn var ſun þeirra, hann átte Þuríde dóttur Refs frá Barde, oc váró þeirra börn Arnór Kellíngarneſ, oc Þúrdis móder Orms, fódur Þórdiſar, módur Bótólfs, fódur Þórdiſar, módor Helgo, módur Gudnýar, módur Sturluſona.

Beörn het madr ágeætr á Gautlande, hann var ſun Rólfs frá Áni, hann átte Hlíf dóttur Rólfs Íngialldsſunar, Fródaſunar Kóngs. Starkadr hinn Gamle var Skálld beggea þeirra. Eyvindr het ſun þeirra.

Eyvindr feck ſídan á Írlande Ráfortu dóttur Kiarvals Íra Kóngs, hún ól

Alborum, quam quidam Hiberniam magnam A. D.
appellant, in itinere maritimo delatus fuit, hæc in oceano occidentem verſus, prope Vinlandiam Bonam ſita eſt, quo ſex nyctaemeriorum navigatio de Hibernia occidentem verſus eſſe fertur; inde Arius revertendi copiam non habuit, ibique baptizatus eſt. Hac Raſu Limrecipeta, qui Limreci in Hibernia diu commoratus fuerat, primus retulit. Thorkell Geiteris filius ita viros Islandos, qui Thorfinnum Comitem Orcadencium referentem audierant, aſſeruiſſe ajebat, Arium in Alborum hominum Terra, recognitum fuiſſe, nec diſcedere potuiſſe, honorifice tamen ibi habitum.

Höſda-Thordus Fridgerdam filiam Thoreris Hymæ & Fridgerdæ filiæ Kiarvalis Regis Hiberniæ in matrimonio habuit. Illi undeviginti progennere liberos. Biörn eorum erat filius qui Thuridam filiam Refi de Bardo in matrimonio habuit, eorum liberi erant Arnor Kellingarneſ, & Thordiſa mater Ormi, patris Thordiſæ, matris Rodolfi, patris Thordiſæ, matris Helgæ, matris Gudnyæ, matris filiorum Sturlæ.

Biörn nomen erat viro in Gothia celebri, filio Rolfi de Ane, ille in matrimonio habuit Hlifam filiam Rolfi, filii Ingialdi, filii Frodii Regis. Starkadus Grandævus eorum utriusqve erat poëta. Eorum filius nomine erat Eyvindus.

Eyvindus poſtea in Hibernia Raſortam, filiam Kiarvalis Regis Hiberniæ,

uxorem

A. D. ól ſvein í Sudureyum oc ſellde þar til fóſturs. Eyvindr var því kalladr Auſtmadr at hann kvam auſtan af Sviaríke veſtur um haf. Tveim vetrum ſídar kvamo þau aptur til eyanna at vitea ſveinſins, oc ſá þar ſvein eygdan vel, oc ekki holld á, þviat hann var ſvelltr, þau kölludu ſveinin Helga hinn Magra af því, hann var ſídan fóſtradr á Írlande. Beörn andadiſt ad Öndótts mágs ſíns, enn Grímr talde Kóng eiga at taka allan arf hanns, fyrer því at hann var útlendr, enn ſyner hanns fyrer veſtan haf. Öndóttr hellt ſeno til handa Þránde ſyſturſyne ſínom. Helge fæddeſt upp á Írlande, hann feck Þórunnar Hyrno dóttur Kettells Flatneſs ór Sudureyum oc Ingvilldar dóttr Ketels Vedurs af Ríngaríke. Helge hinn Magre fór til Íslands med kono ſína oc börn.

Þórſteinn Leggr ſun Bearnar Blátannar fór ór Sudureyum til Íslands, oc nam lönd öll fyrer nordan Horn til Jökulsár í Lóni oc beó í Bödvarsholti þriá vetur, hann ſelldi ſídan löndin oc fór aptur í Sudureyar.

Rögnvalldr Jarl á Mæri, ſun Eyſteins Glumru, Ívarsſunar Upplendninga Jarla, Hálfdánarſunar ens Gamla, átte Ragnhilldi dóttur Rólfs Nefio, þeirra ſun

uxorem duxit, quæ in Hæbudibus puerum enixa, illum ibi educandum reliquit. Eyvindus ideo Oſtmanni nomine appellabatur, quod ab oriente e Svecia occidentem verſus per mare venerat. Biennio poſt in inſulas (Eyvindus & Roforta) ad puerum viſendum revenere, & puerum pulchris oculis, ſed absque carne, inedia enim conſumtus (fere) erat, videbant, illi puero nomen inde impoſuere Helgii Magri (macri,) in Hibernia poſtmodum educatus fuit. Biörn apud Öndottum affinem ſuum obiit, Grimus autem, Regi totam ejus hæreditatem relictam competere, urgebat, cum peregrinus fuerit, filii autem ejus in occidente trans mare eſſent. Öndottus pecuniam Thrando, ſuo ex ſorore nepoti, reſervandam retinuit. Helgius in Hibernia educabatur, ille Thorunnam Hyrnam, filiam Ketelis Simi de Hebudibus, & Ingvildæ filiæ Ketelis de Ringarikia, uxorem duxit. Helgius Macer unacum uxore & liberis in Islandiam trajecit.

Thorſteinn Leggus filius Biörnis Blatönnis (Cæruliideutis) de Hæbudibus in Islandiam transmigravit, & fundos omues a ſeptentrione Horni uſque ad (amuem) Jökulsa in Lono occupavit, & Bödvarsholti tres hyemes habitavit; fundos poſtea vendidit & Hæbudes repetiit.

Rögnvaldus Comes de Mæria, filius Eyſteinis Glumræ, filii Ivaris Comitis Uplaudenſium, filii Halfdanis Graudævi, Ragnhildam filiam Rolfi Neſiæ in matrimonio habuit,

ſun var Ívar er fell í Sudureyum med Haralldi Kóngi hinum Hárfagra. Annar var Gaungo-Rolfr er vann Normandi, frá hanom eru Rúdu-Jarlar kvamner oc Engla Kóngar. Þridi var Þórer Jarl Þeigiandi er átti Álofo Arbót dóttur Haralldz Kóngs Hárfagra, oc var þeirra dótter Berghót móder Hákonar Jarls ens Ríka. Rönvalldr Jarl átti fridloſyni þriá, het einn Hrollaugr, annar Einar, þridi Halladr, ſá velltiſt ór jarldóminom í Orkneyom, enn er Rögnvalldr Jarl frá þat, kalladi hann ſaman ſyni ſína oc ſpurdi hvör þeirra villdi þá til eyanna, enn Þórer bad hann ſcá fyrer ſinni ferd, Jarlinn kvad hanom vel fara, enn kvad hann þar ſkylldi ríki taka epter ſödur ſinn. Þá geck Rólfr fram, oc baud ſic til farar, Rögnvalldr kvad hanom vel hendt fyrer ſaker afls oc hreyſti, enn kvadſt ætla at meiri offi væri í ſkapi hanns, enn hann mætti þegar at löndom ſetiaſt. Þá geck Hrollaugr fram oc ſpurdi ef hann villdi at hann færi; Rögnvalldr kvad hann ecki Jarl mundi verda, hefer þú þat ſkap at engi ſtiröllð fylger, muno veger þíner liggea til Íslands, muntu þar verda göfigr oc kynſæll á því landi, enn engi ero her forlög þín. Þá geck Einar fram oc mællti: Láttú mic til Orkneya, oc man ec þet því heita er þer man

D beſt

habuit, eorum filius erat Ivar, qui in exercitu A. D.
Haraldi Regis Pulchricomi in Hæbudibus occubuit. Alter erat Gaungo-Rolfus (Rolfus Pedes) qui Normandiam oppugnavit, ab illo Comites Rothomagi & Reges Angliæ deſcendunt. Tertius erat Thorer Theigaudus (Taciturnus) Comes, qui Alofam Arbotam (Annonæ levamen), filiam Regis Haraldi Pulchricomi in matrimonio habuit, quorum filia erat Bergliota, mater Hakonis Rikii (Potentis) Comitis. Rögnvaldus Comes tres filios uothos habuit, primum Hrollaugum, alterum Einarem, tertium Halladum, qui de Comitatu Orcadenſi deturbabatur; quod ubi Comes Röguvaldus inaudivit, filios ſuos convocavit, eosque, quisnam eorum inſulas petere vellet, interrogavit; Thorer ſuæ profectioni eum proſpicere rogavit, quod ejus (reſpouſum) Comes laudans, in patris eum dominium ſucceſſurum aſſeruit. Tunc Rolfus in medium procedens ſe profecturum obtulit; Röguvaldus congruum eſſe robur & fortitudinem, majorem tamen animi ejus, ſua ex ſeutentia, æſtum eſſe, quam ut tunc gubernaculo ſtatim imperii admoveri poſſet. Tunc Hrolleiſus procedens, num ſe profecturum vellet, quæſivit. Rögnvaldus eum nunquam Comitem futurum reſpondit, animus tibi eſt ab armis alienus, in Islandiam te fata ferent, ibi celeber in iſta terra & proſapia felix evades, hic autem nulla tua eruut fata. Tunc Einar procedens dixit: Ut in Orcadas trajiciam, permittas, pollicebor autem, quod tibi erat acceptiſſimum, me in conſpectum

A. D beſt þykkea, at ec man alldri kvama aptur þer í augſýn. Jarlinn ſvarar; vel þykki mer at þú farer á brott, enn litils er von at þer, því modr ætt þín er öll þrælborin. Epter þat fór Einar veſtur, oc lagdi under ſic eyarnar, ſem ſeger í ſögu hanns. Hrollaugr fór þá til Haralds Kóngs oc var med hanom um ríd, þvíat þeir fedgar komo egi ſkapí ſaman epter þetta.

Villbalder het madr bróder Áſkells Hnokkans, þeir váro ſyner Dofnaks, hann fór af Írlandi til Íslands, oc hafdi ſkip þat er hann kalladi Kuda, oc kvam í Kudafliótsós, hann nam Túngulönd öll á milli Skaptár oc Hólmsár, oc beó á Búlandi, hanns börn váro þau Biólan fader Þórſteins, oc Ölver Mudr oc Biöllok er átti Áslákr Aurgodi.

Rádormr oc Jólgeir brædur kvamo veſtan um haf til Íslands, þeir námo land midli Þiórsár oc Rángár. Rádormr eignadiſt land fyrer auſtan Raudalæk, oc beó í Vetleifsholti, hanns dótter var Arnbeörg er átti Svertingr Hiörleifsſun, þeirra börn váro þau Grímr Lögſögumadr oc Jórunn. Sídar átti Arnbeörgu Gnúpr Molldagnúpsſun, oc váro þeirra börn Hallſteinn á Healla, oc Rannveig móder Skapta Lögmanns, oc Geirný móder Skálld-Rafns. Jólgeir eignadiſt

ſpectum tuum nunqvam reverſurum. Comes reſpondit: Qvod abſis, gratum (qvidem) mihi eſt, parum tamen de te ſpero, cum totum tibi genus maternum ſervile ſit. Einar poſtea occidentem verſus profectus, inſulas, ut in ejus perhibetur vita, ſibi ſubjecit. Hrollaugus tunc ad Haraldum Regem ſe contulit, & apud eum aliqvamdiu egit, eo qvod pater & filius poſt hac concordare non potuere.

Vir erat nomine Vilbaldus, frater Askelis Hnokkanis, illi filii erant Dofnaki. Is de Hibernia in Islandiam, navis qvæ Kuda appellabatur, vectus, demigravit, & in oſtio (fluvii) Kudafljoti appulit. Is omnes fundos Tungenſes inter (amnes) Skapta & Holmsa occupavit, & Bulandi habitavit. Ejus liberi erant, Biolan pater Thorſteinis, & Ölver Mudus (os), ac Biölloka, qvam Aslakus Aurgodus in matrimonio habuit.

Radormus & Jolgeir fratres ab occidente per mare in Islandiam venere, & territorium inter (amnes) Thiorſa & Ranga occupavere. Radormus fundos ab oriente (rivi) Raudalæki nactus eſt, & Veitleifshollti habitavit, ejus filia erat Arnbiörga, qvam Svertingus filius Hiörleifi in matrimonio habuit, eorum liberi erant Grimus Nomophylax & Jorunna. Arnbiörgam poſtea in matrimonio habuit Gnupus filius Mollda-Gnupi, qvorum liberi erant Hallſteinn de Hiallio & Rannveiga, mater Skaptii Nomophylacis, & Geirnya, mater Skalld-Rafnis.

eignadiſt land fyrer utan Raudalæk oc til Steinslækear, hann beó á Jólgeirsſtödum.

Áſkell Hnokkan ſun Dufþaks Dufniálsſunar Kiarvalsſunar Íra Kóngs, hann nam land midli Steinslækear oc Þiórsár, oc beó í Áſkellshöfda, hanns ſun var Áſmundr fader Áſgauts, födur Skeggea, födur Þórvallds, ſödur Þórlaugar, módur Þórgerdar, módur Jóns Biſkups enns Helga.

Vedormr ſun Vemundar hinns Gamla var Herſer ríkr, hann ſtökk fyrer Haralldi Kóngi auſtur á Jamtaland oc ruddi þar merkur til bygdar. Hólmfaſtr het ſun hanns, enn Grímr ſyſturſun hanns, þeir varo í veſturvíking, oc drápo þeir í Sudureyum Ásbeörn Jarl Skereableſa, oc tóko þar at herfángi Álofo kono hanns, oc Arneidi dóttur hanns, oc hlaut Hólmfaſtr hana, oc ſelldi hana í hendur födur ſínom, oc let vera ambátt. Grímr feck Álofar dóttur Þórdar Vaggagdar er Jarlinn hafdi átta.

Steinraudr Melpatreksſun göfugs manns af Írlandi, hann var leyſingi Þórgríms Býllds, hann átti dóttur Þórgríms, oc var allra manna vænſtr. Hann nam öll Vatnslönd oc beó á Steinraudarſtödum, hanns ſun var Þórmódr fader Kárs, födur Þormódar, födur Brands á

Raſnis. Jolgeir territorium ab occidente A. D.
Raudalæki usque ad (rivum) Steinslæk natus eſt, ille Jolgeirsſtadis habitauit.

Askell Hnockan filius Dufthaki, filii Dufnialis, filii Kiarvalis Regis Hiberniæ, territorium inter (rivum) Steinslæk & (amnem) Thiorsa occupavit, & Aſkellshöfdi habitavit. Ejus filius erat Asmundus, pater Asgauti, patris Skeggii, patris Thorvaldi, patris Thorlaugæ, matris Thorgerdæ, matris Sancti Jonis Epiſcopi.

Vedormus filius Vemundi Grandævi erat Baro potens, qvi a Rege Haralldo pulſus in Jamtiam orientem verſus demigravit, ibique ſylvas, ut coloniæ locus eſſet, exſtirpavit. Filio ejus Holmfaſtus, ſed nepoti e ſorore, Grimus nomen erat; illi piraticam in occidente exercebant, & in Hebudibus Comitem Asbiörnem Skeriableſium occiderunt, uxorem vero ejus Alofam & filiam Arneidam captivas abduxere: Hæc Holmfaſto (ſorte) contigit, qvam ille patri ſuo ancillæ loco habendam tradidit. Grimus Alofam filiam Thordi Vaggagdi, Comitis qvondam uxorem, matrimonio ſibi junxit.

Steinraudus filius Mel-Patrikii viri in Hibernia nobilis, erat Thorgrimi Byllidi libertus, & filium Thorgrimi in matrimonio habuit; is vir omnium formoſiſſimus erat. Ille omnes fundos Vatnenſes occupavit, & Steinraudarſtadis habitavit. Ejus filius erat Thormodus, pater Karis, patris Thormodi, patris Brandi de Thingvöllo.

Thorer

A. D. Þíngvelli. Þórir Brandsſun átti Helgo Jónsdóttur.

Thorer filius Brandi Helgam filiam Jonis in matrimonio habuit.

ORDSENDING ADALSTEINS KONUNGS.

LEGATI AB ADALSTEINO REGE MISSI.

924. Alfrádr hinn rík red fyri Englandi. hann var fyſtr einvallds konúngr yfir Englandi ſinna kynsmanna. Þat var á dögum Haralldz hins hárfagra Noregs konúngs. Eptir hann var konungr í Englandi ſon hans Játvardr, hann var fadir Adalſteins hins ſigrſæla, fóſtra Hákonar hins góda. I Þenna tíma tók Adalſteinn konúngdöm í Englandi eptir faudur ſinn. Þeir voro ſteiri brædr ſynir Játvarz.

Adalſteinn ſendi menn til Noregs á fund Haralds konungs, med Þeſs konar ſending, at ſendimadr geck fyrir konung, hann ſelr konungi ſverd gullbúit med hiolltum oc medalkafla, oc oll umgerd var búin med gulli oc ſilfri, oc ſett dýrligum gimſteinum. Sendimadrinn vendi ſverds hiölltunum til konungſins, oc mællti, her er ſverd, er Adalſteinn konungr ſendi Þer oc mællti, at Þú ſkylldir vid taka. Tók konungr medalkaflann

[1]) *Ælfredus cognomento* potens, *primus ſuae ſtirpis, ſingulari poteſtate Angliæ imperitavit; id vero incidit in tempora Haralldi* pulchricomi, *Norvegiæ regis. Alfradum in regno ſecutus eſt Edvardus, pater Adalſteinis* victorioſi, *qui nutricius erat Haconis* boni, *& reguum Angliæ* [2]) *hac tempeſtate, poſt obitum patris, capeſſivit. Erant vero plures fratres ex patre Edvardo.*

Adalſteinus legatos miſit in Norvegiam, Haralldum Regem, qvibus id dedit negotii, ut Regem accedens Legatus, gladium ei porrigeret, & capite & manubrio aureum, cujus vagina auro & argento tota erat ornata, nec non pretioſis interſtincta gemmis. Porrexit gladii capulum Legatus: "Eu, "inqviens, gladium qvem dixit Adalſteinus "Rex, ut Tu caperes." Prehendit manubrium gladii Rex; qvo facto, haud mora Legatus: "Jam, inqvit prehendiſti (gla-

"*dium*

[1]) *Anno* 872 *factus eſt rex. Torfeus.*

[2]) *Anno* 924. *Secundum Polydorum Virgilium Ao.* 926. *Deceſſit Ao.* 942. *Chronicon Auguſtinenſe Ao.* 925 *imperare coepiſſe vult. Dunelmenſis autem Simon* (&) *Rudolfus de Diceto Anno* 940 *obiiſſe tradunt: qvæ cum hac relatione inter ſe collata amicè conſentiunt. Torfeus.*

alkaſlann, oc þegar mællti ſendimadrinn: Nú toktu vid ſverdino, ſem varr konungr villdi, oc nú ſkallto vera þegn hans, er þú tokt vid ſverdi hans. Haralldr konungr ſkildi nú at þetta var med ſpotti gert; enn hann villdi enſkis manns þegn vera: enn þó minntiz hann þeſs, ſem hans háttr var, at hvert ſinn er ſkiót ædi edr reidi lióp á hann, at hann ſtillti ſik fyrſt, oc let ſva renna af ſer reidina, oc leit á ſaker úreidr, Nú gerir hann enn ſva, oc bar þetta fyrir vini ſina, oc ſinna þeir allir ſaman her rád til, þat et fyrſta, at láta ſendimenn heimfara úſpillta.

"dium) *prout preheuſum voluit Rex noſter;* A, D.
"*jamque ei eris ſubditus, utpote qui ejus te-*
"*nuiſti gladium.*„ *Animadvertit Haralldus Rex, ſibi hoc in contumeliam eſſe factum, qui nullius imperio voluit ſubjici. Haud tamen oblitus eſt, quod more atque longa conſvetudine apud eum erat receptum, ut quoties ſubita ira aut furor ingruebat, furorem compeſceret, iramque ſineret defervescere, qua vacuus res (accuratius) penſitabat. Hujus moris etiam nunc tenax, rem dictam communicabat cum amicis, quibus omnibus placuit id conſilii primum arripiendum, ut Legatis illæſis daretur domum redeundi venia.*

FERD HAUKS TIL ENGLANDS.

Annat ſumar eptir ſendi Haralldr konungr ſcip veſtr til Englands á fund Adalſteins konungs, oc feck til Stýrimann Hauk Hábróc; hann var kappi mikill, oc hinn kiærſti konungi: hann feck i hönd hönom Hákon ſon ſinn. Háukr fór þá veſtr til Englands, oc fann konung í Lundunom. Þar var þá bod ſyrir oh veizla virdulig. Haukr ſagdi ſinom mönnom, þá er þeir koma at höllinni hvernog þeir ſkolo hátta inngongonni; ſegir, at ſá ſkal ſidarſt útganga, er fyrſt gengr inn, oc allir ſtanda jamnfram fyrir bordinu, oc hverr þeirra hafa ſverd á vinſtri hlid, oc feſta ſva yfirhöfnina at eigi ſiái ſverdit. Sidan gánga þeir inn í höllina; þeir voro XXX manna. Geck

ITER HAUKI IN ANGLIAM.

Proxima ſequenti æſtate, in Angliam miſit Rex Haralldus navem, cui ducem præfecit Haukum, *dictum* Habrock, *eximiæ fortitudinis virum, Regique amiciſſimum. Huic filium* Hakonum *tradidit. Occidentem verſus in Angliam, vectus Haukus, Loudini Regem (Adalſteinum) invenit, ubi frequens (Regeque) dignum ſtructum erat convivium. Ad aulam Regiam cum ventum erat, ſuos docuit Haukus ordinem modumque, quo eam ingrederentur, mandans, ut poſterior egrederetur, qui prior intraſſet, ut longo ordine ante menſam ſe ſiſterent, æquali ab illa ſpatio omnes, ut ſiniſtrum latus gladiis cinctis eſſent ſinguli, ſed togis ita induti, ut gladii non viderentur. Poſtea aulam intrant, viri numero triginta. Hic Regem accedens*

Haukur

A. D 931. Haukr fyrir konung, oc qvaddi hann; konungr bidr hann vel kominn. Þá tók Haukr ſveininn Hákon, oc ſetr á kne Adalſteini konungi; konungr ſer á ſveininn, oc ſpyr Hauk, hví hann ſer ſva. Haukr ſegir: Haralldr konungr bad þick fóſtra hönom ambáttar barn. Konungr vard reidr miöc, oc greip til ſverds, er var hiá hönom, oc brá, ſva ſem hann villdi drepa ſveininn. Haukr mællti: kneſett hefir þú hann nú, oc máttu myrda hann, ef þú vill; enn eigi munto med því eyda öllom ſonom Harallds konungs. Geck Haukr ſídan út, oc allir hanns menn, oc fara leid ſína til ſcips, oc hallda í haf, er þeir voro at því búnir, oc komo aptr til Noregs á fund Harallds konungs, oc líkadi hönom nú vel; þvíat þat er mál manna, at ſá væri útignari, er ödrum fóſtradi barn. Í þvílíkum vidſciptum konunga fannz þat á, at hvarr þeirra vill vera meiri enn annarr, oc vard eigi misdeili gert tignar þeirra at helldr, fyrir þeſsar ſakir; hvartveggi var yfirkonungr íins ríkis til daudadags.

Haukus, ſalute eum impertit, ipſe à Rege ſalvere juſſus, quo facto, puerum Hakonum genubus Adalſteini imponit Haukus. Puerum intuitus Rex, Haukum interrogat, qvid hoc ſibi vellet. "Haralldus Rex, re-"ſpondit Haukus, jubet te, hunc (ei) ex "pellice ſerva natum educare filium.„ Ira accenſus Rex, gladium prope poſitum arripit ſtringitqve, puerum velut occiſurus. "Genu tuo puerum impoſuiſti, inqvit Hau-"kus, jam, ſi lubet, per me jugules; omnes "Haralldi Regis filios hoc tamen ictu non es "occiſurus.„ Qvo facto, aula exit Haukus, ſuis omnibus comitatus, reverſusqve ad naves, mari ſe committit, cum ad id parata erant omnia. In Norvegiam redux, Regem Haralldum adiit, cui prout geſta erat res jam apprime placuit. Ore enim vulgi fertur, inferioris dignitatis eum eſſe cenſendum, qvi alterius educaverit prolem. Mutua hæc, qvæ Reges interceſſerat, æmulatio indicio fuit, id ſtuduiſſe utrumqve, ut alterum alter antecelleret. Neutrius tamen, ob hanc rem, controverſa aut imminuta eſt dignitas. Ad diem ſupremum, ſui uterqve regni ſummus erat imperans.

SKIRDR HAKON ADALSTEINS FOSTRI.

Adalſteinn konungr let ſkíra Hakon, oc kenna retta trú, oc góda ſido med allsconar íþrottom. Adalſteinn konungr unni

HAKONUS, ADALSTEINI ALUMNUS, BAPTISMO LUSTRATUS.

Hakonum baptiſmo luſtratum, religione Chriſtianorum initiari, nec non decoris moribus, corporisqve ac armorum exercitiis, erudiri curavit Rex Adalſteinus. Adalſtei-

no

ni hönom ſva mikit meira enn öllom frændom ſinum, oc út í frá unni honom hver madr annara; hann var vitr madr oc ordſniallr, oc vel eriſtinn. Adalſteinn konungr gaf Hákoni ſverd þat er hiölltinn voro or gulli, oc medalkaflinn; enn brandrinn var þó betri: þar hió Hákon med kvernſtein einn til augans; þat var ſíden kallat kvernbítr. Þat ſverd hefir beſt komit til Noregs; þat átti Hákon til daudadags.

no, præ omnibus, qui ei conſaoguinitate jungebantur, carus erat (Hakonus) gratusque & acceptus cunctis aliis. Adalſteini *deinde cognominatus eſt* Alumnus. *In ſtudiis artibusque, quem militem commendant, nec non corporis ſtatura, robore & pulcritudine alios longe antecelluit, prudentia præterea, eloquentia atque religionis Chriſtianæ ſtudio commendabilis. Hakonum donavit Adalſteinus Rex gladio, cujus caput manubriumque ex auro erat, ſed ipſum tamen lonpe præſtantius ferrum: hoc enim lapidem molarem ad medium ſecuit Hakonus; quare poſtea* Kværnbitur (*molæ ſector*) *dictus eſt ille gladius, omnium quos habuit Norvegia, præſtantiſſimus, quemque ad diem vitæ ſummum ſervavit Hakonus.*

A. D.

FRA ADALSTEINI ENGLA KONUNGI-

Enn er Adalſteinn hafdi tekit konóngdóm, þá hófuz upp til úfridar þeir höfdíngiar er ádr höfdu látid ríki ſín fyri þeim lángfedgum, þótti nú ſem dælſt mundi til at kalla er úngr konungr red fyri ríki, voro þat bædi Bretar, oc Scotar, oc Irar. Enn Adalſteinn konúngr ſafnadi herlidi at ſer, oc gaf mála þeim mönnum öllum er þat villdu hafa til fefángs ſer, bædi útlendzkum ok innlendzkum. Þeir brædr Þórólfr oc Egill Skallagrims Synir helldu ſudr fyri Saxland oc Flæmíngialand, þá ſpurdu þeir at Englands konúngr

DE ADALSTEINO ANGLORUM REGE

Adalſteine imperium adeptô, res novas moliri cæperunt dynaſtae, qvibus ditiones a majoribus ipſius fuerant ademtæ; nunc facillimum rati eas repetere, qvando regno præerat rex adoleſcens: hi erant & Britones, & Scoti, & Hyberni. Adalſteinus autem copias ſibi contraxit, præbuitque ſtipendia omnibus, exteris & indigenis, qvi hoc pacto rem facere cupiebant. Thorolfus & Egillus fratres, Saxoniam Flandriamque meridiem verſus prætervecti, rumorem inaudiunt,

A. D. úngr þóttiz lids þurfa, oc þar var ván fefángs mikils, gera þeir þá þat rád at hallda þángat lidi sínu. Fóro þeir þá um haſtid til þeſs er þeir komu á fund Adalſteins konúngs. Tók han vel vid þeim, oc leizt ſua á at lidſemd mikil mundi vera at fylgd þeirra, verdr þat brátt í rædum Englands konúngs, at han býdr þeim til ſín, at taka mála, oc geraz landvarnarmenn hans. Semia þeir þat ſín í milli, at þeir geraz menn Adalſteins. England var kriſtid, oc hafdi lengi verit, þá er þetta var tídenda. Adalſteinn konúngr var vel kriſtinn, han var kalladr Adalſteinn hinn *trúfaſti*. Konúngr bad Þórólf oc þá brædr at þeir ſkylldu láta primſignaz, þvíat þat var þá mikill fidr bædi med kaupmönnom, oc þeim er á mála gengu med kriſtnum mönnum, þvíat þeir menn, er primſignadir voro, höfdu allt ſamneyti vit kriſtna menn oc ſva heidna, enn höfdu þat at atrúnadi er þeim var ſkapfelldazt. Þeir Þórólfr oc Egill gerdu þat epter bæn konúngs, oc letu primſignaz bádir, þeir höfdu þar CCC. ſinna manna, þeirra er mála tóku af konóngi.

unt, quod Angliæ rex auxiliis indigere ſibi videretur, quodque ibi ampla ſpes lucri ſe offerret. Idcirco agmine ſuo eò proficiſci conſtituunt. Eodemque autumno eurſum ad regem Adalſteinum pertendunt. Rex cos bene accipit, & jam ex aſpectu intelligens, opem ipſorum magni fore momenti, nihil cunctatur inſerere ſermoni invitationem, ut accipiant ab ſe ſtipendia, finibusque tuendis præficiantur: Ita inter ipſos convenit, ut regis in miniſterium ſe darent. Anglia jam diu addicta erat religioni chriſtianæ, eamque ipſe rex Adalſteinus diligenter colebat, unde & Religioſi *cognomen meruit: Hic à Thorolfo & fratre poſtulavit, ut prima (ſanctæ crucis) ſignificatione ſe facerent initiari; quæ conſvetudo id temporis inter mercatores & homines, ſtipendia chriſtiana adeuntes, cluebat: Nam primæ ſignationis compotes omni, cum chriſtianis gentilibusque, commercio utebantur: tenebant vero in religione, quod maxime ad eorum erat animum. Thorolfus & Egillus regis petitioni hoc dabant, ut ambo primam ſignationem admitterent. Habebant ibi CCC. ſuarum, qui & ſtipendia ab rege capiebant.*

FRA OLAFI SKOTA KONUNGI.

Oláfr *Raudi* het konúngr *a*) á Skotlandi, hann var Skozkr at faudr-kyni, enn

DE OLAFO SCOTORUM REGE.

Regnebat in Scotia Olaus cognomento Rufus, *paterno genere Scotus, materno Danus*

a) í Skotlandi. Guelf. Hol. Jör. J. P.

enn Danſkr at módur-kyni, oc kominn af ætt Ragnars *Lodbrókar*, hann var ríkr *b*) madr. Skotland var kallat þridiúngr ríkis við England- Nordimbraland er kallad fimtúngr Englands, oc er þat nordazt nærzt Skotlandi fyri auſtan, þat höfdu haft at fornu Dana konúngar, Jórvík er þar höfudſtadr, þat ríki átti Adalſteinn, oc hafdi ſett yfir Jarla tva, het annar Alfgeirr, enn annarr Gudrekr. Þeir ſátu þar til landvarnar, bædi fyri ágángi Skota, oc Dana *c*) eda Nordmanna, er miög heriudu á landit, oc þóttuz eiga tilkall mikit þar til lands, þviat á Nordimbralandi voro þeir einir menn, ef nockut var til. at Danſka ætt átti at faderni eda móderni, enn margir hvarirtveggiu. Fyri Bretlandi redu brædr ij, *d*) Hríngr oc Adils *e*), oc voro ſkattgilldir undir Adalſtein konúng, oc fylgdi þat þá er þeir voro her med konúngí, at þeir oc þeirra lid ſkýlldu vera í briöſti í fylkíng, fyri merkium konúngs, voro þeir brædr hinir meſtu herrmenn, oc eigi allúngir menn. Elfrádr hinn ríki hafdi tekit alla ſkattkonúnga af nafni oc velldi, hetu þeir þá Jarlar, er ádr voro

Danus ex ſtirpe Ragnaris Lodbrok (*hirſutè braccati*): *is erat vir opulentus, Scotia ad regnum Angliæ* (*collata*), *pro triente habebatur. Northumbria quinta pars Angliæ cenſetur: ea finium Angliæ ſeptentrionalium ultima, & Scotiæ ad orientem proxima eſt; tenuerant olim reges Daniæ:* Jórvika (*Eboracum*) *caput provinciæ; erat autem hæc in dominio Adelſteini, qui ei præpoſuerat Comites duos, Alfgeirem & Gudrecum. Hi ſedebant ibi ad regionem tuendam, a Scotorum, Danorum, Norvegorumqve invaſionibus, qui eam armis infeſtabant, & jure repetere ſibi videbantur, nam hi ſoli erant incolæ Northumbriæ, ſi modo ulli erant, qui paternum maternumve genus, aut etiam utrumqve a Danis haberent. Terræ Britonum fratres duo, Hringus & Adils, præerant, Adalſteini vectigales, & qvibus inſuper locus, cum regem in bello ſequerentur, in ipſa fronte aciei ante regia ſigna, cum ſua manu erat deſignatus: hi ſumma pollebant virtute bellica, ſed jam ætatis florem erant egreſſi. Rex Elfradus* potens *cunctis regibus tributariis nomen & poteſtatem ademerat; ita Comites appellabantur, qvi antea reges, & regii* A. D.

b) kongr, *rex*. Omnes præter Kálf.
c) Hæc usqve ad, FYRI BRETLANDI, Guelf. Hol. Jör. J. P. ignorant.
d) Hængr. Guelf. Hol.
e) Arís Jör.

A D. voro konúngar eda konúnga ſynir, hellz þat allt um hans æfi, oc Játvardar ſonar hans. Enn Adalſteinn kom úngr til ríkis, oc þótti af honum minni ogn ſtanda, gerduz þá margir *f*) ótryggir, þeir er ádr voro þiónoſtufullir.

gii principes fuiſſent: id per totam ipſius & filii Jatvardi ætatem tenuit. Adalſteinus vero puer adiit imperium, atque ideo minus formidabilis habebatur; tunque multorum fides, qui antea fuiſſent obſequioſi, coepit vacillare.

AF LIDS SAMANDRÆTTI.

926. 937. Oláfr Skotakonúngr dró ſaman her mikínn, oc fór ſídan ſudr á England, enn er hann kom á Nordimbraland fór hann allt herſkilldi. Enn er þat ſpurdu Jarlarnir er þar redu fyri, ſtefna þeir ſaman lidi, oc fara móti konúngi. Enn er þeir finnaz vard þar orroſta mikil, oc lauk ſva, at Oláfr konúngr hafdi ſigr, en Gudrekr Jall fell, enn Álfgeirr flýdi undan, oc meſtr hluti lids þeſs er þeim hafdi fylgt, ok brott komz or bardaga, feck Álfgeirr þá enga vidſtödu, lagdi Oláfr konúngr þá allt Nordimbraland undir ſik. Álfgeirr fór á fund Adalſteins konúngs, oc ſagdi honum úfarar ſínar. Enn þegar er Adalſteinn konúngr ſpurdi, at herr ſva mikill var komin í land hans, þá gerdi hann þegar menn frá ſer, oc ſtefndi at ſer lidi, gerdi ord Jörlum ſínum, oc ödrum ríkismönnum, ſneri konúngr þegar á leid med

DE COMPARATIONE COPIARUM.

Olaus Scotorum rex ingenti exercitu contracto in Angliam, auſtrum verſus, trajecit, atque advectus in Nordymbriam, infeſto agmine graſſatus eſt. Quod ubi nuntiatur Comitibus, provinciæ illius præfectis, milite convocato, regi obviam tenduut. Quem ubi conveniebant, aſpera fiebat pugna; cujus hic fuit exitus, ut, victore Olao Rege Comes Gudrekus caderet Alfgeirr vero cum maxima copiarum parte, cui fugæ dabatur occaſio, terga vertens, nullum ſubſiſtendi locum inveniret. Deinde Olaus rex totam Nordymbriam ſibi ſubjecit. Alfgeirr regem Adalſteinum contendit, & cladem ſuam ipſi expoſuit. Rex vero Adalſteinus, compertó, quod hoſtis tam numeroſus regionem intraſſet, miſſis hominibus militem ſibi accivit, Comitesque ſuos ſpeciatim, & cæteros dynaſtas officii admonuit. Ipſe iter è veſtigio,

f) ótrúr vtd hann — *erga illum.* Guelf. Hol. Jör. J. || ólmir, *feroces facti ſunt multi.* P.

med þat lid er hann feck, oc fór í mót g) Skotum. Enn er þat spurdiz, at Oláfr Skotakonúngr hafdi fengit sigr, oc hafdi lagt undir sik mikinn hluta af Englandi, hafdi hann þá her miklu meira enn Adalsteinn, enn þá sótti til hans mart ríkismanna. Enn er þetta spyria þeir Hríngr oc Adils, höfdu þeir samandregit lid mikit, þá snúaz þeir í lid med Olafi konúngi, höfdu þeir þá úgrynni lids. Enn er Adalstein spurdi þetta allt, þá átti hann stefnu vid höfdíngia sína oc rádamenn leitadi þá epter hvat tiltækiligazt væri. sagdi þá allri alþýdu greiniliga þat er hann hafdi frett um athöfn Skotakonúngs. oc fiölmenni hanns, allir mælltu þar eitt um, at Álfgeirr Jarl hafdi hinn vesta hlut af, oc þótti þat til liggia at taka af honum tignina. Enn sú rádagerd stadfestiz, at Adalsteinn konúngr skylldi fara aptr, oc fara á sunnanvert England. oc hafa þá fyri ser lidsafnat nordr eptir landi öllu, þviat þeir sá elligar mundi seint safnaz fiölmennit, sva mikit sem þyrfti, ef eigi drægi konúngr siálfr ar lidit. Enn sá herr er þar var samankominn, þá setti konúngr þar yfir höfdíngia Þórólf oc Egil, skylldu þeir ráda fyri því lidi er víkingar höfdu þángat haft til konúngs, Enn Álfgeírr siálfr hafdi þá enn forrád síns lids. Þá feck

gio, cum copiis quas acquirebat, ingressus, adversus Scotos tendit. Ubi autem fama dimanaverat, regem Scotorum Olaum victoria potitum, magnam sibi partem Angliæ subegisse, etiam Adalsteini numero longe prævalere, multos vero adhuc dynastas ad illum contendere: hæc ubi fama ad Hringum & Adilsem pervenit, cum numerosis, quas contraxerant, copiis ad regem Olaum transierunt; ita Olai exercitus infinita constabat multitudine. Quæ omnia cum ad aures Adalsteini essent. allata, cum principibus viris, atque consiliariis colloqvium habuit, qværens qvid inceptum foret optimum; universa concioni ordine narrat, qvod de molitionibus numeroqve Scoti acceperat: Omnes uno ore affirmabant Alfgeirem Comitem maximam culpam admisisse, planeqve meruisse, ut ab imperio removeretur. De cetero ea stetit sententia; ut rex Adalsteinus reverteret, atqve in australes fines Angliæ pergeret: inde ex toto regno septentrionem versus opportune ageret delectum; intelligebant enim, aliter fero comparatum iri militem, pro re frequentem, nisi rex ipse conduceret. Qvi vero ibi convenerat exercitus, ei rex duces imposuit Thorolfum & Egillum, qvi (etiam) ducerent auxilia piratica: Alfgeirus finis adhuc præerat copiis. Tribunos porro, qvos A. D. 926. 937.

idoneos

g) Oláfi konúngi, *Olaum regem.* Iid. J. P.

A. D. 926. 937. konúngr enn ſveitarhöfdíngia þá er honum ſýndiz. Enn er Egill kom heim af ſtefnunni til felaga ſinna, þá ſpurdu þeir, hvat hann kynni at ſegia þeim tídenda frá Skotakonúngi, hann kvad.

Olafr of kom jöfri
Ott vig á bak flótta
Þíng-harnan fra ek þingil
Þann er felldi annan.
Glapſtígu let gnóga
*) Godrekr á mó trodna
Jörd ſpenr Engla ſkerdir
Alfgeirs und ſik hálſa.

idoneos putabat, rex conſtituit. Egillum a conventu reverſum, ſui interrogabant, quid novi de Scotorum rege haberet ſibi dicere? hic cecinit:

Olaus compulit Jarlum
Citâ pugnâ ad averſam fugam;
Durum occurſu accepi regem illum,
Qui alterum proſtravit.
Scæva (infelicia) ſatis veſtigia
Godrecus arenæ dedit impreſſa:
Ditionem redigit Anglorum vaſtator
Alfgeiris ſub ſuam poteſtatem dimidiam.

Sídan gera þeir ſendimenn til Ólafs konúngs oc finna þat til erenda at Adalſteinn konúngr vill *h)* haſla honom völl. oc bióda orroſto ſtad á *i)* Vinheidi *k)* vid Vinuſkóda, oc hann vill at þeir heri eigi á land hans, enn ſá þeirra rádi ríki á Einglandi er ſigradiz í orroſto, lagdi til vikuſtefnu um fund þeirra, enn ſá bídi annars viku er fyrr kemr. Enn þat var þá ſidr þegar konúngi var völlr haſladr, at hann ſkylldi eigi heria at ſkamlauſu, fyrr enn orroſto veri lokit. Gerdi Óláfr konúngr ſva, at hann ſtaudvadi her ſinn, oc heriadi ecki, oc beid til ſtefnudags, þá flutti hann

Deinde (fratres) mittunt ad Olaum regem legatos, & hanc inveniunt legationis cauſam, quod rex Adalſteinus, campum ipſi per corylam definire, *locumque prælii, in tesquis* Vinæ *apud ſylvam* Vinæ, *offerre velit, terram autem ſuam ab eo nolit populari: is Angliæ imperet, qui prælio ſuperior evadat: diem prælio dici unâ hebdomada (exeunte), tamdiu qui prior venerit, alterum exſpectet. At eo temporum conſvetudo erat, ut regi* corylâ circumſcripto, *non liceret ſine infamia populari, priusquam finito (illo) prælio. Huic conſvetudini obtemperans Olaus rex, continuit exercitum, atque a popalationibus abſiſtens, diem (prælio dictum) exſpectavit; exercitum vero ad* Vinheidam

*) Gudrodr Iid. Godriódr. O.

h) bálſa I. N. R. mox, þeim, *iis*, Scotis, Jör.

i) Vinnu heidi. Jör.

k) á Vinuſkoði, *in ſylva* &c. Guelf. Hol.

hann her ſinn til Vinheidar. Borg ein ſtód fyri nordan heidina, ſettiz Óláfr konúngr þar í borgina, oc hafdi þar meſtan hlut lids ſíns, þviat þar var út í frá herud ſtór, oc þótti honum þar betra til atflutninga um faung þau er herrinn þurfti at hafa. En hann ſendi menn ſína upp á heidina, þar ſem orroſtoſtadarinn var ákvedinn, ſkylldu þeir taka þar tiallſtadi, oc búaz þar um ádr herrinn kvæmi, Enn er þeir menn kvomu í þann ſtad, er völlrinn var hafladr, þá voro þar ſettar upp heſliſteingur allt til ummerkia, þar er á ſtadr var, er orroſtan ſkylldi vera þurfti þann ſtad at vanda, at hann veri ſlettr, er myklum her ſkylldi fylkia, var þar oc ſva, er orroſtoſtadrinn ſkylldi vera, at þar var heidr ſlett. Enn annan veg frá fell á ein, enn á annan veg fra var ſkógr mikill. *l*) Enn þar er ſkemſt var milli ſkógarins oc árinnar, oc var þat miög laung leid, þar höfdu tialldat menn Adalſteins konúngs, oc ſtódu tiaulld þeirra allt milli ſkógarins oc árinnar. *m*) Þeir höfdu ſva tialldat, at eigi veri menn í hinu þridia hverju tialldi, oc þó fáir í einu. En

heidam *duxit. Urbs quædam apud tesquas a ſeptentrione ſita erat: eò rex Olaus cum maxima copiarum parte conceſſit, atque ibi (medio tempore) agitavit: Nam ſpatioſa circum jacebant territoria, unde commeatum videbat facilius poſſe ſubvehi. Quosdam vero ſuorum in tesqua prælio deſtinata, ad locum tabernaculis capiundum, atque cetera in adventum copiarum accommodanda, præmiſit. Qui cum in locum definitum venirent, campum pugnæ, erectis (metarum vice) perticis corylaceis circumſcriptum offendunt. Planities maximè, ubi magnæ acies inſtruendæ, erat ſpectanda: talis etiam hic locus, æqvor nempe apertum fuit. Inde ab una parte flumen, ſaltus ingens ab altera. Interſtitio ſaltus & fluminis, qva minimum, utcunque ſatis magnum patebat, Adalſteiniani tetenderant; omneqve iſtud ſpatium tentoriis erat occupatum: ita (tot) vero tentoria poſuerant, ut pauci quidem in uno ceterorum, at in tertio qvoque nemo habitaret.* A. D. 926. 937.

Qui

---

l) Skamt frá ánni var hæd mikil, enn á hædinni tiölldudu menn Adalſt. kóngs &c. *Prope ex amne extabat collis ſpatioſus, in qvo colle Adalſteiniani tendebant.* Jörund. || Enn ſkamt frá ánni var enn á. enn á heidinni tiölldudu &c. *At prope ab hoc amne, alius etiam amnis aberat, ſed in colle tendebant* &c. Guelf. Hol.

m) men Scota kóngs tiölludu fyri nedan hædina, *viri Scotorum regis ſub colle tendebant.* Jör. Omnibus qvæ intercedunt perperam excluſis.

A. D. 926. 937. er menn Óláfs konúngs komu til þeirra. Þá höfdu þeir fiölment fyri framan tiölldin aull, oc nádu þeir ecki in at gánga, Saugdu menn Adalſteins at tiölld þeirra veri aull full af mönnum, ſva at hvergi nær hefdi þar rúm lid þeirra. Enn tiölldin ſtódu ſva hátt, at ecki mátti yfir upp ſiá, hvart þau ſtódu mörg eda ſá á þycktina. Þeir hugdu at þar mundi vera herr mannz. Óláfs konúngs menn tiölldudu fyri nordan höſlunar, oc var þangat allt nockut afhallt. Adalſteins menn ſögdu oc annan dag frá ödrum, at konúngr þeirra mundi þá koma, eda vera komin í borg þá er var ſunnan undir heidinni. Lid dróz til þeirra bædi dag oc nótt. Enn er ſtefna ſu var lidin er akvedit var þá ſenda menn Adalſteins eyrendreka á fund Óláfs konúngs med þeim ordum, at Adalſteinn konúngr er búinn til orroſto, oc hefer her allmikinn. Enn hann ſendir Óláfi konúngi þau ord, at hann vill eigi at þeir geri ſva mikit mannſpell ſem þá horfdiz til, bad hann helldr fara heim í Skotland, enn Adalſteinn vill fá honom at vingiöf ſkillíng ſilfurs af plógi hverium, um allt ríki ſitt, oc vill at þeir leggi med ſer vináttu, Enn er ſendimenn koma til Olafs konúngs, þá

Qui, cum adirent eos homines Olai regis, frequentes præ tentoriis omnibus conſtituti, ingreſſu hos prohibebant: dicentes omnia tentoria milite referta eſſe, tantum abeſſe, ut copias univerſas capiant. Tentoria vero in loco tam edito fixa erat, ut proſpectu ſuper ea directo, perſpici nequiret, multa an pauca in latitudinem ſtarent. Credebant itaque Olaviani immanes eſſe copias. Ipſi a ſeptentrione haſtis corylaceis, campo modice declivi tendebant. Adalſteiniani diem de die (quotidie) jactabant, regem vel veniſſe, vel jam venturum eſſe, in urbem ad radices tesquarum a meridie ſitam: interea dieque ac nocte miles ad eos aggregabatur. Lapſo vero tempore quod conſtitutum erat, ad regem Olaum legatos amandant, qui Adalſteinum cum copiis ingentibus prælio accinctum ſtare, denuntient: hæc ſe Olao regi, verbis ipſius, dicenda habere; nolle ut, quò res præſens ſpectet, eam inter ſe ſtragem edant; rogare ut in Scotiam potius redeat: ita ex ſingulis totius regni aratris, unum [3]) *ſolidum argenti, muneri, pignoriqve amicitiæ contrahendæ, offerre. Venientibus legatis, Olaus rex coeperat copias in aciem educendas*

[3]) Skillíngr *a* ſkiölldr *derivatur, ex plauſibili ſententia Theodori Arnoldi, in* Engliſch Wörterbuche, *quod olim ſcuti figura in hoc numiſmate impreſſa fuerit.*

Þá tók hann at búa her sinn oc ætlad at ad rída. Enn er sendimenn báru upp erendi, þá staudvadi konúngr ferd sína þann dag, sat þá í rádagerd, oc höfdingiar hans med honum. Lögdu menn þa allmisjafnt til. Sumir fýstu miök at þenna kost skylldi taka, sögdu at þat var þá ordin hin mesta fremdar ferd, at þeir færi heim, oc hefdi tekit gialld sva mikit af Adalsteini. Sumir löttu, oc sögdu at Adalsteinn mundi bióda miklu meira í annat sinn ef þetta veri eigi tekit, oc var sú rádagerd stadfest. Þá bádu sendimenn Óláf konúng, at gefa ser tóm til at þeir hitti enn Adalsteinn konúng, oc freistadi ef hann villdi enn meira gialld af hendi reida til þess at fridr veri. Þeir beiddu grída einn dag til heimreídar, enn annan til umráda, enn hinn þridia til aptrferdar. Konúngr iátadi þeim því. Fara sendimenn heim, oc koma aptr hinn þridia dag sem ákvedit var, segia Óláfi konúngi, at Adalsteinn vill gefa allt slíkt sem hann baud fyrr, oc þar um fram til hlutskiptis lidi Óláfs konongs, skillíng manni hverium friálsbornum, en mörk *n*) sveitarhöfdíngia hverium, þeim er redi fyri xij. mönnum eda fleirum, enn mörk gullz hirdstióra hverium, enn v. merkr

das instruere, at mandatis expositis, eo die A. D 926. 937.
iter sistebat: consilium autem cum amicis agitabat. Varie in hanc rem consultum: aliis ad conditionem accipiendam vehementer hortantibus, quod tum dicerent summum decus expeditione partum esse, cum, tantis ab Adalsteino sumtis stipendiis, domum redirent: dissuadebant alii, hoc repudiato Adalsteinum multo plus oblaturum affirmantes. Ea sententia stetit. Tunc legati sibi ab Olao rege petebant tempus iterum conveniendi Adalsteinum, tentandique si majori stipendio pacem vellet redimere: inducias in tres dies rogabant, unam reditioni (ad suos), alteram deliberationi, tertiam retroitioni ad Olaum regem). His impetratis ad suos abeunt; tertia vero die, uti dictum erat, redeuntes, nuntiant Olao regi, Adalsteinum omne, quod prius erat pollicitus, solvere velle, & insuper ad distributionem inter copias Olai regis, solidum viritim in milites gregarios ingennos; selibram (argenti) viritim in tribunos manipulorum, qui duodecim viris aut amplius praeessent; selibram auri in praetores singulos, at in Comites singulos quinque selibras auri.

Haec

n) gullz, *auri* add. Guelf. Hol. J. P. Auri selibra valuit 32 Imperiales, ex Gloss. in H.

A. D. 926. 937. merkr gullz jarli hverium. Sídan let konúngr þetta upp bera fyri lid sitt. Var enn sem fyrr, at sumir lauttu enn sumir fýstu. Enn at lyktum veitti konóngr orskurd, segir at þenna kost vill hann taka, ef þat fylgir, at Adalsteinn konúngr lætr hann hafa Nordimbra land allt, med þeim skóttum oc skylldum er þar liggia. Sendimenn bidia enn fresta um þria daga, oc þat med, at Óláfr konúngr sendi þá menn sína, at heyra ord Adalsteins konúngs, hvart hann vill eda eigi þenna kost, segia at þeir hyggia, at Adalsteinn konúngr mundi láta fátt vidnema at sættin tækist. Óláfr konúngr játti því, oc sendi menn sína til Adalsteins konúngs. Rída þá sendimenn allir saman, oc hitta Adalstein konúng i borg þeirri er var næst heidinni fyri sunnan. Sendimenn Óláfs konúngs bera upp erendi sín fyri Adalsteinn konúng, oc sættabod. Adalsteins konúngs menn sögdu oc med hverju þeir höfdu farit til Óláfs konúngs, oc þat med, at þat var rádagerd vitra manna at dvelia sva orrosto, medan konúngr kæmi eigi. Enn Adalsteinn konúngr veitti skiótan orskurd um þetta mál, oc sagdi sendimönnum sva. Berit þaug ord min Óláfi konungi, at ec vil gefa honum orlof, til þess at fara heim til Skotlandz med lid sitt, oc gialldi hann aptr fe þat allt, er hann tók upp at raungu her í landi

Hæc rex copiis proponi fecit; evenit quod prius, ut pars svaderet, alii dissvaderent. Tandem rex Olaus pronuntiat conditionem se accepturum, cum hac clausula, si rex Adalsteinus totam sibi cedat Nordimbriam, cum tributis universis & præstationibus eò pertinentibus. Legati spatium tridui sibi reposcunt, & insuper, ut Olaus secum ableget quosdam suorum, qui coram audiant sententiam Adalsteini, velit necne hanc conditionem: se credere affirmant, Adalsteinum paucissima, ut pax conveniat, detrectaturum. Rex Olaus annuens, suorum quosdam ad Adalsteinum amandat. Utrique legati unà digressi, Adalsteinum offendunt in urbe tesqvis á meridie proxima. Legati Olai, qvæ in mandatis habebant, & leges pacis ab Olao latas, Adalsteino exponunt: nec minus legati Adalsteini significant, qvas (pacis obtinendæ) conditiones Olao regi tulissent; hoc vero cordatiorum fuisse commentum, ad præsinum in ipsius absentia differendum. Sed Adalsteinus sine mora de hac re sententiam ferens, legatis ita dixit; Hæc mea verba Olao regi ferte, qvod veniam ipsi dem copias in Scotiam reducendi: qvæ vero in hoc regno injuria cepit, ea restitui. Deinde pacis foedera inter regna nostra sanciamus. neuter-

landi. Setium her sídan frid í millum landa varra, oc heri hvariger á adra. Þat skal oc fylgia, at Óláfr konúngr skal geraz minn madr, oc halda Skotland af mer, oc vera undirkonúngr minn. Farit nú, segir hann, aptr, oc segit honum svabúit. Sendimenn sneru aptr leid sína þegar um kvelldit, oc komu til Óláfs konúngs nærr midri nótt, vöktu þá upp konung. oc sögdu honum þegar ord Adalsteins konóngs. Konúngr let þegar kalla til sín Jarlana, oc adra höfdingia, let þá sendimenn koma til, oc segia upp erendislok sín, oc ord Adalsteins. Enn er þetta var kunnigt gert fyri lidsmönnum, þá var eitt ordtak allra, at þat mundi fyri liggia at búaz til orrosto. Sendimenn sögdu oc þat med, at Adalsteinn hafdi fiölda lids, oc hann hafdi þann dag komit til borgarinnar sem sendimenn komu. Þá mælti Adils Jarl. Nú mun þat framkomit, konúngr, sem ec sagda, at ydr mundu þeir reynaz braugdóttir hiner Ensku. Höfum ver her setid lánga stund, oc bedit þess er þeir hafa dregit at ser allt lid sitt. enn konúngr þeirra mun verit hafa hvergi nærr, þá er ver komum her. Munu þeir nú hafa safnat lidi miklu sídan ver settumz. Nú er þat rád mitt. konúngr, at vid brædr rídim þegar fyri í nótt med ockru lidi, má þat vera at þeir óttiz nú ecki at ser, er þeir

neuterqve bellum inferat alteri: adjecta esto A. D.
& hæc clausula; rex Olaus meus subditus 926.
fiat; meó benefició Scotiam obtineat; subre- 937.
gulus mihi esto. Nunc revertite, inqvit, & rem sic actam ei nunciate. Legati de vespera statim reversi, sub mediam noctem venientes ad Olaum, ocyus eum a somno excitant, & dicta Adalsteini exponunt. Rex advocatis statim Comitibus & ceteris proceribus, accedere jubet legatos & eventum legationis, Adalsteinique dicta, porferre. Qvá re palam factá militibus, omnium una erat vox, liqvidum esse, qvod oporteret ad prælium accingi. Legati etiam hoc asferebant, habere Adalsteinum magnam vim militum, eadem vero die, qva ipsi, in urbem venisse. Tunc fatur Adils Comes: Jam vereor ne evenerit qvod dicebam, Anglos te astutos esse inventurum. Nos, hic diu desidendo, exspectavimus, dum omnes copias adse contraxerunt adversarii: regem vero longe absuisse intelligo, cum hunc in locum veniebamus, nec dubium, qvin, ex qvo hic consedimus, magnum illi conflaverint exercitum. Mea hæc est sententia; ut ego & frater, jam de hac nocte, nostro præcedamus agmine. Fortasse adversarii nihil sibi timuerint, compertó, regem suum ingentibus copiis prope

A. D 937. hafa ſpurt, at konungr þeirra er nærr med her mikinn. Skolum vid þá veita þeim áhlaup. Enn er þeir verda forflótta, þá munu þeir láta lid ſitt, enn údiarfari ſídan í atgöngu at móti oſs. Konúngi þótti þetta rád vel fundit. Munum ver búa her varn þegar er lýſir. oc fara til mótz vit ydr. Stadfeſtu þeir þetta rád, oc luku ſva ſtefnunni.

pe adeſſe: Tum è veſtigio in eos impetum faciemus, quem ſi non ſuſtinuerint (ad quem ſi terga verterint), amiſſa parte ſuorum, timidiores in poſterum ad congrediendum nobiscum reddentur. Rex bene inventum cenſebat conſilium, & prima luce (ait) noſtrum expediemus exercitum, vobisque in ſubſidium adducemus. Hoc conſilió fixô, ſolvebant conventum.

UM BARDAGA.

Hríng Jarl oc Adils bróder hans biuggu her ſinn, oc fóro þegar um nóttina ſudr á heidina. Enn er lióſt var, þá ſá vardmenn þeirra Þórólfs hvar herrinn fór. var þá bláſinn herbláſtr, oc herklædduz menn. Tóko ſídan at fylkia lidinu, oc höfdu ij. fylkíngar. Red Álfgeirr Jarl fyri annarri fylkíng, oc var merki borit fyri honum. Var í þeirri fylkíng lid þat er honum hafdi fylgt, oc ſva þat lid er þar hafdi til ſafnaz or herudum, var þat miklu fleira lid enn þat er þeim Þórólfi fylgdi. Þórólfr var ſva búinn, hann hafdi ſkiölld vídan oc þyckvan, hiálm á höfdi allſterkan, gyrdr ſverdi því er hann kalladi *Láng*, mikit vapn oc gott. Keſiu hafdi hann í hendi, fiödrin var tveggia álna laung. oc fleginn fram broddr ferſtrendr, enn upp var fiödrinn breid. Falrinn bædi lángr oc digr. Skaptid var eigi hæra, enn

DE PRAELIO.

Hriugus Comes, & Adils frater ipſius, agmine ſuo de nocte parato, tesqva auſtrum verſus petebant. Aſt ubi illuxit, excubitores Thorolfi hoſtem ſe inferentem videbant. Tum ſignum tuba datur, armanturqve milites: Hinc acies dirigi coepta, eaqve duplex; unam Comes Alfgeirr duxit, prælato vexillo inſignis; ea reliqviis belli prioris ab eo adductis, & aggregatis ex viciuia ſupplementis conſtabat, Thorolfianâ multo numeroſior. Thorolfus ita erat armatus; latum craſſumqve habebat clypeum, galeam bene firmam capite; cinctus gladio, qvem vocabat Láng (longum), *magno bonoqve telo: gæſum manu geſtabat, cujus ſpiculum duo cubitos longum, in qvadrilateram cuſpidem exibat, ſuperiore autem parte latum erat. Palus (ſcapus) qui haſtile penetrat, longus & craſſus: haſtile ſupra palum cubitali longitudine (non ultra ſpithamæ longitudinem), mira vero craſſitudine. Palus baculo ferreo con-*

enn táka mátti hendi til fals, oc furduliga digrt. Iárnteinn var í falnum, oc ſkaptid allt iárnvafit. Þau ſpiót voro kaullut *Brynþvarar*. Egill hafdi hinn ſama búnad ſem Þórólfr, hann var gyrdr ſverdi því er hann kalladi *Nadr*. Þat ſverd hafdi hann fengit á Kurlandi, var þat it beſta vapn. Hvargi þeirra hafdi bryniu. Þeir ſettu merki upp, oc ber þat Þórfidr ſtrángi. Allt lid þeirra hafdi Norrena ſkiölldu, oc allan Norrænan herbúnut. Í þeirra fylking voro allir Norrænir menn þeir er þar voro, fylktu þeir Þórólfr nærr ſkóginum, enn Álfgeirs fylkíng fór med ánni. Adils Jarls oc þeir brædr ſá þat, at þeir mundu ecki koma þeim Þórólfi á óvart, þá tóko þeir at fylkia ſínu lidi, giördu þeir oc ij. fylkíngar, oc höfdu ij. merki, fylkti Adils móti Álfgeiri Jarli: enn Hríngr móti víkíngum. Sídan tókz þar orroſta, gengu hvarirtveggiu vel fram. Aadils Jarl ſótti hart fram, þar til er Álfgeirr let undan ſíga, enn Adils menn ſóttu þá hálfu diarfligarr, var þá oc eigi lengi ádr en Álfgeirr flýdi, oc er þat frá honum at ſeggia, at hann reid undan ſudr á heidina, oc ſveit manna med honum, reid hann þar til er hann kom nærr borg þeirri er konúngr ſat, þá mælti Jarlinn. Ecki ærla ek oſs fært til borgarinnar, ver fengum mikit ordaſkak næſt er ver komum til kon-

F 2 úngs,

conſtabat: totum haſtile ferro obductum. A. D. 936.
Id genus haſtæ Brynþvarar (*loricarum terebræ*) *vocabantur. Egillus ſimile ornatu atque frater utebatur: cinctus gladio in Curlandia acquiſito, quem* Angvem *nominabat, telum egregium. Neuter fratrum loricatus erat. Et jam ſignum erexerunt, portante Thorfido* Strangio. *Miles ipſorum clypeis Norvegicis, totaque iudidem armatura uſus eſt, Norvegis enim, quotquot aderant, conſtabat: Collocabant aciem propius a ſylva: acies vero Alfgeiris propter amnem ferebatur. Adils & frater Comites, intelligentes Thorolfo imprudenti ſe non ſuperventuros, & ipſi copias ordinare coeperunt: duas acies ſub duobus ſignis ſtruunt; unam Adils in Alfgeirem, alteram Hringus in piratas dirigit. Jamque incipit dimicatio, utrinque ſtrenuè; Adils Comes acriter invehebatur, quoad Alfgeirr ſua recederet acie: Tunc miles Adilſianus altero tanto audentius inſtabat, neque hoc diu, donec Alfgeirr terga verteret; de quo hoc eſt narrandum, quod cum cohorte equitum in tesqua meridiem verſus aufugit, perrexitque in viciniam usque urbis, ubi ſedebat rex. Tunc fatus eſt Comes: Non exiſtimo urbem nobis adeundam eſſe, magna nuper vocum agitatione (increpatione*

A. D. úngs, þá er ver höfdum farit óſigr
937. fyri Óláfi konúngi, oa ecki mun honum þikia batnat hafa varr koſtr í þeſsi ferd, mun nú ecki þurfa at ætla til ſæmda þar ſem han er. Sídan reid han ſudr á landit, oc er frá hans ferd þat at ſegia, at hann reid dag oc nótt þar til er þeir komo veſtr á Jarlsnes. Feck Jarl ſer þar far ſudr um ſæ, oc kom fram á Vallandi, þar átti hann kyn hálft, kom hann alldregl ſídan til Englands. Adils rak fyſt flóttan, oc eigi lángt, ádr hann ſnyr aptr, oc þar til er orroſtan var, oc veiti þá atgaungu, Enn er Þórólfr ſá þat, mælti hann at Egill ſkylldi ſnúa á móti honum, oc bad þángat bera merkit, bad menn ſína fylgiaz vel, oc ſtanda þyckt. Þokum at ſkóginum, ſagdi hann, oc látum hann hlífa á bak oſs, ſva at þeir megi eigi aullum megum at oſs gánga. Þeir gerdu ſva, fylgdu fram ſkóginum. Vard þá hörd orroſta. Sókti Egill móti Adilſi, oc áttuz þeir vid hörd ſkipti. Lidsmunr var allmikill, oc þó fell meirr lid þeirra Adils. Þórólfr gerdiz þá ſva ódr, at hann kaſtadi ſkilldinum á bak ſer, enn tók ſpiótid tveim höndum. Hlióp hann þá fram oc hió eda lagdi til beggia handa, ſtucku menn þá frá tveggia vegna, enn hann drap marga, ruddi hann ſva ſtiginn fram at merki Jarlſins Hríngs, oc hellz þá ecki vid honum, hann drap þann mann er bar merki

patione) accepti ſumus, ubi ex adverſa cum Olao rege pugna veniebamus ad regem: neqve cenſebit cauſam noſtram hoc itinere factam eſſe meliorem; ita nihil inde honoris in præſens erit ſperandum. Deinde iter tendit in auſtralia regionis, noctuque & interdiu fertur perrexiſſe, donec ad Jarlsneſiam in partibus occiduis Angliæ adveniſſet. Ibi navigium adeptus, trans mare auſtrum verſus cucurrit, fugæque in Gallia, ubi ſtirpem alterutram habebat, termino conſtituto, nullus inde in Angliam rediit. Adils primum fugientes inſecutus eſt, neque hoc longe, antequam ad locum pugnæ reverſus iterum incurſionem dedit. Quo viſo Thorolfus Egillum jubet obviam ire Comiti, ſignumque in eam partem ferri: hortatur milites, ut paribus ſtudiis incumbant pugnæ, confertique ſtent: Preſſo, inqvit, pede ad ſylvam incedunt. Tunc efferbuit pugna. Egillus adverſus Adilſem contendit, vehementesque inter eos commiſſum eſt certamen. Numerus militum valde impar, attamen plures ab Adilſe Comite ceciderunt. Heic Thorolfum tantus furor (pugnandi) inceſſit, ut clypeo in tergum rejecto, gæſum ambabus manibus amplexus, cæſim punctimve ex utroque latere obvios inter procurrendum feriret, hoſte utrinque retrocedente: Ita per multam cædem viam (ſibi) ſtravit ad ſignum uſque Hringi Comitis, tumque nihil erat quod ejus vim ſuſtineret:

ki Hríngs Jarls, oc hió nidr merkiſtaungina. Eptir þat lagdi hann ſpiótinu fýri brióſt Jarlinum, í gegnum brynſiuna oc búkinn, ſva at út geck um herdarnar, oc hóf hann upp á keſiunni yfir höfud ſer, oc ſkaut nidr ſpiótzhalanum í iördina. Enn Jarlinn ſæfdiz á ſpiótinu, ok ſá þat allir, bædi hans menn, oc ſva hans úviner. Sídan brá Þórólfr ſverdinu, oc hió hann þá til beggia handa, ſóttu þá oc at hans menn, fellu þá miög Bretar oc Scotar, enn ſumir ſneruz á flótta. Enn er Adils Jarl ſá fall bródr ſíns, oc mannfall mikit af lidi hans, en ſumir flýdu, enn hann þóttiz hart nidr koma, þá ſneri hann á flótta, oc rann til ſkógarins, hann flýdi í ſkóginn oc hans ſveit, tók þá at flýia allt lid þat er fylgt hafdi Jörlum. Þeir Þórólfr oc Egill ráku flóttann, gerdiz þá enn mikit mannfall af flóttamaunnum, dreifdiz þá flóttin vída um heidina. Adils Jarl hafdi nidrdrepit merki ſínu, viſsi þá eingi hvart hann fór eda adrir menn. Tók þá brátt at myrkva af nótt. Enn þeir Þórólfr oc Egill ſneru aptr til herbúda ſínna, oc þá iamſkiótt kom þar Adalſteinn konóngr med allan her ſinn oc flógu þá landtiölldum ſínum, oc biugguz um. Litlu ſídar kom Ólafr konúngr med ſínum her. Tiölldudu þeir, oc biugguz um, þar ſem þeirra menn höfdu tialldat. Var Ólafi konúngi þá

ret: Hic cæſo Comitis ſignifero, ſigno de- A. D.
cuſſo, gæſum in pectus Comitis direxit, quod 937.
loricam atque corpus penetrans, inter humeros exertum eſt. Tum hærentem gæſo Comitem ſuper caput ſuum ſuſtulit, & caudam haſtilis impegit ſolo: Comes vero, & ſuis & hoſtibus ſpectaculum, in gæſo animam exſpiravit. Poſtea Thorolfus diſtricto gladio utroqueverſum ictus intulit, commilitonibus ſimul in hoſtem ſe invehentibus. Tunc Britonum Scotorumque multi cadebant, pars terga dabant. Comes vero Adils, cognito fratris interitu, ſtrage autem & fuga copiarum ejus, ſe quoque graviter premi ſentiens, avertit in fugam, ſylvamque curſu adſecutus, eò ſe cum ſua penetravit cohorte. Tum quoque univerſa agmina Comitum fugam capeſſere. Thorolfus & Egillus fugientes inſecuti ſunt; in quibus, per tesqua paſſim diſpalatis, magna ſtrages renovata eſt. Adils Comes (de induſtria) ſuum ſuppreſſerat ſignum; ita nemo illius fugam (agmen ab aliorum quibat diſcernere. Jamque nox ingruebat, cum Thorolfus & Egillus revertebantur in caſtra. Simul Rex Adalſtenus univerſo advenit exercitu; mox fixa tentoria, &, quæ ad corpora curanda pertinebant, adminiſtrata ſunt. Poſt paulo rex Olaus cum ſuis aderat copiis. Hi tentoria poſuerunt, & cetera inſtruxerunt (ad commoditatem), quo loco ſocii ipſorum prius tetenderant. Tunc Olao regi indicatum, ambo

A. D. 937. ſagt, at fallnir voro þeir þádir Jarlar hans Hríngr oc Adils, oc mikill fiöldi annara manna med honum.

bos Comites ipſius, Hringum & Adilſem, & cum hoc ingentem militum vim, cecidiſſe.

FALL ÞOROLFS.

Adalſteinn konúngr hafdi verit ádr hina næſtu nótt í borg þeirri er fyrr var fráſagt, oc þar ſpurdi hann at bardagi hafdi verit á heidinni, bióz þá þegar oc allr herinn, oc ſótti nordr á heidina ſpurdi þá öll tidende glöggliga. hverneg orroſta ſú hafdi farit. Komu þá til fundar vit konúng þeir brædr Þórólfr oc Egill, þackadi hann þeim vel framgöngo ſína, oc ſigr þann er þeir höfdu unnit. het þeim vináttu ſinni fullkomminni dvölduz þeir þar allir ſamt um nóttina. Adalſteinn konúngr vakti upp her ſinn þegar árdegiſs, hann átti tal vid höfdíngia ſína, oc ſagdi hver ſkipun vera ſkylldi fyri lidi hans. Skipadi hann fylkíng ſína fyrſt, oc þá ſetti han í briósti þeirrar fylkíngar ſveiter þær er ſnarpaztar voro, þá mælti hann at fyri því lidi ſkylldi vera Egill. Enn Þórólfr, ſagdi hann, ſkal vera med lidi ſínu, oc ödru því lidi er ec ſet þar, ſkat ſú vera önnur fylkíng í lidi voro, er hann ſkal vera höfdíngi fyri, ſkal þat lid í móti því lidi þeirra er lauſt er, oc eigi

CAEDES THOROLFI.

Rex Adalſtenus in urbe prædicta proximam noctem egerat, ubi accepto de pugna in tesqvis nuntio, itineris apparatum maturabat, & toto agmine in tesqva borcam verſus progreſſus, luculenter omnia de proceſſu exituqve pugnæ comperiebat: Mox fratres Thorolfus & Egillus regem adibant; qvibus ille de ſtrenue navata opera, partaqve victoria, prolixè gratias egit, ſolidæqve amicitiæ ſuæ promiſſum addidit. Ibi omnes unà pernoctavere. Primo mane ſeqventis diei rex Adalſtenus expergefecit milites, habitoqve cum præfectis colloqvio, pronunciavit qvo ordine copiæ eſſent diſponendæ. Suam aciem primum ordinavit: deinde in hujus frontem manipulos acerrimorum collocavit; his Egillum præpoſuit. At Thorolfus, inqvit, ſuum habebit agmen, cum ſupplemento qvod ibi apponam; hæc erit altera acies noſtri exercitus, qvam ille ducet; eam oppono cohortibus hoſtium ſolutis (vagis), qvi acie ſtataria non dimicant, Scoti enim

eigi er í fylkíngu. Þviat Skotar eru o) iafnan laufir í fylkíngu, hlaupa þeir til oc frá, oc koma í ymfum ſtödum fram, verda þéir opt ſkeinufamir, ef menn varaz þá eigi, enn ero laufir á velli, ef vid þeim er horft. Egill ſvarar konúngi. Ecki vil ek at vid Þórólfr ſkilimz í orroſto, enn vel þiki mer at ockr ſe þar ſkipat, er meſt þikir þurfa, oc hardazt er fyri. Þórólfr mælti. Látum vid konúng ráda hvar hann vill okr ſkipa, veitum honum ſva at honum líki, mun ek vera þar helldr ef þú vill, ſem þer er ſkipat. Egill ſeger, þer munut ráda, enn þeſſa ſkiptiſs mun ek opt idraz, Epter þat gengu menn fram í fylkíngar, ſem konúngr hafdi ſkipat, oc voro ſett upp merki, ſtód konúngs fylkíng á vídlendit til árinnar, enn Þórólfs fylkíng ſtór it efra med ſkóginum. Óláfr konúngr p) tók þá at fylkia lidi ſínu, þá er hann ſá at Adalſteinn konúngr hafdi fylkt, hann hafdi oc ij. fylkíngar, oc let hann fara ſitt merki oc þá fylkíng er hann red ſiálfr fyri, á mót Adalſteini konúngi oc hans fylkíng. Höfdu þá hvarirtveggiu her ſva mikinn, at einngi var

enim ſolent mobiles eſſe in acie, huc illuc diſcurrunt, diverſisque partibus incurſantes, incautis ſæpe damnum afferunt: ſi autem obſiſtitur iis, fugaces exiſtunt. Egillus regi reſpondet; nolo a Thorolfo in pugna ſejungi; illud vero placet, ut ubi maximum eſt opus, maxima difficultas, ibi conſtituamur. Thorolfus fatur; regis voluntati permittamus, quam nobis ſtationem deſignet: talem illi operam præſtemus, quæ grata ſit; potius tuum locum tenebo, ſi ita tibi lubet. Egillus ait; veſtre voluntati mos geretur: ſed hujus diſpoſitionis (disjunctionis) ſæpe me poenitebit. Deinde, quo ordine rex conſtituerat, proceſſum eſt in aciem, ſignaque erecta: Regis acies in campo aperto amnem verſus ſtetit: Thorolfi acies loco ſuperiori prope ſylvam inceſſit. Viſo quod Adalſteinus ordines inſtruxiſſet, Olaus copias diſpouere coepit, duabus quoque aciebus uſus; Suum ſignum, aciemque, cui ipſe præerat, adverſus Adalſtenum movit, ipſiusque aciem. Is utrique duci numerus, ut nihil intereſſet (diſcri-

A. D. 937.

o) Þvi vanir at vera jafnan laufir, oc hlaupa &c. *Nam Scoti ſolent incompoſite pugnare.* Jör. Hæc autem omnia, usque ad EGILL SVARAR deſiderantur in Guelf. Hol. J. P.

p) tó. Mbr. Kálf. || fylkti oc lidi ſínu (í ödrum ſtad. H.). hann gerdi oc tvær fylkíngar, *etiam ſuas copias (in alia parte campi) diſpoſuit, duas quoque inſtruens (formans) acies.* Guelf. Hol. Jör. J. P.

A. D 937. var munr hvarir, fiölmennari voro. Enn ömur fylkíng Óláfs konúngs fór nærr ſkóginum móti lidi því er Þórólfr red fyri, voro þar höfdingiar Jarlar Skotzkir voro þat Skotar fleſt, oc vár þat fiölmenni mikit. Sídan gáz á ſyllkíngar, oc vard þar brátt orroſta mikil. Þórólfr ſótti fram hart, oc let bera merki ſitt fram med ſkóginum, oc ætladi þar ſva fram at gánga, at hann kæmi í opna ſkiölldu konúngs fylkíngunni, *r*) höfdu þeir ſkiöllduna fyri ſer. Enn ſkógrinn var til hægra vegs, letu þeir hann har hlífa. Þórólfr geek ſva fram at fáir voro menn hans fyri honum. Enn þá er hann vardi minnzt, þá hlaupa þar or ſkóginum Adils Jarl, oc ſveit ſú er honum fylgdi. Lögdu þeir þegar mórgum keſium ſenn á Þórólfi, oc fell haun þar vid ſkóginn. Enn Þórfidr er merkit bar hopadi aptr þar til er lidit ſtód þyckra. Enn Adils ſótti þá at þeim, ok var þá orroſta mikil, æptu Skotar þá ſigróp er þeir höfdu felldan höfdíngia lidſins. En er Egill heyrdi óp þat, oc ſá at merki Þórólfr mundi eigi

criminis). Altera vero acies Olai regis propius a ſylva tendebat adverſus cohortes Thorolfi. Ductores hujus fuerunt Comites quidam Scoti; miles numeroſus valde, magnam partem Scotus. Poſtea congrediuntur acies, fervida maturatur dimicatio. Thorolfus acriter progreſſus, ſignum ſuum propter ſylvam inferri juſſit, ita curſum intendens, ut aciem regiam ab latere operto (tergo) opprimeret. Miles (Thorolfi) ſcutis adverſum corpus tegebat, averſi corporis cuſtodiam ſylvæ, quæ a dextra erat, committens. Thorolfus tam citato gradu proceſſit, ut pauci commilitonum illum præcederent. At eum, cum nihil minus ſuſpicaretur, Comes Adils & ſua caterva, ex ſylva provolantes, multis ſimul gæſis confoſſum, propter ſylvam occiderunt. Torfidus ſignifer ad denſius agmen ſe recepit. Tumqve invadente Adilſe, vehemens facta eſt pugna. Scoti victoriam clamarunt duce adverſariorum cæſo, qui clamor, ubi aures feriebat Eigilli, & ubi ſignum Thorolfi retrocedere cernebat, intellexit Thorolfum ipſum non ſequi. Tum per inter-

---

q) konúngi Hol. þeim Oláfi kongi. Gu. Jör. *Olaum regem.* || í kóngs fylkíng. J. P. kóng Adalſteins fylkíngu. L. Duplici vitio; nam & Danizat, & in ſenſum manifeſte pugnat. Phraſin, *at koma í opna ſkiölldu*, duplici ſenſu reddidi, utpote mihi ambiguam: Nunc ea utuntur, ut puto, conterranei mei, pro, *in ipſo tempore, oportune, advenire.*

r) Hinc usqve ad, ÞÓRÓLFR GECK deficit in Ceteris. ÞEIR; Sermo eſt de Catervis Thorolfianis: niſi qvis Scotos intelligere malit.

eigi ſiálfr fylgia. Sídan hleypr hann til þángat fram á milli fylkínganna, hann vard ſkiótt varr þeirra tídenda er þar voro ordin, þegar hann fann ſína menn, hann eggiar þá lidit miög til framgöngu, var hann fremſtr í brióſtinu, hann hafdi ſverdit Nadr í hendi. Egill ſótti þá fram, oc hió til beggia handa, oc felldi margann mann. Þórfidr bar *s*) merkit þegar eptir honum, enn annat lid fylgdi merkinu. Vard þar hin ſnarpazta orroſta. Egill geck fram til þeſs er han mætti Jarlinum *Adils*, oc attoz þeir fá högg vid, ádr Adils Jarl fell oc mart manna um hann. Enn eptir fall Jarls, þá flýdi lid þat er honum hafdi fylgt. Enn Egill oc hanns lid fylgdu þeim, oc drápu allt þat er þeir nádu, þvíat ecki þurfti þá grida at bidia. Enn Jarlar þeir *t*) hinir Skotzku ſtódu þá ecki lengi, þegar er þeir ſá at adrir flýdu þeirra felagar, tóko þegar á rás undan. Enn þeir Egill ſtefndu þá þar til er var konóngs fylkíngin, þeir kvomu þar í opna ſkiölldu, oc gerdu brátt mikit mannfall, ridladiz þá fylkíngin ok loſnadi öll, flýdu þá margir af Óláfs

interſtitium acierum curſum eo accelerat, ve- A. D.
niensque ad ſuos ſtatim comperit quod ibi ac- 937.
ciderat: addit ſtimulos agmini ad alacriter progrediendum, ipſe in fronte primus, gladium Nadr *manu geſtans in hoſtem irruit, in utrumque latus ictus ventilat, multos occidit. Thorfidus cum ſigno veſtigiis ejus continuo inſtitit, ſed cæterum agmen ſignum ſequebatur. Aſperrimus ibi conflictus extitit. Egillus perſeveravit donec obvium haberet Adilſem Comitem: inter quos pauci commutati ſunt ictus, dum Adils, & multum circa eum hominum caderet. Poſt cujus mortem agmen quod duxerat terga vertit: id conſectati Egillus & ſua caterva, quicquid aſſequebantur occiderunt, tum enim fruſtra erat de vita ſupplicare. Nec Comites Scoti, fuga ſociorum viſa, diu reſtiterunt, ſed ocyus terga vertentes in curſum ſe dedere. Egillus vero ſuam cohortem in aciem regis Olai direxit, eamque a tergo immiſit; ocyus ab iis ingens ſtrages editur, aciesque in manipulos ſciſſa, tota laxatur, multi ex Olavianis*

s) Þá vel merkit fram, gengu þeir þá allir vel fram (börduz þeir þá alldiarfliga. J. P.), *tunc alacriter ſignum intulit, univerſa etiam cohors fortiter incubuit pugnæ (intrepidisque animis pugnatum eſt).* Guelf. Hol. J. P.

t) at nihil de fuga Scotorum habet. Jör.

A. D. 937. Óláfs mönnum, enn víkingar æptu þá *u*) figróp. Enn er Adalſteinn konúngr þóttiz finna at rofna tók fylkíng Óláfs konúngs, þá eggiadi hann lid ſitt, *v*) ok let fram bera merki, giördi þá átgöngu harda, ſva at hröck fyri lid Óláfs konúngs, ok gerdiz allmikit mannfall. Fell þar Óláfr konúngr, oc meſtr hluti lids þeſs er Óláfr hafdi haft, þviat þeir er á flótta ſneruz voro allir drepnir er nád vard. Feck Adalſteinn konúngr þár allmikinn ſigr.

nis fugam capeſſent, piratæ victoriam exclamant. Rex autem Adalſtenus cum aciem Olai regis labefieri (diſturbari) intelligeret, ſuos hortatus, ſignum inferri juſſit, duramque fecit impreſſionem, uti reſilirent Olavianæ cohortes, foedaque ſtrages eveniret; ubi rex Olaus & maxima ſuorum pars occubuit; nam qui in fugam ſe verterant, quotquot deprehendi potuerant, occiſi ſunt. Rex Adalſtenus ingentem ibi victoriam adeptus eſt x).

EGILL JARDADI ÞOROLF.

Aadalſteinn konúngr ſneri í brott frá orroſtonni, enn menn hans ráku flótta, hann reid aptr til borgarinnar, oc tók eigi fyr nátſtad enn í borginni. Enn Egill rak flótann, oc fylgdi þeim lengi, oc drap hvern mann er hann nádi. Enn er Egill hafdi hent þá alla er hann villdi, þá ſneri hann aptr med ſveitúngi ſína, oc fór þar til er orroſtan hafdi verit, oc hitti þar Þórólf bródr ſinn látinn. Hann tók upp lík hanns oc þó, bió

EGILLUS THOROLFUM HUMAVIT.

Adalſtenus, dum ſui fugientibus inſtabant, revertens a prælio, urbem equo repetebat, nec prius quam in urbe locum pernoctandi capiebat. Egillus vero fugientibus longa perſecutione inſtans, quemcunque conſequebatur, interfecit: qui cum oppreſſiſſet, quantum ei volupe erat, cum commilitonibus ſuis adarenam reverſus, fratrem ibi Thorolfum exanimem reperit: corpus ſuſceptum lavit, & ex tem-

u) heróp, *clamorem militarem tollunt.* Guelf. Hol. J. P.

v) gengu þeir þá at faſt hvarirtveggiu, *tunc utriqve* (Olaus & Adalſtenus, ſive eorum milites) *ſtrenue commiſerunt prælium;* vel, *utriqve* (Adalſtenus & Egillus, ex diverſis partibus) *graviter urgebant*, ſc. Olaum regem, vel pugnam: nam ſenſus verborum eſt ambiguus, Guelf. Hol.

x) *Torfeus annotatiuncula in margine J. confirmat hoc prælium eſſe geſtum Anno 926. verno tempore; teſtemqve adducit Simonem Dunelmenſem, apud qvem vero Olaus appelletur* Huvalus, *& alio etiam nomine apud Bromtonum (nomen legere neqveo): qvartis Calendis Juniis pacem coaluiſſe ex eodem Bromtono obſervat.*

bió um ſídan ſem ſídvenia var til *y*), grófu þeir þar gröf, oc ſettu Þórólf þar í med vapnum ſínum öllum oc *z*) klædum. Sídán ſpenti Egill gullhríng á hvara hönd *a*) honum ádr hann ſkilldiz vid, hlódo ſídan at grióti, oc ióſu at molldu. Þá kvad Egil víſu.

temporum more concinnavit (ad ſepulturam). Facto ſepulcro, Thorolfum cum armis omnibus, veſtibusque ſuis ibi compoſuerunt. Deinde Egillus, antequam diſcederet, in utrumque ei brachium (ſingulas) armillas aureas induxit. Poſtea ſaxis obſtructum ſepulcrum, humusque ſuper injecta eſt. Tunc Egillus carmen cecinit. A. D. 937.

Geck ſá er óttadiz ecki
Jarlmanz bani ſnarla.
Þreklundadr fell Þundar
Þórólfr í gny ſtórum.
Jörd grær enn ver verdum
b) Vínu nær of mínum
Helnaud er þat hylia
Harm ágætum barma.

Progrediebatur, qui nihil metuebat
Jarli occiſor, acriter,
Fortis animo cecidit
Thorolfus in magno Odini ſonitu (prælio).
Floret terra in teſqvis Vinæ
Super fratre meo præclaro:
Sednos (qvæ miſeria mortis inſtar acerba eſt)
Dolorem (corde) premere cogimur.

Ok enn kvad hann.

Et porro:

Valkauſtum hlód ek veſtan
Váng fyri merkiſtángir.
Ott var el þat er ſóttag
Adils bláum nadri.
Hádi úngr vid Engla
Oláfr þrimu ſtála
Hellt ne hrafnar ſulltu
Hringr at vapna þíngi.

Strage cæſorum cumulavi c) occidentalem
Terram (Angliam) ante perticas vexillares,
Impetuoſus erat nimbus qvo petebam
Adilſem cæruleo ſerpente (gladio).
Gliſſit juvenis cum Anglis
Olaus prælium.
Non retinuit (nec eſuriverunt corvi,)
Hringus campum (non obtinuit victoriam).

G 2 Sídan *Inde*

y) þeir giördu haug mikinn, *magnum condiderunt tumulum.* Jör.

z) herklædum, *armatura.* Iid. Jör.

a) oc qvad víſu (omiſſ. intermediis). Guelf. Hol. qvaſi fuderit carmen, dum armillas induebat.

b) vinunner af runnum. P. vin üner. E. J.

c) NÆR VINU, *prope, apud, Vinam.* Vina *nomen proprium, ut ex ſuperioribus patet; ſive amnis, ſive teſqva, ſive urbs ad teſqva ſita, hoc nomine appellata fuerint. Si vero qvis malit illud* nær, *qvod hic fere otioſum eſt, referre ad ultima Hemiſtichii, ut ſint,* nær helnaud er þat, *ego non repugnabo. Si admittimus lectiones,* mínu, ágiætan & harmr, *ordo & ſenſus talis exiſtit:* Jörd grær nær Vinu of mínu, ver verdum at hylia ágætan barma, enn þat er helnaud (*pro* helnaudr) harmr, *floret tellus apud Vinam ſuper meum, nos cogimur terra tegere præclarum fratrem, hic vero dolor mortis inſtar acerbus eſt.*

A. D. 637. Sídan fór Egill med ſveit ſína á fund Adalſteins konúngs, oc geck þegar fyri konúng, er hann ſat vid dryckiu, þar var glaumr mikill. Oc er konúngr ſá at Egill var innkominn, þá mællti hann at rýma ſkylldi pallinn þann enn úædra fyri þeim ok mælti at Egill ſkylldi ſitia þar í aundvegi gegnt konúngi. Egill ſettiz þá nidr, ok ſkaut ſkilldinum fyri fætr ſer. Hann hafdi hiálm á höfdi, ok lagdi ſverdit um kne ſer, oc dró annat ſkeid til hálſs, enn þá ſkelldi hann aptr í ſlidrin, hann ſat upprettr oc var gncypr miök. Egill var madr mikilleitr, ennibreidr, brúnamikill, nefit ecki lángt, enn ákafliga digrt, granſtædit vítt oc lángt, hakan breid furduliga, oc ſva allt um kiálkana, hálsdigr oc herdimikill, ſvo at þat bar frá því ſem ádrir menn voro, hardleitr oc grimligr þá er hann var reidr, hann var vel í vexti, oc hverium manni hærri, úlfgrátt hárit oc þykt, oc vard ſnemma ſkaullótr. Enn er hann ſat ſem fyrr var rítad, þá hleypti hann annarri upp í hárrætr, Egill var ſvarteigr oc ſkolbrúnn. Ecki villdi hann drecka þó at honum veri borit, enn ymſum hleypti hann brúnunum ofan eda upp. Adalſteinn konúngr ſat í háſæti, hann lagdi oc ſverd um kne ſer, oc er þeir ſátu ſva um hríd, þá dró konúngr ſverdit or ſlidrum, oc tók gullríng af hendi ſer mikinn oc gódan

Inde Egillus cum ſua ſe cohorte ad regem Adalſteanum recepit, & ad eum lætos inter ſtrepitus discumbentem acceſſit. Rex Egillum ingreſſum cernens, inferius ſcamnum iſti catervæ vacuefieri jubet, ſedemque ejus ordinis primariam, adverſam regali ſolio, Egillo nominatim deſignat. Tunc Egillus aſſideus, clypeum ante pedes dejecit, galeamque capite geſtans, ſuper genua collocatum gladium jam dimidio tenus eduxit è vagina, jam in eandem rejecit. Sedit erectus, vultu tetrico. Egillo facies erat ampla, lata frons, magna ſupercilia, naſus non longus, ſed craſſus valde, area myſtacis (labiorum ambitus) lata & longa; mentum maxillaeque mirum quam latæ, craſſa cervix, humeri præter humanum modum vaſti, vultus torvus ac truculentus, quando iratus eſſet: decens (de cetero) ſtatura, proceritas eximia, coma denſa, colore cinereo luporum, calvities præmatura. Qui cum ſederet quemadmodum ſupra ſcriptum erat, alterum ſupercilium in malam dejecit, alterum (ſimul) ad frontis & comæ confinia ſuſtulit; erat autem oculis niger, fuſcus ſuperciliis. Nihil potus voluit libare quanquam propinaretur, ſed ſupercilia per vices demiſit aut extulit. Rex Adalſteanus in ſolio ſedens gladium quoque ſuper genua ſibi collocaverat: qui cum hoc modo aliquamdiu ſediſſent, rex vagina gladium eduxit, detractum brachio magnum

gódan, oc dró á blódrefilinn, ſtód upp oc gæck á gólfit, oc retti yfir elldinn til Egils. Egill ſtód upp, oc brá ſverdinu, oc geck á gólfit, hann ſtack ſverdinu í bug hrínginum, oc dró at ſer, geck aptr til rúms ſins. Konóngr ſettiz í háſæti. Enn er Egill ſettiz nidr dró hann hrínginn á hönd ſer, oc þá fóro brýnn hans í lag, lagdi hann þá nidr ſverdit oc hiálminn, oc tók vit dýrshorni er honum var borit, oc drack af. Þá kvad hann.

Hvarmtángr lætr hánga
Hryni virgils mer bryniu
Hádr á hauki trodnum
Heidiſs únga meidi.
Rítmeidis kná ek reida
Rædr gunnvala brædir
Gelgiu ſeil á gálga
Geirvedrs, lof at meira.

num & bonum annulum aureum cuſpidi induxit, ſurgensque ſolio & in pavimentum progreſſus Egillo trans (ſuper) ignem porrexit. Egillus ſurgens ſtrictum enſem armillæ inſinuavit, ſibique attraxit, ita ad locum ſuum ſe retulit. Rex in ſolio reſedit. Egillus vero locum ſuum recipiens, annulum brachio induit, ſuperciliisque in ſtatum ſuum redeuntibus, enſem cum galea depoſuit, & latum ſibi cornu ferinum accepit, exhauſitque: Deinde cecinit: A. D. 937.

Supercilia mihi pendêre facit
Deſtructor loricarum hamatarum
Defunctus, in accipitri caleata
Arbore accipitrum ſobolis (in axilla).
Vehere poſſum (geſtio viri
Auctore viro militari (heroe)
Pendulum in gladio cimelium;
Quæ non mediocris eſt laus.

Þadan af drack Egill at ſínum hlut, oc mælti vid ádra menn. Eptir þat let konúngr berá inn kiſtur tvær, báru ij. menn hvara, voro bádar fullar af ſilfri, Konúngr mælti. Kiſtur þeſsar, Egill, ſkalltú hafa, oc ef þú kemr til Islandz, ſkalltú færa ſe þetta fódr þínum, í ſonargiölld ſendi ek honum. Enn ſumu ſe ſkalltú ſkipta med frændum ykrum Þórolfs, þeim er þer þikia ágætaztir. Enn þú ſkalit taka her brodrgiölld med mer, lönd eda lauſa aura, hvart er þú vill helldr. Oc ef þú villt med mer

Ex eo Egillus pro ſua parte potabat, & cum aliis verba commutabat. Deinde rex intro fecit portari ciſtas duas, argento pleuam utramque; quamlibet homines duo ferebant. Rex fatur; Ciſtas haſce, Egille, accipies, & ſi in Islandiam redieris, hanc pecuniam patri feres, in compenſationem filii amiſſi mitto illa, partem vero pecuniæ, inter tuos & Thorolfi conſanguineos, quos maximo in pretio habes, diſtribues. Tu ipſe autem compenſationem fratris amiſſi hic apud me capies, ſive fundos malueris, ſive res mobiles: Quodſi vis longiuſcule apud me commorari,

A. 937. Ddveliaz (til) lengdar, þá ſkal ek her fá þer ſæmd oc virding, þá er þú kant mer ſiálfr tilſegia. Egill tók vit fenu, oc þackadi konungi giafar oc vinmæli. Tók Egill þadan af at gledíaz, oc þá kvad hann.

morari, honorem tibi & dignitatem, quam abs me petendam putaveris, tribuam. Egillus accipiens pecuniam, regi de muneribus, & gratioſis promiſſis, gratias egit: exinde hilareſcens ita modulatus eſt:

Knáttu harms af harmi
Hnúp gnípur mer drúpa.
Nú fann ek þann er ennis
Oſlettur þær retti.
Gramr hefr gerdi haumrum
Grundar upp um hrundit.
Sá til Ygr af augum
Ar ſíma mer grímur.

Præ dolore caſus dolendi oportebat
Supercilia mihi decidere.
Nunc eum inveni, qui
Illas aſperitates complanaret (explicaret).
Rex mea ſupercilia
Raptim erexit;
Admodum formidabilis videbat mihi
Perſonas ſuper oculos.

Sídan voro græddir þeir menn er ſárir voro oc lífs var audit. Egill dvaldiz med Adalſteini konúngi enn næſta vetr eptir fall Þórolfs, oc hafdi hann allmiklar virdíngar af konúngi, var þá med Agli lid þat allt er ádr hafdi fylgt þeim bádum brædrum, oc or orroſto höfdu komiz. Þá orti Egill Drápo um Adalſtein konúng, oc er í því kvædi þetta.

Tunc ſaucii curati, quorum ſalus non eſſet deplorata. Egillus proximam a caſu Thorolfi hyemem, apud regem Adalſteinum in magno honore, transegit; habens ſecum, quotquot de militibus, ſe & Thorolfum antea ſecutis, prælio evaſerant. Tunc Epos fecit regi Adalſteno, cui hic verſus ineſt:

Nú hefir folldgnárr fellda
(Fellr Jörd und nid Ellu.)
Hialldr ſnerrandi harra
Höfudbadner þriá Jöfra.
Adalſteinn ofvann, annat
Allt er lægra, kynfrægri,
Her ſverium þeſs, hyriar
Handriótr, kóngmanni.

Nunc proſtravit ſublimis,
(Subjicitur tellus Ellæ nepoti)
Qui bella moventium dynaſtarum
Capita lavit (ſanguine), tres reges
Genere illuſtrior vicit Adalſtenus:
Nihil non inferius eſt rege;
Id hic juramus, auri
Poſſeſſor! (princeps munifice!)

Enn

Hæc

Enn þetta er ſtefit í Drápunni.

Nú liggr hæſt und hrauſtum
Hrein braut Adalſteini.

Hæc vero eſt poëmatis ſtropha intercalaris: A. D. 938.

Nunc ſubjacet altiſſima forti
Munda tellus Adalſteni.

Adalſteinn gaf þá enn Agli at bragarlaunum gullhringa tva, oc ſtód hvarr mörk, oc þar fylgdi ſkickia dýr, er konúngr ſiálfr hafdi ádr borid. Enn er váradi, lýſti Egil ifir því fyri konúngi, at hann ætladi í brott um ſumarit, oc til Noregs, oc vita hvat títt er um hag Asgerdar, konu þeirrar er átt hefir Þórólfr bróder minn. Þar ſtanda ſaman ſe mikil. Enn ek veit eigi hvart börn þeirra lifa nockur, á ek þar fyri at ſia ef þau lifa. Enn ek á arf allan ef Þórólfr hefer barnlauſs andaz. Konúngr ſegir, þat mun vera Egill á þínu forrádi, at fara hedan á brott, ef þú þikiz eiga ſkylldar erendi, enn hinn veg þiki mer bezt, at þú takir her ſtadfeſtu med mer, oc ſlika koſti ſem þú vill beidaz. Egill þackadi konúngi ord ſín. Ek mun nú fara fyſt ſem mer berr ſkyllda til, enn þat er líkara at ek vitiag híngat þeſsa koſta, þá er ek komumz vit. Konúngr bad hann ſva gera. Sídan bióz Egill brott med lidi ſínu, enn mart dvaldiz eptir med konúngi. Egíll hafdi eitt lángſkip mikit, oc þar á C. manna, eda vel ſva, oc er hann var búin ferdar ſinnar oc byr gaf, þá hellt hann til hafs, ſkilduz þeir Adal-

Nunc etiam rex Adalſtenus in præmium poëmatis dedit Egillo duos annulos auri, quorum quisque ſemilibra conſtabat: acceſſit toga pretioſa ipſi regi antea geſtata. Vere autem ineunte Egillus regi ſignificavit, ſe illa æſtate abire velle in Norvegiam, videreque quomodo de ſorte Asgerdæ, quæ (inquit) uxor fuerat fratris mei Thorolfi, comparatum ſit: Magnæ ibi facultates conſtitutæ ſunt, ſed num ulli vivant eorum liberi, neſcio; quorum, ſi vivant, rem debeo curare; ſin improlis obierit Thorolfus, tota hæreditas ad me redit. Rex fatur; hoc in tua ſitum erit poteſtate, Egille, ut hinc diſcedas, ſi negotium neceſſarium tibi habere videris: illud vero multo malim: ut hic ſedem capias mecum, & conditionem quam ipſe vis poſcere. Egillus regi de verbis ſuis gratias egit; primum (inquit) modò proficiſcar, uti meum fert officium: ſed non eſt dubium, quin huc repetam haec promiſſa, quando mihi vacat. Rex, ut ita faceret, rogabat. Deinde Egillus diſceſſum parat cum parte commilitonum: magna vero pars horum apud regem remanſit. Egillus una navi longa utebatur, & in ea vectoribus C. aut amplius. Qui omnibus ad profectionem comparatis altum petiit, diſcedens ab Adalſteno cum

magna

A. D. 937. Adalſteinn konúngr med mikilli vináttu, bad hann Egill koma aptr ſem ſkiótazt, Egill kvad ſva vera ſkylldu.

magna (invicem) amicitia, qui Egillum quam citiſſime redire rogabat, & Egillus ita futurum affirmabat.

CARMEN AUCTORIS ANGLOSAXONICI INCERTI DE PRÆLIO VINASCOGENSI SIVE BRUNANBURGENSI INTER ADALSTANUM REGEM ANGLIÆ ET HIBERNOS, SCOTOS ET PICTOS, QVORUM EX UTRAQVE PARTE CASTRA DANI, NORVEGI, ISLANDIQVE SEQVEBANTUR.

Adalſtan cyning	Athelſtanus *Rex*
Eorla Drihten	*Comitum Dominus*
Beorna beah-gyfa	*Filiis torquium largitor*
And his Brodor	*Ejusque etiam frater*
Eac *Eadmund* ædelíng	Eadmundus *Clito*
Ealdor langne tyr	*Longa ſtirpis ſerie ſplendentes*
Geslohong æt ſecce	*Interfecerunt* (Hibernos) *in prælio*
Sveorda ecgum	*Gladiorum acie*
Ymbe *Brunanburh*	*Ad d*) Brunonburch
Bord-veal clufan	*Clypeos fiderunt*
Heovan headolinde	*Occiderunt Nobiles*
Hamora lafan	*Domeſticæ reliquiæ*
Afaran *Eadveardes*	*Defuncti* Eadwardi
Sva him geædele væs	*Sic eis ingenitum fuit*
From cneo-mægum	*A cognatis ut nobile videretur*
Thær hie æt campe	*Prælio freqventer commiſſo*
Oft vid ladra gehvæne	*Contra Latrones*
Rand ealgodon	*Clipeo defendere*
Hord and hamas.	*Theſſauros ac domicilia.*
Hettend crungun	*Et devota exteris*

Scotta Scoto-

d) Apud Simon: Dunelmenſem vocatur *Wendune* idem ac Islandorum *Winheide*. Forſan *Winton* vel *Winwood* in Scotia, qvod *Winoscogr* ſupra exacte exprimit.

		A. D. 937.
e) *Scotta* leoda.	Scotorum *gens.*	
And ſcip-flotau	*Et navium claſſis*	
Fæger feollan.	*Egregie peribant.*	
Feld dynede:	*Campi reſonarunt:*	
Seggas hvate,	*Milites acriter pugnabant,*	
Syddan ſunne	*Ex quo ſol*	
upp on morgen tid,	*Mane prodiret,*	
Mære tuncgol	*Præclarum Sidus*	
Glad ofer grundas,	*Lætificans profunda,*	
Godes condel beorht	*Candela conſpicua*	
Eces Dryhtnes;	*Æterni Domini;*	
Othth ſio athele geſceaft	*Donec nobilis creatura*	
Sahto ſetle.	*Sedem repetiſſet.*	
Thær læg ſeeg mænig	*Ibi occubuerunt milites multi*	
Garum ageted,	*Telis perforati,*	
Guma *Norderna*	*Viri* Aqvilonares	
Ofer ſcyld ſcoten:	*Sub ſcutis lanceati:*	
Svilce *Scittiſc* eac	Scoti *etiam*	
Verig viges fæd.	*Defeſſi prælio.*	
Veſt Seaxe ford	*Proles* Veſt Saxonum	
Ondlongne dæg	*Die longa provecta*	
Eorod cyſtum.	*Turmis electis.*	
On laſt legdun	*E veſtigio proſtraverunt*	
Ladum theodum:	*Inviſas gentes:*	
Heovan here-flyman	*Cædebant militem fugientem*	
Hindan thearle mecum	*Eos a tergo celeriter inſecuti*	
Mylen ſcearpan.	*Gladiis & jaculis acutis.*	
Myrce ne vyrndon	Mercii *non metuebant*	
Heordes hond plegan	*Durum manus ludum*	
Hælé tha nanum thara	*Salus tunc nullis*	
The mid *Aulafe* Ofer	*Qui cum f*) Anlafo *Trans*	

e) *Scotta Leoda.* Gentes Hiberniæ, Hebudarum, aliæqve a Septentrione Angliæ.

f) Varie Regis nomen legitur ſc. *Aulaf, Analav, Onlaf* & *Olav*, qvo apud Islandos nomine ſolum noſcitur.

A. D. 937.

Ofer æra geblond,
On lides bosme
Band geſohtun
Fæge to gefeohte.
Fife legum on
Tham camp-ſtede
Cyningas geonge
Sveordum aſvefede.
Sveolce ſeofene
Eac eorles *Anlafes*
Unrim heriges
Flotan an *Sceotta.*
Thær geflemed veard
Nordmanna bregu:
Nyde gebæded
To lides ſteſne
Litle verede.
Cread cnearon flot cyning
Ut gefat on fealene flod.
Feorh generede
Svilce Thær` eac ſe
Froda mid fleame,
Com on his cydthe
Nord *Conſtantinus.*
Hær hylde ring,
Hreman ne thorfta
Mæcan gemanan

Trans maris campos,
In maris gremio
Terram petierunt
ad pugnam fatalem.
qvinqve occubuerunt
In loco prælii
Reges Juvenum
Gladiis percuſſi:
Septem etiam
Duces Anlafi
Absqve numero
De Nautis Scotorum.
Ibi fugatus eſt
Normannorum *terror:*
Compulſus eſt
Ad fluctuum fremitum
Cum parva turma.
Ploravit mœſtus in fluctu rex
Egreſſus cum paucis in fluctum.
Vitam liberavit
Inde etiam
Froda, *fuga reverſus eſt*
In ſuam patriam
Aquilonaris h) Conſtantinus,
De pugnæ congreſſu,
Jactare neqvit
Inter ſuos cognatos.

He *Inter*

g) A parte *Adelſtani* duo ejus patrui filii *Elwinus* & *Ethelvinus*, duo Duces duoqve epiſcopi occiſi ſunt, A parte *Anlavi*, *Oenus* Rex Deiræ ſive *Cambriæ*, *Hoelus* Rex Britonum, *Ulfertbus* Wentorum Regulus prælio ceciderunt.

h) Rex *Scotiæ* Socer *Olavi*, prælio elapſus, Sto Andreæ ejusqve monaſterio ſeſe obtulit, ubi mortuus eſt 943.

He væs his mæga ſceard.	*Is fuit propinquorum fragmen.*	A. D 937.
Freonda gefylled	*Amici corruerant*	
On folcſtede	*In ſtatione populi*	
Beſlagen æt ſecce.	*Proſtrati prælio.*	
And his ſunu for	*Suum filium*	
Let on væl-ſtole	*Reliqvit in loco ſtragis*	
Vundum for grunden.	*Vulneribus attritum*	
Geonge æt gude	*Recentem ad prælia*	
Gylpan ne thorfte	*Gloriari non potuit*	
Beorn blanden-feax.	*Proles diſcoloris comæ.*	
Bilge ſlehtes	*Audax in prælio*	
Eald in vidda	*Vetuſtus ingenio*	
Ne *Anlaf* thy ma,	*Nec magis* Anlafus,	
Mid heora here-lafum	*Eorumqve reliqviæ*	
Hlehan ne thorftan	*Jactare potuerunt*	
Thæt hie beadu veorca	*Qvod ipſi adminiſtratores negotiorum*	
Beteran vurdon	*Meliores erant*	
On camp ſtede,	*In prælii loco,*	
Cumbel gehnades	*Ictuum immanitate*	
Garmittinge	*Telorum transforatione*	
Gumena gemotes	*Procerum conſilia*	
Væſun gevrixles	*Planxerunt viciſſim*	
Thæs hie on væl felda	*Suos in ſtragis campo*	
Vid *Eadveardes*	*Cum* Eadwardi	
Aforan plegodan.	*Filiis luſiſſe.*	
Gevitan him tha *Nordmen*	*Diſceſſerunt inde* Nordmanni	
Nagled cnearium.	*Cum navibus clavatis,*	
Dreorig dara tha laf	*Mæſtæ reliqviæ*	
On dinnes mere	*In mari reſono*	
Ofer deop væter	*Ultra profundam aqvam*	
Difilin ſecan.	Duſlinum *petunt.*	
And heora land æviſcmode.	*Suorumqve terram dedecorant.*	
Svilce tha gebroder	*Pariter etiam*	

A. D. 937.		
	Begen æt ſamne	*Uterqve Frater*
	Cyning and ætheling	*Simul rex & Clito*
	Cydde ſohton	*Patriam petunt*
	Veſt-Seaxna land:	Weſt-Saxonum *terram:*
	Viges hreamie	*Prælii deploratores*
	Lætan him behyndan	*Poſt ſe reliqverunt*
	Hræfn *Bryttian*	*Corvum* Britannos
	Salu vipadan,	*In eſcam devorantem,*
	And thone ſveartan hrefn,	*Et nigrum corvum,*
	Hyrned nebban,	*Ore cornutum*
	And thane haſean padan,	*Raucum etiam bnſonem,*
	Earn æftan hvit	*Tum & aqvilam pallidi*
	Æſes brucan,	*Victus avidam*
	Grædigne Gud-hafoc,	*Voracem milvum,*
	And thæt græ-gedeor	*Et lupum in ſaltu*
	Vulf on vælde.	*Mixtum colore.*
	Ne væard væl mare	*Non fuit ſtrages major*
	On dis eiglande	*In hac inſula:*
	Æfer gyta	*Unqvam pluresqve*
	Folces gefyllëd	*Populi occiſi*
	Beforan thiſſum	*Antehac*
	Sveordes ecgum,	*Gladii acie,*
	Thæs the us ſecgad bec;	*Qvos commemorant libri*
	Ealde údvitan	*Veterum Hiſtoricorum;*
	Siddan eaſten hidir	*Ex qvo ab oriente huc*
	Engle and *Seaxe*	Angli *ac* Saxones
	Up becomon	*Appellentes,*
	Ofer brymum brad,	*Et per mare latum*
	Brytene Sohton	Britanniam *petentes*
	Plance vigsmidas	*Inſignes Bellorum fabri*
	Vealles ofr-comon,	Britannos *ſuperabant,*
	Eorlas arhvate	*Duces honore præſtantes*
	Eard begeatan.	*Et terram ſuperabant.*

LEIDDR REX

LEIDDR EIRIKR TIL RIKIS,

Haralldr konungr var þá áttrædr at alldri; gerdiz hann þá þungfær, sva at hann þóttiz eigi mega fara yfir land, eda ſtiórna konungs málom. Þá leiddi hann Eirík ſon ſinn til hàſætis ſins, oc gaf hönom valld yfir landi öllo. Enn er þat ſpurdo adrir ſynir Haralldſ konungs, þá ſettiz Hálfdan Svarti í konungs háſæti; tók hann þá til forráda allan Þrándheim, hurſo at því rádi allir Þrændir med hönom. Eptir fall Biarnar kaupmans tók Olafr bródir hans ríki yfir Veſtfolld, oc til fóſturs Gudröd ſon Biarnar. Tryggvi het ſonr Olafs, oc voro þeir Gudrödr fóſtbrædur; oc voro þeir jamalldra, oc bádir hinir efniligſto, oc atgervimenn miklir. Tryggvi var hverium manni meiri oc ſterkari. Enn er Víkveriar ſpurdo, at Hördar höfdo ekit til yfirkonungs Eiríks, þá tóko þeir Olaf til yfirkonungs í víkinni, oc hellt hann því ríki; þetta líkadi Eiríki ſtórilla. Tveim vetrum ſídar var Hálfdan Svarti bráddaudr inn i Þrándheimi at veizlo nockorri, oc var þat mál manna, at Gunnhilldr konunga módir hefdi keypt at fiolkunnugri kono, at gera hönom þana dryk. Eptir þat tóko Þrændir Sigröd til konungs.

REX (SUMMUS) CREATTR EIRIKUS. A. D.

Octoginta cum annos natus erat Haralldus Rex, ſenectute etiam gravabatur, ut ad provincias regni Regisque munia obeunda, ſibi non ſatis videretur aptus. In ſuprema igitur ſolii ſui Regii ſede collocatum filium Eirikum, *totius regni habenas capeſcere juſſit. Ejus rei fama ad cæteros Haralldi Regis filios perlata, ſedem Regiam ſupremam (etiam) occupavit* Halfdanus Niger, *totamque ſuam fecit* Thrandhemiam, *conſentientibus ei in id cunctis Throndenſibus. Poſt necem* Biorni Mercatoris, *Veſtfoldiæ regnum ſuſcepit frater illius* Olafus, *filiumque Biorni* Gudraudum *educandum. Olafi filius dictus eſt* Tryggvius, *qui cum Gudraudo uno educabatur, eique ætate erat propemodum par, ambo autem egregiæ ſpei juvenes, & ad res quasvis arduas manu promtiſſimi. Corporis ſtatura atque robore, alios omnes antecelluit* Tryggvius. *Eiriko ſummam imperii tradidiſſe* Hordenſes, *fama docti* Vikverienſes, *ſummum ſibi in Vikia præferre Regem* Olafum, *qui illud ſibi vindicavit regnum, ægre admodum id ferente Eiriko. Duas poſt hyemes, in Thrandhemia ſubita morte deceſſit* Halfdanus Niger, *convivio cuidem dum intererat, traditum eſt ore vulgi, Regum Matrem* Gunnhilldam, *mercede data, cum venefica quadam pactam fuiſſe, ut venenum ei miſceret. Poſthac* Sigraudum *Regem ſibi ſumſere Throndenſes.* 937.

A. D. HAKON TIL KONUNGS TEKINN.

Hakon Adalſteins foſtri var þá á Englandi er hann ſpurdi andlat Haralds konungs födr ſins, bióz hann þá þegar til ferdar: feck Adalſteinn konungr hönom þá lid oc godan ſkipa koſt, oc bió hans för all veglega; oc kom hann um hauſtít til Noregs. Hann let ſtefna þing i þrandheimi oc var hann þar til konungs tekinn um allt land oc var þá Hakon XV vetra, tók hann fer þá hird oc fór yfer land. Þau tidindi ſpurduz á Upplönd at þrændir höfdo fer konung tekit ſlikan at öllu ſem Haralldr hinn Hárfagri var, nema þat ſkilldi at Haralldr hafdi allan líd í landi aþiád en Hakon þeſſi villdi öllum mönnum godt, oc baud at gefa bændom odol ſin þau er Haralldr konungr hafde af þeim tekit.

HAKON REX CREATUS.

In Anglia degebat Haconus Adalſteni alumnus, quando de morte Haralldi regis, patris ejus allatus eſt ei nuntius. Itineri in Norvegiam hinc mox accingitur, ad quod & copiis, & claſſe bene armata, omnibusque rebus neceſſariis, ope Adalſteni regis magnifice inſtruitur. Autumno ad Norvegiam delatus comitia in Thrandheimia indixit, ubi per totam regionem Haconum incolæ ſibi regem ſumſere qvindecim jam annos natum; qvo facto, aulæ ſibi legit miniſtros & ſatellites, reguumqve coepit luſtrare. Tulit fama in Upplandiam regem ſibi ſumſiſſe Throndenſes, talem per omnia, qvalis fuerat Haralldus pulcricomus, hoc unc excepto, qvod cives univerſos ſervitute & vi oppreſſerat Haralldus, cum ſingulis ben cuperet hic Haconus, colonis bonorum allo dialium pollicitus reſtitutionem, jurisqv hæreditarii, qvo eos privaverat rex Haralldus.

FERD EIRIKS OR LANDI.

938. Hákon konungr dró ſaman her mikinn í þrándheimi, er varadi; oc red til ſcipa. Víkveriar höfdo oc her mikinn úti, oc ætlodo til motz vid Hákon. Eiríkr konungr baud oc lídi út um mittland, oc vard hánom íllt til lids, þvíat ríkismenn margir ſcutoz hönom, oc fóro til Hákonar

EIRIKUS REX E REGNO FACTVS PROFUGUS.

Initio veris, per Throndhemiam ingenter exercitum colligit, claſſemqve parat Rex Hakonus Magnas etiam movent Vikveriens ſes copias, Hakoni in occurſum eas ductur Per medias regni provincias, militem qvc qve imperat Eirikus, ſed imperata facieban pauci, optimatum plurimis, eo relicto, Ha

kon

onar. Enn er hann sá engi efni til
nórstödo í móti her Hákonar, þá sigl-
li hann vestr um haf, med því lidi er
önom villdi fylgia. Fór hann fyrst til
Orkneyia, oc hafdi þadan med sér lid
nikit. Sídan sigldi hann sudr til Eng-
ndz, oc heriadi um Scotland, hvar sem
ann kom vid land; hann heriadi oc
llt nordr um England. Adalsteinn
Engla konungr sendi ord Eiríki, oc
aud hanom at taka af sér ríki í Eng-
ndi; sagdi sva at Haralldr konungr
adir hanns var mikill vin Adalsteins
onungs, sva at hann villdi þat virda
id son hans. Fóro þá menn í millom
eirra konunganna, oc sættuz á þat med
inka málum, at Eiríkr konungr tók
Nordimbraland at hallda af Adalsteini
onungi; skylldi hann veria þar landit
yrir Dönom oc ödrom víkingom. Eiríkr
eylldi þá láta scíraz, oc kona hans, oc
örn þeirra, oc allt lid hans, þat er
önom hafdi fylgt þángat. Tók Eiríkr
enna kost: var hann þá scírdr, oc tók
etta trú. Nordimbraland er kallat fimt-
ngr Englands. Eiríkr hafdi atsetu í
orvík þar sem menn segia at fyrr hafi
etit Lodbrócar synir. Nordimbraland
ar mest bygt af Nordmönnom. Sídan
r Lodbrócar synir unno landit, heriadu
Danir oc Nordmenn optliga þángat,
ídan er valld landsins hafdi undan þeim
engit. Mörg heiti landsins ero þar
gefin

kono se jungentibus. Cum ergo, Hakoni A. D.
Regis exercitui, quibus posset resistere, virium
satis sibi non videret, comitatus copiis, quæ
enim sequi volebant, occidentem versus, per
mare navigavit, primum in Orcadas profe-
ctus, ubi juncto sibi ingenti exercitu, iter
meridiem versus prosequitur in Angliam,
prædas agens circa Scotiam, ubicunque con-
tinentem accedebat, eamque, quæ boream
spectat, Angliæ partem. Missis ad Eiri-
kum legatis, regnum ei in Anglia in feudum
obtulit Adalstenus *Angliæ Rex, asserens,*
Haralldum Regem, ejus patrem, magno
amicitiæ nexu junctum fuisse Adalsteno Re-
gi, id nunc ejus filio jam esse repensurum.
Nuntiis ultro citroque missis, fideque data
& accepta, inter Reges convenit, ut North-
humbriam, jure feudi possidendam, ab Adal-
steno Rege acciperet Rex Eirikus, qui con-
tra Danos aliosque piratas istam regionem
esset tuiturus. (Pactum quoque est), ut
baptismo lustraretur ipse Eirikus, ejusque
conjux ac liberi, nec non totus, qui ejus
ductum sequebatur, comitatus. Ratas ha- 939.
buit has conditiones Eirikus, ipse baptisa-
tus veræque religionis factus assecla. North-
humbria dicitur quinta pars Angliæ. Sedem
fixit Eirikus Eboraci, ubi sedem olim ha-
buisse feruntur Lodbroki *filii. Northumbria*
autem maximam partem erat a Nordman-
nis habitata. Post occupatam à Lodbroki
filiis (istam) terram, eam latrociniis sæpius
vexaverunt Dani & Nordmanni, imperio

ejus

A.D. 937 gefin á Norræna túngo, Grímsbær oc Hauksfliót oc mörg önnor.

ejus poſtqvam fuerunt exuti. Lingvæ Norvegicæ nomina plurima ejus regionis ferunt loca, Grimbær *utpote*, Hauksfliot *aliaqve multa.*

FALL EIRIKS KONUNGS.

Eiríkr konungr hafdi fiöllmenni mikit um ſic; hellt hann þar fiöllda Nordmanna, er auſtan hafdi farit med hánom, oc enn komo margir vinir hans ſídan af Noregi. Enn er hann hafdi land lítit, þá fór hann iafnan í hernad á ſumrom: hann heriadi um Scotland oc Sudreyar, Irland oc Bretland, oc afladi ſer ſva fiár. Adalſteinn konungr vard ſóttdaudr, þá hann hafdi verit konungr XIV vètur, oc VIII vikur oc III daga. Sídan var konungr í Englandi Jatmundr bródir hans, var hönom ecki um Nordmenn; var Eiríkr konungr eigi í kærleikom vid hann, oc fóro þá þau ord um af Jatmundi kongi, at hann mundi annan höfdingia ſetia yfir Nordimbraland. Enn er þat ſpurdi Eiríkr konungr, þá fór hann í Veſtrvíking, oc hafdi or Orkneyium med ſer Arnkel oc Erlend Jarla. ſono Torf-Einars. Sídan fór hann í Sudreyiar, oc voro þar margir víkingar oc herkonungar, oc reduz til lids med Eiríki konungi; hellt hann þá öllo lidino fyrſt til Írlandz, oc hafdi þadan lid ſlíct er

EIRIKI REGIS CÆDES.

Eirikum Regem magna hominum ſtipabat multitudo; ingentem (enim) aluit Nordmannorum turbam, qvæ ab oriente eum fuerat comitata, poſtea qvoqve amicorum ejus acceſſerant plurimi ex Norvegia. Nimis arcta (idcirco) cum erat ei, qvam tenebat, provincia, æſtivis ſemper temporibus in piratica frequens, Scotiam & Hebrides inſulas, Hiberniam & Bretlandiam (Valliam) latrociniis vexabat, qva re opes ſibi & divitias comparavit. Morbo defunctus eſt Rex Adalſtenus, poſtqvam annos qvatuordecim, octo hebdomadas, tresqve imperavit dies. Poſtea Rex Angliæ fuit frater ejus Edmundus, *animi à Nordmannis alieni, nec in Regem Eiricum amici, ferebantqve vulgo, dixiſſe Edmundum Regem, ſe alium Principem Northumbriæ eſſe præfecturum. Hujus rei certior fama factus Eirikus Rex ad piraticam rediit, in mari occidentali exercendum, ex Orcadibus* Arnkelo & Erlendo *Jarlis, filiis Torf-Einari, comitatus. Poſthac Hebrides inſulas petiit ubi degentes piratæ plurimi Regesqve maritimi ſocios ſeſe Eiriko Regi junxere, qvi hinc toto hoc agmine comitatus Hiberniam primum adiit, ubi*

er hann feck. Sídan fór hann til Bretlands, oc heriadi þar. Eptir þat figldi hann sudr undir England, oc heriadi þar, sem í ödrom stödom; enn allt lid flýdi undan þar sem hann fór. Oc med því at Eiríkr var hreystimadr mikill, oc hafdi her mikinn, þá treystiz hann sva vel lidi síno, at hann geck lángt á land upp, oc heriadi, oc leitadi eptir mönnum. Olafr het konungr sá, er Jatmundr konungr hafdi þar sett til landvarnar; hann dró saman her úvígan, oc fór á hendur Eiríki konungi, oc vard þar orrosta mikil; fello miöc Enscir menn; enn þar er einn fell, komo III af landi ofan í stadinn; oc hinn esra luta dagsins snýr mannfallinu á hendur Nordmönnom, oc fellr þar mikit folk. Oc au lyctom þess dags fell Eiríkr konungr, oc V konungar med hanom. Þessir ero nefndir: Guthormr oc synir hans II, Ivarr oc Hárekr: þar fell oc Sigurdr oc Rögnvalldr; þar fell oc Arnkell oc Erlendr synir Torf-Einars. Þar vard oc allmikit mannfall af Nordmönnom, enn þeir er undan komuz, fóro til Nordimbralands, oc sögdo Gunnhilldi oc sonom hennar þessi tídindi.

ubi qvæ ſequi eum volebant, ſibi junxit copias. Poſtea Bretlandiam aggreſſus, prædas ibi egit. Verſis deinde in Angliam velis meridiem verſus, rapinis ibi, ut aliis in locis graſſabatur, fugiente tota, qvocunqve ferebatur, incolarum turba. Erat Eirikus vir fortis qvam maxime & ſtrenuus, atqve ob ingenti exercitu jam paratus; qvare huic fidens, facta in terram exſcenſione, rura populatur, fugientesqve longius proſeqvitur. Olafus *dicebatur Rex, qvem iſti regioni tuendæ præfecerat Rex Edmundus. Collecto exercitu immenſo, Eirikum ille aggreditur. Oritur acre prælium, caduntqve Anglorum plurimi: ſed uni cæſo ſuccedunt tres alii incolarum integri; qvare inclinante ad veſperam die, verſa in partem Normannorum ſtrage, cadunt eorum plurimi, cadit, die finiente, ipſe Rex Eirikus, caduntqve cum eo qvinqve alii Reges, inter qvos nominantur* Gothormus, *ejusqve filii*, Ivarus & Harekus. *Ibi etiam cecidere* Sigurdus & Rognvalldus, *nec non* Arnkellus & Erlendus, *Torf-Einari filii. Cecidit præterea magna Nordmannorum turba. Qvi fuga ſunt elapſi, Northumbriam petiere, ibi ad Gunnhilldam & ejus filios hujus rei nuntium retulerunt.*

A. D. 952.

952.

A. D. 952.

FERD GUNNHILLDAR SONA.

Enn er þau Gunnhilldr urdo þeſsa vör at Eiríkr konungr var fallinn, oc hann hafdi ádr heriat land Englakonungs, þá þyckíaz þau vita, at þeim mun þar vera eigi fridvænt. Búaz þau þá þegar í brott af Nordimbralandi, oc hafa ſkip þau öll, er Eiríkr konungr hafdi átt, oc lid þat allt er þeim villdi fylgia, oc of lauſafiár, er þar hafdi ſamandregiz í ſcöttom á Englandi; enn ſumt hafdi fengiz í hernadi. Þau hallda lidi ſíno fyrſt nordr til Orkneya, oc ſtadfeſtoz þar um hríd; þá var þar Jarl Þórfidr Hauſaklíúfr, ſon Torf-Einars. Toko þá ſynir Eiríks undir ſic Orkneyiar oc Hialltland, oc höfdo ſcatta af, oc ſáto þar of vetrom, enn fóro í Veſtrvíking á ſumrom, oc heriodo um Scotland oc Írland. Þeſs getr Glumr Geiraſon.

Hafdi för til ferio
Fródr ſcáneyar góda
Black rídandi backa
Barnungr þadan farna.
Rógeiſo vann ræſir
Rádvandr á Scotlandi;
Sendi ſeggia kindar
Sverd bautin her gauti.

ITER FILIORUM GUNNHILLDÆ.

Certiores autem facti Gunnhillda ejusque filii, cecidiſſe Eirikum, poſtquam Anglorum Regis ditiones armis prædisque infeſtaverat, iſta in regione pacem ſibi non ulterius manſuram, rati, è Northumbria mox faceſſunt, univerſas, quas olim poſſederat Rex Eirikus, ſecum ducentes naves, una cum toto, qui eos comitari volebat, exercitu, onuſtique ingenti opum ac pecuniarum vi, quas partim ex tributis in Anglia cumulaverant, partim piratica corraſerant. Tendunt ſuo cum exercitu, primum boream verſus, in Orcadas, ubi ſedem aliquamdiu fixere, Jarli dignitate ibi fungente Thorfindo Hauſa-Kliufo (*crania findente*) *Torf-Einari filio. Tum autem Orcadas & Hialtlandiam ſuæ ditionis fecere Eiriki filii, cenſus inde percipientes, ibique per hyemes commorantes. Per æſtates autem, mare occidentale piratica infeſtum reddidere, prædas agentes circa littora Scotiæ atque Hiberniæ. Hujus rei (ita) meminit* Glumus Geiri *filius:*

Habuit iter ad navem
Prudens, Scaniam felix,
Sua ducens navigia,
Puer juvenis inde abiens.
Prælium commiſit Rex
Probus juſtusque, in Scotia,
Miſitque virorum, enſe
Cæſorum, exercitum Othino.

Dólgciſo

Bellum

Dólgeiſo rak diſar
Drott kom mörg á flótta
Gumna vinr at gamni
Giódom Irſcrar þiódar.
Folldar raud oc felldi
Freyr í manna dreyra
Sunnr á ſigr of hlinninn
Seggi mækis eggiar.

Bellum geſſit populi A.D.
Amicus, actæ ſunt multæ
In fugam lætantibus
Vulturibus, Hibernorum cohortes.
Terrarum, tinxit cædens,
Dominus, virorum ſangvine,
Ad meridiem victor
Bellatorum, enſium acies.

FRA TRYGGVA KONNUGI.

Þat ſama hauſt kom Tryggvi konungr Olafs ſon or veſtrvíking; hafdi hann þá ádr heriat um Írland oc Scotland. Um varit fór Hákon konungr nordr í land, oc ſetti Tryggva konung bródur ſinn yfir Víkina, at veria fyrir úfridi, oc eignaz ſlíct er hann mætti, af þeim löndom í Danmörko, er Hákon konungr hafdi et fyrra ſumarit ſcattgyllt. Sva ſegir Guthormr Sindri:

Oc ſócn hattar ſetti
Svellriódr at því fliódi
Onars eiki græno
Auſtr gedbæti hrauſtan:
Þan er ádr frá Irom
Idvandr of kom ſcídom
Salbrygdandi ſvegdis
Svan vángs lidi þángat.

HEYGDR EGILL ULLSERKR.

Hákon konungr tók ſkip þau öll er uppi höfdo fiarat, er átt höfdo Eiríks

DE TRYGGVIO REGE.

Eodem autumno ab expeditione piratica, in mari occidentali, reverſus eſt Tryggvius Rex. Circa littora Hiberniæ & Scotiæ, bello atque rapinis antea fuerat graſſatus. Vere proximo provincias regni, boream ſpectantes, petiit Rex Hakonus; quare Tryggvium Vikiæ præfecit, adverſus hoſtium vim defendendæ, facturum ſimul ſuæ ditionis, quicquid earum regionum in Dania poſſet occupare, quas æſtate proxime præterlapſa ad tributa ſolvenda coëgerat Rex Hakonus. Ita hac de re memorat Guthormus Sindre: 956.

Atque pugnator ille conſtituit,
Gladios ſangvine tingens, in illa
Terra, arboribus (ſuae) virenti,
Ad orientem, qui animos erigit, fortem (Regem.
Eum, qui antea ab Hibernis,
Exercitiis aſſvetus, venit navibus,
Loricarum (in bello) ſtrenuum ruptorem,
Vento ferente & mari, illuc.

EIGILLUS ULLSERKUS TUMULATUR.

Naves omnes, à filiis Eiriki poſſeſſas, quas in litore deſeruerat maris æſtus, in terram 957.

A. D. fynir, oc let draga á land upp; þar let Hákon konungr leggia Egill Ullſerc í ſcip, oe med hanom alla þá menn, er af þeirra lidi höfdo fallit, let bera þar at iörd oc griót. Hákon konungr let oc fleiri ſcip uppſetia, oc bera á valinn, oc ſer þá hauga enn fyrir ſunnan Frædarberg.

ſubduci juſſit Rex Hakonus, atqve illarum uni tam Eigilli Ullſerki, qvam cæterorum ejus commilitonum, qvi in prælio ceciderant, cadavera imponi, aggeſtaqve humo & lapidum cumulo, tumulum ſuperſtrui. Plures præterea in litus Rex Hakonus ſubduci juſſit naves, atqve ad loca portari, ubi ſtrata jacebant cæſorum cadavera, qvos tumulos, poſitos ad latus meridionale montis Freydarbergæ, etiamnum cernere datur.

FERD OLAFS KONUNGS AF VINDLANDI.

990. Olafr Tryggvaſon var III vetor á Vindlandi, ádr Geira drottning tóc ſótt, þá er hana leiddi til bana. Olafi þótti þat ſva mikill ſcadi, at hann feſti eigi yndi á Vindlandi ſidan: red hann ſer þá til herſcipa, oc fór þá enn í hernad: heriadi fyrſt um Frísland, þar næſt um Saxland, oc allt í Flæmingia-land. Sva ſegir Hallfredr Vandrædaſcalld:

Tíd hæggvit let Tiggi
Tryggva ſonr fyrir ſtyggran
Leiknar heſt á leſti
Liótvaxin hræ Saxa.
Vin hródigr gaf vída
Víſi margra Fríſa
Blöcko brúnt at drecka
Blód qvelldrido ſtodi.
Rógs bar recka lægir
Ríkr valkera líki,
Herſtefnir let hröfnom
Holld Flæmingia golldit.

ITER OLAFI REGIS DE VINDLANDIA.

Tres hyemes Olavus Tryggvii filius in Vindlandia eſt commoratus, antequam morbo correpta eſt Regina Geira, qvi mortem ei accivit. Cujus morte tantam feciſſe jacturam, ſibi viſus eſt Olafus, ut moræ ulterioris in Vindlandia pertæſus, comparatis navibus bellicis, piraticam denuo ſit ingreſſus, qvam exercuit juxta littora primum Friſlandiæ deinde Saxoniæ, littusqve Flandriæ; qva de re ita Hallfredus Vandrædaſkalld:

Sæpius cædi fecit lupo
Rex Tryggvii filius ferociſſimo
Plurima ad ultimum cumulata
Deformia illa cadavera Saxonum.
Amicorum felix dedit late
Princeps Friſonum qvam plurimorum
Pellem nigricanti lupo bibendum
Sanguinem de vulneribus fluentem.
Iras qvi ſedat bellatorum,
Et potens qvi geſtat Orbini indumenta (arma)
Dux exercituum fecit corvis
Carnem Flæmingorum ille parari.

HERN-

EXPE-

HERNADR OLAFS KONUNGS TRYGGVA SONAR.

Sídan hellt Olafr Tryggvaſon til Englands, oc heriadi vída um landit; hann ſigldi allt nordr til Nordimbralands, ok heriadi þar; þadan hellt hann nordr til Scotlands, oc heriadi þar vída: þadan ſigldi hann til Sudreya, oc átti þar nockorar orroſtor; ſídan hellt hann ſudr til Manar, oc bardiz þar; hann heriadi oc vída um Irland; þá hellt hann til Bretlands, oc heriadi vída þat land, oc ſva þar er kallat er Kumbraland: þadan ſigldi hann veſtr til Vallands, oc ætladi til Englands; þá kom hann í eyar þær er Syllingar heita, veſtr í haf frá Englandi. Sva ſegir Hallfredr Vandræda-ſcálld:

Gördiz ungr vid Engla
Ofvægr konungr bægia
Naddſcúrar red nærir
Nordimbra ſá mordi.
Eyddi úlfa greddir
Ogn blídr Scótom vída
Gerdi ſeims m.d ſverdi
Sverdleik í Mön ſcerdir.
Ydrógar let ægir
Eyverſcan her deya
Tyrr var tiörva dyrra
Tírargiarn, oc Ira.

EXPEDITIONES PIRATICÆ OLAFI REGIS TRYGGVII FILII. A. D. 990. 993.

Poſtea Olafus Tryggvii filius, verſo in Angliam curſu, piraticam ibi late exercuit. In Northumbriam usque boream verſus navigans, etiam ibi rapinis graſſatur. Tum Scotiam petens, ibi quoque late loca obvia populatur. Inde vectus ad Sudureyas (Hæbudas) & ibi prœliis quibusdam congreſſus, meridiem verſus ad Mœvaniam fertur, ubi etiam prœlium habuit. Circa Hiberniam quoque late populatus, verſis in Bretlandiam (Valliam) velis, cum eam regionem late infeſtaverat prædabundus, nec non terram, quam Cumraland (*Cumbriam*) *dicunt, dicunt, inde occidentem verſus ad* Vallandiam (*Franciam*) *navigat, et prædas agit. Tum de occidente navigans, iter in Angliam deſtinaverat, cum ad inſulas eſt delatus, quas* Syllingas (*Sorlingas*) *vocant, poſitas in mari ad occidentalia Angliæ littora. De quo ita Hallfredus Vandrœdaſkalld:*

Multis mulctavit juvenis Anglos
Prœvalens illis Rex incommodis.
Bello hoſtes laceſſere qui audet,
Northumbris fuit cauſa cædis.
Excidit, lupos qui reddit voraces
In prœlio, Scotos ille late.
Inſtituit quoque auri, gladio
Gladiorum ludum in Mouia, prodigus.
Fecit ille, ſagittis qui terret,
Inſulas habitantium exercitum,
Princeps fuit heros gloriæ,
Cupidus, cædi atque Hibernorum.

Cæcidit

A.D. 990. 993.

Bardi Brezcrar iardar
Byggvendr oc hió tiggi
Gradr þvarr geira hrídar
Giódi Kunscar þiódir.

Cæcidit gladio, Brettícas qvi terras
Incolunt, atqve cecidit Princeps,
Qvando rapaci ceſſavit voracitas
Corvo, Cumbricas fortiter gentes.

Olafr Tryggvaſun var IV vetor í þeſsom hernadi, ſídan er hann fór af Vindlandi, til þeſs er hann kom í Syllingar.

In hiſce expeditionibus Olafus Tryggvii filius qvatuor tranegit hyemes, à qvo Vindlandia exiit, usqve ad adventum in Syllingas inſulas.

SKIRDIZ OLAFR KONUNGR TRYGGVASON I SYLLINGOM.

993. Olafr Tryggvaſun, þá er hann lá í Syllingom, ſpurdi hann at þar í eyonni var ſpámadr nockorr, ſá er ſagdi fyrir úordna luti, oc þótti morgom mönnom þat mioc eptir ganga. Gerdiz Olafi forvitni á at reyna ſpádom manns þeſsa. Hann ſendi þann af mannom ſinom, er frídaſtr var oc meſtr, oc bió hann ſem vegligaz, oc bad hann ſegia at hann væri konungr. Þviat Olafr var þá frægr ordinn af því um öll lönd, at hann var frídari oc gófugligri oc meiri enn allir menn adrir. Enn ſídan er hann fór or Gardaríki, hafdi hann ei meir af nafni ſino, enn kalladi ſic Ola, oc qvadz vera Gerzcr. Enn er ſendimadr kom til ſpámanzins, oc ſagdiz vera konungr, þá feck hann þeſsi andſvör: ecki ertú konungr, enn þat er rád mitt, at þú ſer trúr konungi þínom; eigi ſegir hann ſleira þeſsom manni: fór ſendimadr aptr, oc

OLAFUS REX TRYGGUII FILIUS, IN SYLLINGIS, SACRO FONTE ABLUTUS.

Dum juxta Syllingas inſulas in anchoris ſtabat Olafus Tryggvii filius, factus certior, ibi in inſulis vatem commorari, futuras res prædicentem, cujus vera multis videbantur vaticinia, curioſitate capitur atqve deſiderio fidem iſtius vatis experiundi. Corporis igitur magnitudine & ſpecie inter ſuos præſtantiſſimum qvendam, cultu Regio optime ornatum, miſſum ad vatem juſſit ſe Regem profiteri: jam enim fama per omnes tulerat terras, Olafum forma, decore & magnitudine corporis alios omnes longe præſtare. E Gardarikia autem poſtqvam diſceſſerat, ſuorum nominum ſolo nomine Ola *contentus, ſe virum Gardenſem profitebatur. Miſſus à Rege, ad vatem accedens, cum ſe Regem profiteretur, hoc tulit reſponſi: "Tu non es Rex, ſed meum tibi eſt conſilium, ut tuo Regi fidum te præſtes." Qvibus dictis conticuit. Hæc cum miſſus Regi nuntiaverat, audito*

oc ſegir Olafi, oc fyſti hann þeſs at finna þenna mann, er hann heyrdi ſlik andſvör hans, oc tók nú ifa af hánom, at hann væti eigi ſpámadr. Fór þá Olafr á hans fund, oc átti tal vid hann, oc ſpúrdi eptir hvat ſpámadr ſegdi Olafi fyrir, hvernog honom mundi veita at ganga til ríkis, edr annarar hamingio? Einſetomadrinn ſvarar med helgom ſpádómi: þú mant verda ágætr konungr, oc ágæt verk vinna, þú mant mörgum mönnom til trúar koma oc ſcírnar, mano bædi þer hialpa í því oc mörgom ódrom; oc til þeſs, at þú ífir eigi um þeſsi mín andſvör, þá mátto þat til marks hafa, þú mant vid ſcip þín ſvikam mæta oc flockom, oc mun á bardaga rætaz, oc manto týna nockoru lidi, oc ſiálfr ſár fá, oc manto af því ſári ganvænn verda oc á ſcilldi til ſcips borinn; enn af þeſso ſári manto þó heill verda innan VII nátta, oc brátt vid ſcírn ſika. Sídan fór Olafr ofan til ſcipa ſinna, oc þar mætti hann úfridar mannom þeim er hann villdo drepa, oc lid hans oc vard þar bardagi, oc fóro þeirra ſidſcipti ſva ſem einſetomadr hafdi ſagt mönom, at Olafr var ſárr borinn á ſkilldi á ſkip út, oc ſva, at hann vard heill á VII nóttum. Þóttiz þá Olafr vita, at þeſsi madr mundi hánom ſanna luti ſagt hafa, oc þat at hann var ſannr ſpámadr, ſvadan af ſem hann hefdi þann ſpádóm. Fór

audito hoc ejus reſponſo, majore flagrare coepit deſiderio, iſtum virum adeundi, qvem jam non dubitat verum eſſe vatem. Tum ad illum accedens Rex Olafus, atqve cum eo collocutus, vatem interrogat ſibi futura, an ad regnum aut aliam fortunam aditum ſibi pararent fata? Cui reſpondit ſancto afflatus vaticinandi numine vir ille ſolitarius, futurum illum Regem maxime glorioſum, geſtarum illum multa præclara, multos eum ad fidem & ad baptiſmum converſurum, ſibiqve tum ipſi, tum plurimis aliis iſta in re eum emolumento futurum Ne de veritate hujus reſponſi dubitaret Rex, hoc fore indicio atqve ſiguo, qvod ad naves reverſus in inſidias atqve collectam hoſtium manum eſſet delapſurus, qvibuscum prælio congreſſus, nonnullis ſuorum amiſſis, ipſe lethali vulnere ſaucius atqve morti vicinus, retro ad naves in ſcuto portaretur; à qvo vulnere poſt ſeptem noctes ſanitati reſtitutus ſacro fonte ablueretur. Poſtea ad naves revertenti Olafo hoſtium qvorundam occurrit manus, animo illum occidendi ejusqve copias, unde orto prælio, eum eventum habuit illorum congreſſus, qvem ei vir ille ſolitarius prædixerat, ut ſaucius Olafus in ſcuto ad naves ſit portatus, ſed poſt ſeptem noctes ſanitati reſtitutus. Unde certo ſcire ſibi videtur Olafus, & vera ſibi eum prædixiſſe, & verum illum eſſe vatem, qvacunqve ratione ea, qvæ erat vaticinatus, edoctus fuiſſet. Hinc hujus vatis congreſſum

A. D 993.

A.D 993 Fór þá Olafr annat ſinn at finna þenna ſpámann, taladi þá mart vid hann, ſpurdi vendiliga hvadan hönom kom ſú ſpeki, er hann ſagdi fyrir ú-ordna luti. Einſetomadr ſagdi, at ſiálfr gud chriſtinna manna let hann vita allt þat er hann forvitnadiz, oc ſagdi hann þá Olafi mörg ſtórmerkí allmáttugs Guds, oc af þeim fortölom játti Olafr at taka ſcírn, oc ſva var at Olafr var ſcírdr þar, oc allt föroneyti hans. Dvalldiz hann þar miöc lengi, oc nam retta trú, oc hafdi med ſer preſta, oc adra lærda menn.

ſum itinerum petens Olafus, habito cum illo de multis rebus colloqvio, accuratius interrogat, unde ei tanta ſapientia, ut futura poſſet prædicere. Cui reſpondit vir ſolitarius, qvæcunqve ſcire vellet, ſibi ipſum Chriſtianorum Deum relevare arcana, multa illi ſimul narrans omnipotentis Dei maxima miracula; qvibus rebus motus Olafus, ſibi paſſus eſt perſvaderi, ut baptiſmum admittere vellet; qvare ſacro fonte ablutus eſt Olafus, totusqve ejus comitatus. Poſtea diu ibi moratus & veræ religionis præceptis imbutus, ſacerdotes inde ſecum & alios doctos viros duxit.

OLAFR FECK GYDO.

CONJUGEM DUXIT UXOREM GYDAM.

993. Olafr ſigldi or Syllingom um hauſtit til Englands, lá þar í höfn einni, oc fór þar med fridi, þvíat England var criſtit, oc hann var oc chriſtinn ordinn. Enn þar fór um landit þíngbod nockot, oc allir menn ſkylldo til þíngs koma. Enn er þíng var ſett, þá kom þar drottning ein er Gyda er nefnd, ſyſtir Olafs Kvarans er konungr var á Irlandi í Díflinni; hon hafdi gipt verit á Englandi Jarli einom ríkom, var ſá þá andadr-enn hon hellt eptir ríkino. Enn ſá madr var í ríki hennar, er nefndr var Alfvini, kapi mikill, oc hólmgaungomadr; hann hafdi bedit hennar, enn hon ſvarar ſva, at hon villdi kiör af hafa,

Autumno Olafus ex Syllingis ad Angliam navigans, in portu qvodam ſtationem habuit, geſſitqve ſe pacificum, cum Anglia tunc Chriſtiana, ipſe qvoqve Chriſtianus eſſet factus. Iſtas autem regiones obibat nuntius qvidam, incolas omnes ad comitia convocans; qvibus rite ordinatis, acceſſit Regina qvædam, nomine Gyda, *ſoror* Olafi Kvarran, *qvi Rex erat in Hibernia, Dublini imperans. Nupta fuerat illa Jarlo cuidam in Anglia potenti, qvo mortuo, ipſa regnc præerat. Erat regni iſtius incola qvidam* Alfvinus *dictus, vir in bello & in duelli verſatiſſimus, qvi Gydam ſibi petierat con jugem, ſed tulerat reſponſum, ipſam vell Reginam ſibi eligere maritum ex viris reg*

n.

hafa, hvern hon villdi eiga, af þeim mönnom er í hennar ríki voro, oc var fyrir þá föc þings qvatt, at Gyda skylldi ser mann kiósa; var þar kominn Alfvini, oc búinn med hinom besto klkdom, oc margir adrir voro þar vel búnir. Olafr var þar kominn, oc hafdi vas-klædi sín, oc lodkápo ytzta, stód hann med sína sveit út í frá ödrom mönnom. Gyda geck oc leit á serhvern mann, þann er henni þótti nockot mans mót at vera. Enn er hon kom þar sem Olafr stód, oc sá upp í andlit hánom, spurdi hon, hver madr hann er; hann nefndi sic Ola; em ec útlendr madr her, segir hann. Gyda mællti: villto eiga mic, þá vil ec kiósa þic. Eigi vil ec neita því, segir hann. Hann spurdi hvert nafn þeirrar kono var, ætt edr ödli. Gyda heiti ec, segir hon; dóttir konungs af Írlandi; var ec gipt higat til lands Jarli þeim, er her red ríki. Nú sídan er hann andadiz, þá hefi ec stýrt ríkino, menn hafa bedit mín, oc engi sá er ec villda giptaz. Hun var úng kona oc allfríd. Tala þau sídan þetta mál, oc semia þat sín á milli, festir Olafr ser Gydo,

ni sui incolis; qva de causa indicta erant co A. D.
mitia, ut in illis Gyda sibi maritum eligeret. 993.
Comitiis intererat Alsvinnus, vestibus qvam pretiosissimis indutas, plurimique alii, omnes splendide ornati. Aderat ibi qvoque Olafus, sed vestibus, qvæ pluviæ erant defendendæ, (pænula) indutus, & supra vestes toga tectus hirsuta; stabat autem, suo cum comitatu, à cætera turba nonnihil distinctus. Processit Gyda, singulos accuratius oculis lustrans, qvi ei videbantur faciei esse virilis atqve animi; qvæ postqvam locum accesserat, ubi stabat Olafus, faciem ejus contemplata, qvis & cujas esset, interrogavit. Nominabat ille se Olaum, *hominem peregrinum. Tum Gyda; "Si me conjugem cupis, inqvit, te mihi eligam maritum;" respondit ille, se id non recusare, qværens simul mulieris hujus nomen, genus atqve prosapiam. "Est mihi, inqvit illa, nomen Gydæ; sum autem filia Regis Hiberniæ, & nupta sui hac in regione Jarlo cuidam, qvi hic regno præfuit. Post ejus mortem, ipsa regni sui gubernatrix. Meas multi ambivere nuptias, sed nemini volui nubere." Erat illa mulier ætatis juuenilis, & pulchritudine eximia. Sermone igitur sæpius habito, cum hac de re inter eos convenerat, conjugem Olafus sibi desponsat Gydam.*

A.D. 993. HOLMGANGA ALFVINA OC OLAFS KONUNGS.

Alfvina líkar nú afarilla. Enn þat var ſidr á Englandi, ef II keptoz um einn lut, at þar ſkylldi koma til hólm-gánga; býdr Alfvini Olafi Tryggva ſyni til hólmgaungo um þetta mál. Þeir leggia med ſer ſtefnolag til bardaga, oc ſculo vera XII hvarir. Enn er þeir finnaz, mælir Olafr ſva vid ſína menn, at þeir geri ſva ſem hann gerir; hann hafdi öxi mikla: enn er Alfvini villdi höggva ſverdí til konungs, þá lauſt hann ſverdit or höndom hanom, oc annat högg ſiálfan hann, ſva at Alfvini fell; ſídan batt Olafr hann faſt. Fóro ſva allir menn Alfvina, at þeir voro bardir oc bundnir, oc leiddir ſva heim til herbergia Olafs. Sídan bad hann Alfvina fara or landi brott, oc koma eigi aptr; enn Olafr tók allar eigor hanns. Olafr feck þá Gydo, oc dvalldiz á Englandi, enn ſtundom á Írlandi,

OLAFR KONUNGR TRYGGVASON FÆR HUNDINN VIGIA.

Þá er Olafr var á Írlandi, var hann ſtaddr í herferd nockorri, oc fóro þeir med ſkipom; oc þá er þeir þurfto ſtrandhöggva, þá gánga menn á land upp, oc reca ofan fiölda bú-ſmala: þá kemr þar eptir bóndi einn, oc bad Olaf gefa

DUELLUM ALFVINI ET OLAFI REGIS.

Hæc ægerrimo animo tulit Alfvinus. Erat autem in Anglia more receptum, ut re inter duos controverſæ, litem dirimeret duellum. Ad duellum (ergo) Alfvinus hac de re Olafum provocat. Pugnæ hi locum diemque ſtatuunt, eo modo, ut ab utraque parte eſſent duodecim. Ubi convenere pugnaturi, monet ſuos Olafus, ut ad ſuum exemplum omnia agerent. Ingenti ille armatus erat ſecuri, qva Alfvino, gladium vibranti, ut Regem cæderet, manu gladium excuſſit, & iterato ictu ipſum ita feriit, ut Alfvinus caderet, qvem humi cubentem poſtea ligavit Olafus. Idem fuit omnium Alfvini comitum fatum, ut cæſi vulneribus atqve victi ad diverſorium, ubi Olafus hoſpitabatur, traherentur omnes. Alfvinum poſtea juſſit Olafus ex iſta terra faceſſere, nec unqvam redire, ſibi omnes ejus vindicans poſſeſſiones. Hoc facto, conjugem Olafus duxit Gydam, poſtea in Anglia, interdum etiam in Hibernia commoratus.

VIGIO CANE POTITUR OLAFUS REX TRYGGVII FILIUS.

In Hibernia dum commoratur Olafus in expeditione qvadam conſtitutus, qvæ navibus fiebat, cum opus eſſet pecora ad littus abigere atqve mactare, ſuarum qvosdam ad vicina rura ablegat, qvi ingentem pecorum turbam ad littus abegerunt. Hos ſecutus ruſticus qvidam Olafum ſuplex oravit, ut qvæ ſuæ

gefa ſer kýr þær, er hann átti. Olafr bad hann hafa kýr ſínar, ef hann mætti kenna, oc dvel eigi ferd vora. Bóndi hafdi þar mikinn hiard hund, hann vísadi hundinom í nauta flockana, oc varo þar rekin mörk hundrot nauta; hundrinn lióp um alla nauta flockana, oc rac i brott jam mörg naut, ſem bóndi qvadz von eiga, oc voro þau öll à einn veg mörcot; þóttoz þeir þá vita, at hundrinn mundi rett kent hafa. Þeim þótti hundr ſá furdo vitr. Þá ſpur Olafr, ef bóndi vill ſelia hánom hundinn? at helldr ſegir bóndi, at ec vil giarna gefa þer. Olafr gaf hönom þegar í ſtad gullhring, oc het hanom vinátto ſinni. Sá hundr het Vígi, oc var allra hunda beſtr; átti Olafr hann lengi ſídan.

Gunnar reid veſtr til Dala í *Hiardarholt* oc tók *Olafr Pái* vel vid honom, ſat hann þar halfan manad, oc at ſkilnadi mælti *Olafr*. Ek vil gefa þer þria gripi gullring oc ſkickiu er att hefir *Mirkiartan* Ira konungr, oc hund er mer var gefin á *Irlande*, hann er mikill oc egi verri til fylgdar enn rauſkr madr, þat fylgir oc at hann hefir matzvit hann man oc geygia at hveriom manni þeim er hann veit at uvin þinn er, enn aldrei at vinom þinom, ſer hann oc á hverom manne hvart til þin er vel edr illa, hann mun oc líf á leggia

ſuæ fuerant, ſibi daret vaccas. Annuens Olafus juſſit ruſticum ſuas ſibi habere vaccas, ſi agnoſcere poſſet, ſed iter feſtinantes non morari. Habebat ibi ſecum ruſticus canem ingentem pecoris cuſtodem, qvem boum armentum juſſit intrare, plura vero boum ibi agebantur centena. Per totum boum armentum diſcurrens canis, tot inde ſegregavit boves, qvot ruſticus dixerat ſe deſiderare, omnes eodem ſigno notatos. Viſus eſt igitur eis canis ſuos recte dignoviſſe, inſignisque is eſſe ſagacitatis. Rogatus ab Olafo ruſticus, an ſibi canem vellet vendere, ſe lubenti animo donaturum, ille reſpondit. Pro cane Olafus annulum dedit aureum, ſuam præterea ruſtico pollicitus amicitiam. Dictus ille Vigius, omnium canum præſtantiſſimus, qvem Olafus poſtea longo poſſedit tempore. A. D. 993.

Gunnar *in Valles occidentales, Hiardarholtum iter fecit, ibique, ab* Olafo Pauone *liberaliter exceptus, menſem manebat dimidium. Ei autem diſceſſuro Olafus; tria tibi dabo inqvit: armillam auream, togam, qvæ Myrkiartani erat Regis Hibernorum, & canem in Hibernia mihi datum. Is grandi eſt corpore, neque ſecundus homini ſtrenuo comes: accedit & hoc, qvod ſagacitate humana præditus eſt: ille & qvemcunqve hominem inimicum intelligit tuum latrabit, nunqvam vero amicos tuos & ex vultu cujusqve ſentiet, bene an male ſit inte affectus: qvin vitam pro fidelitate erga te devo-*

A. D. 993. at vera þer trúr, þeſsi hundr heitir *Samr*. Sidan mælti hann vid hundin. Nú ſkaltu *Gunnari* fylgia, oc vera honom ſlíkr ſem þú mátt, hundrinn geck þegar at Gunnari oc lagdiz nidr fyrer fætor honom.

devovebit: hicce canis vocatur Samus. Dedinde cani dixit: Poſthinc tu Gunnarem aſſectator teqve huic talem, qualem poteris, præbeto. Canus oppido ad Gunnarem ingreſſus, ſe ad pedes ejus projiciebat.

HEITSTRENGING JOMSVIKINGA.

994. Sveinn konungr gerdi mannbod ríct, oc ſtefndi til ſín höfdingiom öllom, þeim er í voro ríkino. Hann ſkylldi erfa Haralld födor ſinn. Þá hafdi þoc andaz litlo ádr Strút-Haralldr á Scáni, oc Veſeti í Borgundar hólmi, fadir þeirra Búa Digra. Sendi Sveinn konungr þá ord þeim Jomsvíkingom, at Sigvalldi Jarl oc Búi, oc brædor þeirra ſcylldo þar coma, oc arfa fedor ſína, at þeir færi til veizlonnar med öllo lidi ſíno, því er fræknaz var. Þeir höfdo XI ſcipa af Vindlandi, enn XX ſkip af Scáni. Þar kom ſaman allmikit fiöllmenni. Fyrſta dag at veizlonni, ádr Sveinn konungr ſtígi í háſæti födor ſíns, þá drack hann minni hans, oc ſtrengdi heit, ádr III vetor væri lidnir, at hann ſkylldi kominn med her ſínn til Englands, at drepa Adalrád konong, edr reka hann or landi. Þat minni ſkylldo allir drecka, þeir er at erfino voro. Því næſt var ſkeinct fyrſt höfdingiom Jomsvíkinga hin ſtærſto horn af enom ſterkaſta dryck, er þar var.

SOLENNE JOMSVIKINGORUM VOTUM.

Structoqvam maxime opiparo convivio, omnes regni magnates atqve Principes viros convivas invitavit Rex Sveinus, patri Haralldo parentalia ſoluturus. Paulo ante Strut-Haralldus in Scania morte erat defunctus, nec non Veſetus *in Burgundarholmo, pater Buii craſſi atqve Sigurdi. Miſſis ad Jomsvikingos nuntiis, Sveinus Rex invitat Sigvalldum Jarlum, & Buium, eorumqve fratres, ut ad convivium, qvod ſtruxerat Rex, convivæ accedentes, parentibus ſuis juſta ſolverent. Fortiſſimis ſuorum omnibus comitati Jomsvikingi, convivium adeunt, ducentes ſecum, ex Vindlandia, XL naves, XX autem ex Scania. Magna ad convivium confluxit hominum multitudo. Primo convivii die, antequam Rex Sveinus ſolium patris ſui conſcendit, exhauſto in memoriam defuncti poculo, ſolenne nuncupavit votum, ſe ante triennii tempus elapſum, ſuſcepta in Angliam expeditione,* Adalradum *Regem, vel vita, vel regno & patria privaturum. Qui parentalibus adhibiti fuere convivæ, omnium erat, iſtud in memoriam defuncti*

bibere

vrr. Enn er þat minni var afdruckit, þá skylldi drecka Cristsminni allir menn, oc var Jomsvíkingom borit æ fullast oc sterkastr dryckrinn. Hit þridia var Michials minni, oc drucko þat allr. Enn eptir þat drack Sigvalldi Jarl minni födor síns, oc strengdi heit sídan, at ádr III vetor væri lidnir, skylldi hann vera kominn í Noreg, oc drepa Hácon Jarl, eda reka hann or landi. Sídan strengdi heit Þórkell Hàvi bródir hans, at hann skylldi fylgia Sigvallda bródor sínom til Noregs, oc flýa eigi or orrosto sva at Sigvalldi berdiz þá eptir. Þá strengdi heit Búi Digri, at hann mundi fara til Noregs med þeim, oc flýa eigi or orrosto fyrir Háconi Jarli. Þá strengdi heit Sigurdr bródir hans, at hann mundi fara til Noregs, oc flýa eigi medan meiri lutr Jomsvíkinga berdiz. Þá strengdi heit Vagn Ákason, at hann skylldi fara med þeim til Noregs, oc koma eigi aptr, fyrr enn hann hefdi drepid Þórkell Leiro, oc gengit í reckio hiá Ingibiörgo dóttor hans utan frænda rád. Margir höfdingiar adrir strengdo heit ymissa luta. Drucko menn þann dag erfit. Enn eptir um morguninn, þá er Jomsvíkingar voro údruknir, þót-

bibere poculum. Postea Jomsvikingorum Præfectis cornu capacissimum est propinatum, ad summum usque potu fortissimo repletum. Quo poculo exhausto, aliud in Christi memoriam erat evacuandum, sed Jomsvikingis, plenis quam maxime poculis & vino fortissimo semper est propinatum. Tertium poculum S. Michaëlis memoriæ & honori fuit sacrum, atque ab omnibus exhaustum. Hoc facto, in memoriam defuncti patris poculum evacuans Sigvalldus Jarlus, solenni voto se obstrinxit, ad expeditionem, intra triennium in Norvegiam suscipiendam, ut Hakonum Jarlum vel vita exueret, vel patria pelleret. Post eum voto nuncupato, pollicitus est frater Sigvardi, Thorkelus procerus, se fratris in Norvegiam futurum comitem, nec ita cessurum è prælio, ut pugnantem relinqueret Sigvalldum; tertius Buius crassus, se illos secutum in Norvegiam, metu Hakoni Jarli è prælio non fugiturum; tum ejus frater Sigurdus, se expiditioni in Norvegiam interfuturum, nec è prælio digressurum, quamdiu major Jomsvikingorum pars superstes manum cum hoste consereret; tandem Vagnus, Akii filius, se cæterorum in Norvegiam socium, reducem non fore, antequam occiso Thorkelo Leira, *filiæ ejus* Ingebiorgæ *torum fuisset ingressus, hujus consanguineis non consultis. Plurimi alii Præfecti sua vota nuncuparunt singuli; quo pacto parentalia eo die celebrata sunt. Mane sequentis diei, crapula jam dissipata, visi sunt*

A. D. 994.

A. D. 994. toz þeir hafa fullmællt, oc hafa málſtefnor ſínar, oc ráda rádom, hvernog þeir ſkulu tilſtilla um ferdina; ráda þat af at búaz þá ſem ſkyndiligaz. Búa þá þegar ſkip ſín oc herlid. Vard þat allfrægt vída um lönd.

ſunt ſibi Jomsvikingi juſto plura ac majora voviſſe; ſtatuto igitur conſulendi loco, ubi de futura expeditione conſtituenda accuratius deliberabant, id cepere conſilii, ut quam otyſſime ad expeditionem ſe accingerent. Nec mora, claſſem parant atqve copias; cujus rei fama late per iſtam regionem volitabat.

FERD ÞORIS KLÖCKO AT LEITA OLAFS TRYGGVA SONAR,

ITER THORERI KLAKII AD INVESTIGANDUM OLAFUM TRYGGVII FILIUM.

996. Hákon Jarl fær nockorn pata at því, at ſá madr mun vera fyrir veſtan haf, er Ali nefndiz, oc hallda þeir hann þar fyrir konung. Enn Jarl grunadi af frá-ſögn nockorra manna, at vera mundi nockor af konunga ætt Norrænni: hánnom var ſagt, at Áli kalladiz Gerſer at ætt, enn Jarl hafdi þat ſpurt, at Tryggvi Olafsſon hafdi átt ſon, þann er farit hafdi auſtr í Gardaríki úngr, oc þar uppfædz med Valldimar konungi, oc het ſá Olafr: hafdi Jarl oc miöc at ſpurningom leidt um þenn mann, oc grunadi at ſá hinn ſami mundi nú vera kominn þar í Veſtrlöndom. Madr er nefndr Þórir Klaca, vin mikill Hákonar Jarls; hann ear laungom í víking, enn ſtundom í kaupferdom, oc var vída kunnict fyrir. Þenna Þóri ſendi Hácon Jarl veſtr um haf, bad hann fara kaupferd

Ad aures Hakoni Jarli tulerat rumor incertus, trans mare in regionibus ad occidentem ſitis, verſari hominem, nomine Alium, *qvem vulgo Regem habebant. Suſpicabatur autem Jarlus, ex hominum qvorundam ad eum delatis ſermonibus, hunc Principem eſſe, ex proſapia Regum Norvegicorum ortum. Narratum fuerat Jarlo, Alium dici genere ac gente Gardarikenſem (Gardium), & fama relatum, Tryggvio Olafi filio natum fuiſſe filium, qvi orientem verſus in Gardarikiam puer profectus, & ibi in aula Valldimari Regis educatus, Olafus nominabatur In hunc hominem Jarlus ſtudioſe inqviſiverat, qvem eundem jam ſuſpicabatur ad terras iſtas occidentales eſſe delatum. Vir qvidam dicebatur* Thorerus Klacka, *Hakono Jarlo eximie carus, & interioris admiſſionis. Diu hic in piratica, interdum etiam in mercatura verſatus, terrarum late notitiam ſibi comparaverat. Hunc Thorerum, trans mare occidentem verſus ablegatum,*

ferd til Dyflinnar, ſem þá var mörgom títt, enn ſeynia þar reyndar hverr madr Ali þeſsi væri: enn ef hann ſpyr þat til ſanns, at þar væri Olafr Tryggvaſon, edr nockr annarr af konunga ætt Norrænni, þá ſkylldi Þórir koma vid hann ſvikrædom nockorom ef hann mætti.

tum, juſſit Hakonus Jarlus Dublinum ire A. D. *mercatorem, id quod plurimis tunc temporis* 996. *frequens erat, ibique in Alium, quis ille & cujas eſſet, ſedulo inquirere; & ſi certus cognoſceret, eum aut Olafum eſſe, Tryggvii filium, aut alium quendam, ex ſtirpe Regum Norvegicorum oriundum, inſidiis illum, ſi id fieri poſſet, atque dolis circumvenire.*

OLAFR TRYGGVASON KOM I NOREG.

Sídan fór Þórir veſtr til Irlands til Dýflinnar, oc ſpurdi þar til Ála; var hann þar med Olafi konungi Kvaran mági ſínom. Brádliga kom Þórir ſer í tal vid Ála; var Þórir madr ordſpakr. Enn er þeir höfdo opt oc miöc lengi talat, þá tóc Áli at ſpyria af Noregi, fyrſt frá Upplendinga konongom, oc mörgo ſtórmenni, hverir þeir voro þá á lífi, edr hvat ríki þeir höfdo: hann ſpurdi oc um Hákon Jarl, hver vinſælld hans var í landino. Þórir ſegir: Jarl er ſva ríkr madr, at engi þorir annat at mæla, enn hann vill. Enn þat velldr því, at hvergi er í annan ſtad til at gánga. Enn þer ſatt til at ſegia, þá veit ec margra göfigra manna ſcaplyndi, oc ſva alþýdunnar, at þeſs væri fúſaſtir oc búnaſtir, at nockor konungr kæmi þar

ADVENTUS OLAFI, FILII TRYGGVII IN NORVEGIAM.

Poſthac Thorerus occidentem verſus in Hi- 996. *berniam atque Dublinum profectus, certior redditur, ibi Alium commorari; hic (enim) in aula* Olafi *Regis, dicti* Kvaran, *ſoceri ſui tunc verſabatur. Poſt breve interjectum tempus colloquio Alii potitur Thorerus, homo eloquens atque jucundus. Cum hi ſæpe multumque erant collocuti, cæpit Alius nova ex Norvegia rogare, primum de Regibus Uplandicis & optimatum plurimis, quinam eorum vita fruerentur, quo regno quaque poteſtate (ſinguli) gauderent; deinde etiam de Hakono Jarlo, quali apud cives gratia polleret? Reſpondet Thorerus, Jarlum Principem eſſe, ea poteſtate pollentem, ut nemo contra eum hiſcere auderet, nemo ei contradicere; id vero in cauſa eſſe, quod alium adeundi non daretur copia; aſt, ſi vera liceret fateri, notam ſibi eſſe plurimorum magnatum non minus quam totius plebis mentem, id præcipue cupientium, paratorumque ad id & animo & opibus, ut ad regni iſtius*

A.D. 996. þar þíl ríkis, af ætt Haralldz ens Hárfagra. Enn ver ſiám nú engan þann til; oc meſt fyrir þá ſöc, at þat er nú reynt, at illa dugir at beriaz vid Hákon Jarl. Enn er þeir töludu þetta opt, þá lætr Olafr í liós fyrir Þóri nafn ſitt oc ætt, oc ſpyr hann ráds, hvat hann hyggi, ef Olafr ferr til Noregs, hvert bændor mundi vilia taka vid hanom at konungi. Þórir eggiadi hann ákafliga þeſsar ferdar, oc lofadi hann miöc, oc atgervi hans. Tók Olafr þá at fýſaz miöc at fara til ættleifdar ſinnar. Siglir Olafr þá veſtan med V ſkipum, fyrſt til Sudreya; Þórir var þar í för med hánom; þadan ſigldi hann til Orkneya. Sigurdr Jarl Lödvisſon lá þá í Rögnvalldsey í Ásmundarvogi, med eitt lángſkip, oc ætladi at fara yfir á Katanes. Þá ſigldi Olafr ſíno lidi veſtan at eyonom, oc lagdi þar til hafnar, þvíat Petlandsfiördr var eigi færr. Enn er konungr viſsi, at Jarlinn var þar fyrir, þá let hann Jarl kalla til tals vid ſic. Enn er Jarl kom á ſkipit til tals vid konung, þá haufdo þeir fátt talat, ádr konungr ſegir at Jarl ſkylldi ſcíraz láta, oc allt landsfólk hans; enn at audrom koſti ſkylldi hann þá deya þegar í ſtad; enn konungr qveze mundo fara med eld oc uſla yfir eyiarnar, oc eyda landit,

iſtius clavum admitteretur Rex, ex proſapia ortus Haraldi Pulchricomi; jam autem nec ſibi nec aliis civium hujusmodi qvendam eſſe notum, ea præcipue de cauſa, qvod certa jam experientia conſtaret, manum cum Hakono Jarlo conſerere, rem eſſe vanam atqve irritam. Hac de re ſæpius iterato ſermone, Olafus Thorero ſuum nudat nomen, ſuamqve proſapiam, ejus implorans conſilium mentemqve, an futurum crederet, ſi Olafus peteret Norvegiam, ut illum ſibi Regem ſumerent cives. Eam rem ei ſummo opere ſvaſit Thorerus, eum ejusqve promtitudinem ſummis tollens laudibus. Hinc natalis ſoli ingenti deſiderio accenſus Olafus, de occidente qvinqve navium claſſe navigat, primum ad Habudas, Thorero comitatus, inde ad Orcadas. Tunc temporis Sigurdus Jarlus, Ludovici filius, in portu Asmundarvoga, *inſulæ* Rognvalldsey, *navem longam bellicam in anchoris tenuit, in Kataneſiam transfretaturus. De occidente cum ſuis inſulas accedens Olafus, dictum portum intrat, cum Fretum Picticum* (Petlandsfiord) *non poſſet navigari. Certior Rex factus, adeſſe ibi Jarlum, eum ad colloqvium vocat. Brevi habito colloqvio, poſtqvam ad navem Regis Jarlus acceſſerat, cum eo collocuturus, Rex eum monet, ut ſacro ſe fonte ablui permitteret, cum omnibus inſularum incolis; ſi id recuſaret, mortem mox inferendam Jarlo minatus, minatusqve inſulis futuram igne & ferro fædam vaſtationem, niſi*

incolæ

landit þat, nema landsfolkit criſtnadiz, Enn ſva ſem Jarl var þá vid komin, þá tok hann þat af, at taka ſcírn; var hann þá ſcírdr, oc allt þat folc, er þar var med honom. Sídan ſvardi Jarl konungi eida, oc gerdiz hans madr; feck honom ſon ſinn til giſlingar, er het Hvælpr eda Hundi; oc hafdi Olafr konungr hann med ſer til Noregs.

incolæ baptiſmum admitterent. His in Anguſtiis conſtitutus Jarlus, elegit baptiſmi admittendi conditionem; qvare ipſe cum omni populo, qvæ ibi aderat, turba, ſacro ablutus eſt fonte, quo facto, fidem Regi jurejurando obſtrinxit, factus ita ejus vaſallus, filiumqve tradidit, fidei obſidem, nomine Hvelpum *ſ. Canem, qvem Rex ſecum in Norvegiam duxit.*

A. D. 996.

UTANFERD NIALSONA.

Nú er þar til máls at taka at þeir Grímr oc Helgi ſynir Niáls fóro af Islandi þat ſumar ſem þeir Þráinn fóro utan, oc voru á ſkipi med þeim Olafi or Eilldu Ketilsſyni oc Bárdi Hvíta, þeir tóko nordanvedur ſva haurd at þá bar ſudr í haf, oc rak yfir myrkr ſva mikit at þeir vitſu eigi hvar þeir fóro, oc hofdo þeir útiviſt langa, þá komu þeir þar er grunnſævi var mikit, oc þóttuz þeir vita at þat mundi vera nær lanndum, þeir Niálsſynir ſpurdu Þorkel Bárdr viſsi nockut til hverium londum þeir myndu næſt vera? morg eru til ſegir hann, at því ſem ver hofum vedrfoll haft. Eyiar eda Skotland eda Irland. Tveim nóttum ſídarr ſá þeir lond á bædi bord, enn boda mikinn inn á fiordinn, þeir kauſtudu akkerum fyrir utan bodann, þá tók at lægia vedrit, enn um morguninn var logn, ſiá þeir þá fara XIII. ſkip út at ſer, þá mællti Bárdr, hvat

PEREGRINATIO NIALSONIORUM.

Hic ſermo inde repetendus, ubi Nialſonii Grimus & Helgius, Islandia decederent, qva æſtate Thrainu cum ſociis peregre abierant. Eadem illi ac Olafus ab Ellda filius Ketilis & Bardus Albus nave vecti; tam violentis deprehendebantur aquilonibus, ut in mare meridionale jactarentur, tantaqve vi tenebrarum circumfuſi ſiunt, ut, qvo ferrentur, ignorarent, longinqva uſi navigatione, (tandem) in loca maris admodum vadoſa devenerunt, qvæ telluri finitima colligebant. Qvæſiere de Bardo Nialſonii, num qvid ſciret, qvibus regionibus maxime propinqvarent? Multæ poſſunt eſſe, inqvit, ratione, qvibus uſi ſumus, tempeſtatum; Inſulæ, vel Scotia vel Hibernia. Duabus inde noctibus terram ab utroqve latere conſpiciunt, in ſinu vero interiori ſyrtem ingentem: extra qvam anchoras jecerant, cum ponere tempeſtas cœpit. Mane autem (poſtero) malacia facta, naves XIII. ad ſe excurrentes ſentiunt. Tunc Bardus infit:

992.

A. D. 992. hvat ſkal nú til ráda taka? Þvíat menn Þeſsir munu veita oſs atſókn. Sídan ræddu Þeir hvart Þeir ſkylldu veria ſik edda gefaz upp, enn ádr Þeir hofdu rádit komu at víkíngar, ſpurdu Þá hvarir adra at nofnum hvat fyrirmenn heti? Þá nefnduz fyrirmenn kaupmanna, oc ſpurdu í móti hverrir fyrir lidi Þeirra væri? annarr nefndiz Griótgardr en annarr Snækolfr ſynir Molldanns ur Dungalsbæ í Skotlandi, frændr Melkolfs Skota konungs, oc eru koſtir II. af oſs gervir ſegir Gríótgardr at Þer 'gangit á land enn ver munum taka fe ydvart, hinn er annrarr at ver munum ſækia at ydr oc drepa hvern mann er ver fám. Helgi ſvarar Þat vilia kaupmenn at veria ſik. Þá mælltu kaupmenn mæl Þú alsveſall, hveria vorn munu ver veita? oc er fe fiorvi fyrra. Grímr tók Þat ráds at hann æpti á víkingana, oc let Þá eigi heyra illan kur kaupmanna. Bárdr oc Olafr ræddu, hyggit Þer eigi at Islendingar muni gera ſpott at látum ydrum, takid helldr vopn ydur oc verid ydr, tóko Þeir Þá allir til vapna oc feſtu Þat med ſer at Þeir ſkylldu alldri uppgefaz medan Þeir mætti veria ſik.

Quæ nunc ineunda ratio? hi enim claſſiarii nos adpugnabunt. Mox deliberabant, tuerentur ſe, an dederent: at priusqvam propoſitum habuiſſent, piratæ aderant. Mox alteri alteros rogare qvo nomine duces vocarentur: efferunt ſua primarii mercatorum: viciſſim percontantes, qvi præſint claſſiariis? unus Griotgardum ſe appellavit, alter a) *Snækolfum, filios (eſſe)* b) *Molldanis ab Dungalsbæio Scotiæ; cognatos Melkolfi regis Scotorum. Et nos duas conditiones ferimus, ait Griotgardus; unam, uti vos in terram egrediamini, nobis res veſtras occupaturis; alteram, ut vos inpugnemus, & cujuscunqve nobis poteſtas fiet, perimamus. Helgius reſpondit: volunt ſe tutari mercatores, hi vero, ut tu nunqvam ſalvus dixeris! inqviunt: qvid (nobis) tutelæ præſtabimus, aut eſt pecunia ſalute prior? Id Grimus conſilii cepit, ut piratas acclamaret, qvo eos miſera mercatorum murmura excipere vetaret. Bardus & Olafus: Vosne, ajunt, exiſtimatis Islandos, qvomodo vos geritis, ludibrio habituros: ſumite potius arma, vosqve defendite. Mox univerſi arma capere, ſeqve nunqvam eſſe dedituros, qvoad locus foret propugnandi, inter ſe confirmant.*

FRA DE

a) Snækólfr.) F. L. O. S. Snækollr. G. Knekollr, *ſed infra* Snækollr. E. P. Jökull, *at infra* Snækollr.

b) Molldáns.) E. F. K. P. Fr. a. & f. Moddáns. M. O. Molldángs. L. Molldgángs. N. Q. Molldars. C. Soddáns.

FRA KARA SOLMUNDARSYNI.

Víkingar ſkutu á þá oc tókz orroſta oc veria Kaupmenn ſik vel. Snækólfr leypr at Olafi oc leggr í gegnum hann med ſpióti. Grímr leggr til Snækolfs ſpióti, oc ſva faſt at hann fell útbyrdis. Helgi ſneri þá mótz vid Grími, oc ráku þeir ofan alla víkinga oc iafnan voru þeir Niálsſynir þat er meſt þurfti. Víkingar kolludu oc bádu kaupmenn uppgefaz, þeir ſogdu at þeir myndi alldri uppgefaz, í þeſsu vard þeim litid til hafs, ſiá þeir ſkip fara ſunnan fyrir neſit oc voru eigi færri enn X. þeir róa mikinn oc ſtefna aa þangat, er þat ſkiolldr vid ſkiolld, enn á því ſkipi er fyrſt fór ſtód madr vid ſiglu, ſá var í ſilkitreyiu oc hafdi gylldan hiálm, enn hárit bædi mikit oc fagrt, ſiá madr hafdi ſpiót gullrekit í hendi, hann ſpurdi, hverir eiga her leik ſva óiafnan? Helgi ſagdi til ſín, oc ſagdi at í móti voru þeir Griótgardr oc Snækólfr; enn hverrír eru Stýrimenn? ſagdi hann; Helgi ſvaradi, Bárdr ſvarti er lifir, enn annarr er látinn er Olafr heitir erut þit ſegir hann Islendzkir menn? ſva er víſt ſegir Helgi, hann ſpurdi hvers ſynir þeir væri, þeir ſogdu, þá kannadiz hann vid oc mællti, nafnfrægir erut þer fedgar, hverr ertu? ſegir Helgi, Kári heiti ek, ok em ec Solmundarſon, hvadan komtu at? ſegir Helgi. Or Sudreyum. þá ert þú vel at kominn ſegir Helgi ef

DE KARIO SÖLMUNDI FILIO. A. D. 992.

Piratis in mercatores tela jacentibus, prælium oritur, hique ſe pulchre tutantur. Snækolfus Olafum curriculo invadens haſta transverberat. Grimus haſtam in Snækolfum ingerit, idque tanta vi, ut præceps e navi rueret. Tum Helgius ſe ad Grimum recipit, amboque cunctos e navi (ſua) prædones profligant: Nialſoniique, qua res maxime deſiderabat, frequentes aderant. Piratæ clamitantes, deditionem poſcunt mercatores, at ſe nunquam dedituros regerunt. Inibi forte reſpicientes oceanum verſus a meridiana lingvæ parte adferentes, haud pauciores X, animadvertunt, quæ excitato remigio curſum ad ipſos dirigebant, in his ſcutum ſcuto conſertum: in ea vero navi, qvæ prima ibat, qvidam ad malum conſtitit, thorace velatus ſerico, deauratam gerens galeam; promiſſis nitidisque crinibus; haſtamque in manu tenens auratam. Idem rogat: Qvinam hic imparibus adeo viribus certant? Helgius nomen ſuum, adverſariosque Griotgardum & Snækolfum indicat, Qvi vero, inſtat, gubernatores? Reſpondet Helgius: Bardus Niger, *adhuc vivens; alter vero, nomine Olafus, modo exſtinctus. (Pergit:) Vos Islandi eſtis? Sumus utique, ait Helgius. Tum percontatus, qvo patri nati eſſent: iis ſignificantibus, genus agnovit; &, Vos, inqvit, & pater veſter celebres eſtis. Qvinam tu? ait Helgius. Karius*

nominor

A. D. 992. Þú villt veita oss nockut, veita slíkt sem þer þurfit segir Kári, eda hvers beidit þer? veita þeim atlogu segir Helgi. Kári sagdi at sva skylldi vera, laugdu þeir þá at þeim, oc tókz þá bardagi í annat sinn, enn er þeir hafa bariz um rid, hleypr Kári upp á skip til Snækolfs, hann snýr í móti honom oc hoggr til hans, Kári leypr yfir slá eina er lá um þvert skipit aptr ofugr, Snækólfr hió í slána, sva at fal báda eggteina sverdzins, Kári hoggr til hans, oc kom sverdit á auxlina, oc vard hogg sva mikit at hann klauf frá ofan hondina, oc hafdi Snækolfr þegar bana. Griótgardr skaut spióti til Kára. Kári sá þat oc lióp í lopt upp, enn spiótit misti hans, í því voru þeir Helgi oc Grímr komnir til mótz vid Kára, leypr þá Helgi at Griótgardi, oc leggr sverdi í gegnum hann, oc vard þat hans bani gengu þeir þá um skip oll med bádum bordum, menn bádu fer þá grida, gafu þeir þá grid ollum, enn tóku fe allt, eptir þat leggia þeir skipin oll út undir eyiar.

nominor, & sum filius Sölmundi. Ille porro: Vnde adveniſti? Ex Aebudis (reſpondit) Sic tu auſpicato ades, inquit Helgius, ſi quid nobis operæ dabis. Karius: dabo, qvacunqve vos indigetis: at qvid (præcipue) poſtulatis? Cui Helgius: ut hoſtes navibus adoriare. Facturum annuit Karius: ipſeqve cum ſociis naves in eos incitant. Mox redintegratur diſcrimen, pugna vero aliqvantiſper facta, Karius in navim Snækolfi evolat: hic in illum gradum vertit, gladio impetens: Karius tignum qvoddam, per transverſam poſitum navem, retrorſum ſuperſilit: hoc igitur feriebat Snækolfus, ſic ut utraqve acies gladii conderetur. Tum ictum ei Karius intendit; qvi, gladio in humerum impulſo, tantus exſtitit, ut brachio (deorſum) abſciſſo Snækolfus mortem ſtatim acciperet. Griotgardus haſtam in Karium torqvet, ſed cum hic, re animadverſa, ſubſiliret, in vanum lapſa eſt. Hoc momento Helgius & Grimus præſto adſunt Kario. Helgius ad Griotgardum decurrens, gladio eum trajicit, & ſic ille neci datus eſt. Tum cunctas utrinqve ſecus pervadunt naves; piratas pacem implorantes, ſalute omnes donant: ipſi vero, ablatis omnibus ſpoliis, totam dein claſſem extrorſum ad inſulas appulerunt.

FRA SIGURDI JARLI.

Sigurdr het Jarl er red fyrir Orkneyium. hann var Hlodvisson Þórfinnzsonar hausakliúfs, Torfeinarsonar Raugnvalldzsonar

DE SIGURDO DYNASTA.

Sigurdus nominabatur dynaſta, qvi Orcadibus præfuit; filius Hlödveris, filii Thorfinni Hauſakliuſi (Craniſecæ), filii Rögnvalldi

nar Jarls af Mæri Eyſteinsſonar Glumru. Kári var hirdmadr Sigurdar Jarls oc hafdi tekit ſkatta af Eyiunum af Gilla Jarli. Kàri bidr þá nú fara til Roſseyiar, oc ſagdi at Jarl mundi vel vid þeim taka, þeir þágu þat oc fóru med Kára oc komu til Roſseyiar. Kári fylgir þeim á fund Jarls, oc ſagdi hverir menn þeir voru, hverſo komu þeir ſegir Jarl á þinn fund? ec fann þá ſagdi Kári í Skotlandzfiordum, oc borduz þeir vid ſonu Molldans Jarls, oc vorduz þeir ſva vel, at þeir urpu ſer iafnan medal vidanna oc voru þar iafnan ſem meſt var ravnin. Vil ec nú bidia þeim hirdviſtar. Því ſkallt þú ráda ſegir Jarl, tekiz hefir þú ſva mikit á hendr vid þá ádr, þeir voru þá med Jarli um vetrinn, oc voru vel virdir. Helgi var liódr er á leid vetrinn. Jarl þóttiz cigi vita hví þat myndi ſæta, oc ſpurdi hvi hann væri liódr, oc ſpurdi hvat honom þætti? eda þikki þer her eigi gott? gott þikki mer her ſegir Helgi, hvat hugſar þú þá? ſegir Jarl. Eigi þer nockurs ríkis at gæta á Skotlandi? ſegir Helgi, ſva mun oſs þikkia ſegir Jarl, eda hvat er at

 því?

di Comitis Mœriæ, filii Eyſteinis Glumræ (*ſtrepentis*). *Erat Karius ſatelles Sigurdi dynaſtæ, tributaqve ex inſulis a Comite Gillio exegerat. Idem, ut Nialſonii in Roſſeyam* (*Ruſam*) *irent, petiit, dynaſtam eos liberaliter accepturum teſtatus, annuerunt, & cum Kario una profecti venerunt in Roſſeyam: isqve deductis illis in conſpectum dynaſtæ, qvi ſint* (*hominum*) *ſignificavit. Qvomodo, ait dynaſtes, hi te convenere? Offendi eos, inqvit Karius, in fretis Scoticis, adverſus filios Molldanis* c) *Comitis præliantes: ſeqve adeo generoſe tuebantur, ut ſe lignaria inter armamenta navium multi objicerent, & ubivis maximum erat periculum, aſſidui eſſent: jam vero ut hoſpitio recipiantur aulico precor. Hoc tuo arbitrio relinqvam, inqvit dynaſta: tantam eorum cauſa rem in te ſuſcepiſti antehac. Itaqve ad dynaſtam perhiemabant, honorifice habiti. Urgente hyeme Helgius ſubtriſtis exſtitit: cui qvæ ſubeſſet cauſa, haud ſatis intelligens dynaſta, qværebat, qvidnam eſſet triſtis? ſimul, qvæ res doleret ei? an vero parum probatur tibi hoc hoſpitium? Placet qvidem hoc, reſpondit. Porro dynaſta: Qvid ergo cogitas? Et Helgius: Ecqvam in Scotia ditionem habes defendendam? Sic certe exiſtimamus, inqvit dynaſta: qvid vero tua?* A. D. 992.

Ad

c) Jarls.) Id Jarls or Dungálsbæ. E. P. Skóta (Skotta) konúngs bródur, *fratris Scotorum regis.*

A. D. 993. Því? Helgi ſegir. Skotar munu hafa tekit ſýſlumann ydvarn af lífi, oc tekit nióſnir allar at ongar ſkylldi ganga yfir Petlandsfiord. Jarl mællti, ertu forſpárr madr? hann ſegir, lítt er þat reynt, auka ſkal ek ſæmd þína ſegir Jarl, ef þetta er ſva, ella mun þer gialld at verda, ecki er hann þeſs háttar madr ſegir Kári, oc mun hann ſatt tilſegia, þviat fadir hanns er forſpár. Sídan ſendi Jarl menn ſudr til Straumeyiar Arnlióti ſýſlumanni ſínum, eptir þat ſendi Arnliótr menn ſudr yfir Petlandsfiord, oc toko þar nióſnir, oc frettu þat at Hundi Jarl oc Melſnati Jarl hofdu tekit af lífi Hávard í Þradsvík mág Sigurdar Jarls, ſendi þá Arnliótr ord Sigurdi Jarli at hann ſkylldi koma ſudr med lid mikit at reka Jarla þeſsa af ríkinu, þegar Jarl ſpurdi þetta dró hann ſaman her mikinn um allar eyiar.

Ad qvæ Helgius: Scoti, credo, procuratorem tuum e medio ſuſtulerunt, omnesqve nuntios interceperunt, ne qvi fretum Petlandicum transeunt. Hic dynaſta: Præſagus homo es? Ille reſpondit: Parum id probatum eſt. Augebo honorem tuum (te præmio), ait dynaſta, ſi hoc ita ſit; ſin aliter, tibi fraudi erit. Karius ſuſcipit: Non eſt ejusmodi homo (ut mentiatur), ſed verum, puto, loqvitur: etenim divinus eſt pater ſuus. Poſtea dynaſtes legatos auſtrum verſus in Straumeyam (Stromam) ad Arnliotum procuratorem ſuum miſit: qui mox ſcrutatores trans fretum Petlandicum amandavit: iiqve rem explorantes cognoſcunt Hundium ac Melſnatium Comites Havardo d) *Thradsvicenſi, Sigurdi dynaſtæ affini, vitam abrupiſſe. Hinc Arnliotus ad Sigurdum dynaſtam mittit, ut auſtrum verſus magnis copiis veniret ad profligandum hos ex provincia Comites, qvo accepto, mox numeroſum dynaſta ex omnibus inſulis contrahebat exercitum.*

BARDAGI MED JORLUM.

Sídan fer Jarl ſudr med herinn, oc var Kári í faur med honom oc ſva Niálsſynir, þeir komu ſudr vid Katanes. Jarl átti þeſsi ríki í Skotlandi. Roſs oc Myrævi, Sudrland oc Dali, komu þar at

PRÆLIUM INTER DYNASTAM ET COMITES.

Dein dynaſtes auſtrum verſus cum copiis profectus, Kario Nialſoniisqve itineris ſociis, Kataneſiam tetigerat: cum ex iis provinciis, qvæ ditioni dynaſtæ in Scotia ſuberant, Roſſia nempe ac Moravia Sudurlandia

d) Þrádsvik. E. R. Chh. *Fragm.* f. þrasvík.

at móti þeim menn af þeim ríkium, oc
ſögdu at Jarlar væri þadan ſkamt í
braut med mikinn her, þá ſnýr Sigurdr
Jarl þángat herinum oc heitir þar Dun-
galsnípa er fundrinn var fyrir ofan,
oc lauſt i bardaga med neim mikinn
Skotar höfdu látid fara ſumt lidit lauſt
oc kom þat í opna ſkiolldu Jarlsmön-
nom oc var þar mannfall mikit, þar er
þeir Niálsſynir ſneru í móti þeim oc
borduz vid þá, oc komu þeim á flótta,
verdr þá bardagi hardr, ſnúa þeir Hel-
gi þá fram hiá merkinu Jarls oc beriaz
vel. Nú ſnýr Kári í móti. Melſnati ſkaut
ſpióti til Kára; Kári hendi oc ſkaut
aptr ſpiótinu, oc í gegnum Jarlinn, þá
flýdi Hundi Jarl, en þeir ráku flóttann
allt þar til er þeir ſpurdu til Melkofs
Jarls at hann dró her ſaman í Dungals-
bæ, átti Jarl þá rád vid menn ſína, oc
ſýndiz ollum þat rád at ſnúa aptr, oc
beriaz eigi vid ſva mikinn landher, ſneru
þeir þá aptr. Enn er Jarl kom í Straum-
ey ſkiptu þeir þar herfángi, ſidan fór
hann nordr til Roſseyiar. Niálsſynir
fylgdu honom oc Kári. Jarl gerdi þá
veizlu gaf Jarl Kára ſverd gott oc ſpiót
gullrekit, enn Helga gullhríng oc ſkik-
kiu, en Grími ſkiolld oc ſverd. Eptir
þat gerdi hann þá hirdmenn ſína Grím
oc

dia & Dalis; quidam illis obviam venie- A. D.
bant, nuntiantes, haud procul inde magno 993.
*cum exercitu abeſſe Comites. Itaque Sigur-
dus dynaſta eo cum agmine flectit iter: lo-
cusque, ſupra quem fiebat congreſſus,* e) *Dun-
galsnipa (petra eminens Dangalli) appella-
tur. Concurritur magno certamine. Scoti
partem copiarum ſegregatim ire fecerant:
quibus milites dynaſtæ aperto latere aggreſſis,
magna horum ſtrages facta eſt; donec Nial-
ſonii pedem iisdem inferebant, commiſſaque
pugna infugam eos dabant. Tum aſperius fie-
ri prælium coepit. Helgius ac frater ſignum
dynaſtæ prævertentes prompte dimicant. Ka-
rius Comiti Melſnatio ſe offert: hic in illum
haſtam emittit; qva manu intercepta retor-
taque Karius transfigit Comitem. Tunc
Hundius Comes fugaſe proripit, illi vero
fugientes ad eum perſecuti finem ſunt, quoad
Melkolfum dynaſtam exercitum in Dungalia
cogere audiebant. Hic conſilium ſuorum dy-
naſta adhibente, cunctis viſum eſt utilius
reverti, quam tantis cum terreſtribus copiis
cernere. Itaque revertebantur. Ut vero
in Straumeyam venerat dynaſtes, præda eſt
diribita. Mox boream verſus Roſſeyam pe-
tiit, Nialſoniis & Kario comitibus: lau-
tumque ibi convivium inſtruxit: inter quod
(convivium) dynaſta gladium eximium Kario
haſtamque obauratam, Helgio armillam au-
ream togamque, Grimo autem clypeum &
gladium*

e) Dungálsnípa.) Fr. f. & g. — gnípa. F. Fr. d. Duggálsnípa.

A. D. 993. oc Helga, oc þakkadi þeim framgongu góda, þeir voru med Jarli þann vetr oc um ſumarit, þar til er Kári fór í hernat, 994. þeir fóru med honom, þeir heriudu vída um ſumarit oc fengu hvervetna ſigr, þeir borduz vid Gudrod konung or Mon oc ſigrudu hann, oc fóru vid þat aptr oc höfdu fengit mikit fe, voru 995. þeir enn med Jarli um vetrinnn. Um varit beidduz þeir Niálsſynir at fara til Noregs. Jarl mællti at þeir ſkylldu fara ſem þeim líkadi, oc feck þeim gott ſkip oc roſkva menn. Kári ſagdi at hann myndi þetta ſumar koma til Noregs med ſkatta Hákonar Jarls, oc mun du þeir þá finnaz, oc ſva kom at þeir ſammælltuz á þat. Sídan letu þeir Niálsſynir út oc ſigldu til Noregs, oc komu nordr vid Þrándheim.

996. Fóru þeir þadan med honum í hernad, þeir heriudu ſudr um Angulseyiar oc allar Sudreyiar, þá helldu þeir til Salltíris oc gengu þar upp oc borduz vid landzmenn oc fengu þar fiár mikils, oc fluttu til ſkipa, þadan fóru þeir ſudr til Bretlandz oc heriudu þar, þá helldu þeir til Manar, þar mættu þeir Gudraudi konungi ur Mani oc borduz þeir vid hann oc höfdu ſigr, oc drapu Dungal ſon konungs, þar tóko þeir fe mikit, þadan helldu þeir nordr til Kolni ok fundu

gladium donabat. Dein Helgium & Grimum ſatellitio adſcripſit, gratiis de opera egregie navata perſolutis. Proximam apud dynaſtam hiemem agebant, eoque æſtatem, donec Kario piraticam factum eunti ſe aſſociarent. Hac æſtate prædas paſſim exercentes, victoriam ubique retulere. Cum Gudrödo rege Monæ prælio dimicantes, eum ſuperavere: quo facto, magnam reportantes prædam, revertere. Apud dynaſtam etiam perhiemabant. Vere Nialſonii veniam in Norvegiam transcurrendi expetunt, quibus, quo placeret, ire juſſis, dynaſta bonam navim ſtrenuosque ſocios dedit. Innuebat Karius tributa ſe hac æſtate Haconi dynaſtæ in Norvegiam vecturum; ibique ſe cum illis congreſſurum: & ſic factum eſt, uti hoc mutuo condicerent. Poſtea ſolvebant Nialſonii, & ad Norvegiam velificantes Thrandheimum in boreali regione tetigerant.

Prædas deinde ex Aungulseyis auſtrum verſus, omnibusque Aebudis agebant. Mox Satiriam petiere; quo egreſſi manus cum incolis conſerebant. & magna illic potiti præda, ad naves revertere. Inde auſtrum verſus ad Britonum terram delati, ibi populabantur. Tum ad Monam curſum inſtituerunt, & obviam ſibi facto Gudrödo Monæ rege, pugnaque cum eo commiſſa, victoriam adepti ſunt, filioque regis Dungale interfecto, magna illic ſpolia ceperunt. Hinc boream verſus f) ad Coluam pergebant, ubi Gillium

f) til Kolni.) B. D. E. G. Chh. Frr. t. Kolu. F. í Kló.

fundu þar Gilla Jarl, oc tók hann vid þeim vel oc dvalduz þeir med honom nockura hríd. Jarl fór med þeim til Orkneyia á fund Sigurdar Jarls, enn um varit gipti Sigurdr Jarl Gilla Jarli Nereidi fyſtir ſína, fór hann þá í Sudreyiar.

Gillium Comitem nacti, prolixeque accepti, per aliquantum tempus apud eum commorabantur: cumque illis una in Orcades ad Sigurdum dynaſtam Comes profectus eſt. Vere autem, g) *ſorore Sigurdi dynaſtæ Nereida nuptum ſibi data, in Aebudas rediit.*

A. D. 996. 997.

DAUDI SVENS TIUGUSKEGGS.

Olafr konungr Haralds ſun ſigldi veſtr til Englands; þat var þar tídinda, at Sveinn Tiúguſkegg Dana konungr var þenna tima í Englandi med Danaher, oc hafdi þar þá ſetit um hríd, oc haft land Adalráds konungs; höfdo þá Danir vída gengit yfir England; var þá ſva komit, at Adalrádr konungr hafdi flýit landit, oc farit ſudr í Valland. Þetta ſama hauſt er Olafr konungr kom til Englands, urdo þau tídindi þar, at Sveinn konungr Haralldsſon vard bráddaudr um nótt í 'reckio ſinni. Oc er þat ſögn Enſkra manna, at Eadmundr hinn helgi hafi drepit hann, med þeima hætti ſem hinn helgi Mercurius drap Julianum níding. Enn er þat ſpurdi Adalrádr Engla konungr á Flæmingialand, þá ſnýr hann þegar aptr til Englands. Enn þá er hann kom aptr í landit, ſendi hann ord öllom mönnom, er fe villdo þiggia til þeſs, at vinna land med liönom.

MORS SVEINI FURCATÆ BARBÆ.

Navigavit Olafus Rex Haraldi filius occidentem verſus ad Angliam, ubi tunc hæc erat rerum facies. Illo tempore Sveinus Danorum Rex in Anglia Danico cum exercitu verſans, ibique aliquamdiu commoratus, regnum Adalradi *Regis occupaverat. Late per Angliam tunc armis graſſati Dani, eo rem deduxerant, ut Rex Adalradus, regno fuga relicto, ad* Vallandiam (*Franciam*) *ire eſſet coactus. Eodem autumno, quo ad Angliam appulit Olafus, forte accidit, ut Sveinus Rex, Haralldi filius, ſubita morte ſuo in lecto obiret. Referunt Angli,* Edmundum *Sanctum eodem modo vita exuiſſe, quo* Julianum Apoſtatam *occidit Sanctus* Mercurius. *Nuntio autem hujus rei ad Adalradum Regem perlato, tum in* Flæmingialandia (*Flandria*) *commorantem, abſque mora reverſus eſt in Angliam. In regnum vero redux, miſſis nuntiis omnes invitavit, qui ſtipendia vellent mereri, Regi ad regnum recuperandum opem laturi. Hinc ingens*

g) ſyſtur.) Fr. c. dóttur, filia.

h) Nereidi.) E. F. K. P. Nerídi.

A. C. 1008. om. Dreif þá mikit fiölmenni til hans. Þá kom til lids vid hann Olafr konungr med mikla fveit Nordmanna. Þá lögdo þeir fyrſt til lundúna, oc helldo ſkipa hernom utan í Temps, enn Danir helldo borginni. Ödrom megin árinnar er mikit kauptun, er heitir Sudrvirki; þar höfdo Danir mikinn umbúnat, grafit díki ſtór, oc ſetto fyrir innan vegg med vidom oc grióti oc torfi, oc höfdo þar í lid mikit. Adalrádr konungr let þar veita atſókn mikla; enn Danir vördo; oc feck Adalrádr konungr ecki atgert. Bryggior voro þar yfir ána, milli borgarinnar oc Sudrvirkis, ſva breidar at aka mátti vögnom á víxl. A bryggionom voro vígi ger, bædi kaſtalar oc bord-þök forſtreymis, ſva at tók upp fyrir midian mann: enn undir bryggionom voro ſtafir, oc ſtódo þeir nidr í grunn í anni. Enn er atſókn var veitt, þá ſtód herrinn á bryggionom, um allar þær, oc vardi þær. Adalrádr konungr var miöc hugſiúkr hvarnog hann ſkylldi vinna bryggiornar. Hann kalladi á tal alla höfdingia herſins, oc leitadi ráda vid þá, huarnog þeir ſkylldo eoma ofan bryggionom. Þá ſegir Olafr konungr at hann mun freiſta at leggia til ſíno lidi, ef adrir höfdingiar vilia at leggia.

ingens ad illum confluxit militum multitudo. Eum quoque acceſſit Olafus Rex, magna Nordmannorum turba comitatus, opem ei laturus. Hi Londinum primum appulere, ubi in fluvio Tameſi *eorum ſtetere naves, civitatem vero obtinebant Dani. Ad alterum fluvii latus ingens poſitum eſt emporium,* Sudurvirke *dictum, quod Dani multis munimentis, ducta (nempe) alta & lata foſſa, ac congeſto intra illam ex lignis, lapide & ceſpite vallo, magno impoſito præſidio firmaverant. Hæc Adalradus Rex adortus magna vi oppugnabat; aſt reſiſtentibus Danis, irritus fuit Adalradi Regis conatus. Pontes erant ibi amni impoſiti, inter civitatem atque Sudvirkam, adeo lati, ut occurrentes currus duo tranſire poſſent. A latere pontium, qva parte ſecundum ſpectabant amnem, poſita erant propugnacula tam caſtella, qvam loricæ atqve plutei, ejus altitudinis, ut ad pectus usqve (propugnantium) attingerent; pontes autem (ipſos) pali ſuſtentabant, qvi in fundo amnis erant fixi. Facta igitur oppugnatione, per pontes diſpoſitus exercitus eos tuebatur. Animo (hinc) æger Adalradus Rex, atqve qva ratione pontes poſſet expugnare ſollicite cogitans, omnes copiarum præfectos, ad colloqvium vocatos, conſulit modum qvo pontes poſſent deſtrui. Tum Rex Olafus pollicetur, ſi cæteri præfecti ſuas admovere vellent copias, ſe cum ſuis pontes aggreſſum rem tentaturum. Hoc igitur in conſilio poſtqvam*

Á *ſtatutum*

Á þeirri málſtefno var þat rádit, at þeir ſkylldo leggia her ſinn upp undir bryggiornar. Bió þá hverr ſitt lid oc ſín ſkip.

ORROSTA.

Olafr konungr let gera ſlaka ſtora af vidartaugom, oc af flötom vidi, oc taka í ſundr til vandahus, oc let þat bera yfir ſkip ſin, ſva vítt, at þat tók af bordom út; þar let hann ſetia undir ſtafi ſva þykt oc ſva hátt, at bædi var hægt at vega undan, oc yrit ſtint fyrir grióti ef ofan væri áborit, Enn er herinn var búinn, þá veitto þeir atródr nedan eptir ánni, oc er þeir koma nær bryggionom, þá var borít ofan á þá bædi ſkot oc griót, ſva ſtórt at ecki hellt vid hvarki hiálmar ne ſkilldir, oc ſkipin meiddoz ſiálf ákafliga. Lögdo þá margir frá. Enn Olafr konungr oc Nordmanna lid med hönom rero allt upp undir bryggíornar, oc báro kadla um ſtafina, þá er upphelldo bryggionom, oc tóko þá oc rero öllom ſciponom forſtreymis, ſem meſt mátto þeír. Stafirnir drógoz med grunni, oc allt til þeſs er þeir voro lauſir undir bryggionom. Enn fyrir því at vapnadr herr ſtód þykt á bryggionom, þá var þar bædi griót mart, oc her vapn mörg, enn ſtafirnir voro undan brotnir, þá breſta af því nidr bryggiornar, oc fellr fólkit mart ofan á

ſtatutum erat, ut pontibus exercitus admoverentur, ſuas ſinguli copias ſuasque naves huic rei parabant. A. D. 1008.

PRÆLIUM.

Olafus Rex ingentia tabulata ex viminibus atque ex aſſeribus ligneis ſtrui curavit, & ad eam rem obſoletas deſtrui domos. Hic tabulatis, ceu vineis, naves ſuas (ita) tegi juſſit, ut extra navium latera pertingerent, palisque ea frequentibus adeo & altis fulciri, ut et gladiis vibrandis locus eſſet, & ad lapides arcendos ſatis eſſent firma, ſi eorum vis ſuperne ingrueret. Claſſe & copiis paratis, adverſo amne adremigarunt; at poſtquam pontibus appropinquatum eſt, & miſſilia in eos ſuperne ſunt congeſta, & ſaxa adeo ingentia, ut & galeæ & ſcuta frangerentur, atque ipſæ naves peſſime læderentur. Multi (ergo) ſe inde ſubduxere. Olafus autem Rex ejusque comites Nordmanni, navibus ad pontes appulſis, funes & rudentes palis alligarunt, quibus nitebantur pontes, quo facto, naves ſecundo amne, totis annixi viribus, impellebant remis; cedebant ſenſim convulſi tractique pali, donec pontibus ſubtrahebantur. Deuſa autem in pontibus cum ſtaret armata manus, ſaxorumque ibi ingens & armorum eſſet vis, palis ſubductis, rupti ruebant pontes, ſuaque ruina multos in amnem traxere; cætera vero omnis turba ex pontibus, partim in civita-

tem,

A.D. ána, enn allt annat lidit flýdi af brygio-
1008. nom, ſumt í borgina, enn ſumt í Sud virki, oc eptir þat veitto þeir atgaungo í Sudvirki, oc unno þat. Enn er borgarmenn ſá þat, at áin var unnin Temps, ſva at þeir ecki mátto banna ſkipfarar upp borgina, oc tóko vid Adalrádi konnungi. Sva ſegir Óttar Svarti:

Enn brautto ela kennir
Yggs gunn þorin brygior
Linns hefir lönd at vinna
Lundúna þar ſnúnat.
Höfdo hart um krafdir
Hilldr óx vid þat ſkilldir
Gáng enn gamlir ſprúngo
Gunnþínga járnhríngar.

Oc enn qvad hann þetta:

Komto í land oc lendir
Ládvördr Adalrádi
Þín naut recka rúni
Ríki efldr at ſíko.
Hardr var fundr ſá er færdot
Fridlands á vit nidia
Red átt ſtudill ádan
Jatmundar þar grundo.

Enn ſegir Sigvatr frá þeſſo:

Rett er atſókn hin ſetta
Snarr þengill baud Englom
Att þar er Olafr ſótti
Yggs lunduna bryggior.
Sverd bito Völſc enn vördo
Víkingar þar díki
Atti ſumt í ſletto
Súdvirkí lid búdir.

tem, partim in Sudvirkam, fuga ſalutem qvæſivit. Poſtea Sudvirkam aggreſſi expugnavere. Cernentes autem oppidani, occupatum ab hoſte teneri amnem Tameſin, ut aditu navibus ad interiores regni provincias eis prohibere non poſſent, capti timore, civitatis facta deditione, Adalradum accepere Regem. Ita hujus rei meminit Ottarus Svarte:

Præterea fregiſti, Othini procellæ,
Perite, pontes, audax in prælio;
Serpentis poſthac terram occupare
Londini tibi feliciter accidit.
Erant ad manum vi multa prehenſi,
Prælium ea re auctum eſt, clypei;
Cæterum vetuſti rupti ſunt & fracti
Loricæ ex ferro confecti annuli.

Præterea hæc qvoqve cecinit:

Tu, tu, regno, appuliſti terræ,
Terrarum defenſor, Adalradum reddidiſti.
Tuo fruitus eſt vir ille auxilio,
Potentia auctus tanta & tali.
Acerrimum erat, qvod feciſtis, certamen.
Terræ amicæ in conſpectu affinium,
Ubi imperium geſſerat olim
Edmundo cognatas terræ & populi.

Hujus præterea rei ita meminit Sigvatus.

Verum illud ſextum erat prælium,
Qvod ſtrenuus Rex ille obtulit Anglis,
Cum ſatus Olafus ipſe eſt aggreſſus
Othino (fortiter) Londini pontes.
Gladii ſecure Vallici, ſed foſſam
Piratæ (Vikingi) ibi defendebant;
Poſuerant qvædam (carum) in plana
Sudvirka copiarum ſua tentoria.

ORROSTA.

Olafr konungr var um vetrin med Adalrádi konungi; þá átto þeir orrosto miela á Hríngmaraheidi á Ulfkelslandi, þat ríki átti þá Úlfkell Snillingr; þar fengo konungarnir sigr. Sva segir Sigvatr skalld:

Enn let siöunda sinni
Sverd-þíng háit verda
Endr á Ulfkells landi
Olafr sem ec fer máli.
Stód Hríngmara heidi
Herfall var þar alla
Ello kind er olli
Arfvördr Haralds starfi.

Enn segir Óttarr sva frá þessari orrosto:

Þengill fra ec at þúnga
Þinn herr skipom ferri
Raud hríngmara heidi
Hlód aalköfto blódi.
Laut fyrir ydr ádr leti
Landfólk í gny randa
Engla ferd at iördo
Ott enn mörg á flótta.

Þá lagdiz landit enn vída undir Adalrád konung; enn Þíngamenn oc Danir helldo mörgom borgom, oc vída helldo þeir þá enn landino.

PRÆLIUM.

A. D. 1009.

Olafus Rex hyemem transegit apud Adalradum Regem. Tum prælio ingenti congressi sunt in Hringmaraheide *(planitie Hringmarensi) in terra* Ulfkelli, *quod regnum tunc temporis tenebat* Ulfkellus Snillingus; *ibi victoria erat penes Reges, teste Sigvalldo Scalld:*

Etiam fecit iterum septimo
Gladiorum conventum fieri (sævum)
Olim in (regno &) terra Ulfkelli
Olafus, quemadmodum ego hic memoro.
Stetit tunc Hringmarensi in planitie,
Strages ibi facta est, tota
Ellæ progenies, quo tempore ciebat
Hæres Haralldi belli tumultum.

Præterea hoc de prælio ita memorat Ottarus:

Audivi, o! Rex, ego graves,
Tuum exercitum à navibus procul,
Adsperssisse Hringmaræ planitiem,
Cæsosque cumulasse acervos, sangvine;
Curvati sunt coram, antequam, vobis,
Incolæ sævo ensium in strepitu,
Anglorum turba, ad terram usque,
Præceps est data ingens in fugam.

Tum terra late imperio Adalradi Regis iterum est subjecta. Thingamanni tamen & Dani multas tenuere civitates, magnamque late regni partem.

ORROSTOR.

Olafr konungr var höfdingi fyrir herom, þá er þeir helldo til Cantarabyrgis

PRÆLIA.

Olafus Rex dux erat copiarum, quando civitati Cantuariæ admoto exercitu, ibi sunt præ-

A.D. 1009. byrgis, oc bördoz þar, allt til þess er þeir unno staðinn, drápo þá fiöllda liðs oc brendo borgina. Sva segir Óttarr Svarti:

Atgaungo vanto yngvi
Ætt siclinga mikla
Blídr hilmir tóðo breida
Borg Kantara um morgin-
Lek vid rönn af ríki
(Retto bragna konr gagni)
Alldar frá ec at alldri
Elldr oc reykr at þú belldir.

prœliati, donec captam civitatem, edita ingenti hominem strage, incendio delerent. Qva de re ita Otarus Svarte:

Impetu tu grassatus es, o! Rex,
Regum cognati in gratiam, magno,
Mitissime Regum, occupasti latam
Urbem Cantuariæ summo mane diei.
Feriit juxta mare potenti ex urbe,
Potitus es Rex! victoria, aërem,
Populi, ut audivi, vim Tu vitæ,
Ignis & fumus, strenuus intulisti.

Sigvatr telr þessa hina átto orrosto Olafs konungs:

Veit ec at víga mætir
Vindom hættr hin átta
Styrkr geck vördr at virki
Verdungar styr gerdi.
Sinn máttot bæ banna
Borg Kantara forgar.
Mart feekz prúdom pörtom
Port greifar Oleifi.

Sigvatus hoc octavum numerat prœliorum Olafi Regis:

Scio ego, qvod cædibus promtus,
Vendis periculosus hostis, octavum,
Strenuus ivit custos in munimentum
Satellitum, qvidem commiserit prælium
A sua non potuere urbe arcere,
Cantuariæ urbis multos dolores
Graves cepere, modis ullis honestis,
Domus, Comites illi Olafum,

Olafr konungr hafdi þá landvörn fyrir Englandi, oc fór med herskipum fyrir land fram, oc lagdi upp í Nýamodo; þar var fyrir þingmanna lid; oc átti þar orrosto: oc hafdi Olafr konungr sigr. Sva segir Sigvatr skalld:

Vann úngr konungr Englom
Otraudr scarar raudar
Endr comt brúnt á branda
Blód í nya módo.
Nú hefi ec orrostor austan
Ogndvalds nió taldar
Herr fell Danscr þar er dörrom
Dreif mest at Oleifi.

Tum Olafo Regi Angliæ defendendæ datæ sunt partes, (qvare) cum exercitu & classe littora terræ legens, Nyamodam intravit, ubi Thingmannorum offendens copias, orto prælio, victoriam reportavit Olafus Rex. Qva de re ita Sigvatus Skalld:

Fecit Rex adolescens Anglis
Strenuus sincipitis capillos rubescere,
Atqve tinctus est subnigro ensis
Sangvine in (loco) Nyamoda dicto.
Nunc ego prælia de oriente usqve
Pugnam trahentis novem recensui
Ibi cecidere Dani, ubi hastæ
Volavere ut plurimæ contra Olafum.

Olafr

Tum

Olafr konungr fór þá vída um landit, oc tók giölld af mönnom, enn heriadi at ödrom kosti. Sva segir Óttarr:

Tum Olafus Rex regionem late peragrans, tributa solvere incolas coëgit, aut si id non fieret, populationibus grassabatur. Ita hac de re Ottarus: A. D. 1009. 1010.

Máttid Enscrar ættar
Öld þar er tóct vid giölldom
Vísi vægdar lausom
Vídfrægr vid þer bægia.
Gulldot gumnar sialldar
Göll döglingi holloz:
Stundom fra ec til strandar
Stór þing ofan fóro.

Non potuere Anglorum populi,
Ubi tu percepisti tributa,
Regi (tibi), nihil remittendi,
Late inclyto, impedimenta facere.
Solverent viri haud (sane) raro
Tributa Principi utilissima (quidem).
Interdum audivi ad littora usque
Magnas prædas fuisse deductas.

Þar dvalldiz Olafr í þat sinn III vetor.

Ibi eo tempore Olafus tres transegit annos.

ORROSTA I RINGSFIRDI.

Enn it þridia var andadiz Adalrádr konungr, tóko þá konungdóm synir hans Eadmundr oc Eadvardr; þá fór Olafr konungr sudr um siá, oc þá bardiz hann í Ríngsfirdi, oc vann kastala á höllunom, er víkingar sáto í; hann braut kastalann. Sva segir Sigvatr skálld:

PRÆLIUM IN SINU RINGSFIORD.

Tertio autem vere, vivis erepto Adalrado Rege, regnum adiere ejus filii Edmundus atque Edvardus. Quo facto, australem versus mare trajiciens Olafus, prælio in sinu Ringsfiord commisso, castellum in collibus positum expugnavit, piratarum habitaculum. Qva de re ita Sigvatus Skalld: 1011.

Tögr var fullr í fögrom
Fólkveggs drífar hreggi
Hellt sem hilmir mællti
Hríngsfirdi lid þíngat.
Ból let hann á hóli
Hátt víkingar átto
Þeir badot ser sídan
Slíks skotnadar brotna.

Numerus decem completus est pulchro,
Sæva quem prælii sub tempestate,
Contenderunt quando, Rex mensuravit,
Sinu in Hringsfiord, copiæ illuc.
Habitaculum fecit ille in colle,
Altum piratæ quod tenuere,
Illi non petiere sibi postea
Talem conditionem, solo æquari.

A. D. 1012.

ORROSTOR.

Þá hellt Olafr konungr lidi síno vestr til Grislo polla, oc bardíz kar, vid víkinga fyrir Vilhialmsbæ: Þar hafdi Olafr konungr sigr. Sva segir Sigvatr:

Olafr vanto þars iöfrar
Ellifta styr fello
Ungr komto af því þíngi
Þollr í Grislo pollom.
Þat fra ec víg at veitto
Viljalms fyrir bæ hiaimo
Tala mint er þat telia
Tryggs Jarls háit snarla.

Því næst bardiz hann vestr í Fetlafirdi; sem segir Sighvatr:

Tönn raud tólfta sinni
Tyr sylgiandi ylgier
Vard í Fetlafirdi
Fiörbann lagit mannom.

Þadan fór Olafr konungr allt sudr til Seliopolla, átti þar orrosto; þar vann hann borg þá er heitir Gunnvalldsborg; hun var mikil oc forn, oc þar tók han Jarl, er fyrir red borginni, er het Geirfidr. Þá átti Olafr konungr tal vid borgarmennina; hann lagdi gialld á borgina, oc á Jarl til útlausnar, XII þúsund gullskillinga. Slikt fe var hönom golldit af borginni, sem hann lagdi á. Sva segir Sighvatr:

PRÆLIA.

Posiea Olafus Rex occidentem versus ad Grislopollam ductis copiis, ibi prælio decertavit cum piratis ante Viliamsbæ (Vilhelmi urbem, villam). Ibi victoriam reportavit Rex Olafus, teste Sigvato:

Olafe, reportasti, ubi Principes (illi),
Undecimam victoriam, cecidere cæsi,
Juvenis evasisti ex illo conventu,
Vir fortissime, in Grislopolla
Illud audivi, quod pugnam pugnarunt,
Vilhelmi ante civitatem illi,
Memorabilem quam in numero ferunt,
Fidi illius Jarli, perquam celebrem,

Proximo posiea prælio congressus est in sinu Fetlasiordi, de quo ita Sigvatus:

Dentem adspersit (sangvine) duodecimo
Gloriam sectans (Princeps) lupi,
Fuit in Sinu Fetlasiordo
Mors & cædes destinata multis.

Inde Rex Olafus austrum versus ad Selliupollam usque vectus, prælio ibi conflixit. Ibi oppidum expugnavit, dictum Guunvalldsborg, oppidum ingens & vetustum, in quo captivum abduxit Jarlum, oppidi præfectum, nomine Geirfidum. Hic Olafus Rex, habito cum civibus colloquio, oppido tributum Jarlique redimendi pretium imposuit, XII mille nummos aureos. Quam statuerat, civitas illi solvit pecuniam; qua de re ita Sigvatus:

Þrættanda vann þrænda
(Þat var flótta böl) drottinn
Sniallr í Selio-pollom
Sunnarla ſtyrkunnan.
Upp let gramr í gamla
Gunnvalldsborg um morgin
Geirfidr het ſá gerva
Gengit Jarl of fengin.

Decimum tertium iniit Throndorum A. D
(Id quod fugacibus nocuit) dominus 1012.
Strennus & ſolers in Selliupolla,
Ad auſtrum prælium, fama inclytus.
Adſcendere (ſuos) juſſit Rex ad vetus
Gunnvalldi oppidum mane dici;
Geirfidus dictus eſt ille, qui factus
Eſt Jarlus (ſuis ab hoſtibus) captivus.

FRA RUDO JÖRLUM.

Olafr konungr hafdi verit í hernadi veſtr í Vallandi II ſumor, oc einn vetr, þá var lidit frá falli Olafs konungs Tryggvaſonar XII vetor. Þá ſtund höfdo rádit fyrir Noregi Jarlar; fyrſt Eiríkr oc Sveinn Hákonar ſynir; enn ſídan Eiríks ſynir Sveinn oc Hákon. Hákon var ſyſtorſon Knúts konungs Sveins ſonar. Þá voro í Vallandi Jarlar II Vilhialmr oc Rodbert, fadir þeirra var Ríkardr Rúdo-Jarl, þeir redo fyrir Nordmandi. Syſtir þeirra var Emma drottning, er Adalrádr Engla konungr hafdi átt; ſynir þeirra voro þeir Eadmundr oc Eatvardr hinn gódi, Eatvígr oc Eatgeir. Ríkardr Rudo-Jarl vas ſon Ríkardar, ſonar Vilhialms Lángaſpiótz; hann var ſon Gaungo-Rolfs, Jarls þeſs er vann Nordmandi; hann var ſon Rögnvallds Mæra-Jarls hins Ríka, ſem fyrr er ritat. Frá Gaungo-

DE ROTHOMAGENSIBUS JARLIS (DUCIBUS).

Olafus Rex in piratica, ad occidentem in Vallandia (Francia) duas æſtates transegit atque unam hyemem, quo tempore ab Olafi Regis, Tryggvii filii cæde, XII præterlapſæ erant hyemes. Per id tempus Norvegiæ imperium geſſerant Jarli, primum Eirikus & Sveinus, filii Hakoni, poſtea autem Eiriki filii Sveinus & Hakonus. Hakonus (hic) erat Regis Kanuti, Sveini filii, ex ſorore nepos. Tunc temporis in Vallandia (Nordmannia) fuere Jarli duo, Vilhelmus & Rodbertus, quorum pater erat Richardus Rothomagi Jarlus (Dux). Hi Nordmanniæ imperitarunt. Soror eorum erat Emma Regina, quæ fuerat conjunx Adalradi Anglorum Regis, horum (autem) filii Edmundus & Edvardus cognomine Bonus, Edvicus & Edgarus. Richardus Rothomagi Jarlus erat filius Richardi, ſed nepos Vilhelmi longæ lanceæ, qui filius fuit Rolfi peditis, qui Nordmanniam occupavit, eratque filius Rognvalldi Möriarum Jarli, dicti Potentis, ut ſupra eſt ſcriptum. Ad Rol-

fum

A. D. Rolfi ero comnir Rudo-Jarlar, oc töldo þeir lengi ſidan frændſemi vid Noregs höfdingia, oc virdo þat lengi ſidan, oc voro hinir meſto vinir Nordmanna alla ſtund, oc átto fridland í Nordmandi allir Nordmenn, þeir er þat villdo þeckiaz. Um hauſtit kom Olafr konungr í Nordmandi, oc dvalldiz þar um vetrinn í Signo, oc hafdi þar fridland.

ſum Peditem originem referunt Rothomagi Jarli (Duces) qui longo deinde tempore cognationis ſuæ ſeriem à Principibus Norvegiæ receuſentes, illam cognationem officiis, atque ſummam cum Normannis (Norvegis) ſemper coluere amicitiam, adeo ut in Nordmannia pace & ſecuritate fruerentur Nordmannorum (Norvegorum) omnes, quibus ea frui erat volupe. Autumno venit Olafus Rex in Normanniam, ubi per hyemem in Signo commorâtus, pace fruebatur.

DRAP JATMUNDAR.

CÆDES EDMUNDI.

1012. Knútr konungr átti margar orroſtor á Englandi vid ſono Adalráds Engla konungs, oc höfdo ymſir ſigr; hann kom þat ſumar til Englands er Adalrádr andadiz; þá feck Knútr konungr Emmo drottningar, voro börn þeirra: Haralldr, Hördaknútr, Gunnhilldr. Knútr konungr ſættiz vid Eadmund konung, ſkylldi hafa hálft England hvar þeirra. Á ſama mánadi drap Heinrekr Strióna Eadmund konung. Eptir þat rak Knútr konungr af Englandi alla ſono Adalráds konungs. Sva ſegir Sighvatr:

Oc ſenn ſono
Sló hvern oc þó
Adalráds eda
Utflæmdi Knútr.

Kanutus Rex multis prœliis in Anglia, cum filiis Adalradi Anglorum Regis, eſt congreſſus, ſtante jam ab hac jam ab illa parte victoria. Venit (Kanutus) in Angliam ea æſtate, qva mortem obiit Rex Adalradus. Tum Kanutus Rex conjugem duxit Emmam Reginam, qvorum hi fuere liberi: Haralldus, Horda-Kanutus, Gunnhillda. Kanutus Rex cum Rege Edmundo eas iniit pacis mutuæqve reconciliationis conditiones, ut dimidium Angliæ partem tenerent ſinguli. Eodem menſe Heinrikus (Edricus) Striona occidit Edmundum Regem. Qvo facto, Kanutus Rex omnes Adalradi filios ex Anglia ejecit. Cujus rei ita meminit Sigvatus:

Et ſimul filios
Occidit ſingulos,
Adalradi, aut
Expulit Kanutus.

FRA OLAFI OC ADALRADS SONOM.

Þat ſumar komo ſynir Adalráds konungs af Englandi til Rúdo í Vallandi til módorbrædra ſinna, er Olafr Haralldsſon kom veſtan or vikingo, oc voro allir þann vetr í Nordmandi, oc bundo lag ſitt ſaman med þeim ſkildaga, at Ölafr konungr ſkylldi hafa Nordimbraland, ef þeir eignadiz England af Dönom. Þá ſendi Olafr konungr um hauſtit Rana fóſtra ſinn til Englands, at eflaz þar at lidi, oc ſendo Adaldáds ſynir hann med iartegnom til vina ſinna oc frænda. Enn Olafr konungr feek hönom lauſafe mikit, at ſpenia lid undir þá; oc var Rani um vetrinn í Englandi, oc feek trúnad margra ríkis manna, oc var landsmönnom betr viliat at hafa ſamlenda konunga yfir ſer; enn þó var þá ordinn ſva mikill ſtyrkr Dana í Englandi, at allt landsfólk var undirbrotit ríki þeirra.

ORROSTA OLAFS KONUNGS.

Um varit fóro þeir veſtan allir ſaman, Olafr konungr oc ſynir Adalráds konungs, oc komo til Englands, þar er heitir Jungofurda, gengo þar á land upp med lidi ſíno, oc til borgar. Þar voro fyrir margir þeir menn er þeim höfdo lidi heitit; þeir unno borgina, oc drapo

DE OLAFO ET ADALRADI FILIIS. A. D. 1012.

Ea æſtate venere filii Regis Adalradi, ex Anglia Rothomagum in Vallandiam, ad avunculos ſuos, qua Olafus Rex Haralldi filius rediit de occidente ab expeditione piratica. In Nordmannia hi omnes eam hyemem morati, ſocietatem & fœdus iniere, ea conditione, ut Olafo cederet Northumbria, ſi Angliam, Danis ereptam, ſuam facere poſſent. Tum Olafus Rex eodem autumno miſit Ranium, ſuum nutritium, in Angliam, ut copias ibi contraheret, Adalradi etiam filiis eum ablegantibus, ſuos ad amicos atque conſanguineos, ſymbolis atque teſſeris munitum. Olafus Rex ingentem quoque ei tradidit pecuniæ ſummam, cujus ope milites atque copias ad eorum partes alliceret. Ranius hyemem in Anglia commoratus, multorum Principum virorum illis conciliavit animum fidemque, cum incolæ ſuæ nationis ſibi potius vellent Regem, quam alienæ: aſt tanta jam in Anglia Danorum facta erat potentia, ut eorum imperio colla ſubdere omnes cogerentur incolæ.

PRÆLIUM REGIS OLAFI.

Vere ſequenti omnes una de occidente profecti, Olafus Rex & filii Adalradi Regis, ad Angliam appulere, loco Hungufurda dicto ubi facta in terram exſcenſione, cum copiis ſuis ad urbem tendebant. Hic adfuere plurimi eorum, qui ſuum illis addixerunt auxilium; (quare) capta civitate, multos ibi neci 1013.

dedere

A D. 1013. drapo mart manna. Enn er vid urdo varir Knúts konungs menn, þá drógo þeir her saman, oc urdo brátt fiölmennir, sva at synir Adalráds konungs höfdo ecki lids afla vid, oc sá þann sinn kost hellz at hallda í brott aptr til Rúdo. Þá skildiz Olafr konungr vid þá, oc villdi eigi fara til Nordimbralands, hann lagdiz at í höfn þeirri er köllot er Furovald, oc bardiz þar vid bæarmenn oc kaupmenn, feck þar sigr oc fe mikit.

dedere. Hujus autem rei certiores facti, qui partium erant Kanuti Regis, collectis copiis, adeo numerosam subito contraxere manum, ut illis exercitu & copiarum robore pares non essent Adalradi filii, qui (ergo) rebus suis conventientissimum cernebant, relicta ista terra, Rothomagum reverti. Tum Olafus, soluta quam cum illis inierat societate, in Vallandiam redire noluit, sed littora Angliæ boream versus legens, ad Northumbriam usque, in portu appulit, qui dicitur Furuvald, ubi prælio congressus cum civibus & mercatoribus, victoriam & prædam ingentem reportavit.

LAGASETNING SVEINS KONUNGS.

DE LEGIBUS A SVENO REGE LATIS

circa 1008. Sveirn konungr setti þingmanna lid í tveimor stodum, annat í Lundunaborg, þar red fyr Eylifur þorgilsson brodr Ulfs, hann hafdi LX skipa í Tems. Annat þingmanna lid var nordr í Slesvik, þar red fyrir Hemingr Jarl brodr þorkels hafua þar voru enn LX skipa. Þingmenn settu þá lög, at eingi skyldi kritr quickeast, oc eingi vera um nott a brott. Þeir hafdu kyrkiusokn til Burakirkiu, þar var ein stor kluka, henni skyldi hringea þá þridiungr lifdi nætr hveria nott, þá skyldu aller til kirkio ganga, oc ei med vapnum, slik laug höfdu þeir i Slesvik. þordr het madr oc audun í lidino.

Svenus Barbæ Furcatæ Rex Thingmannorum copias duobus in locis dispositit. Alter cohors Londini parebat Elifo Thorgilsi filio Ulfi fratri Classis LX navium Rectori. Alteri Slesvici stationem habenti Hemingus Jarlus præerat frater Thorkelis Havi itidem LX navium Rector. Leges Thingmannis sacræ erant. Rumores ne spargunto; extra urbem ne pernoctanto Burgensium ecclesiam campana magna evocati sub ultimam singularum noctium trientem devoti, inermesque adeunto. Copiis inerat viri Thordus & Audinus.

Sa madr hafdi forrad í Borgini er Alrekr Striona het brodir Emmu dottir Rigards Jarls fódr Villialms, hana átti Adalradr konungr. Nordr red fyrir Englandi Ulfkell Snillingr, hann átti Ulfhildi dottur Adalrads konungs. Sveirn konungr andadiſt í Englandi oc færdo Danir han til Danmerkur oc grofo han í Hroiskeldo hia födr ſinum. Þá var Knútr X vetra, mikit var Riki þingamanna markadr var þar tva tima í XII manudo, í annat ſinn um midsvetrar ſkeid. Ei þykir Enſkum mönnum ſynt at ödru ſini at rada af þingmanna lid, enn þá er Knútr var ungr, enn Sveinn andaþr. Hvörn vetr í mót Jolum foro vagnar til Borgarinnar oc var þar fearlutur ſa er men varo vanir at hafa til markadar, ſva var oc þenna vetur oc tealdat yfer öllum þat var af radom, Svikom oc vilea Ulfkels Snillings oc þeirra brodra Adalrads ſuna. Siöunda dag Jola geck þordr utan Borgar til huſa kono þeirrar er hanom fylgdi, hun bad hann vera þar um nottina, hvi bidr þu þeſs er viti liggr vid? ſegir hann; þvi bid ek þeſſa kvad hun, at mer þykir mali ſkipta vid ſkulum kaupa ſaman kvad hann, at ek man her vera, enn þu ſeig mer hvad tilber at þu bidr þeſsa, þat fæter ſegir hun um bön þeſsa at ek veit radin bana aullu þingmanna lidi; hvi matto þar vita? Seger hann

Urbi præerat Alrekus Striona frater Emmæ, filiæ Richardi, patris Vilhelmi, Regi Adalrado nuptæ. Angliam vero ſeptentrionalem tuebatur Ulfkelus Snilling matrimonio junctus Ulfhildæ filiæ Regis Adalradi. Svenus Rex in Anglia occubuit, Dani vero corpus in Daniam elatum Roskildiæ apud patrem condiderunt. Id temporis Canutus Rex X erat annos natus. Thingmanorum multa tunc potentia. Mercatus ſingulis bis annis in urbe celebrabatur, alter æſtate media, alter vero eodem tempore per hiemem, idque mediam. Alio tempore Thingmannos aggrediendi oportunitas juvene Canuto a patre Svenone Regni hærede relicto, melior offerri non credebatur. Singulis hiemibus ſub Feſtum Natalitiorum curribus adibant incolæ rurales urbem merces afferentes: Hac vero hieme tentoriis operti erant currus, conſiliis, dolo atque voluntate Ulfkeli Snillingi, fratrumque Adalradifiliorum. Die Natalitiorum ſeptimo Thordus urbe exiit ad domum concubinæ. Illa amoſium rogavit, noctem ibi ageret; & rogata petitionis mulcta ſancita cauſam dixit: hoc a te igitur poſtulo, quod magni intereſſe mihi videatur. & ille, faciamus, inquit, mutuam hoc in gratiam; ego hic manebo, & tu mihi, quid rei ſit, exponas. Reſpondit illa: mea fluit petitio ex perſpecta mihi notitia de conſiliis Thingmannos exſtirpandi. Percontanti quo modo illa hæc ſcire poſſet A. D. circa 1008.

A. D. circa 1009. er ver vitum ægi, Þá er ſva vid larit ſegir hun, at menn oku hingat vögnum í borgina oc leto ſem Þeir færi med fearlut enn Þar var fiölmenni í hvörium vagni, enn eingi fearlutr oc ſva hafa Þeir gort nordr í Sleſsvik, enn Þa er Þridiungr er af nott man hringt vera í borginni ſkulu Þá hermen buaſt um midnætti, ſkulu men buaſt annan veg í borginni, enn Þa er Þridiungr lifer næturinnar mun hringt at Burakyrkiu: Þa mano Þer ætla i kyrkiu ſlipper, enn Þa mun ſlegin hringr um kirkiu. buit er vid ſegir Þordr at vinfældir Þinar ſe miklar, oc man ec ſegea Eylifi Þott kvittr Þyki vera, enn bu Þetta ſkaltu eiga. Þordr geck í borgina, oc fann hann Audun felaga ſinn, ganga Þeir oc ſegea Eylifi hann görer menn vara vid, ſumer trudu enn ſumir kvado fælingar. heyra Þeir hringingar epter vana, oc hyggia margir at Preſtr muni hringia enn Þeir menn aller er ordum Þordar trudu, geingo med vapnum, enn hinar ſlipper.

Þá er Þeir koma í Kyrkiogard var Þar fiöldi lids, Þeir matto Þa ei na vapnom ſinom, Þviat Þeir kvamoſt ei til huſa ſinna. Eilifr ſpyr Þá raÞa, enn Þeir lataſt engi kunna, eigi Þyki mer vel radit kvad Eilifr at laupa í kyrkio ef Þat verÞr at engo ſkeoli, en ſyna ſik í Rædslo. Þat kemr mer i hug at ver manom laupa á herÞar Þeim er fyrir utan

poſſit, narrat; curruum in urbem iter, iis loco mercium armatam hominum multitudinem vehi & eodem modo Slesvici actum eſſe: ad primi trientis noctis exitum in urbe campanis pulſandum: tum advenis civibusqve inediam circa noctem arma induendum: reſtante tertia parte noctis ſigno in Eccleſia Burgenſium more ſolito facto, vos inermes templum ingreſſos opprimendum, corona cingendos. Et Thordus: multum apud me vim habet tua amicitia unde Elifo rem, ſolo licet rumore nitatur, narrabo. Tu vero domum, & qvæ in ea ſunt, accipias velim. Thordus urbem ingreſſus Audeno ſocio Elifum cæterosqve novæ rei certiores facit. Qvorum alii fidem iis faciebant, alii terriculamentum eſſe dixerunt. Campanæ ſonum audientes, ordine factum putarunt, & ſacra adibant armati qvotqvot Thordi relatis fidem adhibebant, reliqvi inermes erant.

Ut in coemiterium veniunt, obviam habebant militem frequentem, qvi a reditu & armis domi relictis ſacra adeuntes prohibebat. Tunc a ſuis qvid agendum eſſet, qværens Elifus, conſilii expertibus dixit. Nolo inqvit templum, niſi certo fuerit id præſidio, ingrediamur, aut timori relinqvamus locum. Verum auctor ero, ut a Sepimento deſiliamus in eorum humeros, qvi ab

utan ſtanda garþin, oc vita ef ver med þvi kvæmunſt undan til ſkipa oc ſva gora þeir. þat var oc man fall hit meſta er vid ſkip vard. Eylifr kuamſt a brott med III ſkip enn engin or Slesvik, oc þar fell Hemingr enn Eylifr fór til Danmerkur.

ab ejus exteriori parte collocati ſunt, & ad naves viam nobis aperiamus. Hoc communi conſenſu exceptum; at, ad littus magna ſtrages edebatur. Eliſus cum tribus navibus evaſit ſuperſtes; ſed Slesvici cum Hemingo omnes ceciderunt. Eliſus in Daniam ivit.

A. D. circa 1009.

FRA þINGMANNA LIDI.

Eptir dauda Sveins konungs helldu Dana höfdingiar því ríki í Englandi er þeir hafdu unnid af landinu: hofuz þá enn orroſtur af nyiu: þviat þegar er Sveinn Konungr var daudr, fór Adalradr konungr heim í landit, oc komz þá í ríki ſit med ſtyrk Olafs ens Helga: ſva ſem ſagt er i ſögu hans, eptir ordum Ottars Svarta ſkalldz: hann ſegir ſva:

Komtu í land oc lendir
Lad-vördr Adalradi,
þin naut rec' a runi
Riki efldr at sliku.
Hardr var fundr ſa er færdut
Frid-landz a vit nidia,
Red ætt-ſtudil adan
Jattunundar þar grundu.

I þann tima ſettu Danir þingmanna lid í Englandi: þar varu þá mala menn: oc var þat ed fræknaſta lid, oc helldu þingamenn miök upp orroſtu af hendi Daan vid Englismenn.

DE COPIIS SOCIALIBUS.

Mortuo rege Svenone tentabant Danorum proceres partem Angliæ, ſuis armis perdomitam, in fide porro continere. Tunc vero bella recruduere. Nam poſt mortem Svenonis Adalradus rex Angliam repetiit, auxilioque Olai Sancti regnum recuperavit, quemadmodum ex hiſtoria Sancti Olafi verbis Ottari Nigri poëtæ diſcimus. Sic enim Ottarus:

1009.

Tu, cum nobilibus tuis,
Adalradum in regnum ſuum reſtituiſti
Tui ſane eſt beneficii,
Quod ea nunc poteſtate rex fruitur.
Acriter a vobis pugnatum eſt adverſus
Edmundi filios in regione antea pacata;
Atque ubi paulo prius rerum
Potiebatur Edmundi filius.

Eo tempore Dani in Anglia conſtituerunt certum armatorum numerum alere, nomine ſocialium copiarum, quibus & ſtipendia aſſignarunt. Hæc copiæ athletica virtute pollebant, ac pro Danis adverſus Anglos ſtrenue dimicabant.

KNUTR

CANUTUS

A. D. 1008. KNUTR KONUNGR LAGDI ENGLAND UNDIR SIK.

Knutr, ſon Sveins Konungs Tiuguſkegs, var X vetra, þá er fadir hans andadiz: var hann þá til konungs tekin i Danmörk yfir allt Dana velldi: þviat Haralldr brodir hans var andadr. Dana höfdingiar, þeir er þá ſatu í Englandi, oc þar helldu landinu, því er Sveinn Konungr hafdi unnid, þá ſendu þeir þau ord til Danmerkr, at Knutr Konungr ſkylldi koma veſtr til Englandz med Dana her, til ſtyrks vid þá. Enn, med því at Knutr Konungr var þá a barns alldri, oc var ecki vanr her-ſtiorn, þá lagdu vinir hans þat rád fyrir hann, at hann ſkylldi ſenda herlid til Englandz, oc ſetia þar höfdingia yfir, enn fara eigi ſialfr, medan hann var eigi meirr a legg kominn: oc ſva var giört, at konungr ſat III vetr í Danmörku, ſidan hann tok konungdom. Enn at lidinni þeirri ſtundu, baud hann ut herlidi af
1011. Danmörku: hann ſendi bod oc til Noregs, Eriki Jarli, magi ſinum, at hann ſkylldi ſafna lidi oc fara til Englandz med honom: þviat Eirikr Jarl var frægr miök af hreyſti oc af hernadi, er hann hafdi borid ſigr af þeim tveim orroſtum, er frægſtar hafa verid a nordr-löndum: aunnur var ſu, er þeir Sveinn Konungr Tiuguſkeg, oc Olafr Sænſki Svia Konungr, oc Eirikr Jarl, börduz vid Olaf Trygg-

CANUTUS REX ANGLIAM SUBJUGAVIT.

Canutus Svenonis furcatæ barbæ filius, decem annorum erat, cum e vita parens decederet. Ille totius Daniæ rex apud Danos conſtitnitur, Haraldo fratre jam antea extincto. Tum vero proceres Danorum, qui in Anglia reſidebant, ut regnum a Svenone ibidem acquiſitum porro retinerent, nuntios in Daniam ablegarunt, qui rogarent Kanutum, ne cunctaretur in Angliam cum exercitu Danorum ſibi in auxilium venire. Quoniam autem ille neqve pueritia egreſſus, neqve adhuc tuendi regendiqve exercitus peritus eſſet, conſilium dederunt amici, ut copias in Angliam mitteret, iisqve alium ducem præficeret, ipſe vero, donec ad maturiorem ætatem perveniret, domi ſe contineret. Aſſentiebat his Canutus; ac triennio, poſtqvam regium nomen aſſumſerat, in Dania commorabatur. Qvo tempore elapſo, exercitum in Dania collegit; miſit & in Norvegiam legatos ad comitem Ericum affinem ſuum, petitum, ut cum collecto milite ſe in Angliam ſeqveretur. Erat enim comes Ericus virtutis & armorum gloria perqvam celebris, utpote qvi duobus certaminibus, qvæ maxima per ſeptentrionales terras habita fuerunt, victor extiterat. Horum unum erat, qvo rex Sveno furcatæ barbæ, Olaus Svecus, rex Sveciæ, & Ericus comes cum Olao Trygonis filio ad inſulam Svoldr decertarunt; alterum, qvod duo comites Haqvinus & Ericus

Tryggvaſon, vid Svoldr: enn aunur ſu, er þeir Hakon Jarl, oc Eirikr Jarl, hörduz vid Jomsvíkinga, a Hiörunga vagi. Knutr konungr hellt her ſinum veſtr til Englandz, oc hafdu allmikit lid. Sva ſagdi Ottarr Svarti í Knutz drapu:

Hræztu litt gamall lytir
Laug reidar fram ſkeidum
Forad fylki æri
Folk-ſveimadr þeir heiman:
Hilmir biottu, oc hættir
Hard-bryniud ſkip, kynium,
Reidr hafdir þu raudar
Randir Knutr fyrir landi.

Oc enn ſegir hann ſva.

Ut fylgdu þer Jotar
Audmilldr flugar traudir
ſkaut-reina bio ſkreytir
Skanunga lid vanir:
Vad bles of þer vïſi
Veſtr ſettir þu fleſta
Kunnt giördir þu þenna
Þit nafn í haf ſtafna.

cus cum piratis Jomenſibus, commiſſa in A. D.
ſinu Hiorungavagi pugna, geſſerant. Iſto 1013.
adjuncto ſibi ſocio, rex Canutus cum exercitu admodum numeroſo inſtructoque Angliam petit, referente in ſuo de Canuto carmine Ottaro Nigro:

Tu, licet nondum adeo annis maturus,
Navium corruptor,
Naves ad prælium deduxiſti:
Ingensque hominum multitudo,
Sedibus ſuis excita, te ſecuta eſt.
Inſtruxiſti, o Rex, naves
Ad fortia perpetranda,
Permulta quidem inſigni audacia aggreſſus.
Iraque tu, Canute, commotus,
Rubros exhibuiſti clypeos in conſpectu terræ.

Porro Ottarus canit:

Te, Rex munifice, Joti comitabantur,
Non facile fugituri.
Scanenſium copias magnifico apparatu inſtruxiſti.
Vela ſecundis tibi ventis turgebant.
Tuque maxima cum navium parte
Occidentem verſus profectus,
Nominis tui gloriam factis extendiſti.

Kanuti Konungi fylgdu margir haufdingiar til Englandz: þar var fyrſtr madr, Ulfr Jarl, Spraka-legs ſon, magr hans: hann átti þá Aſtridi Sveins dottr, ſyſtur Knutz Konungs: þar voru oc þeir brædur, ſynir Strut-Haralldz Jarls, Hemingr oc Þorkell Haſi, oc margir höfdingiar adrir. Knutr Konungr kom til Englandz, oc ſigldi utan at Englandi, þar ſem Fliot

Canutum præterea multi proceres in Angliam comitati: quos inter primus erat comes Ulfo Sprakalegi filius, affinis ejus, qui Aſtridem Svenonis filiam regis Canuti ſororem tunc temporis in matrimonio habuit. Fuerunt & in ejusdem exercitu Hemingus & Torkillus Altus, fratres, filii comitis Strutharalldi, aliique plures heroës. Rex Canutus ad Angliam defertur, navesque ad locum,

A. D. 1013. heita: ſva ſegir Hallvardr Hareksbleſi i Knutz drapa:

cum, qui Fliot dicitur, appellit, veluti Halvardus Harecsbleſi in ſuo de Canuto carmine tradit:

Knutr letztu fram til fliota
Frægr leid-vördr um ægi
Heipt ſnarr hildar leiptra
Hard-bryniud ſkifi dynia.
Ullar letztu vid ellu
Æt- leifd oc ma reifdir
Sverd mannz ſnyrti gerdar
Sund vigs flota bunndit.

Tu, Canute, inclyte maris viarum cuſtos,
Tu acerrimum belli fulmen dicende,
Armatas ad bellum naves magno cum ſtrepitu
Ad oſtium fluminis (ſ. Fliot) *propellebas;*
Et appulſa ad Ellæ hereditatem (*i. e. corvum, ſpe pabuli e futura cadaverum ſtrage petendi,*) *gladiis militum armisque concrepantibus.*

Enn þegar er Knutr Konungr kom til Englandz, geck hann upp, oc heriadi landit, drap mannfolkit, enn brenndi bygd alla: ſva ſegir Ottarr ſvarti:

Canutus rex Angliam advectus, terram ingreditur, & infeſta circumferendo arma, homines necat, ædificia exurit: referente his verbis Ottaro Nigro:

Her-ſkiölld bartu oc helldud
Hilmir rikr af sliku
Hyckad ek þengil þektuz
þik kyrr-ſetu mickla
Ætt drap Jota drottinn
Jatgeirs i faur þeirri
þveit rakr þrar ert heitinn
þeim ſtillis konr illan.

Arma moviſti & amaſti,
Eoqve rex opulentus evaſiſti;
Neqve credam, otium tibi,
Rex longinqvum placuiſſe.
In iſta expeditione Jatgeiri
Conatus vita ſpoliavit Jotorum dominus.
Terram, rex, invaſam peragraſti,
Atqve (hinc) illis contentioſus audis.

Oc enn kvad hann ſva:

Ejusdem & hi ſunt verſus:

Brunnu bygdir manna
Budlungr fyrir þer ungum
Opt leztu hus oc heiptir
Her kall buendr giörva.

Ardebant hominum habitacula
Tuo nutu, Rex juvenis,
Sæpius domos & incolas ſentire furorem
Vindictæ tuæ feciſti, heros bellicoſe.

Landsmenn drogu her ſaman, oc foru i moti Daunum, oc helldu upp orroſtum: Sva ſagdi þordr Kolbeinsſon:

Incolæ collectis copiis occurrunt Danis, ac cum iis prælia committunt. Quod hoc modo Theodorus Kolbeini exprimit:

Gengu

Ex-

Gengu upp þeir er Englum
Ar ramn gefendr váru,
Lauga ſtund a landi
Leidir grund af ſkeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-ſkers bæi verja
Gallt hilmis lid hialta
Her-ferd buendr giördu.

Exſcenſionem e navibus fecere, qui Anglos Primo mane ad corvorum victum mactaturi erant[1013]. A. D.
Conſumto inter egrediendum
Longo temporis ſpatio
Milites terra excipit.
Adverſus hos arma capiunt incolæ,
Exſtructas ad hilaritatem
Conviviorum ædes defenſuri,

Knutr konungr átti ena fyrſtu orruſtu a Englandi í Lindiſey, oc vard þar mikit mannfall: þá vann hann oc Hemingaborg a Englandi, oc drap þar mikit folk. Sva ſegir Ottarr:

Primum, quo Canutus cum Anglis congreſſus eſt, prælium in Lindeſeya pugnatum, ubi ingens ſtrages facta eſt. Tum Hemingaburgum Angliæ urbem expugnavit, incolarumque permultos occidit, canente Ottaro:

Gunni leztu i grænni
Gramr Lindiſey framda
Belldu vidr þvi er villdu
Vikingar þvi riki:
Bida leztu i breidri
Borg Heminga ſorgar
Æſt fyrir Uſu veſtan
Engſt folk Svia þröngvir.

Prælium curaſti in virentibus
Lindiſeyæ agris conſeri,
Arma contra moventibus
Terræ iſtius bellatoribus. In ampliſſima
Hemmingorum urbe collectum
Ad occidentalæ Uſæ latus
Exercitum Anglicum magno dolore affeciſti,
Svecorum domitor.

Þvi næſt atti hann miklar orroſtur a Nordimbra landi vid Teſu: drap hann þar mikit folk, enn ſumt flydi oc tyndiz, þar ſem voru fen nockur, edr diki. Sidan flutti Knutr konnungr her ſinn lengra ſudr a landit, oc lagdi allt undir ſik, þar ſem hann fór.

Deinde ad Teſam Northimbriæ magna prælia confecit, ubi multis occiſis, reliquos fugavit, deinde paludibus ſubmerſi interierunt. Poſtea rex Canutus exercitum per terram auſtrum verſus duxit, quæque obvia in itinere habuit, ſubegit cuncta.

UTANFERD KARA.

Þeir Kári oc Kolbein ſvarti letu út af Eyrum efter þeim Floſa oc Hornafirdi, gaf þeim vel byri oc voru

PEREGRINE ABITIO KARII.

Poſtquam ex Hornafiördo Floſius ac ſui, Karius & Kolbeinn Niger ex Eyris ſolverant & ſecundiſſimis ventis per

A.D. 1014. ſkamma ſtund úti, tóku þeir Fridarey, hon er á milli Hialltlandz oc Orkneyia. Vid Kára tók ſá madr er David hvíti het, hann ſagdi Kára allt um ferdir þeirra ſlíkt ſem hann hafdi hafdi viſs ordit, hann var inn meſti vin Kára, oc var Kári med honom um vetrinn, hofdu þeir þá frettir veſtan or Hroſsey allar þær er þar gerduz. Sigurdr Jarl baud til ſín at Jólum Gilla Jarli mági ſínum or Sudreyium, hann átti Svanlaugu ſyſtur Sigurdar Jarls, þá kom til Sigurdar Jarls konungr ſá er Sigtryggr het af Irlandi. hann var ſonr Olafs qvarans, enn módir hans het Kormlaud, hon var allra qvenna fegrſt oc beſt at ſer ordin um þat allt er henni var úſiálfrádt, enn þat var mál manna at henni hafi allt verit illa gefit þat er henni var ſiálfrádt. Brián het konungr ſá er hana hafdi átta, oc voru þau þá ſkilit, hann var allra kononga bezt at ſer, hann ſat í Kunnaktirborg á Irlandi. bródir hans var Ulfr Hræda inn meſti kappi, oc hermadr. Fóſtri Brians het KerÞiálfadr, hann var ſon Kylfis Konungs þeſs er margar orroſtur átti vid Brián konung, oc ſtoek or landi fyrir honom

per mare brevi temporis ſpatio delati, portam in Fridareya, qvæ Hiatltlandiam & Orcades interjacet, capiebant. Accepit hoſpitio Karium vir quidam nomine i) *David Albus; hic enim cujuscunqve de itinere Floſianorum factus certior erat, docuit, ſingulari ſe in eum benevolentia præbens, apudqve illum Karius hybernabat. Interim de omnibus, qvæ occidentem verſus in Roſſeya gerebantur, nuntios accepere. Inſtante feſto Natalitii Sigurdus dynaſta Gillium Comitem ſororium ſuum ex Aebudis ad ſe invitavit; hic* k) *Svanlögam in matrimonio habebat ſororem Sigurdi dynaſtæ. Tum & rex nomine Sigtryggus ad Sigurdum dynaſtam ex Hibernia venit, filius Olafi Qvaranis. Mater autem Kormlöda nominabatur, qvæ omnium foeminarum venuſtiſſima, omnibusqve; qvæ non ex ipſius arbitrio pendebant, dotibus ornatiſſima: omnibus rebus vero in ſua poteſtate ſitis male prædita vulgo perhibetur. Rex erat nomine Brian, cujus illa uxor, verum jam ab eo dimiſſa fuerat, hic omnium regum ingenio optimus, in Hibernia urbe Connaciæ reſidebat. Ejus frater Ulfus Hræda (Terror), athleta celeberrimus & homo militaris. Alumno Brianis nomen erat Kerthialfadus: hic fuit filius* l) *Kylveris regis, qvi præliis cum Brianerege com-*

i) David.) C. *ſemper* Dagvidr.

k) Svanlaugu.) B. Kormlödu, C. Hvarflaudu, *qvæ duo idem eſſe videntur. Verbum Verum ſupra Cap. XC. vocatur ſoror Sigurdi* Nereidr: *adeoqve Gillius duas ejus ſorores in conjugio deinceps habuerit.*

l) Kylfis.) B. Kylas, *utrobiqve.*

honom oc ſettiz í ſteinn, enn þá er Brián konungr geck ſudr, þá fann hann Kylfi konung oc ſættuz þeir þá tók Brián konungr vid ſyni hans Kerþiálfadi, oc unni ſem ſínum ſonum, var hann þá róſkinn er þetta var tídinda oc allra manna fræknaſtr. Dungardr het ſon Briáns Konungs enn annarrMargadr þridi Takter, hann var þeirra ýngztr, enn inir ellri ſynir Briáns Konungs voru frumvaxta ok manna vaſkaztir, eeki var Kormlaud módir barna Bríans konungs, enn ſva var hon ordin grimm Briáni konungi eptir ſkilnat þeirra at hon vildi hann giarna feigan. Brián konungr gaf upp þryſvar útlaugum ſínum inar ſomu ſakir, enn ef þeir misgerdu optarr, þá let hann dæma þá at laugum, oc má af af ſlíku marka hvílíkr konungr hann hefir verit. Kormlaud eggiadi miok Sigtrygg ſon ſinn at drepa Brián konúng, ſendi hon hann nú til Sigurdar Jarls, at bidia hann lids, kom Sigtryggr Konungr fyrir Jól til Orkneyia, þar kom þá oc Gilli Jarl ſem fyr var ritad. Sva var monnom ſkipat at Sigtryggr konungr ſat í midiu háſæti, enn til ſinnar handar konongi ſat hvarr Jarlanna, ſátu menn

compluribus geſtis hujus opera ex regno profugus in monaſterium conſederat: Brian autem Romam pedibus iter faciens Kylverem regem nactus in gratiam cum eo rediit, & filium ejus Kerthialfadum (educendum recepit; majorique hunc benevolentia, quam ſuos filios complectabatur, idem (Kerth.) cum hæc gerebantur, adultus, multo maximam virtutis opinionem habuit. Filii Brianis regis vocabantur Dungadus, alter Margadus tertius m) *Tactus, quem (noſtra lingua) Tannum dicimus: hic illorum natu minimus: primævi autem regis filii matura jam ætate fuerant ac longe ſtrenuiſſimi. Nullos ex Kormlöda rex Briau liberos genuerat. ea vero poſt divortium adeo infeſta regi erat: ut necem ejus ardentiſſime cuperet. Exilii damnatis ab ſe eorundem impunitatem criminum ter dedit Brian rex; verum ſi ſæpius deliquiſſent, tum eos legibus condemnari fecit ex qua re, qualis ille rex fuerit, colligere licet. Kormlöda filium Sigtryggum uti regem Brianem interficeret, etiam atque etiam cohortata, jam eum ad Sygurdum dynaſtam auxilia petendi gratia legavit. Pervenit rex Sigtryggus ante ipſum Natalitii feſtum in Orcades: quo etiam Gillius Comes, uti ſupra eſt demonſtratum, aderat. Ita diſpoſiti convivæ erant: Rex Sigtryggus in medio ſolio, huic dynaſta & Comes, alter dexter, alter ſiniſter, conſidebant: intra ſolium*

A. D. 1014.

m) Taktr.) C. Tadkr. G. Tadr.

A. C. 1014. Þeirra Sigtrygs konúngs oc Gilla Jarls innar frá, enn utar frá Sigurdi Jarli ſat Eloſi oc Þorſteinn Síduhallzſon, oc var ſkiput aull hollin. Sigtryggr konungr oc Gilli Jarl villdu heyra tídindin þau er gerz hofdu um brennuna, oc ſva ſidan hon var, þá var fenginn til Gunnarr Lambaſon at ſegia ſauguna oc var ſettr undir hann ſtoll.

linm ſatellites regis & Comitis Gillii; ab exteriori latere Sigurdi dynaſtæ adſederunt Floſius & Thorſteinn Halli Sidenſis filius, omnibus triclinii ſedibus occupatis. Rege Sigtryggo & Gillio Comite, qvæ circa incendium (Nialianum), qvæqve poſt illud factum, geſta fuerant, audire cupientibus; Gunnarr Lambii filius, qvi memoriam earum rerum proderet, eligitur, ſella qvam inſideret, deſtituta.

VIG GUNNARS LAMBASONAR.

1014. Í þenna tíma komu þeir Kári oc Kolbeinn oc Davídr hvíti til Hroſseyiar aullum á úvart, gengu þeir þegar upp á land, enn fáir menn gættu ſkips. Kári oc þeir felagar gengu þegar til Jarls bæiarins oc komu at hollinni um drykkiu, bar þat ſaman at þá var Gunnarr at ſegia brennu ſauguna, en þeir hlýddu til á medan úti, þetta var ióla daginn ſialfan. Sigtryggr konungr ſpurdi, hverſu þoldi Skarphedinn í brennunni? vel fyrſt lengi ſagdi Gunnarr, enn þó lauk ſva at hann gret, oc um allar ſagnir halladi hann miok til, enn ſló víða rá. Kári ſtódz þetta eigi, hlióp hann þá inn med brugdnu ſverdinu oc qvad víſu þeſsa.

CÆDES GUNNARIS LAMBII FILII.

Hoc ipſo temqore Karius, Kolbeinu & David Albus in Roſſeyam cunctis inopinantibus veniunt: egreſſique protinus in terram, paucis navim cuſtodientibus, (Karius atqve ſocii) ad ſedem dynaſtæ continuo ingrediuntur, & ad palatium ſub ipſa compotatione adſunt: concurritqve, ut Gunnarr eodem tempore narrationem incendii proferret ac iſti foris conſtituti auſcultarent, hæc autem res ipſa Natalitii die accidit. Rex Sigtryggus interrogat: Qvomodo tulit Skarphedinn uſtionem? Diu qvidem fortiter, ait Gunnarus, tamen ad ultimum flebat, adeò hic narratum omnem deflexit in pejus, qvin multa eſt ementitus. Qvod haud ſane ferens Karius cum ſtricto gladio ſeſe intro corripit, & hoc fundit carmen:

Hróſa

Laudibus

Hróſa hílldar fúſir
Hvat hafa til fregit ſkatnar
Hve ráſáka ráku
Rennendr Niáls brennu
Vardat veti niordum
Vídheims at þat ſidan
Hrátt gat hrafn at ſkíta
Holld ſæliga golldit.

Laudibus extollunt (homines ad prælia promti A. D.
(Qvid audiêre fando ea de re viri 1014.
Qvomodo eqvos habiles antennis pellere docti
Hoc vindicarint? Nialianum incendium.
Conzingebat, iis, ſua qvi teſtantia Martem
Ignita geſtant tela, deinde poſtea
(Crudas obtinuit corvus diſcerpere (eorum)
Carnes.) referri gratiam haud iguaviter.

Þá hlióp hann innar eptir hollinni oc hió á hálſinn Gunnarſ Lambaſyni, oc ſva ſnart at haufudit fauk upp á bordit fyrir Konunginn oc Jarlana urdu bordin í blodi einu oc ſva klædin Jarlanna. Sigurdr Jarl kendi manninn þann er vegit hafdi verit hirdmadr Sigurdar Jarls oc var allra manna vinſælaztr, oc ſtód engi upp at helldr þótt Jarl ræddi um. Kári mællti: þat munu margir mæla herra at ek hafa þetta verk fyrir ydr unnit at hefna hirdmannz ydars. Floſi mællti. Ekki gerdi Kári þetta um ſakleyſi hann er í ongum ſættum vid oſs. gerdi hann þat at ſem hann átti. Kari geck i bravt oc vard ecki eptir honom gengit, fór Kári til ſkips ſíns oc þeir felagar, var þá vedr gott, oc ſigldu þegar ſudr til Kataneſs, oc foru upp í Þrasvík til gofugs mannz er Skeggi het, oc voru med honom miok lengi, þeir í Orkneyíum hreinſudu bordin oc báru út inn dauda. Jarli var ſagt at þeir hefdi

Qvo dicto introrſum per triclinium decurrit, collum Gunnari Lambii filio percutit, idqve tanta violentia, ut caput hominis in menſam ipſam ante regem, dynaſtam & Comitem evolaret, totaqve menſa & amicula dynaſtæ & Comitis ſanguine replerentur. Sigurdus dynaſta, homine qvi cædem fecerat recoguito, prehendite, inqvit, Karium & trucidate. Hic autem ſatellitis officio apud dynaſtam olim functus qvod omnibus longe cariſſimus erat, nemo, qvamvis id præcipiente dynaſta, eo magis ſurrexit, ſed ipſe jatur: Plerique, domine, cenſuerint, hoc me tuo nomine ad vindicandam ſatellitis tui mortem deſignaſſe. Floſius ſuſcipit: Neqve hoc ſine juſta cauſa patravit Karius, is nullum adhuc nobiscum iniit compoſitionem, atqve adeo egit qvod oportebat ipſum. Sic digreſſus eſt Karius, neqve, ut eum inſeqverentur, evenit: ſe cum ſociis ad navim refert; miti ſecundoqve aëre ad Kataneſiam auſtrum verſus navigant; in Thraſaicum egreſſi nobilem virum nomine Skeggium adeunt, qvocum adeo diu commorabantur. Orcadenſes repurgatis menſis mortuum extuleruut. Cæterum dynaſtæ nuntiato, Karium & ſocios meridiem

A.D. 1014. hefdi ſiglt ſudr til Skotlaudz. Sigtryggr Konungr mællti, þeſsi var herdimadr mikill fyrir ſer er ſva rauſkliga vann at oc ſáz ecki fyrir. Sigurdr Jarl ſvaradi: aungum manni er Kári líkr í hvatleik ſínum oc árædi. Floſi tók uú til at ſegia ſauguna frá brennunni, bar hann aullum vel oc var því trúat. Sigtryggr konungr vakti þá til um eyrindi ſitt vid Sigurd Jarl oc bad hann fara til orruſtu med ſer í moti Briáni konungi. Jarl var lengi erfidr, enn kom ſva at hann gerdi koſt á, mællti hann þat til at eiga módur hans, oc vera konungr á Irlandi ef þeir felldi Brián, enn allir lauttu Sigurd Jarl í at ganga, oc tydi ecki, ſkildn þeir at því at Sigurdr Jarl het het ferdinni, enn Sigtryggr konungr honom módur ſinni oc konungdómi, var ſva mællt at Sigurdr Jarl ſkylldi koma med her ſinn allan til Dyflinnar at palmſunnudegi. Fór Sigtryggr konungr þá ſudr til Irlandz oc ſagdi Kormlodu módur ſinni at Jarl hafdi í gengit, oc ſva hvat hann hafdi til unnit, hon let vel yfir því, enn qvad þau þó ſkylldu draga at meira lid. Sigtryggr ſpurdi, hvadan þeſs væri at von? hon ſagdi at víkingar tveir lágu úti fyrir veſtan Mon oc hafdi XXX ſkipa, oc ſva hardfengit at ecki ſtendr vid, heitir annarr Oſpakr enn annrarr Bródir, þú ſkallt fara til mótz

meridiem verſus ad Scotiam velificatos eſſe; rex Sigtryggus loquitur: Iſte vero homo fortitudine fuit mira, qui adeo ſtrenue rem egit neque dubitavit. Sigurdus dynaſta reſpondet: Tum Floſius incendii commemorationem ingreſſus de omnibus aequiter referebat, illique habita fides eſt. Poſtea rex Sigtryggus cauſam adventus ſui Sigurdo dynaſtæ innuit, ac belli cum rege Briane gerendi ſocius ut adjungeretur ſibi, poſtulat, hic diu quidem inexorabilis, tandem tamen operam condicere adductus eſt, his legibus adjectis, ut mater illius ſibi nuberet; ipſeque, ſi Brianem ſternerent, rex Hiberniæ fieret, quam ad rem deſcendere omnes dynaſtam exhortabantur; verum fruſtra, nam ſic ab invicem diſceſſum eſt, ut Sigurdus expeditionem receperit, rex autem Sigtryggus matrem ei conjugem & ſceptrum deſponderit: ad hoc præfinitum, uti dynaſta ſuis cum copiis omnibus Dublinum die ſolis Palmarum adſoret. Jamque rex ad auſtrum in Hiberniam reverſus, matrem Kormlödam edocet aſſociatum ſibi dynaſtam eſſe; ipſeque quæ hujus rei gratia promiſiſſet. Laudabat id quidem regina, ſed ampliora tamen ſe filiumque auxilia contracturos oſtendebat, a Sigtryggo, hæc unde ſperare queant, interrogata; binos piratas ab occidente Monæ, claſſe XXX naviuin, excubare docet; qui quidem (ait) ſunt adeo ſtrenui, nihil ut adverſus eos conſiſtere valeat; alter Oſpakus, alter Broder nominatur: tu ad hos adeas, & nihil reliqui facias, quod

ad

mótz vid þá, oc láta ecki atſkorta at koma þeim í med þer, hvat ſem þeir mæla til, Sigtryggr konungr ferr nú oc leitar víkinganna oc fann þá fyrir utan Maun, berr Sigtryggr konungr þegar upp eyrindi ſín, enn Bródir barſt undan allt til þeſs er Sigtryggr konungr het honom kunungdom ok módur ſinni, oc ſkylldi þetta fara ſva hliótt at Sigurdr Jarl yrdi eigi viſs, hann ſkylldi oc koma pálmſunnudag til Dyflinnar. Sigtryggr konungr fór heim til módur ſinnar, og ſagi henni hvar þá var komit. Eptir þetta talaz þeir vid Oſpakr oc Brodír, ſagdi þá Bródir Oſpaki alla vidrædu þeirra Sigtryggz oc bad hann fara til bardaga med ſer í móti Briáni konongi, oc qvad ſer mikit vid liggia. Oſpakr qvadz eigi vilia beriaz í móti ſva gódum konongi, urdu þeir þá bádir reidir oc ſkiptu þegar lidi ſínu, hafdi Oſpakr X. ſkip enn Brodir XX. Oſpakr var heidinn oc allra manna vitrazr. hann lagdi ſkip ſín inn á ſundit enn Bródir lá fyrir utan. Bródir hafdi verit madr kriſtinn oc meſsu diákn at vígſlu. enn han hafdi kaſtat trú ſinni oc gerdiz gudnídingr oc blótadi nú heidnar vættir, oc var allra manna fiolkunnigaztr, hann hafdi herbúnad þann er eigi bitu iárn, hann var bædi mikill oc ſterkr oc hafdi hár ſva mikit at hann drap undir bellti ſer, þat var ſvart.

ad conjungendum eos tecum pertinet, qvale- A. D.
cunqve ob id præmium poſtularint. Deinde 1014.
rex piratas qvæſitum it, & ultra Monam inveſtigavit, qvid ſibi negotii ſit, mature profert. Broder vero ad eum finem recuſavit, qvoad rex ei reguum, matremqve (in conjugium) paciſcebatur: qvæ res (tamen) adeo tacite haberetur, ut Sigurdus dynaſta nihil ſubſentiret, cæterum & Broder Dubliuum die ſolis Palmarum adveniret. Rex Sigtryggus domum reveniens ad matrem, qvo res deducta ſit, ei renuntiat. Poſt, ubi Oſpakus & Broder ſermonem conſerebant, hic illi ſuum cum Sigtryggo colloqvium enarrat; ſibi ut ſocius eat cum rege Briane depugnatum, orat; hoc plurimum ſua intereſſe dictitat, verum Oſpakus ſe adverſus tam bonum regem laturum arma negat: hinc ira ſuccenſi ambo, communes ſtatim copias dividunt; hic X naves, ille XX retinet. Erat Oſpakus religioni ethnicæ deditus ac homo longe ſapientiſſimus. Hic ſuas naves in interiora freti egit; Broder autem ad ulteriora conſiſtebat. Qvi religionem Chriſtianam olim amplexus, atqve diacoui officio functus, eam rejecerct, factusqve Dei maledictor, nunc gentilia numina colebat: erat multo omnium artis magicæ peritiſſimus; armatuqve inſtructus militari, qvi omne reſpuebat ferrum; porro & ſtatura grandi & magnis viribus; promiſſaqve adeo coma, ut eam balteo ſubtexuerit, colore nigricante.

A. D. 1014.

FRA UNDRUM.

Þat bar vid eina nótt at gnýr mikill kom yfir þá Bródr ſva at þeir voknudu allir oc ſpruttu upp oc fóru í klædi ſín, þar med rigndi á þá blódi vellanda, hlifdu þeir ſer þá med ſkiolldum, oc brunnu þó margir. Undr þetta hellz allt til dags, madr hafdi látiz af hverju ſkipi, ſváfu þeir þá um daginn. adra nótt vard enn gnýrr oc ſpruttu þá enn allir upp, þá rendu ſverd or ſlídrum, enn auxar oc ſpiót flugu í lopt upp oc baurduz, ſóttu þá vapninn ſva faſt at þeim at þeir urdu at hlífa ſer, oc urdu þó margir ſárir, enn dó madr af hverju ſkipi, hellz undr þetta allt til dags, ſvafu þeir þá enn um daginn eptir. Þridiu nótt vard gnýrr med ſama hætti. Þá flugu at þeim hrafnar oc ſýndiz þeim or iárni nefin oc klærnar, hrafnarnir fóttu þá ſva faſt at þeir urdu at veria ſik med ſverdum enn hlífdu ſer med ſkiolldum, geek þeſsu enn til dags, þá hafdi enn látiz madr af hverju ſkipi, þeir ſvafu þá enn fyrſt, enn er Brodir vaknadi varp hann mædiliga aundunni, oc bad ſkióta utan báti, þviat eek vil finna Oſpak, ſteig hann þá í bátinn, oc noekurir menn med honom, enn er hann fann Oſpak, ſagdi hann honom undr

DE PRODIGIIS

Accidit nocte quadam, ut ſonitus ſupra Brodere ac ſuis tantus exiſteret, ut expergefierent omnes, raptim ſurgerent, veſtes induerent, ſimul in eos feruenti ſanguine pluit, & quanquam ſe ſcutis protegebant, multi tamen ardore ſunt correpti, hoc prodigium ad lucem usque tenuit: unusque homo in ſingulis navibus oppetiverat. Sequente igitur die dormiebant. Proxima vero nocte ſtrepitus iterum fiunt; & ſurgunt etiam univerſi: tum gladii ſua ſponte vaginis excurrere, ſecures & haſtæ ſurſum evolantes pugnam facere; quin hæc arma tam vehementer homines urguere, ut tueri ſe neceſſum haberent, nec pauci tamen ſauciarentur. Unum etiam ſingulæ perdiderunt naves, eo prodigio usque in diem continuato. Subſequenti die rurſus dormitabant. Tertia itidem nocte ſonitus exſtitit; tumque ad eos corvi, quorum roſtra & ungues ex ferro videbantur, advolant; ac tanta vi homines impetunt, ut hos a ſe gladiis defendere, ipſos clypeis protegere cogerentur: quod etiam ad diluculum perſeverabat, uno pariter in quaque navi mortuo. Tum etiam quieti ſe primum dabant; dein vero experrectus Broder, ducensque animam anhelanter, ſcapham de nave dimitti jubet; ego enim (ait) conventum volo Oſpakum: moxque deſcendit cum nautis aliquot in ſcapham. Cumque Oſpakum conveniſſet, memoratis ei quæ ſibi apparuerant prodigiis, rogat uti ſe, quæ res por-

undr þau er fyrir þá hafdi borit, oc bad hann ſegia ſer fyrir hverio vera mundi. Oſpakr villdi eigi ſegia honom fyrr enn hann ſelldi honom grid. Bródir het honom gridum, enn Oſpakr dró þó undan allt til nætr. Oſpakr mællti þá, þar ſem blódi rigndi á ydr þar munut þer hella út margs mannz blódi bædi ydru oc annarra, enn þar ſem þer heyrdut gny mikinn, þar mun ydr ſýndr heims breſtr oc munu þer deyia allir brátt, enn þar er vapnin ſóttu at ydr, þat mun vera fyrir orroſtu, enn þar ſem hrafnar ſóttu at ydr þat merkir diofla þá er þer trúit á oc ydr munu draga til helvítis qvala. Bródir var þá ſva reidr at hann mátti aungu ſvara oc fór þegar til manna ſinna, oc let þekia ſundit allt med ſkipum oc bera ſtreingi á land, oc ætladi at drepa þá alla eptir um myrguninn. Oſpakr ſá rádagerd þeirra alla, þá het hann at taka trú oc fara til Briáns konungs oc fylgia honom til daudadags, hann let þat þá ráde taka at þekia aull ſkipin oc forka med landinu oc haugga ſtrengi þeirra Bródur, tók þá at reida ſaman ſkipin enn þeir voru ſofnadir, þeir Oſpakr fóru þar út or firdinum oc ſva veſtr til Irlandz, oc komu til Kantaraborgar, ſadgi Oſpakr þá Briáni konungí allt þat er hann var víſs ordinn oc tók ſkírn

tenderentur iis, doceat: verum hic adeo recuſavit explanare, donec ſibi incolumitatem confirmaret Broder, & eo qvamvis pollicito, tamen usqve in noctem diſtulit. Tum autem loqvitur: Qvod in vos ſangvine pluebat, multorum mortalium ſangvinem effundetis tam veſtrum qvam aliorum: qvod mirum audiebatis ſonitum præmonſtrata vobis fuerit ceſſatio mundi (ɔ: *vitæ in mundo*), *vosqve omnes celeriter moriemini: qvod arma impetebant vos, id prælium portendit: qvod denique corvi vos aggreſſi ſunt, hoc dæmonia ſignificantur, qvibus fidem habetis, qvæqve vos in cruciatus infernales ſunt abreptura. His Broder adeo exaſperatus, ut ne verbum qvidem reſpondere potuerit, ſtatim ad ſuos redit, naves per totum fretum (in latitudinem) diſponendas, orasqve ad litora deſtinandas curat, poſtero mane Oſpakianos omnes contrucidaturus. Oſpakus perſpecto plane hoc conſilio, ſeſe religionem Chriſtianam recepturum, Brianem regem aditurum, eiqve ad fati ſui diem hæſurum vovit, porro eam iniit rationem, ut ſuas naves omnes contegi velis faceret, oramqve ſtringens adhibitis contis, rudentes interſcindi cloſſis Broderianæ: itanaves rurſus in unum contrahi coepere, nautæ vero compoſiti ſomno fuerant: tum Oſpakus & ſui ex freto enavigarunt, itaqve ad Hiberniam occidentem verſus (tetenderunt;) ac devenerunt ad urbem Connaciæ. Mox ille Brianem regem qvarum rerum certior factus eſt, edocuit: receptoqve baptiſmate regi ſe tradidit.* A. D. 1014.

A. D. 1014. oc fal ſik konungi á hendi. Sídan let Brián konungr ſamna lidi um allt ríki ſitt, oc ſkylldi kominn herrinn allr til Dyflinnar í vikunni pálmdrottinsdag.

FRA SIGURDRI JARLI OC HANS FORFEDROM.

Þorfinn Jarl atti V ſono het æirn Havarþr hinn Arſæli, annar Hlaudver, þridi Liotr, feordi Skuli, fimti Arnfinnr, Ragnhildr Eyreks dottir red Arnfinni bonda ſinom bana í Myrkhol á Kataneſi, enn hun giptiſt Havarþi hinom Arſæla brodr hans. Havardr tók Jarldom oc var goþr höfdingi oc Arſæll, Einar Kliningr het madr hann var ſyſtur ſun Havards höfdingi mikill, hann hafdi ſveit mikla oc lá í hernadi á ſumrum, hann þá veitſlo at Havardi oc at þeirri veitſlo töludo þau margr Ragnhildr oc Einar, kalladi hun ſlykann mann vel til höfdingea fallinn oc betr hendran Jarldom enn Havardi frænda huns oc kalladi þá kono vel gipta er ſlikan man ætti, Einar bad hana ecki tala ſlikar rædr, kvad hann mann göfgaſtann í eyonom oc hana fullvel gipta, Ragnhildr ſvarar, ſkammar mano verda ſamfarir ockar Havards hedann fra; ſatt er þat at verda mano menn til i eyonom, þeim er ei man alt í augum vaxa, ef þu fyr ermunar þer Tignarinnar. Fyrir ſlikar fortölr hennar feckſt Einari hugr til agirni oc

circa 950.

tradidit. Poſtea rex Brian conficiendum exercitum curat per totum regnum ſuum, qui exercitus Dublinum circa diem Dominicam Palmarum cunctus adveniret.

DE SIGURDO DYNASTA EJUSQVE MAJORIBUS.

Thorfinno Jarlo qvinqve erant filii, Havardus Annona beatus, Hlodverus, Liotus, Sculo & Arnfinus. *Arnfinno conjux Ragnhilda Erici filia, dum Myrkholi in Catanefia ageret, necem attulit, ejusqve fratri Havardo Annona beato nupſit. Ille Jarli dignitate auctus Principis boni felicisqve fama cluebat. Nepotem ex ſorore habuit Enarum Kliningum percelebrem virum, qvi per æſtates piraticæ incumbens numeroſum circumduxit agmen. Accidit aliqvando, ut dum apud Jarlum convivio fruitur, Ragnhilda freqventibus colloqviis ultro citroqve habitis, in illo virtutem dignam duce collaudaret; & muneri Jarli magis aptum, qvam Havardum ipſius cognatum, diceretqve uxoris rem bene agi, cui talis eſſet conjux. Enaro Jarlum omnibus in inſulis præſtare, eamqve digne nuptam eſſe reſpondenti, oggerit: brevi Havardus & nos una habitabimus, & erint, hic in inſulis, qvi non terri patientur, ſi honores duxeris ſpernendos. Qvibus monitis Enarus accenditur in avaritiam & mortem cognato inferendam,*

oc ſvika vid frænda ſinn, oc ſömdu þau þá ſin á midlum at hann ſkylldi drepa Jarl, enn hun ſkylldi giptaſt hanom, oc nockru ſidar beoſt Einar til ferdar þeirrar, oc þá mællti ſpamadr eirn er var med hanom: geör þetta verk æi í dag heldt á morgun, ella mano leingi ættvig vera í ætt ydvarri. Einar let ſem hann heyrdi þetta eigi. Havardr var þá á Steinsneſi í Roſſey, þar var fundr oc Bardagi þeirra Havards, oc ei langt adr Jarl fell, heiter þar nú Havards teigr. Oc þá er þeſsi tidindi ſpurduſt, þotti Einar vordinn nidingr mikill af verki þeſsu, þá vildi Ragnhildr ecki ſambland eiga vid hann, oc kallar þat lygd eina, at hun hefdi þar í heitom verit, ſendi hun þá eptr Einari Hardkiöpt, hann var ſun annarar ſyſtur Havards, oc þá er þau funduſt, ſegir hun ſkömm at ſlikum frændum hans, er ei vildu hefna hans, kallaſt alt vildu til vinna at Jarls yrdi hefndt, enn þat er oc audvitat ſegir hun, at ſa man meſt metinn af öllum godum mönnum, er Jarls hefner, hefir ſa oc unnit til ríkis hans, Einar ſegir, þat er mællt Fru, at þer mælit ſtundum annat enn ydrbyr í ſkapi, enn ſa er þetta verk gorer, man þat fyrer vilia hafa at þu halder þeim í hendur rikino, oc þeim lutum öþrum er ei mano þykia minna ſkipta, ſlita ſva rædunni. Eptir þetta fór Einar Hardkiöptr at Einari Kliningi,

ferendam, cujus illa premium, ſocietatem A. D. circa
thori ſecum jugendam pacta eſt. Paulo poſt 951.
in Jarlum movet; at dum arma expedit, monetur ab haruſpice, in ſequentem diem propoſitum craſtinaret, ne, ſecus frequentes cædes cognatos diu attrituræ uſu evenirent. Quod Enarus ſimulans non audiviſſe Steinsneſum Roſſeiæ villam, ubi Havardus tunc degebat, adiit, pugnamque iniit, ubi Havardus in loco Hallvardtseigur dicto cadit. Hoc facto Enarus ab omnibus neſandi ſceleriſ reus habebatur, & Ragnhilda matrimonium, cum homine nequam inire noluit, pactum, quod ille poſtulabat, fictum eſſe dicens. Vocatum deinde Enarum Hardkiaptum cæſi ex ſorore altera nepotem illa affatur. Magnæ vobis occiſi cognatis vertetur ignominiæ, quod mortem non vindicetis, ego vero ultionem pretio quovis emam, nec ullum mihi dubium quin ab hominibus, qui virtutem colunt, ultor ſummi æſtimetur, & comitivam dignitatem premio reportet. Regeſſit Enarus. Diceris Domina haud raro, diverſa loqui, ac quæ volvis animo, qui vero poſtulata fecerit, petit viciſſim, regnum ſibi tradi cures, & res, quæ viſæ fuerint, majoris momenti. His dictis Enarus Hardkiaptus, Enarum Kliningum adoritur

A. D. circa 952. oc drap hann, enn Ragnhilldr ſendi eptir Lioti brodr þeirra oc giptiſt hanom. Liotr tók Jarldom oc gordiſt höfdingi mikill, Einar Hardkiöptr hafdi nu drepit frænda ſinn, enn var þá egi nær Jarldomi enn adr, uner hann nu ſtor illa ſinom luta, vildi nu afla ſer manna oc ſækea med makt til eyanna, honom vard illt til manna, þvi at Orkneyingar vildu þióna ſonum Þorfins Hauſakliufs. Oc nockru ſidar let Liotr Jarl drepa Einar Hardkiöpt. Skuli brodir Liots fór nu á Skotland oc var þar gefit Jarls namn af Skota konungi, ſidann fór hann yfir á Katanes oc afladi ſer þar Lids, oc fór þadann í eyar oc deildi þar til ríkis ved Liot brodr ſinn, Liotr ſafnar lidi oc fór til mots vid Skula oc vard fiölmennari, enn er þeir funduſt vildi Skuli ecki annat enn berjaſt, vard þar hardr Bardagi oc ſigradiſt Liotr, enn Skuli flydi yfir á nes oc þangat ſer Liotr eptir hanom, oc dvaldiſt þar um rid oc vard fiölmennr, oc þá ridr Skuli ofan af Skotlandi med her mikinn er Skotta konungr hafdi fengit hanom oc Magbiodr Jarl, oc varo Skottar hinir aköfuſto í öndverdri orruſto. Liotr bad menn hlifa ſer oc ſtanda þo ſem faſtaſt, enn er Skotar feingo egi at gort, eggadi Liotr ſina menn oc var ſealfr hinn akafaſti, oc er ſva hafdi ſtadit um rid, þá raufſt fylking þeirra Skota, oc eptir þat

ritur & interficit, Ragnhilda vero Liotum utriusque fratrem arceſſit, illique nupſit. Qui ſuſcepto comitis imperio vir potens factus eſt. Enarus fratre cæſo, dignitati, quam appeterat, nondum propior rem ſuam ægerrime ferens vi inſulas ſubjugare ſibi propoſuit, verum, quia Orcadenſes Thorfinni Hauſakliufi filiis parere ſolum voluerunt, auxilio caruit. Paulo poſt juſſu Lioti a medio ſublatus eſt. Skulo frater Lioti in Scotiam profectus comitis dignitate a Scotorum rege ornatur, quo facto militem per Cataneſiam conſcriptum in inſulas ducit, ſibique regendas poſcit. Liotus hoſti copiis ſortis occurrit & Sculium pugnam petentem acri prælio ſuperat, fugientemque in Cataneſiam ſequitur. Hic ubi victor aliquantum egerat, ex Scotia cum numeroſo Scotorum regis & Macbethi comitis milite redit Sculus. Scotus acer in prima acie pugnabat. Liotus vero ſuos ſe defendere, nec proferre pedem juſſit. Scotos demum recedentes magna vi aggreditur ante ſuos pugnans & laxatis ordinibus terga dare cogit. Sculius pugna redintegrata cum ſuis tandem cecidit.

Þat flya Þeir 'enn Skuli hellt upp Bardaga, enn fell Þo at lyktom, Liotur tok undir sik Katanes oc var Þá ufridr mitlum Skota oc Liots Jarls Þviat Skotar undo illa uförom sinom. Þá er Liotr Jarl var á Kataneſi, Þá kvam Magbeodr Jarl af Skotlandi med her mikinn, oc funduſt Þeir Liotr Jarl á Skydamyri á Kataneſi, oc hafdi Liotr Jarl, eigi lid vid, enn Þo geck Liotr ſva faſt fram, at Þeir viknudo fyrir Skotarnir, oc var Bardagi adr Þeir flydo er lifit Þago, enn fiöldi var fár, Liotr vendi aptr med ſigri oc var lidit miök fart, Liotr Jarl hafdi fengit fár Þat er hann leiddi til bana.

cecidit. Victor Cataneſiam ſibi ſubegit, unde Scoti, & quod res tam male geſtas ægerrime ferrent, Lioto bellum minabantur. Quodam tempore, ubi Liotus in Cataneſia degebat, Macbethus Comes multo agmine ſtipatus ex Scotia deſcendit, eumque in Skidamire Cataneſiæ loco adoritur. Miles rarus erat tum illi, tantus vero pugnandi furor & ſucceſſus, ut Scoti recedere & brevi poſt ſalutem fuga quærere, maximam partem ſaucii neceſſum haberent. Liotus cum ſuis victoriam & vulnera domum reportavit, unde non diu poſtea vita functus eſt.

A. D. circa 965.

UM HLÖDVER JARL OC SIGURD JARL DIGRA SUN HANS.

Hlödver tók Jarldom eptir Liot oc var mikill höfdingi, hann atti Audur dottr Kiarvals Ira 'konungs, Þeirra ſun var Sigurdr Digri, Hlödver vard Sottaudr oc var heygdr i Höfn a Kataneſi, Sigurdr ſonr hans tók Jarldom eptir hann, oc vard Höfdingi mikill oc vidlendr, hann helt med valdi Katanes fyrir Skotum oc hafdi hvört ſumar her uti, hann heriadi i Sudureyar á Skotland oc Irland. Þat var á einu Sumri at Finnleikr Skota Jarl haſladi Sigurdi völli á Skydamyri á nemndum deigi, enn Sigurdr geck til fretta

DE HLÖDVERO ET SIGURDO CRASSO EJUS EILIO.

Hlodverus *Lioti in comitiva dignitate & potentia ſucceſſor matrimonio ſibi junxit Auduram Kiarvali Regis Hibernorum filiam, ex qua filium ſuſcepit Sigurdum Craſſum. Patrem morbo naturali mortuum tumulo in Hafna Cataneſiæ condidit Sigurdus. Patrium ille imperium vi magna opum, latoque fundorum dominio adauxit. Cataneſiam manu armata Scotis prohibebat, & ſingulis æſtatibus infeſta per Scotiam, Hæbudas & Hiberniam circumtulit arma. Erat æſtate quadam, ut Finleikus Scotorum comes Sigurdo pugnæ campum in Skidamira deſeriberet.*

circa 965.

circa 982.

985.

A. D. 985. frétta vid modr ſina, hun var margkunung, Jarl ſagdi henni at egi mundi minni lidsmunr enn VII menn um einn, hun ſvarar ek mundi þik leingi hafa upfædt i ullaupi minum, ef ek viſſa at þu mundir einalt lifa, oc rædr audna lifi enn egi hvar madr er kominn, betra er at deya med ſæmd enn lifa med ſkömm, tak her vid merki þvi ek er hefir gort af allri minni Kunnatto, oc væntir ek at ſigurſælt verda muni þeim er fyrir er borit, enn banvænt þeim er ber. merkit var gort af miklum handvirdum, oc agætlegum hagleik, þat var gcört í hrafns mind, oc þa er vindr bles i merkit, þa var ſem rafn hæindi fluginn. Sigurdr Jarl vard reidr vid ord modur ſinnar, oc gaf Orkneingum Odul ſin til lidveitſlu, oc fór til Finnlæiks Jarls á Skydamyri, oc fylkti hverirtueggi lidi ſinu, oc þá er orroſta ſe ſaman, var ſkotinn merkis madr Sigurdar Jarls til bana, Jarl kvaddi annan man til at bera merkit, oc þá er bariſt var um rid fell ſa, III fellu merkismenn Jarls, enn hann hafdi ſigr oc feingo þá Orkneyingar Odul ſin eptir lofordi hans, oc geck at eiga dottur Melcolms Skota konungs.

BRIANS BARDAGI.

1014. Sigurdr Jarl Laudviſon bióz af Orkneyium. Floſi baud at fara med honom. Jarl villdi þat eigi þar ſem hann átti ſudr-

beret. Quo audito Sigurdus matrem, quæ foemina multiſcia erat conſulendi cauſa adiit, narratoqve copiarum non minus eſſe diſcrimen, quam cum ſeptem uni eſſet dimicandum, reſponſum tulit. Quam nimis diu ego te in cunis lana plenis enutriviſſem, ſi mens mihi præſaga fuiſſet tibi vitam fore ſempiternam; & vitam & pericula fata ſemper regunt: & ego qvidem judico eſſe ſatius viri mortem animo forti obeuntis famam volare per ora virorum, qvam indecore vivere. His dictis ſignum filio dedit, arte, qvam potuerat ſumma factum, qvod ominabatur poſſeſſori victoriam, ferenti vero necem allaturum eſſe. Erat ſignum miri artificii, magnæqve virtutis in ſpeciem corvi factum, qvi, dum illud vento paudebatur, in hoſtes volatu ferri viſus eſt. Adverſus matris ſuæ verba Sigurdus ira excandebat & inſularum incolis pro auxiliis allodia pollicebatur. Qvo facto in Skydamyram exercitum duxit, ubi acre prælium cum Finleiko ingreditur. In primo concurſu ſignifer comitis Sigurdi haſta perforatus obit, qvem munere & fato alter, & hunc tertius, brevi ſeqvebantur. Comes tandem victoria potitus Orcadenſibus allodia reſtituebat, & filiam Melcolfi Scotorum Regis matrimonio ſibi junxit.

PUGNA BRIANICA.

Sigurdo dynaſtæ Hlödveris filio de Orcadibus ire paranti Floſius cum eo proficiſci pollicebatur, qvod qvidem recuſavit dynaſta, qvo-

ſudrgaungu ſína at leyſa. Floſi baud XV menn af lidi ſinu til ferdarinnar, enn Jarl þekktiz þat, enn Floſi fór med Gilla Jarli í Sudreyiar. Þorſteinn Síduhallzſon fór med Sigurdi Jarli. Hrafn inn raudi oc Erlingr af Stravmey. Jarl villdi eigi at Hárekr færi, enn Jarl letz mundu ſegia honom fyrſtom tídindin. Jarlinn kom med allan her ſinn at pálmadegi til Dyflinnar, þar var oc kominn Bródir med allan her ſinn. Bródir reyndi til med forneſkiv hverſu ganga mundi orroſtan. Enn ſva geck frettin ef á fauſtudegi væri bariz at Brián konungr mundi falla oc hafa ſigr, enn ef fyrr væri bariz mundi þeir allir falla er í móti hónom væri, þá ſagdi Bródir at eigi ſkylldi fyrr beriaz enn fauſtudaginn. Fimtadaginn reid madr at þeim Kormlaudu apalgrám heſti oc hafdi í hendi pálſtaf, hann taladi lengi vid þau. Briánn konungr kom med her ſinn allan til borgarinnar, fauſtudaginn fór út herinn af borginni, oc var fylkt lidinu hvarutveggia. Bródr var í annan fylkingarminn enn Sigtryggr konungr í annan. Sigurdr Jarl var í midiu lidinu. Nú er at ſegia frá Briáni konungi at hann villdi eigi beriaz fauſtudaginn, oc var ſkotid um hann ſkialldborg oc fylkt þar lidinu fyrir framan. Ulfr hræda var í þann fylkingararminn ſem Bródir var til mótz.

qvoniam illi abſolvendum eſſet pedeſtre ad Romam iter; ſed, Floſio rurſus XV ex ſuis expeditionis comites offerente, hoc acceptavit. Ipſe vero Floſius Comitem Gillium in Aebudas ſeqvebatur; comitantibus Sigurdum dynaſtam Thorſteine Halli Sidenſis filio, Raſne Rufo, Erlingo Strömeyenſi. Harekum proficiſci dynaſta noluit, ſed ei, qvæ geſta fuiſſent, primo ſe renuntiaturum oſtendit. Die Palmarum omni exercitu ſuo Dublinum tetigit: qvo & Broder cum copiis omnibus jam aderat. Hoc per veneficia exploraute qvemadmodum abitura eſſet pugna, reſponſum oraculi ſic tulerat: ſi die Veneris pugna foret, Brianem regem adepta victoria caſurum; ſin prius confligeretur, omnes, qvi hunc adverſum conſiſterent, occaſuros eſſe, hinc Broder ante diem Veneris acie dimicandum negavit. Die Jovis qvidam eqvo ſcutulato ad Kormlödam & ſocios advectus, contum in manu teneus (lato breviqve) ferro præmunitum, diu cum illis verba fecerat. Poſtqvam rex Brian omnibus copiis ad urbem venerat, die Veneris exercitus ex urbe educitur, & acies utrinqve inſtruitur. Broder in altero aciei cornu, rex Sigtryggus in altero, Sigurdus vero dynaſta in media acie, verſabantur. De autem Briane rege dicendum, qvod hic die Veneris confligere noluerit: igitur præſidio (corona) ſcutatorum circummuniebatur, acie ſua ante id compoſita, hujus aciei alterum cornu tenuit Ulfus Hræda, parti Broderis adverſum, A. D. 1014.

alterum

A. 1014. Denn í annan fylkingararm var Oſpakr oc ſynir hans, þar er Sigtryggr var í móti enn í midri fylkingunni var Kerþiálfadr, oc voru fyrir honom borin merkin. fallaz nu at fylkingarnar, var þar orroſta allhord, geck Bródir í gegnum lid þeirra oc felldi þà alla er fremſtir ſtódu, enn hann bitu ecki iárn. Ulfr hræda ſneri þá í móti honom oc lagdi til hans þryſvar ſinnum ſva faſt at Bródir fell fyrir í hvert ſinn, oc var vid fialft at hann mundi eigi á fætr komaz, enn þegar hann feck uppſtadit, þá flýdi hann oc þegar í ſkóginn undan. Sigurdr Jarl átti hardan bardaga vid Kerþiálfad. Kerþiálfadr geck ſva faſt fram at hann felldi þá alla er fremſtir voru rauf hann fylkingina Sigurdr Jarls allt at merkium oc drap merkismanninn, feck hann þá til annan mann at bera merkit, vard þá enn orroſta haurd. Kerþiálfadr hió þenna þegar bana hogg oc hvern oc odrum þá er í nánd voru. Sigurdr Jarl qvaddi þá til Þorſtein Síduhallſon at bera merkit. Þorſtein ætladi upp at taka merkit, þá mællti Amundi hviti, berdu eigi merkit. þviat þeir eru allir drepnir er þat bera. Hrafn inn raudi ſagdi Jarl, berdu merkit. Hrafn ſvaradi, berdu ſiálfr fianda þinn. Jarl mællti, þat mun vera makligazt at fari ſaman karl öc kýll, tók hann þá merkit af ſtonginni oc kom á millum klæda ſinna. Litlu ſidarr var veginn

alterum Oſpakus & filii ſui, contra quod Sigtryggus conſtitit; in media vero acie fuit Kerthialfadus, eiqve vexilla præferebantur. Deinde concurrunt acies, fit prœlium aſperrimum. Broder agmen hoſtium perrumpit, qvotqvot primi ſteterunt, omnes dejicit; at nihil ipſi nocebat, ne ferrum qvidem. Gradum in eum conferens Ulfus Hræda, ternis hominem ictibus tanta violentia ferit, uti toties corrueret, ac propius nihil factum, qvam ut in pedes euiti neqviverit: ſed ſimul atqve erigi contigit, fuga ſe abripuit in ſilvam. Sigurdus dynaſtes acri certamine cum Kerthialfado dimicabat, qvi tanto progrediebatur impetu, ut omnibus, qvi primori conſiterunt in acie, proſtratis, ipſam dynaſtæ cohortem ad ſigna usqve perfringeret, atqve ſigniferum interficeret. Tum alio, qvi vexillum gereret, a dynaſta ſubſtituto, vehimenti etiam diſcrimine conflictum eſt, hunc (vexilliferum) Kerthialfadus ictu peremtorio cædit, unumqve poſt alterum proximorum. Dynaſta igitur Thorſteinem Halli Sideuſis filium præferre vexillum jubet: qvo id ſublaturo, omnes perimuntur, itaqve tu Rafne Rufe, inqvit dynaſta, vexillum præfer. Rafn reſpondit: Fer tute peſtem tuam. Tum dynaſtes: Aeqviſſimum fuerit, ut ſeqvatur ſenem culeus: moxqve detractum e pertica vexillum inter veſtimenta condidit ſua. Nec multo poſt Amundius Albus caditur: tum

veginn Amundi hviti, þá var Jarl oc ſkotinn ſpióti í gegnum. Oſpakr hafdi gengit um allan fylkingar arminn, hann var ordinn ſárr miók enn látir ſonu ſina báda ádr Sigtryggr konungr flýdi fyrir honom, braſt þá flótti í ollu lidinu. Þorſteinn Síduhallzſon nam ſtadar þá er adrir flýdu oc batt ſkóþveng ſinn, þá ſpurdi Kerþiálfadr hví hann rynni eigi ſva ſem adrir? Því ſagdi Þorſteinn at ee tek eigi heim í kvelld þar ſem ee á heima út á Islandi. Kerþiálfadr gaf honom grid. Hrafn inn raudi var elltr út á nockura, hann þóttiz þar ſiá helvítis qvalar í nidri, oc þótti honom dioflar vilia draga ſik til. Hrafn mællti þá. Runnit hefir hundr þinn Peter poſtoli til Róms tyſvar oc mundi renna it þridia ſinn ef þú leyfdir, þá letu dioflar hann laufan, oc komz Hrafn yfir ána. Bródir ſá nú at lidit Briáns konungs rak flóttann, oc var fátt manna hiá ſkialldborginni, hlióp hann þá or ſkóginum oc rauf alla ſkialldborginna oc hió til konungſins. Sveinninn Taktr brá upp vid hendinni oc tók hana af honom oc haufudit af konunginum, enn blódit konungſins kom á ſtúf ſveininum oc greyri þegar fyrir ſtúfinn. Bródir kalladi þá hátt, kunni þat madr manni at ſegia at Bródir felldi Brián. Þá var runnit eptir þeim er flóttann ráku oc ſagt þeim fallit Briáns konungs, ſneru þeir þá aptr þegar

tum & ipſe dynaſta pilo transfigitur. Oſpakus fuerat per totum aciei cornu graſſatus, multis vulneribus acceptis, filiisque ſuis ambobus perditis; cum tandem ei rex Sigtryggus fugiens cedit, tum etiam totum (hujus) agmen corripere fugam. Thorſtein filius Halli ab Sida, cæteris fugam maturantibus. curſum intermiſit, lingulam calceamenti revincius: unde a Kerthialfado, qvidni more aliorum decurreret, interrogatus: Qvoniam ego, inqvit, hac veſpera meam domum non aſſequor, qvi in Islandia penates habeam, mox ab illo donatus eſt incolumitate. Rafn Rufus in amnem qvemdam a prementibus pulſus in imo alveo cruciamenta infernalia cernere ſibi videbatur, ipſumqve dæmonia eo rapere conari exiſtimans, Canis tuus, inqvit, Petre apoſtole, Romam bis cucurrit; ac ſane, tu ſi poteſtatem dares, tertium curreret, ſic a dæmoniis dimiſſus amnem pervadebat. Interea Broder milites Brianis regis fugientibus inſtantes conſpicatus, paucis hominibus ad præſidium regium remanentibus, ſe ſilva erupit; ac toto præſidio disturbato, regem gladio impetivit: puero Tacto manum, qvam ſub ictum exporrexerat, regiqve caput amputantur, ſanguis autem regius adſpergebatur trunco pueri membro, eique ſtatim obducta cicatrix eſt. Tum Broder ſic exclamare; referat homo homini Brianem a Brodere dejectum. Mox ad eos, qvi in tergis fugientium hærebant, decurritur, iisque occaſus regis nunciatur, reverſi oppi- A. D. 1014.

do

A.D. 1014. Ulfr hræda oc Kerþiálfadr, flógu þeir þá hríng um þá Bródur oc felldu at þeim vidu, var þá Bródir hondum tekinn. Ulfr hræda reiſt á honom qvidinn oc leiddi hann um eik oc rakti ſva or honom þarmana, oc dó hann ecki fyrr enn allir voru or honom raknir, menn Bródur voru allir drepnir. Sídan tóku þeir lík Briáns konungs oc hiuggu um, haufud konungſins var gróid vid bolinn. XV menn af brennumonnom fellu í Briáns orroſtu, þar fell oc Halldorr ſon Gudmundar ins ríka óc Erlingr af Straumey. Fauſtudagmn langa vard ſá atburdr á Kataneſi at madr ſá er Daurrudr het geck út, hann ſá at menn ridu XII. ſaman til dýngiu einnar, oc hurfu þar allir, hann geck til dýngiunnar, hann ſá í glugg er á var, oc ſá at þar voru konnr inni oc hofdu færdan upp veſ, mannahofut voru fyrir kliána, enn þarmar or monnum fyri viptu ok garn. ſverd var fyrir ſkeid, enn aur fyrir hræl, þær qvádu víſur þeſsar, enn hann nam.

do Ulfus Hræda & Kerthialfadus Broderem ac ſuos corona circumdant ingeſta in eos undique materia, ſic Broder vivus capitur, reſcindit homini ventrem Ulfus Hræda, tum arbori circumducit eum, itaque omnia inteſtina corpori extrahit; nec ille prius exſpirabat, quam penitus fuit eviſceratus, milites Broderis ad unum contrucidantur. Dein corpus regium accipiunt & componunt (curant). Caput autem regis cum trunco coaluerat. Ceciderunt in pugna Brianina XV incendiarii; item Halldorus filius Gudmundi Potentis, & Erliugus a Strömeya. Die ſupplicationis (vulgo) longa, is in Kataneſia expetiverat caſus, ut homo qvidam, cui Dörrudo nomen erat, foras egreſſus, XII numero eqvites tumulum qvendam petentes viderit: qvibus illic e conſpectu omnibus abreptis, ad tumulum progreſſus per foramen, qvod inerat, introſpiciens, foeminas intus conſtitutas vidit, qvæ telam exorſæ, humanis capitibus pro trama & ſtamine, gladio pro ſpatha, ſagita pro pectine utebantur: & qvæ ſeqvuntur, carmina cecinerunt, illo diſcente.

Vítt er orpinn
Fyrir valfalli
Rifs reidi ſky
Rignir blódi.
Nú er fyr geirum
Grár uppkominn
Vefr verþiódar
Þer er vinur fulla.
Raudum vefti
Randverſk blá.

Ampla conſtituta ſunt,
Stragis anteludia,
Vela texori jugi.
Sangvinem nubes pluit.
Pila nunc præſagiens
Leucophæa tollitur
Tela militantium;
Hæcce complices replent
Qvam rubro ſubtemine
Lividoqve, prælii.

Siá

Iſta

		A.D. 1014.
Siá er orpinn vefr	*Iſta, tela texitur*	
Yta þaurmum	*Ilibus mortalium:*	
Ne hardkliádr	*Atqve ſtricte pendulis*	
Haufdum manna.	*Tenſa temporibus virûm eſt:*	
Erv dreyrrekin	*Sunt cruore perlita*	
Davrr at ſkauptum	*Spicula inſilium loco,*	
Iarnvardr ylli	*Eſtqve ferratum jugum,*	
Enn aurum hræiar	*Sed ſagittæ pectinum,*	
Skulom ſlá ſverdum	*Enſibus denſabimus*	
Sigrvef þenna.	*Textilæ hoc victoriæ.*	
Gengr Hilldr vefa	*Prodit Hillda texere,*	
Oc Hiorþrimul	*(Prodit) & Hiörthrimula,*	
Sangrídr Svipul	*Sangrida (atqve) Svipula,*	
Sverdum tekna.	*Expediti enſibus.*	
Skapt mun gneſta	*Fiet, haſtile ut crepet,*	
Skiolldr mun breſta	*Parma diffringatur, (&)*	
Mun hialmgagarr	*Caſſidi hoſtis (pectorum)*	
I hlíf koma.	*Incidat munimini.*	
Vindum vindum	*Torqveamus telam, (age)*	
Vef darradar	*Torqveamus, bellicam:*	
Sá er úngr kongr	*Iſta rex quam junior,*	
Atti fyri.	*Deſtinata, abſolveret.*	
Fram ſkulum ganga	*Proferamus (jam) gradum,*	
Oc í folk vada	*Et ruamus in ordines,*	
Þar er vin'r verir	*Noſtri amici qvo loco*	
Vapnum ſkipta.	*Arma (cum hoſti) conferunt.*	
Vindum vindum	*Torqveamus telam, (age)*	
Vef darradar	*Torqveamus bellicam.*	
Oc fiſlingi	*Atqve regi poſtmodo*	
Sídan fylgium.	*Hæreamus dexteræ.*	
Þar ſiá bragnar	*Sentiunt eâ viri*	
Blódgar randir	*Scuta tinêta ſangvine,*	
Gunnr oc Gavndul	*Gunna necnon Göndula*	
Þær er grami fylgdu	*Qvâ adfuere Principi.*	

A. D. 1014.

Vindum vindum
Vef darradar
Þar er ve vada
Vífra manna
Látum eigi
Líf her ſparaz
Eiga valkyriur
Vals um koſti.

Torqveamus telam, (age)
Torqveamus, bellicam:
Arma qvippe cum ruunt
Bellicoſorum virum
Ne ſinamus (hoſtium)
Heic ſaluti parcier:
Stragis electricibus
Stragis optio data eſt.

Þeir munu lydir
Laundum ráda
Er útſkaga
Adr um bygdu
Kved ec ríkum gram
Rádinn dauda
Nú er fyrir oddum
Iarlmadr hníginn.

Fiet, ut gentes eæ
Imperent regionibus,
Ultimas qvæ lingulas
Incolebant antehac.
Dico regem, qvi potens
Rebus, addictum neci:
Jamqve per vim cuſpidum
Vir dynaſtes occidit.

Oc munu Irar
Angr um bída
Þat er alldri mun
Ytum fyrnaz.
Nú er vefr ofinn
Enn vaullr rodinn
munu um lönd fara
Læſpioll gota.

Atqve genti Hibernicæ
(Tantus accidet dolor,
Nunqvam ut is mortalibus
Exoleturus ſiet.
Tela jam pertexta, ſed
Campus evaſtatus eſt.
Orbis oras per ruet
Læſio pacis virum,

Nú er ógurligt
Um at líta
Er dreyrug ſky
Dregr med himni
Mun lopt litat
Lyda blódi
Er ſpár varar
Spránga kunnu.

Nunc reformidabile eſt
Ferre circum lumina:
Qvod cruoribus graves
Cæla per nubes agunt.
Tinctus aer (tunc) erit
Militantum ſangvine,
Noſtra qvum prænuntia
Comprobarier qveunt.

Vel

Dulcter

		A D.
Vel kvedu ver	*Dulciter ſuſtollimus*	1014.
Um konung úngan	*Rege de, qvi junior,*	
Sigrhlióda fiold	*Multiplex epinicium.*	
Syngium heilar.	*Sit canentibus bene!*	
Enn hinn nemi	*Ille vero diſcat, hic*	
Er heyrir á	*Qui dat audientiam,*	
Geirhlióda fiold	*Multa carmina bellica;*	
Oc gumum ſkemti.	*Hisqve deiectet viros.*	
Ridum heſtum	*Devehamur equis, cito*	
Hart út berum	*Auferamus (jam) foras*	
Brugdnum ſrerdum	*(Noſtra), ductis enſibus,*	
A brot hedan.	*In viam hocce de loco.*	

Riſu þær þá ofan veſinn oc í ſundr, oc hafdi hver þat er hellt á. Geck Daurrudr nú í brot frá glugginum oc heim, enn þær ſtigu á heſta ſína, oc ridu VI í ſudr, enn adrar VI í nordr. Slíkan atburd bar fyrir Brand í Færeyium Gneiſtaſon. Á Islandi at Svínafelli kom blód ofan á meſsu havkul preſtz fauſtudaginn langa ſva at hann vard or at fara. At þuattá ſýndiz preſti á fauſtudaginn langa ſiávardiúp hiá altarinu, oc ſá þar í ógnir margar. oc var þat lengi at hann mátti eigi ſyngia tídirnar. Sá atburdr vard í Orkneyium at Hárekr þóttiz ſiá Sigurd Jarl, oc nockura menn med honom, tók Hárekr þá heſt ſinn oc reid til mótz vid Jarl, ſá menn þat at þeir funduz oc ridu undir leiti nockut, enn þeir ſáz alldri ſidan oc engi aurmul funduz af Háreki. Gilla Jarl í Sudreyium dreymdi

Mox textum detrahunt ac dirumpunt foeminæ, ſuam qvæqve partem qvam tenuerat, auferentes: &, Dörrudo jam a foramine regreſſo domum, inſcendunt in eqvos, & VI in anſtrum, reliqvæ VI in boream abeunt. Talis qvoqve viſio apparebat Brando Gueiſtii filio in Fœreyis. In Islandia Svinafelli tantum ſangvinis humerali ſacerdotis die ſupplicationis longa ſacra celebrantis inceſſebat, ut exuere cogeretur. Thvattaæ qvoqve eadem die ſacerdoti profundum maris exiſtere propter altare viſum, in qvo multa terricula conſpicatus, diu hæſerat, ita ut rem divinam facere non potuerit. In Orcadibus is expetebat caſus, ut Harekus dynaſtam Sigurdum & aliqvot cum eo homines cernere ſibi viſus, adhibito eqvo dynaſte obviam veheretur, hiqve alii convenire viſi, & ad locum aliqvem, qvi proſpectum clauſit, ſuccedere; at nunqvam inde conſpecti ſint, nec ullæ qvidem reliqviæ Hareki repertæ.

A. D. 1014. dreymdi þat at madr kæmi at honom oc nefndiz Herfinnr, oc qvez kominn af Irlandi. Jarl þóttiz ſpyria þadan tídinda, hann qvad víſu þeſſa.

tæ. In Aebudis Comes Gillus hoc ſomniavit, venire ad ſe hominem, qui ſe a) *Herfinnum nominari, & ex Hibernia veniſſe innuit; & ea Comite, ut hic exiſtimabat, rogatus quæ acta illic eſſent, hoc carmen protulit:*

Var ec þar er bragnar borduz
Brandr gall á Irlandi
Margr þar er mættuz taurgur
Málmr gnaſt í dyn hiálma,
Svipun þeirra frá ec ſnarpa
Sigurdr fell í dyn vigra
Adr redi ben blæda
Brián fell oc hellt velldi.

Ipſe fui præſens homines ubi conſeruere
Prælia, perſonuit gladius regione in Hiberna.
Multa, ubi ſcuta (virum) congreſſa fuere
metalla.
Stridula clangebant, galearum in murmure fuſco.
Iſtorum didici conflictum qvam vehementem,
Sigurdus cecidit ſtrepitantibus enſibus, ante
Letificas datum erat plagas manare cruore,
(Quam) occubuit Brian, fueratque potitus arena.

Þeir Floſi oc Jarl tauludu margt um draum þenna. Viku ſídrarr kom þar Rafn inn raudi oc ſagdi þeim tídindin aull or Briáns orroſtu, fall konungs oc Sigurdar Jarls oc Bródur oc allra vikinganna. Floſi mællti: hvat ſegir þú mer til manna minna? þar fellu þeir allir ſegir Rafn, enn Þórſteinn mágr þinn þág grid af Kerþialfadi oc er nú med honom. Floſi ſagdi Jarli at hann myndi í brot fara, eigum ver ſudrgaungu af honom at inna. Jarli bad hann fara ſem hann villdi oc feck honom ſkip oc þat ſem hann þurfti oc ſilfr mikit, ſigldu þeir þá til Bretlandz oc dvolduz þar um ſtund.

De hoc ſomnio Floſius & Comes multa diſputabant. Septem poſt diebus veniens eo Rafn Rufus, omnia qvæ in prælio Brianico geſta fuerant, narravit; occaſum regis, & Sigurdi dynaſtæ, & Broderis piratarumqve omnium. Tunc Floſius: De meis vero ſociis qvid refers? Univerſi acie occubuerunt, ait Hrafn; Thorſteinn autem levir tuus, incolumitatem a Kerthialfado adeptus, nunc cum eo verſatur. Significante Floſio Comiti ſe abiturum (dicenteqve). Eſt nobis pedeſtre iter Romam abſolvendum; Comes ei, qvo libitum eſſet ire juſſo, navim & alias res neceſſarias, magnumqve argenti numerum dedit. Dein Floſius cum ſuis ad terram Britonum velificati, hic aliqvamdiu morabantur.

KNUTR. REX

a) *Alii* Herfidr.

KNUTR KONUNGR FECK EMMU.

Adalradr Engla konungr vard ſottdaudr, þat ſama hauſt edr ſumar, er Knutr konungr kom med her ſinn til Englandz: hann hafdi þá verid konungr í Englanndi XVII vetr oc XX: Enn Emma Drotning, kona hans, biótz þegar eptir andlat hans, at fara af lanndi a brott: hon ætladi at fara veſtr til Vallandz, a fund brædra ſinna, Vilhialms oc Rodbertz: þeir voru Jarlar í Vallanndi: fadir þeirra var Rikardr Rudu Jarl, Rikardsſon, Vilhialms ſonar Langaſpiotz: hann var ſon Göngu-Hrolfs, þeſs er vann Nordmandi: hann var ſonr Raugnvaldz Mæra Jarls. Menn Knutz konungs urdu varir víd för Emmo Drotningar. Þá er hon oc menn hennar voru bunir til hafs, þá komu þar menn Knutz konungs, oc toku ſkipid oc allt þat er a var: fluttu þeir Drotningu a fund Knutz konungs: oc var þat rad höfdingia med konungi, at Knutr konungr ſkylldi fá Emmu Drotningar: oc ſva var giört.

REX CANUTUS EMMAM UXOREM DUXIT. A. D. 1014.

Eodem tempore autumnali, vel æſtivo, quo cum exercitu Canutus in Angliam venit, Adalradus Anglorum rex, poſtquam triginta octo annos ſceptra Angliæ tenuerat, morbo vitam finivit. Tum defuncti conjux regina Emma e terra abitum paravit, cogitans in Flandriam ad fratres ſuos Vilhelmum & Robertum, Flandriæ Comites, ſe conferre. Horum pater fuerat Richardus, comes Rudenſis, filius Richardi ejus, qui Vilhelmo Longa-haſta genitus, avum habuerat Gongu-Hrolfum, Normanniæ domitorem, parente quondam editum Rögnvaldo, comite Mairenſi. Suboluit Canuti militibus iſtud Emmæ propoſitum; ideoque illam obſervantes, cum jam, comitatu ſuo cincta, parata eſſet ad navigationem, accedunt inopinantem, interceptamque cum navibus, & univerſo earum onere ad regem ſuum adducunt. Eam vero rex Canutus, ex conſilio ſuorum procerum, matrimonio ſibi jungit-

ERA JATMUNDI KONUNGI.

Eptir andlat Adalrads Konungs voru til konunga teknir ſynir hans oc Emmu Drotningar. Jatmundr enn ſterki var ellztr: annarr Jatgeirr: þridi var Jatvigr

R fiordi

DE REGE JATMUNDO.

Mortuo rege Adalrado, filii ejus, ex Emma regina procreati, reges eligebantur, quorum natu maximus erat Jatmundus Robuſtus, ſecundus Jatgerus, tertius Jatvigus,

A. D 1014. fiordi Jatvardr enn godi: Jatmundr konungr dro nu her saman mikinn, oc for sidan í moti Knuti konungi, oc vard fundr þeirra þar sem heitir at Skorsteini, oc var þat en frægsta orrosta, er i þann tima hafdi verid: vard þar ed mesta mannfall i hvarutveggia lidi. Jatmundr konungr reid fram i midian Dana her, oc kom sva nær Knuti konungi, magi sinum, at hann nadi til hans med sverdzhöggvi: Knutr konungr skaut skilldinnm fram yfir hals hestinum, er hann sat á: enn höggid kom á skiölldinn, litlu fyrir nedan mundridann: oc vard höggid sva mikid, at sunndr tók skiölldinn; oc fyrir framan södulinn klauf hann í sundr hestinn í bogunum: enn þá sottu Danir at honum sva fast, at Jatmundr konungr sneri þá aptr til sinna manna, oc hafdi hann þá þo adr drepid marga Dani, enn Konungrinn vard litt sarr edr ecki. Enn er Konungrinn hafdi framm ridit allt fra lidi sinu, þá hugdu hans menn at hann mundi vera fallinn, er þeir sá hann hvergi, oc kom þá flotti í lid þeirra; enn sumir sa at hann reid undan Daunum: flydu þá allir þeir er þat sa, enn Konungr kalladi hatt, bad herinn aptr snua, oc beriaz, enn þá let engi sem heyrdi: flydi þá allr herrinn, oc vard þá einna akafazt mann-fallid, oc raku Danir flottann allt til nætr. Sva segir Ottarr Svarti: FRA

gus, quartus Jatvardus Bonus. Jatmundus ingentem exercitum congregat, regique Canuto obviam procurrit. Congressique ad locum, qui Skorstein dicitur, summis utrinque viribus conflixerunt, adeo ut hæc pugna ex utriusque partis strage inter clarissima tunc temporis prælia æstimaretur. Rex Jatvardus in medium Danorum exercitum equo incitato invectus est, ac a rege Canuto vitrico suo tam prope abfuit, ut gladii ictu eum propemodum tangeret: quem vero ictum rex Canutus scuto, collo equi, cui insidebat, imposito, excepit. Tanto autem rigore gladium vibraverat Jatmundus, ut scutum, quod gladius infra manubrium impactus percussérat, dissecaret, collumque equi ante ephipium dissinderet. Tunc confertim Dani tamque acriter eum impetebant, ut ad suos reverti, postquam multos Danorum occidisset, cogeretur, Canuto rege parum aut nihil vulnerato. Cumque inter hæc Jatmundus longius ab exercitu suo digressus esset, existimabant sui ipsum occubuisse, nusquam animadversum, ideoque fugam capessebant. Horum nonnulli, cum regem, Danis insequentibus, equo fugere oculis deprehendunt, etiam ipsi fugiunt. Rex autem alta voce inclamat suos, ut ad prælium revertantur: quod nemo non sibi haud perceptum simulat, totusque adeo exercitus in fugam se conjicit. Tumque maxima strages fieri, Danis fugientem multitudinem ad noctem usque persequentibus. De quo Ottarus Niger ita canit:

DE

Ungr fylkir letztu Engla
All-nær Thefu falla
Flædi diupt of dauda
Dik Nordimbra likum.
Svefn braut fvörtum hrafni
Sunnarr hautudr gunnar
Olli foþn enn fnialli
Sveins maugr at Skorfteini.

"*Rex juvenis Anglos* A.D.
"*Prope Theſam graviter concidiſti.* 1014.
"*Northmumbrorum fluvius, mortuorum*
"*Oppletus cadaveribus, exundabat.*
"*Infeſtis ſignis, longius in auſtrum progreſſus*
"*Bellator, interrumpebat nigro corvo ſomnum.*
"*Pugnam ciebat acer ille*
"*Svenonis filius ad Skorſteinum.*

FRA ULFI JARLI.

Ulfr Jarl var þá, enn ſem optarr, í fremra lagi af mönnum Knutz konungs, oc fylgdi lengſt flottamonnum: hann var þá komin í ſkog nockurn, ſva þröngvan, at hann komz eigi or, á allri nottinni, fyrr enn lyſti. Þá ſá hann á vollum nockurum fyrir ſer, at ſmali var rekinn, oc ſveinn nockurr vel frumvaxta rak fed. Ulfr Jarl geck at ſveininum, oc heilſadi honom, oc ſpurdi hann nafns: hann ſvaradi: ec heiti Gudini, edr ertu af Knutz mönnum: Ulfr Jarl ſvarar: Ec em einn viſt af leidangrs mönnum hans, eda hverſu langt er nú til ſkipa varra? ecki veit ec, ſeger ſveinnin, at þer Danir megit venta af oſs lidſinnis, oc hafi þer Danir helldr til annars giört. Ulfr Jarl ſvarar: þiggia munda ec nu þo af þer, ſveinn, ef þu villdir greida ferd minna til ſkipa varra: ſveinninn ſvarar, þu hefir beint þvers farid fra ſkipunum, oc langt a land upp, yfir eydiſkoga: enn þer Knutz menn erud

DE COMITE ULFONE.

Hoc prælio qvemadmodum ſæpe alias, Ulfo comes inter Canuti regis primipilos dimicavit princeps, fugientesqve qvam longiſſime ſecutus eſt. Tandem in ſylvam qvandam incidit, tam denſam arboribus, ut tota nocte exitum ex ea fruſtra qværeret. Illuceſcente vero die vidit in propinqvo qvodam campo puerum ætate adultiore, pecora agentem. Hunc accedit, ſalutatumqve, qvi nominis haberet, rogat. Reſpondit puer: Gudinus ego appellor: Tu vero, qvi interrogas, an forte unus es militum regis Canuti? Regeſſit Ulfo: Sum qvidem ex iſtorum numero: qvanto vero a navibus Canuti ſpatio abſim, mihi aperias, qvæſo. Ad qvæ puer: Vos Dani a nobis nullo poteſtis beneficia exſpectare, alia omnia promeriti. Comes Ulfo pergit: Nihilominus a te, puer, petam, ut qvæ ad naves noſtras ducat, mihi viam indices. Hinc puer, Tu qvidem a navibus multum abes, longumqve & transverſum per inhoſpitas ſylvas iter feciſti. Vos vero Canuti regis milites ingens apud

omnes

A. D. 1014. ecki her miök þockadir af landz mönnum, oc þickir mönnum þo nockur varkunn til þess: enn nu er spurt í bygdina mannfall þat er vard í gær at Skorsteini, oc muntu hvergi grid hafa, oc engi annarra Knutz manna, ef bændr finna þik, oc sva ef nockurr helpr þer: enn sva litz mer a þik, sem gott mannkaup muni i þer vera, oc ætla ec þik annan mann, enn þu segir. Ulfr Jarl tok þá gullhring af henndi ser, oc segir; gefa vill ec þer hring þenna, ef þu vill fylgia mer til varra manna: Gudini sa upp a hann um stund, oc mællti seint; eigi vill ec þiggia hringinn, enn freista mun ec nu, ef ec ma koma þer til þinna manna, oc vill ec helldr eiga undir þer launin, ef ec fæ þer nockvad vid holpid: enn ef þer verdr þetta at ongri lidveizlu, þa er ongra launa fyrir vert: skalltu nu fyrst fara heim til fedr mins med mer: þeir giördu sva. Enn er þeir komu til bæiarins, gengu þeir til litlu stofu, oc let Gudini setia þar bord, oc var þar gefinn godr dryckr. Ulfr Jarl sa, at þar var godr husa bær, oc vel buinn: þá kom til þeirra bondi oc hus-freya: þau voru fridir menn bædi, oc vel buinn: fögnudu þau vel gestinum, oc sat hann þar um daginn, oc var hann þar í enum bezta fagnadi. Enn í móti nott, voru þar bunir tveir godir hestar med enu bezta reidi, þá mælltu

omnes terræ hujus habitatores & incolas, odium, maximo, ut nobis videtur, vestro merito contraxistis. Jamque per omnia rura & habitacula strages, quæ apud Skorsteinum heri contigit, nuntiata est, credamque nec te, nec alios quosquam Canuti milites usquam pacem habituros, si rustici in te incidant, nec eum, qui tibi aliquod auxilium præstiterit, tutum esse futurum. Interim talis mihi tu videris, qui virtute polleas, neque dubito alium te esse quam dicis. Tunc comes digito annulum aureum detraxit, atque hunc, inquit, tibi annulum donabo, si me ad nostros ducere velis. Gudinus eum aliquantulum intuens, tandem dixit: annulum accipere nolo; tentabo tamen, an te ducere ad tuos possim, quod si præstitero, tuum erit deinde pro arbitrio remunerari. Sin vero nulli tibi adjumento opera mea fuerit, nulla remuneratione dignus ero. Age vero primum parentem meum adeamus. Consentiens Ulfo eum ad patris domicilium sequitur. quo cum veniunt, exiguum cænaculum intrant, ubi Gudinus curat mensam instrui, potumque egregium comiti offerri. Videt Ulfo ditius instructum domicilium, ac, dum accumbitur, herum & heram, parentes Gudini, ad se ingressos, utrumque forma & habitu liberali, bene ac nitide hospitem excipientes, qui totum ibi diem hilare jucundeque consumsit. Sub noctem, postquam sterni duos equos egregios ac insignibus parari phaleris curarant, demum his Ulfonem verbis

mælltu þau vid Ulf: far þu nu vel, oc fæ ec þer i henndr ſon minn, þann einn er ec a: nu bid ec, ef þu kemr til Konungſins, oc megi þin ord nackvad ſtanndaz, þa kom þu honum þar i þionöſto, þvi at ecki ma hann med mer vera ſidan, ef varir landdzmenn ſpyria, at hann haſi þer a brott fylgt, hverſu ſem ec fæ unndan ſtyrt. Ulfr Jarl het þvi, at koma Gudina þar i ſveit. Gudini var enn fridazti madr ſynum, oc vel ordi farinn: bondi nefndiz Ulfnadr. Þeir Ulfr Jarl rida þa nott alla, enn at morni, þa er lioſt var ordit, koma þeir til ſkipa Knutz Konungs, oc voru menn a landi uppi: enn er þeir ſa Jarl oc kenndu hann, þa hurfu menn þegar at honum allir, oc fögnudu honum, oc þottuz hann or heliu heimt hafa: þvi at hann var ſva vinſæll at allir unnu honum hug-aſtum. Vard Gudini þá ed fyrſta viſs hverium hann hafdi fylgt. Jarl ſetti Gudina i haſæti hia ſer oc hellt hann at öllu ſem ſialfan ſic, eda ſon ſinn: oc er þat ſkiotazt af at ſegia, at Jarl gipti honum Gydu ſyſtur ſina: oc med fram-kvæmd Ulfs Jarls oc lidveizlu, þá gaf Knutr Konungr Gudina Jarldom fyrir ſakir Ulfs Jarls mags ſins, voru ſynir þeirra Gudina oc Gydu, Haralldr Engla konungr, oc Toſti Jarl er kalladr var Treſpiot, Mauru-kari Jarl, oc Val-þiofr Jarl, oc Sveinn

bis compellant: Tu quidem nunc valeas; A. D. *filium autem noſtrum, quem unicum habemus, tibi tradimus, hoc petentes, ut ubi ad regem veneris, ſi tua iſtud effici autoritate queat, in ejus familiam recipiendum cures: Namque hic morari non poteſt, ſi inaudiverint noſtrates, per eum te ad naves ductum eſſe; de nobis interim quid futurum ſit, certum eſt fortunæ committere. Facturum ſe, quod rogabant, Ulfo promittit. Erat Gudinus venuſta facie & loquela promtus. Pater ipſius Ulfnadus nominabatur. Comitatus ergo Gudino comes Ulfo tota iſta nocte equitando iter facit, qui luceſcente die ad naves regis Canuti perveniunt. Milites regii in terram exſcenderant, qui viſo agnitoque comite, ſinguli gaudio exultantes, tanquam ex orco revocatum excepere: tantopere enim omnibus amabatur, ut adverſo ab eo animo qui eſſet, nemo inveniretur. Tum primum Gudinus vidit, cui viam monſtraverat. Gudinum in excelſa ſede comes ſibi proximum locat, eumque eodem cultu & honore affici, ac ſe ipſum filiumve ſuum curat. Denique ſororem ei ſuam, Gydam nomine, dat conjugem. Rex etiam Canutus comitis Ulfonis, affinis ſui, auctoritate motus, Gudinum ad dignitatem comitis evexit. Filii Gudino & Gydæ extitere, Haraldus rex Angliæ, comes Toſto cognomento* haſta lignea, *comes Mörukauro, comes Valthiofus,* &

A. D. 1014. Jarl: þadan er mart ſtormenni komid i Englanndi, oc i Danmörku, oc i Sviariki, oc auſtr i Gardariki: eru þat kon. unga ættir i Danariki. Gyda het dottir Harallds konungs Gudmaſonar: hana átti Valldamarr, Konungr i Holmgardi: þeirra ſon var Haralldr konungr: hann atti dættr II, er enn ſkal fra ſegia ſidarr.

& comes Sveno: unde multi in Anglia, Dania, Svecia & Ruſſia magnates, nec non quidam Daniæ reges genus ſuum deducunt. Filia Haraldo Gudini filio, Gyda nomine fuit, quam Valdemarus Holmgardiæ rex uxorem duxit, ex quo conjugio natus. Haraldus rex duas habuit filias, de quibus inferius dicetur.

FRA KNUTI KONUNGI.

Knutr Konungr atti adra orroſto vid borg þa, er Brandfurda heitir: vard þar enn mikil orroſta, oc hafdi Knutr konungr ſigr, enn Adalrads ſynir flydu, oc letu lid mikid, enn Danir brutu borgina. Sva ſegir Ottarr Svarti:

Fiörlauſa hyk Friſi
Fridſkerdir þeir giördu
Brauztu med bygdu ſetri
Brandfurdu þer rannda
Jatmundar laut unndir
Æt-nidr göfugr hættir
Danſkr herr ſkaut þa dörrum
Drott er þu rakt flotta.

DE REGE CANUTO.

Rex Canutus ad urbem Braud-furdam dictam iterum prælium commiſit, quo victor, filios Adalradi fugavit, magnamque exercitus eorum partem proſtravit, urbs vero a Danis ſolo æqvata. De hoc ita Ottarus Niger:

"Exanimes & jam jam exſpirantes exiſtimo eſſe
"Friſones, qvi pacem violarunt.
"Brandfurdam cum habitaculis ſolo æqvaſti.
"Nobilis Edmundi filius ſeſe tibi ſubjiciens
"A pugna deſtitit.
"Tela emittebat Danorum exercitus,
"Cum tu interea fugientes proſeqveris.

Knutr Konungr atti ena þridu orroſtu vid Adalradsſyni, þar ſem heita Aſſatun: vard þar enn mikil orroſta: þat er nordr fra Danaſkogum. Sva ſegrr Ottarr:

Tertium Canutus cum Adalradi filiis conflixit. Locus Aſſatun dicitur: qvi locus Danorum ſylvam a borea attingit. Ottarus ita:

Skiölld-

"Per-

Skiölldungr vantu und ſkilldi
Skæru verk enn ſterki
Feck blod-trani bradir
Brúnar Aſſatunum:
Váttu enn valfall þotti
Verdung jöfurr ſverdi
Nær fyrir nordan ſtoru
Nafngnog Dana ſkoga.

"*Peregiſti, rex fortis, ſub ſcuto tuo* A. D. 1014.
"*Acerrimæ cædis opus.*
"*Apparavit enſis dapes*
"*Corvis nigras Aſſatunis*
"*Ad ſylvam Danicam, boream verſus,*
"*Gladio tuo, Rex inclyte, ſtragem edidiſti:*
"*Ceciditqve in eo prælio*
"*Magna aulicorum turba.*

Knutr Konungr atti cna fiordu orroſtu vid Jatmund Konung oc þa brædr i Nordrvik: vard þar enn mikil orroſta, oc mannfall mikit: oc feck Knutr Konungr ſigr, enn Adalrasſynir flydu. Sva ſegir Ottarr Svarti:

Quarta pugna cum Jatmundo fratribusqve ejus pugnata Canuti regi ad Nordvicum: ubi ſummis utrinqve viribus certatum eſt, ingensqve ſtrages edita. Canutus ſuperior, Adalradi filios in fugam dedit, de qvo Ottarus Niger:

Biodr vantu bryniur raudar
Blidr ſtor giaſa ſidan
Lætr þu önd adr þrek þrioti
Þinn fyrir Nordvik innan.

"*Magnorum hilaris donorum largitor,*
"*Rubras etiam loricas deinde perfregiſti.*
"*Erit qvidem tempus, qvo animam exhalabis;*
"*Verum nunqvam illa tua*
"*In Nordvicenſi agro parta intercidet gloria.*

FRA KNUTI KONUNGI.

Sidan helldr Knutr Konungr öllu lidinu til Tempſar; þviat hann ſpurdi at Jatmundr Konungr oc þeir brædr hefdi flyid til Lundunaborgar. Enn er Knutr Konungr kom til Tempſarmynnis, þa ſigldi þar af haſi utan Eirikr Jarl Hakonarſon, magr hans, oc funduz þeir þar, oc laugdu ſidan upp i ana med herinn. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon i Eiriks drapu:

DE CANUTO REGE.

Deinde omnem exercitum Canutus ad Tameſin fluvium duxit. Audiverat enim regem Jatmundum fratresqve ejus Londinum ſe contuliſſe. Cum vero advectus rex Canutus ad oſtium Tameſis veniret, claſſem & eo comes Erikus Haqvini filius, affinis regis, appulit. Ab hoc itaqve occurſu oſtium amnis cum exercitu ambo ingrediuntur. Quemadmodum hac de re Thordus Colbeni canit in ſuo de comite Eirico carmine:

Itr "*In*

A. D 1014.

Itr þrifuz iöfra hlæti
Egg-vedrs i för feggia
Skeid hellt mörg i modu
Mis-laung fem ec viſſa.
Bla-dyrum hellt baru
Brandz ſva nær lanndi
Ullr at Enſka völlu
Ættſtorr ſia knatti.

"*In illa fortium virorum expeditione*
"*Egregie procedebant regum negotia.*
"*Multæ magnitudineqve diſpares intrabant,*
"*Enſem vibrans (i. e. Rex bellicoſus) undivaga*
"*Cærulei coloris monſtra (i. e. naves)*
"*Adeo prope terram agebat,*
"*Ut ſubjectos late oculis ſuis campos Angliæ*
"*Habuerit generoſus.*

Oc enn kvad hann:

Enn at eyrar grunni
Endr ſkiölldungum renndi
Sa er kiöl-slodir knidi
Knutr langſkipum utan
Vard þar er villdu fyrdar
Varrlad koma badir
Hialmads Jarls oc hilmis
Hægr fundr a þvi dægri.

Porro Ottarus:

"*Denuo in vadis terræ adverſus reges tendebat*
"*Maris ſulcator Canutus,*
"*Ex terris procul diſſitis, navibus vectus.*
"*Evenitqe, ut in loco, multum deſiderato*
"*Uterqve exercitus conveniret,*
"*Galeati nimirum comitis ille, ac regius,*
"*Et illo quidem die congreſſus fieret*
"*Pacatus & amicabilis.*

Ut i anni Temps var giörr kaſtali mikill, oc ſettr þar i herr mannz til landvarnar, at eigi ſkylldi ſkipa herr mega upp fara i ana. Knutr Konungr lagdi þegar upp i ana oc at kaſtalanum, oc bardiz vid þa, enn Enſkir menn lögdu ſkipa her fra Lundunum, oc ut eptir anni, laugdu þeir til orroſtu vid Dani. Sva ſegir Ottarr Svarti:

Erat in fluvio Tameſi propugnaculum factum, cui ad defenſionem terræ impoſiti milites, ne in fluvium claſſis penetraret. Rex tamen Canutus fluvium protinus claſſe intrat, caſtellumque adit oppugnatqve. Angli ſecundo fluvio ſuam Londino claſſem educunt, atqve ad pugnandum cum Danis inſtruunt. De qvo etiam audiatur Ottarus Niger:

Framm geck enn þar er unnud
Alnir gall hatt vid malma
Knattud slæ þar enn ſottud
Sverd kaſtala verda:
Unnud eigi minni
Ulfs gómr veit þat romu
Hnackir hleypi blacka
Hlunz a Temps-ár grunni.

"*Progrediebatur adhuc, ubi victiſtis.*
"*Arcus magno ſonitu æreas loricas feriebat.*
"*Cum caſtella oppugnaretis,*
"*Hebetabantur gladii.*
"*Nihilominus victoriam inde reportaſti.*
"*Velocis inſtructiqve carina*
"*Equi (i. e. navis) moderator,*
"*In vadis Tameſis.*

AT- DE

ATSOKN KNUTZ KONUNGS.

Knutr Konungr lagdi öllum hernum upp til Lundunaborgar, oc ſetti þar um herbudir ſinar: ſidan veittu þeir atſokn til borgarinnar, enn borgar menn vördu. Sva ſegir i flocki þeim, er þa var ortr af lids mönnum.

Hvern morgin ſer horna
Hlöck a Tems-ár backa
Skala hanga ma hungra
Hræ-ſkod litud blodi
Hve ſigr-fikinn fækir
Snarla borgar karla
Dynr a Brezkar bryniur
Blod-is Dana viſi.

Oc enn þetta:

Margr ferr ullr i illan
Od-ſennu dag þenna
Frar þar fæddir varum
Fornan ſerk um bornir:
Enn a Enſkra manna
Ölum giod hnikars blodi
Ært mun ſkalld i ſkyrtu
Skædaz hamri fæda.

Knutr Konungr atti þar marga bardaga, oc feck eigi unnid borgina.

DE OPPUGNATIONE A CANUTO REGE PERACTA. A. D. 1014.

Porro Canutus rex exercitum omnem Londinum duxit, caſtraque ad urbem metatus eſt. Inde oppugnare urbem coepit, civibus eam ſtrenue defendentibus: veluti ex verſibus, tunc ab exercitu cantatis, diſcitur:

"*Quovis mane cernitur corvus in ripa Tameſis.*
"*Neque eſt, quod famem pertimeſcat avis Odini.*
"*Dum videt corpora ſanguine rorantia,*
"*Et quam acriter a victoriæ cupido exercitu*
"*Ad pugnam cives provocantur,*
"*Quantoque eum ſtrepitu*
"*Sanguineus Regis Danorum grando*
"*Loricis inſonat Britannorum.*

Porro & hoc:

"*Hodie, quo prælium committendum,*
"*Multi milites, procul a natali ſolo,*
"*Infauſtam illam tunicam & veterem induent.*
"*Nosque Anglorum*
"*Sanguine Odini milvum nutriemus.*
"*Quid? quod ipſe hæc canens poëta,*
"*Loricatus & alacer pugnæ ſe immiſcebit.*

Attamen, multis licet præliis ibidem commiſſis, rex Canutus in expugnanda urbe fruſtra fuit.

FRA EIRIKI JARLI.

Eirikr Jarl for med ſuman herinn upp a lanndit, oc fylgdu hönum Þingamenn,

DE COMITE ERICO.

Ericus comes cum nonnulla exercitus parte in terram deſcendit, eumque contra Anglos copiæ

A.D. 1014. i moti Enſkum her, er fyrir red Ulfkell Snillingr, mikill höfdingi: vard þar orroſta, oc hafdi Eirikr ſigr, enn Ulfkell flydi. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon i Eiriks drapu:

copiæ ſociales ſecutæ. Ab Anglorum parte Ulfkelus Snillingus, hoc eſt, Audax, vir oppido excellens, præfuit. Tunc prælium exarſit, quo Victoriam Ericus adeptus, Ulfkelum fugavit: tradente in carmine, quo Erici laudes perſecutus eſt, Theodore Colbeni filio.

Gullkennir let gunni
Grædis heſtz fyrir veſtan
Þundr va leyfr til lannda
Lundun ſaman bundit;
Feck regn-þorinn recka
Rönn af þingamönnum
Æglig högg þar er eggiar
Ulfkels bla ſkulfu.

"*Auro decoratus (Rex) navibus bellum intulit*
"*Regioni ad occidentem ſitæ,*
"*Terrâ idem, nec non Londino,*
"*Per cædem atqve ſtragem potitus eſt.*
"*Milites, qvorum & ingens robur,*
"*Et numerus cum imbrium guttis comparandus,*
"*Formidandos ictus ſuſtinuere,*
"*Ferentibus Thingmannis, (i. e. militiæ ſociis)*
"*Interim acies cærulea (gladii) intremuit.*
"*Vibratiqve enſes ſonitum dedere,*
"*Qvalem ſolent qvercus vi ventorum agitatæ.*

Adra orroſtu atti Eirikr Jarl a Hringmaraheidi vid Enſkamenn. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon:

Alterum prælium Ericus in Hringmaraheida cum Anglis conſeruit. De iſto idem Theodorus Colbeni:

Hvatr vann freyr a flotta
Folk-ſtafns ſa er gaf hrafni
Sollid holld ne ſialldan
Sverdz eggia ſpor leggi
Sniallr let opt oc olli
Eirikr bana þeirra
Rand Hringmaraheidi
Herr Engla lid þverra.

"*Militiæ nauticæ ductor vulnera intulit,*
"*Stragemqve edidit qvæ lividæ & cruentæ*
"*Carnis affatim corvo objecit.*
"*Mucronis frequentes apparent notæ,*
"*Qvibus hoſtium crura inſignivit,*
"*Dum necem illis ſtruebat Ericus*
"*Iſte animoſus, atqve inferebat.*
"*Teſqva cruentavit Hringmarina,*
"*Anglorumqve copias redegit ad paucitatem.*

Þar hafdi Eirikr Jarl ſigr. Enn ſegir Þordr Kolbeinsſon ſleira i Eiriks drapu fra hernadi hans:

Itidem hic victoria penes Eiricum fuit. Ceterum de iſta ejus invaſione amplius commemorat Thordus Colbeni hoc carmine:

Gengu

Ex-

Gengu upp þeir er Englum
Ar hrafn gefendr váru,
Langa ſtund a lanndi
Leidir upp fra ſkeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-ſkers bæi veria
Gallt hialmad lid hiallta
Her-ferd bændr giördu.

"*Exſcenſionem e navibus fecere,*
"*Qui Anglos primo mane*
"*Ad corvorum victum mactaturi erant.*
"*Longum iter emenſi ſunt.*
"*Milites terra excipit.*
"*Adverſus hos arma capiunt copiæ galeatæ,*
"*Exſtructas ad hilaritatem*
"*Conviviorum domos defenſuræ.*

A. D. 1014.

SÆTT KONUNGA.

Knutr Konungr ſat um Lundunaborg, enn Jatmundr Konungr oc þeir brædr vördu borgina, þa foru menn a millum þeirra: Knutr Konungr atti Emmu Drotning, modur þeirra, oc kom ſva, at gislar voru ſettir a millum þeirra, oc voru grid ſett til tals oc umleitanar meiri fætta: oc a þeim ſtefnum var fætt giör millum þeirra: ſva, at ſkipta ſkylldi i helminga lanndi med þeim, oc hafa halft riki hvarr, medan þeir lifdi: enn ef annarrhvarr anndadiz barnlauſs, þa ſkylldi ſa taka allt rikit med frialſu, er eptir lifdi; oc var ſu fætt eidum bunndin. Heidrekr Striona het einn rikr madr, er fe tok til þeſs af Knuti Konungi, at hann ſviki Jatmund konung, oc dræpi hann med mordvigi, oc þetta vard hans bani: Heidrekr var þo foſtri Jatmundar Konungs, oc trudi hann honom ſem ſialfum ſer. Sidan rak Knutr Konungr braut af Englandi alla ſonu Adalrads Konungs, oc urdu um þat orroſtur

DE PACE INTER REGES INITA.

Londinum obſidione premebat rex Canutus, quam urbem Jatmundus fratresque illius omni opera defendebant, legatis ab utraque parte inter eos commeantibus. Iſtorum matrem Emmam in matrimonio (ut dictum) Canutus habuit. Tandem eo res venit, ut obſides mutui traderentur, pactis, donec pax firmior conciliaretur, induciis. Convenitur utrinque: atque his demum conditionibus pax initur, ut terra inter eos æqualiter divideretur, dimidiam uterque regni partem, dum in vivis eſſet, regeret, mortuo vero ſine liberis alterutro, is qui ſuper eſſet, totum regnum acciperet: quæ jurejurando ab utraque parte confirmata pactio. Erat tunc temporis inter Anglos vir potens, Heidricus Striona nomine: Is a rege Canuto pecunia corruptus eſt, ut Jatmundum clam interficeret. Hoc modo Jatmundus rex periit, cujus tamen nutricius iſte Heidricus fuerat, atque eidem Jatmundus haud ſecus quam ſibi ipſi fidem habuerat. Deinde Canutus omnes Adalradi regis filios profli-

 gatos

A.D. orroſtu-flög mörg, enn eigi fengu þeir
1014. ſtyrk fiöl-mennis i moti Knuti Konungi, ſidan Jatmundr Konungr var drepinn. Sva ſegir Sighvatr ſkalld i Knutz drapu:

Ok ſenn ſonu
Slo hvern oc þo
Adalrads eda
Utflæmdi Knutr.

Synir Adalrads Konungs voru þa veſtr i Vallandi i Nordmandi, oc voru þar lengi med modurbrædrum ſinum, Rodbert oc Vilhialmi, ſva ſem ſagt er i ſögu Olafs ens helga. Eirikr Jarl Hakonarſon andadiz a Englanndi, oc var hann þa buinn til Rum ferdar: honom var ſkorinn ufr, oc vard eigi blod ſtödvad, feck hann af þvi bana. Knutr Konungr oc Emma Drotning attu III börn. Haralldr var ellztr: annarr Haurdaknutr: dottir þeirra var Gunnhilldr, er ſidan var gipt Heinreki keiſara enum Millda, er in þridi var ſinna langfedga med þri nafni: Sveinn het enn þridi ſon Knutz Konungs: hans modir var Alfifa en Rika, dotter Alfruns Jarls.

gatos ex Anglia ejecit, poſtquam non paucis eos prœliis fatigarat. Illi vero interemto Jatmundo rege, ad obſiſtendum Canuto nimis infirmis erant viribus. Hujus rei memoria extat in carmine Sighvati poëtæ de Canuti regis geſtis:

"Attamen ſingulos
"Deinceps filiorum Adalradi
"Vel interfecit Cnutus
"Vel proſcripſit.

Filii deinceps Adalradi ad Flandros ac Nordmannos ſeſe recepere, ubi diu apud avunculos ſuos Rodbertum & Vilhelmum vivebant, ſicut in hiſtoria Sancti Olavi ſcriptum. Comes Ericus Haqvini filius in Anglia diem obiit, cum jam ad iter Romanum paratus eſſet. Uvulam ſibi ſcindere curavit, unde fluxus ſanguinis obortus nullo remedio ſiſti potuit, adeoqve is caſus comiti finem vitæ attulit. Canuto regi ex Emma tres liberi procreati: Eorum Haraldus natu erat maximus, deinde Horda-Cnutus, atqve filia Gunhilda, qvæ poſtea Henrico Largo, imperatori, qvi ſui generis tertius ſolet appellari, nupſit. Ceterum & tertium rex Cnutus filium habuit Svenonem dictum, cui vero mater fuerat Alfifa Potens, filia comitis Alfruni.

VIG KOLS ÞORSTEINSSONAR.

1015. Kári Solmundarſon ſagdi Skeggia bónda at hann villdi at hann fengi honom ſkip. Skeggi

CÆDES KOLI THORSTEINIS FILII.

Karius Sölmundi filius hoſpiti Skeggio innuit optare ſe, ut navem ſibi ſuppeditaret, ab eo-

qve

Skeggi bondi gaf Kára langſkip alſkipat, ſtigu þeir þar á Kári ok Davidr hvíti oc Kolbeinn ſvarti, ſigldu þeir Kári nú ſudr fyrir Skotlandzfiordu, þar fundu þeir menn or Sudreyium, þeir ſaugdu Kára tídindin af Irlandi, oc ſva þat at Floſi var til Bretlandz farinn oc menn hans. Enn er Kári ſpurdi þetta ſagdi hann felaugum ſinum at hann villdi halda ſudr til Bretlandz til mótz vid þá Floſa, bad hann þá þan ſkiliaz vid ſitt faurunæyti er þat þætti betra, oc qvaz at ongum manni vilia veel draga at hann letz enn á þeim hafa úhefnt harma ſinna. Allir keyru honom at fylgia, ſiglir hann þá ſudr til Bretlandz oc laugdu þar at í leynivag einn. Þenna myrgin geck Kolr Þórſteinsſon í borg at kaupa ſilfr, hann hafdi meſt hædiyrdi vid af brennumonnum. Kolr hafdi talat margt vid frú eina ríka oc var miok í gadda ſlegit at hann mundi ſá hennar, oc ſetiaz þar. Þenna in ſama myrgin geck Kári oc í borgina, hann kom þar at er Kolr taldi ilfrit. Kári kendi hann oc hlióp at honom med ſverd brugdit oc hió á hálſinn. enn hann taldi ſilfrit, oc nefndi haufudit X er þat fauk af bolnum. Kári mælti: egi þat Floſa at Kári Solmundarſon hefir

qve navim longam a rebus omnibus paratam dono accepit. Hanc ipſe, David Albus *& Kolbein* Niger *conſcenderunt, & ſinus Scoticos auſtrum verſus trajecerunt, ubi qvosdam Aebudenſes nacti, qvi qvæ geſta in Hibernia fuerant, Kario nuntiavére; ſimulqve Floſium & ſuos profectos ad terram Britonum eſſe. Qva re audita ſociis oſtendit Karius ſe ad terram Britonum in occurſum Floſianis navigare velle; tum qvemqe a comitatu ſuo, cui id utilius videatur, diſcedere jubet; nolle ſe per dolos qvemqvam circumducere teſtatus, qvod ſe in illis (Floſianis) injurias ſuas nondum cenſeret penitus vindicáſſe. Omnibus eum ſeqvi præoptantibus, mox ad terram Britonum auſtrum verſus vela dedit, ibiqve in ſeceſſum qvemdam infrequentiorem navem introduxit. Hac die mane Kolus Thorſteinis filius oppidum comparandi argenti cauſa ingreſſus, (qvi maximam verborum contumeliam adhibuerat præ cæteris incendiariis,) multa cum matrona qvadam opulente fuit confabulatus; ac pæne clavô trabali fixum erat, ut hanc uxorem adipiſceretur, atqve ibidem conſideret. Hoc ipſo mane Karius in idem oppidum egreſſus, ſorte, ubi Kolus argenti numerum inibat, devenit: qvo recognito, protinus in hominem diſtracto gladio involat, & collum percutit; ille vero argentum computabat, caputqve, ubi detruncatum efflueret, X. (numerum denarium) addidit. Tum Karius: Dicite Floſo Kolum Thorſtani a*

A. D. 1015.

A.D. 1015. vegit Kol Þorſteinsſon, lýſi ec vígi Þeſſu mer á hendr, geck Kári þá til ſkips ſíns, ſagdi hann þá ſkipverium ſínum vígit: þá ſigldu þeir nordr til Beruvíkr oc ſettu upp ſkip ſitt oc fóru upp í Hvítzborg í Skotlandi oc voru med Melkolfi Jarli þau miſſeri. Enn er Floſi frettir víg Kols býr hann um lík hans oc gefr ſe mikit tíl legs honom. Floſa ſtucku alldri hermdar yrdi tll Kára.

FRA FLOSA OC KARA.

1016. Nú er at ſegia frá Kára, at um ſumarit eptir fór hann til ſkips ſíns oc ſigldi ſudr um ſiá oc hóf upp ſudrgaungu ſína í Nordmandi oc geck ſudr oc þág lauſn. oc fór aptr ina veſtri leid oc tók ſkip ſitt í Nordmandi oc ſigldi nordr um ſiá til Dofra á Englandi, þadan ſigldi hann veſtr um Bretland oc ſva nordr fyrir Skotlandzfiordu oc lettu eigi fyrr ferd ſinni enn hann kom í Þrasvík á Kataneſi til Skeggia bónda, feck hann þá þeim Kolbeini oc Davidi byrdinginn, ſigldi Kolbeinn þeſsu ſkipi til Noregs, enn Davidr var eptir í Fridarey. Kári var þenna vetr á Kataneſi, á þeſsum vetri andadiz húsfreya hans á Islandi. Skeggi feck honom byrding. voru þeir þar á XVIII.

Kario Solmundi filio cæſum eſſe, meque authorem cædis nominaſſe. Qveis dictis navem adiit ſociisque rem geſtam narravit. Vela facientes ſeptentrionem verſus ad Bervicam ierunt, ubi nave ſubducta, in urbe Scotiæ Hvitsburgo Melcolfum Comitem conveniebant, & apud eum aliqvo tempore manſerunt. Accepto de cæde Colinuntio Floſius exſeqvias amico parat & pro ejus ſepultura ſummam pecuniæ largam erogat, verbis in Karium vindicibus ſemper abſtinens.

DE FLOSIO ET KARIO.

Jam ad Karium narratio redit: æſtate ſeqvente navim aſcendit & ex Normannia iter Romanum orditur, abſolutionem naſturus. Qvo facto in Normanniam reverſus per mare Doſram Angliæ transit, indeqve Bretlandia præternavigata ſinibusqve Scotiæ, Thrasvicæ in Cataneſia apud Skeggium ſubſtitit, Kolbanoqve & Davidi navem dedit, qva in Norvegiam ille vehebatur, hoc in Fridareya remanente. Karius hiemem in Cataneſia eget, qva ejus uxor in Islandia mortua eſt. In Islandiam ituro hoſpiti Skeggius navim obtulit, XVIII viris inſtructam.

SVEINN

DE

SVEINN KONUNGR KOM I NOREG.

*) I þann tima er Knutr Konungr red Englandi oc Danmörk, þa red Olafr Haralldsſon fyrir Noregi. Enn er Olafr Konungr kom þar til rikis, þa ſtucku or landi fyrir honom Sveinn Hakonarſon, oc Hakon Jarl Eiriksſon, ſyſturſon Knuts Konungs: hann for til Englanndz a fund Knutz Konungs frænda ſins, oc tok hann vel vid honom: ſidan ofridadiz med þeim Olafi Konungi oc Knuti Konungi. Knutr Konungr oc Hakon Jarl komu i Noreg med her ovigian: var þat ovarla a dögum Olafs Konungs, og laugdu þeir lannd allt undir ſik. Knutr Konungr ſetti þa Hakon frænda ſinn til rikis i Noregi, enn hann for þadan til Danmerkr, enn Olafr Konungr flydí þa landid, oc for þa auſtr i Garda riki, oc kom aptr i Noreg tveim vetrum ſidarr, oc atti þa orroſtu mikla a Stiklarſtödum vid lenndamenn ſina: er þa höfdu giörz honom o-truir, oc voru þa motſtödu menn hans: þar fell Olafr Konungr, ſem aikunna er ordit, oc er hann heilagr, oc liggr i ſkrini i Nidar-oſi. Hakon Jarl Eiriksſon tyndiz i Englandz hafi einum vetri adr Olafr Konungr enn helgi fell: þa kom Sveinn, ſonr Knuts Konungs oc Alfifu i Noreg, oc var hann þa til konungs tekinn yfir lannd

(*) *De his fuſius in ſupplementis.*

DE REGIS SVENONIS IN NORVEGIAM ADVENTU. A. D.

Cum Angliæ ſimul & Daniæ imperitaret Cnutus, Norvegiam rexit Olaus Haraldi filius, qui cum reipublicæ gubernacula capeſſeret, metu ipſius potentiæ e Norvegia diſceſſere Sveno Haqvini filius, & comes Haqvinus Erici filius, Canuti regis ſorore prognatus. Hic igitur avunculum ſuum 1025. *Cnutum, tunc in Anglia conſtitutum, adiit, qvi eum benigne excepit. Inde inter reges Olavum & Canutum inimicitiæ extiterunt. Canutus & comes Haqvinus cum ingenti ex-* 1026. *ercitu Norvegiam invadunt ſub extrema regni Olavi tempora, totamqve ſibi regionem ſubjiciunt. Haqvinum comitem Cnutus, cognatum ſuum, Norvegiæ rectorem conſtituit, ipſe vero in Daniam proficiſcitur. Olavus e Norvegia fugiens, in Ruſſiam ſe recipit. Biennio poſt in Norvegiam redit, atqve cum baronibus regni ſui, qvi per ſummam infidelitatem impia contra ipſum arma ſumſerant, in prælio Stiklarſtado acerrima pugna decertavit. Iſtic rex Olavus occubuit, ut vulgo notum. Hic Sanctorum in numero habetur, corpusqve ejus ſcrinio incluſum, Nidroſiæ oſſervatur. Comes Haqvinus mari Anglico* 1029. *ſubmerſus eſt, anno priusqvam Sanctus Olavus. decederet. Mox Sveno, Canuti regis & Alfifæ filius, in Norvegiam venit, jubenteqve Canuto parente, totius Norvegiæ rex* 1030. *creatur.*

A.D. circa 1026. lannd allr, at til-ſkipan Knutz Konungs födur ſins. Knutr Konungr ſetti Haurdaknút, ſon ſinn, yfir Dana veldi, oc ſkylldi hann þar Konungr vera. Knutr Konungr hafdi oc til forrada mikinn hlut af Skotlandi, oc ſetti hann þar Haralld ſon ſinn Konung yfir; enn þo var Knutr Konungr yfir-konungr allra þeirra. Hann var kalladr Knutr enn Riki eda Knutr Gamli: hann hefir verid rikaztr Konungr oc vid-lendaztr a Danſka tungu. Knutr Konungr byriadi ferd ſina or lanndi i brott, oc for hann ſudr til Rums, oc hafdi hann i þeirri ferd ſva mikin fekoſtnad, at engi madr kunni markatal um, oc varla punnda tal: hann hafdi of laufafiar af ſinu riki, enn tok Keiſarans fe at frialſu, hvar ſem hann villdi. Medan Knutr Konungr var a Ruma vegi, þa þyrfti engi madr ſer matar at bidia, ſa er hanns fundi matti na; ſva gaf hann öllum noga ſkotpenninga. Knutr Konungr geck af Flæmingia landi til Romaborgar: Sva ſegir Sighvatr Skalld:

Sva mun fár ferill
Fetum ſudr metinn
Hring-drifr hafa
Höfud fremſtr jöfurr.

creatur. Horda-Cnutum vero filium regno Daniæ Canutus rex præfecit, itidem cum poteſtate regia. Habebat præterea rex Canutus in ſua poteſtate magnam Scotiæ partem, cui Haraldum, itidem filiorum unum, regem præpoſuit: in hæc omnia tamen ſupremo ſibi & imperio & regis titulo reſervato. De quo & iſtud prædicatur, quod cum omnes, qui Danicam, hoc eſt, ſeptentrionalem linguam unquam uſurparunt, reges opibus & potentia ditionumque amplitudine anteceſſerit, vulgo Canutus potens vocetur, alias grandævi cognomento notus. Tandem & peregrinatione ſuſcepta, Romam proficiſcitur. In quo itinere tantum pecuniæ expendit, ut marcarum haud ſane, vixque etiam librarum numero ſumma illa æſtimari queat: Namque & grandem theſauri copiam e regno ſuo ſecum tulit, & ex imperatoris opibus, ubicunque locorum voluit, ſuppeditatum, in uſus ſuos accepit. Dum vero in Romana iſta peregrinatione eſſet Canutus, nemo, qui ipſum accederet, petere cibum opus habuit, omnibus ipſo ſcilicet pecunia ſatis largiente. Ex terra Flandrica Romam usque traditur pedibus iter confeciſſe: hoc ipſum confirmante poëta Sighvato:

"Hoc modo pauci
"Auſtrum verſus iter inſtituerunt,
"Annulorum datores
"Reges celſiſſimi.

Knutr *Inſtituit*

Knutr Konungr ſetti Spitala, þann er alla menn ſkylldi fæda um nott, þa er þar kæmi af Danſkri tungu: vida gaf hann oc til ſtor fe, þar ſem voru Klauſtr, eda adrir ſtorir ſtadir.

Inſtituit etiam hoſpitium, quo omnes lingua A. D. Danica loquentes, idemque iter ſuſcepturi, viatores noctu exciperentur. Denique ingentem numorum copiam in cænobia aliaque ſacra loca paſſim erogavit.

ANDLAT KNUTZ.

Enn er Knutr Konungr kom aptr til Englanndz i riki ſitt, þa feck hann ſiúkleik, oc var fyrſt med þvi moti, ſem guluſott er köllud: hann la lengi um ſumarid, oc um hauſtid anndadiz hann Idus Novembris: þat var i borg þeirri, er heitir i *) Morſtr: þat er mikil höfudſtadr: oc er hann þar jardadr: þa hafdi hann at alldri XVII vetr oc XX: þa hafdi hann verid konungr yfir Danmörku VII vetr oc XX, enn radit fyrir Englandi IIII vetr oc XX enn fyrir Noregi VII vetr, þat er allra manna mal, at Knutr Konungr hafi rikaztr verid oc vidlendaztr konunga a Nordr-löndum.

DE MORTE CANUTI.

Redux in ſuum Angliæ regnum rex Canutus morbum contraxit: quo, primum aurugini non abſimili, poſtquam diu per æſtatem conflictatus fuerat, tandem tempore autumnali, idibus Novembris, moritur Morſtriæ, quæ 1035. *urbs magna in eo regno & primaria, ibique ſepelitur. Agebat tunc trigeſimum ſeptimum ætatis annum; Danicum regnum tenuerat viginti ſeptem annis, Anglicum viginti quatuor, Norvegiam ſeptenis. Magnitudo Canuti & potentia omnium in ore verſatur, qua ſupra cunctos ſeptentrionis reges extollitur; neque enim quisquam eorum latius imperitavit.*

FRA KNUTI KONUNGI.

Knutr Konungr hefir verid örvaztr konunga a Nordr-löndum, þviat þat er ſannliga ſagt, at eigi hafdi hann þat midr um-fram adra konunga, hverſu mikit fe hann veitti i vingiafer, a hverju ari, helldr enn hitt, at hann tok miklu meira i ſkatta oc ſkylldir a hverju ari af

DE REGE CANUTO.

Verum neque iſtud omittendum, quod ex regibus, quos ſeptentrio habuit, nullius tantopere liberalitas, quam Canuti regis celebretur, adeo ut ex vero commemoratum ſit, ipſum non minus in donariis quotannis largiendis ceteros reges ſuperaſſe, quam in eo, quod e tribus potentiſſimis regnis plus tributorum

T

*) *Leg.* Munſtr.

A. D af III þiod-löndum, enn hverr sa annarra er hafdi eitt Konungs riki fyrir at rada; oc þo þat med, at England er audgazt at lausafe allra nordrlannda. Þat var eitt mark um örleik hans, at madr er nefndr Þorarinn Lof-tunga, Islennzkr: hann var skalld mikid, oc hafdi hann bunndiz a höndum Konungum, oc ödrum, rikum mönnum, langa æfi, oc var þa gamall er hann sotti til fundar vid Knut Konung, oc hafdi ort kvædi um kann, enn þat var þa, er hann geck fyrir Konungin, oc kvaddi hann: oc spurdi ef hann villdi hlyda til kvædis, er hann hafdi ort um hann: enn þat var þa, er konungr sat yfir bordum, oc vist var up-tekin. Menn nockorir stödu fyrir bordinu, þeir er töludu mal sitt, oc hlyddi Konungr þeim fyrst, enn er þeir luko sinni rædu, þa mællti Þorarinn: þviat hann var madr konungdiarfr, oc hafdi opt flutt mal sitt fyrir höfdingium: Herra, segir hann: Enn vil ec bidia, at þer heyrid kvæde mitt, oc mun ydr þat skömm dvöl vera, þviat þat eru far visur. Knutr svarar, oc leit til hans helldr reiduliga: þat hefir engi madr fyrr giört vid mik enn þu, at yrkia um mik dræplinga, oc vittu þat vist, at a morgin, at dögurdar mali, kom þu her oc flyt mer þa þrituga drapu, eda lengri, þa er þu hafir nu

torum ac redituum quotannis in ærarium intulerit, quam qui uni tantum regno præessent. Cui accidit, quod inter omnes septentrionales terras, opum ac thesaurorum Anglia facile sit ditissima. Liberalitatis ejus, inter alia exempla, hæc fidem faciunt Vivebat iis temporibus Thorarinus Loftunga, quod cognomen lingva laudantem notat, natione Islandus poëtica facultate insignis. Is in aulis regum principumque diu commoratus, exactæ jam ætatis erat, cum Canutum regem adiret, carmen quod de eo pepigerat, oblaturus. Accedit igitur regem Thorarinus, salutatumque rogavit, vellet carmen recitanti, quo ipsum celebrarat, aures præbere. Forte isto tempore mensæ assidebat rex, ferculis jam tamen remotis: adstabant autem ante mensam homines, qui coram rege causas suas agebant, iisque a rege primum opera dabatur. Quis dicendi finem facientibus, Thorarinus eum rursus compellans (audebat enim satis libere cum ipso loqui, ut qui sæpe alias coram principibus verba fecerat) sic affatur: Iterum, domine, te oro, ut cantilenam meam audias, in quo non multum temporis absumes, cum paucis tantummodo constet versibus. Canutus vultu iracundo eum intuens, ait: "Tu igitur non vereris, "quod præter te nemo ausus est, exigua de "me carmina componere? istud vero scito, "quod nisi crastina die, ac sub prandii qui-"dem tempus huc redeas, cantilenamque tri-"ginta vel plures strophas complexam ejus-dem

nu ort um mik, a þeſſi ſtundu, enn at odrum koſti ſkalltu deyia. Þa geck Þorarinn i brott, oc tok at yrkia drapu um Knut Konung, oc er ſu drapa köllud Höfudlauſn, oc nytti hann allt or flockinum þat er ſva matti, oc eptir um daginn flutti hann kvædit at konungs bordi, oc tokz honum ed bezta. Konungr launadi honum kvædit, oc gaf honum L marka ſkírra. Sidan orti Þorarinn adra drapu um Knut Konung, oc er þat köllud Tug-drapa: Þar ſegir ſva:

Giölld hefi ek marka
Malm dyns fyrir hlyn
Fram fim-tigu
For viſt borid
Þeirra er veitti
Vig-hagr fyrir brag
Mer mord-ſtorir
Mann-balldr er ec fann.

Knutr Konungr gaf Berſa Skalld-torfu ſyni tva gull-hringa, er badir ſtodu mörk, oc þar med ſverd gullbuit. Sva ſegir Sighvatr Skalld:

Knutr hefir ockr enn itri
All-dad göfugr badum
Hendr er hilmi fundum
Huns ſkrautliga bunar:
Þer gaf hann mörk eda meira
Margvitr oc hiör bitran,
Gullz rædr giörfa öllu
Gud fialfr, enn mer halfa.

"dem ſenſus & argumenti, ſed auctiorem A. D.
"ea, qvam te nunc recitaturum dixiſti, ad-
"feras, capite poenas ſis daturus. Abiens extemplo Thorarinus, nihil prius habuit, qvam ut cantilenam de Cnute rege conficeret, eam ſcilicet, qvæ inde capitis redemtio appellata: eidemqve cuncta in priori illa qvæ exſtabant, qvantum pote, intexuit. Hanc poſtridie ante menſam regis recitat diſerto ore, munusqve a Cnuto recipit, qvinqvaginta marcarum argenti puri. Poſtea idem Thorarinus alteram de Cnuto cantilenam condidit, qvæ Tug-drapa dicitur, atqve in ea hæc leguntur.

"Pretium ego marcarum qvinqvaginta
"Exhibui ſane æriſono (i. e. Regi bellicoſo.)
"Iſtas idem donavit
"Mihi pro carmine
"Heros bellator,
"Qvem adii,
"Hoſtes cædendi peritiſſimus.

Idem Rex Berſoni Skalld-torfæ filio duos ex auro annulos, qvi pondere ambo marcam æqvabant, nec non ornatum auro gladium dono dedit, Sigvato poëta teſte:

"Præclariſſimus ille Canutus,
"Virtutum nobilitate inclytus,
"Utriqve noſtrum,
"Cum ipſum adiremus navibus imperantem,
"Manus muneribus ſuis pulchre implevit.
"Tibi rex ſapiens integram marcam auri
"Vel plus dedit, gladiumqve acutum,
"Dei omnia in poteſtate habentis donum;
"Mihi vero (marcam) dimidiam.

Mortuo

A. D. Þa er Knutr Konungr anndadiz i Englanndi, endiz ſa enn mickli hofdingſkapr Danakonunga, er þeir langfedgar hofdu haft, at hverr enn ſidarri hafdi meira riki enn hans fadir.

Mortuo in Anglia Canuto rege, magna illa Daniæ regum potentia, qva & ipſe & majores ipſius clarverant, finem habuit. Etenim de illis poteſt dici, qvod unusqvisque, propagatis finibus, amplius parente ſuo imperium adeptus fuerit.

UM RIKI KNUTS A SKOTLANDI.*)

Fyrr var ſva komit at Knutr redi oc fyrer miklum hluta af Skotlandi var þat fyrer ſkömmu, adr hann kærdi um Noreg a hendor Olafi konungi Haraldſyni, at til hans komo tveir konungar nordan af Skotlandi, af Fifi, oc gaf hann þeim upp reidi ſina, oc lönd þau öll, er þeir höfdo ádr átt, oc þar med ſtórar vingiafir. Þá qvad Sighvatr:

Hafa allframir iöfrar
Ut ſin höfot Knuti
Færd or Fifi nordan
Fridkaup var þat midio:
Seldi Olafr aldri,
Opt vá ſigr hinn Digri,
Haus í heimi þvíſa
Hann eingom ſva manni.

DE IMPERIO KANUTI IN SCOTIA.

Præterea res eo proceſſerat, ut Canutus magnam partem Scotiæ, ſubegiſſet. Etenim non erat diu ante, qvam Norvegiam ab Olavo Rege Haraldi filio, ſibi regendam tradi petierat, ut a borea ex Scotia duo Reges eum adierunt, ex Fifa, qvibus conceptam remiſit iram, terrasqve poſſidendas reliqvit, qvas antea tenuerant, additis qvalia amicis dari ſolent, ingentibus donis. Hic ita cecinit Sighvatus:

Attulere multum potentes Reges
Suum (qvisqve) caput (Regi) Kanuto
(Venientes) ex Fifa à borea usqve,
Pacem (re ea) redimentes, media.
Commiſit (aſt) Olafus (ille) nunqvam,
Sæpe ſortitus victoriam eſt Craſſus,
Caput in orbe terrarum hocce,
Ipſe nemini cuiqvam hominum.

FRA KNUTI OC SVEINI.

Knutr var manna meſtr vexti, oc ſterkr at afli, manna fridaztr, nema nef hans var þunt, oc eigi lagt oc nackvad biugt: hann var lioshtadr, fagr-harr, oc miöck hærdr,

DE CANUTO ET SVENONE.

Canutus magna corporis ſtatura fuit, vir inſigni robore, omniumqve formoſiſſimus, excepto, qvod naſum haberet tenuem, eminentem, & aqvilinum: facie erat candida, capilo

*) Hæc de Scotia ex Snorrone Tom. II. p. 214. excerpta. Cætera vero, qvibus res Canutum inter & Olaum geſtæ narrantur ibidem, appendici inſeruntur.

hærdr, hverium madr var hann betr eygdr, bædi fagr eygdr: han var örr madr (hermadr) mikill, oc enn vapndiarfasti, sigr-sæll, hamingiu madr mikill um alla hluti, þa er til rikdoms heyrdi. Ecki var hann stor-vitr madr, oc sva Sveinn Konungr med sama hætti oc enn adr Haralldr oc Gormr, at þeir voru öngir speckingar at viti.

capillo decoro & prolixo, oculis elegantissimis, claris nempe atque acribus. Liberalis imprimis, bellator egregius, mirabili in pugnando audacia, victoriosus, ac in omnibus ad potentiam acquirendam felix & fortunatus. Ceterum non acuto admodum ingenio, in quo regi Svenoni videbatur, atque illo prioribus, Haraldo & Gormoni similis; quippe qui a mentis acumine & sapientia neque multum laudis promeruerunt. A. D.

FRA HAURDA KNUT.

Haurda Knutr, son Gamla Knutz, tok riki allt i Danmörku eptir födur sinn: enn Haralldr, annarr son Gamla Knutz, tok riki yfir Englanndi eptir födur sinn. Þa kom til Englanndz Jatvardr enn Godi Adalradsson, brodir þeirra Haralldz oc Haurda Knutz: hafdi hann i Englanndi gott yfirlat, sem vert var. Tveim vetrum eptir andlat Gamla Knutz andadiz Gunnhilldr drotning i Saxlanndi, dottir Knutz konungs, er Heinrekr Keisari hafdi att: Enn sim vetrum sidarr andadiz Haralldr Knutzson Engla Konungr, oc er hann jardadr hia fodur sinum i Morstr: tok þa Haurda-Knutr, brodir hans, bædi rikin England oc Danmörk. Enn Magnus, son Olafs ens Helga, svarabrodir Haurda Knutz, red þa Noregi, sva sem ritad er i Æfi Noregs Konunga. Enn tveim vetrum

DE HORDA-KNUTO.

Horda-Canutus, filius Canuti Senioris defuncto patre, totum Daniæ regnum accepit. Haraldus vero filiorum Canuti alter, Angliæ rex post patrem constituitur. Tum & in Angliam venit Jatvardus Bonus, Adalradi filius, frater Haraldi & Horda-Canuti, atque in Anglia magnum uti par erat, honorem consecutus est. Biennio post mortem Canuti Senioris obiit Gunhildis Saxoniæ regina, filia Canuti regis, quam in matrimonio habuerat Henricus imperator. Quinquennio vero deinde fato 1040. *fungitur Haraldus Canuti filius rex Angliæ, apud patrem suum Morstriæ humatus. Itaque utrumque regnum, Anglium scilicet & Daniam, Horda-Canutus adipiscitur. Eo tempore Magnus Bonus, filius Olai Sancti, juratus frater Horda-Canuti, Norvegiæ præfuit, quemadmodum in memoriis regum Norvagicorum traditur. Post duos,* 1042. *a morte*

A. D eptir andlat Harallds Knutzſonar anndadiz Haurda Knutr, var hann oc jardadr i Morſtr hia Gamla Knuti fedr ſinum. Eptir dauda Haurda Knutz var aldauda enn forna ætt Dana Konunga, þa
1042. var Jatvardr Adalradsſon til Konungs tekinn yfir Englanndi: var hann þar lengi Konungr: oc eignuduz Dana Konungar alldregi England ſidan. Enn þa tok Magnus, ſon Olafs ens Helga, riki i Danmörk: var hann þa þar konungr yfir, ſem ſegir i Æfi Noregs konunga: hann red einn vetur Danmörk, adr þar hofz til rikis i moti honom Sveinn, ſa er ſagt er Magnus heti ödru nafni: hann var ſon Ulfs Jarls Þorgilsſonar Sprakalegs. Modir Sveins var Aſtridr, dottir Sveins Konungs Tiuguſkegs: var hon ſyſtir Knutz Konungs Gamla; enn modir Aſtridar var Sigridr enn Srorrada, dottir Sköglar Toſta: hon var oc modir Olafs Sænſka.

a morte Haraldi Canuti filii, annos, obiit Horda-Canutus, qvi & Morſtriæ apud patrem ſuum Canutum ſeniorem ſepultus eſt. Mortuo Horda-Cauuto antiqvum Daniæ regum ſtemma extinctum erat: ideoqve regem Angli elegerunt Jatvardum, Adalradi filium, qvi diu regno illi præfuit, atqve ita Daniæ reges Angliam nunqvam deinde recuperarunt. Danorum vero rex factus eſt Magnus, filius Olai Sancti, qvi & regni adminiſtratioueм ſuſcepit; de qvo & in vitis regum Norvagicorum perſcriptum. Hic Daniam ſolus anno rexit; antequam illam ſibi vindicaret Sveno, qvem alio nomine Magnum appellatum dicunt. Filius Sveno erat comitis Ulfonis, Thorgilſi Spracaleggi filii. Mater ei fuerat Aſtrida, filia Svenonis regis furcatæ barbæ, & ſoror regis Canuti Senioris: Aſtrida mater Sigrida Facinoroſa, Skoglar-Toſtonis filia, qvæ & Olaum Svecum peperit.

FRA LANNDZ SKIPAN I DANMORK.

Danmörk er mikit riki, oc liggr miok ſundr lauſt. Enn meſti hlutr Danarikis heitir Jotland: þar liggr ed ſydra med hafi: þar er hinn ſynzti Byſkups ſtoll i Danmork i Heidabæ, oc er i þeim byſkups domi halft fiorda hundrad kirkna, enn XXX. ſkipa oc C. Konungi til utbods

DE DIVISIONE TERRARUM REGNI DANIÆ.

Regnum Daniæ amplum eſt, ac diviſis mari interfluente partibus, diſperſum. Potiſſima ejus pars Jutia dicitur; hæc meridiem verſus oceano alluitur. Epiſcopalis ſedes in Dania maxime auſtralis, Slesvici eſt; in illo epiſcopatu templa ſunt trecenta qvinqvaginta, naves vero, regi ad belli uſum

utbods. Annarr byſkups ſtoll er a Jotlandi, þar er heitir i Ripum: i þvi byſkups riki eru IIII kirkiur oc XX ens fiorda hundrads, enn XII tigir ſkipa Konungi til utbods. Þridi Byſkupsſtoll er a Jotlanndi, er heitir i Ar-oſi: i þvi byſkups riki eru CC. kirkna oc X kirkiur, enn konungi IX tigir ſkipa til utbods. Fiordi byſkupsſtoll i Jotlanndi heitir i Vebiörgum: i þvi byſkups riki eru L kirkna oc CC, enn C ſkipa konungi til utbods. Limafiördr heitir a Jotlanndi: hann er mikill fiördr oc nafnfrægr: hann gengr af nordri til ſudrs: or nordan verdum Limáfirdi er miott eid veſtr til hafs, er heitir Harallds eid: þar let Haralldr konungr Sigurdarſon draga yfir ſkip ſin, þa er hann komz undan ofridi Sveins konungs Ulfsſonar, ſem ſagt er i ſögu Harallds konungs. Fyrir veſtan Limafiord er þat riki, er heitir Vendilſkagi, oc vikr til nordrættar: þar er enn fimti byſkupsſtoll i Danmörk, i þeim ſtad, er heitir i Jörungi: I þvi biſkups riki er halft annad hundrad kirkna, enn L ſkipa konungi. Jotlanndz ſida heitir allt veſtan fra Vandilſkaga, oc ſudr til Ripa. Milli Jotlanndz oc Fions gengr Medalfararſund.

A

uſum inde exhibendæ, centum triginta. Secundus in Jutia epiſcopatus habetur Ripis; in illo templa ſunt trecenta viginti quatuor, duodecim vero inde navium decades regi ad uſum belli debentur: Tertius epiſcopatus Jutiæ eſt Aroſiæ: Hic templa numerantur ducenta decem, naves autem regi ad bellum parent nonaginta. Quartus in eadem provincia Vibergi eſt, quæ dioeceſis ducenta & quinquaginta continet templa, eademque ad uſum commemoratum naves repræſentat centum. Sinus partem Jutiæ dividens Limicus dicitur: hic magnus eſt & celebris, a ſeptentrione in meridiem vergens. Inter Limicum ſinum, qua ſeptentrionem & oceanum occidentalem ſpectat, iſthmus tenuis conſpicitur, vulgo Haraldi iſthmus dictus, poſtquam per illum ſuas naves Haraldus Sigurdi filius curavit trahi, quo Svenonis regis, Ulfonis filii, manus effugeret, quemadmodum in regis Haraldi hiſtoria traditum. Ad occidentale Limici ſinus latus regio eſt, quæ Vendilskagi appellata, aliquantum ad boream ſe flectit, iſta quintam Daniæ ſedem epiſcopalem habet in urbe, quæ Jorungia dicitur. Complectitur vero dioeceſis templa centum quinquaginta, navesque regi ſuppeditat quinquaginta. A Vendilskago, totius provinciæ oram, quæ ad occidentem eſt, atque ad Ripas usque verſus meridiem extenditur, latus Jutiæ nominant. Inter hanc provinciam & Fioniam fretum Medalfararſund jacet. In Fionia vero ſextus A. D.

tus

A. D. A Fioni er enn VI byſkupsſtoll i Danmörk I þeim ſtad er heitir i Odinsey: i þvi byſkups riki eru CCC kirkna oc X tigir ſkipa konungi. Milli Fions oc Siolanndz gengr Belltis ſund. I Siolandi er enn VII byſkupsſtoll i Danmörk, i Roiskelldu: I Sio-lanndz byſkupsdæmi eru XI kirkiur ens ſimta hundrads, enn XX ſkip oc C konungi. Fyrir nordan Sioland er Eyrarſund: enn fyrir nordan Eyrarſund liggr Skani oc Halland. A Skani er Erkibyſkopsſtoll i Lunnd i: ſa er biſkupsſtoll enn atti i Danmörk. I þvi byſkupsriki er halft fiorda hundrad kirkna oc III kirkiur, enn halft annat hundrad ſkipa konungi: ſa er byſkupsſtoll rikaztr i öllu Dana konungs riki. Milli þeſſa lannda, er nu er frafagt, Jotlanndz oc Skani, liggia ſtor oc mörg Ey-lönd, þau er adr eru eigi nefnd. Sams ey er unndir Aroſs byſkup: Hlesey er undir Vebiarga byſkup: þær liggia veſtr fra Fioni: Als-ey er undir Heidabæ: Laland, Erri oc Þors-lundr oc Langaland: þeſſar Veyiar eru undir byſkup a Fioni. Maun oc Falſtr eru unndir byſkup a Sio-landi. Borgundarholmr liggr auſtr i hafid fra Skani: þat er mikid riki, oc liggr unndir Erkibyſkups ſtolin i Lundi: þar eru XII konungsbu, oc XIII kirkiur. Þeſſi lönd öll, er, nu eru nefnd, liggia undir Dana konungs riki, oc eru þau bædi víd

tus eſt Daniæ epiſcopatus in urbe, qvæ Othinia dicitur. In hujus dioeceſis ambitu trecenta continentur templa, decemqve navium regiarum decades hinc mittuntur. A Sælandia freto Balthico dirimitur. Eſtqve in Sælandia epiſcopatus regni ſeptimus, cujus ſedes in urbe Roſcildenſi, templa autem qvadringenta undecim exiſtunt, navesqve regiæ centum viginti ad bellum exeunt. Ad boreale Sælandiæ latus fretum Eyrarſund ſe offert, cui a borea Scania & Hallandia objacent In Scania archiepiſcopalis ſedes eſt Lundiæ, qvæ Daniæ epiſcopatuum octava. in ejus dioeceſi templa trecenta qvinqvaginta tria, naves regias numerant centum qvinqvaginta. Hæc inter omnes Daniæ epiſcopales ſedes eſt ditiſſima. Ceterum inter commemoratas terras, Jutiam nempe & Scaniam, multæ inſignes jacent inſulæ, necdum enumeratæ: in qvibus Samſoa epiſcopo Aroſienſi ſubjacet. Leſoa Vibergenſi. Has Fionia ad occidentem reſpicit. Ex aliis qvinqve Alſoa Slesvico ſubeſt, Lalandia, Arroa Toſſingia & Langelandia ad epiſcopatum Fionenſem pertinent. Moeona vero & Falſtria ad Sælandicum. Bornholmia, Scaniæ ad orientem obverſa, oceanoqve circumfuſa, ſatis magna præfectura eſt, Lundenſi archiepiſcopo ſubjecta; Duodecim villas regias, & qvatuordecim templa inſula ea ſuſtinet. Hæ omnes jam dinumeratæ terræ regionesqve Danorum regi parent, ſuntqve eædem

cum

vid oc fiöllmenn. Þessi lönd voru at fornu margra konunga riki.

cum spatiis suis amplæ, tum incolarum frequentes. Vetustioribus autem seculis sub imperio multorum regum divisæ ditiones fuere. A. D.

FRA EINARI JARLI OC BRUSA JARLI.

Efter fall Sigurdar Jarls i Brians orrosto, voro þeir brædor Sumarlidi, Brusi, Einar til Jarla teknir; þeir brædor Einar oc Brúsi voro úlikir í skaplyndi: Brúsi var hógvær oc samsmadr mikill, vitr oc málsniall oc vinsæll. Einar var stirdlyndr, fálátr oc oþídr, ágiarn oc fegiarn oc hermadr mikill. Sumarlidi var líkr Brúsa í skaplyndi, oc var hann ellztr, oc lifdi skemst þeirra brædra; hann var sóttdaudr. Eptir andlát hans taldi Þórfidr til sins luta í Orkneyom. Einar svarar því, at Þórfinnr hefdi Katanes oc Sudrland, þat ríki er ádr hafdi átt Sigurdr Jarl fádir þeirra: oc taldi hann þat miklo meira enn þridiúng Orkneya; oc villdi hann eigi unna Þorfinni skiptis. Enn Brúsi let uppi skipti fyrir sína hönd, oc vil ec, segir hann, ecki ágirnaz at hafa meira af löndom, enn þann þridiúng, er ec á at frialso. Þá tók Einar undir sic tvo luti eya; gördiz hann þá ríkr madr oc fiölmennr;

U var

DE EINARO JARLO ET BRUSIO JARLO.

Cæso in prælio Brianico comiti Sigurdo, 1014.
successerunt fratres Sumarlidius, Brusius & Enarus; Einarus & Brusius ingenio erant dissimiles. Brusius erat insigni mansvetudine atque pacis studiis deditus, vir prudens, facundus ac amicis felix. Einarus (contra) erat duri ingenii, verborum parcus, aditu difficilis, temerarius & avarus, nec non insignis bellator. Sumarlidius ingenio similis erat fratri Brusio, fratrum natu maximus, sed inter illos brevissimæ vitæ, qui sua morte obiit. Post mortem ejus, Thorfinnus (tertiam) partem Orcadum, ut suam sibi cedi postulavit, cui respondit Einarus, Thorfinnum Katanesiam tenere atque Sudurlandiam, quod regnum antea fuerat patris ipsorum Sigurdi Jarli, quodque triente Orcadum majus longe censuit, quare Thorfinnum in divisionem admittere noluit. Ast Brusius, sua pro parte, divisionem admisit, dicens, se eo avaritiæ nolle protedere, ut majorem vellet insularum partem, quam trientem, quæ sua jure erat. Tum Einarus duas sibi subjecit insularum trientes; unde vir potens factus, atque magna militum multitudine stipatus,

Sæpe

A. D. 1014. var opt á ſumrom í hernadi, oc hafdi útbod mikil í landino; enn allmisiafnt vard til fengiar í víkingonni. Þá tok bændom at leidaz þat ſtarf; enn Jarl hellt fram med freko öllom álögom, oc let eingom manni lýda móti at mæla. Einar Jarl var hinn meſti oſtopamadr. Þá gerdiz í hans ríki hallæri af ſtarfi oc fe-koſtnadi þeim, er bændor höfdo. Enn í þeim luta lands er Brúſi hafdi, var ar mikit oc hóglífi: bændom var hann vinſæll.

ſæpe per æſtates piraticæ operam dedit, cui rei multas naves copiasque per inſulas imperavit, non eo ſemper, qui ſperabatur, expeditionum iſtarum piraticarum eventu. Tum colonos tædium cepit iſtius negotii: aſt Jarlus in tributis omnibus exigendis pervicax, nemini expediturum aſſeruit, hac in re ſibi contradicere. Erat Einarus Jarlus vir maxime inſolens atque contumax. Hinc ejus in regno, ob labores atque impenſas iſtas, ingraveſcere coepit annona, partem inſularum, quam tenuit Bruſius, beante annonæ maxima felicitate vitæque commodo uſu; civium (ergo) amore felix erat (Bruſius).

FRA ÞORKELI AMUNDASYNI.

1016. Madr het Ámundi ríkr oc audigr: hann bió í Kroſsey í Sandvík á Hlaupandaneſi: Þórkell het ſon hans, oc var hann allra manna gervigligaſtr í Orkneyom. Ámundi var hinn vitrazti madr, oc einna manna meſt virdr í eyonom. Þat var eitt vár, at Einar Jarl hafdi þá útbod enn, ſem hann var vanr: enn bændor kurrudo illa, oc báro ſyrir Ámunda, oc bádo hann mæla þeim nockora forſtödo vid Jarl. Hann ſvarar: Jarl er óálýdinn, oc telr eigi ſtoda mano at bidia Jarl neinar bænir um þetta;

DE THORKELO AMUNDI FILIO.

Amundus nomine dictus eſt vir potens & dives, qui habitavit in inſula Kroſseya, in Sandvik in Hlaupandaneſio. Filius ejus nominatus eſt Thorkelus, vir omnium in Orcadibus animi & corporis dotibus præſtantiſſimus. Amundus erat inſigni ſapientia vir, atque omnium in inſulis honoratiſſimus. Accidit vere quodam, ut Einaro Jarlo, pro more ſolito, navibus & militibus imperatis, expeditionem parante, murmurantes male coloni, rem ad Amundum deferrent, quem rogarunt, ut apud Jarlum intercedendo, ſibi auxilio cuiqvam eſſet. Reſpondit ille, Jarlum non eſſe, cui facile perſvaderi poſſet, addens, ſupervacaneum eſſe, apud eum hac de re intercedere; ut

jam

þetta; enn vinatta var Jarls er gód, at
ſva búno: enn mer þickir vid voda búit,
ef ver verdom rángſáttir, vid ſkaplyndi
hvarratveggiá: mun ec mer, ſegir Ámun-
di, eingo afſkipta. Þá ræddo þeir þetta
vid Þórkell: hann var traudr til, oc
het þó umſídir, vid áeggian manna.
Ámunda þótti hann of brátt heitit hafa.
Enn er Jarl átti þíng, þá mælti Þórkell
af hendi bænda, oc bad Jarl vægia
mönnom um álögor: oc taldi upp naud-
ſyn manna. Enn Jarl ſvarar vel, oc
ſegir, at hann ſkylldi mikils virda ord
Þórkels. Ec hafda nú ætlat ſex ſkip
or landi at hafa; enn nú ſkal eigi meir
hafa enn þriú. Enn þú Þórkell bid
eigi optar ſlíkrar bænar. Bændor þöck-
udo vel Þórkeli lidveitzlo ſína. Fór
Jarl í Víking, oc kom aptr at hauſti.
Enn eptir um várit hafdi Jarl ſömo
bod, ſem hann var vanr, oc átti þíng
vid bændor: þá taladi Þórkeil enn, oc
bad Jarl vægia bændom. Jarl fagdi þá
reidoliga, at lutr bænda ſkylldi þá verſna
vid hans umrædo: gerdi hann ſic þá
ſva reidan oc ódan, at hann mælti, at
þeir ſkylldi eigi annat vár bádir heilir
á þíngino; oc ſleit ſídan því þingi.
Enn er Ámundi vard vís hvat þeir
Þórkell oc Jarl höfdo vidmælz, þá bad

jam res erant conſtitutæ, ſe inter atque A. D.
Jarlum ſtare amicitiam ſartam: ſibi autem
videri res in periculo verſari, ſi discordes
fierent, pro ingenio, quod utriusque erat;
quare negavit Amundus, ſe hujus negotii
fieri velle participem. Tum ad Torkellum
rem detulere, qui ad preces eorum tardus,
tandem tamen ſe facturum promiſit, perſua-
ſionibus illorum motus. Amundo viſus eſt
juſto celerius rem promiſiſſe. Comitia cele-
brante Jarlo, vice colonorum locutus Thor-
kellus, rogavit Jarlum, vellet colonis re-
laxationem tributorum concedere, quæ illos
premebant, recenſens neceſſitates. " Bene
reſpondens Jarlus, dixit ſe precibus Thor-
kelli multa daturum: fuit mihi, inquiens,
propoſitum, ex inſulis ſex naves imperare,
aſt nunc non plures imperabo, quam tres.
Sed noli, Tu Thorkelle, talia me ſæpius
rogare. „ Coloni pro præſtito auxilio Thor-
kello gratias prolixe egerunt. Ad expedi-
tionem piraticam profectus Jarlus autumno
rediit. Sequenti autem vere eadem, quæ 1017.
antea ſolitus fuerat, imperans Jarlus cum
colonis comitia habuit: tum Thorkellus ite-
rum locutus rogavit Jarlum, vellet colonis
onera levare. Verum Jarlus ad id reſpon-
deus ira ſuccenſus, ejus rogatu tam deterio-
res futuras colonorum conditiones, eo iræ in-
ſanientis proceſſit, ut diceret, proximo vere
comitiis utrumque non adfuturum ſalvum,
quo dicto, comitia iſta ſolvit. Certior factus
Amundus, quæ inter ſe locuti fuerant Thor-
kellus

A.D. 1017. hann Þorkell á brot tara, oc fór hann yfir á Katanes til Þorfinnz Jarls. Þórkell var þar lengi síðan oc elskadi Jarl, er hann var úngr; oc var hann síðan kalladr Þórkell Fóstri, oc var hann ágætr madr.

kellus atque Jarlus, Thorkellum rogavit, ut ex insulis cederet, qui in Katanesiam transvectus, ad Thorfinnum Jarlum, & diu ibi commoratus, dictum Jarlum juvenem educavit, quare postea nominatus est Thorkellus Nutritius, vir (alias) præclarus & honoratissimus.

SÆTT JARLANNA.

Fleiri voro þeir ríkismenn er flýdo or Orkneyom ódol sín fyrir ríki Einars Jarls: flýdo flestir yfir á Katanes til Þórfinnz Jarls. Enn sumir flýdo or Orkneyom til Noregs, enn sumir til ymissa landa. Enn er Þórfinnr Jarl 1017. roscknadiz, þá gerdi hann bód til Einars bródor sins, oc beiddi af hönom ríkis þess, er hann þóttiz eiga í Orkneyom; enn þat var þridiúngr eya. Einar tók því óbrátt at minka ríki sitt. Enn er Þórfinnr spurdi þat, þá býr hann lid út af Kataness, oc fer út í eyar. Enn er Einar Jarl vard þess vís, samnar hann lidi, oc ætlar at veria löndin. Brúsi Jarl samnar oc lidi, oc ferr til mótz vid þá, oc ber sættarord í milli þeirra. Vard þat at sætt med þeim, at Þórfinnr skylldi hafa þridiung landa í Orkneyom, sva sem hann átti at retto: enn Brúsi oc Einar lögdo saman sinn luta; skylldi Einar hafa einn forrædi fyrir

PAX INTER JARLOS SANCITA.

Plures fuere, qui ex Orcadibus, prædiis avitis relictis, aufugere viri potentes, dominandi impotentia Einari coacti, quorum plerique in Katanesiam fugiebant, ad Thorfinnum Jarlum. Quidam autem ex Orcadibus aufugere in Norvegiam, in diversas terras alii. Verum ubi ætate abolevit Thorfinnus Jarlus, missis ad fratrem Einarum nuntiis, regnum sibi cedi postulavit, quod in Orcadibus suum esse putavit, trientem nempe insularum. Tardius ad regnum suum minuendum erat Einarus; cujus rei certior factus Thorfinnus, imperatis ex Katanesia copiis, in insulas transit. Quod ubi innotuit Einaro, collectis ille copiis, defensionem terrarum (suarum) parat. Brusius quoque Jarlus, copiis & armis paratis, eorum in occursum tendit, pacis inter eos factus nuntius & conciliator; quæ (etiam) ea lege est sancita, ut Thorfinnus trientem terrarum in Orcadibus acciperet, quæ ejus jure erat, Brusius autem & Einarus suas partes jungerent, quibus solus præesset Einarus; quod si alter-

fyrir þeim. Enn ef misdaudi þeirra yrdi, þá ſkylldi ſá þeirra lönd taka eptir annan, er lengr lifdi. Enn ſá máldagi þótti þá eigi iafnligr; þvíat Brúſi átti ſon er Rögnvalldr het, enn Einar var ſonlauſs. Setti þá Þórfinnr Jarl ſína menn til at vardveita ríki þat, er hann átti í Orkneyiom: enn hann var optazt á Kataneſi. Einar Jarl var optaz á ſumrom í hernadi um Írland oc Skotland oc Bretland.

ſi alterutrius maturior contingeret mors, utriusque terras acciperet ſuperſtes. Quæ conventio ex æquo & bono non viſa eſt facta, cum Brufio eſſet filius, nomine Roguvalldus, aſt Einaro nullus. Thorfinnus poſtea Jarlus, conſtitutis ſuorum, qui regnum, quod in Orcadibus ſuum erat factum, tuerentur, ipſe in Kataneſia ſæpe commorabatur. Einarus Jarlus per æſtates ſæpius in piratica verſabatur, circa littora Hiberniæ, Scotiæ & Bretlandiæ. A. D. 1017.

DRAP EYVINDAR URARHORNS.

Þat var eitt ſumar, er Einar Jarl heriadi á Írland, at hann bardiz í Ulfreksfirdi vid Konofogor Íra konung, ſva ſem fyrr var ritat, at Einar Jarl feck þar óſigr míkinn oc mannlaat. Annat ſumar eptir fór Eyvindr Úrarhorn veſtan af Írlandi, oc ætladi til Noregs: enn er vedr var hvaſt, oc ſtraumar ófærir, ſner Eyvindr þá til Asmundarvogs, oc lá lá þar nockora hríd vedrfaſtr. Enn er þat ſpurdi Einar Jarl, þá hellt hann þángat lidi miklo, tók þar Eyvind oc let drepa, enn gaf grid fleſtom mönnom hans, oc fóro þeir auſtr til Noregs um hauſtit, oc komo á fund Olafs konungs, oc ſögdo hönom frá aftöko Eyvindar, kon-

CÆDES EYVINDI URARHORN.

Accidit æſtate quadam, piraticam in Hibernia exercente Einare Jarlo, ut in ſinu Ulfreksfiord cum Conchobaro, Hiberniæ Rege, manus conſereret, prout ſupra eſt ſcriptum, utque inferior multum ex prælio diſcederet, multis ſuorum deſideratis. Æſtate proxime ſequente, ex Hibernia & Occidente navigavit Eyvindus Urarhorn, Norvegiam petiturus. Tempeſtate autem ingruente, cum maria reciproco æſtu ſævientia transiri non poſſent, Eyvindus verſo itinere in ſinum Asmundarvog vectus, ibi aliquamdiu ſubſtitit, vento adverſo impeditus. Cujus rei fama ad Einarum Jarlum perlata, magno cum comitatu illuc vectus, captum Eyvindum occidi juſſit, comitum vero ejus plerisque pacem conceſſit & vitam, qui orientem verſus in Norvegiam autumno vecti, Olaſum Regem convenere, cædem Eyvindi ei narran-

1018.

tes

A.D. 1018. ungr ſvarar fáo um: oc fannz þá á, at hönom þótti þat mannſkadi mikill oc miöc í þrá ſer; oc um fleſt var hann ſámæltr, þat er hönom þótti ſer ímóti ſkapi. Þórfinnr Jarl ſendi Þórkel Fóſtra út í Eyar, at heimta ſaman ſkatta ſína. Einar Jarl kendi Þorkeli miöc uppreiſt þá, er Þorfinnr hafdi haft tilkall út í Eyar. Fór Þórkell ſkyndliga or Eyonom, oc ypr á Katanes: hann ſegir Þórfinni Jarli, at hann var þeſs vís ordinn, at Einar Jarl ætladi hönom dauda, ef eigi hefdi frændor hans oc vinir hönom niósn borit. Nú mun ec, ſegir hann, þann eiga á baugi, at láta þann verda ſund ockarr Jarls, er umſkipti med oſs: enn þann koſt annan, at fara lengra á brot, oc þannog, at eigi ſe hans valld yfir. Jarl fyſti þeſs, at Þorkell ſkylldi fara auſtr til Noregs, á fund Olafs konungs: munto, ſegir hann, mikils metinn, hvar ſem þú kemr med tignom mönnom: enn ec veit beggia yckar ſkaplyndi, þitt oc Jarls, at þit munot ſkamma ſtund mundaz til. Þá bióz Þórkell, oc fór um hauſtit til Noregs, oc ſídan à fund Olafs konungs, oc var þar um vetrinn med konungi

tes. Paucis quidem ad hæc reſpondit Rex, aſſ ſentiebant omnes, hanc jacturam (fidi) hominis ei videri gravem factamque ſibi in incommodum: de rebus enim, quæ ipſi videbantur moleſtæ, plerumque pauca loquebatur. Thorfinnus Jarlus in inſulas miſit Thorkellum Nutritium, tributa collecturum. Thorkello imputavit Einarus Jarlus maximam cauſam facti contra ſe motus, quo tempore partem inſularum poſtulavit Thorfinnus. Thorkellus (igitur) ab inſulis celeriter profectus in Kataneſiam, narravit Thorfinno Jarlo, factum ſe eſſe certiorem, mortem ſibi deſtinaſſe Einarum Jarlum, niſi (eam evitaſſet) a cognatis atque amicis monitus. "Jam (ergo) inquit, id mihi animo ſedet propoſitum, conventum me inter atque Jarlum ita inſtituere, ut rerum inter nos fiat mutatio, aut, quæ altera datur rei expediendæ ratio, longius abire, illucque (proficiſci), ubi illi nihil in me licebit." Svaſit (tum) Jarlus, ut Thorkellus orientem verſus ad Olafum Regem in Norvegiam proficiſceretur, aſſereus, eum magni iri æſtimatum, ubicunqe locorum Principes conveniſſet viros, ſibi vero adeo cognita eſſe Thorkelli æque ac Jarli ingenia, ut (ſciret) illos haud diu iratum animum eſſe temperaturos. Tum Thorkellus itineri accinctus, atque autumno in Norvegiam profectus, poſtea Olafum Regem convenit, apud quem hyemem Regi admodum gratus ac amicus transegit, qui ad colloqvia Thorkellum admittens ſæpius, pro

ungi í kærleika miklom: hafdi hann Þórkell miöc vid mál ſín: þótti hönom, ſem var, at Þórkell var vitr madr, oc ſkörungr mikill: fannz konungi þat i rædom hans, at hann misiafnadi miöc fráſögo um Jarlana, oc var vinr mikill Þórfinnz, enn lagdi þúngt til Einars Jarls. Oc ſnemmindis um várit, ſendir konungr ſkip veſtr um haf, á fund Þórfinns Jarls oc ordſending, at Jarl ſkylldi koma auſtr á hans fund. Enn Jarl lagdiz eigi þá för undir höfot, þviat vinátto mál fylgdi ordſending.

pro viro, ut revera erat, prudenti atque multis nominibus claro eum habuit. Ex ejus ſermonibus id ſibi viſus eſt Rex animadvertere, quod quæ de Jarlis narrabat, admodum erant diverſa, Thorfinno Jarlo eum eſſe amiciſſimum, ſed multa Einaro Jarlo vitio vertere. Primo vere mittit Rex navem occidentem verſus per mare, ad Thorfinnum Jarlum, nec non nuntium, quo (rogavit) ut Jarlus orientem verſus profectus ſe conveniret. Hoc vero iter non tardavit Jarlus, cum nuntius Regis gratiam atque amicitiam ferret.

A. D. 1018. 1019.

DRAP EINARS JARLS.

Þórfinnr Jarl fór auſtr til Noregs, oc kom á fund Olafs konungs, oc feck þar gódar vidtökor, oc dvaldiz þar lengi um ſumarit. Enn er hann bióz veſtr, gaf Olafr konungr hönom lángſkip mikit gott med öllum reida. Þórkell Fóſtri redz þá til ferdar med Jarli: gaf Jarl hönom þat ſkip, er hann hafdi veſtan haft um ſumarit. Skildoz þeir konungr oc Jarl med kærleikom miklom. Þórfinnr Jarl kom um hauſtit til Orkneyia. Enn er Einar Jarl ſpurdi þat, þá hafdi hann fiölment, oc lá á ſkipom. Brúſi Jarl fór þá til fundar vid þá báda brædor, oc bar ſætt milli þeirra: kom enn ſva t þeir ſættoz, oc bundo þat eidom. Þór-

CÆDES EINARI JARLI.

Thorfinnus Jarlus, orientem verſus in Norvegiam profectus, Olafum Regem convenit, a quo honorifice acceptus diu ibi per æſtatem manſit. Itineri autem occidentem verſus ſe accingentem navi longa donavit Olafus Rex, & magnitudine, & omni alio apparatu eximia. Tum ſe itineris comitem illi adjunxit Thorkellus Nutritius, cui Jarlus navem dedit, qva ipſe æſtate (præterlapſa) de occidente fuerat vectus. Magna amoris ſignificatione digreſſi ſunt Rex atque Jarlus. Thorfinnus Jarlus autumno in Orcadas venit; cujus rei certior factus Einarus Jarlus, manu ingenti ſtipatus, in navibus ſe continuit. Tum Bruſius Jarlus ambos conveniens fratres, pacisqve inter eos factus interpres, iterum rem eo deduxit, ut pacem

1020.

A. D. 1020. Þórkell Fóſtri ſkylldi vera í ſætt oc vinátto med Einari Jarli; oc var þat mælt, at hverr þeirra ſkylldi veita ödrom veitzlo, oc ſkylldi Jarl fyrri fækia til Þórkels í Sandvík. Enn er Jarl var þar á veitzlo, þá var veitt et kappſamligaſta; var Jarl eigi kátr; þar var mikill ſkali, oc dyr á bádom endom. Þann dag er Jarl ſkylldi á brot fara, þá ſkylldi Þórkell fara med hönom til veltzlo- Þórkell ſendi menn á niöſn framm á leidina, er þeir ſkylldo fara um daginn. Enn er niöſnar-menn komo aptr, þá ſögdo þeir Þórkeli, at þeir fundo þrennar ſátir: oc hyggiom ver, ſegia þeir, at ſvik muni vera. Enn er Þórkell ſpurdi þetta þá freſtadi hann búnadinom, oc heimti menn ſína at ſer. Jarl bad hann búaz, oc ſegir, at mál var at rída. Þórkell ſagdi, at hann átti margt at annaz: hann geck ſtundom út, enn ſtundom inn. Elldr var á gólfino: þá geck hann inn um adrar dyr, oc eptir hönom madr, er nefndr er Hallvardr: hann var Íslendſkr madr, oc auſtfirdſkr: hann lauc aptr hurdina. Þórkell geck innar milli elldſins, oc þeſs er Jarl ſat. Jarl ſpurdi: erto eigi enn búinn? Þórkell ſvarar: nú em ec búiun; þá hió hann til Jarls, oc í höfudit; Jarl ſteyptiz á gólfit. Þá mælti Íslendingrinn:

her

pacem ſancitam juramentis ratam facerent. (Statutum fuit), ut Thorkellus Nutritius in pacem atque in amicitiam Einari Jarli reciperetur, eaque facta ſtipulatio, ut alter alteri convivium ſtrueret, atque Jarlus prior Thorkelli in Sandviko conviva fieret. Jarlus ibi convivans, maximo (quidem) quo fieri potuit, apparatu eſt acceptus; aſt hilaris non erat Jarlus. Ingens ibi erat hypocauſium, ab utroque latere breviori januam habens. Quo die diſceſſurus erat Jarlus, Thorkellus ad convivium ei comes erat futurus. Suorum quosdam præmiſit Thorkellus, viam ſpeculaturos, quam illo die erant ituri. Reverſi ſpeculatores nuntiarunt Thorkello, ſe tres poſitas animadvertiſſe inſidias, exiſtimare ſe, dolos hic & fraudes adeſſe. Hujus rei certior factus Thorkellus, apparatus ad iter tardans, ſuos ad ſe arceſſivit. Juſſit illum Jarlum itineri ſe accingere, tempus adeſſe dicens, quo abeundum erat. Reſpondens Thorkellus, multa ſibi curanda eſſe negotia, jam foribus exibat, jam domum intrabat. Ardebat acceuſus in pavimento ignis. Tum per alteram januam intrantem (Thorkellum) comes ſequebatur vir, nomine Hallvardus, homo Islandus, ex ſnibus inſulæ orientalibus ortus, qui fores clauſit. Per pavimentum, inter ignem & ſedem Jarli, medius transivit Thorkellus, qui interroganti Jarlo, anne jam erat paratus? ſe jam paratum reſpondens, Jarli caput (gladio, ſecuri) ita feriit, ut Jarlus

her ſá ec alla veſta ſángaráds, er þer dragit eigi Jarl af elldinom: hann kördi til ſpördo, oc ſetti undir hnacka-bein Jarls, oc kipti hönom upp at pallinom. Þórkell, oc þeir bádir föronautar, gengo út ſkyndiliga, adrar dyr enn þeir höfdo inngengit: ſtódo þar úti menn Þórkels med alvæpni. Enn Jarls menn tóko til hans, oc var hann þá daudr. Enn öllom felloz hendor til hefndarinnar. Var þat oc, at brádom bar at, oc vardi eingan mann þeſsa verks af Þórkeli: þviat þeir hugdo allir, at ſva mundi vera, ſem ádr var mælt, at vinátta væri med Jarli oc Þórkeli. Vero menn oc fleſtir vapnlauſir inni, enn margir ádr vinir Þórkeli gódir; bar þat til med audno þeirri, er Þórkeli var audit lengra lífs. Þórkell kafdi þá lid er hann kom út engo minna enn Jarls menn. Fór Þórkell þá til ſkips ſíns; enn Jarls menn í brot. Þórkell ſigldi þann dag þegar í brot, oc auſtr í haf: oc var þat eptir vetr nætr; oc kom hann med heilo til Noregs, oc fór þegar ſem ſkyndiligaſt á fund Olafs konungs, oc feck þar gódar vidtökor; let konungr yfir verki þeſso vel; var Þórkell med hönom um vetrinn.

lus pronus in pavimentum caderet. Tum Islandus, ſe nunqvam conſilium pejus e re ſumta vidiſſe, dicens, qvod ex igne Jarlum non extraherent, protruſa, qvam cervici Jarli ſuppoſuit, ſtipite levatum in ſede repoſuit. Thorkellus ejusqve ſocius ſe foras proripuerunt, per aliam januam, qvam qva intrarunt, ubi viri ſtabant Thorkelli, toti armati. Viri autem Jarli eum ſuſceperunt, ſed jam mortuum; qvare omnibus lapſus defuit ulciſcendi animus, ea accedente cauſa, qvod res ſubito facta, omnibus accidit inopinata, a Thorkello eam non exſpectantibus, cum crederent cuncti, qvod ſupra eſt memoratum, Jarlum & Thorkellum amicitiam intercedere. Plerique etiam, qvi rei adfuere, armati non erant, multi qvoque olim Thorkello amicitia juncti; qvæ omnia fato ſuccurrebant, à qvo longior vita Thorkello fuit deſtinata. Thorkellum (etiam) foras progreſſum, non minor ſtipabat manus, qvam Jarli implebant comites. Poſthac ad naves ſuas tendebat Thorkellus, abeuntibus qvoque Jarli viris. Eodem mox die ab inſulis navigavit Thorkellus, mareqve orientem verſus ingreſſus, poſt coeptam jam hyemem, tamen ſalvus in Norvegiam venit, ubi Olaſum Regem qvam ocyſſime conveniens, magna honoris ſignificatione ab eo eſt acceptus. Rem actam Rex laudavit, apud qvem Thorkellus hyemem transegit. A.D. 1020.

A. D 1021.

SÆTT OLAFS KONUNGS OC BRUSA JARLS.

Eptir fall Einars Jarls, tóe Brúſi Jarl þann luta landa, er ádr hafdi haft Einar Jarl: þvíat þat var at margra manna vitordi, med hverium ſkildaga, þeir Einar oc Brúſi brædor höfdo felag ſitt gert. Enn Þórſinni þótti þar rettaz, at hálfar eyar hefdi hverr þeirra: enn þó hafdi Brúſi þann vetr tvo luti landa. Eptir um várit kallar Þórfinnr til þeirra landa vid Brúſa, at hann villdi hafa helming vid Brúſa: enn Brúſi gallt eigi iákvædi til þeſs. Átto þeir þíng oc ſtefnor at þeim málom; gengo þá vinir þeirra at ſemia þeirra mál; oc kom ſva, at Þórfinnr let ſer ecki líka annat, enn hafa helming eya; oc þat med, ſagdi hann, at Brúſi þyrfti eigi at hafa meir enn þridiúng med því ſkaplyndi ſem hann hafdi. Brúſi ſvarar: ee unda því, ſegir hann, at hafa þridiúng landa, þann ec tóe eptir födr minn í arf; kalladi oc engi til þeſs í hönd mer; enn nú hefir ee tekit annan þridiúng í arf eptir bródr minn, at rettom máldögom: enn þó at ee ſe vanfærr til at deila kappi vid þic bródir, þá mun ec þó annars í leita, enn iáta undan mer ríki at ſva bóno. Þeir ſkildo ſva málſtefno þeſſa. Enn er Brúſi ſá, at hann mundi

PAX INTER OLAFUM REGEM ET BRUSIUM JARLUM.

Poſt cædem Einari Jarli, Bruſius Jarlus ſibi vindicavit partem inſularum, qvæ antea fuerat Einari Jarli: multis enim notæ erant conditiones, qvibus ſocietatem inierant fratres, Einarus atqve Bruſius. Aſt Thorfinno rectius eſt viſum, ut ſingulis fratrum ſua eſſet dimidia pars inſularum; ea tamen hyeme Bruſius duas tenuit inſularum trientes. Seqventi vere partem inſularum Bruſium poſtulans Thorfinnus, dimidiam ſibi deberi contendit; hoc vero poſtulatum Bruſius concedere noluit. Aliqvot hac de re inter illos habitis conventibus, controverſiam iſtam componere tentarunt eorum amici, eo tamen eventu, ut ſignificaret Thorfinnus, nullo alio pacto ſe velle litem componere, qvam ut dimidia inſularum pars ſua foret, addens, Bruſio non opus eſſe majori inſularum parte, qvam triente, pro illo, qvod ejus erat, ingenio. Ad qvæ Bruſius: "triente illa, inqvit, inſularum (olim) fui contentus, qvæ poſt patris obitum mihi hæreditate ceſſit, & de qva nemo mihi litem movit; aſt poſt fratris mei mortem, alterius trientis factus ſum hæres, legitima (qvæ nos interceſſit) ſtipulatione. Qvamvis autem mihi non ſuppetant vires, ad litem tecum movendam, frater, alia tamen via rem aggredi tentabo, qvam regnum meum abdicare, rebus ſic ſtantibus„; qvo dicto, conventum iſtum ſolvebant. Ceruens autem Bruſius, eas ſibi

non

mundi ciga hafa afla til at ſtanda iafnfætis vid Þórfinn, Þviat Þórfinnr hafdi ríki miklo meira oc trauſt af Skota konungi módrfödor ſínom; Þá red Brúſi Þat af, at fara or landi, auſtr á fund Olafs konungs, oc hafdi med ſer Rögnvalld ſon ſinn; var hann Þá X vetra gamall. Enn er Jarl hitti konung, Þá tóc hann hönom vel. Enn er Jarl bar upp erindi ſín, oc ſagdi konungi allan mála vöxt, Þann er var med Þeim brædrom, oc bad konung, at veita ſer ſtyrk, til at hallda ríki ſíno; baud Þar framm ímót fullkomna vinátto ſína. Konungr ſvarar, oc tóc Þar fyrſt til máls, er Haralldr hinn Hárfagri hafdi eignaz ódöl öll í Orkneyom; enn Jarlar höfdo haft iafnan ſidan lönd Þau at leni, enn alldregi at eign. Er Þat til iártegna, ſegir hann, at Þá Eiríkr Blódöx oc ſynir hans voro í Orkneyiom, voro Jarlar Þeim lýdſkylldir. Enn er Olafr Tryggvaſon frændi minn kom Þar, Þá gerdiz Sigurdr Jarl, fadir Þinn hans madr. Nú hefir ec tekit arf allan eptir Olaf konung. Vil ec gera Þer Þann koſt, at Þú geriz minn madr; mun ec Þá ſá Þer eyiarnar í len; ſkulo ver Þá freiſta, ef ec veiti Þer minn ſtyrk, hvart betr ſkal at halldi koma, enn Þórſinni bródr

non eſſe vires, quibus pari procedere poſſet A. D. 1021.
paſſu cum Thorfinno, cum regnum multo majus eſſet Thorfinno, nec non auxilium a Scotorum Rege, avo ſuo materno, id arripuit conſilii, ut ab inſulis orientem verſus, ad Olafum Regem profectus, comitem ſibi ſumeret filium Rognvalldum, tunc temporis X annos natum. Convenientem ſe Jarlum bene excepit Rex. Aſt negotium ſuum exponens Jarlus, cum Regi rei totius, ſe inter atque fratrem controverſæ, rationem narrabat, addita prece, ut ad regnum tenendum auxilio ſibi eſſet rex, cui viciſſim ſuam prolixe obtulit amicitiam: reſpondens Rex, ſermonem ea re orſus eſt, quod Haraldus pulchricomus prædia omnia avita in Orcadibus ſuæ fecerat poſſeſſionis; ab eo usque tempore Jarlos eas terras ſemper feudi, at nunquam poſſeſſionis jure tenuiſſe, addens, (vera ſe dicere) id argumento ſignoque eſſe, quod Eiriko Blodöxio ejusque filiis, in Orcadibus commorantibus, obnoxii atque obedientes eſſent Jarli. Cum vero Olavus Tryggvii filius, ſuus agnatus, illuc erat advectus, Sigurdum Jarlum, Bruſii patrem, ejus factum eſſe vaſallum. Jam ſe poſſeſſione tenere omnia, ab Olafo Rege hæreditate relicta, illamque igitur Bruſio offerre conditionem, ut ſuus fieret Vaſallus, quo facto, ſe inſulas illi in feudum traditurum, tentaturosque ambos, ſe auxilium Jarlo præbente, an id ei meliori uſui eſſet futurum, quam Thorfinno, ejus fratri,

A. D. 1021. þínom trauſt Skota konungs. Enn ef þú villt eigi þenna koſt, þá mun ec eptir leíta þeim eignom oc ódólom, er varir frændor oc forellrar hafa átt, veſtr þannog. Þeſsar rædor hugfeſti Jarl fyrir ſer, oc bar fyrir vini ſina; leitadi ráds vid þá, hverio hann ſkylldi iáta: hvart hann ſkylldi at þeſso ſættaz vid Olaf konung, oc geraz hans madr? enn hitt er mer ófýnnt, hver minn luti verdr at ſkilnadi varom, ef ec qved nei vid, þvíat konungr hefir bert gert þat tilkall, er hann hefir til Orkneyia Enn vid ſtórrædi hans, oc þat er ver erom her komnir, þá mun hönom lítit fyrir, at gera þat of varom koſti, ſem hönom ſýniz. Enn þó at Jarli þætti á hvarotveggia anmarkar, þá tók hann þann koſt, at leggia allt á konungs vald bædi fic oc ríki ſitt. Tóc þá Olafr konungr af Jarli vald oc forrád yfir öllom erfdalöndom Jarls, oc gerdiz Jarl þá hans madr, oc batt þat ſvardögom.

fratri, Regis Scotorum auxilium. Quodſi hanc reſpueret conditionem, poſſeſſiones tamen & terras avitas, ad occidentem poſitas, quas ſui agnati atqe majores tenuerant, ſe ſibi vindicaturum. Hunc ſermonem, menti altius infixum, Jarlus cum amicis communicavit, illos conſulens, quid (hac in re) ſibi eſſet reſpondendum, utrum iſta conditione cum Olafo Rege paciſceretur, ejusqve fieret Vaſallus? "ac: mihi vero, inqviens, haud eſt perſpicuum, qvænam me maneat ſors, cum nos intercedentes terminantur res, ſi oblatam conditionem reſpuero, qvoniam nota reddidit Rex, qvæ ſua eſſe putat Orcadum poſſidendarum jura: cum enim ſit imperioſus, nosqve hoc conſtituti loco, res ei parvi erit negotii, de rebus noſtris qvicqvid ipſi viſum fuerit conſtituere." Qvamvis autem utrinqve ſe difficultatibus premi cerneret Jarlus, eam (tamen) elegit conditionem, ut omnia, tam ſe, qvam ſuum regnum poteſtati Regis permitteret. Tum tradente Jarlo, Rex Olafus omnium, qvarum hæres fuerat Jarlus, terrarum poteſtatem ac imperium accepit, factusqve deinde Jarlus ejus Vaſallus fidem illi juramento adſtrinxit.

Þorfidr Jarl ſpurdi er Bruſi brodir hans var farinn auſtr á fund Olafs konungs at ſækia trauſt af honom; æn fyrer þvi at Þorfidr hafdi farit fyrri á fund Olafs konungs oc komit ſer þar i vinattu, þá þottiz hann þar æiga vel fyrir buit oc viſſi at þar mundu margir flytia hans

Audiit Jarlus Thorfinnus fratrem Bruſium regum Olaum conveniendi cauſa, opem ab ipſo impetraturum, orientem verſus profectum eſſe; propterea autem qvod regem prior inviſerat, ibidemqve amicitiam ſibi conſiliaverat, rei ſuæ bene proviſum eandemqve a multis procuratam fore exiſtimavit;

hans mál, gerir Þorfidr þat rád at hann býr ferd sína sem skyndiligaz oc fór til Noregs oc kallar at sem minstr skylldi værda misfari þeirra brædra oc ecki skyldi hans eyrindi til lykta komit ádr Þorfinnr hitti konong, enn þat vard á annan væg enn Jarl hafdi ætlat, því er Þorfidr Jarl kom á fund Olafs konungs, var lokit oc gört allt sattmál med þeim konungi oc Brusa Jarli, vissi oc eigi Þorfidr Jarl at Brusi Jarl hafdi uppgefit sitt ríki fyrr enn hann kom til Olafs konungs, enn þegar er Þorfidr kom til konungs, þá hóf konungr upp hit sama ákall til ríki i Orkneyium sem hann hafdi haft vid Brusa, oc beiddi hann Þorfinn þess sama at hann skylldi iáta konungi þeim luta lanz er hann atti aþr. Jarl svarar vel ordum hans oc sagdi sva, at honom þotti miklo skipta um vinatto konungs, ef þer herra þikiz þarfa lidveitzlu mína moti adrum höfdingium, þá hafi þer fullt til þess unnit, enn mer er æi hent at veita ydr handgaungu, því at ek em adr Jarl Scotta konungs oc lýdskylldr honom. Enn er konungr fann undandrátt í svaurum Jarls um þá málaleitan er hann hafdi ádr upphafit, þá mællti konungr: ef þu Jarl vill eigi geraz minn madr, þá er hinn kostr at ec setia þann mann yfir Orkneyiar sem ec vil. Enn ec vil at þu veiter þá svardaga at kalla eigi

mavit; conſilium coepit iter quam citiſſime inſtituendi inque Norvegiam eundi, conſcius temporis intervallo non multum diſcrepare iter fratris, nec ejus negotium peragi ante quam ipſe regem conveniret; aſt ſpes eum fefellit, nam cum regem conveniret, pactum inter illum & Jarlum omnino ratum; neſciit etiam, donec regem convenit Bruſium regnum dediſſe. Ad regem delatus, audivit eum pari modo ac Bruſius antea, regnum in Orcadibus, eam nempe inſularum partem quam prius poſſederat, poſcere; humaniter ipſi reſpondit, verbis ſequentibus; magni, inquit, intereſt mei tuæ amicitiæ; ſi, domine, mea ope adverſus alios principes indigere videaris, omnino promeruiſti; non vero conſultum eſt mihi tuum præfectum agere, in anteceſſum enim regi Scotiæ ſubmiſſus, ipſius Jarlus extiti. Cæterum cum Jarlum ad pactum, quod prius propoſuerat, ineundem difficulter induci comperiret rex, ſequentia addit. Si, Jarle, te mihi ſubmittere nolueris, reſtat conditio ut quemcunque voluerim Orcadibus præficiam; lubet autem te jurejurando polliceri quod provincias iſtas nunquam repoſcas

A. D. 1021.

A. D. 1021. til landa þeirra oc láta hann í fridi vera fyrir þer ſem ee ſet yfir land, enn ef þu villt eyngan þenna koſt, þá mun ſva ſegia ſá er landi rödr ſem ófridar muni at þer van vera, má þer þá eigi undarlikt þikia þó at dalr komi moti holi; Jarl ſvarar oc bad konung gefa ſer freſt at hugſa þetta mál Konungr gerdi ſva at hann gaf Jarli ſtund oc orlof at ræda um þetta vid vini ſina þá beiddi Jarl þeſs at konungr ſkyildi liá honom freſt til annars ſumars oc föri Jarl heim þa fyrſt, er heima rádanæiti mitt ſegir hann oc hann veri bernſkr madr fyrir alldrs ſakum; konungr bad hann kioſa. Þorkell Foſtri var þá med konungi; hann ſendi menn til Jarls leyneliga oc bad hann eigi þat fyrir ætlaz hvat ſem honom var í hug at ſkiliaz ófáttr vid konunginn at ſinni ſva ſem hann var þá kominn í hendr honom. Nu þottiz Jarl ſiá at einbægdr var koſtr at láta konung þá fyrir ráda, þotti honom eigi koſtligaſtr at eiga ænga von ſiálfr til ættleyfdar ſinnar, enn veita ſvardaga til þeſs at þeir hefdi í ró ríki þat er ecki voro tilbornir; enn fyrir því at honom þotti eigi ſýnt um ferd ſína, þá kaus hann þat at ganga til handa konungi oc geraz hans madr, ſva ſem Bruſi brodir hans hafdi gort. Konungr fann þat at hann var miklo ſkapſtörri madr enn Bruſi oc trudi hann því þorſinni verr

poſcas & inſulis a me præfectum neutiquam inſeſtes; quod ſi neutram amplecti volueris, dicet ſatrapa inſularum hoſtilitates a te ſperandas, unde, quod altum deprimatur, ne mireris. Reſpondens Jarlus, otium a rege dum rem deliberet, expetit, quod, unacum venia amicos conſulendi, impetrat. Rogat exinde ut in ſequentem ætatem rem differri Rex permittat, domum interim rediret, cauſans plurimos ſuos conſiliarios domi eſſe, ſe vero ætatis immaturæ. Rex, ut eligat, jubet. Thorkellus Foſtri, tunc temporis apud regem, mittit nuntium clam ad Jarlum, rogantem, ne quicquid animus alias ſvaſerit, a rege diſſentiente hac vice, in poteſtate quippe ejus conſtitutus, diſcedat. Cenſet hic Jarlus unicam eſſe conditionem regis arbitrio cuncta committere, nullam ſibi patrimonii obtinendi ſpem ſupereſſe ratus quæ non ſit iniqua; ſi regnum ab iis, qui nati hæredes non erant; ut pacate retineretur præſtaret juramentum. Cæterum cum de diſceſſu ſuo dubitaret, fratris Bruſi exemplum ſecutus, regi ſe ſubmittere eligit. Rex hujus animum Bruſii longe ſuperare comperit, eum igitur magis ſuſpi-

verr enn Bruſa. Sá konungr þat at þorfinnr mundi þikiaz eiga af Scotta konungi þott hann brygdiz i þeſſu ſáttmali, ſkilldi konungr þat af ſinni vitru at Bruſi geck truliga at öllu ſáttmali oc mællti þat eina um er hann etladi ſer at hallda; enn þar ſem þorfidr var þá geck hann glatt at allo þegar hann hafdi rádit fyrir ſer hvern lut hann ſkylldi upptaka oc dro um þat eyngann lut er konungr veitti hitt fyrſta atqvædi; enn þat grunadi konung at Jarl mondi ætla at gera eptir ſumar ſættir.

ſupicatus, cum prævideret ipſum regi Scotiæ, fœdus licet hocce violaret, conſiſurum; intellexit per ſuam ſapientiam Bruſium omnia fideliter paſciſci & ea tantum promittere, quæ præſlaturus eſſet; verum Thorfinnus in conditionem qvamcunqve, ubi eam acceptare ſtatuerat, ad primum mox regis nutum, absqve ambagibus, plane deſcendit; rex autem eum poſtmodum pacta qvædam (his contraria) initurum ſuſpicabatur. A. D. 1021.

FRA JARLONOM.

Þá er Ólafr konungr hafdi hugfeſt fyrir ſer allt þetta mál; let hann þá bláſa til fiölmennrar ſtefno, let þangat kalla Jarlana. Þá mællti hann; ſáttmál Orkneyinga Jarla vil ec nu birta fyrir alþýdu, þeir hafa enn iátat mínu eiginordi ifir allom Orkneyium oc Hialtlandi oc geraz míner menn oc bundit þat allt ſvardaugum oc vil ec gefa þeim i laun, Bruſa þridiung lanz, enn þorfinni annan þridiung, ſva ſem þeir höfdu fyrr att; enn þann þridiung er átt hafdi Einar Jarl, þann let ec fallit hafa í minn gard fyrir þa ſauk at hann drap Eyvind Urarhorn hirdmann minn oc felagsmann kærann. Vil ec ſiá fyrir þeim luta lanz þat er mer ſýniz, þat vil ec oc tilſkilia vid yckr brödr Jarla mína at ec vil at þit

DE COMITIBUS.

Rex Olaus totam hanc rem meditatus, in conventum frequentem Jarlos vocavit & ſequentia protulit; pactum, ait, Jarlorum Orcadenſium vulgo nunc aperiam; profeſſi ſunt mihi pro arbitrio totas Orcadas cum Hialtlandia regendas, ipſos qvoqve mihi ſubditos eſſe juramento firmarunt; dabo iis premii loco qvæ poſſeſſionis jure ante hac tenuere, Bruſio tertiam inſularum partem, Thorfinno etiam parem; trientem vero qvem poſſederat comes Einar, ea de cauſa qvod Eivindum Urarhorn, ſatellitem meum dilectumqve ſocium occiderit, mihi adjudicavi, eidem pro arbitrio proviſurus; vobiscum etiam, fratres, Jarli mei, paciſcor, pro

A. D. 1021. Þit takit ſættir af Þorkeli Amunda ſyni fyrir aſtauku Einars brodur ydvars, vil ec at ſá dómr ſe undr mer ef Þit vilit Því iatt hafa; enn Þat var ſem annat, at Jarlar iátudo Þvi allo ſem konungr vill bettr hafa. Geck Þá Þorkell fram oc fæſti konungi dóm á Þeſſu máli oc ſleit ſva Þeſſu Þingi. Olafr konungr dæmdi bætr fyrir Einar Jarl ſem fyrir III lænda menn; enn fyrir ſakir fiörráds ſkylldi nidrfalla Þridiungr giallda.

pro cæde fratris Einaris Thorkelem Amundi filium reconciliari ſinatis, me, modo conſentiatis, arbitro, volo. Cæterum hæc, ut reliqua omnia, quæ ſibi relinqui voluit rex, Jarli probaverunt; hinc accedens Thorkellus ſe facinusque regis judicio ſiſtit. Abierunt exinde qui convenerant. Rex Olaus Jarli Einaris pari ac trium ſatraparum cædem mulcta reparandam judicavit; Verum inſidiis triens mulctæ non ſolvendus æquabatur.

1022. Þorfinnr Jarl bad ſer burtfarar leifis, enn er Þat fekz, Þá bióz Jarl ſkyndeliga! enn er hann var albuinn, Þá var Þat einnhvern dag at Jarl drack á ſkipi, Þá kom fyrir hann Þorkell Amundaſon oc lagdi haufut ſitt í kne Jarli oc bad hann gera af ſlikt ſem hann vill. Jarl ſpyr hann hvi hann föri ſva, ver erom ſáttir ádr ſegir hann at konungsdómi, oc ſtatt upp; hann gerdi ſva oc mællti, ſætt Þeirri man ec hlíta ſem konungr gerdi um mál var Bruſa, enn Þat er til Þín kemr ſkalltu æ einn ráda. Þó at konungr hafi mer ſkilit eignir eda landviſt á Orkneyium, Þá kann ec ſva ſkaplyndi Þit at mer er ófært í eyiar nema ec fara í trunadi ydrum, ec vil Þat fæſta ydr, ſegir hann, at koma alldregi í Orkneyiar, hvat ſem konungr ſegir um Þat. Jarl tok ſeint til orda oc mællti: Villtu helldr Torkell at ec döma um ockra

Jarlus Thorfinnus abeundi veniam expetivit, qua impetrata, ubi reditum maturaverat, forte, cum die quodam, omnibus paratis in navi potaret, ſe ſiſtens Thorkellus Amundi filius, caput in gremio ipſius impoſitum, ut pro lubitu tractaret, rogavit. Jarlus, cur ita ageret, ſciſcitatus, nos, ait, ante hac juxta regis judicium reconciliati ſumus; & ſurgere eum juſſit. Surrexit ille & ſequentia fatus eſt; pacto, quo meam cum Bruſio litem compoſuit rex, contentus ero, verum quod ad te pertinet, tuo relinquitur arbitrio; poſſeſſiones licet mihi, cum publica in Orcadibus ſecuritate pactus ſit, noſco tamen indolem tuam, mihi in inſulas, fide tua deſtituto, venire nequaquam tutum. Tibi, pergit; me nunquam in Orcades, quicquid interim rex de eo dixerit, rediturum promittam. Jarlus ad hæc poſt aliquam moram: Mavis, ait, Thorkelle, me noſtram

ockra mál enn hlíta þar um konungsdómi; þá mun ec þat hafa upphaf at sætt ockurri Þorkell at þu skallt fara med mer í Orkneyiar oc vera med mer oc skiliaz egi vid mic nema mitt lof se til eda leyfi, vere skylldr at veria land mitt oc allra þeirra luta er ec vil gera láta medan vid erum báder á lifi. Þorkell svarar: þat skal á ydru valldi Jarl sem allt annat þat er ec má ráda. Geck Þorkell þá oc til oc festi Jarli þetta allt sem hann qvad á. Jarl segir at hann sídar mundu qveda á um segiölld. Tok hann þá svardaga af Þorkeli snæriz hann þá þegar til færdar med Jarli; fór Jarl þegar á braut er hann var buinn oc sáz þeir Olafr konungr alldregi sídan.

noſtram litem decidere, quam in regis ju- A.D.
dicio acquieſcere, primum erit pactum noſtrum; comitaberis me in Orcades, apud me manebis, & a me, ſine data mea venia, non diſcedes, ad defendendam meam provinciam, ac negotium quodcunque voluero, peragendum, quoad ambo in vivis ſumus, obſtrictus. Regerit Torkellus: hæc, Jarle, quemadmodum omnia, quæ in mea, poteſtate ſunt a te dependebunt; his dictis, accedens, Jarlo cuncta quæ poſcebat, pollicitus eſt. Jarlus ſe multam pecuniariam poſtea irrogaturum dixit & Thorkellum juramentum ſibi ſolvere fecit, & eodem ſtatim comitante, paratus abiit & regem Olaum nunquam exinde vidit.

Brusi Jarl dvalldiz eptir oc bioz meir af tómi, enn ádr hann fór í braut, þá átti Olafr konungr stefnu vid Jarl oc mællti; þat litz mer, Jarl at ec muna hafa þic at trunadarmanni þar fyrir veſtan haf, ætla ec sva at þu skallt hafa tva luti landz til forráda, þá sem þu hefir ádr haft, vil ec at þu sert nu eigi minni madr eda uríkari er þu ert med höfdingium enn ádr vartu; enn ec vil festa trunat minn med því at ec vil at her se eptir Rögnvalldr sun þinn. Se ec þá ef þu hefr mitt trauſt oc tva luti lanz at þu mátt vel hallda því at

Jarlus Bruſius remanens, meliorem itineris ſuſcipiendi occaſionem exſpectavit, verum antequam diſcederet, rex Olaus ad ſe vocatum allocutus eſt; ſuadet, inquit, mihi animus, tibi, Jarle, in transmarinis oris fidendum; decrevi, te duabus, quibus antea præfuiſti, inſularum partibus præficere; nolo te, nunc inter magnates, inferiorem aut pauperiorem quam antea eſſe; volo autem fidem meam eo firmari ut hic remaneat filius tuus Rögnvalldus, prævideo te, meo fretum auxilio & duabus inſularum partibus præfectum, quæ tua ſunt, poſcente licet Jarlo

A. D. rettu fyrir Þorfinni Jarli. Brusi tok Þvi med Þauckum at hafa tva luti lanz, dvaldiz Brusi Þar litla hríd ádr hann for í braut oc kom um hauſtit veſtr til eyia. Rögnvalldr Bruſaſon var eptir med Olafi konungi. Þeſſa getr Ottar Svarti.

Jarlo Thorfinno, tueri facile poſſe. Bruſius pro duabus inſularum conceſſis partibus gratias egit, & non diu, antequam abiret, moratus, occaſum verſus in inſulas autumno devenit. Rögnvalldus Bruſii filius apud regem Olaum remanebat; facit ejus mentionem Ottar Niger.

Ægu ero Þer at Þegnum
Þiód ſkiaulldunga godra,
Halldit höft á velldi
Hialltlendingar kændir.
Ægi vard á iördu
Ægnbrádr ádr Þer nádum
Auſtr ſá æyium væſtan
Ynglingr und ſic . . . .

Propinqva tibi eſt inſtar ſubditos
Gens Skiolldungorum bonorum.
Adhibite mite imperium
Hialtlandi noti.
Non extitit in terra
Terrorem cito incutiens, antequam te conſeqveremur,
Orientem verſus qvi inſulas occaſum verſus
Juvenis ſibi . . . .

Þá er Þeir brödr foro veſtr til eyia Þorfidr oc Bruſi tók Brúſi tva luti lanz til forráda; enn Þorfidr Þridiung lanz, var hann iafnan á Katanesi oc á Skotlandi enn fætti menn ſina yfir eyiar. Hafdi Bruſi Þá einn landvaurn í eyiunum; enn í Þann tíma var Þar miöc herſkátt, Því at Nordmenn oc Daner heriudu miöc veſtr Þángat er Þeir voro í viking oc qvomo opt vid Orkneyiar er Þeir foro veſtr eda veſtan oc namo næſnám, Bruſi talldi at Því vid Þorfinn brodr ſinn er hann hafdi eingar utgördir fyrir Orkneyium eda Hialltlandi, enn hafdi ſkatta oc ſkulldir alt at ſínum luta. Þá baud Þorfinnr honom Þann koſt at hann ſkylldi hafa Þridiung lanz, enn Þorfidr tva luti

In inſulas reverſi Jarli Thorfinnus & Bruſius, hic duas ditionis partes regendas obtinuit, ille vero trientem, & jugiter in Kataneſia ac Scotia moratus ſuos inſulis præfecit, unde Bruſius easdem hoc tempore ſolus tuebatur, aſt piratarum irruptionibus perqvam obnoxias, Norvegi enim ac Danii ibidem occaſum verſus piraticam, cum eidem vacarent, valde exercebant, ad Orcades ſæpe, occidentem verſus tendentes vel inde reverſi appellebant & promontoria depopulabantur. Bruſius fratrem Thorfinnum incuſavit qvod naves militibus inſtructas ad tuendas Orcades vel Hialtlandiam nullas adhiberet, verum tributa omnia ſua ex parte retineret; hinc Thorfinnus Bruſio conditionem obtulit trientem retinendi,

luti oc hafa einn landvaurn fyrir beggia þeirra hönd; enn þó at eigi yrdi þetta ſkipt brádfengis þá er þat þó ſagt i Jarla ſögunni at þetta ſkipti hafa framfarit at Þorfidr hæfdi tva luti eyia, enn Bruſi þridiung, þá er Knutr hinn riki hafdi Noreg lagt under ſic, enn Olafr konungr var or landi farinn.

Olafr konungr Haralldsſon feek önga lydſkyldu af Þorfinne Jarle ſídan er þeir ſkildu eptir ſattmál þeirra Bruſa Jarls allra ſaman; giördiz Þorfinnr Jarl nu höfdingi mikill, manna meſtr á vöxt liótr yferſyndar, ſvartr á hár, ſkarpleitr oc nockut ſkolbrunn oc hinn hermannligſti, hann var kappsmadr mikill oc ágiarn bædi til fiár oc metnadar, ſigrſæll oc kenn i orroſtom oc godr árædis, hann var þá V vetra gamall er Melkofr Skota konungr modur fadir hans gaf honom Jarlsnafn oc Katanes til yfirſöknar, enn þá var hann XIIII vetra er hann hafdi utgerdir fyrer landi ſínu oc heriadi á ríki annara höfdingia; ſva ſegir Arnor Jarlaſkáld.

Hilmer raud i hiálma
Hreggi ſkilfings eggiar,
Fór ádr fimtan væri
Fetriodr hugins vetra
Georr letz grund at veria
Gedfrækn oc til ſækia
Eriun Einars hlyri
Eingr mann i ſkyranni.

di, modo ipſi duas partes concederet, ex utriusqve parte inſulas defenſuro. Cæterum licet diviſio hæc cito haudqvaqvam locum haberet, docet tamen hiſtoria comitum, Thorfinnum duas inſularum partes, Bruſum vero trientem, ſortitos eſſe, tempore quo Canutus Potens Norvegiam ſubegerat, rex autem Olaus ſolum verterat. A. D.

Rex Olaus Haralldi filius, poſt conventum Bruſii cum cateris, nulla á Jarlo Thorfinno debita tributa impetrabat. Jarli jam nomen magnum inclaruit; huic ſtatura plusqvam juſta, vultus torvus, crines nigri, ora macilenta nec non ſubnigra; geſtu inſuper militari præ plurimis conſpicuus, & pecuniæ & gloriæ avidus, victorioſus, militiæ peritus, & ad aggrediendum pronus. Qvinqvennis ab avo materno Melkolmo Rege Scotorum Jarli dignitatem & Kataneſiæ moderamen domo accepit, verum qvatuordecim annos natus, propriam claſſem expediendo, exterorum magnatum ditionibus arma intulit. Ita Arnor Jarlaskáld.

Comes in prælio tinxit
(Sanguine) aciem gladii
Priusqvam qvindecim
Annos natus eſſet, vir fortis animo
Par ſibi viſus regioni tuendæ,
Et animoſus alias laceſſendi;
Alacrior Enaris fratre
Nemo ſub coelo.

Thor-

A. D. Þorfinnr Jarl hafdi ſtyrk mikinn af Skotta kongi, dró þat miöc riki hans fram i Orkneyium er ſá ſtyrkr var hönom ſva nærr. Skota konungr andadiz þa er þeir brædr ero ſáttir; tok þá ríki i Skotlandi Karl Hundaſon, hann þottiz oc eiga Katanes, ſem hiner fyrri kongar, vildi hann þar hafa ſkatta af ſem annar ſtadar, enn Þorfinnr Jarl þóttiz æi hafa ofmikinn arf eptir modr faudr ſinn þó hann hefdi Katanes, þotti honom ſer oc fyrri hafa gefit verit oc vildi þvi einga ſkatta afgiallda; giördiz nu af þeſſu fiandſkapr mikill oc heriudu hvorer á adra. Karl konungr villdi ſetia þann höfdingia á Katanes er *a*) Moddan het, hann var ſyſtrſon hans oc gaf hönom Jarlsnafn, reid Moddan þá ofan af Skotlandi oc eſtdiz at lidi i Sudrlandi, geingu þá niöſner til Þorfinns Jarls, dró hann þá her ſaman um Katanes: kom þá Þorkell Foſtri utan af Orkneyium med mikit lid til mots vid Þorfinn Jarl; oc höfdo þeir þá ſýnu meira her: þegar er Skotar viſſu þat at Þorfinnr Jarl hafdi lid meira, þá vard þeim ſeinna um áráſina oc ridu ſidan upp á Skotland. Þorfinnr Jarl lagdi under ſic Sudrland oc Ros oc heriadi vida um Skotland, ſneri þadan aptr á Katanes, enn Þorkell ut i eyiar, leidangrs lid fór heim

Thorfinno a Rege Scotorum paratum ubique auxilium ipſius in Orcades regimen multum promovit. Poſt reconciliationem fratrum rex Scotiæ obiit, cui in regno ſucceſſit Kallius Hundii, jus in Kataneſiam, non ſecus ac anteceſſoribus, ſibi contigiſſe contendens, ex eadem ut aliis tributa exegit; verum Jarlus Thorfinnus hæreditatem ſibi ab avo materno relictam, etſi Kataneſiam, utpote ſibi antea datam, annumeraret, haud nimis angeri ratus, tributa ſolvere prorſus denegat, unde diſſidiis ortis, alter alteri arma inferebat. Rex Kallius Moddanem, ſororium ſuum, Jarli titulo donabat, Kataneſiæ præfecturum; hic Scotiam auſtralem transeundo, ingentem contraxit exercitum, de quo certior factus Thorfinnus milites in Kataneſia conſcribit, cui auxiliares Thorkellus Foſtri de Orcadibus copias ſecum adducens, effecit, ut Scoti, his qvippe evidenter inferiores ideoqve ad aggrediendum tardiores, in Scotiam eqvitantes reverterentur. Jarlus Thorfinnus Sudurlandiam & Roſſiam ſibi ſubjiciens, Scotiam armis paſſim infeſtabat, ipſe inde in Kataneſiam, Thorkellus in inſulas, cum copiis, qvas eduxerat, domum revertebantur.

a) *Mutan* aut *Muddan* idem.

heim; Jarl ſat á Kataneſi i Dungalsbæ, oc hafdi V langſkip oc ſva nockut mart lid at þau voru vel ſkiput. Moddan kom a fund Karls kongs i Beruvík, oc ſagde honom ſínar farar óſlettar, Karl kongr vard reidr miöe er heriat var a land hans, geck hann þegar á ſkip oc hafdi XI langſkip oc mikit lid, oc hellt þá nordr fyrir Skotland, hann ſendi Moddan aptur á Katanes vid mikit lid, oc reid hann it efra um Skotland, var ſva ſtefnt at hann ſkylldi þadan at koma, oc ſkylldi Þorfinnr Jarl þá verda i klofanum. Nu er þat at ſegia fra Kalli kongi at hann letti æi fyrr enn hann kom á Katanes oc var ſkamt á milli þeirra Þorfinnz Jarls; tók Þorfinnr Jarl þat rád ſídan at hann ſteig á ſkip oc hellt ut á Petlandz fiörd oc ætladi til Orkneyia oc var ſva ſkamt á milli þeirra oc er þeir ſá ſegl Karls kongr er þeir ſigldu auſtan á fiördinn oc ſigldu þegar eptir þeim, þeir Þorfinur Jarl ſtefndu auſtr med eyiom oc ætludu til Sandvíkr, hann lagdi auſtan under Dýrnes, gerdi þegar ord *b*) Þorkeli at hann ſkylldi ſafna lidi; Þorfinnr Jarl lá undir Dýrneſi oc hafdi ſíd komit, enn um morguninn er lióſt var finna þeir æi fyrr enn Karl kongr rær þar at þeim á XI ſkeidum, voru þá tveir koſtir fyrer

tur. Jarlus Dungalsbæi in Kataneſia ſedens, quinque naves longas tantamque manum, ut bene inſtructæ eſſent, habebat. Moddan Regem Kallium Bervicæ conveniens, ipſi expeditionis infortunium exponit, qui infeſtis ſuæ ditioni armis provocatus, undecim conſeſtim navibus longis & ingentibus copiis ſtipatus, ad borealem contendit Scotiam, Moddane cum magno exercitu in Kataneſiam remiſſo, qui per ſuperiorem Scotiam vectus, inde ab uno latere, Rex vero ab altero, Thorfinno cingendo deſtinabatur. Nunc referendum regem Kallium in Kataneſiam usque feſtinare, Jarlus autem Thorfinnus ſimul fere illuc delatus, id conſilii cepit, ut navem conſcenſam in ſinum Petlandicum deduceret, in Orcades trajecturus, hoſtibus non longe abſentibus. Unde rex Kallius, ab oriente ſinum petens, vela conſpicit; Jarlus Thorfinnus cum ſuis inſulas orientem verſus legendo, Sandvicam petiturus, ad orientem ſpectans Dyrneſiæ littus ſubſtitit & Thorkellum per nuncium copias ſtatim colligere juſſit. (Bruſius in parte inſularum boreæ proxima, ſibi quippe ſubdita, ſedebat.) Thorfinno interim, nam ſero Dyrneſiam venerat, quieto, prima inſequentis diei luce ex improviſo a Rege Karlio cum undecim navibus circumdato, A.D. 1017.

duæ

Y 3 höndom

b) Þorkatli.

A. D. höndum, ſá annar at at laupa á land oc leyſa ſkipinn óvinum ſínom oc fect allr hinn annar at leggaz til mótz vid Kong oc láta audnu ráda; Þorfinnr Jarl heitir þa á ſína menn oc bad þá bríóta upp vapn ſín, qvædz æi vilia á flótta leggia, bat þá róa at röſkliga, tengia þá hvarer tveggio ſkip ſín; Þorfinnr Jarl eggiar lid ſitt miöc oc bat þá vera ákafa oc gera harda hina fyrſtu hríd, kallar Skota fá ſtandaz mano; þeſſi orroſta var bædi hörd oc löng ſva ſegir Arnor Jarlaſkáld:

duæ conditiones eligendæ, aut nimirum in continentem aufugiendo naves cum univerſis opibus hoſti relinqvere, aut congreſſu cum Rege facto exitum fortunæ committere; hinc ſuos hortatur, neglecta fuga, arma capeſſere adverſariosqve viriliter aggredi jubet, conjunctisqve utrinqve navibus, ſvadet ut in primo mox certamine, qvod Scotorum pauci ſuſtinere poterint, ſtrenue pugnarent. Hoc prælium & fortiter & diu gerebatur. Ita Arnor Jarlaskálld.

Andr hykk Karl kendu
Kyndum lofut bryniu
Landvarn lofþungs kyndar
Lauſt fyrer Dyrnes auſtann
Fim ſnekiom helt framme
Flugſtyggr af hug dyggum
Raufnar madr at ræſis
Reidr XI ſkeidum.
At lëgdou ſkip ſkatnar,
Skilit, fell herr á þilior,
Svomo járn i aumu
Od bord Skota blódi
Stali drepa ſtrengr gullu
Stál beit, enn rann ſveiti,
Broddr fió, bifþuz oddar
Biart er þeingils hiarta.

Credo qvod, qvam poſſidebat Karl,
Olim, Regis filii loricam Rex
Defenſoriis gladiis
Ab oriente Dyrneſi,
Qvinqve naves produxit
Citiſſimus (fugæ neſcius) forti animo
Vir liberalis, contra Regis,
Iratus, undecim triremes.
Jungebant naves viri,
Intelligitis, in foros exercitus cadebat,
Natabant arma per miſerum,
Qvo madebat navis, Scotorum ſangvinem,
Arcuum nervi reſonabant,
Calybs mordebat, ſed cruor ſtillabat,
Tela volabant, movebantur mucrones
Fortis erat Jarli animus.

Þorfinnr Jarl eggiar nú ákafliga lid ſitt, oc vard þar allhörd hríd, hellduz þeir litt Skotannir fyrir framan ſiglu á kongs ſkipinu, þá hleypr Þorfinnr Jarl aptan or lyyptingunne oc fram á ſkipit, oc bardiz allhrauſtliga, oc er hann ſá at þyntiz

Cæterum Thorfinnus cum ſuis, magnopere incitatis, Scotos ante malum in nave regia vix ſubſiſtere patitur, unde e tabulato puppis elevato in proram transcurrens, fortiter confligit, cumqve regios diſpergi animadverteret,

Þyntiz ſkipaninn kongs, eggiadi Þorfinnr ſina menn til uppgöngu, oc er þat ſá Karl kongr, þá bad hann högva tengſlin oc leggia burt öllum ſkipa her ſinum allbrádliga, taka til ára ſinna oc leggia frá, þá koma þeir Þorfinnr Jarl Stafnliám á kongsſkipit, bad Þorfinnr þá uppbera merkit oc fylgdi þvi mikil ſveit manna med honom, þá hlióp Karl kongr af ſkipi ſino med þá menn er upp ſtodu, enn meſtr luti var fallinn á þvi ſkipi, Karl kongr lióp á annat ſkip oc bat at taka til ára, oc lögdu þá Skotar á flótta, enn Þorfinnr elti þá, ſva ſegir Arnor:

verteret, ſuos, ut aſcendant, monet, quo viſo A. D.
rex Karlius copulas diſſecari & minuerſam ſuam claſſem remis ſubito abigi jubet; Thorfinnus interim harpagones in naves regias immittit, & vexillum ſuum, quod ingens militum cohors ſequebatur, curat evehi, unde regem cum paucis in iſta nave ſuperſtitibus, plurimi enim ceciderant, in aliam tranſilientem, & remorum uſu cum ſingulis Scotis fugam quærentem, inſequitur. Sic Arnor.

Þruma var þeigi ſkemri,
Þat var ſkiott med ſpiótum
Mætr vid minna neyti
Minn drottinn rak flótta.
Gall ádr gramsmenn felldu
Gunnar und her ſárum
Hann va ſigr fyrer ſunnan
Sandvic; rudu branda.

Nulla nunqvam pugna brevior,
Nam momento haſtis,
Eximius, minoribus copiis,
Meus dominus hoſtes fudit.
Clangebat antequam regii ceciderunt
Aqvila circa exercitum vulneratum
Victoriam cæde comparabat a meridie
Sandvici; enſes cruentabant.

Karl kongr hellt undan ſudr til Breidafiardar oc geck þar á land oc ſafnadi lidi af nyiu; Þorfinnr Jarl veik aptr eptir bardagan, kom Torkell Foſtri til motz vid hann oc hafdi mikit lid, ſigldu þeir þá ſudr til Breidafiardar eptir þeim Karli kongi, oc þegar er þeir komu vid Skotland toko þeir at heria, þá var þeim ſagt at Moddan Jarl var á Katanesi i þórsá oc hafdi þar her mikinn, hann

Rex Karlius in Breidafiordum usqve fugatus, copias iterum colligit. Thorfinnus poſt prælium revertitur, qui, cum Thorkello Foſtrio tunc ingenti militum corona cincto & ipſi in auxilium veniente Regem in Breidafiordum perſequitur, moxqve Scotiæ oris allapſus eidem arma infert, ibidem certior factus qvod Jarlus Moddanus in Kataneſia Thorſæ magno cum exercitu, ab amicis & cogna-

A. D. hann hafdi oc ſent til Irlands eptir lidi, því at þar átti hann frændr marga oc vini oc beid þeſs lids, þá gera þeir þad rád at Þorkell fór nordr til Katanes med ſuman herin, enn þorfinnr Jarl lá eptir vid Skotland oc heriadi þar; þorkell fór leineliga þvi at honom var alt landzfolk trauſt oc trutt á Katanesi, geck engi nioſn fyrir hönom ádr hann kom i þorsá á náttar þeli oc tok hús á Moddan Jarli oc baro att elld, Moddan ſvaf i lopti einu, hann hliop ut, oc i þvi er hann liop ofan fyrer loptſvalernar, hió þorkell ſverdi eptir hönom oc kom a hlaupi undin; þar var mart manna drepit, enn gefit grid ſumum, dvaldiz þorkell þar ſkamma hríd adr hann fór til Breidafiardar, hafdi hann þa her allan med ſer þan er feckzt a Katanesi oc um Sudrland oc um Ros, mætti hann þa þorfinni Jarli a Mærhæfvi oc ſagdi hönum ſlíkt er görz hafdi i hans leikum, þackadi Jarl honom vel ſitt ſtarf, lagu þeir badir þar nm hríd.

cognatis, quos in Hibernia multos habebat, juxta ipſius petitum, auxiliarem manum exſpectaret, unde id conſilii capere, ut Thorkellus in Kataneſiam cum aliquota copiarum parte rediret, Thorfinnus vero remanens Scotiam infeſtaret. Thorkillus clanculum, omnes enim Kataneſiæ indigenæ ipſi erant fidi, ſine prævia de ejus itinere fama progreditur, donec Thorsáam noctu perveniens Moddanum ædibus incluſum interciát igneque petit, ac ipſi, cum in contignatione quadam dormiret, egreſſuro & de ambulacro deſcendenti, ſtricto a tergo gladio collum fericus caput amputat; quo facto, Moddanianis, qui ſe ſubmiſere, pax conceditur, aliis fuga ſubductis, aliis occiſis. Cæterum Thorkellus, non diu ibi moratus in Breidafiordum, cum univerſo per Kataneſiam Sudurlandiam & Roſſiam collecto exercitu, tendit, comitique Thorfinno in Moravia obvio, acceptiſſima ſua circumveniendo geſta exponit & cum ipſo aliquantiſper ibidem commoratur.

FRA ORKNEYINGUM.

Nu er at ſegia fra Karli Kongi at hann fór upp a Skotland eptir orroſto þeirra þorfinns Jarls oc eſtdiz at lidi at nyiu hann dró her ſaman ſunnan af Skotlandi hit veſtra oc hit eyſtra, oc alt ſunnan af Satiri, þa kom oc til mótz vit hann herr

DE ORCADENSIBUS.

Verum Rex Karlus, copias iterum, poſt prælium cum Jarlo Thorfinno, reverſus, per Scotiam orientalem & occidentalem nec non Satiriam coligit, &, in auxilium ſimul ad quos in Hyberniam miſerat Jarlus Moddanus

herr ſá af Írlandi er Moddan Jarl hafdi epter ſent, ſendi hann þá vída til hofdingia eptir liði, oc ſtefndi her þeim öllum til motz vid Þorfinn Jarl, oc vard fundr þeira á Torfneſi fyrir ſunnan *c*) Bæfiörd, þar var orroſta hörd, oc höfdu Skotar her miklu meirra; Þorfinnr Jarl var i öndverdri fylkingu ſinne, hann hafdi gullrodinn healm á höfdi oc gyrdr ſverdi, ſpiót i hendi oc oc hió oc lagdi bádum höndum, ſva er fra ſagt at hann væri fremztr allra ſinna manna, hann geck þar at i fyrſtu ſem fyrir var fylking þeirra Iranna, var hann ſva ákafr med lína ſveit at þeir hrucku þegar fyrir oc fengu ſidan aldri vidrettu, let Karl kongr þá fram bera merki ſitt til motz vid Þorfinn Jarl, var þá hardr bardagi um hríd, oc lauk med þvi, at kongr lagdiz á flotta, enn ſumer ſegia hann fallit hafa. Sva ſegir Arnor Jarlaſkálld.

Moddanus venientibus, a magnatibus per A. D.
legatos ſuppetias paſſim implorat; cum univerſo exinde excercitu in Torfneſia auſtraliqve Bæfiordi ora Jarlo Thorfinno obvius militumqve numero multo ſuperior, acri pugna congreditur. Jarlus Thorfinnus in prima ſuorum acie conſtitutus, galea aurata, gladio cinctus, haſtam tenens, utraqve manu vibrat cæditqve; fertur ſuos omnes præceſſiſſe; Hibernorum agmen aggreditur, primo cum adhærente corona adeo ſtrenuus, ut hoſtes ſtatim retruſi, exinde ſe non recolligere poſſent; hinc rege Kallio ſignum adverſus Thorfinnum præferri curante, pugna acriter aliqvamdiu geritur, fuga Regis, alii dicunt morte, tandem finita. Ita Arnor Jarlaskald.

Ulfungu raud eggiar,
Eitt þar er Torfnes heiter,
Ungr olli þvi þeingill,
Þat var mánadag framar,
Sungu þar til þínga
Þunn fyrir Eckial ſunnan
Sverd, er ſiklingr bardiz
Snar vid Skotlandz harra.

Gladii rubefaciebat aciem.
In loco ubi Torfnes vocatur,
Minorennis in cauſa erat Rex,
Incidit in diem lunæ mane.
Strepebant ibi in congreſſu
Attenuati, a meridie Ekkialis,
Gladii, cum comes confligeret
Alacer cum Scotorum magnatibus.

Háttr *In*

c) Breidafiörd.

A, D. Hátt bar Hialta drottinn
Hiálm at geira fálmi,
Ognſtærir raud Irum
Odd i ferdar broddi,
Minn drottin hlaut máttar
Mildr und Bretzkum ſkildi
Hendi Hlödvers frændi
Hermenn enn tok brenna.

In altum efferebat Hialtlandorum dominus
Galeam, in armorum ſtrepitu,
Timoris auctor tinxit ſanguine Hibernorum
Mucronem in prima acie;
Dominus meus viribus fruatur
Liberalis ſub Britannico clypeo,
Captabat Hlödveris agnatus
Milites; ſed ſuccedebat incendium.

Þorfinnr Jarl rak flottan allt uppa Skotland oc lagdi under ſic landit hvar er hann for oc alt ſudr á Fifi, enn ſendi Þorkel Foſtra fra ſer med ſumt lidit, enn þá er Skotar viſſu at Jarl hafdi fra ſer gert ſumt lidit, foru þeir þá at honom er adr höfdu under hann gengit, oc þegar Þorfinnr Jarl vard varr vid ſvik þeirra, hendir hann ſaman menn ſina oc for i moti þeim, vard Skotum þegar ſeirna um áráſina er heir viſſu Jarl vera vidbuinn; Þorfinnr Jarl redi þegar til bardaga er hann mætti Skotum, enn þeir nentu ei at veria ſic, floguz þegar á flótta á merkr oc ſkoga, oc þá er Þorfinnr Jarl hafdi rekit flottann, heimtir hann ſamann menn ſina oc ſegir at þá villdi hann brenna láta allt herat þviat hann vildi giallda Skotum ſva ſvikin, foru jarlsmenn þá um Þorp oc bæi oc brendu hvervetna ſva at ei ſtod kot eptir, drápu mennina þá er þeir fundu, enn konr oc gamalmenni droguz á merkr oc ſkoga med vælon oc veinun, keyrdu ſumt fyrir ſer oc hertoku, ſva ſegir Arnor Jarlaſkálld.

Jarlus Thorfinnus fuſos in Scotiam usque inſequitur, indigenis ubique ad Fifam usque ſubactis, Thorkelum cum aliqva exercitus parte dimittit; qvo comperto Scoti, qvi antea ſe ſubmiſerant, ipſum adoriuntur, fraude vero detecta Thorfinnus ſuos colligit itqve Scotis obviam, qvi cum ſcirent eum paratum, a congreſſu deſiſtunt, verum ille ſtatim ipſis obvius cum his pugnam orditur & ſe defendere nolentes in deſerta profugat, qvo facto exercituqve recollecto fraudem totius tribus incendio ſe redditurum indicat, unde pagos villasqve igne peragrando, ne caſam qvidem reſtare ſinebant, &, viris qvoscunqve reperiebant, occiſis, foeminas decrepitosqve ſenes in deſerta ſylvasqve gementes detrudebant, qvosdam captos abigentes. Refert ita Arnor Jarlaskald.

Tynduz

Interiere

Tynduz ból þá er brendi
Braſt at þat dægr háſke,
Stöck i reyr enn rokna
Raudr Skota velldi,
Mordkennir galt mönnom
Mein a ſumri einu,
Feingu þeir vid þeingil
Þremr ſinnum lut minna.

Interiere villæ cum incenderet, A D.
Inſtabat illis diebus periculum,
Abigebat in fumum nigricantem
Ignea flamma Scotorum regnum,
Cædis vindex reddebat hominibus
Noxas una æſtate
Contra comitem evadebant
Tribus vicibus inferiores.

Eptir þetta for Þorfinnr Jarl nordr epter Skotlandi til ſkipa ſinna, oc lagdi under ſic land hvar ſem hann fór, fór hann þá nordr á Katanes oc ſat þar um vetrinn, enn ſumar hvert þadan i frá hafdi hann leidángr uti oc heriadi um ſumrum med lidi ſinu öllu.

Poſt hæc Thorfinnus boream verſus Scotiam tranſeundo, obviosque ubique ſubigendo naves ſuas reviſit, inque Katanesiam delatus ibidem hyemat & qvavis exinde æſtate cum eductio ſuo exercitu militiæ operam navat.

BARDAGI ÞEIRRA BRÆDRA ÞORFINNS OC RÖGNVALLDS.

Snemmindis um vorit ſendi Þorfinnr Jarl ord Raugnvalldi frænda ſinom oc bæider þá at hann fære i hernat med honom oc hafa fiöllmenni ſlikt ſem hann fengi, enn þegar at Raugnvalldi komo þeſsi ord bráz hann þegar vid oc dró her ſaman oc ſafnar at ſer ſkipum öllum þeim er hann feck, oc er hann var buinn fór hann til fundar vid Þorfinn Jarl, hafdi Þorfinnr þá buit her ſinn, tok hann þa allvel vid Raugnvalldi frænda ſinom oc lögdo þa ſaman lag ſitt; þeir frændr heriadu um ſumarit um Sudreyiar oc Irland oc Skotlandsfiord, Þorfinnr Jarl lagdi under ſic þar ſem hann for

PRAELIUM FRATRUM THORFINNI ET RÖGNVALLDI.

Vere ineunte Jarlus Thorfinnus per legatos cognatum Rögnvalldum rogat ut piraticam ſecum ſuſcipiat, adſcita tanta, qvantam comparare poſſet, multitudine, qvo audito Rögnvalldus copias ſtatim & naves, qvot potuit, colligit, cumqve paratus eſſet, Thorfinnum, qvi tunc ſuum inſtruxerat exercitum, petit, & a cognato humaniter exceptus vires ſuas ei conſociat. Tempore æſtivo per Hæbudas, Hyberniam, finusqve Scotiæ arma circumferebant, &, Thorfinno qvæcunqve eo tempore obvia ſibi ſubjiciente,

A.D. ſumarit, atto þeir orroſto mikla þar ſem Vatzfiördr heitir; orroſtann tokz ſnemmindis oc fengu þeir frændr ſigr, þeſs getr Arnor Jarlaſkalld.

jiciente, ingens prælium, ubi Waterfiord audit, committebant, ex eodem mane incepto victoriam reportantes. Facit hujus mentionem Arnor Jarlaskald:

Væit ec þar er Vatsfiörd heitir
Vaſk i miklum haſka
Míns vid mannkyns reyni
Merki drottins verka
Þiód bar ſkiótt af ſkæidum
Skialdborg fira mörgum
Giörla fra ec at ginde
Grár ulfr um gná ſaarann.

Scio, ubi Vatnsfiördus audit,
In magno conſtitutus eram periculo,
Mei apud mortales tentantis
Signa domini laborum
Natio celeriter exportabat de navibus
Teſtudinem virorum multorum:
Probe conſpexi avide inhiare
Cinerei coloris lupum fauciis cadaveribus.

Eptir orroſto þeſſa vendu þeir aptur til Orkneyia, oc ſatu um kyrt þann vetr, for ſva fram VIII vetr at Raugnvalldr Jarl hafdi tvo luti eyia ſva at þorfinnr Jarl vandadi ecki um, enn hvort ſumar voru þeir i hernadi, ſtundum bader ſamt, enn ſtundom ſerhvor þeirra, ſem Arnor ſegir:

Poſt prælium hoc in Orcades redeunt hyememque qvieti transigunt. Labuntur ita octo anni, ut Rögnvalldus duas partes inſularum, Thorfinno non incuſante, retineret, qvavis autem æſtate, interdum uterque una, interdum ſeparatim piraticam exercebant, teſte Arnore.

Ymiz vann ſá er unne
Irſk fell drótt þá er ſótti
Balldrs edr Bretſkar allder
Brá elldr Skotavelldi.

Varia egit vir militaris
Cum oppugnabat, cecidit gens Hibernica,
Vel homines Britannici;
Evertit ignis imperium Scoticum.

Med þeim frændum var of alt vel er þeir funduz, enn ef verri menn geingu mille þeirra þa voru jafnan greinir taladar, ſat þorfinnr Jarl löngum a Kataneſi þar ſem Gaddgedlar heita, þar mætiz Skotland oc Eingland.

Inter cognatos omnia, quando conveniebant, bene proceſſere, ſi autem pejores eos intercederent res controverſæ jugiter refricabantur. Jarlus Thorfinnus ſæpe in Kataneſia, ubi Gaddgedlæ audiunt, & confines ſunt Scotia Angliaqve, ſedebat.

AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

Þat var á einu ſumri er Þorfinnr Jarl heriadi um Sudreyiar, oc Skotland, hann hafdi gert fra ſer lid ſudr á England at ſtrandhöggi, enn undan hönoni var rekit fe allt, enn Einglismenn verda varer vid ferd vikinga, ſöfnuduz þeir ſaman oc foro at þeim, enn toko af þeim fe allt, enn drapu af þeim alla þá er dugandi voro enn ſendu aptr ræningia noekora oc badu þá ſegia Þorfinni Jarli hvorſu þeir leiddu víkingum rán oc hripſan, höfdu þar um hádulig ord, foro ſidan á fund Þorfinnz Jarls oc ſögdu honom ſinar ofarar; hann let illa yfer þvi er menn hans höfdu tynzt, enn qvetz þar eeki mega at hafa, enn til þeſs qvedz hann allvel fallin at giallda Einglismönnum lád oc ſpott þat er þeir drogu her at, enn ſkilia qvad hann munde fyrſt at finne þeim, enn ef hann veri heill at ſumri ſagdi hann at þeir ſkyldu finnaz.

DE MILITIA COMITIS THORFINNI. A. D.

Accidit quòdam æſtate cum Jarlus Thorfinnus Hæbudas Scotiamque armis infeſtaret, ut exercitu in Angliam ad excurſiones victus parandi cauſa præmiſſo, ante eum pecora agerentur; cum autem Angli prædonum iter comperirent, congregati ipſos adoriuntur, pecoraque iis ſurripiunt, &, occiſis omnibus frugi viris, latrones aliquot remittunt, rogantque, ut Jarli Thorfinno referant, qvomodo prædandi rapiendique tædium pariant latronibus, de hac plurima verba contumelioſa evomentes. Verum illi Jarlo Thorfinno itineris infortunium exponebant, qui ſuorum jacturam ægre ferens, jam vindicandi tempus haud vacare, ſed ad reddendam Anglis his adjectam contumeliam cavillasque ſe aptum ſatis; hac vice eos disjungi, ſi autem inſequente æſtate ſoſpes eſſet, eos conventuros aſſerebat.

HER SEGIR AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

I þann tima var Hörda-Knutr yfir Englandi oc Danmörk. Eptir þat fór Þorfinnr Jarl til Orkneyia oc ſat þar um vetrinn; ſnemma um vorit hafdi hann utbod um um allt ríki ſitt, ſendi þá bod Raugnvalldi frænda ſinom oc þvi játar Raugnvalldr. Raugnvalldr hafdi utbod um allt

HIC RECENSETUR MILITIA COMITIS THORFINNI.

Regebat hoc tempore Angliam Daniamque Hörda-Knutus. Poſt hæc Thorfinnus in Orcades revertitur, ibidemque hyemat. Vere ineunte per totum ſuum regnum milites conſcribit mittitque nuntium cognato ſuo Rögnvalldo, cui annuit Rögnvalldus & per integrum ſuum regnum copias eduxit. Jar-

A. D. ſitt ríki, Þorfinnr Jarl dro her ſaman um Orkneyiar oc Katanes, hann hafdi oc mikinn herr af Scotlandi oc Irlandi oc um allar Sudreyiar droz hanom lid, hellt hann her þeim öllum til Englandz ſva ſem hann hafdi heitit þeim; Hördaknutr var i Danmörk er þetta var tídinda, enn þegar at Jarlar komu vid England, toko þeir at heria oc at ræna, enn þeir höfdi angiar er þar voro til landvarnar ſettir foro á mot þeim med lidi oc var þar orroſta mikil oc hörd oc fengu Jarlar ſigr; eptir þat foro þeir vída um England oc heriodu, drapu menn oc brendu bygdina hvar ſem þeir foro, þeſſa getr Arnor.

lus Thorfinnus etiam per Orcades Katanefiamqve exercitum collegit, &, haud exiguo e Scotia, Hibernia, omnibusqve Hæbudis ſtipatus, totas copias in Angliam, uti promiſerat, dirigit. Jarli vero Angliæ allapſi, arma ſtatim circumferre, prædariqve incipiunt, qvibus præfecti regioni tuendæ conſtituti obviam eunt, unde ingens acreqve prælium oritur, comitibus victoriam reportantibus, qvi poſtea Angliam paſſim armis peragrando, indigenas ubicunqve venére, ſternunt, ruraqve incendio delent, hujus mentionem facit Arnor:

Einn var ſú er Engla minner
Eggrid ne menn ſídan
Hart vid helming meira
Hríngrifr komit þingat,
Bitu ſverd, enn þar þurde
Þungeor fyrer Maun ſunnan
Raugnvallds kind und rander
Ramligt folk hins gamla.
Stöng bar Jarl á Eingla
Ættgrund, enn raud ſtundum
Ve bat.vife knyia
Verdung ara tungu
Hyrr ox, haler þurru,
Herdrott rak flotta
Æimr hratt en lauſt lióma
Limdolgs nær himne.

Una erat qvæ Anglis memorabilis eſt
Acies, & hominibus exinde,
Fere cum dimidio majore parte.
Vir munificus venit huc;
Mordebant gladii, ſed detrimentum afferebat,
Attennati, (ɔ: gladii) ab auſtro Monæ
Rögnvalldi excrcitus ſub clypeis:
Fortes ſubditi antiqvi.
Vexillum inferebat Jarlus Anglorum
Patriæ, ſed ſangvine tingebat interdum
Aqvila lingvam; Jarlus jubebat
Satellitium opprimere pacem.
Ignis increſcebat, viri deficiebant,
Exercitus fugatis inſtabat,
Fumus ſpargebatur, ſed emittebatur fulgor
Arborum incenſarum fere in coelum.

Þorfinnr Jarlus

Þorfinnr Jarl átti tvær folk orroſtor á Englandi, enn mörg flög oc manndráp veitti hann i ödru lagi; hann lá þar miöc ſva allt ſumar igegnum, enn um hauſtit for hann heim til Orkneyia oc ſat þar um vetrinn.

Jarlus Thorfinnus in Anglia duo prælia juſta acie commiſit, multos præterea conflictus homicidiaque committens. Totam fere æſtatem ibidem transigebat, autumno autem in Orcades ad hyemationem redibat. A. D

FRA MAGNUSI KONUNGI OC ÞORFINNI OC RÖGNVALLDI ORKNEYA JÖRLOM.

Magnus konungr enn Gódi, ſon ens helga Ólafs konungs, red fyrir Noregi þá var med hönom Rögnvalldr Jarl Brúſaſon. Þá red fyrir Orkneyiom Þórfinnr Jrrl Sigurdarſon, födurbródir Rögnvallds. Þá ſendi Magnús konungr Rögnvalld veſtr til Orkneyia, oc baud ſva at Þörfinnr ſkylldi láta hann taka vid födr-leifd ſinni. Þorfinnr let Rögnvalld hafa þridiung landa vid ſik, þviat ſva hafdi haft Brúſi fadir hans a deyanda degi. Þórfinnr Jarl átti þá Ingibiörgu Jarla-módur, dóttur Finnz Árnarſonar. Rögnvalldr Jarl þóttiz eiga tva luti landa, ſva ſem Ólafr enn Helgi hafdi heitit Brúſa fodur hans, oc Brúſi hafdi um hans daga. Þeſsi urdo upphöf til deilo þeirra frænda, oc er frá því laung Saga: átto þeir mikla orroſto í Pet-

DE MAGNO REGE ET THORFINNO NEC NON ROGNVALLDO ORCADUM JARLIS.

Rex Magnus Bonus, Regis Olafi Sancti filius, Norvegiæ imperavit. Eo tempore apud eum verſabatur Rognvaldus Jarlus Bruſii filius. Eodem tempore Orcadibus præerat Thorfinnus Jarlus Sigurdi filius, patruus Rognvalldi. Tum Magnus Rex Rognvaldum occidentem verſus ad Orcadas miſit, mandans, ut Thorfinnus ei permitteret relictas a majoribus accipere terras. Thorfinnus Rognvaldo permiſit trientem inſularum ſecum participare, quam tenuerat pater ejus Bruſius, quo tempore eſt mortuus. Conjugem tunc habuit Thorfinnus Jarlus Ingibiorgam, Jarlorum matrem dictam, filiam Finni, Arnii filii. Rognvalldus Jarlus exiſtimavit, duas inſularum trientes ſuas eſſe, quas nimirum Olafus ſanctus patri ejus promiſerat quasque Bruſius, eo regnante tenuerat. Hæc origo contentionum, quæ duos hos conſanguineos interceſſere, de quibus longa fertur narratio. Ingenti congreſſi ſunt prælio in freto Pictico, quo tempore Kalfus Arnii

A. D. í Petlands-firdi. Þá var Kálfr Árnaſon med Þórfinni Jarli. Sva ſagdi Biarni Gull-brár-ſkáld.

Frágum Finnz hve mági
Fylgdut Kálfr um dylgior
Oc lez á ſiá ſneckior
Snarla lagt at Jarli.
Arædi vantu eyda
Udd-fús ſonar Brúſa
Hlædi hugr enn tedut
Heipt-minningr Þórfinni.

Arnii filius a partibus Thorfinni Jarli ſtetit. Qva de re ita Biarnius Gullbrar-Skalld (aureis ſuperciliis poëta):

Audivimus, Finni qvemodo genero
Adfuiſti, Kalfe, prælii inter lites,
Atqve feciſti, in mari ut naves
(Tuæ) celeriter aggreſſæ ſint Jarlum.
Impetum potuiſti in nihilum redigere,
Gladii cupide, filii Bruſi:
Gaviſus eſt animus, ſed præbuiſti,
Odii memor, auxilium Thorfinno.

FRA BREFUM MAGNUSAR KONUNGS.

Magnús konungr redi þá bædi fyrir Danmörk oc Noregi. Enn eptir þat er hann hafdi eignaz Danavelldi, þá gerdi hann ſendimenn veſtr til Englands, foro þeir á fund Játvardar konungs; oc flutto hönom bref oc inſigli Magnús konungs: enn þat ſtód á brefom, med kvedio ſending Magnús konungs; þer munnut ſpurt hafa einkamál þau, er ver Hörda-Knútr gördom med oſs, at hvarr ockarr er lifdi eptir annan, þá ſkylldi ſá taka öll lönd oc þegna, þá er hann hafdi átt. Nú er þat ſva ordit, ſem ec veit at þer hafit ſpurt, at ec hefi tekit Danavelldi í arf eptir Hörda-Knút: enn hann átti ádr hann andadiz öngom mun ſídr England enn Danmörk: köllumz ec nú eiga England eptir rettom mál-dögom: vil ec nú at þú gefir upp rikit fyrir mer; enn at ödrom koſti man

DE LITERIS MAGNI REGIS.

Magnus Rex eo tempore tam Daniæ qvam Norvegiæ imperitavit. Poſtqvam autem totum Daniæ imperium ſuæ fecerat ditionis, nuntios miſit occidentem verſus in Angliam, qvi Edvardum Regem convenientes, Magni Regis litteras, ſigillo illius munitas, ei tulere; qvæ litteræ, ſalutem miſſam (Edvardo) a Magno Rege, præfatæ, hæc habuere: "Relata ſine dubio accepiſti, qvæ nos, ego atqve Horda-Knutus, inter nos pacti ſumus. polliciti fore, ut uter noſtrum alteri ſupervixiſſet, omnium terrarum ac populorum, qvos poſſedit mortuus hæres fieret. Jam ita res cecidit, qvemadmodum Tibi relatum eſſe ſcio, ut Daniæ imperium occuparim, hæreditate mihi ab Horda-Knuto relictum: is vero, antequam obiit, Angliæ non minori jure, qvam Daniæ, fuit poſſeſſor; qvare jam meam eſſe dico Angliam, juſta pactorum ſanctione, idqve volo, ut mihi regnum

man ec fækia til med ſtyrk hers, bædi af Danavelldi oc or Noregi: man ſá ráda löndom er ſigurs verdr audit.

regnum cedas; quod niſi feceris, id acquirere conabor, copiis tam ex Daniæ imperio, quam ex Norvegia collectis ſuffultus; quo facto, terrarum imperium penes eum erit, cui ſors victoriam conceſſerit.„ A. D. 1043.

SVÖR IATVARDAR KONUNGS.

Enn er Iátvardr konungr hafdi leſit bref þeſsi, þá ſvaradi hann ſva: Þat er öllom mönnom kunnigt her í landi, at Adalrádr konunger, fadir minn, var ódalborinn til ríkis þeſſa bædi at forno oc nýo: voro ver IV ſynirhans: enn er hann var fallinn frá löndom, þá tók ríki þetta oc konungdóm Iátmundr bródir minn, þvíat hann var ellſtr vor brædra: unda ec þá vel vid medan hann lifdi. Enn eptir hann tók ríkit Knútr konongr ſtiúp-fadir minn: var þá ecki dællt til at kalla medan hann lifdi. Enn eptir hann vard konungr Haralldr bródir minn medan hönom var lífs audit. Enn er hann andadiz, þá red Hörda-Knútr bródir minn fyrir Danavelldi oc Englandi: oc þótti þat þá eina rett brædra-ſkipti med ockor, at hann væri konungr bædi yfir Englandi oc Danmörk; enn ec hefda ecki ríki til forráda. Nú andadiz hann; var þat þá rád her allra landsmanna at taka mik til konungs her í Englandi. Enn medan ec bar ecki

RESPONSUM EDVARDI REGIS. 1043.

Edvardus autem Rex, lectis his litteris ita reſpondit: " Omnibus eſt notum terræ hujus incolis, Adalradum (Ethelredum) patrem meum, hæreditario jure majorum, tam antiquiorum quam recentiorum, hoc regnum poſſediſſe cujus quatuor ſuimus filii; eo autem è vivis & regno morte egreſſo, regnum hocce & imperium adiit frater meus Jatmundus (Edmundus), nempe inter nos natu maximus, quo vivente, ſors mea mihi erat grata. Poſt eum vero regnum adiit Knutus Rex, vitricus meus, quare tunc temporis (regnum) poſtulare res vana fuiſſet. Huic ſucceſſit Haralldus, frater meus, Rex quamdiu ei vivere fuit datum. Illo autem mortuo, Horda-Knutus, meus frater, tam imperio Daniæ, quam Angliæ præfuit: nam eo tempore inter nos fratres eo ſolum pacto partita ex æquo & juſto videbatur hæreditas, ut is tam Angliæ quam Daniæ eſſet Rex, mihi vero nullum regendum cederet regnum. Aſt mortem ille obiit; quo facto, conſultum eſt viſum omnibus terræ hujus incolis, me hic in Angliæ reguum Regem accipere. Quamdiu vero nulla honoris & dignitatis titulo eram in-

A. D. 1043. tignar-nafn, þiónada ec mínom höfdingiom, eigi ſtórligar enn þeir er einga átto ætt til ríkis her í landi. Nú hefir ec tekit her konungs nafn oc vígſlo, oc ſva fulliga bunad oc konungdóm. ſem fadir minn hafdi fyrir mer: nú man ec þetta nafn eigi upp gefa at mer lifanda. Enn ef Magnús konungr kemr hingat til lands med her ſinn, þá man ec eigi lidi ſamna móti hönom, oc mun hann koſt eiga at eignaz England, oc taka mie ádr af lífdögom. Segit hönom ſva mín ord. Fóro þá ſendimenn aptr á fund Magnús konungs, oc ſögdo hönom allt ſit eyrendi. Konongrinn ſvaradi tómliga, mællti þó ſva: ec ætla hitt muno vera ſannaſt oc beſt fallit, at láta látvard konung hafa ríki ſitt í ró fyrir mer, oc hallda ec þeſſo ríki er Gud hefir mic eignaz látit.

inſignis, impetrantibus ſervivi, non majori ſpiritu, quam qui nullum regni hujus terræ jus nativitate & proſapia habebant. Nunc (contra) hic Rex ſalutatus conſecratusque Regia accepi inſignia atque regnum, quæ pater meus ante me habuit; quem ego titulum (& dignitatem) miſſam non faciam, quamdiu mihi vivere datur. Quodſi igitur Magnus Rex huc venerit ſuo cum exercitu, copias ego contra illum non contraham, cui idcirco Angliam occupandi, meque vita exuendi copia dabitur. Hæc mea ei nuntiate verba.„ Tum nuntii reverſi atque Magnum Regem convenientes, negotii ſibi commiſſi eventa omnia ei narrant. Hic Rex reſponſum non nihil tardans, ita tandem: "exiſtimo, inquit, rectiſſimum id eſſe, & rei conveuientiſſimum, ut Edvardo Regi regnum ſuum relinquam, à me non turbatum, egoque mihi teneam regna, quæ Deus mihi poſſidenda conceſſit.„

FRA GUTHORMI GUNNHILLDARSYNI.

circa 1055. Guthormr het ſonr Ketils Kálfs oc Gunnhilldar á Ríngo-neſi, ſyſtr-ſon Ólafs konungs oc Haralids konungs. Guthormr var madr görviligr oc ſnemma roſkinn-mannligr; var hann optliga med Haralldi konungi, oc þar í miklom kærleikum oc rádagiördom med konungi, þviat Guthormr var vitr madr, hann var oc hinn vinſælaſti madr. Guthormr

DE GUTHORMO GUNHILLDÆ FILIO.

Guthormus nomine dictus eſt filius Ketilli Kalf atque Gunnhilldæ in Ringaueſo, Olafi Regis & Regis Haralldi ex ſorore nepos. Guthormus erat natura ad præclara quævis formatus, qui corporis & animi viribus cito maturuit. Cum Haralldo Rege ille ſæpius verſabatur, Regi præcipue carus & conſiliorum ejus particeps: erat enim Guthormus vir ſingulari prudentia atque civium amore præclarus. Ita piratica ſæpe verſabatur

ormr var optliga í hernadi, oc heriadi miöc í veſtrlönd, hann hafdi lid mikit. Frid-land hafdi hann oc vetr-ſeto í Dýflinni á Irlandi, oc var þar í kærleikom miklom med Margadi konungi.

batur Guthormus, terras ad occidentem po- A. D. circa
ſitas late bello infeſtans. Copias ſecum duxit 1055.
plurimas. Amicum terram ſedemqve per hyemem habuit Dublini in Hibernia, ubi apud Margadum Regem amicitia & gratia plurimum voluit.

VIDSKIPTI GUTHORMS OC MARGADS IRA KONUNGS.

Um ſumarit eptir fór Margadr konungr oc Guthormr vid hönom, oc heriodo á Brettland, oc fengo þar ógrynni fiár. Sídan lögdo þeir í Aungulscyarſund, þar ſkylldo þeir ſkipta her-fángi ſíno. Enn er framm var borit þat mikla ſilfr, oc konungr ſá þat, þá vildi hann einn ſaman hafa feit allt, oc virdi þá lítils vingan ſína vid Guthorm. Guthormi líkadi þat illa, ef hann ſkylldi vera lut-ræningr oc hans menn. Konungr ſagdi, at hann ſkylldi eiga II koſti fyri höndom, ſá annar at unna því ſem ver viliom vera láta; hinn er annarr at hallda vid mic bardaga, oc hafi þá ſá fe, er ſigr hefir, oc þat med, at þú ſkallt gánga af ſkipum þínom, ſkal ec þau hafa. Guthormi ſýndiz vandi mikill á bádar hendur, þóttiz eigi mega láta ſæmliga ſkip ſín oc fiármuni, fyrir önga tilgörninga; þat var oc all háſkaſamligt at beriaz vid konung oc þit mikla lid er hönom fylgdi, enn lids

NEGOTIUM, QVOD GUTHORMUM ATQVE MARGADUM HIBERNORUM REGEM INTERCESSIT.

Seqventi æſtate Margadus Rex atqve Gu- circa 1055.
thormus una euntes Bretlandiam (Valliam) bello & piratica infeſtabant, qva numero innumeram conqviſivere opum vim. Poſtea fretum Aungulseyarſund intrarunt, ubi prædam inter ſe partirentur. Aſt ubi ingentem argenti vim, qvæ in medium portabatur, conſpexit Rex, totam pecuniam ſibi ſoli retinere voluit, parvi æſtimans (contractum) cum Guthormo amicitiam. Peſſime Guthormo diſplicuit, ſibi ſuisqve comitibus partem prædæ debitam auferri. Hic Rex dixit, duas ei futuras eligendas conditiones, alterum, ut rem fieri ſineret, prout fieri Rex vellet, alteram, ut prælio commiſſo, ejus eſſent opes, cui ceſſiſſet victoria, & ut præterea Guthormus navibus egreſſus, eas qvoqve Regi relinqveret. Viſa eſt Guthormo res in utramqve partem magnæ difficultatis: cedere navibus opibusqve, nulla ſua culpa, ignominioſum ei videbatur; prælio cum Rege cumqve magna manu, qvæ eum commitabatur, congredi, res qvoqve maximi

A. D circa 1055. Þeirra var sva mikill munr, at konungr hafdi XVI láng-skip enn Guthormr V. Þá bad Guthormr konung liá ser III nátta frest um þetta mál, til umráda vid menn sína, hugdiz þá mundo mykia konung mega nockot á þeirri stundo, oc komo sva síno máli í betri vingan vid konung, med fortölom sinna manna, enn þat feckz eigi af konungi, sem hann mællti til. Þá var Ólafs vauko aptan. Nú kaus Guthormr helldr þann kost, at deya med drengskap eda vega sigr, helldr enn hitt at þola skaum oc svívirdo oc klækis-ord af sva mikilli missó. Þá kalladi hann á Gud oc hinn helga Ólaf konung frænda sinn, bad þá fulltíngis oc hiálpar, oc het til þess helga mans hús at gefa tíund af öllo því her-fangi er þeir nyti ef þeir fengi sigr. Sídan skipadi hann lidi síno, oc fylkdi í móti þeim mykla her, oc red til orrosto; oc bardiz vid þá. Enn med fulltíngi Guds oc hins helga Ólafs konungs, feck Guthormr sigr. Þar fell Margadr konungr, oc hverr madr er hönom fylgdi, úngr oc gamall; oc eptir þann háleita sigr vendir Guthormr heim gladr med öllom þeim fiárlut, er þeir höfdo fengit í orrostonni. Þá var aftekit silfrino því er þeir höfdo fengit, hinn

maximi erat periculi: nam inter utriusque copias tantum fuit discrimen, ut Rex XVI longas, contra Guthormus V duceret. Tum petit Guthormus, vellet Rex III noctium sibi concedere moram, qva cum suis hac de re deliberaret, ratus fore, ut illo temporis spatio, animo Regis nonnihil mitigato, rei suæ conditionem apud Regem, comissum duorum intercessione, meliorem redderet: ast qvod petiit, a Rege haud impetravit. Dies ille erat vigilia, festum Olafi præcedens. Hic ergo Guthormus ut potiorem elegit conditionem, gloriose (potius) & fortiter mori, ant victoria potiri, qvam ferre ignominiam, nec non contumeliam & opprobria ex tanta facta jactura. Tum Deum atqve Regem Olafum Sanctum, suum consangvineum, supplex precatus, eorum imploravit opem atqve auxilium, vovens votum, ex tota qvam sortiti fuissent præda, se viri istius sancti ædi daturos decimas, si victoria potirentur. Postea copiis suorum ordinatis, acieqve adversus ingentem istum exercitum dispositа, ad pugnam paratus prælium cum iis commisit. Hic Guthormus, divini numinis atqve Regis Sancti Olafi auxilio, victoria est potitus. Cecidit ibi Margadus Rex, nec non ad unum omnes, qvi eum committabantur, juniores ac seniores. Post qvam insignem victoriam lætus domum reversus est Guthormus, secum portans omnes opes, qvarum belli potiti fuerant. Tum ex pecuniæ summa, qvam prædam fecerunt

hinn tíundi peningr, ſva ſem heitit hafdi verit hinom helga Ólafi konungi, oc var ſva mikit fe, at af því ſilfri let Guthormr ródo göra eptir vexti ſínom, eda ſtafn búa ſíns, oc er þat líkneſki VII fóta hátt. Guthormr gaf ródo þá ſva búna til ſtadarins hins helga Ólafs konungs, hefir hon þar verit ſídan til ſigr-minningar Guthorms, oc iartegna hins helga Ólafs konungs.

cerant, ex voto, quod Regi Olafo Sancto A. D. circa
voverant, decimum quemque nummum de- 1055.
traxere, tantum pecuniæ vim, ut ex illo argento Guthormus fabricari curaret ſtatuam (Chriſti crucifixi) ad ſuam aut navis, quam ducebat, proræ defenſoris ſtaturam, quæ ſtatua VII pedes eſt alta. Statuam hanc, ita paratam, Guthormus ædi Regis Sancti Olafi dono dedit, ubi poſtea fuit momentum victoriæ Guthormi, nec non miraculorum Regis Sancti Olafi.

FRA ENGLANDZ KONUNGOM.

Játvardr Adalrádsſon var konungr í Englandi eptir Hörda-Knút, bródr ſinn; hann var kalladr Játvardr inn Gódi, hann var ſva. Módir Játvardar konungs var Emma drottning, dóttir Ríkardar Rudo-Jarls; bródir hennar var Rodbert Jarl, fadir Vilhiálms Baſtardar, er þá var hertogi í Rudo í Nordmandi. Játvardr konungr átti Gydo drottningo, dóttor Gudena Jarls Úlfnadrsſonar. Brædor Gydo varo þeſſir: Toſti Jarl hann var ellſtr, annar Mauro-Kári Jarl, III Valþiófr Jarl, fiórdi Sveinn Jarl, ſimti Haralldr, hann var yngſtr, hann fæddiz upp í hird Játvardar konungs, oc var hans fóſtr-ſon, oc unni konungr hönom geyſi mikit, oc hafdi hann fyrir ſon ſer; þvíat konúngrinn átti eigi barn.

DE ANGLIÆ REGIBUS.

Iatvardus (Edvardus), Adalradi (Ethelredi) filius, poſt Horda-Knutum fratrem Angliæ Rex fuit, Edvardus dictus cognomine Bonus, qualis re ipſa erat. Mater Edvardi Regis erat Emma Regina, Richardi Rothomagenſis Jarli (Ducis) filia, cujus frater erat Vilhelmus Nothus, qui eo tempore Dux erat Rothomagi in Nordmannia. Edvardi Regis conjunx erat Gyda Regina, filia Gudini (Godwini) Jarli (Comitis), Ulfnadi filii. Fratres Gydæ hi erant: Toſtius Jarlus (Comes) qui natu erat maximus, ſecundus Mauro-Karius Jarlus, tertius Valthiofus Jarlus, quartus Sveinus Jarlus, quintus Haralldus. Hic natu minimus, in aula Edvardi Regis educabatur, ejus factus alumnus, cui Rex impenſe favebat, & loco filii habuit, cum ipſi Regi liberi non eſſent.

A. D. circa 1060.

FRA HARALLDI GUDINASYNI.

Þat var á eino ſumri, at Haralldr Gudinaſon átti ferd til Brettlandz, oc fór á ſkipi, enn er Þeir komo í hafit, þá tók þá andvidri, oc rák út í haf. Þeir tóko land veſtr í Nordmandi, oc höfdo fengit ſtorm mann-hættan. Þeir lögdo til borgarinnar Rudo, oc fundo þar Villiálm Jarl, tök hann vid Haralldi feginſamliga oc hans föroneyti, dvalldiz Haralldr þar lengi um hauſtit í gódom fagnadi, þviat ſtormar lágo á, oc var eigi í haf fært; enn er at leid vetrnóttom, þá ræddo þeir þat Jarl oc Haralldr, at hann mundi þar dveliaz um vetrinn, ſat Haralldr í háſæti á adra hönd Jarli, enn til annarar handar kona Jarls, hon var hverri kono frídari, er menn höfdo ſed. Þau taulodo öll ſaman ſer gaman iafnan vid dryckio. Jarl geck optazt ſnemma at ſofa, enn Haralldr ſat lengi á kvölldom, oc taladi vid kono Jarls, fór ſva fram lengi um vetrinn. Eitt ſinn, er þau töludo, ſegir hon Haralldi: Nú hefir Jarl rætt um vid mik, oc ſpurdi hvat vid taladim ſva þrátt, oc er hann nú reidr. Haralldr ſvarar: vid ſkolom hann nú láta vita ſem ſkiótaſt allar rædor okrar. Eptir um daginn kalladi Haralldr Jarl til tals vid

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Accidit æſtate quadam, ut Haralldus Godwini filius, in Brettlandiam (Britanniam) iturus, navi iter ingrederetur, mare autem ingreſſis adverſus ſubortus ventus longe á continente navigantes pelleret. Normanniæ littoribus occidentem verſus appulſi ſunt, ſæva haud abſque vitæ periculo vexati tempeſtate. Ad oppidum Rothomagi navi appulſa, Vilhialmum Jarlum (Wilhelmum Ducem) ibi convenerunt, qui Haralldum ejusque comitatum benigniſſime lætus accepit. Bene hic & hoſpitaliter habitus Haralldus, longo per autumnum tempore ibi commorabatur, ſævientibus tempeſtatibus, quæ mare innavigabile reddebant. Ineunte autem hyeme, inter Ducem atque Haralldum ita convenit, ut hyemem hic transigeret. Summo in ſolio ad alterum Ducis latus ſedebat Haralldus, ad alterum conjunx Ducis, mulierum longe formoſiſſima, quæ unquam ſunt viſæ. Hic ſuper pocula, ad animos exhilarandos, colloquia & ſermones conferebant omnes. Jarlus (Dux) ſæpiſſime lectum mature petiit, contra Haralldus in longam veſperam cum conjuge Ducis ſermones miſcuit; quo modo res diu per hyemem proceſſit. Accidit aliquando, colloquentibus eis, ut Haralldum allocuta diceret: jam me affatus Jarlus interrogavit, qua de re toties tam continuum feramus ſermonem, jam ira eſſe accenſum.“ Ad quæ Haralldus: “quin, inquit, ocyſſime omnes noſtros

vid ſik, oc gengo þeir í mál-ſtofo, þar var þá oc kona Jarls, oc rádoneyti þeirra. Þá tók Haralldr til máls: þat er at ſegia ydr Jarl, at fleira býrr í híngat-komo minni, enn þat er ec hefir enn upp borit fyrir ydr. Ec vill bidia dóttr þinnar til eigin-kono mer, hefir ec þetta mál rætt fyri módor hennar optliga, oc hefir hon mer því heitit, at lidſinna þetta mál vid ydr. Enn þegar er Haralldr hafdi þetta mál upp-borit, þá tóko allir því vel þeir er vid voro, o flutto þat fyrir Jarli, kom þeſſo ſva at lykdom, at mærin var föſtnod Haralldi. Enn fyri því at hon var úng enn þá, þá var mællt nockorra vetra freſt á til brullaups-ſtefno.

noſtros ſermones ei notos reddemus. " *Sequenti die, Haralldo Jarlum ad colloqvium vocante, curiam ingreſſi ſunt, ubi aderat conjux Jarli, eorumqve conſiliarii. Tum Haralldus ſermonem ingreſſus:* " *Te, inqvit, certiorem reddam, Jarle, alia plura fuiſſe adventus mei negotia, qvam qve Vobis adhuc indicavi. Filiam veſtram mihi conjugem petere volo, qva de re cum matre ejus ſæpe ſum collocutus, qvæ mihi pollicita eſt ſuam hac in re apud Vos operam.* „ *Qvod poſtqvam Haralldus coram expoſuerat negotium, qvi præſentes aderant omnes, ſuo adſenſu id probantes, ad Jarlum detulere, tandemqve res eo eſt deducta, ut virgo Haralldo ſit deſponſata. Verum cum illa ætate adhuc eſſet juvenili & tenera, aliqvot hyemum ſtatutum eſt tempus, qvod ante nuptias transmitteretur.* A. D. circa 1060.

DAUDI IATVARDAR KONUNGS-

Enn er var kom, þá bió Haralldr ſkip ſitt, oc ferr í brott, ſkillduz þeir Jarl med kærleikom miklom, fór þá Haralldr út til Englands, á fund Játvardar konungs, oc kom eigi ſídan til Vallandz, at vitia þeſſa ráds. Iátvadr var konungr yfir Englandi XIII vetor, oc vard fótt-daudr í Lundunom none Januarii, hann var iardadr at Páls-kirkio, oc kalla Enſkir menn hann helgan.

MORS EDVARDI REGIS.

Veniente vere, parata itineri navi, abiit Haralldus, qvi ipſe & Jarlus qvam maxime amici ſunt ſejuncti. Tum Haralldus, in Angliam ad Edvardum Regem profectus, in Vallandiam (Nordmanniam) non rediit, ad matrimonium dictum ineundum. Edvardus Angliæ Rex per XXIII erat hyemes, Londinique nonis Januarii ſua morte defunctus & in æde Paulo ſacra fuit ſepultus. Anglici homines eum Sanctum vocant. 1066. 5 Jan.

HARALLDR

HARALL-

A. D HARALLDR GUDINASON TIL KONUNGS TEKINN A ENGLANDI.

Synir Gudina Jarls voro þá ríkaſtir menn á Englandi; var Toſti ſettr höfdingi yfir her Engla konungs, oc var hann landvarnar-madr, þá er konungr tók at elldaz; hann var ſettr yfir alla Jarla adra. Haralldr bródir hans var iafnan innan hirdar, oc var konúngi enn næſti madr um alla þiónoſto, oc hafdi allar fe-hirdzlor konungs at giæta. Þat er fögn manna, at þá er framleid at andláti konungs, þá var Haralldr nærr oc fátt manna annat; þá laut Haralldr yfir konung oc mællti: því ſkírſkota ec undir alla ydor, at konungrinn gaf mer nú konungdóminn, oc allt ríki í Englandi; því næſt var konungr hafidr daudr
1066. or hvílonni. Þann ſama dag var þar
5 Jan. höfdingia-ſtefna, var þá rætt um konungs-tekio, let þá Haralldr bera fram vitni ſín þau, er Iátvardr konungr gaf hönom ríkit á deyianda degi; hiuk ſva þeirri ſtefno, at Haralldr var til konungs tekinn, oc vígdr konungs-vigſlo inn XIII í Páls-kirkio. Gengo þá allir höfdingiar til handa hönom, oc allt fólk. Enn er Toſti Jarl ſpurdi þat, brödir hans, líkadi hönom illa, þóttiz hann eigi verr tilkominn at vera konungr: vil

HARALLDUS GODWINI FILIUS IN REGEM ANGLIÆ ACCEPTUS.

Filii Godwini Jarli (Comitis) eo tempore omnium in Anglia erant potentiſſimi. Toſtius erat omnibus Anglorum Regis copiis Dux præfectus, eique, Rege ipſo ſeneſcente, regni cuſtodiendi cura demandata. Supra omnes alios Jarlos is ad dignitates evectus eſt. Haralldus frater ejus intra aulam ſemper verſabatur, Regi per omnia officia proximus, omniumque theſaurorum regiorum cuſtos. Traditum eſt memoriæ, cum morti vicinus jam erat Rex, præſente Haralldo, paucisque aliis viris, ſupra Regem ſe inclinantem Haralldum dixiſſe: "Vos (hic præſentes) omnes teſtes voco, Regem mihi jam imperium dediſſe, totumque Angliæ regnum." Quo dicto, Rex è lecto mortuus eſt ſublatus. Eodem die regni Principum conventus eſt habitus, atque ibi de Rege eligendo actum, in quo conventu Haralldus, adhibitis ſuis teſtibus, reddidit teſtatum, Edvardum Regem, quo die eſt mortuus, regnum ſibi dediſſe. Eorum conventus eum habuit exitum, ut in Regem acceptus Haralldus, in æde D. Paulo ſacra, die (à feſto nativitatis Chriſti) XIII, regia inauguratione ſit ſacratus. Hoc facto, principes regni omnes totusque populus fidem & obedientiam ei adſtrinxerunt. Quæ cum Toſtio ejus fratri nuntiata fuere, ægro & iniquo animo tulit, ratus (quippe) ſibi non minori jure regnum competere, ſeque velle addens,

ut

vil ec, ſagdi hann, at landz-höfdingiar kióſi þann til konungs, er þeim þeckir beſt vera tilfallinn; oc fóro þau ord milli þeirra brædranna. Haralldr konungr ſvarar ſva, at hann vil eigi upp gefa konungdómin, fyrir því at hann var ſtól-ſettr í þeim ſtad ſem konung átti at taka, enn verit ſidan ſmurdr oc vigdr konungs-vígſlo; hvarf oc til hans allr ſtyrkr fiölmennis, hafdi hann oc fehirdzlor konungs allar.

principes ut & magnates regni eum eligerent Regem, qui ipſis (regiæ dignitati) convenientiſſimus viſus fuiſſet; quæ dicta inter fratres ultro citroque ferebantur. Ad quæ reſpondit Haralldus, ſe regno cedere nolle, nempe in ſolio regio collocatum, quo loco Rex erat eligendus, poſteaque unctum & regia inauguratione ſacratum. Illius quoque partibus ſe adſociavit populi omnis multitudo, in qua robur regni reſidebat, ejusque regiæ omnes erant gazæ. A.D. 1066.

FERD TOSTA TIL DANMERKR.

Enn er Haralldr konungr vard þeſs varr, at Toſti Jarl bródir hans villdi hafa hann af konungdóminom, þá rúdi hann hönom illa, þvíat Toſti var madr forvitri, oc hermadr mikill, oc átti vel vingat vid landz-höfdingia. Tók þá Haralldr konungr af Toſta herſtórnina, oc allt þat valld er hann hafdi ádr haft, framar enn adrir Jarlar þar í landi. Toſti Jarl vildi þat fyrir eingan mun þola, at vera þiónoſto-madr bródr ſíns ſamborins: fór hann þá oc brott med lidi ſíno ſudr um ſiá í Flandr, oc dvalldiz þar litla ríd, fór þá til Frislandz, oc þadan til Danmerkr á fund Sveins konungs frænda ſíns. Þau voro ſyſtkyn Úlfr Jarl fadir Sveins konungs, oc Gyda modir Toſta Jarls; bidr Jarl Svein konung fulltings og lid-veizlo. Sveinn konungr baud hönom til ſín, oc ſagdi hann ſkuli hafa

ITER TOSTII IN DANIAM.

Animadvertens Haralldus Rex, fratri Toſtio in animo eſſe, ſe regno privare, peſſime ei credidit: erat enim Toſtius homo prudens & præſagus, inſigni fortitudine, quique principum regni amicitia multum pollebat. Quare Haralldus Rex Toſtium à præfectura exercitus removit, atque ab omni poteſtate, qua is antea omnes ibi regni Jarlos (Comites) anteceſſerat. Nullo pacto ferre voluit Toſtius Jarlus, ſe fratri ſerviturum, iisdem ſecum parentibus nato; hinc ſuo cum comitatu in Flandriam profectus, ibi pauliſper commoratus, in Friſiam abiit, atque inde in Daniam, ad affinem ſuum Sveinum Regem: frater (enim) & ſoror erant Ulfus Jarlus, Sveini Regis pater, atque Gyda, mater Toſtii Jarli. Sveinum (ergo) Regem Jarlus opem rogavit atque auxilia. Ad ſe eum invitante Sveino Rege, atque Jarli regnum in Dania tan-

 þar

tum

A. D. 1066. þar Jarls-ríki í Danmörk þat, er hann megi vera þar sæmiligr höfdingi. Jarl svarar: Þess girnir mic, at fara til Englands aptr til ódala minna. Enn ef ec fæ öngan styrk til þess af ydr konungr, þá vil ec þat helldr tilleggia vid ydr, at veita ydr allan styrk þann, er ec á kosti í Englandi, ef þer vilit fara med Dana-her til Englandz, at vinna landit, sva sem Knútr modur-bródir þinn. Konungr svarar: sva miklo em ec minni madr enn Knútr konungr frændi minn, at varla fæ ec halldit Dana-ríki fyri Nordmönnom; enn Gamli Knútr konungr eignadiz at erfd Dana-ríki, en med hernadi oc orrosto England, oc var þó um ríd þat eigi óvænna, at hann mundi þar leggia lífit. Noreg feck hann orrostolaust. Nú kann ec at ætla mer hóf meirr eptir míno lítilrædi, enn eptir framkvæmd Knútz konungs frænda míns. Þá mællti Tosti Jarl: minna verdr mítt erendi híngat, enn ec hugda at þú mundir vera láta, sva göfigr madr, í naudsyniom frænda þíns. Kann nú vera, at ec leita þannog vináttonar, er myklo er ómakligra; enn þá má vera, at ec finna þann höfdingia, er midr vaxi fyrir augom at ráda miöc stórt enn þer konungr. Sídan skildoz þeir konungr oc Jarl, oc varliga sáttir.

tum offerente, quantum Satrapam ibi & Principum honorificum deceret, respondens Jarlus: "desiderio, inquit, trahor in Angliam atque ad bona mea avita reverteudi: quam in rem si a vobis, Rex, latæ mihi non fuerint suppetiæ, id potius faciam, vobis gratificaturus, ut omnibus viribus, quæcunque mihi in Anglia datæ fuerint, vobis succurram, si Danorum exercitu stipatus Angliam petere volueris, regnum istud tuæ ditionis facturus, prout fecit avunculus tuus Kanutus.„ Ad quæ Rex: "in tantum, inquit, Knuto Rege, meo consangvineo, inferior sum, ut Daniæ regnum, ne mihi à Nordmannis auferatur, ægre tuear. Rex quidem Knutus Senior, regnum Daniæ jure hæreditatis adeptus, armis atque bello Angliam suam fecit, attamen res sæpenumero eo spectabat, ut vitæ id fieret jactura. Norvegiam absque bello occupavit. Jam (ergo) credo id me decere, ad exiguas meas vires me res potius instituere, quam ad fortunam progressus Knuti Regis, mei consangvinei.„ Hic Tostius Jarlus: minus hic, ait, meum procedit negotium, in tantis consangvinei tui necessitatibus. Fieri potest, ut nunc opem atque amicitiam quæram, ubi longe minus sperari posset, quo facto, potest accidere, ut inveniam Principem regnatorem, cui res tanti momenti & periculi non videbitur, permagna & gravia moliri, ac Tibi, Rex (visa fuit).„ Postea Rex atque Jarlus sejuncti sunt, amici vix dicendi.

FERD ITER

FERD TOSTA TIL NOREGS.

Toſti Jarl ſneri þá ferdinni, oc kom í Noreg, oc fór á fund Harallds konungs, var hann þá í Víkinni. Enn er þeir finnaz, ber Jarl upp fyri konung erindi ſín, ſegir hönom allt um ferdir ſínar ſidan er han fór af Englandi, bidr konung fá ſer ſtyrk, at ſækia ríki ſitt í Englandi. Konungr ſvarar ſva, at Nordmenn muno þeſs eigi fúſir, at fara til Englands at heria, oc hafa þar Enſkan höfdingia yfir ſer; mæla menn þat, ſegir hann, at þer hinir Enſko ſe eigi alltrúir. Jarl ſvarar: Hvart er þat med ſannendom ſagt, er ec hefi menn heyrt ſegia í Englandi, at Magnús konungr frændi þinn ſendi menn til Iátvardar konungs, oc var þat í ord-ſending, at Magnús konungr átti England ſlíkt ſem Danmörk, oc hafdi í arf tekit eptir Hörda-Knút, ſem ſvardagar þeirra höfdo tilſtadit? Konungr ſvaradi: hví hafdi hann þat eigi, ef hann átti þat? Jarl ſvarar: hví hefir þú eigi Danmörk, ſva ſem Magnús konungr hafdi fyri þer? Konungr ſvarar: Eigi þurfa Danir at hælaz vid oſs Nordmenn; margan díla höfom ver brent þeim frændom þínom. Þá mællti Jarl: Villtu eigi mer ſegia, þá mun ec þer ſegia. Því eignadiz Magnús konungr Danmórk, at þar landz

ITER TOSTII IN NORVEGIAM. A.D. 1066.

Tum Toſtius Jarlus, verſo itinere, in Norvegiam venit, ubi Regem convenit Haralldum, tunc in Vikia verſantem. Qui ubi convenere, negotium ſuum Jarlus Regi expoſuit, narrans ei itinerum ſuorum eventa, poſtquam ex Anglia fuerat profectus, Regemque auxilia rogans, quorum ope regnum ſuum in Anglia recuperare poſſet. Ad quæ dicente Rege, Nordmannis cordi non eſſe in Angliam ire ad bellum gerendum, ſub imperio ibi ducum Anglicorum militaturis, vulgique ore ferri, Anglos homines non eſſe, quibus multum fidi poſſet, reſpondit Jarlus: "Anne vere dictum eſt, quod homines narrantes audivi in Anglia, Magnum Regem, tum conſanguineum, miſſis ad Regem Edvardum legatis, nuntio iſto indicaſſe, Regem Magnum Angliam æquo ac Daniam tenere jure, ad ſe poſt mortem Harde-Knuti hæreditate devolutam, prout ferebant juramento inter eos ſancita pacta?" Interrogante hic Rege: "Quare non tenuit, ſi (jure) is poſſideret?" reſpondit Jarlus: "Quare non poſſides Daniam, prout ante Te tenuit Rex Magnus?" tum reſpondit Rex, non eſſe, quod Dani ſe de Nordmannis inſolentius jactent: in damna enim affinium tuorum multos terrarum tractus igne vaſtivimus. Hic Jarlus: "quodſi, inquit, Tu mihi dicere nolis, ego Tibi dicam. Ideo Magnus Rex Daniæ potis eſt factus, quod principes ibi regni & terrarum præfecti a partibus ejus

A. D. 1066. höfdingiar veitto hönom: enn þvi feckt þú eigi at allt landz-folk ſtód i múti þer. Því bardiz Magnús konungr eigi til Englandz, at allr landz-lydr villdi hafa látvard at konungi. Villt þú eignaz England, þá má ec ſva gera, at meiri luti höfdingia í Englandi muno vera vinir þínir, oc lidſinnis-menn; eigi ſkortir mic meira vid Haralld bródir minn enn konungs-nafn eitt. Þat vito allir menn; at engi her-madr hefir ſlíkr fæz á Nordrlöndom ſem þú, oc þat þicki mer undarligt, er þú bardiz XV vetor til Danmerkr, enn þú vill eigi hafa England, er nú liggr lauſt fyri þer. Haralldr konungr hugſadi vandliga hvat Jarl mællti, oc ſkilldi, at hann ſagdi mart ſatt, oc í annan ſtad giördiz hann fúſs til at fá ríkit. Sídan tölodo þeir konungr oc Jarl löngom oc opt, ſetto þeir þá ráda-giörd þeſſa, at þeir ſkylldo fara um ſumarit til Englandz, oc vinna landit. Sendi Haralldr konungr ord um allan Noreg, oc baud út leid-ángri, hálfom almenningi; vard þetta nú allfrægt, voro margar getur á, hvern- og förin mundi verda, mællto ſumir oc tölldo upp ſtór-virki Haralldz konungs, at hanom mundi eigi ófært vera: enn ſumir ſögdo, at England mundi verda torſott, mann-fólk ofa-mikit á, oc

ejus ſtabant: Tu contra non potitus es, quod totus terræ (iſtius) tibi adverſaretur populus. Ob eam rem Magnus Rex Angliam bello non eſt aggreſſus, quod omnes regni cives Edvardum ſibi vellent Regem. Quodſi Angliam tuæ ditionis facere volueris, faciam ego, ut principum Angliæ potior pars tui facti amici, auxilia Tibi ſint præſtituri: etenim Haralldo fratri nulla re, niſi Regis titulo ſolo, ego cedo. Omnibus notum eſt, in terris ſeptentrionalibus natum non eſſe bellatorem, fortitudine Tibi parem; mirumque mihi videtur, Te XV hyemes belligeraſſe, ut Dania potireris, ſed Angliam von velle, cujus jam Tibi facilis patet poſſeſſio.„ Haralldus Rex, ſermone Jarli rite & accurate mente penſitato, animadvertit, multis in rebus eum vera dixiſſe; cui rei alia acceſſit, cupiditas, qva ad regnum (iſtud) occupandum trahebatur. Poſtea Rex atque Jarlus, longo & frequenti colloqvio habito, id conſilii ſtatuere, ut æſtate ſeqvente in Angliam transituri, illamqve terram occupaturi eſſent. Haralldus Rex, miſſis per totam Norvegiam nuntiis, dimidiam militum navium qve totius regni partem ad expeditionem imperavit, qvæ res ubi omnibus innotuit, multæ ferebantur conjecturæ de futuro illius eventu, qvibusdam Haralldi Regis res bello fortiter geſtas enarrantibus, qvare hanc ejus vires non ſuperaturam, aliis dicentibus, Angliam bello aggredi opus eſſe difficillimum, nempe militum multi-

oc þat lid er kallat er Þínga-mannalid, þeir voro menn sva fræknir, at betra var lid eins þeirra enn II Harallds manna hinna bezto. Þá sagdi Úlfr stallari:

Era stallorom stillis
Stafn-rûm Haralldz iafnan
Onaudgr fær ec audar
Innan þaurf at herfa.
Ef haur breckan hrockva
Hrein skulom tveir fyri einom
Ungr kendak mer undan
Annat Þínga-manni.

Úlfr stallari andadiz þat var. Haralldr konungr stód yfir grepti hans, oc mælti er hann geck frá: Þar liggr nú sá er dyggvastr var oc drottin hollastr. Tosti Jarl sigldi um varit vestr til Flæmingialandz, á móti lidi því er hönom hafdi fylgt utan af Englandi, oc því ödro er safnadiz til hans bædi af Englandi oc þar í Flæmingia-landi.

multitudine abundantem, copiasque, quæ Thingamannorum vulgo vocabantur, viris conflare adeo strenuis, manuque & consilio promtis, ut earum copiarum unus duos præstantissimorum Haralldi militum fortitudine vinceret Tum vero Ulfus Aulæ Magister ita cecinit: A. D. 1066.

Non est Aulæ Magistris Regis
Proræ arcolam Haralldi, perpetuo
Haud invitus accipio divitias,
Intra opus sese subducere.
Quodsi, o! lini clive, nos cedere,
Candide, oporteret duos uni
Juvenem docui ego me, revera,
Aliud (equidem), Thingmannorum.

Ulfus aulæ Magister eo vere mortem obiit. Haralldus Rex (ipse) sepulcro ejus adstitit, qui discedens: "ibi, inquit, "nunc jacet (defunctus) qui ad omnia officia fidissimus Domino fuit, & ejus amantissimus.„ Tostius Jarlus eodem vere in Flæmingorum terram (Flandriam) abiit, copiis ibi occursurus, tam quæ ex Anglia eum fuerant comitatæ, quam aliis, quæ cum ex Anglia, tum ex Flandria ad eum confluxere.

DRAUMR GYRDAR.

Herr Harallds konungs safnadiz saman í Solundom. Enn er Haralldr konungr var búinn, at leggia út or Nidarósi, þá geck hann ádr til Skrínis Ólafs konungs, oc lauk upp, oc klipti hár hans oc negl, oc læsti síðan Skrínino, enn

SOMNIUM GYRDII.

Copiæ Haralidi Regis in Solundis congregabantur. Cæterum Haralldus Rex, itineri jam paratus ac Nidrosia discessurus, scrinium Olafi Regis accessit, quo aperto, comam ejus totondit, unguesque præcidit; hoc facto, cum scrinium clauserat, claves in

fluvium

A. D. 1066. kaſtadi lyklinom út á Nid; enn ſumir ſegia, at hann kaſtadi utanbordz fyrir Agdaneſi; oc hefir eigi ſídan verit upplokit Skríni ins helga Ólafs konungs. Þá var lidit frá falli hans XXXV vetor hann lifdi oc hálfan fiórda tög vetra her í heimi. Haralldr konungr hellt því lidi, er hönom fylgdi, ſudr til mótz vid hitt. Þar kom ſaman lid mikit, ſva at þat er ſögn manna, at Haralldr konungr hefdi nær CC ſkipa, oc umfram viſtabyrdingar oc ſmá-ſkútor. Þá er þeir lágo í Solundom, dreymdi mann þann er var a konungs ſkipino, er Gyrdr er nefndr: hann þóttiz var ſtadr a konungs ſkipino, oc ſá uppá eyna, hvar tröll kona ſtód mikil, oc hafdi ſkálm í hendi, oc í annari hendi trog; hann þóttiz oc ſia yfir öll ſkip þeirra, oc þótti hönom fugl ſitia á hverium ſkip-ſtafni, þat voro allt ernir oc rafnar. Tröll-konan qvad víſo:

fluvium Nid projecit; quidam autem referunt, in mare extra promontorium Agdanes eum projeciſſe, nec unquam poſtea apertum fuiſſe Regis Olafi Sancti ſcrinium. Tunc temporis ab ejus cæde XXXV erant præterlapſæ hyemes, triginta quoque & quinque hyemes ipſe in hoc terrarum orbe vixit. Haralldus Rex militum manum, qva ipſe erat ſtipatus, auſtrum verſus (cæterarum) ſuarum copiarum in occurſum duxit. ibi ingens coactus eſt exercitus, adeo ut memoriæ ſit proditum, Haraldum Regem claſſem habuiſſe CC fere navium (bellicarum), præter naves commeatum portantes, minoresque lembos. Claſſe in anchoris juxta Solundas ſtante, ſomnium ſomniavit homo, in navi Regis conſtitutus, Gyrdius nomine. Viſus eſt ille ſibi per ſomnium in Regia navi conſtitutus foeminam videre ingentem in inſula ſtantem, ex genere gigantum, tenentem manu altera enſem falcatum, altera labrum, & per totam deinde navium claſſem proſpicieus ſingularum in puppibus videre ſedentes volucres, aquilas omnes atque corvos, foeminamque audire gigantean hoc carmen canentem:

Víſt er at allvalldr auſtan
Eggiaz veſtr at leggia
Mót vid marga knútu
Minn ſnúdr er þat prúda.
Kná val-þidurr velia
Veit hann erna ſer beito
Steik af ſtódi Glúka
Stafns fylgi ec því iafnan
Oc ſtafna fylgi ec því iafnan.

Certum eſt, Monarcham ab oriente
Stimulis agi, ut occidentem petat:
Ponat ut multos oſſium nodos,
Meo (ſane) qvæſtui id erit, nobiles.
Poteſt (jam) ſtragium avis eligere,
Exſpectat ea multum ſibimet eſcæ,
Aſſam carnem ex Ginkii eqvis,
Proræ inſidens, me ſemper comite.
Proræ inſidens, me ſemper comite.

DAUMR SOM-

DRAUMR ÞORDAR.

Þórdr er annar madr nefndr, er var á ſkipi því, er ſkamt lá frá ſkipi konungs. Hann dreymdi um nótt, at hann þóttiz ſiá flota Haralldz konungs fara at landi, oc þóttiz vita at þat var England; hann ſá á landino fylking mikla, oc þótti ſem hvarirtveggio biöggiz til bardaga, oc höfdo merki á lopti. Enn fyri lidi landz-manna reid tröll-kona mikil, oc ſat á vargi, oc hafdi vargrinn mans hræ í munni, oc fell blód um kiaptana; enn er hann hafdi þann etit, þá haſtadi hon ödrom í munn varginom, oc ſídan hverjom at odrom, enn hann gleypti hvern. Hon qvad:

Skód lætr ſkína raudan
Skiölld er dregr at hialldri
Brúdr ſer aurnis ióda
óför konungs giörfa.
Sviptir í ſvardar kiapta
Svanni holldi manna
Ulfs munn litar innan
Odlát koma blódi
Odlát kona blódi.

SOMNIUM THORDI.

A. D 1066.

Thordi nomine dictus eſt vir quidam, claſſiariorum navis unus, qvæ haud procul a navi Regis poſita erat. Ei nocte qvadam per ſomnium viſa eſt Haralldi Regis claſſis terram accedere, qvam ſe ſcire ſibi viſus eſt eſſe Angliam, & in terra acies ingens, prælio parata, cui ab utraqve parte accingebantur, vexilla multa habentes, in coelum minantia. Cæterum ante aciem incolarum terræ obeqvitare viſa eſt foemina ingens generis gigantei lupo vecta, qvi hominis cadaver ore portabat, ex qvo ſangvis utrinqve fluebat. Eo comeſto, aliud cadaver in os lupi illa ingeſſit, poſteaqve aliud poſt aliud, qvi omnia devoravit. Tum ea cecinit:

Armata acies facit rubrum ſplendere
Clypeum, ve inclinante ad prælium,
Foemina videt giganteæ prolis
Infortunium Regi (jamjam) paratum.
Ingerit in cutis hirſutæ os (vaſtum)
Mulier (illa) cadavera hominum;
Lupi voracis os tingit intrinſecus,
Id operis urgens, foemina ſangvine.

DRAUMR HARALLDZ KONUNGS,

Haralld konung dreymdi um nótt, at hann ræri i Nidaróſi, oc hitti Ólaf konung bródr ſinn, oc qvad Ólafr víſo fyrir hönom:

SOMNIUM HARALLDI REGIS.

Haralldus Rex per ſomnium ſibi viſus eſt nocte qvadam Nidroſiæ verſari, ibiqve fratrem Olafum convenire, qvi hoc ſibi cecinit carmen:

Fleſtan

Rex

A. D. 1066.

Gramr vá frægr til fremdar
Fleſtan ſigr en Digri
Hlaut ec því at heima ſátom
Heilagt fall til vallar.
Uggir ec enn at tiggi
Ydr mani feigd of byrion
Traullz gefit ſákom fyllar
Líks velldrat Gud slíko.

Rex reportavit celebris ad gloriam
Plerumque victoriam ille Craſſus;
Corvi, quandoquidem domum redii,
Lapſu ego ſancto (cæſus) in terram.
Metuo ego, ne (jamjam) o! Rex
Vobis ſit mors cita fato deſtinata,
Lamiæ & deris equis ſaginam
Avidæ; non efficit id divinum Numen.

Margir adrir draumur oc fyriburdir voro þá ſagdir, oc fleſtir dapurligir. Haralldr konungr, ádr hann fór af Þrándheimi, hafdi þar látit taka til konungs Magnus ſon ſinn, oc ſetti hann til ríkis í Noregi, er konungr fór í braut. Þora Þórbergs dóttir var oc eptir, enn Elliſif drottning fór med hönom, oc dætor hennar Maria oc Ingigerdr. Ólafr, ſon Haralldz konungs, fór oc med hönom or landi.

Plurima alia ſomnia & portenta tunc ſunt relata, ſiniſtri pleraque & diri ominis. Antequam Haralldus Rex e Thrandhemia diſceſſit, filium ſuum Magnum ibi in Regem accipi curavit, quem regno Norvegiæ præfecit gubernando, dum aberat ipſe Rex Haralldus. Thora Thorbergi filia etiam remanſit, ſed abiit cum eo Eliſabetha Regina, nec non filiæ ejus Maria & Ingegerda. Olafus, Haralldi Regis filius, ei etiam ex patria ibat comes.

ORROSTA VID SKARDABORG.

Enn er Haralldr konungr var búinn, oc byr gaf, ſigldi hann út á haf, oc kom af hafi vid Hialtland, enn ſumt lid hans kom vid Orkneyar, lá Haralldr konungr ſkamma hríd vid Hialtland, ádr hann ſigldi til Orkneyia, oc hafdi þadan med ſer lid mikit, oc Jarlana Pál oc Erling, ſyni Þorfinnz Jarls: enn let þar eptir Elliſif drottning oc dætor þeirra Mariam oc Ingigerdi. Þadan ſigldi hann veſtr fyri Skotland, oc ſva fyrir England, oc kom

PRÆLIUM JUXTA SKARDABURGUM (SCARBOROUGH).

Itineri autem accinctus Haralldus Rex, flante vento ſecundo, mari ſe commiſit, appulitque ad Hialtlandiam pars vero copiarum ejus ad inſulas Orcadas. Poſt exiguam apud Hialtlandiam moram, Haralldus Rex ad Orcadas navigavit, unde magnam copiarum multitudinem ſecum duxit, nec non Jarlos, Paulum atque Erlendum, Thorfinni Jarli filios, relictis ibi Eliſabetha Regina, atque filiabus Maria & Ingigerda. Inde occidentem verſus primum Scotiæ

kom þar vid land, er heita Kliflönd, þar geck hann á land, oc heriadi þegar, oc lagdi landit undir ſic, oc feck einga vidſtödo. Sídan lagdi hann til Skardaborgar, oc bardiz þar vid borgar-menn; hann geck uppá bergit þat, ſem þar verdr, oc let þar göra bál mikit, oc leggia í elld. Enn er bálit logadi, tóko þeir forka ſtóra, oc ſkuto bálino ofan í bæinn, oc tók þá at brenna hvert hús af ödro, gafz þá upp allr ſtadrinn; drápo Nordmenn þar mart manna, enn tóko fe allt þat er þeir fengo; vard þá Enſkom mönnom engi koſtr annar fyrir höndom, ef þeir ſkylldo hallda lifino, nema gánga til handa Haralldi konungi. Lagdi hann þá undir ſic landit allt, þar er hann fór. Sídán lagdi Haralldr konungr med allann herinn ſudr med landi, oc lagdi at vid Hellornes, kom þar ſamnadr í móti hönom, oc átti Haralldr konungr þar orroſto, oc feck ſigr.

Scotiæ deinde Angliæ littora præternavigavit, ubi ad terram appulit loco, qui Klifland dicitur; his in terram aſcenſione facta, mox belligerare orſus, regionem iſtam ſibi ſubegit, nemine reſiſtente. Poſtea ad Skardaborgum appulſus, cum civibus prælium iniit. Hic aſcenſo monte, qui ibi eſt (vicinus), pyram ibi ingentem exſtrui atque igne ſuccendi juſſit. Qua flammam late ſpargente, arreptis ingentibus longuriis, pyram ardentem in urbem detruſerunt, ubi ædium aliquam invadente igne, tota dedita eſt civitas. Hic Nordmanni, multis civium occiſis, bona omnia quæ capere potuere, diripuerunt; quare Anglis, ſi vitam vellent ſervare, nulla alia reliqua erat conditio, quam ſe ſuaque omnia poteſtati Regis permittere, qui totam, qua tranſiit, regionem ſuæ ditionis fecit. Poſtea Haralldus Rex cum tota claſſe littora auſtrum verſus circumvectus, ad promontorium Hellornes appulit, ubi occurrente, qui (eam in rem) collectus erat, exercitu, prælio congreſſus Haralldus Rex victoriam reportavit. A. D. 1066.

FRA FYLKING JARLANNA.

Sídan lagdi Haralldr konungr til Humbro, oc upp eptir ánni, oc lagdi þar vid land. Þá voro Jarlar upp í Iorvík Mauro-Kári Jarl, oc Valþiófr Jarl af Hunda-túnom, bródir hans, oc höfdo óvígan her. Þá lá Haralldr konungr í Uſo,

DE ACIE JARLORUM.

Poſtea Rex Haralldus ad Humbrum fluvium claſſe vectus, amnemque ingreſſus, ad terram ibi claſſem appulit. Hic Eboraci commorabantur Jarli, Mevrokarius Jarlus atque Valthioſus Jarlus de Hundatuno, frater ejus, invicta & ingenti quam maxi-

A. D. 1066. Uſo, er herr Jarla ſótti ofan. Þá geck Haralldr konungr á land, oc tók at fylkia lidi ſino: ſtód fylkingararmrinn annar fram á ár-backann, enn annar viſſi á landit upp at díki nockoro; þat var ſcn diúpt oc breitt, oc fullt af vatni. Jarlar leto ſíga fylking ſína ofan med ánni, vid öllom múginom. Konungs merkit var nærr ánni, var þar allþykt fylkt, enn þunnaſt vid díkit, oc lidit þat ótrauſtaſt. Þá ſótto Jarlar ofan med díkino: veik þá fyrir armr fylkingar Nordmanna, ſá er viſsi at díkino, enn Enſkir menn ſötto þar fram eptir þeim, oc hugdo at Nordmenn mundo flýa vilia. Fór þar fram merki. Mauro-Kara Jarls.

me copiarum multitudine ſtipati. In amne Uſa ſtabat claſſis Regis Haralldi, quo tempore a ſuperiori regione deſcendit Jarlorum exercitus. Tum Haralldus Rex, facta in terram exſcenſione, aciem ſuorum ordinare coepit, cujus aciei alterum cornu ad ripam amuis pertingebat, alterum vero excurrebat ad foſſam, ubi palus erat profunda lataque, atque aquæ plena. Jarli aciem ſuorum juxta amnem lento gradu procedere fecerunt, tota comitati copiarum multitudine. Vexillum regis amui propius ſtabat erectum, ubi quoque deuſior multum erat acies, contra tenuior juxta foſſam ibique copiæ, in quibus minus erat roboris. Tum Jarlis juxta foſſam arma infercutibus, cornu aciei Nordmannorum retro ceſſit, quod ad foſſam vergebat; quare Angli cedentibus acriter inſtabant, exiſtimantes Nordmannos in fugam ſe velle conjicere. Hanc ob cauſam vexillum Maurokarii Jarli longius proceſſit.

ORROSTA VID HUMBRO.

Enn er Haralldr konungr ſá at fylking Enſkra manna var kominn ofan med díkino gegnt þeim, þá let hann bláſa her-bláſtr, oc eggiadi herin ákafliga, let þá frambera merkit Landeydona, ſnaradi þá atgaungo ſva harda, at allt hrack fyri: gördiz þá mannfall mikit í lidi Jarla. Snerist þá lidit brátt á flótta, flýdi ſumt upp med ánni eda ofan, enn

PRÆLIUM JUXTA HUMBRUM.

Haralldus autem Rex, videns Anglorum aciem ad foſſam usque deſcendiſſe & juxta eam aciei ſuæ e regione procedere, ſigno pugnæ tuba dato, ſuos acerrime hortatus, vexillum Landeyda (terræ vaſtatricem) procedere juſſit, quo facto, tanto impetu in hoſtem ferebatur, ut omnia cedere cogerentur, maxima cum copiarum ſtrage, quæ Jarlis militabant. Quare (eorum) exercitus in fugam ſtatim eſt conjectus, fugientibus quibusdum

enn fleſt fólk hóp út á díkit, lá þar ſva þyckt valrinn, at Nordmenn mátto gánga þurfætis yfir fenit. Þar týndiz Mauro-Kári Jarl. Sva ſegir Steinn Herdíſarſon:

busdam juxta amnem, ſurſum aut deorſum, plerisqve vero in foſſam curſu tendentibus, ubi tanta jacebat cæſorum & mortuorum ſtrages, ut per paludem Nordmanni ſiccis pedibus ire poſſent. Periit eo prælio Maurokarius Jarlus. Qva de re ita Steinus Herdiſæ filius: A. D. 1066.

Þiód fórſk mörk í módo
Menn druknodo ſocknir
Drengr lá ar of ungan
Ofár Mauro-Kára.
Fíla drottinn rak flótta
Framr tók her á ramri
Rás fyri rauſkom víſa
Ríkr lundadr vítt undan.

Populi multi periere in amne
Viri ſuffocati ſunt, aqva merſi;
Milites jacuere mane ſupra juvenem,
Cumulis ſtrati, Maurokarium.
Virorum Dominus inſtabat fugientibus,
Strenuum agmen in fugam ſe conjecit
Citam, ſeqventi fortiſſimo Regi,
Generoſus ille, ut ſeſe ſubducerent.

Þeſsa drápo orti Steinn Herdíſarſon um Ólaf, ſon Haralldz konungs, oc getr hann þeſs, at Ólafr var í orroſto med Haralldi konungi fedr ſínom. Þeſsa getr oc í Haralldz Sticka:

Hocce carmen pepigit Steinus Herdiſæ filius de Olafo, Haralldi Regis filio, memoraus ibi, Olafum cum patre ſuo Haralldo Rege, prælio interfuiſſe. Cujus (qvoqve) rei (ita) meminit carmen, dictum Haralds Sticka:

Lágo fallnir
I fen ofan
Valþiófs lidar
Vafinom höggnir.
Sva at gunn hvatir
Gánga mátto
Nordmenn yfir
At nám einom.

Jacuere ſtrati
In palude ſurſum,
Valthioſi comites
Armis (illi) cæſi;
Ut pugna acres
Ire (tunc) poſſent
Nordmanni trans (foſſam)
Per cadavera ſola.

Valþiófr Jarl, oc þat lid er undan komz, flýdi upp til borgarinnar í Iorvík, vard þar it meſta mannfall. Orroſta var midvikodag inn næſta fyrir Matthias meſso.

Valthioſus Jarlus, atqve copiarum qvotqvot evadere potuere, ad civitatem Eboracum fuga ſe ſubduxerunt, ubi maxima hominum facta eſt ſtrages. Prælium hoc initum fuit die qvodam Mercurii, proximo ante feſtum S. Matthiæ.

A. D. 1066.

FRA TOSTA JARLI.

Tosti Jarl hafdi komit ſveſtan af Flæmingialandi til Haralldz konungs, þegar er hann kom til Englandz, oc var Jarl í öllom orroſtom þeſsom. Fór þá ſva ſem hann hafdi ſagt Haralldi konungi fyrr er þeir fundoz, at fiölldi manna dreif til þeirra í Englandi; þat voro frændor oc vinir Toſta Jarls, oc vard konungi þat mikill ſtyrkr lids. Eptir þeſsa orroſto, er ádr var fráſagt, geck undir Haralld konung lid allt um en næſto herod, enn ſumt flýdi. Þá byriadi Haralldr konungr ferd ſína, at vinna borgina, oc lögdo herinom vid Stafnfurdo-bryggior. Enn fyrir þá ſauk at konungr hafdi unnit ſva mikinn ſigr vid ſtóra höfdingia oc ofreſli lids, var allt fólk rætt oc örvæntiz mótſtaudo. Þá gördo borgar-menn rád fyri ſer, at ſenda bod Haralldi konungi, oc biódaz í valld hans, oc ſva borgina. Var þetta allt ſyſslat, ſva at Sunnodaginn fór Haralldr konungr vid öllom herinom til borgarinnar, oc ſetto þing utan borgar konungr oc menn hans, enn borgarmenn ſótto til þingsins; á því þingi iátadiz allt fólk undir lýdni vid Haralld konung, oc fengo hönom giſla tíginna manna ſono, ſva ſem Toſti Jarl kunni ſkyn allra manna í þeirri borg,

DE THOSTIO JARLO.

Toſtius Jarlus ab occidente e Flandria acceſſerat ad Haralldum Regem, ut primum hic ad Angliam appulit, qui Jarlus omnibus jam dictis interfuit prœliis. Hic quoque res accidit, quemadmodum is Haralldo Regi antea dixerat, quo tempore primum convenere, ut ad eos conſlueret magna hominum multitudo, conſanguineorum atque amicorum Toſtii Jarli, qua multum roboris Regis acceſſit exercitui. Poſt prœlium, quod ſupra eſt dictum, copiæ omnes proximarum provinciarum Regi ſe ſubmiſerunt, quædam vero fuga ſalutem quæſivere. Tum Haralldus Rex copias movit, ut civitate potiretur, & caſtra juxta pontem Stanfordenſem poſuit. Cum igitur Rex tanta potitus eſſet victoria, contra ſummos copiarum præfectos, & contra exercitum, ſuo longe majorem, omnium animis metu perculſis, ei reſiſtere auſi non ſunt. Quare civibus, conſilio habito, viſum eſt conſultiſſimum, miſſis ad Haralldum Regem legatis, ſua omnia atque civitatem ejus poteſtati & fidei tradere. Quæ omnia ea cura ſunt effecta, ut die dominica Haralldus Rex toto cum exercitu civitatem accedens, extra eam ſuo cum comitatu comitia poneret, ad quæ frequentes convenere cives. Eis in comitiis totus populus, promiſſo Haralldo Regi obſequio (& fide), obſides ei dedere, præcipuæ dignitatis virorum filios: ejus enim civitatis omnes incolæ Toſtio Jarlo erant perquam noti; quo facto, Rex

borg, oc fór konungr um kvelldit ofan til ſkipanna med ſiálf-görom ſigri, oc var allkátr. Var ákvedit þingit ſnemma mánadaginn í borginni; ſkylldi þá Haralldr konungr ſkipa ſtadin med ríkis-mönnom, oc geſa retto oc len. Þat ſama kvelld, eptir ſólarfall, kom ſunnan at borginni Haralldr konungr Gudenaſon med óvígan her, reid hann í borgina at villd oc þocka allra borgar-manna, voro þá tekinn öll borgar-lid, oc allir veggir, at eigi ſkylldi nióſn koma Nordmönnom; var þeſsi herr um nóttina i ſtadnom.

Rex veſpera ad naves deſcendit, victoria, quam ipſe ſibi comparaverat, beatus, atque animo quam maxime hilaris. Statutum fuerat, ut mane die Lunæ in civitate comitia haberentur, in quibus Rex Haralldus civitati Præfectos, conſtitueret eam gubernaturos, juraque daret & feuda diſtribueret. Eodem illa veſpera, poſt occaſum ſolis, ab auſtro ad civitatem acceſſit Haralldus Rex Godwini filius, invicta militum manu ſtipatus, qui bona civium omnium voluntate atque conſenſu oppidum intravit; quo facto, occupatis omnibus portis, atque (tam ibi quam) per muros cuſtodibus diſpoſitis, cautum eſt, ne rei (novæ) nuntius ad Nordmannos portaretur. Per noctem exercitus ille in civitate commorabatur. A. D. 1066.

UPPGANGA HARALLDZ KONUNGS.

Mána-dagin, er Haralldr konungr Sigurdarſon hafdi mataz at dagverdar máli, þá let hann bláſa til land-gaungo; býrr ſic þá herinn, oc ſkiptir lidino, hverir fara ſkulo, eda hverir eptir ſkulo vera; hann let uppgánga i hvarri ſveit II menn þar einn var eptir. Toſti Jarl bió ſic til uppgöngo med Haralldi konungi vid ſina ſveit: enn eptir varo til ſkipa-gæzlo Ólafr konungſon, oc Páll oc Erlendr, Orkneyinga Jarlar, oc Eyſteinn

DE ASCENSU HARALLDI REGIS (AD CIVITATEM).

Die lunæ, poſtquam Haralldus Rex, Sigurdi filius, jentaculum ſumſerat, ſigno tuba data, copias in terram exſcendere juſſit, quo facto, cum ſe paraverat exercitus, copias diviſit, ſecernens quæ ituræ eſſent (ad civitatem), quæve apud naves remanſuræ, ita ut in ſingulos ordines ex navibus juſſerit binos exſcendere remanente uno (tertio). Toſtius Jarlus ſe quoque accinxit, ut cum Haralldo Rege ad urbem aſcenderet, ſuis agminibus comitatus. Navibus autem cuſtodes ſunt relicti Oloſus Regis filius, nec non Paulus & Erlendus Orcadum Jarli, atque

A. D. 1066. ſteinn Orri, ſon Þórbergs Árnaſonar, er Þá var ágætaſtr oc kærſtr konungi alla lendra manna: Þá hafdi Haralldr konungr heitit hönom Mario dóttor ſinni. Þá var vedr forkunnliga gott, oc heitt ſkin. Menn leto eptir brynior ſínar, enn gengo upp med ſkiölldom oc hiálmom, oc keſiom, oc ſverdom gyrdir, margir höfdo oc ſkot oc boga, oc váro allkátir. Enn er Þeir ſótto í nánd borginni, fór í móti Þeim lid mikit, ſá Þeir ió-reykinn, oc undir fagra ſkiolldo oc hvítar brynior. Þá ſtaudvadi konungr lid ſitt, let kalla til ſín Toſta Jarl, oc ſpyrr hvat Þetta lid man vera? Jarl ſvarar, letz Þickia meiri van, at úfridr mundi vera, let oc hitt vera mega, at Þetta mundi vera nockorir frændor hans, oc leita til vægdar oc vinátto, enn fá i mót af konungi trauſt oc trúnat. Þá mællti konungr, at Þeir mundo fyrſt hallda kyrro fyrir, oc forvitnaz um herinn; Þeir gördo ſva, oc var lidit Því meira, er náligarr fór, oc allt at ſiá, ſem á eina ís-möl ſæi, er vapnin glóado.

atque Eyſteinus Orri, filius Thorbergi Arnii filii, omnium Satraparum (Norvegiæ) tunc temporis inclytiſſimus & Regi cariſſimus, cui Rex filiam ſuam Mariam conjugem promiſerat. Eximia eo die erat aëris clementia, atque ſole ſplendente calor; quare (Nordmanni) relictis loricis, adſcenderunt clypeis, galeis & gæſis lanceisqve armati atque gladiis cincti, quidam ſagittas etiam & arcus portantes, ſed læto omnes hilarique animo. Cæterum ubi civitati appropinqvarunt, ingens iis in occurſum venit exercitus, videruntqve pulveris nubem, ab equis concitatam (qvæ in aërem ferebatur), & ſub nube clypeos pulcherrimos ac albicantes loricas. Hic Rex agmen ſuorum ſiſtens, Toſtium Jarlum vocari juſſum interrogat, qvænam hæ eſſent copiæ? Ad qvæ reſpondens Jarlús dixit, veriſimilius ſibi videri, hoſtilem hic adeſſe exercitum, fieri tamen poſſe, ut conſangvineorum ſuorum qvidam hi eſſent, veniam (hinc) delictorum & amicitiam qværentes, (illinc) Regis opem, fidemqve & gratiam implorantes. Tum juſſit Rex ſuos primum conſiſtere, ut qvænam eſſent eæ copiæ, explorarent; hoc facto, qvo propius acceſſit exercitus iſte, eo major eſt factus, viſusqve totus, armis radiantibus, aci ſparſarum eſſet glacierum congeries.

RAD TOSTA JARLS.

Þá mællti Haralldr konungr: tökom nú gott rád nockot oc vitrligt, Þviat eigi er at dyliaz í, at ófridr er, oc mun kominn

CONSILIUM TOSTII JARLI.

Tum Haralldus Rex: "jam bonum, inqvit, atque rei conveniens conſilium prudenter ineamus: non enim dubitandum aut diſſimulandum,

kominn konongr ſiálfr. Þá ſvaradi Jarl: Þat er it fyrſta, at ſnúa aptr ſem ſkiótaſt til ſkipa, eptir lidi voro oc vápnom, veitom þá vidrtöko eptir efnom; enn at ödrom koſtom látom ſkipin gæta var, oc eigo þá riddarar eigi valld yfir oſs. Þá ſagdi Haralldr honungr: annat rád vil ec hafa, at ſetia hina ſkiótuſto heſta undir þriá vaſka drengi, oc rídi þeir ſem hvatligaſt, oc ſegi lidi voro, man þá ſkiótt koma oſslidveizla, fyri því at Englizmenn ſkulo eiga enn ſnarpa hrid, ádr enn ver berim inn lægra lut. Þá ſagdi Jarl, bad konung ráda þeſſo ſem ödro, 'letz oc vera eigi giarn at flýa. Þá let Haralldr konungr ſetia upp merki ſitt Land-eydo; Frirekr het ſá er merkit bar.

dum, hoſtem adeſſe, inimica portantem; A. D. 1066. *Rex ſine dubio ipſe advenerit.„ Ad quæ reſpondit Toſtius: "primum erit, ut quam fieri poſſit ocyſſime ad naves reverſi, copias ibi relictas nobis jungamus, & arma capiamus, quo facto, pro viribus aggredientem hoſtem excipiemus, aut ſi id non commode proceſſerit, naves habebimus defenſores, ſic equitum agmini non licebit arma nobis inferre.„ Hic Haralldus Rex: aliud, inquit, "conſilium capiam; equos velociſſimos adſcendere jubebo tres juvenum promtiſſimorum, qui curſu effuſiſſimo equitantes, rem comitatui noſtro narrabunt, quo facto, ſuppetiæ nobis cito advenient; acerrimam etenim pugnam experientur Anglici homines, antequam eis inferiores redditi ſuccumbimus.„ Tum reſpondens Jarlus dixit, ſe hæc, ut cætera omnia, voluntati & conſilio Regis relinquere, nec ſe in fugam eſſe propenſum. Poſtea Haralldus Rex vexillum ſuum, Landeyda dictum, erigi fecit. Qui vexillum portabat, Frirekus (Frederikus) nominabatur.*

FRA FYLKING HARALLDZ KONUNGS.

Sídan fylkdi Haralldr konungr lidi ſíno let fylking lánga enn eigi þiöcka: þá beygdi hann armana aptir áak, ſva at ſaman tóko, var þat þá vídr ríngr, oc iafn-þyckr öllom megin utan, ſkiölldr vid ſkiölld, oc ſva yfir ofan, enn konungr ſiálfr oc konungs ſveitin var fyrir innan

DE ACIE AB HARALLDO REGE ORDINATA.

Poſthac Haralldus Rex ſuas copias ordinavit, aciem longam inſtruens, ſed non denſam, cujus deinde cornua utrimque retroflexit, ita ut ibi jungerentur, qvo modo in orbem formata eſt acies ingentem, pari ubique denſitate, clypeoque clypeum tangente, tam in prima acie ſtantium, quam his proximorum, ipſe

A.D 1066 innan hringinn, oc þar merkit; þat var oc valit lid; oc í ödrom ſtad var Toſti Jarl med ſina ſveit, hafdi hann annat merki: var fyrir því ſva fylkt, at konungr viſsi, at ridarar voro vanir at rída á ridlom, oc þegar aptr. Nú ſegir konungr, at hans ſveit oc Jarls ſveit ſkal þar fram gánga, er meſt er þörf; enn bog-menn varir ſkulo þar oc vera med oſs, enn þeir er fremſtir ſtanda, ſkulo ſetia ſpiótz-hala ſína í iörd nidr, enn ſetia oddana fyri brióſt riddorom; ef þeir rída at, enn þeir er næſtir ſtanda, ſeti ſína ſpiótz-odda fyri brióſt heſtom þeirra.

ipſe autem Rex Regisque comitatus intra orbem erant, & ibi quoque vexillum. Hæc lecta erat acies; ſtabatque alio loco Toſtius Jarlus, & ille ſuo ſtipatus comitatu, aliudque habens vexillum. Cæterum ea de cauſa dicto modo ordinata erat acies, quod ſciret Rex, more inter equites eſſet receptum, turmatim adequitare, noxque recedere. Quare juſſit Rex, ut ſua nec non Jarli cohors in aciem procederent, ubi neceſſitas potiſſimum (eorum operam) poſtulabat, ut iis quoque jungerentur ſagittarii; & ut in primo ordine ſtantes, fixis in terra haſtilibus (lancearum) mucroues equitum pectoribus objicerent, ſi adequitarent, eisque proxime ſtantes haſtarum pectoribus equorum objicerent cuſpides.

FRA HARALLDI GUDINASYNI.

Haralldr konungr Gudinaſon var þá kominn med her óvígan, bædi riddara oc fót-gángandi menn. Haralldr konungr Sigurdarſon reid þá um fylking ſína, oc ſkyniadi hvernog fylkt var; hann ſat á ſvörtom heſti bleſottom, heſtrinn fell undir hönom, oc konungr af fram; ſtód hann upp ſkiótt, oc mællti: fall er farar-heil. Þá mællti Haralldr Engla konungr til Nordmanna þeirra, er med hönom voro: kendo þer þann inn mikla mann, er þar fell af heſtinom, vid hinn blá kyrtil, oc hinn

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Haralldus Godwini filius jam acceſſerat, invicta tam equitum quam peditum manu comitatus; quo tempore Rex Haralldus Sigurdi filius ſuorum aciem obequitabat, eam ordinatam curatius inſpiciens. Vehebatur is equo nigro, frontem macula alba notato, qui lapſus pedibus, Regem in terram pronum effudit. Ille celeriter in pedes erectus: „lapſus, inquit, itineris feliciter proceſſuri eſt omen.„ Tum Haralldus Angloruu Rex Nordmannos allocutus, qui in ejus exercitu erant, interrogavit, anne virum cogноſcerent illum ingentem, qui ex equo lapſus fuerat, cærulea tunica indutum, & galea pulcherrima

hinn fagra hiálm? þat er konungr fiálfr, fögdo þeir. Engla konungr fagdi: mikill madr oc ítrmannligr; oc er þat vænna, at farinn fe nú at hamingio.

cherrima caput tectum? ad quæ reſponden- A. D. circa
tibus illis, ipſum eſſe Regem, dixit Anglo- 1066.
rum Rex: "Vir quidem ille magnus eſt & ſpecie auguſtus, ſed ut auguror, à fortuna jam deſtitutus."

FRA TALI HÖFDINGIA.

Riddarar XX rído fram af þínga-manna lidi fyri fylking Nordmanna, oc voro albryniadir, oc ſva heſtar þeirra; þá mællti einn riddari: hvart er Toſti Jarl í lidino: hann ſvarar: eigi er því at leyna, her muno þer hann finna. Þá mællti einn riddarinn: Haralldr konungr, bródir þinn, ſendir þer kvedio, oc þau ord med, at þu ſkallt hafa grid oc Nordumbraland allt, oc helldr en eigi vilir þú til hans neigiaz, þá vill hann gefa þer þridiong ríkis ſins alls med ſer. Þá ſagdi Jarl: þá er nockot bodit annat enn úfridr oc ſvívirding, ſem í vetr, oc hefdi þá verit þetta bodit, þá væri margr ſá madr á lífi, er nú er daudr, oc betr myndi þá ſtanda til ríki í Englandi. Nú tek ec þenna koſt, edr hvat vill hann þá bióda Haralldi konungi Sigurdarſyni fyri ſitt ſtarf? Þá mællti riddarinn: ſagt hefir hann þar nockot frá, hvers hann mun hönom unna af Englandi VII fóta rúm, eda því lengra ſem hann er hærri enn adrir

DE COLLOQVIO IMPERANTIUM.

Viginti equites, ex Thingmannorum exercitu adequitantes, Nordmannorum aciem acceſſere, ipſi ut & eorum equi toti loricati. Tum equitum quodam interrogante, an Toſtius Jarlus ibi in acie verſaretur, ipſe reſpondet: "vos equidem non lateat, eum hic a vobis inveniri poſſe." Ad quæ equitum unus: "Haralldus Rex, inquit, frater tuus, miſſa tibi ſalute atque hoc nuntio, pacem atque totam offert Northumbriam; atque potius, quam ut ad ejus partes ac amicitiam flecti nolis, tertiam totius regni tibi dare vult partem." Hic Jarlus: "alia equidem, inquit, jam offeruntur, quam inimicitia, bellum atque contumelia, prout (proxime præterlapſa) hyeme eſt factum; quodſi hæc tunc temporis fuiſſent oblata, multi in vivis eſſent homines, qui nunc interierunt, meliorque longe Anglici regni rerum ſtatus. Verum ſi has oblatas ego acceperim conditiones, quam Haralldo Regi, Sigurdi filio, offert laboris (impenſi) compenſationem?" Ad quæ eques ille: "etiam, inquit, paucis indicavit, quid ex Anglia ei conceſſum velit, terræ ſpatium ſeptem pedum aut nonnihil majus, quantum is altitudine alios

A. D. 1066. menn. Þá ſagdi Jarl: farit þer nú oc ſegit Haralldi konungi, at hann ſkylldi búaz til orroſto; annat ſkal ſatt vera at ſegia med Nordmönnom, enn at Toſti Jarl fór frá Haralldi konungi Sigurdarſyni, oc í fianda-ſtock hans, þá er hann ſkylldi beriaz í Englandi veſtr: helldr ſkulo ver allir taka eitt rád, deyia med ſemd, eda fá England med ſigri. Þá rido aptr riddarar. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon vid Jarl: hverr var þeſsi inn mál-ſnialli madr? Þá ſagdi Jarl: Þat var Haralldr konungr Gudenaſon. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon: of-lengi voro ver þeſso leyndir; þeir varo ſva komnir fyri lid vart, at eigi myndi þeſsi Haralldr kunna at ſegia bana-ord varra manna. Þá ſagdi Jarl: ſatt er þat, herra, óvarliga fór ſlíkr höfdingi, oc vera mætti ſva ſem þer ſegit; oc ſá ec þat, at hann villdi mer grid bióda oc ríki mikit, enn ec vera banamadr hans, ef ec ſegda til hans; vill ec helldr at hann ſe minn bana-madr, enn ec hans, ef annathvert ſkal vera. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon til ſinna manna: lítill madr var þeſsi, oc ſtód ſteigrliga í ſtig-reiponom. Sva ſegia menn, at Haralldr konungr Sigurdarſon qvad víſo þeſsa:

alios homines ſuperat.„ Tum Jarlus: "abeuntes igitur, ait, Haralldo Regi nuntii ferte mandatum, ut ad prælium ſe accingat; aliud quidem, quod inter ſe verum loquentur, habebunt Nordmanni, quam Toſtium Jarlum, Haralldo Rege Sigurdi filio relicto, hoſtium ejus partibus & agmini ſe ſocium adjunxiſſe, quo tempore ad occidentem in Anglia prælium erat initurus. Omnibus nobis eadem potius erit meus, idem propoſitum, honeſtam obire mortem, aut Angliæ victoria potiri.„ Ad ſuos remeantibus equitibus, Haralldus Rex, Sigurdi filius, Jarlum interrogavit, qvisnam eſſet vir ille oris adeo diſerti? quo reſpondente, Haraldum Regem fuiſſe, Godwini filium, Haraldus Rex, Sigurdi filius: "enimvero, inqvit, juſte diutius id nobis fuit occultum: noſtram enim aciem adeo acceſſerant illi, ut iſte Haralldus cladis & cædis noſtrorum nuntius non eſſet rediturus.„ Ad quæ Jarlus: "vera, ait, loqveris tu, Domine, nimis incaute ſe geſſit tantæ dignitatis Princeps; fieri (equidem) poſſent, quæ Tu loqveris: verum cernens, eum pacem mihi atqve amplum regnum velle offerre, me contra necis in eo patratæ fore reum, ſi eum proderem, malui illum me occiſurum, qvam me illum, ſi alterutrum fieri fuerit neceſſum.„ Tum ſuos allocutus Rex Haraldus, Sigurdi filius: "exiguæ, inqvit, ſtaturæ erat vir iſte, verum is ſtapedibus ſuis firmiter inhæſit „ Memoriæ produnt homines, Regem Haraldum Sigurdi filium hoc carmen cecinisſe:

Fram

Prorſum

A. D. 1066.

Fram göngo ver
I fylkingo
Brynio laufir
Und blár eggiar.
Hiálmar fkína
Hefkat ec mína
Nú liggr fkrúd vart
At fkipom nidri.

Prorfum eamus
Nos in aciem,
Loricas nudati
Lividos fub gladios.
Galeæ micant,
Non babeo meam,
Jam jacet ornatus
Noftcr in navibus.

Emma het brynia hans, hon var fíd, fvat at hon tók á mit bein hánom, oc fva fterk, at alldri hafdi vapn á feft. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarfon: þetta er illa ort, oc mun verda at göra adra betri; þá qvad hann:

Erat ei lorica, Emma dicta, prolixa adeo, ut ad mediam promineret furam, & adeo firma, ut armis omnibus femper impenetrabilis fuiffet. Tum Rex Haraldus, Sigurdi filius: "inconcinnum, inquit, & rude fuit iftud qvod cecini, qvare aliud meliusqve carmen pangam, neceffe eft." Tum hæc cecinit:

Kriúpom ver vid vapna
Valteigs brákan eigi
Sva baud hilldr at hialldri
Halld-ord í bug fkialldar.
Hátt bad mic þar er mættuz
Menfkord bera fordom
Hlackar ís oc haufar
Hiálm ftall í gny málma.

Serpimus nos in armorum,
Stragis in campo, ftrepitu minime,
Ita juffit Hillda nos in prælio,
Perftans, fub ventrem cavum fcutorum.
Alte me monuit, ubi occurrunt,
Virgo illa geftare olim,
Gladii micantes atqve crania,
Galeæ fedem, in ftrepitu metallorum.

Þá kvad oc Þiódolfr:

Tunc hoc qvoqve cecinit Thiodolfus:

Skalka ec frá þótt fylkir
Falli fiálfr til vallar
Gengr fem Gud vil úngom
Grams erfingiom hverfa.
Skína fól á fyni
Snarrâds en þá báda
Haralldz ero haukar görfir
Hefnendr konungs efni.

Non fum ego, qvamvis Rex
Ceciderit ipfe, ftratus in campis,
Eat res ut vult Deus, juvenibus
Regis hæredibus defuturus.
Splendor folis non cadet in filios
Conſiliis promti, antequam ambo
Haralldi fuerint accipitres parati,
Patrem ulturi, Reges futuri.

A. D. 1066.

UPPHAF ORROSTONNOR.

Nú hefr upp orroſto, oc veita Enſkir menn áreid Nordmönnom, verdr vidtakan hörd, vard óhægt Enſkom mönnom, at rída at Nordmönnom, fyri keſionom, oc rido þeir í hríng um þá, var þar þá fyrſt laus orroſta, medan Nordmenn helldo vel fylkingonni, enn Enſkir menn rido at hart, oc þegar frá, er þeir fengo eigi at ſyſt. En er Nordmenn ſá, at þeim þótti, blaudliga atridit, þá ſótto þeir eptir þeim, oc villdo reka flóttann; enn er þeir höfdo brugdit ſkialld-borginni, þá rido Enſkir menn at þeim öllom megin, oc báro á þá ſkot oc ſpiót. Enn er Haralldr konungr Sigurdarſon ſá þat, geck hann fram í orroſto þar er meſtr var vapnaburdrinn, vard þar þá hin hardaſta orroſta, oc fell mikit lid af hvaromtveggiom. Þá vard Haralldr konungr Sigurdarſon ſva ódr, at hann hióp allt fram or fylkingonni, oc hió bádom höndom, hellt þá hvarki vid hönum hiálmr ne brynia; þá ſtucko frá hönom allir þeir er næſtir voro: var þá vid ſiálft, at Enſkir menn mundi flýia. Sva ſegir Arnorr Iarla-ſkálld:

Hafdi brióſt ne bifdiz
Böd-ſnart konungs hiarta
I hiálm þrimo hilmir
Hlit ſtyggr fyri ſer lítit.

EXORDIUM PRÆLII.

Jam prælium oriebatur, cum Angli in Nordmannorum aciem (ferociter) ſunt invecti, qvibus fortiter hoſtem excipientibus, Anglis non ſucceſſit factus ab eqvitibus in Nordmannos impetus, ob projecta gæſa, qvare Anglis circumcirca illic obeqvitantibus, primum leviter & ſparſim conſeruere manus, qvamdiu Nordmanni ordines aciei probe ſervarunt. Anglis acriter qvidem ſe ingerentibus, ſed ubi in vanum cecidit impetus, mox recedentes effuſi fugientibus inſtare voluerunt; qvare cum aciei ſcutis munitæ ordines laxaverant, Angli undiqve in eos invecti, miſſilia & jacula ingerebant. Qvo viſo, Rex Haralldus Sigurdi filius, in primam proceſſit aciem, ubi arma confertim maxime ingerebantur; qva re factum eſt, ut ex acie ipſe procurreus, ad utramqve manum obvios proſterneret, tanto impetu, ut adverſus ictus ſævientis nec galeæ nec loricæ impenetrabiles eſſent; qvare ejus vim fugientibus omnibus, qvi proximi fuere, eo jam ventum erat, ut Angli fugam circumſpicerent; cujus rei ita meminit Arnorus Jarlaskalld:

Habuit tutamen, neqve trepidavit
In pugna ſtrenuum Regis cor
In galeæ procella Princeps
Satis, iratus, ante ſe exiguum.

Þars

Ubi

Þars til þengils herſa
Þat ſá har atſkatna
Blódrögr hiörr hins barra
Beit döglinga hneitis.

Ubi Regis & Principis Herſerorum,
Id vidit exercitus, qvod viros hoſtes
Cruentus gladius iſtius nudi
Momordit Reges repellentis.

A. D. 1066.

FALL HARALLDZ KONUNGS SIGURDARSONAR.

Haralldr konungr Sigurdarſon var loſtinn auro í oſtinn, þat var hans bana-ſár, fell hann þá oe aull ſú ſveitin, er framgeck med hönom, nema þeir er aptr opodo, oc helldo þeir merkino; vard þá enn inn hardaſti bardagi, geck þá Toſti Jarl undir konungs merkit: tóko þá hvarirtveggio at fylkia annat ſinni, oc vard þá á dvöl miöc löng oroſtonni. Þá qvad Þiódolfr:

Aulld hefir afrád golldit
Illt nú qved ec her ſtilltan
Baud þeſſa ferd þiódom
Þarflauſt Haralldr auſtan.
Sva lauk ſiklings æfi
Snialls at ver rom allir
Lofdungr beid inn leyfdi
Lífs grand í ſtad vandom.

CÆDES HARALLDI REGIS SIGURDI FILII.

Haralldus Rex Sigurdi filius, ſagitta guttur trajectus, qvod vulnus ei erat lethiferum, cecidit ibi, totaqve militum manus, qvæ ex acie progreſſum fuerat comitata, exceptis qvi ad ſuos ſenſim retroceſſere, vexillum portantes. Hic iterum acerrimum recruduit prælium, Toſtio Jarlo ſub Regis ſuccedente vexillum. Poſtea utrimqve aciem denuo ordinare coeperunt, qvo tempore ab pugna diu ceſſatum eſt. Tunc Thiodolfus hoc cecinit:

Populus cenſum & vectigal pependit
Malum, jam dico exercitum ſubſiſtere,
Imperavit hocce iter gentibus
Non neceſſario Haralldus ab ortu.
Ita deſiit Regis vita
Celeberrimi, ut ſimus omnes,
Regem manſit illum laudatum
Vitæ jactura, in loco peſſimo.

Enn ádr en ſaman ſigi en ſídari orroſtan, þá baud Haralldr Gudenaſon grid Toſta Jarli bródr ſínom, oc þeim mönnom ödrom, er þá lifdo eptir af lidi Nordmanna; enn Nordmenn æpdo upp allir ſenn, oc ſögdo ſva, at hverr ſkylldi falla of þveran annan, fyrr en þeir gengi til grida vid Enſka menn. Æpdo þá

Antequam vero coaluit prælium poſterius, Haralldus Godwini filius Toſtio Jarlo fratri, una cum cæteris omnibus, qvi ex Nordmannorum copiis erant ſuperſtites, pacem & vitam obtulit. Contra Nordmanni omnes, ſublato clamore, uno dixerunt ore, ſe prius caſuros, cæſos alium ſupra alium, qvam vitam & pacem Anglis acceptam velle referre;

A. D. 1066. Þá hverirtveggio her-op, tókz þá orroſta í annat ſinn. Sva ſegir Arnorr Jarla-ſkálld:

Eigi vard ens ægia
Audligr konungs daudi
Hlífdot hlenna ſofi
Hoddom rodnir oddar.
Helldr kuro meirr ins mæra
Milldings en grid villdo
Of fólk ſnaran fylki
Falla lids-menn allir.

referre; quare belli clamore utrinque ſublato, prælium denuo reſtauratum eſt. Hac de re ita cecinit Arnorus Jarlaſkalld:

Haud erat illius metuendi
Felix Regis obitus;
Non pepercerunt nebulones ſopienti
Auro multo ornatæ cuſpides.
Potius elegerunt illuſtris illius
Principis, quam vitam & pacem petere,
Circa Principem populi
Cadere, milites omnes.

ORRA-HRID.

Eyſteinn Orri kom í því bili frá ſkiponom med því lidi, er hánom fylgdi, voro þeir albryniadir, feck þá Eyſteinn merki Haralldz konungs Landeydona: verdr nú orroſta í þridia ſinn, oc var ſú hinn ſnarpaſta, fello þá miöc Enſkir menn, oc var vid ſiálft at þeir mundi flýia. Sú orroſta er köllod Orra-hríd. Þeir Eyſteinn höfdo farit ſva ákafliga frá ſkiponom, at þeir voro fyrr ſva módir, at náliga voro þeir ófærir, fyrr enn þeir komo til orroſto, enn ſídan voro þeir ſva ódir, at þeir hlífdo ſer eigi medan þeir mátto uppiſtanda; at lycdom ſteypdoz þeir or hrínga-brynionom, var þá Enſkum mönnom hægt at finna högg-ſtadi á þeim, enn ſumir ſprúngo med öllo, oc dó ófárir, fell náliga

ORRII PROCELLA.

Eyſteinus Orrius illo temporis momento à navibus acceſſit, copiis ſtipatus, quæ cum comitabantur, loricatis omnibus. Eyſteinus, vexillum Regis aſſecutus, Landeyda dictum, tertio prælium inſtauravit, in qua maxima animorum & virium contentione pugnatum eſt, Anglorum magna cadente multitudine, adeo ut ipſi fugæ proximi eſſent. Pugna illa vocata eſt Orrii procella. Eyſteinus ejusque comites viam à navibus vehementer adeo feſtinaverant, laſſitudine ideo ita confecti, ut ad omnia fere eſſent inepti ac deſtituti viribus, antequam prælium inirent; quod poſtquam inirent, eo furore in hoſtem ruebant, ut ſcutis corpora non tegerent, quamdiu pedibus ſtare potuere. Ad ultimum loricas abjicientes, ictibus quos intulere Angli, toto patebant corpore, quidam etiam, laſſitudine penitus confecti, absque vulneribus necabantur. Tota fere

náliga allt ſtór-menni Nordmanna. Þetta var inn efra lut dags; vard þat ſem von var, at þar voro enn eigi allir iafnir, flýdo margir, oc þeir er ſva komoz undan, at ymiſſa audno báro til; gördi oc myrkt um kvelldit, ádr en lokit væri öllom mann-dráponom.

fere hic periit Nordmannorum nobilium & Satraparum turba. Factum eſt hoc, die ad veſperam vergente; acciditque hic, quod exſpectari potuit, ut idem omnium non eſſet fatum: multi (enim) fuga ſalutem quæſivere, evaſerunt quoque alii, quibus ſors variis favebat modis, dieque veſperaſcente tenebræ obortæ ſunt, antequam finita eſt hominum ſtrages. A. D. 1066.

FRA STYRKARI STALLARA.

Styrkár Stallari Haralldz konungs Sigurdarſonar, komz á brot, ágætr madr; hann feek heſt, oc reid ſva brott um kvelldit, gördiz á vindr noekr helldr ſvalr, enn Styrkárr hafdi eigi klædi fleiri en ſkyrto eina, oc hiálm á höfdi; oc nöckvid ſverd í hendi ſer. Hönom ſvaladi, er hann hratt af ſer mædinni, þá kom í móti hönom vagn-karl einn, oc var í kauſungi ſódrodom, þá mællti Styrkárr: villto ſelia mer kauſunginn bóndi? eigi þerna, ſvarar hann, þú mant vera Nordmadr, kenni ee mál þitt. Þá ſagdi Styrkárr: ef ec em Nordmadr, hvat villtu þá? bóndi ſvarar, ek vilda drepa þic, enn nú er ſva illa, at ec hefir eigi vapn til, þat er nýtt ſe. Þá mællti Styrkárr: ef þú bóndi mátt eigi mic drepa

DE STYRKARO AULÆ MAGISTRO.

Styrkarus, aulæ Magiſter Haralldi Regis Sigurdi filii, inter alios evaſit, vir ſane egregius, qui equum nactus veſpera inde equitavit, quo tempore ventus ſubortus eſt frigidus, Styrkarum non veſtiente niſi induſio, præter quod galea caput erat tectus, & gladio, quem manu præferebat, nudo armatus; ceſſante ergo labore & laſſitudine, frigeſcere coepit. Tum obvius ei factus eſt homo, curru vectus, & endromide ſ. tunica pellicea veſtitus, quem allocutus Styrkarus: "visne, inquit, tu ruſtice, mihi endromidem vendere?" ad quæ ille reſpondit: "non tibi equidem, tu ſine dubio Nordmannus es, cujus rei index eſt mihi lingua tua." Tum interrogante Styrkaro: "quid, ſi Nordmannus eſſem, mihi faceres?" cum reſponderet ruſticus: "te occiderem ego, ſed jam malo fato accidit, ut ad eam rem inermeis deſtituar armis," hic Styrkarus: "Si, inquit, tu ruſtice, me occidere nequeveris,

A. D. 1066. drepa, þá ſkal ec freiſta at ec mega þic drepa; reidir upp ſverdit, oc ſetr á háls hönom, ſva at geck af höfudit; tók hann ſídan ſkinn-hiúpinn, oc lióp á heſtinn, oc fór til ſtrandar ofan. Ólafr Haralldzſon var eigi á landi med, oc er hann ſpurdi fall födur ſíns, bióz hann til brottlögo med þat lid er eptir var.

ris, tentabo ego, an te poſſim occidere," qvo dicto, gladium vibrans, cervicem ei ita feriit, ut caput præſcinderetur, poſtea arrepta tunica pellicea, aſcenſoqve eqvo, ad littus properavit. Olafus, Haralldi filius, in terram cum cæteris non adſcenderat, qvi necis patris ſui certior redditus, una cum eis, qvi ſuperſtites erant abitum paravit.

FRA VILHIALMI BASTARDI.

Vilhiálmr Baſtardr Rudo-Jarl ſpurdi andlát Játvardar konungs fiænda ſíns, oc þat med, at þá var til konungs tekinn á Englandi Haralldr Gudinaſon, oc hafdi tekit konungs vígſlo; enn Vilhiálmr þóttiz betr tilkominn ríkis í Englandi, en Haralldr, fyrír frændſemis ſakir þeírra Játvardar konungs; þat var oc med, at hann þóttiz eiga at giallda Haralldi ſvívirding, er hann hafdi ſlitit feſtamálom vid dóttur hans, oc af öllo þeſſo ſaman dró Vilhiálmr her ſaman í Nordmandi, oc hafdi allmikit fölmenni, oc nógan ſkipa-koſt. Þann dag, er hann reid or borginni til ſkipa ſinna, oc hann var kominn á heſt ſinn, þá geck kona hans til

DE VILHELMO NOTHO.

Vilhialmus (Vilhelmus) Nothus Rothomagi Dux, mortis Edvardi Regis, ſui affinis, certior factus, nec non in Anglia acceptum in Regem eſſe Haralldum Godwini filium, & regia inauguratione ſacratum, exiſtimavit Angliæ regnum majori, qvam Haralldo, jure ſibi deberi, nempe propinqviori cognatione (a) *cum Edvardo Rege conjuncto, ratus præterea, cauſam ſibi eſſe rependendi Haralldo contumeliam, & rupta, qvæ cum filia ſua inierat, ſponſaliorum fœdera; qvibus de cauſis omnibus Vilhelmus, in Nordmannia multis contractis copiis, ingentem jam duxit exercitum claſſemqve, qvanta opus fuit. Qvo die ex civitate ad naves equitaturus, eqvum adſcenderat, acceſſit eum conjunx, cum illo collocutura. Qvod*

(a) *Cognatio inter Wilhelmum & Edvardum erat ſane perqvam exigua & exilis: ſed magna viſa eſt Snorrio noſtro, ſibi nempe perſvadenti, Wilhelmum fuiſſe Emmæ fratrem, ideoqve poſt Edvardi, Emmæ filii mortem, regni Angliæ Haralldo propinqviorem hæredem. Verumenimvero iſtud cognationis & hæreditatis jus nullum præ ſe tulit Wilhelmus, regni Anglici habenas invadens, nec loqvuntur ſcriptores Anglici. Promiſſum ſibi ab Edvardo regnum, neglecta ab Haralldo fœdera, & violata juramenta prætendebat Wilhelmus.*

til hans, oc vildi tala vid hann. Enn er hann ſá þat, þá lauſt hann til hennar med hælinom, oc ſetti ſporan fyri brióſt henni, ſvo at á kaf ſtód, fell hon vid oc feck bana, enn Jarl reid til ſkips, fór hann med her ſinn út til Englandz. Þar var med hanom Otta Erki-biſkop bródir hans. Enn er Jarl kom til Englandz, tók hann at heria, oc lagdi under ſic landit, hvar ſem hann fór. Vilhiálmr Jarl var hveriom manni meiri oc ſterkari, oc riddari hinn meſti, her-madr mikill, oc helldr grimmr, oc enn vitraſti madr, oc kalladr eigi alltryggr.

Quod ubi ille vidit, calce eam petiit, atque accedentis pectus calcari ita feriit, ut ad viſcera penetraret (b), *quo vulnere lapſa exſpiravit; cæterum Dux ad naves equitans, cum exercitu in Angliam abiit, qua in expeditione comes ei erat Otho Archiepiſcopus, ejus frater* (c). *Ad Angliam appulſus Dux, bello ibi graſſari coepit, & terras, quascunque acceſſit, ſibi ſubjicere. Vilhelmus Dux corporis ſtatura & robore omnium erat præſtantiſſimus, equitandi arte eximius, inſignis bellator, ſed ad ſævitiam nonnihil proclivis, vir quoque ſapientia inſigni, at ut ferebatur, fidei per omnia non tenax.* A. D. 1066.

FALL HARALLDZ KONUNGS GUDINASONAR.

Haralldr konungr Gudinaſon lofadi brautferd Ólafi ſyni Haralldz konungs Sigurdarſonar, oc því lidi er hönom hafdi fylgt,

CÆDES HARALLDI REGIS, GODWINI FILII.

Haralldus Rex, Godwini filius, Olafo filio Haralldi Regis Sigurdi filii, copiisque quæ eum comitabantur, nec in prælio ceciderant, libere abeundi veniam conceſſit. Cæterum

(b) *Hic fallitur Snorrius noſter aliique rerum Septentrionalium ſcriptores, qvi eadem tradunt: teſtes enim habemus ſcriptores Angliços, conjugem Vilhelmi non tantum in vivis fuiſſe, poſtqvam Rex Angliæ factus eſt, ſed & Angliæ Reginam, publica ſolemnitate Londini coronatam. Aſt Snorrium ficta, aut vana falſaqve hic narraſſe, qvis crediderit? Narrat Morkinſkinna, Vilhelmo expeditionem in Haralldum diſſvaſiſſe conjugem, & ideo à marito irato ſuiſſe necatam. Subleſtæ igitur fidei ſuſpectam habuiſſe maritum, & indignius tractaſſe, veri non eſt abſimile; ſed plura hac de re dare, non hujus loci.*

(c) *Otho ſ. Odo ille erat frater Guilhelmi uterinus, & Epiſcopus Bajocenſis, regni Angliæ, abſente Guilhelmo, aliqvandiu præfectus, ſed Regi poſtea ſuſpectus & in carcerem conjectus, dum poſt mortem Guilhelmi libertati redditus, novas iterum res molitur, in arce, qvam Hornecaſtellum dixerunt, obſeſſus & ad deditionem compulſus, in Nordmanniam, ad Robertum Ducem ſe contulit, liberum dimittente Rege Wilhelmo Ruſo.*

A. D. 1066. fylgt, oc eigi hafdi fallit í orroſtonni; enn Haralldr konungr ſneriz ſudr a England, þviat hann hafdi þá ſpurt, at Vilhiálmr Jarl Baſtardr fór ſunnan á England med lid mikit, oc lagdi landit undir ſic. Þar voro þá med Haralldi brædor hans Sveinn oc Gyrdir oc Valþiófr Jarl. Fundr þeirra Haralldz konkonungs oc Vilhiálms Jarls vard ſudr á Englandi vid Helſingia-port, vard þar orroſta mikil: þar fell Haralldr konungr oc Gyrdr Jarl bródir hans, oc mikill luti lids hans. Þat var XIX nóttom eptir fall Haralldz konungs Sigurdarſonar. Valþiófr Jarl bródir Haralldz kom á flótta undan, oc ſíd um kvelldit mætti Jarl ſveit nockorri af Vilhiálms mönnom. Enn er þeir ſá lid Valþiófs Jarls, þá flýdo þeir undan á eydiſkóg nockorn; þat var C manna. Valþiófr Jarl let elld leggia í ſkóginn, oc brenna upp allan ſaman. Sva ſegir Þorkell Skallaſon í Valþiófs flocki:

terum Haralldus Rex ſuo cum exercitu, ad auſtrales Angliæ partes flexit iter, nempe nuntiis certior redditus, Ducem Vilhelmum Nothum, meridionales Angliæ regiones cum exercitu obeuntem, terras ibi ſuæ ditionis facere. Haralldo Regi tunc comites aderant fratres ejus, Sveinus atque Gyrdius, nec non Valthiofus Jarlus. Locus, in quo congreſſi ſunt prælio Haralldus Rex atque Vilhelmus Dux, erat in auſtrali Anglia, juxta Helsingorum portam (Helsingiaport) (d), *ubi acerrimum initum eſt prælium, in quo cecidit Haralldus Rex, nec non frater ejus Gyrdius, atque ingens copiarum ejus multitudo. Factum eſt hoc, poſtquam XIX noctes à cæde Haralldi Regis, Sigurdi filii, erant præterlapſæ. Valthiofus Jarlus, Haralldi frater, fuga elapſus, ſera jam veſpera cohorti cuidam occurrit militum Vilhelmi, qui eo viſo fuga ſe ſubduxerunt in ſylvam quandam deſertam. Cohors illa C erat militum. Valthiofus Jarlus, igne in ſylvam immiſſo, ad unum omnes cremari juſſit* (e); *qva de re ita cecinit Thorkelus Skallii filius in carmine, Valthiofs-Flock dicto:*

Hundrat let í heitom
Hirdmenn iöfurs brenna
Sóknar yggr enn ſeggiom
Svido kvelld var þat elldi.

Centum juſſit in ardore
Aulicos viros Regis comburi
Pugnæ Othinus, iſtis militibus
Uſtionis veſpera ea erat, ignis.

Frett *Auditum*

(d) *Heſtingia port hodie Haſtings.*

(e) *Hæc ſine dubio alio tempore & longe ſerius facta ſunt. Prælio huic interfuiſſe Valthiofum, non memorant Scriptores Anglici, ſed circa ov. 1075 in Vilhelmum Regem conſpiraſſe, & ejus juſſu fuiſſe occiſum. conf. Torfæi Hiſt. Norv. Par. 3. lib. 6. cap. 1.*

Frett er at firdar knátto
Flagd viggs und kló liggia
Imleitom feckz áta
Öls black vid hræ fracka.

Auditum eſt, quod viri ſint coacti A. D. 1066.
Lamiæ equi ſub ungve jacere;
Torva tuenti appoſitus fuit cibus
Alni equo ex cadaveribus Francorum.

ÆTTAR-TÖLUR.

Vilhiálmr var ſonr Rodbertz Lángaſpióz, ſonar Rikardz Rikardzſonar, Vilhiálmsſonar, Göngo-Hrolfsſonar, ſem fyrſtr vann Nordmandi, oc voro þeir allir Rudò-Jarlar, þat ero Greifar í Rothmagi í Nordmandi, hvarr eptir annan. Göngo-Hrolfr var ſonr Rögnvalldz Mæra-Jarls, bródir þóris Jarls ens þegianda oc Torf-Einars í Orkneyom, ſem drap Halfdán Hálegg, fyrir þat hann hafdi drepit fòdr hans Rögnvalld Mæra-Jarl, ſem ſegir i Sögo Haralldz Hárfagra. Adalrádr konungr í Englandi átti Emmu drottningo, ſyſtur Vilhiálms Greifa Baſtards af Nordmandi; átti hann vid henni tvo ſono Játvard oc Edmund, ſem eptir hann vard konungr í Englandi, enn líd-ann rekinn or landi af Knúti konungi enom Ríka í Danmörk, oc Játvardr edr Edvardr hinn helgí, ſem ſidan vard kon-

GENEALOGIÆ. (f)

Vilhelmus erat filius Rodberti longæ haſtæ, nepos Rikardi, pronepos Rikardi, (ſenioris), abnepos Vilhelmi, qui erat filius Hrolfi Peditis. à quo primum occupata eſt Nordmannia. Hrolfus Pedes erat filius Rögnvalldi Möriarum Jarli, frater Thoreri Taciturni atque Torf-Einari in Orcadibus, qui occidit Halfdanum Háleg (altæ ſuræ) cædem patris Rögnvalldi, Möriarum Jarli, ulturus, prout in hiſtoria Haralldi Pulchricomi memoratur. Adalradus (Ethelredus) Rex Angliæ, conjugem duxit Emmam Reginam, Vilhelmi Nothi Comitis (Ducis) ſororem (g), *ex qva duos ſuſcepit filios, Edvardum atque Edmundum, qui poſt eum factus Rex Angliæ, poſtea à Knuto Potente Daniæ Rege patria eſt pulſus* (h); *Jatvardus vero, ſive Edvardus Sanctus* (i), *poſt obitum Horda-Knuti Regis*

E e 2 ungr

(f) *Hocce caput* 102 *ſolus habet Codex B ſive editio Heimskringlæ Peringſkioldiana; qvæ res ſuſpicioni dat locum, illud ſit interpolatum & ipſius non eſſe Snorri.*

(g) *Scriptorem noſtrum hic memoria, aut tradita ab aliis fefellere: nam Emma non erat Wilhelmi ſoror, ſed patris Wilhelmi amita. Hinc ille, exilis ſane, conſangvinitas, qvam Wilhelmum & Edvardum Confeſſorem interceſſiſſe narrant noſtri, fundamentum juris, qvo ſibi regnum Angliæ vindicavit Wilhelmus.*

(h) *Hic patrem Edmundum Regem cum filio Edmundo confundit auctor noſter. Occiſus eſt Rex Edmundus, à Duce Eadrico, Knuto Rege cædis ſi non auctore, ſaltem conſcio, ut nonnulli memorant, non patria ejectus: ſed Anglia pulſus eſt filius ejus Edmundus.*

(i) *Sancti cognomen non adhæſit Edvardo Emmæ filio, qvi Confeſſor eſt cognominatus, ſed Edvardo Edgari filio, qvi circa ann.* 959 *occiſus eſt.*

A. D. ungr í Englandi, eptir dauda Hörda-Knútz konungs, Knútr hinn Ríki eignadiz Emmu drottningo, eptír dauda Adalráds, oc gat vid henni Haralld oc Hörda-Knút. Edvardr konungr átti Gydo Godvins (Gvudina) dóttur, dóttr-dóttr Þórgils Sprakaleggs; hon var födr-fyſtr-dóttir Sveins Úlfsſonar Dana-konungs, oc átto Þau Edvardr konungr eigi barn ſaman Þar fyrir tók hennar bródir Haralldr ríki eptir Edvard konung, oc kom ſva-England undan ættar-ſtofni Adalráds konungs ens Góda. Haralldr Gudinaſon hafdi Þá verit konungr hálfan tíunda mánad í Englandi, er hann fell, oc var Þá enginn madr eptir af Godvins Jarls afkomendom, utan ſynir Toſta Jarls, Ketill oc Skuli, oc Gyda Harallds-dóttir; hennar feck Valdimar konungr af Holmgardi, ſonr Jarizleifs konungs oc Ingigerdar drottningar, ſem var dóttir Ólafs konungs Svenſka: vid henni átti hann Haralld konung, ſem átti Kriſtino dóttur Inga konungs Steinkelsſonar í Svía-ríki, dætor Þeirra voro Málfridr oc Ingibiorg. Sigurdr Jorſalafari feck Málfridar, enn ſidar átti hana Eiríkr konungr Eymuni í Danmörk. Enn Knútr Hertogi Lávardr feck Ingibiargar Harallds-dóttur; Þeirra börn voro Valdimar Dana-konungr, Kriſtin

gis Angliæ Rex eſt factus. Poſt mortem Adalradi Knutus Potens thori ſociam accepit Reginam Emmam, cum qva genuit Haralldum (k) *atqve Horda-Knutum. Edvardus Rex conjugem habuit Gydam, Godvini (Gvudini) filiam, Thorgilſi Sprakaleggii ex filia neptem, qvæ erat Sveini Ulfi filii, Danorum Regis, ex amita neptis. Ea atqve Edvardus Rex liberos non genuere; qvocirca poſt Edvardum Regem frater ejus (Gydæ) Haralldus regnum ſuſcepit, qva de re Anglia Regis Adalradi Boni proſapia excidit. Haralldus Godwini filius novem menſes & dimidium in Anglia regnaverat, qvo tempore cæſus occubuit, viro ex poſteris Godvini Jarli (Ducis) tunc ſuperſtite nullo, præter Toſtii Jarli filios Ketillum & Skulium, nec non Gydam Haralldi filiam, qvam conjugem duxit Valdimarus Holmgardiæ Rex, filius Regis Jariſleifi atqve Ingigerdæ, qvæ erat filia Regis Olafi Sveci. Ex ea ille ſuſcepit Haralldum Regem, qvi conjugem habuit Chriſtinam, Ingii Regis filiam, qvi erat filius Steinkeli. Eorum filiæ erant Malfrida atqve Ingebiorga. Malfridam conjugem duxit Sigurdus Jorſalafar (Hieroſolymæpeta) & poſt eum Eirikus Eymune Daniæ Rex. Ingebiorgam vero Haralldi filiam matrimonio ſibi junxit Dux Knutus, Lavardus cognominatus, qvorum liberi erant Valdemarus Dano-*

(k) *Haralldus ſine dubio non erat Emmæ filius, ſed natus ex Alfiva, priore Knuti Regis ſive uxore ſive concubina, conf. emendationes illuſtriſſ. Suhmii in Hiſtoria Dan. pag. 41. not. (t).*

Kriſtin, Katrin oc Margret. Valdimar konungr feck Sophiu dóttr Valaders konungs af Polen, oc Rikeze drottningar; börn þeirra Sophiu voro Knútr konungr oc Valdimar konungr, oc Kriſtin, ſem átti Karl konung Sörkviſſon; þeirra börn voro Sörkvir konungr oc Valdimar konungr, oc Rikiza drottning. Margret dóttir Knúts konungs Lávards átti Stíg Hvítaledr; þeirra börn voro Nicolás oc Kriſtin, ſem átti Karl konung Sverkiſon; þeirra ſon var Sverki konungr, fadir Johans konungs. Módir Karls konungs var Úlfhilldr drottning, dóttir Hákonar Finnzſonar, Hárekſonar af Þiótto. Úlfhilldr átti fyrſt Nicolás Dana konung, oc ſídan Inga konung Hallſteinsſon í Svía-ríki. Sídan feck hennar Sverki Karlsſon oc Ríkitza drottningar, ſem ſídan átti konung Eirík Knutsſon í Svía-ríki.

Danorum Rex, Chriſtina, Catharina atque Margareta. Valdemari Regis conjunx erat Sophia, filia Valaderi, Poloniæ Regis & Reginæ Rikiſſæ, ſed Valdemari atque Sophiæ liberi Knutus Rex & Valdemarus Rex, nec non Chriſtina, nupta Regi Karlo Svörkeri filio, quorum liberi erant Svörkerus Rex, & Rex Valdemarus atque Rikiſſa Regina. Margareta Regis Knuti Lavardi filia connubio juncta fuit Stigo Hvitaledder (albi corii), qui liberos genuerunt Nicolaum atque Chriſtinam, Regis Karli Sverkii filii conjugem; eorum filius erat Sverkius Rex, pater Regis Johannis. Mater Karli Regis fuit Ulfhillda Regina, filia Hakoni, neptis Finni, proneptis Hareki in Thiotta. Ulfhillda primum nupta fuit Nicolao Danorum Regi, & poſtea Ingio Regi, Hallſteini filio in Svionia. Poſt hunc conjugem eam duxit Sverkius Karli filius atque Rikiſſæ Reginæ, quæ deinde nupta Eiriko Knuti filio, Svioniæ Regi. A. D.

FERD OLAFS HARALLDZSONAR I NOREG.

Ólafr, ſon Haralldz konungs Sigurdarſonar, hellt hidi ſíno broſt af Englandi, oc ſigldi út af Hrafns-eyri, oc kom um hauſtit til Orkneyia, oc var þat þar tídenda, at Maria dóttir Haralldz konungs Sigurdarſonar, hafdi ordit brád-daud þann ſama dag, oc á þeirri ſömo ſtundo, er Haralldr konungr hafdi fallit fadir hennar.

ITER OLAFI HARALLDI FILII IN NORVEGIAM.

Olafus, Haralldi Regis filius, filii Sigurdi, ſuis cum copiis ab Anglia abiens, è (portu) Hrafnseyre dicto navigavit, atque autumno (eodem) ad Orcadas venit, ubi id novi acciderat, ut Maria, filia Regis Haralldi Sigurdi filii, ſubita morte eſſet exſtincta, eodem die eademque hora, qva in prælio cæſus occubuerat ejus pater, Rex Haralldus.

A. D. Ólafr dvalldiz þar um vetrinn, enn eptir um ſumaret fór hann auſtr til Noregs: var hann þá þar tekinn til konungs med Magnúſi bródur ſínom. Elliſif drottning fór veſtan of haf med Ólafi ſtiúpfyni ſínom, oc Ingigerdi dóttor hennar. Þá kom oc veſtan um haf med Ólafi Skúli ſon Toſta Jarls, er ſídan var kalladr konungs-fóſtri, oc Ketill Krókr brodir hans. Þeir voro bádir göfgir menn oc kyn-ſtórir af Englandi, oc bádir forvitra: voro þeir brædor hinir kærſto Ólafi konungi. Fór Ketill Krókr nordr á Hálogaland, feck Ólafr konungr hönom þar kvanfáng gott, oc er frá hönom komit mart ſtór-menni. Skúli konungs-fóſtri var ſkörungr mikill, oc manna frídaſtr ſiónom; hann gördiz forſtióri í hird Ólafs konungs, oc taladi á þíngom, oc red öllom land-rádom med konungi. Ólafr konungr baud at gefa Skúla fylki eitt í Noregi, þat er hönom þótti bezt, med öllom tökom oc ſkylldom þeim er konungr átti. Skúli þackadi hönom vel bod ſitt, oc letz helldr vilia beidaz af hönom annarra luta, fyri því ef konungaſkipti verda, ſagdi hann, kann vera at riúfiz

ralldus. Olafus hyemem ibi transegit, ſed ſequenti æſtate orientem verſus in Norvegiam eſt profectus. Tum in Regem ibi eſt acceptus, una cum fratre Magno. Eliſabetha Regina Olafum privignum atque Ingigerdam filiam ſuam ab occidente per mare ſecuta eſt. Olafum ab occidente etiam comitatus eſt Skulius, Toſtii Jarli filius, qui poſtea Regis nutritius eſt dictus, nec non Ketillus Krok, ejus frater. Ambo hi (fratres) viri erant eximii, nec non ſummis in Anglia locis nati, & inſigni prudentia atque ſagacitate ambo. Intima illi fratres Olafo Regi juncti erant amicitia. Ketillus Krok boream verſus in Halogalandiam ſe contulit, ubi curante Olafo Rege, connubio junctus commodo, amplæ multorum inſignium virorum atque Maguatum ſtirpis auctor eſt factus. Skulius Regius nutritius vir erat manu & conſilio promtiſſimus & faciei decore præſtantiſſimus omnium, qui aulæ Olafi Regis præfectus, in comitiis (ejus vice) verba fecit, atque rerum omnium moderandarum cum Rege particeps erat. Skulio Rex Olafus provinciam quandam in Norvegia, quæ optima ei fuiſſet viſa, obtulit conferendam cum omnibus cenſibus atque vectigalibus, quæ Regis erant. Skulius actis Regi prolixe gratiis, ſignificavit, ſe aliam rem à Rege petere velle, fieri enim poſſe, ſi Regum foret commutatio, ut donum iſtud ſibi non conſtaus fieret; ſe igitur poſſeſſiones & prædia potius petiturum, emporio

riúfiz giöfin. Ec vil helldr, ſegir hann, þiggia nockorar eignir þær er liggia nærr kaupſtödom þeim, er þer herra erud vanir at ſitia, oc taka Jóla-veizlor. Konungr iátadi hönom þeſso, oc ſkeytti hönom iardir auſtr vid Konungahello, oc vid Oſlu, vid Tunsberg, vid Borg, vid Biörgyn, oc nodr vid Nidarós: þær voro náliga hinar bezto eignir í hverium þeſsom ſtad, oc hafa þær eignir legit ſidan undir þá ætt-menn, er af Skúla ero komnir. Olafr konungr gipti Skula frænd-kono ſína Gudrúno Neſſteins-dóttor. Módir hennar var Ingiridr, dóttir Sigurdar konungs Sýrs oc Ásto, módur Ólafs konungs helga: Ingiridr var ſyſtir Ólafs konungs hins helga oc Haralldz konungs. Sunr Skúla oc Gudrúnar var Ásolfr á Reini; hann átti Þóro, dóttur Skopta Augmundarſonar, oc var ſá Skopti ſonarſon Þórbergs Árnaſonar; enn dóttir Skula oc Gudrúnar var Ragnhilldr, ſem átti Orm kyrpins: hans dóttir var Ása, modir Biörns búks, Sonr þeirra Ásolfs var Gutthormr á Reini, fadir Bárdar, fódur Inga konungs oc Skúla hertoga. Dóttir þeirra Ásolfs oc Þóru var Sigrídr, ſem átti Hallkel Húk; þeirra ſon var Jon, fadir Hallkels, Rögnvallds oc Gregorii. Guttormr á Reine feck Elrídar, ſyſtur Hallkels Húks; þeirra dætor voro Rangrid, Ingrid oc Gudrud. Rangrid átti

porio & civitati vicina, "in qua, inquit, ſolitum eſt Vobis, Domine, ſedem habere atque convivia Jolenſia celebrare." Hoc ei Rex gratificatus, prædia mancipavit illi, poſita in vicinia Konungahellæ ad orientem, in vicinia Oſloæ, Tunsbergæ, Borgi (Sarpsborgi), nec non Bergarum atque Nidaroſiæ ad boream. Præſtantiſſima fere omnium ea erant prædia, ſuis ſingula locis, quæ in nepotum atque poſterorum Skulii poſſeſſione poſtea fuere. Olafus Rex Skulio conjugem dedit cognatam ſibi foeminam, Gudrunam, Neſſteini filiam. Hujus mater erat Ingirida, filia Regis Sigurdi Syr atque Aſtæ, matris Regis Olafi Sancti, quæ (igitur) Ingerida ſoror erat Regis Olafi Sancti atque Haralldi Regis. Skulii atque Gudrunæ filius erat Aſolfus in Reine, qui conjugem habuit Thoram, filiam Skoptii, Augmundi filii. Skoptius ille erat Thorbergi Arnii filii ex filio nepos; ſed Skulii atque Gudrunæ filia fuit Ragnhillda, quæ nupſit Ormo Kyrpino, cujus filia erat Aſa, mater Biorni Buck (capri). Aſolfi & Thoræ filius erat Guttormus in Reine, pater Bardii, qui fuit pater Ingii Regis atque Ducis Skulii; Aſolfi (vero) & Thoræ filia erat Sigrida, quæ nupta fuit Hallkello Huk, quorum filius erat Jon (Johannes), pater Hallkelli, Rognvalldi atque Gregorii. Guttormus in Reine uxorem duxit Elridam, ſororem Hallkelli Huk, ex quo conjugio nata eſt Rangrida, Ingrida atque Gudruda. Rangrida A.D.

nupſit

A. D. átti Biörn Byrdarſvein, þeirra dætor voro Elrid og Ingibiörg. Elrid átti Magnus konung, þeirra dóttir var Kriſtin, ſem átti Reidar Sendimann. Þórir Skinnfelldr hafdi ádr átt Elrídi, oc vid henni tvo ſono Kiniad oc Þórgrím Klofa; enn eptir dauda Magnuſar konongs Haralldzſonar giftiz hon lögmanninom í Gautlandi, þeirra ſon var Haralldr. Synir Ingibiargar voro Þórſteinn Skáldmolld. Rangrid giftiz ſidan Fridriki Kiæna, þeirra dóttir var Áſtrídr. Ingirídr dóttir Guttorms á Reini átti Guttorm Auſtmansſon af Jamtalandi. Guttorm á Reini átti ſidan Berglióto, þeirra ſon var Aſúlfr, hans dóttir var Þórbiörg, ſem átti Eirik Griffil, þeirra ſon var Áſúlfr. Sídan eignadiz Þórbiörg Reidar frænda konongs. Guttormr á Reine feck ſídan Sigrídar, dóttor Þórkels oc Hallkötlu. Hallkatla var dóttir Sveins Bryniúlfsſonar oc Ingirídar, ſyſtur Knútz Ríka; en Sveinn var bródir Sverkis í Sogn, Börn Guttorms oc Sigrídar voro Bárdr Guttormsſon,

nupſit Biorno Byrdarſvein, qvorum filiæ erant Elrida atqve Ingibiorga. Elrida nupta eſt Magno Regi (l), *qvorum filia fuit Chriſtina, Reidaro Sendimann (Legato) matrimonio juncta. Elridæ prior maritus fuerat Thorerus Skinnfelldr (pellitus), qvi cum ea duos genuerat filios, Kiniadum atqve Thorgrimum Klofe; mortuo autem Magno Rege, Haralldi filio, conjugio juncta eſt Legiſero Gautlandiæ, & ex eo conjugio natus Haralldus. Filii Ingibiorgæ erant Thorſteinus Skaldmolld. Rangrida poſtea nupta eſt Frederiko Kiæne, qvorum filia fuit Aſtrida. Ingirida, filia Guttormi in Reine, maritum habuit Guttormum, Anſtmanni filium ex Jamtia. Conjugem poſtea duxit Guttormus in Reine Bergliotam, qvorum filius erat Aſulfus, hujusqve filia Thorbiorga, uxor Eyriki Griffil, qvi genuere Aſulfum. Poſtea Thorbiorga nupta eſt Reidaro, Regis conſangvineo. Aliam deinde Guttormus in Reine duxit conjugem, Sigridam, filiam Thorkelli atqve Hallkatlæ; qvæ Hallkatla erat ex ſorore neptis Sveini, filii Brynjolfi & Ingiridæ, ſororis Knuti Potentis* (m), *Sveinus autem frater Sverkeri in Sognia. Liberi Guttormi atqve Sigridæ fuere Bardus Guttormi filius, qvi priori*

(l) *Magnus ille Rex erat Magnus Erlingi filius; qvare aut ſcriptoris ipſius memoriæ qvodam lapſu, aut librarii incuria factum eſt, ut Rex hicce Magnus Haralldi dicatur filius.*

(m) *Knutus hicce Potens alius fuerit, neceſſe eſt, qvam Rex Knutus, ab Islandicis Scriptoribus vulgo Potens, ab aliis Magnus cognominatus. Knutus, qvem hic loqvitur Scriptor Satraparum Norvegiæ unus ſine dubio fuit, cætera non niſi nomine notus.*

ſon, ſem fyrſt átti Úlfhilldi, dóttor Páls biſkups, oc ſidan Ceciliu, dóttor Sigurdar konungs Haralldzſonar; þeirra ſynir voro þeir Ingi konungr, Skúli hertugi, oc Guttormr, oc dóttir Sigrídr.

priori conjugio uxorem duxit Ulfhilldam, filiam Pauli Epiſcopi, ſed poſtea Cæciliam, filiam Regis Sigurdi, Haralldi filii. Eorum filii erant Rex Ingius, Dux Skulius, Guttormus, nec non filia Sigrida. A.D.

SAMIÖFNUDR HARALLDZ KONONGS OC OLAFS KONONGS.

Halldorr ſon Bryniolfs Gamla Úlfallda var vitr madr oc höfdingi mikill, hann mællti þá er hann heyrdi rædur jmanna, at menn misiöfnodo miöc ſkaplyndi þeirra brædra, Ólafs hins Helga oc Haralllds konongs, oc ſagdi ſva: Eg var med þeim bádom brædrom í kærleikom miklom, oc var mer hvarstveggia ſkaplyndi kunnigt; ſann ec alldregi tva menn ſkaplíkari; þeir voro bádir enir vitroſto oc hinir vapn-diörfoſto menn, ágiarnir til fiár oc ríkis, ríklyndir oc eigi alþýdligir, ſtiórnſamir oc reſſingaſamir. Ólafr konongr braut landz fólk til Kriſtni oc rettra ſida, en reſſadi grimmliga þeim er dauf-heyrdoz vid; þoldo landz-höfdingiar hönom eigi iafndæmi oc rettdæmi, oc reiſto her móti honom, oc felldo hann á eign ſinni ſiálfs, oc vard hann fyrir því heilagr. En Haralldr konongr heriadi

COMPARATIO INTER OLAFUM REGEM ET REGEM HARALLDUM.

Halldorus filius Brynjolfi Ulfalldi, Veteris dicti, vir erat prudentia inſigni & in rebus adminiſtrandis acer. Hic audiens ſermones hominum, magnum ingenio fratrum, Olafi Sancti atque Haralldi Regis intercedens tantopere loquentium diſcrimen, ſermonem ingreſſus ita: „Mihi, inquit, cum „utroque horum fratrum magna interceſſit „amicitia, mihique utriusque (ſat) notum „ingenium, qui duos homines ingenio ma„gis pares & ſimiliores nunquam inveni. „Fuere ambo homines eximia prudentia, „audacia in armis ferendis inſigni, opum „atque potentiæ avidiſſimi. animi elati & „ad vulgi favorem captandum minus apti, „ſed in rebus adminiſtrandis ſtrenui (ambo), „& in dilectis puniendis ſeverи. Olafus „Rex regni incolas & cives ad Chri„ſtianam religionem & ſacra rite inſtituta „vi coëgit, gravi in eos poenâ ſæviens, qui „morigeri non erant; quam equam in om„nes & juſtam ſeveritatem non ferentes reg„ni Satrapæ & Magnates, copiis in eum „coactis, ſuo ipſo in regno illum ceciderе; „qua re ſanctus fieri meruit. Haralldus „quoque

A. D 1066. iadi til frægdar ſer oc ríkis, oc braut allt fólk undir ſic, þat er hann mátti, oc fell hann á annara kononga eign. Bádir þeir brædor voro menn hverſdagsliga ſidlátir oc veglátir; þeir voro oc vídförlir oc cliumenn miklir, oc urdo af ſlíko vídfrægir oc ágætir.

„qvoqve Rex, ut gloriæ & potentiæ potis „fieret, bella gerens, populos omnes, qvot„qvot potuit, vi & armis ſibi ſubjecit; „qvocirca in alterius Regis regno cæſus oc„cubuit. Fratres hi ambo erga homines, „qvibuscum qvotidie converſabantur, hone„ſtatis & decori, modeſtiæqve erant aman„tes. Peregrinationibus qvoqve (ambo) „erant clari, & homines in laboribus per„qvam aſſidui; qvibus de rebus fama & „gloria longe lateqve erant conſpicui.“

1085. FUNDR KONONGANNA OLAFS KYRRA OC KNUTZ HELGA, OC HERBUNADR TIL ENGLANDZ.

Olafr konongr inn kyrri var vinr mikill Knútz Dana-konongs mágs ſíns. Þeir lögdo ſtefno med ſer, oc hittuz í Elfinni vid Kononga-hello, þar ſem konongar voro vanir at finnaz. Rædir þá Knútr konongr, at hann villdi at þeir gördi her veſtr til Englands, ſlíks ſem þeir átto at hefna þar, Ólafr konongr at upphafi, oc ſídan Dana-konongar. Gör nú annat-hvart, ſagdi Knútr konongr, at ec mun fá þer LX ſkipa, oc giörſc þú höfdingi fyrir, eda ella man ec göraſc höſdingi fyrir, oc fá þú mer LX ſkipa. Þá mællti Ólafr konongr: Þetta mál er þer talit Knútr konungr, ſagdi hann, er

CONVENTVS REGUM, OLAFI KYRRE ATQVE KNUTI SANCTI, NEC NON APPARATUS EXPEDITIONIS BELLICÆ IN ANGLIAM.

Olafus Rex, cognomine dictus Kyrre, magna amicitia junctus erat affini ſuo Knuto Danorum Regi. Hi ſtatuto conveniendi loco & tempore, in fluvio Elf (Gotelf) juxta Konungahellam, ubi congredi ſoliti fuere Reges, congreſſi ſunt. Hic exponit Knutus, ſe velle, ut exercitum occidentem verſus in Angliam expedirent, vindictæ ibi ſumendæ talem & tantam habentes cauſam, primum & præcipue Rex Olafus, atqve deinde Danorum Reges: „hic igitur, in„qvit Knutus Rex, alterutrum agas velim, „vel Tu, auctus navibus LX, qvas ego „Tibi tradam, ducis ſuſcipe munus, vel ego „ducis munia obibo, LX à Te mihi tradi„tis navibus.“ Ad qvæ reſpondens Olafus Rex: „qvod Tu Knute Rex, inqvit, lo-

er mer ſkapfellt; en þat er miöc ólíkt oc óiafnt: þer frændor haſit borit til meiri gipto át vinna England med miklom ſóma, ſem var Knútr konongr inn Ríki; nú er líkligt at þat muni ættgengt med yckor. En þá er Haralldr konongr, fadir minn, fór veſtr til Englandz, feck hann bana; var þá í landino allt it beſta lidit; eyddiz þá Noregor ſva at mannvali, at ſídan hefir eigi ſlíks koſtr verit, oc förſt at upphafi foringi ſlíkr ſem var Haralldr konongr, bædi at viti oc hardfengi; var ſú ferd at öllom lutom ágætliga velbúin, oc gafz ſem þer vitit. En nú kann ec ætla mitt rád, hverſo myklo ec em vanfærri til at göraz höfdingi fyrir, oc vil ec ydr tilkióſa. at þer farit med minni eſlingo. Oc feck Ólafr konongr Knúti LX ſtór-ſkípa, med ágætom búnadi oc trauſto lidi, oc ſetti þar fyrir höfdingia lenda-menn ſína; oc var þat mællt, at ſtórmannliga væri herinn tilfenginn. Er þat oc ſagt í Knútz Sögo, at Nordmenn einir rufo eigi leidángrinn, þá er ſaman var kominn herinn; voro þeir Knúti lýdugir. En Danir bidu eigi konongs, fóro Nordmenn þá aptr til Noregs med villd oc ſamþycki Dana-konongs. Þat virdi Knútr konongr vid Nordmenn, er þeir fóro heimleidis,

„*qveris negotium, animo qvidem meo gra-* A. D. 1085.
„*tum eſt, ſed tamen diſſimile multum & di-*
„*ſpar. Vobis cognatis major (qvam meis)*
„*contigit fortuna, in Anglia vobis maxi-*
„*ma cum gloria vindicanda, Regi nimirum*
„*Knuto potenti; qvare veri eſt ſimile atqve*
„*ſperandum fore, ut eadem fortuna veſtræ*
„*familiæ adfutura ſit comes. Contra Rex*
„*Haralldus, meus pater, occidentem verſus*
„*in Angliam profectus, (prælio) eſt cæſus;*
„*qvo tempore ſelectiſſima erat in terra (Nor-*
„*vegia) militum manus: verum tunc ſelectis*
„*ejusmodi copiis exhauſta adeo eſt Norve-*
„*gia, ut poſt ea tempora talium copia non*
„*exſtiterit, Ducis primum & præcipue ta-*
„*lis, qvalis erat Haralldus Rex, tum pru-*
„*dentia, tum fortitudine. Erat ea expe-*
„*ditio rebus ab omnibus eximie parata, ſed*
„*eventum fortita, qvalem vos noſtis. Jam*
„*ergo virium mearum ipſe æſtimator, &*
„*qvam ſim imparatior ad capias ducendas*
„*(probe gnarus), Te eligam expeditionis*
„*ducem, ad qvam ibis, meis ſuffultus ſub-*
„*ſidiis.*“ *Olafus Rex Regi Knuto LX*
„*tradidit ingentes naves, eximio rerum*
omnium apparatu & lecto milite inſtructas,
qvibus duces ſatrapas ſuos conſtituit, fatentibus cunctis, magnifice ſubminiſtratas (iſtas) fuiſſe copias. Narratur qvoqve in hiſtoria Knuti, ſolos Nordmannos imperatas ad expeditionem copias non diſſolviſſe, poſtqvam in unum totus coierat exercitus, atqve Knuto Regi morigeros fuiſſe: verum Danis

ad

A. D. 1085. oc gaf þeim leyfi at fara í kaupferdir í gegnom hans land oc ſtrauma, hvart er þeir villdi; oc ſendi hann Noregs konongi dýrligar giafir fyrir ſitt lidſinni, en hann lagdi á Dani reidi oc fegialld mikit her fyrir, þá er hann kom heim í Danmörk; fóro þeirra ſkipti ſvo, at þeir ſiálfir Danir drápo Knút konong, oc þolldo hönom eigi rettdæmi.

ad Regis adventum non manentibus, ad Norvegiam bona venia & conſenſu Danorum Regis, reverſos eſſe Nordmannos. Qvam rem, à Nordmannis factam, magni æſtimavit Knutus Rex, iter domum remetientibus permittens, ut ad mercaturas irent, per regiones perqve maria ejus, qvocunqve ipſi vellent; munera qvoqve pretioſiſſima Norvegiæ Regi mittens, pro præſtito auxilio, ſed ira & multis graviſſimis eam ob rem in Danos ſæviens, poſtqvam domum in Daniam redierat; qvæ eos intercedentia negotia eo demum proceſſerunt, ut Dani ipſi Knutum Regem morte mulctarent, juſtum ejus non ferentes judicium.

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafr konongr var óhnöggr at fegiöfum vid menn, oc gaf hann allſkyns gerſimar. Sva ſegir Stúfr ſcálld:

Gefr ættſtudill iöfra
Aurr oc ſteinda knaurro
Hann vill hnöggvi ſinnar
Há-bryniot ſkip ſynia.
Þiód nytr Olafs audar
Annar konongr mannom
Se þú hvert slíkt ſe fe reidir
Sik beztan gram miklo.

Her þengill gledr hringum
Hodd-örr ſá er rydr odda
Beck-ſagnir lætr bragna
Bragningr geofum fagna.
Nordmönnom gefr nenninn
Noregs konongr ſtórum

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafus Rex erat in donis largiendis non parcus, maximi pretii munera omnigena dans. Qva de re ita Stufus poëta:

Donat generis columen Regum
Largus pictas magnas mercatorum naves,
Ille vult ſuam tenacitatem,
Et alte loricatas naves, negare.
Populus fruitur Olafi divitiis.
Alius Regum hominibus,
Vide tu, qvis tales opes expendit?
Per ſe Optimum Principem maxime.

Milites Rex lætos reddit annulis
Auri largus, qvi tingit cuſpides;
Scamni præſidia curat fortium hominum
Dux & Princeps donis exhilarari.
Nordmannis dona largitur ſtrenuus
Norvegiæ Rex ingentia;

Örr

Muni-

Örr er Engla þverrir
Olafr borinn sólo.

Hilmir gefr oc hiálma
Hird sva at eingis virdir
Konongs pryda þau klædi
Kynstórr firum brynior.
Dyggr lætr þúngar þiggia
Þengill af ser drengi
Vas launar sva vísi
Verdungu hálfs gerdar.

Olafr gefr sva iöfra
Galli engi má sniallra
Höggvit gull til hylli
Hilldinga konr milldi.
Gramr er und heidum himni
Hann er fremstr konung-manna
Spurdo hve glict má görva
Giöflundr borinn undir * * *

Munificus est Anglorum vastator A. D.
Olafus, natus sole felici.

Rex donat & galeas,
Aulicos, ita ut pensi non faciat,
Regis exornat illa armatura,
Genere illustris, militibus loricas.
Probus ille finit graves accipere
Rex à se viros milites,
Labores itinerum remunerat sic Princeps
Satellitio, Halsi vestes.

Olafus largitur ita Regum,
Iræ ut nullæ valeant, insignium
Dissectum aurum, pro amicitia,
Regum cognatus, contra largitatem.
Rex est sub coelo sereno,
Ille est princeps Regum virorum,
Rogans tu audi, quis talia efficiat,
*Largiri promtus, natus sub * * **

DAUDI OLAFS KONONGS.

Olafr konongr Kyrri sat optliga í heradi at stór-búom sínom; en er hann var austr í Ranríki á Haukabæ at búi síno, þá tók hann sótt þá, er hann leiddi til bana; þá hafdi hann konongr verit at Noregi XXVI vetor, en hann var til konongs tekinn einom vetri eptir fall Haralldz konongs. Lík Ólafs konongs var flutt nordr til Nídaróss, oc iardat at Kristz-kirkio þeirri, er hann let sialfr göra. Hann var hinn vinsælasti konongr, oc hafdi Noregr mikit audgaz oc prýdz undir hans ríki.

MORS OLAFI REGIS.

Rex Olafus Kyrre ut plurimum rure in villis suis ingentibus commorabatur. Cæterum in tractu regni orientali, in Ranaritia, in villa Haukbæ, dum commoratur, morbo ibi corripitur, qui mortem ei accelleravit. Eo tempore Norvegiæ Rex XXVI hyemes fuerat, hyemem unam post cædem Haralldi Regis in regnum acceptus. Funus Olafi Regis boream versus Nidarosiam ductum, in æde Christo sacra tumulatum est, quam ipse strui curaverat. Erat civium favore beatissimus Rex, cujus sub imperio Norvegia plurimum divitiis & ædificiis aucta fuit & ornata. 1093.

A. D UPPHAF MAGNUSAR KONONGS BER-
1093. FÆTTA OC HAKONAR BRÆDRUNGS HANS.

Magnus ſon Ólafs konongs var þegar til konongs tekinn í Víkinni, eptir andlát Ólafs konongs, yfir allan Noreg. En er Upplendingar ſpurdo andlát Ólafs konongs, þá tóko þeir til konongs Hákon Þóris-fóſtra, brædrung Magnuſar konongs. Sídan fóro þeir Hákon oc Þórir nordr til Þrándheims, en er þeir komo til Nidaróſs, þá ſtefndo þeir Eyra-þíng, oc á því þíngi beiddi Hákon bændor at gefa ſer konongs nafn, oc var hanom þat veitt, at Þrændor tóko hann til konongr yfir hálfan Noreg, ſva ſem haft hafdi Magnus konongr fadir hans. Hákon tók af vid Þrændi allt land-aura-gialld, oc gaf þeim margar adrar rettarbætur; hann tók þá oc af vid þá ióla-giafir. Sneroz þá oc allir Þrændir til vinátto vid Hákon konong. Þá tók Hákon konongr ſer hird, oc fór ſídan aptr til Upplanda; hann veitti Upplendingom rettarbætur allar ſlíkar ſem Þrændom, gerdoz þeir oc fullkomnir vinir hans. Þá var þetta qvedit í Þrándheimi:

Ungr kom Hákon híngat
Hann er beztr alinn manna
Frægdar milldr á folldo
Fór med Steigar Þóri.

Syni

EXORDIUM (HISTORIÆ) REGIS MAGNI NUDIPEDIS ET HAKONI EJUS PATRUELIS.

Magnus, filius Olafi Regis, ſtatim poſt Regis Olafi mortem, in Vikia in Regem totius Norvegiæ eſt acceptus. Verum Upplandenſes, nuntiata Olafi Regis morte, Regem ſibi ſumſerunt Hakonem, Thoreri alumnum, Regis Magni patruelem. Poſtea Hakonus atqve Thorerus boream verſus in Thrandhemiam profecti, ubi Nidaroſiam pervenere, Eyrenſia indixere comitia, qvibus in comitiis colonos rogavit Hakonus, ut Regis ſibi nomen darent, qvod ei datum fuit conceſſumqve, adeo ut Throndi illum in dimidiæ Norvegiæ Regem acciperent, qvam partem regni habuerat Rex Magnus, ejus pater. Hakonus onere portoriorum levavit Throndos, (qvæ ſolvere juſſi erant mercatores) multisqve aliis rebus jura eorum auxit aut emendavit. Is qvoqve tributa, qvæ donorum Jolenſium nomine ſolvi debebant, eis remiſit; qvare Throndorum omnium animi ad amicitiam Hakoni Regis ſunt flexi. Tum Rex Hakonus aulicos & ſatellites ſibi legit, qvo facto, ad Upplandias revertitur. Upplandenſes iisdem immunitatibus auxit, qvas Throndis conceſſerat; illi (ergo) ei etiam facti ſunt amiciſſimi. Eo tempore in Thrandhemia hoc carmen fuit cantatum:

Juvenis huc venit Hakonus,
Ille eſt optimus natus virorum;
Fama largitatis inclytus in terra
Comes ille fuit Steigenſis Thoreri.

Filio

Syni Olafs baud-ſidan
Siálfr upp Noreg hálfan
Milldr en Magnus villdi
Málſnialls hafa allan.

Filio Olafi obtulit poſtea
Ipſe cedendum Norvegiam dimidiam
Munificus: atqui voluit Magnus
Ore diſertus totam habere.

A. D.

HERNADR MAGNUH KONONGS I SUDREYOM.

Magnus konongr byriadi ferd ſína or landi, oc hafdi med ſer lid mikit oc frítt, oc gódan ſkipakoſt, hellt hann lidi því veſtr um haf, oc fyrſt til Orkneyia; hann tók þar höndom Jarlana Erlend oc Pál, oc ſendi þá báda auſtr í Noreg. En hann ſetti eptir Sigurd ſon ſinn til höfdingia yfir eyonom, oc ſeek hönom rádoneyti. Magnus konongr hellt lidi ſíno til Sudreyia, en er hann kom þar, tók hann þegar at heria oc brenna bygdina, en drap mannfólkit, oc rænto allt þar er þeir fóro, en landzlýdrinn flýdi undan víds vegar, ſumir inn í Skotlandz fiördo, en ſumir ſudr inn í Satíri eda út til Irlandz, ſumir fengo grid, oc veitto handgaungo. Sva ſegir Biörn enn Krepphendi:

Lek of Liódhhús fkiom
Limſorg nærri himni
Vítt bar ferd á flótta
Fúſs gaus elldr or húſom.
Aurr ſkiölldungr fór elldi
I Viſt búendor miſto
Róg geiſla vann ræfir
Raudan lífs oc audar.

Húngr

EXPEDITIO MAGNI REGIS AD INSULAS SUDURENSES. (HÆBUDAS).

Magnus Rex iter è patria, ingreſſus, multos & pulchre ſtructas duxit copias ſecum, nec non claſſem navium ingentem, quo cum exercitu mare trajecit occidentem verſus, primumque in Orcadas. Hic captos Jarlos Erlendum atque Paulum, ambos orientem verſus in Norvegiam miſit, filium autem ſuum Sigurdum reliquit ibi inſularum Præfectum, adjungens ei viros (quosdam) conſiliarios. Magnus Rex (inde) in Suduренſes inſulas claſſem duxit, quo ubi pervenit, bello ibi & igne per rura graſſari coepit, maresque incolas occidit, & loca omnia, qua ferebantur, late eſt populatus, fugientibus incolis, late ſparſis, in Sinus Scoticos aliis, aliis auſtrum verſus ad Satiriam usque aut in Hiberniam. Quibusdam vita & pax data eſt, qui fidem Regi addixere. Qua de re ita Biörnus Krepphendi: 1093.

Saltavit in Liodhuſio valde
Ramorum dolor prope coelos;
Late ferebantur agmina in fugam,
Aridus erupit ignis ex ædibus.
Munificus Rex graſſatus eſt igne,
In Viſta incolæ amiſere,
Pugnæ radium effecit Princeps
Rubrum, vitam & opes.

Famem

A. D. 1093.

Húngr þverrir let heriat
Hrídar gagls á Skídi
Tauna raud Tyrvíst innan
Teitr vargs í ben margri.
Grætti Grænlandz drottinn
Geck hátt Skota fteckvir
Þiód rann Mylfk til mædi
Meyar fudr í eyom.

Famem fedans ille juſſit bellari
Prælii aviculæ, Gagii, in Skida;
Dentem ille tingit intra Tyrviſtam
Hilaris lupi vulneribus in multis.
Contriſtavit Græulandiæ Dominus,
Ivit altum Scotos qui fugat,
Populus cucurrit Mylficus laſſatus,
Virgines ad meridiem in inſulis.

FRA LÖGMANNI SYNI GUDRAUDS KONONGS.

1093. Magnus kononger kom lidi fíno vid eyna (*a*) Helgo, oc gaf þar grid oc frid öllom mönnum oc allra manna varnadi. Þat fegia menn, at hann lyki upp Kolumba kirkio hinni litlo, oc geck kononger eigi inn, oc lauk þegar aptr hurdina í lás, oc mælti, at engi fkylldi fva diarfr vera fídan, at gánga inn í kirkio þá, oc hefir fídan fva gört verit. Þá fór hann fudr firi (*b*) Satiri, heriar þar á bædi bord, á Irland oc Skotland, fór fva allt herfkilldi fudr til Manar, oc heriadi þar fem í ödrom ftödom. Sva fegir Biörn Krepphendi:

DE LAGMANNO, GUDRAUDI REGIS FILIO.

Magnus Rex claſſem ſuam appulit ad inſulam Sanctam, ubi omnibus hominibus, nec non omnium incolarum bonis pacem conceſſit & ſecuritatem. Perhibent eum templum Kolumbæ minus aperuiſſe, ingreſſumque non eſſe Regem, ſed obſerata mox janua, edixiſſe ne qvis adeo eſſet audax, ut in ædem iſtam ſacram introiret; cui mandato poſtea obtemperatum fuit. Poſtea Rex Magnus claſſem & copias duxit ad Ilam inſulam, ubi bello, prædis & incendiis eſt groſſatus. Qva regione ſubacta, auſtrum verſus Satiriam prætervectus, ad utrumque latus poſitas regiones, Hiberniam & Scotiam bello infeſtavit; qva ratione arma hoſtilia circumtulit meridiem verſus ad Manniam usque, qvam inſulam, veluti cætera loca, bello vexavit. Cujus rei ita meminit Biörnus Krepphendi:

Vítt

Late

(a) *Qvam Snorrius hic Helgo ſ. Sanctam vocat, inſula eſt, aliis nominibus Hu, Y, ſive Y-Columb-Kill, nec non Jona dicta, inter inſulas Scoticas minimarum una, qvæ inſulæ Mull ad occidentem adjacet. Erat in ea Coenobium olim Monachorum, D. Columbæ ſacrum, ſedes Epiſcopi inſularum Sodorenſium, qvæ antea fuerat in Sodora inſulæ Man. Vid. Buchanani Rerum Scotic. lib. 1. pag. 28. 8. Alterum qvoqve in inſula Jona erat Coenobium Monialium.*

(b) *Qvæ hic Satiria vocatur regio, eſt Cherſoneſus Scotiæ auſtralis, in mare longius projecta, Kentera ſ. Cantiera (Kantiri) dicta, adeo arctis fancibus vicinæ terræ conjuncta, ut per eas naviculæ trahantur, ut compendium fiat itineris.*

Vitt bar fniallr of ſletta
Sandey konongr randir
Rauk um Il þá er íóko
Allvallz menn á brennur.
Sanntiri laut ſunnar
Segg.a kind und eggiar
Sigr gædir red ſídan
Sn'allir Manveria falli.

Late circumtulit inclytus per planam
Sandeyam Rex clypeos;
Fumarunt per Ilam loca, ubi auxere
Omnipotentis viri incendia.
Sanntiriæ ſe curvavit ad auſtrum
Militum proles ſub acies;
Victoriæ dator effecit poſtea
Præclarus Manniæ incolas proſterni.

A. D. circa 1096.

*) Þeſs getr oc Gisl at Magnus konongr rak hernat um Eyarnar.

Toc a Sciþi
Enn Scotar flydo
Jofra ægi
(a) Iviſtar Gramr. *)

Magnum inſulas armis ſubegiſſe Giſlus etiam meminit:

Cepit Scidam
Fugientibus Scotis
Regum Princeps
Uiſtæ incolis iratus.

Lögmadr het ſon Gudraudar Sudreyia konongs; Lögmadr var ſettr til landvarnar í Nordreyom. En er Magnus konongr kom til Sudreya med her ſinn, þá flýdi Lögmadr undan her oc hvar um eyar, en at lykdom tóko menn Magnus konongs hann med ſeipſögn manna, þá er hann villdi flýia út til Irlandz; let konongr hann í iárn ſetia, oc hafa í gæzlo. Sva ſegir Biorn Krepphendi:

Lagmannus nomine dictus eſt filius Gudraudi. inſularum Sudurenſium Regis. Inſulis borealibus, ut terras ibi tutaretur, præfectus erat datus Lagmannus Veniente autem ad Sudurenſes inſulas Magno Rege, ſuis cum copiis, hinc illuc circa inſulas fuga Lagmannus ſe ſubducebat, ſed tandem captivum eum abduxere milites Magni Regis; una cum navis, qvam ducebat claſſiariis, qvando in Hiberniam fugam capere volebat, qvem Rex catenis oneratum, cuſtodiri juſſit. Cujus rei ita meminit Biörnus Krepphendi:

1096.

Hætt var hvert þat er átti
Hvarf Gudrodar arfi
Lönd vann lofdungr Þrænda
Lögmanni þar bannat.
Nytr feck neſiom utar
Nadrs bíng töpud fingin
Egda gramr þar er umdo
Ungr vættrima túngor.

Periculoſus erat qvisqve, qvem poſſedit,
Tractus inter colles Gudrodi hæredi;
Terra effecit Rex Throndorum
Lagmanno ut ibi interdiceretur.
Præſtans eſt nactus promontorium extra
Serpentis ſtrati perditorem captivum
Agdenſium Dominus, ubi ſtridebant,
Juvenis, transverſi manubrii lingvæ (b).

Oc *Et*

(a) *f. Uiſtar.* (b) *Lingvæ manubrii, ſunt gladii.*
(*) *Aſteriſcis notata, ex Libro anecdoto,* Ryggiarſtycke *dicto edita ſunt.*

A. D. 1096. *) Oc Gisl ſegir it ſama:
Hafdi fylker
Sa er frama tödi
Logmann konong
I lidi ſino. *)

Et Gislus ſequentibus idem refert:
Numeravit Dux
Fortibus beatus factis
Logmannum Regem
Inter copias.

FALL HUGA JARLS INS PRUDA.

CÆDES JARLI HUGONIS MAGNANIMI.

1096. Sídan hellt Magnus konongr lidino til Brettlandz. En er hann kom í Ó ngulseyar-ſund, þá kom þar á móti hönum her af Brettlandi, oc redo Jarlar tveir fyrir, Hugi Prúdi oc Hugi Digri, oc lögdo þegar til orroſto, vard þar hardr bardagi. Magnus konongr ſkaut afboga, en Hugi Prúdi var albryniadr, ſva at eigi var bert á hönum, oc annar Háleyſkr madr, er þar ſtód hiá konongi; ſkuto þeir bádir ſenn; kom önnur aurin í nef biörg hiálmſins, oc lagdiz nefbiörgin fyrir út af annan veg, en annat ſkotit kom í auga Jarlinom, ſlaug þat aptr í gegnom höfudit, oc er þat konongi kent. Fell þar Hugi Jarl, en ſidan flýdo Brettar, oc höfdo látit mikit. Sva ſegir Biörn inn Krepphendi:

Poſtea Rex Magnus copias duxit in Bretlandiam (Walliam). Qui ubi in fretum pervenit Aungulseyæ (Angleseyæ ſive Monæ) occurrit ei exercitus ex Bretlandia, cujus duces erant Jarli (Comites) duo, Hugo Magnanimus & Hugo Craſſus, quibus pugnam mox ineuntibus, acerrimum ortum eſt prælium. Magnus Rex arcu ſagittas emittebat; Hugo autem Magnanimus tegumentis bellicis totum adeo corpus opernerat, ut nihil ejus, præter oculos, pat ret. In hunc Magnus Rex ſagittam jaculatus eſt, itemque alteram vir quidam Halogalandus, qui Regi tum adſtitit. Sagittarum ſimul excuſſarum una quidem eam galea partem, quæ naſum tegit, ita feriit, ut in latus inflexam collideret; altera vero oculo Jarli illapſa medium retro caput perterebravit, quem ictum Regi tribuere. Cæſo ita Hugone Jarlo Brittones, non ſine magna ſuorum ſtrage, fuga dilapſi ſunt (a). *Hac de re ita Biornus Krepphendi (Curvimanus):*

Líf

Vitæ

(a) *Quinam illi Hugones fuerint, cum quibus ad Angleseyam conſlixerit Rex Magnus, poſt Simonem Dunelmenſem, Ordericum Vitalem & Chronicon Manniæ, docet Gibſonius, qui Angleseyam deſcribens narrat. Hugones duos, genere Normannos, unum Ceſtriæ, alterum Sulopiæ Comitem, Angleseyam foeda vaſtaſſe, & ad coercendos inſulanos, ſtruxiſſe caſtellum Aber Lhenawg: Superveniente vero eodem tempore Magnum Norvegum, Hugonem Ceſtriæ Comitem ictu ſagittæ trajectum interemiſſe, ipſum deinceps, poſt populatam inſulam, diſceſſiſſe. Vid. Cambden. Britann. edit. Angl. Gibſonii Vol. II. p. 808.*

Líf ſpelli red laufa	*Vitæ detrimentum attulit enſium*	A. D. 1096.
Lundr í Aunguls ſundi	*Vibrator in Angleseyæ freto,*	
Broddr flóð þar ſlaug ſnuddo	*Spiculo volante ictus cum crebeſcerent*	
Snúdigt Huga ins Prúda.	*Citati, Hugoni Magnanimo.*	
Öll heſir Jóta fellir	*Singulas, Jotos qui proſternit,*	
Eyland fari brandi	*Inſulas obiit gladio;*	
Vítt liggr dyggs und dróttom	*Late patet pii ſubjecta vivis*	
Döglings grund of ſtundir.	*Regis tellus hoc tempore.*	
Oc enn var þetta qvedit:	*Fuit etiam, qui ſic cecinerit:*	
Dundi broddr á brynio	*Intonabat ſpiculum loricæ;*	
Bragningr ſkaut af magni	*Rex jaculatus eſt viriliter;*	
Sveigdi allvalldr Egda	*Terendit imperans Agdenſibus*	
Alm ſtauck blód á hiálma.	*Arcum; emicabat in galeas cruor.*	
Strengs flóð hagl í hringa	*Nervi volabat grando* (b) *in annulos;*	
Hne ferd en let verda	*Procubuere viri; fecitque*	
Haurda gramr í hardri.	*Hordorum dominator, impigre*	
Hiarl-fókn banat Jarli.	*Terras imperens, comitem perire.*	
*) Sva ſegir Gisl:	*Ita Gislus refert:*	
Ettlondom vann	*Hæreditarias terras ſubegit*	
Eya drottinn	*Inſularum dominus*	
Folkvördr und ſik	*Populique cuſtos ſibi,*	
Fiorom þrungit	*Præliis qvatuor;*	
Adr enn hitti	*Antequam obvios habuit*	
Sa er hamallt fylkti	*Fortis animo Dux*	
Vedrs ſmidr vidrs	*Tempeſtatis Vidri moderator*	
Valſca Jarla.	*Vallenſes Jarlos.*	
Hadu hildi	*Pugnam exercuerunt*	
Med Haralds frænda	*Cum Haraldi cognato*	
Aungulsey vid	*Ad Aungulseyam*	
Inman verda	*Continenti obverſam*	
Þar er af reidi	*Ubi ira commoti,*	
Rikis vender	*Septrigeri,*	
Konongr oc Jarlar	*Rex & Jarli*	
Kapp fit bruto.	*Vires experiebantur.*	
Margan höfdo	*Multum ante*	
Magnuſs lidar	*Magni comites*	

(b) *Nervi grando eſt ſagittarum imber arcuum nervis emiſſus, & loricarum annulis ſive hamis inſiliens.*

A. D. 1096.

Biortom oddi
Baugvang ſkotit.
Vard h rroga
Hlif at ſpringa
Kapps vel ſkiput
Fyrer konongs darri.

Bodkenner ſkaut
Badom höndum
Allr va hilmis
Herr prudliga
Stucku af almi
Þeims iofr ſueigdi
Hvitmylingar
Adr Hugi felli. *)

Polito cuſpide
Militem transverberavit,
Qvam Ducis
Arma diſſecari potuerit
Adverſus vim bene tuta,
Regis haſta.

Imperandi gnarus jaculabatur
Utraqve manu.
Singuli ediderunt Regis
Milites fortitudinis monumenta
Proſiluere ex arcu
Qvem Rex tendebat
Micantes ſagittæ
Antequam Hugo caderet.

1096. Magnus konongr feck ſigr í þeirri orroſto, þá eignadiz hann Aunguls-ey, ſva ſem hinir fyrri Noregs konongar höfdo lengſt ſudr eignazt ríki, þeir er í Noregi höfdo verit. Aunguls-ey er þridiongr
1098. Brettlandz. Eptir orroſto þeſsa ſneri Magnus konongr aptr lidi ſíno, oc hellt fyrſt til Skottlandz. Þá fóro menn milli þeirra Mælkolfs Skota konongs, oc gördo þeir ſætt milli ſín; ſkylldi Noregs konongr eignaz eyar þær allar, er liggia fyri veſtan Scotland, oc ſtiórnfauſto ſcipi mætti fara í milli oc megin-landz. En er Magnus konongr kom ſunnan til Satíriſs, þá let han draga ſkúto um Satíriſseid, oc leggia ſtýri í lag; konongr ſiálfr ſettiz

In hac pugna victoriam adeptus Rex Magnus, tantum Angleſeyæ ſuæ ditionis fecit, qvantum priores, cum meridiem verſus longiſſime prorogaſſent imperium, Norvegiæ Reges, patriæ ſimul dominati, tenuerant. Angleseya vero tertia Bretlandiæ pars æſtimatur. Poſt hoc prælium Magnus Rex cum copiis reverſus Scotiam primo petebat. Tum vero illum inter & Melkolfum (Milcolumbum ſ. Malcolmum) (c) Scotiæ Regem intermeare legati coeperunt, inqve eas pacis conditiones utrinqve conſenſum, ut Regi Norvegiæ cederent omnes Scotiæ ab occaſu adjacentes inſulæ, qvas inter & continentem navi gubernaculo inſtructa transire liceret. Cantieræ vero ab auſtro advectus Rex Magnus, per iſthmum hujus peninſulæ celocem traduci fecit, aptatoqve pro more gu-

(c) *Diſſentit hic Snorrius a Buchanano & aliis, qvi de rebus Scoticis ſcripſerunt; Hi enim Hæbudas inſulas in Magni Norvegiæ Regis poteſtatem redactas eſſe volunt, non Milcolumi III, ut Snorrio viſum, ſed ipſius fratris Donaldi Bani Scotiæ Regis tempore. Ad qvem diſſenſum tollendum qvid attulerit Torfæus, legi poteſt in Hiſtor. Norveg. Part. III. Libr. 7. Cap. 5. p. 427.*

ſettiz í lypting, oc hellt á hialmun-völ, oc eignadiz ſva land þat, er þá lá á bakborda. Satíri er mikit land, oc er betra enn hin bezta ey í Sudr eyom, nema Mön. Eid miótt er milli oc meginlandz á Skotland; þar ero opt dregin lángſkip yfir.

gubernaculo, ipſe in puppi ſuperiori conſi- A. D.
dens clavum navis tenebat, & ea ratione, 1098.
quicquid terræ ſic euuti navi ad lævam ſitum, ſibi vindicavit. Cantiera magna eſt regio, & Hæbudarum inſularum, ſi Manniam exceperis, vel optima præſtantior. Dirimitur a continente Scotia tenui diſcrimine, per quod longæ naves ſæpius ductæ ſunt.

DAUDI ORKNEYIA JARLA.

Magnus konongr var um vetrinn í Sudreyom, þá fóro menn hans um alla Skotlandz fiördo, röro fyrir innan eyar allar bædi bygdar oc óbygdar, oc eignudo lönd öll Noregs konongi fyri veſtan Skotland. (*) Magnus konongr feck til handa Sigurdi ſyni ſínom (a) Biadmynio dóttur (b) Myriartaks konongs, (c) Þialfaſonar Ira konongs; hann red fyri Kunnoktum, oc gaf hönom

MORS JARLORUM ORCADENSIUM.

Inſequentem hiemem in Hæbudis inſulis 1098.
transigens Magnus Rex per omnes Scotiæ 1099.
ſinus milites emiſit, qui inſulas omnes cultas pariter ac incultas, qva continenti obvertuntur, remigando prætervecti, terras quascunque, quæ occidentali Scotiæ lateri prætenduntur, Norvegiæ Regi aſſeruerunt, Magnus Rex Biadmyniam (d) *Myriartaki (Moriartachi) Regis, cujus pater Thialbius, Kunnoktiæ (Connactiæ ſ. Conaciæ) in Hiberuia*

(*) Hæc aliter Ryggiar Stycki his verbis.

Þá er Magnus konongr var ſtaddr i Orkneyom þa ſendi Melcolfr Scota Konongr dottor ſina ut til Orkneya Magnuſe Konongi til fætta vid han; En Magnus Konongr gaf hana Sigurdi ſyni ſinum oc var hann þa IX vetra en mærin V vetra.

Magno Regi in Orcadibus degenti, Rex Scotiæ Melcolfus, filiam ſuam miſit in Orcadas ſpondendi contrahendi pignus, eam vero Magnus dedit filio ſponſam: erat ille novem annos natus, ſed illa annorum quinque.

(a) *K. Biadmuno. A. Bradmynio. H. Hiadmynnin.*

(b) *B. Myrkiatans. K, Myriakials.*

(c) *B. þialba. D. þialma.*

(d) *Moriarchum hunc Connactiæ Regem, qui filiam ſuam Sigurdo Magni Regis filio uxorem dederit, eundem eſſe ac Moriartachum Hiberniæ Regem; qui vulgo Morierтach ſ. Morthong O Brian dicitur, exiſtimat Torfæus; quod tamen quominus credatur, obſtant cum diverſa patrum nomina, tum quod hic totius Hiberniæ, ille vero Connactiæ tantum Rex dicatur. Nec illud vel latuiſſe puto, vel taciturum fuiſſe Snorrium, aut, quos auctores ſecutus eſt, Norvegos, ſi ejusdem Connactiæ Regis, cujus hoſpitio uſi fuerant, & cum arma ſociaverat, inſidiis oppreſſi Regem Magnum amiſiſſent. Connactiæ vero Regem Moriartachum, omnibus quæ Regi Magno fecerat, promiſſis, ſtetiſſe, infra narrat Snorrius. Notum inſuper, iis temporibus, præter totius Hiberniæ Monarchas, ſingulas provincias, & in his Connactiam, proprios habuiſſe Reguios. Regnante Turlogo, proximo ſupra dicti Moriartachi O Brian ſucceſſore, Occidentalis Connactiæ Regem Muireadhac O Flatherty, nominat Keating, in Hiſtory, ed Connor p. 525.*

A. D. 1099. hönom konongs nafn, oc ſetti hann yfir Orkneyar oc Sudreyar, oc feck hann í hendur Hákoni Pálsſyni frænda ſínom. Eptir um ſumarit fór Magnus konongr lidi ſíno auſtr í Noreg. *) Sem Gisli qvad:

Haufdo ſeggir
Þá var ſokn lokit
Heimfaur þ git
Af hofudmanne
Landzmenn lito
Und liþi gaufgo
Segl ſiodrifin
Sett vid huna.

Vigr þrutnadi
En vefi keyrdi
Steinodr a Stag
Strordar Galli.
Braut dyr dreki
Und Dana ſkelfi
Hrygg i hverri
Hafs glym brudi

Blar ægir ſkaut
Búnom ſvíra,
Gialfr hliop i gin
Gullno haufdi
Skein af hauſom
Sem himins eyſa
Döglings dreka
Diups velfaſti. *)

bernia dominii, filiam Sigurdo filio ſuo tradidit uxorem; ipſumque, addito nomine Regis, Orcadibus Hæbudisque omnibus præfectum cognati ſui Hakoni Pauli filii curæ & conſiliis commendavit. Proxima æſtate Magnus Rex cum claſſe & copiis orientem verſus in Norvegiam revertitur. Ut cecinit Gislus:

Obtinuerat miles
Finito bello
Veniam redeundi domum
Ab Imperatore.
Conterranei videbant
Super nobilibus copiis
Vela ſalo irrigata
Malis ſuſpiri.

Unda intumuit,
Sed telas expandedat
Pictas rudentes inter
Terræ violator ɔ: *ventus*
Fregit pretioſus Draco
Sub Danorum terrore
Tergum ſingulæ
Oceani loqvaci ſponſæ

Cæruleus Ægeus propulit
Formoſa colla,
Spumantes undæ mergebantur
Hianti aureo Capite,
Emiſerunt crania
Radios, coeleſtes æmulatos ignes
Regii Draconis
Tuti in mare munimenti.

Erlendr Jarl vard ſótt-daudr í Nidaróſi, oc er þar iardadr, en Páll Jarl í Biorguin. Skopti Augmundarſon Þórbergsſonar var lendr

Erlendus Jarlus Nidaroſiæ morbo deceſſit, ibique ſepultus eſt; Paulus autem Jarlus Bergis. In Giſka Summoriæ (inſula) tunc habitavit

lendr madr ágætr, hann bió í Gizka á Sunnmæri, hann átti Gudrúno dóttur Þórdar Folasonar, sem bar merki Ólafs konongs á Sticklastódom, er hann fell; börn þeirra voro Augmundr, Finnr, Þórdr, Þóra er átti Ásolfr Skúlasonr. Synir þeirra Skopta oc Gudrúnar voro enir mannvænsto menn í æsko oc hinir vinsælusto.

vit Scoptius Ogmundi filius, Thorbergi nepos. Satrapa feudatarius, vir percelebris, qui in matrimonio habuit Gudrunam, filiam illius Thordi Folii filii, qui in prælio Stiklastadensi, quod Regi Olafo fatale fuit, vexillum Regium portaverat Horum liberi fuere Ogmundus, Fiunus, Thordus & Thora, Ajolfo Skulii filio nupta. Scoptii ex Gudruna filii, dum adolescerent, & spe & gratia civium maxime florebant. A. D. 1099.

HERNADR A IRLANDI.

Magnus konongr byriadi ferd sína af landi, oc hafdi her mikinn; þá hafdi hann konongr verit yfir Noregi IX veror; hann hellt vestr um haf, oc hafdi it fridasta lid, er til var í Noregi. Hanom fylgdo allir ríkis-menn, er í voro landino, Sigurdr Hranason oc Úlfr bródir hans, Vidkunnr Jónsson, Dagr Eilifsson, Serkr or Sogni, Eyvindr Aulbogi, stallari konongs, oc margir adrir ríkis-menn. Fór konongr vid þetta lidi öllo vestr til Orkn-eyia, oc hafdi þadan med ser sono Erlendz Jarls, Magnus oc Erling; þá sigldi hann til Sudr-eyia, oc er hann lá vid Skotland, þa lióp Magnus Erlendzson um nótt af skipi konongs, oc svam til landz, fór sídan upp í skóg, oc kom fram í hird Skota konungs. Magnus konongr hellt lidino til Irlandz, oc heriadi

HIBERNIA ARMIS VEXATA.

Expeditionem porro in exteras regiones molieus Rex Magnus, ingentem cogit exercitum: Norvegiæ tum sceptra per annos IX tenuerat. Occidentem versus trajicit oceanum, lectissimis, quas dare Norvegia potuit, copiis instructus. Comitabatur Regem subditorum potentissimus quisque; Sigurdus Hranii filius, ejusque frater Ulfus, Vidkunnus Johannis filius, Dagus Eilifi filius, Serkus Sognensis, Eyvindus Aulboge (Cubitus), Aulæ Regiæ Magister, & complures optimatum alii. Rex cum universis his copiis Orcadas insulas adnavigat, indeque, sumtis secum Magno & Erlingo, Erlendi Jarli filiis, ad Hæbudas vela facit. Cum Scotiæ littoribus classis appropinquasset, Magnus Erlendi filius navi Regia nocte exsiliens, natando evasit in terram; in sylvam deinde se recipiens, in Scotiæ Regis aula tandem prodiit. Magnus Rex, in Hiber- 1102.

A. D. iadi þar; þar kom Myriartrk konongr til lids vid hann, oc unno þeir mikit af landino, Dyflini oc Dyflinar ſkiri Magnus konongr var um vetrin uppi í Kunnocktum med Myriartak konongi, en ſetti menn ſina til gæzlo landz þeſs, er hann hafdi ádr unnit. En er varadi, fóro þeir konongar med her ſinn veſtr
1103. allt á Uladſtir, oc átto þar orroſtor margar, oc unno landit, oc höfdo unnit meſtan lut af Uladſtir, þá Myriartak fór heim á Kunnacktir.

berniam cum copiis devectus, populatur. Hic ipſi ſubſidio venit Myriartachus Rex, & ita magnam terræ partem, tam Dublinum, quam Dublinenſem Comitatum, in ſuam poteſtatem ambo redigunt; apud Myriartakum Regem in Connactia hiemabat Magnus Rex, loca vero armis occupata, datis ſuorum præſidiis, interim tutatus. Adventante vere Reges, eductis copiis, occidentem verſus in Uladſiriam (Ultoniam) usque progrediuntur, & incolas, prælio ſæpius congreſſi, ſubigunt, ſuitque maxima Ultoniæ pars perdomita, cum Rex Myriartachus domum in Connactiam rediret.

UPPGANGA MAGNUS KONONGS.

1103. En Magnus konongr bió ſkip ſín, oc ætladi auſtr til Noregs, en ſetti menn ſína til landgæzlu í Dyflinni. Hann lá vid Uladſtir öllo lidino, oc voro þeir ſegl-búnir. Þeir þóttuz þurfa ſtrand-höggva, oc ſendi Magnus konongr menn ſína til Myriartaks konongs, at hann ſkylldi ſenda þeim ſtrand-högg, oc qvad á dag, nær koma ſkylldi, hinn næſta dag fyrir Bartholomeus meſso, ef ſendimenn veri heilir; en fyrir meſso-daginn, er ſól rann á vidu, þá geck Magnus konongr á land med meſtan luta lids ſíns frá ſkipom, oc villdi leita eptir mönnom ſínom oc ſtrand-höggvi. Vedr var vindlauſt oc ſól-ſkin, leidin lá yfir

EXSCENSIO MAGNI REGIS.

Naves ſuas deinde adornavit Rex Magnus orientem verſus in Norvegiam iturus, relicto Dubliui, qvod provinciam in fide retineret, præſidio. Stetit in anchoris claſſis niverſa prope Ultoniam, ad navigandum, parata. Alimenta navibus deeſſe videbantur, ideoqve Rex Magnus, amandatis ad Myriartachum Regem nuntiis, pecora maſtanda ſibi ſubmitti petebat, ſimulqve tempus, qvo ad ſe venirent, ſi incolumes eſſent nuntii, condixit diem qvæ Bartholomæi feriam præcedit. Verum illi ad vigiliam feriæ nondum rediere; ipſa igitur feria, oriente jam ſole, Rex Magnus, cum maxima copiarum parte e navibus in terram egreditur, legatos & commeatum qvæſiturus. Dies erat a ventis placidus, & ſole mi-

yfir myrar oc fen, oc voro þar höggnar yfir klappir, en kiarr-ſkógar tveggia vegna frá brauto. Þá er þeir ſótto fram, var fyrir þeim leitt nockut miöc hátt, þadan ſá þeir vída. Þeir ſá ió-reyk mikinn uppá landit; ræddo þá um milli ſín, hvart þar mundi fara her Ira, en ſumir ſögdo, at þar mundi fara menn þeirra med ſtrand-höggit. Námu þeir þá ſtad; þá mællti Eyvindr Aulbogi: herra, ſagi hann, hveria ætlan hafi þer á ferd þeſsi, óvarliga þickir mönnom þú fara, veitzo at Irar ero ſvikalir, oc ætlit nú rád nockut fyrir lidi ydro. Þá mællti konongr: fylkiom nú lidi voro, oc verom vidbúnir, ef þetta ero ſvik. Var þá fylkt, geck konongr oc Eyvindr fyrir fylkingonni; hafdi Magnus konongr hiálm á höfdi, oc raudan ſkiölld: oc lagt á med gulli Leon, gyrdr ſverdi því er Legg-bítr het, tann-hiölltat, oc gulli vafidr medal-kaflinn, oc it bitraſta ſverd; hann hafdi keſio í hendi, oc ſilki-hiúp raudan yfir ſkyrrto, oc ſkorit fyrir oc á bak Leon med gulu ſilki; oc vat þat mál manna, at eigi hefdi ſed vaſkligra mann en

micante ſereuus; ibatur per paludes & la- A. D.
cunas, per quas tranſitum dedere ponticuli 1103.
ex aſſeribus dolati, utrumque autem viæ latus denſa virgulta ſepſere. Longius aliquanto progreſſis occurrit clivus eminentior, unde illis proſpectus late patebat. Mediterranea tuentibus animadverſa ingens nubes pulveris, qualis ab equitantibus excitari ſolet; hinc invicem collocuti dubitabant, utrumne Hibernicum exercitum adventare crederent; nuntios alii cum pecoribus pergere dicebant. Subſtitit igitur agmen: tum Regi Eyvindus Aulboge: „de iſthoc, inquit, iti-„nere, quod incautius a Te ſuſceptum mul-„tis videtur, quid, Domine, provides? „Dolos noſti Hibernicos; exercitui igitur „tuo aliqua nunc ratione conſulas oportet.“ Adhæc Rex dixit: „quin inſtruimus aciem, „nec nos imperatos opprimant, ſiquæ ſint, „inſidiæ.“ Ivit ergo in ordines miles; initia Rex & Eyvindus præcedebant. Rex Magnus galea caput textus, clypeum (brachio) gerebat rubrum, cui inducta fuit aurea leonis effigies; cinctus præterea gladio omnium acutiſſimo, cui nomen Leggbitr (Tibiarum ſector), capulus ex dente manubrium vero auro tortili circumtextum erat; gæſum manu teneus, loricæ ſuperinduerat ſericum rubri coloris amiculum, leonis imagine ſerico flavo exſecta, & a tergo, & a pectore inſigne: pro ſe quisque dicebat, neminem ſibi viſum vigore & diguitate corporis

A. D. 1103. en ſkörugligra. Eyvindr hafdi oc ſilkihiúp raudan, oc vid ſama hætti ſem konongr, var hann oc mikill madr oc frídr, oc hinn hermannligſti.

poris magis conſpicuum. Sericum quoque & rubrum amiculum perſimile Regio induerat Eyvindus, magnitudine, forma, nec non militari corporis ſtatura & ipſe præſtantiſſimus.

FALL MAGNUS KONONGS.

1103. En er ió-reykrinn nálgadiz, þá kendo þeir þar ſína menn, oc fóro þeir med ſtrand-höggit, er Ira konongr hafdi ſendt þeim, oc hellt hann vel öll ord ſín vid Magnus konong. Sídan ſnero þeir út til ſkipanna, oc var þá mid-degis-ſkeid. En er þeir koma út á mýrarnar, fórſk þeim ſeint yfir ſenin, þá þuſti her Ira fram or hverio ſkógarneſi at þeim alla vegna, oc redo þegar til bardaga, en en Nordmenn fóro dreift oc tvíſtrott, þá fello þegar brátt margir af þeim. Þá mællti Eyvindr vid konong: óheppiliga fer lid vart, tökom nú ſkiótt gott rád. Konongr mællti: bláſit herbláſtrin öllo lidino undir merkit, en þat lid ſem her er, ſkióti á ſkialld-borg, oc förom ſídan undan á hæli út yfir mýrarnar, ſídan man eigi ſaka, er vet komom á ſlettlendit. Irar ſkuto diarfliga, en þó fello þeir all-þyket, en æ komo tveir í eins mans ſtad, En er konongr var kominn at næſta díki, þá var tor-færa mikil, oc fá-ſtadar yfir fært, fello þar Nordmenn miöc

CÆDES MAGNI REGIS.

Verum equitantium pulvere propius advoluto, agnovere populares ſuos, agentes pecóra, ad mactandum ſibi ab Hibernico Rege transmiſſa, qui proinde, Magno Regi quicquid pollicitus, fidem liberavit. Ad naves deinceps rediri coeptum, ſole jam ad meridiem progreſſo. Aſt ubi in paludes pervenere, iter lacunæ morabantur: cum ex proxima quaque ſylva repente proſilientes Hiberni Norvegos undique ſimul adoriuntur, multosque eorum, utpote palantes & incompoſitos brevi proſternunt. Mox Regem compellans Eyvindus: „ſubita nunc, inquit, noſtrorum calalamitas ſalutare quod„dam & maturatum exigit conſilium.“ Tum dixit Rex: „canite claſſicum, militesque „omnes ad vexillum convocate, qui vero hic „ſunt, conſertis clypeis aciem vallanto, & „ſic receſſim per paludes eundo, ubi in æquum „devenerimus, res erit extra periculum.“ Impigre quidem tela ingerentes Hiberni, confertim tamen cæduntur: duobus ſemper in unius occiſi locum ſubeuntibus. Jamque ad proximam foſſam Rex proceſſit; quæ cum ſuperatu valde difficilis, paucisque in locis pervia eſſet, magna ibi Norvegorum ſtra-

ges

miöc. Þá kalladi konongr Þórgrim Skinn-hufo, lendan mann ſinn, hann var Upplendſkr, oc bad hann fara yfir díkit med ſinne ſveit, en ver munom, ſegir hann, veria medan, ſva at ydr man eigi ſaka; farit ſídan á hólm þann, er þar verdr, oc ſkiótit á þá þaddan, medan ver förom yfir díkit, þvíat þer erut bog-menn gódir. En er þeir Þórgrimr komo yfir díkit, köſtudo þeir ſkiölldunom á bak ſer, oc runno til ſkipa ofan. En er konongr ſá þat, mællti hann: ódrengiliga ſkilz þú vid konong þinn, óvitr var ec, þá er ec gíörda þic lendan mann, en ec görda útlagdan Sigurd Hund, alldri mundi hann ſva fara. Magnus konongr feck ſár, oc var hann lagidr keſio gegnom bædi lærin fyrir ofan kne. Konongr greip ſkaptit millum fóta ſer, oc braut or keflit, oc mællti: ſva briótom ver hvern ſperrí-legginn ſveinar, gángit vel fram, eigi man mic ſaka. Litlo ſídar var Magnus konongr höggvinn á hálſinn med ſpördo, oc var þat hans bana-ſár; þá flýdo þeir er eptir voro. Vidkunnr Jonſſon drap þegar þann mann, er konongi veitti bana-ſár, oc flýdi ſídan, oc hafdi III ſár; hann bar til ſkipa ſverdit Legg-bit oc merki konongs; þeir runno ſídarſt Vidkunnr, annar Sigurdr Hranaſon, þridi Dagr Eilifaſon. Þar fell med Magnuſi kon-

ges editur. Tum Rex virum quendam Up- A. D. *landum, nomine Thorgrimum Skinnhufam* 1103. *(Cubonem), Satrapam feudatarium, ad ſe vocavit, dicens: „Tu cum tua cohorte fos-„ſam transgredere; nos interim hoſtem ſu-„ſternebimus, vosque a discrimine tutos præ-„ſtabimus; transgreſſi obvium illic collem „occupate, hoſtesque, donec tranſierimus, „miſſilibus impetite, artis quippe ſagittariæ „peritiſſimi.“ Foſſam Thorgrimus, & qui ſecum, ſuperant, moxque, clypeis in terga rejectis, effuſo ad naves curſu fugiunt. Videns illa Rex dixit: „tu vero Regem tuum „ignave deſeris: lævo mihi utique meus fuit, „tibi præfecturam cum committerem, acto „in exilium Sigurdo Hund (Cane), qui ita „neutiquam fuiſſet abiturus.“ Sauciatur (tandem) Rex Magnus, haſta femur utrumque ſupra genua transfoſſus. Hanc Rex illico corripiens, haſtile inter pedes perfregit, dicens: „ſic, juvenes, ramalia frangimus; „vos fortiter dimicate; nihil mihi quod me-„tuatis, periculi accidit.“ Paulo poſt Rex adactam ſecuri plagam in collo accepit, ex qua occubuit. Tunc omnes, qui reſiterant, in fugam converſi ſunt. Vidkunnus Johannis filius illo, qui lethale Regi vulnus inflixerat, protinus interfecto, & ipſe capeſcit fugam, tribus vulneribus gravis; gladiumque Leggbit & vexillum regium ad naves ſecum detulit; poſtremi ceſſere Vidkunnus, Sigurdus Hranii & Dagus Eilifi filius. In hoc prælio cæſi ſunt, præter Regem,*

A. D. 1103. ongi Eyvindr Olbogi, Úlfr Hranaſon, oc margir adrir ríkis-menn; fell mart af Nordmönnom, en miklo fleira af Irum. En þeir Nordmenn er undan komoz fóro brott þegar um hauſtit. Erlingr ſon Erlendz Jarls fell á Irlandi med Magnuſi konongi. En þat lid er flýit hafdi af Irlandi kom til Orkneyia. Oc er Sigurdr ſpurdi fall Magnuſar konongs födr ſins, þá redz hann þegar til ferdar med þeim, oc let eptir dóttur *) Ira konongs, oc fóro þeir þegar um hauſtr til Noregs med öllo lidino.

*gem, Eyvindus Aulboge, Ulfus Hranii filius, & optimatum complures alii; multiqve Norvegorum, Hiberuorum vero multo plures, cecidere. Eodem ſtatim autumno abeunt, qvi evaſerant, Norvegi. Cum Rege Magno tu Hibernia qvoqve Erlingus Erlendi filius occubuit. In Orcadas cum perveniſſet profugus ex Hibernia exercitus, Sigurdus, Magni patris cæde nunciata, iis ſe comitem adjunxit, relicta *) Hibernici Regis filia; & ita eodem autumno orientem verſus in Norvegiam univerſa claſſis navigabat.*

FRA ORKNEYIA JÖRLOM.

DE JARLIS ORCADENSIBUS.

1105. Einom vetri eda II eptir fall Magnus konongs Berfættr, kom veſtan af Orkneyom Hákon ſon Páls Jarls. Konongar gáfo hönom Jarl-dóm, oc yfirſókn í Orkneyom, ſva ſem Jarlar höfdo haft fyrir hönom, Páll Jarl fadir hans, eda Erlendr födur-bródir hans. Fór Hákon Jarl þá þegar aptr til Orkneyia.

A morte Magni Nudipedis unus alterve annus iverat, cum ab occidente Hakonus Pauli Jarli filius ex Orcadibus advehitur: huic Jarli dignitatem & præfecturam Orcadum, qvo jure & obſeqvio ante ipſum pater Paulus, patruusqve Erlendus, inſulis præfuerant, Reges dedere. Qvo facto in Orcadas Hakonus rediit.

HARALLDR GILLI KOM I NOREG.

ADVENTUS HARALDI GILLII IN NORVEGIAM.

1126. Hallkell Húkr, ſon Jons Smiörballta, var lendr madr á Mæri, hann fór veſtr um haf, oc allt til Sudreyia; þar kom til ſundar vid hann, utan af Irlandi, ſá madr

Mœriæ tunc Satropa fuit Hallkellus Hukus, Johannis Smiörbaltii filius; hic occiduum mare perinenſus in Hæbudas uſqve perveuit. Ibi illum vir qvidam ex Hiberuia profectus, nomine

*) Dottór Melkolfs Skota konongs ok villdi egi eiga hana ok quad ſer alt þat ieitt er kom til höfdingia veſtr þar bædi a Skotlandi ok Irlaudi.

*) *Melcolfi Scotorum Regis filia qvam ducere noluit, averſatus omnia, qvæ ad Principes Scotos, Hibernosqve pertinebat. Ryggiarſt.*

madr er het Gilli Kriſtr, oc ſagdiz vera ſon Magnúſs konongs Berfætts; módir hans fylgdi honom oc ſagdi, at hann het Haralldr ödro nafni. Hallkell tók vid þeſsom manni, oc flutti med ſer til Noregs, oc fór þegar á fund Sigurdar konongs med Haralldi oc módur hans. Þau bera fram ſit erindi fyrir konogi, ræddi Sigurdr konongr þetta mál fyrir höfdingiom oc bad menn til leggia ſem ſýndiz. Enn menn lögdo her allmisiafnt til; oc allir bádo þó konong ráda ſialfan fyrir; enn fleiri voro þeir er í móti riſo, oc tök konongr meir ſitt einrædi. Þá let Sigurdr konongr kalla til ſin Haralld, oc ſagdi hönom ſva, at hann vill eigi ſynia hönom, at Haralldr fremi ſkírſlo til fadernis ſer; med því at hann vill þat vera láta í feſto, þótt hönom beriz þat faderni, er hann ſegir, at Haralldr ſkal eigi beidaz konongsdóms medan Sigurdr konongr eda Magnús konongr lifa, oc fóro þeſsar feſtar fram med ſvardögom. Sigurdr konongr ſagdi, at Haralldr ſkylldi troda ſlár til fadernis ſer, enn ſú ſkírſla þótti mönnom helldr frek, þvíat hann ſkylldi þá ſkírſlo fremia til fadernis ſer, enn eigi til konongdóms; enn Haralldr iátti þeſso oc faſtadi til iárns, ne hefir ſú ſkírſla meſt gör verit í Noregi; IX

nomine Gillius Chriſtus, adiit, ſeqve Regis A. D. 1126. *Magni Nudipedis filium profeſſus eſt. Filium mater comitata, altero eum nomine Haraldum vocari dixit. Hunc recipiens Hallkellus in Norvegiam ſecum transvexit, moxqve ad Regem Sigurdum illum cum matre deduxit. Hi ſua negotia exponunt Regi, qvi rem ad proceres retulit, juſſitqve, in medium qvod cuiqve conſulendum videretur, effari. Perqvam diverſa tum conſilia dabantur; Regis qvidem ipſius arbitrio rem omnes permittere, plures tamem refragari coeperunt, adeo ut ſuum fere ſolius ſententiam Rex ſeqveretur. Poſtea vocato ad ſe Haraldo condixit Sigurdus Rex: non negaturum ſe illi experimenti, qvo genus paternum oſſereret, copiam, modo ſtipulanti prius ſpondere velit: ſe, etiamſi eo, qvem dixit, patre natum probaverit, Sigurdo tamen Rege filioqve Magno vivis, ad depoſcendam dignitatem regiam nihil unqvam ſibi juris ſumturum; qvæ ſponſio jurejuraudo firmata proceſſit. Jubetur itaqve a Sigurdo Rege Haraldus, ad evincendum genus paternum, (ferri candentis) laminas calcare; qvæ probatio, ad faciendam tantum ortus paterni fidem, nullo ad (hereditariam) in regnum ſucceſſionem emolumento, præſcripta, juſto durior qvibusdam videbatur. Hæc tamen in ſe recipiens Haraldus, ad (calcandum) ferrum jejuniis ſe præparavit; nec unqvam antea tum rigidum ordalii ſpecimen in Norvegia exhibitum eſt. Qvippe ſuper*

IX

A. D. 1126. plóg-iárn glóandi voro nidrlögd, oc geck Haralldr þar eptir berom fótom, oc leiddo hann Biſkopar ij, hann kalladi á hinn helga Columba medan, þar var oc gör reckia hanns. Þá mællti Magnus ſon Sigurdar konongs: eigi tredr hann hugmannliga iárnin. Konongr ſvarar: illa mælír þú oc grimmliga, þviat hann hefir ſköruliga framit. Sídan let Haralldr fallaz í reckiona, oc eptir þriá daga ſídan er ſkírſlan var framin, var ſkírſlan reynd, voro þá fætur hanns óbrúnnir. Eptir þat tók Sigurdr konongr vel vid frændſemi Haralldz; enn Magnús, ſon hanns, óþockadiz miöc vid hann, oc margir hofdingiar ſnero miöc eptir hönom. Sigurdr konongr treýſtiz ſva miöc vinfælld ſinni vit allt landz fólk, at hann beiddiz þeſs, at allir menn ſkylldo þat ſveria, at Magnus, ſon Sigurdar konongs, ſkylldi ein vera konongr eptir hann, oc feck hann þá ſvardaga af óllo landz-fólki.

IX vomeres ignitos, humi diſpoſitos, nudis pedibus incedebat Haraldus, ducentibus eum duobus Epiſcopis, intereaque Divi Columbæ opem imploravit; ibi quoque lectus ipſi paratus aderat. Tum Magnus Sigurdi Regis filius: „haud mæſcule, inquit, ille ferramenta calcat,“ „Temere, regeſſit Rex, „crudeliterque hoc a te dictum eſt; iſthoc „enim (experimento) fortiter ille defunctus „eſt“ Re peracta, in lectum ſe dejiciebat Haraldus, & poſt triduum, cum recognoſceretur probatio, inadufti pedes ejus reperiebantur. Ab illo tempore ſanguinis cum Haraldio vinculum agnovit coluitque Rex Sigurdus; Magnus autem ipſius filius odiis eum & ſimultatibus exercuit, cujus exemplum fere ſecuti ſunt procerum complures. Rex Sigurdus, fructus civium omnium, qua pollebat, gratia, petiit, ut regnum filio Magno ſoli poſt fata ſua deferendum jurati omnes promitterent; quod juramentum ſolenne ab univerſo terræ populo impetravit.

VEDIAN HARALLDZ OC MAGNUSAR.

HARALDUS ET MAGNUS PIGNORE CONTENDUNT.

1126. 1129. Haralldr Gilli var madr hárr oc grannvaxinn, hálslángr, helldr lángleitr, ſvarteygr, döckhárr, ſkiótligr oc fráligr, oc hafdi miöc Irſkan bunad, ſtutt-klæddr oc lett-klæddr. Haralldi var ſtirt miöc um Norrænt mál, oc öyfldi miöc til ordanna, oc höfdo margir menn þat miöc at

Fuit Haraldus Gillius corpore procero & gracili, alta cervice, facie aliquantum oblonga, oculis nigricantibus, crine fuſco, (membrisque) ad velocitatem & agilitatem compoſitis; Hibernico fere utebatur amictu, veſte nimirum curta levique. Norvegicæ lingvæ uſus ipſi erat impeditior, adeo ut verba fruſtatim & morſicatim prouuntians multis

at ſpotti, en Sigurdr konongr let þat eigi duga, þegar hann var vid. Þat var vandi, at Haralldr fylgdi Sigurdi konongi til ſvefns á kvölldom, oc citt ſinn bar ſva til, at þeir Magnus gáto hann eptir dvalit, oc ſáto þeir lengi oc drucko. Haralldr taladi vid annan mann, ſagdi hann veſtan af Irlandi, oc var þat í rædo hanns, at þeir menn voro á Irlandi, at ſva voro fóthvatir, at eingi heſtr tók um þá á ſkeidi. Magnús konongs-ſon heyrdi þetta, oc mællti: nú lýgr hann enn ſem hann er vanr; Haralldr ſvarar: ſatt er þetta, at þeir menn muno finnaz a Irlandi, at eingi heſtr í Noregi mun hlaupa um þá; rædde þar um nockòrom ordom, þeir voro bádir drucknir. Magnúſi hafdi verit ſendr heſtr gautſkr, gerſemi mikil, oc ſkiótr miöc, rædde þeir um er vid voro, at eingi myndi heſtr vera jafnſkiótr. oc viko til Harallds. Þá mællti Magnús: her ſkaltu vedia fyrir höfdi þíno, ef þú rennr eigi iamhart ſem ec ríd heſti mínom, enn ec mun leggia í móti gullhríng minn. Haralldr ſagdi: eigi ſagdi ec, at ec renna ſva hart, helldr þat at finna man ec þá menn á Irlandi, er ſva hart muno renna, oc má ec vedia um þat. Magnús konongs-ſon ſvarar: eigi man ec fara til Irlandz, her ſkulo vid vedia, enn eigi þar. Haralldr geck þá brott til ſvefns, oc

multis eſſet deriſui, quod tamen ſe coram fie- A. D. 1126. 1129.
ri haud paſſus eſt Rex Sigurdus. Solebat Haraldus Regem Sigurdum, cubitum veſperi euntem, comitari; quodam autem forte veſpere illum Magnus cum ſuis detinuit, ita ut in multam noctem potantes conſiderent. Hic Haraldus cum ſocio de rebus hibernicis confabulans, inter alia narrabat, eſſe in Hibernia homines, quibus tanta eſſet pedum pernicitas, ut eos nullus curſu equus præverteretur. Hæc filius Regis Magnus audiens: „nunc etiam, inquit, ille pro more „ſuo mentitur.“ „Imo verum, regeſſit Ha„raldus, repertum iri in Hibernia homines, „quos nullus in Norvegia equus curſu ſupe„rabit.“ Hac ſuper re, potus uterque, verba quædam commutabant. Acceperat forte Magnus dono ſibi miſſum equum gothicum, eximium & prævelocem, cui alium equum curſus celeritate parem haud reperiundum præſentes dicebant, Haraldi hac de re ſententiam exquirentes. Tum Magnus: „hic tibi mecum facienda ſponſio, capitis qui„dem tui periculo, ni me equitantem curſu „æquaveris; aureum autem meum annulum „ego viciſſim deponam.“ Ad quæ Haraldus: „illam, inquit, mihi non arrogavi „pernicitatem, ſed, quibus eſſet tanta, in „Hibernia me inventurum dixi; de quo ſpon„dere mihi integrum.“ Contra Magnus Regis filius: „in Hiberniam profecturus „non ſum, nec ibi, ſed hic pignore certabi„mus.“ Dormitum tunc abiit Haraldus, ulterius

A. D. 1126. 1129. oc villdí eigi eiga fleira vit hann. Þetta var í Oslo. Enn eptir um morguninn þá er lokit var for-mesom, reid Magnús upp í götor, oc gördi þá ord Haralldi at koma þanniug Enn er Haralldr kom, var hann sva búinn; hafdi skyrto oc íl-banda brækor, stuttan möttul, hött Irskan á höfdi, spiótskapt í hendi. Magnús markadi skeidit. Haralldr mællti: oflangt ætlar þú skeidit; Magnus ætladi þegar myklo lengra, oc sagdi þó vera offkamt. Mart var hiá manna. Þá tóko þeir skeid fram, oc fylgdi Haralldr iafnan frembæginom. Enn er þeir komo til skeids-enda, mællti Magnús: þu hellt í gagntakit ok dro hestrinn þig. hann hafdi gautzkan hest allskiótan. Þeir tóko annat skeid aptr, rann þá Haralldr allt skeid fyrir hoftinom. Enn er þeir komo til skeids-enda, þá spurdi Haralldr: hellt ec nú í gagntakit? Magnús svarar: nú tókt þú fyrri til. Let Magnús þá bláfa hestinn um hríd; enn er hann var búinn, þá keyrdi hann sporom hestinn, oc kom hann skiótt á hlaup. Haralldr stód þá kyrr; þá leit Magnús aptr oc kalladi: renn nú, segir hann; þá lióp Haralldr oc skiótt fram um hestinn, oc langt

ulterius cum Magno commercium evitare cupiens. Hæc Oslvæ facta sunt. Sacris matutinis die postero peractis, in vias ad superiora ducentes equitans Magnus, eodem Haraldum per nuntios evocat.. Venit ille, & hoc quidem modo vestitus; interulam braccasque (talares), ligulis sub plantis constrictas, & breve pallium indutus, capite pileum hibernicum, hastile autem manu gestabat. Hic stadium determinanti Magno, nimis longum destinari, dixit Haroldus; quod Magnus, meta haud paullo ulterius illico promota, necdum esse justæ longitudinis ajebat. Multi homines aderant (spectaturi). Jamque cursum simul corripiunt, quem Haraldus a latere equi, armo ejusdem semper junctus, peregit. Ad metam autem stadii cum pervenissent, dixit Magnus: „lorum ephippii, quo cingulum excipitur, te„nebas, & sic te equus protraxit.“ Vehebatur autem Magnus equo Gothico perceleri. Iteratur curriculum, quod totum equo anterior confecit Haraldus. Permenso spatio rogans Haraldus: „numquid, in„quit, nunc ephippii lorum tenebam?“ cui Magnus, „at hac vice prior procurrebas,“ respondit. Equum deinceps paulisper passus est respirare: ast ubi commodum visum, equum calcaribus suffodicans in cursum celeriter concitavit. Haraldus tum restitit immotus; retrospiciens igitur Magnus inclamat: „quin tu nunc curris,“ dicens. Nec mora in pedes se conjiciens Haraldus, citatis

lángt fyrir fram, oc ſva til ſkeids enda; kom hann ſva myklo fyrr, at hann lagdiz nidr, oc ſpratt upp, oc heilſadi þá Magnúſi frænda ſínom, þvíat hann kom þá. Oc eptir þat fóro þeir heim til bæiar. Enn Sigurdr konongr hafdi verit medan at há-meſso, oc víſsi hann þetta eigi, fyrr enn eptir mat um daginn. Þá mælti hann reidoliga til Magnúſar: þer kallit Haralld heimſcan, enn mer þickir þú vera meira fól, eigi kantu utanlandz ſido manna; viſsir þú þat eigi fyrr at menn í ödrom löndom temia ſic meir vid adrar ídróttir, enn at kýla öl, eda göra ſic æran oc ófæran, oc vita þá eigi til manns; oc fá Haralldi hríng ſinn, oc gabba hann alldri ſídan, medan mitt höfut er fyrir ofan molld, oc ec á at ráda.

tatis paſſibus equum brevi longeque præteriit, & ita ſtadium ad terminum uſque tranſiſit, quo tanto prior pervenit, ut humi interim procumbens adventantem tum quoque Magnum cognatum exſilieus conſalutaret. His ita geſtis, in oppidum reditur. Interea Rex Sigurdus ſacris ejus diei primariis interfuerat, horum uſque poſt prandium neſcius. Tum Magnum commotior his alloqvitur: „Haraldum vos „ſtultum dicitis, tu vero, me judice, ma„gis fatuus, qvi aliarum gentium mores ig„noras; nunc igitur tandem didiciſti, eſſe „aliarum exteris hominibus artium exerci„tia potiora, qvam ebriaminis ingurgitandi, „qvo emovetur meus & ratio, expugnan„tur vires, & ſui conſcientia penitus exui„tur? Suum vero Haraldo annulum tradito, „eumqve porro illudere definito, donec ca„put iſtud meum vita & imperio caſſum „terra non operiet.“ A. D. 1129.

FRA SIGURDI SLEMBIDIAKN.

Sigurdr Slembidiakn var nockora hrid i Orkneyum, ok ſtod þar at vígi Þorkels Fóſtra göfugs manns. Þadan fór hann til Skotlands i hird Davids Skota konongs, ok var þar vel metinn, ſem her ſegir:

Sótti ſidan
Sigurdr or Eyom
Dyrr at rádum
David konong:
Var med víſa
Vilhiálms bani
Flein

DE SIGURDO SLEMBIDIAKN.

Sigurdus Slembidiakn aliqvid temporis in Orcadibus transegit, cædiqve Thorkelis Foſtrii (ɔ: Nutritii) nobiliſſimi viri adfuit. Inde in aulam Scotiæ Regis Davidis tranſivit, multi ab eo æſtimatus, ut hic narratur.

Ivit poſtea
Sigurdus ex Inſulis
Conſilio promtus
Ad Davidem Regem
Fuitqve apud eundem
Vilhelmi interfector
Mavor-

A. D. 1129.

Fleinþingaſamr
Fim miſſeri.
Þótti dyrom
Dafinz lidom
Öngr madr kominn
Ödri þángat:
Bötti víſi
Verdnngar lid;
Hafdi úngr konongr
Almanna lof.

Mavortiis comitiis aſſvetus
Qvinqve ſemeſtria.
Viſus eſt fortibus
Davidis ſatellitibus
Nemo veniſſe
Illuc nobilior.
Auxit princeps
Satellitium.
Reportavit juvenis Rex
Communem omnium laudem.

Hann átti nockorar orroſtor, medan hann var i vikingo, ok feck iafnan ſigr. Sva ſegir Ivarr:

Geſſit prælia aliqvot piraticæ incumbens, victricibus ubiqve armis. Ita refert Ivar:

Ol hertogi
Hrafna i fiördom,
Skulfo ſkeyti
I Skota blódi:
Þars fyrir Jöfri
Auſtan komnom
Mordals metendr
Merki báru.

Aluit dux
Corvos in Sinubus (Scotiæ);
Tremebant tela
In Scotorum ſangvine.
Ibi ante Regem
Ex Oriente appulſum
Mordali incolæ
Signa ferebant.

Ok enn:

Et adhuc:

Bar Sigurdi
Sigr at hendi
Or orroſto
Einn frá Stauri.

Attulit Sigurdo
Victoriam in manum
Ex prælio
Stauri incola.

Ok enn ſegir hann:

Et adhuc dicit:

Hádi hilmir
Hervíg fiögor
Skírſtr at öllo
I Skota velldi.

Conſeruit Rex
Pugnas qvatuor
Conſpicuus per omnia
In Scotorum imperio.

DRAP ÞORKELS FOSTRA.

Haralldr Jarl hellt Katanes af Skota kóngi, oc var hann þar löngum, enn ſtun-

CÆDES THORKELIS FOSTRII.

Comes Haraldus Kataneſum regis Scotiæ venia retinebat, ibidemqve ſæpe, interdum vero

ſtundum upp i Skotland, átti hann þar marga frændr oc vine. Þá er Haralldr Jarl var ſtaddr i Sudrlandi, kom til hans ſá madr er Sigurdr het, oc var kalladr ſun Adalbricts preſtz, hann var kalladr Slember; hann kom ofan af Skotlandi oc hafþi verit med David Skota kongi, oc hafþi hann lagt á hann virdingar miklar. Haralldr Jarl tók vid hönom forkunnar vel, fór Sigurdr ut i eyiar med Haralldi Jarli oc Frakaurk Maddans-dótter, þviat þá var andadr Liótr Nídingr broder hennar, höfþu þær ſyſtr þá mikil landrád med Haralde Jarli. Sigurdr Slember var i miklum kærleikum vid öll þau, þá fylgdi hönom Audhildr dóttir Thorleifar Moddansdottur, er ſiþan átti Hácon Kló. Audhildi hafþi átta Eirikr Stræta; þeirra ſon het Eirikr Slagbellir. Þá er þau komu út í eyiar Frakauk oc Sigurdr, geriz ſveitardráttr mikill oc heimti hvartveggi Jarla at ſer vini ſína ſem fleſta; enn þeir voro kærazter Páli Jarli Sigurþr á Veſtneſi, er átti Ingibiörgu hina tignu frændkonu Jarlanna, oc Þorkell Sumarliþaſon, er jafnan var med Pále Jarle oc var kalladr Foſtri; hann var frændi Magnus Jarls hins helga, oc var manna vinſæ'ztr; virdu ſva viner Jarls, at Þorkell mundi þá ſízt ſpara til deilu fyrer ſakir harma þeirra ſem hann hafþi bedit af Hákone Jarle födr þeirra. Þeſſu kom ſva, at þeir Haralldr Jarl oc

vero in Scotia, numeroſos enim ibidem habebat amicos, ſedebat. Comitem Haraldum, forte in Sudrlandia conſtitutum, vir nomine Sigurdus, dictus eſſe filius ſacerdotis Adalbricti, cognomine Slember, convenit, qui de Scotia deſcenderat, apud Davidem Regem Scotiæ antea commoratus & magno ab eodem honore affectus. Hic Comitem, ab ipſo humaniſſime exceptus, & Frakauk Moddani filia, tum enim frater ipſius Liotus Nidingus mortuus ſuit, in inſulas ſequebantur; participarunt tum multum moderandam cum Haralldo ditionem ſorores, quorum ſingulorum amore ſuffultum Sigurdum Slemberem, Audhildis filia Thorleiſæ Moddani, quæ poſtea nupſit Haconi Klo, tum ſequebatur. Audhildem uxorem habuerat Eirikus Stræta, quorum filius erat Eirikus Slagbellir Cum in inſuſulas venirent Frákaukr & Sigurdus, crebro in factiones itum eſt, utroque Comite amicos quam plurimos arceſſente. Dilectiſſimi autem ſuere Comiti Paulo Sigurdus de Veſtneſo, qui uxorem habuit Ingibiörgam Tignam, Comitum conſanguineam, & Thorkell Sumarlidi, qui jugiter Comiti adhæſit, Foſtri vocatus; erat iſte Comitis Magni Sancti cognatus, amicisque beatiſſimus. Comitis amici Thorkelem tum jurgiis, doloris a Comite Hakone ipſorum patre percepti cauſa, nequaquam parcere putarunt. Hæc res eo ve t, ut Comes Haralldus & Sigurdus A. D. 1096.

A. D. Sigurþr Slember geordu til Þorkels Foſtra oc drápu hann; enn er þat ſpurþi Páll Jarl, let hann ſer allmiöc miſlíka, oc ſafnadi þegar liþi at ſer: enn er þeſs urdu víſir viner þeirra beggia, fóru menn á millum oc leitudu um ſætter, áttu þá aller lut í at þeir ſkyldu ſættaz. Páll Jarl var ſva ræidr at hann vill ecki ſættaz, nema þeir menn aller veri brott gerfer er at víginu höfþu verit. Enn med því at bondum þótti ſtór mein á deilum þeirra, þá lögþu aller ord til at þeir ſkyldu ſátter verþa; kom því ſo at Sigurþr var brottgeorr or eyionom, oc þeir menn allir er Páli Jarli þotti meſt ſakader um verk þetta. Haralldr Jarl hellt upp bótum eptir víg Þorkels, þat var oc mælt i ſætt þeſſi, at batna ſkylde frendſemi þeirra, oc ſkyldu þeir vera bádir ſamt um jul oc allar hinar ſtærſtu hátíder. Sigurþr Slember fór brott or Orkneyium oc upp i Skotland, oc dvaldiz þar um hríd med Melkolmi Skota kongi i gódu yfirlæti; þótti hann þar hinn meſti afrecksmadr i öllum karlmannligum íþróttum; dvaldiz, hann um hríd i Skotlandi ádr hánn fór út i Jorſalaheim.

dus Slember Thorkelem adoriundo occiderent, qvod exqviſitum Comiti Paulo admodum displicuit, copias ſtatim contrahenti; verum de eo certiores utriusque amici reconciliando intercedebant, omnes, ut in concordiam reducerentur, conſortes. Comes Paulus adeo iratus erat, ut, niſi omnes qvi cædi ad fuerant relegarentur, placari recuſaret. Cum autem jurgia eorum multum nocere viderentur, omnes, ut pacem ſancirent, verba precaria addebant, unde Sigurdus, cum omnibus, qvi in procuranda cæde rei Comiti videbantur, ex Orcadibus relegatus eſt. Comes Haraldus cædem Thorkelis reparabat. In conventu etiam cautum fuit, ut eorum concordia ad meliorem frugem redacta, per Julenſe & ſumma qvæcunqve feſta cohabitarent. Sigurdus Slembidiakn, relictis Orcadibus, ſurſum in Scotiam delatus, aliqvamdiu apud Regem Scotiæ Melkolfum moratur, benevole tractatus, & ibidem omnibus virilibus artibus præclarus eſſe æſtimatur, antequam in Palæſtinam iter ſuſciperet.

FRA PALI JARLI.

Olafr het madr er bió á Garekſey; annat bú átti hann i Dungalsbæ á Katanesi. Olafr var it meſta afarmenni, oc hafdi miklar virdingar af Páli Jarli. Asleif het

DE COMITE PAULO.

Olaus nomen erat viro Garekſöæ habitanti, qvi alteram villicationem Dungulsbæi in Katanesso habebat. Erat Olaus vir admodum violentus, & magno honore a Comite Paulo habi-

het kona, hon var vitr oc ættſtór oc hin meſta fyrir ſer: Valþiófr het ſon hennar, annar Sveinn, þridi Gunni; aller voro þeir vel menter, Ingigerdr het ſyſter þeirra.

habitus; Fœminæ nomen erat Asleifa, quæ A. D.
claro etiam genere orta, magnitudinem præ ſe ferebat. Filium habebat Walthiofum, ſe cundum Sveinem, tertium Gunnum, omnes artibus probe inſtructos; horum ſoror fuit Ingigerda.

AF KALA OC GILLA KRIST.

Þá var Kali XV. vetra er hann fór med kaupmönnum veſtr til Einglands oc hafþi godann kaupeyri; þeir helldu til þeſs kaupſtadar er Grimsbær heiter, kom þar mikit fiölmenni bæþi af Noregi oc Orkneyium, af Skotlandi oc Suþreyium. Þar fann Kali þann mann er nefndiz Gilla Kriſtr, hann ſpurdi margs af Noregi, oc taladi fleſt vid Kala, oc gerdiz þar ſelagſkapr; hann ſeger Kala i trúnadi at hann het Haralldr oc var ſon Magnus Berbeins, enn móder hans var i Suþrey, fretter hann þá Kala, hvorſu honum mundi fagnat i Noregi ef hann kæmi þar? Kali ſegir at honom þótti líkligr Sigurdr kongr til at fagna honom vel, ef ecki ſpillti adrer um. Þeir Gilla-Kriſtr oc Kali ſkiptuz giöfum vid at ſkilnadi, oc het hvor öþrum ſinne vinattu fullkominne hvar ſem fundi þeirra bæri ſaman.

DE KALIO ET GILLA-KRIST.

Kalius qvindecim annos natus erat cum mercatores occidentem verſus in Angliam, bonis inſtructus mercibus, comitaretur, in emporium, qvod Grimsbær audit. tendentes; huc ingens e Norvegia, Orcadibus, Scotia & Hœbudis confluxit multitudo. Convenit ibidem Kalius virum qvendam qvi Gilla-Kriſtus appellabatur. Hic multa de Norvegia ſollicitabat, plurima cum Kalio conferens, qvod crebro anſam præbuit conſortio; dixit Kalio ſub fide ſilentii Haralldum ſe nominari, filiumqve Magni Nudipedis, matrem vero in Sudreya eſſe. Interroganti, qvali gaudio, ſi forte in Norvegiam veniret, incolæ ipſum forent excepturi; reſpondet Kalius, veriſimilem videri Regem Sigurdum, qvo magis ipſum humaniter excipiat, modo alii non corrumperent. Gilla-Kriſtus & Kalius dona ante diſceſſum mutuabantur; plenam amicitiam, ubicunqve in futurum eos convenire contingeret, invicem promittentes.

A. D. AF RADUM KOLS.

Frákaukr ſvarar: ſatt er þat at Kolr er ſpekingr mikill, oc vítrlega er þetta ſet, at leita híngat afla, því at ver höfum frændafla mikinn oc marga teingdamenn; ec hefer nu gipta Margretu Hákonardottr Moddadi Jarli af Atjöklum er göfgaztr er at ættum allra Skota hófþingia, Melkolmr fader hans er bróder Melkolfs Skota kongs, födr Davids, er nú er Skota kongr, höfum ver oc miöc mörg fannlig tilkaull til ríkis i Orkneyium, enn erum ſiálf nockorer rádamenn oc köllut nockut diupvitr; kemr oſs oc ecki allt á úvart i úfridum, enn þó þicke mer gott at eiga felag vid þá fegda fyrer margra luta ſaker; ſkulu þer þau mín ord ſegia þeim fedgum, at ver Ölfer manom koma til Orkneyia annat ſumar at midíu ſumri med her á hendur Páli Jarli; komi Raugnvalldr Jarl þá til mótz vid oſs, oc láti þa deila um ſtafn vid Pál Jarl, enn ec mun i vetr draga at merliþ af Skotlandi oc Suþreyium af frændum vinum oc mágum; fóru nu ſendimenn auſtr til Noregs, oc ſegia ſva búit þeim fedgum.

DE CONSILIIS KOLI.

His reſpondet Frakarka: verum eſt quod Kolus vir ſit valde ſapiens; prudenter quoque prævifum hic auxilium quærere, cognatorum enim & affinium numero valemus; nunc nuptum dedi Margaretam Haconis filiam Comiti Moddado de Atholiá, qui quoad genus omnibus Scotorum magnatibus nobilior eſt. ſ. Dolfinaldus Melkolfus, ipſius pater, frater eſt Melkolfi, Scotorum Regis, patris Davidis, qui nunc Scotiæ rex eſt; nobis autem ipſis poteſtas quædam eſt, profunda etiam attribuitur ſapientia. Non omnes hoſtilitates nos ex inſperato ſuperveniunt; trahunt me tamen multa cum patre & filio in conſortium; referatis illi mea verba, me nempe & Aulferem circa medium proximæ æſtatis cum exercitu contra Comitem Paulum venturos in Orcadas, ſi Comes Raungnvalldus tunc ad nos veniat, & cum Comite Paulo prælium gerat. Ego autem per hyemem exercitum ex Scotia & Hæbudis a cognatis, amicis & affinibus ad me contraham.

SVEINN FANGADI PAL JARL.

1137. Um vorit ſnemma hafþi Sveinn Asleifarſon farit or Suþreyium oc upp á Skotland at finna vine ſina; hann dvaldiz

SVEINN COMITEM PAULUM CAPIT.

Sveinn Asleifæ ineunte vere ex Hebridibus in Scotiam, amicos conveniendi animo, profectus fuerat; diu Foklis apud Comitem Maddadum

diz lengi at Jöklum med Moddadi Jarli oc Margretu Hákonardottr, oc töludu þau marga lute leyniliga; þar fretti Sveinn ufrid or Orkneyium oc gerdiz hann þá fuſs þangat at fara oc finna frændr ſína; hann for fyrſt til Kataneſs i Þorſey oc med hönum göfugr madr er Liotolfur het, med hönum hafþi Sveinn verit lengi um vorit; þeir komu til Ottars Jarls i Þórſey brodr Frákarkar, oc leitadi Liotolfr um ſætter med þeim Ottari oc Sveine um þat er Frákörk hafþi gera látit oc hellt Ottarr Jarl þar bottum upp af ſinne hende; Jarl het oc vínattu ſinne Sveine, enn Sveinn het því Ottari Jarli at hann ſkyldi ſtyrkia Erlend ſon Harallds hins ſlettmálá til þeſs at han fengi födrleyfd ſína i Orkneyium þá er hann villde tilkalla; Sveinn ſkipti þar ſkipum oc hafþi þaþan byrding oc á XXX. manna, tok hann þaþan utnyrding yfir Petlandsfiörd, oc ſva fyrir veſtann Hroſsey oc ſva til Eſiuſunds oc epter ſundinu til Rolfseyiar. á eyiar endanum var höfþi mikill oc urd ſtór under nidri; þar lá opt otr i urdinne, oc er þeir Sveinn reru eptir ſundinu, tok hann til orda, menn eru þar á höfdanum oc munum ver þar at leggia oc vita tíþindi af þeim, vil ec at menn breyti nokot umbuninga ſínum, ſkulum ver rækia hudföt vor, oc ſkulu þar nidrleggiaz XX. menn, enn X. ſkulu róa, ver ſkulum

dadum & Margaretam Haqvini moratur & cum his ſeorſum multa colloqvitur; auditi hic ex Orcadibus tumultus, Sveinem ad conveniendos ibi cognatos alliciunt; Primum, nobili qvodam nomine Liotolfo, apud qvem etiam multum veris transegerat, comitante, in Kataneſum Thorseiam profectus eſt; conveniunt hic comitem Ottarem Frakarkæ fratrem; cum ipſo & Sveine qvod ſoror patrari curaverat transigere conabatur Liótolfus, pro parte ſua ſatisdationem offerente Comite Ottare, qvi etiam amicitiam ſuam viciſſim promiſit; verum Sveinn comiti pollicebatur auxilium ſe laturum eſſe Erlendo Haralldi Slettmali filio, recuperandi ipſi in Orcadibus debitum patrimonium, qvando poſcere vellet. Heic naves mutat & Thorbiörno navem onerariam triginta nautis inſtructam gubernante, cum japyx flaret, per Petlandiæ ſinum ab occidente Roſſeyæ, deinde per Eſiuſund usqve ad Rolfsey vehitur. In extremitate inſulæ altum erat promontorium, aſt ſubtus concava ſaxorum congeries, in qva lutra ſæpe ſe continebat. Sveinn vero ſuos per fretum remigantes ita affatur; homines, inqvit, ibi ſunt in promontorio, nova inaudituri appellemus, volo apparatu mutato ut ſub explicitis coriaceis viginti nautarum latitent, verum decem remigent; non feſtinabimus. Cæterum cum inſulæ ap- A. D. 1137.

pro-

A. D. 1137. um fara hóffamliga; enn er þeir dragaz at höfþanum kalla menn af eyiunne at þeir ſkylldu róa til Veſtneſs oc færa Páli Jarli þat er þeir höfþu á ſkipinú; þeir þottuz mæla vid kaupmenn enn Páll Jarl hafþi verit um nottina á Veſtneſi at Sigr. þar á veizlu; Jarl hafþi ſtadít upp ſnemma um morguninn, oc höfþu þeir XX. menn farit ſudr á eyna at veida otr er lá i urdinne under höfþanum; þeir ætludu heim til dagdryckiu. Byrdingsmenn rero at landi, oc ſpurdo þeir almæltra tidinda; ſpurdu Byrdingsmenn hvadan þeir væri atkomner; frettaþeiroc at hvar Jarl veri; þeir ſegia at hann veri þar a urdinne; þetta heirdu þeir Sveinn þar er þeir lágu i hudföturnum, bat Sveinn þá þar atleggia er eeki mætti ſiá af höfþanum; þá mælti Sveinn at þeir ſkyldi vopnaz oc vinna þegar á Jarlsmönnum er þeir fyndiz, oc ſva gera þeír; þar drápu þeir XIX menn, enn VI. fellu af Sveine; þeir toku Pál Jarl med valldi oc leiddu á ſkip oc ſneru ſtaſn hafi oc foru aptr hina ſömu leid fyrer veſtann Hrolfsey oc viku á mille Háeyiar oc Grimseyiar oc ſva fyrer auſtan Svelg, þaþan til Breidafiardar oc epter hönum til Eekialsbaka, þar let hann epter ſkip ſit oc XIX. menn, enn þeir foro þar til er þeir komu til Atjökla á fund Maddadar Jarls oc Margretar ſyſtr Pals Jarls, oc var þeim þar vel fagnat oc ſetti Maddadr Jarl Pál Jarl i háſæti ſitt oc er þeir

propinqvarent, qui in promontorio erant jubebant voce alta, ut ad Veſtneſum remigarent & ad comitem Paulum ea, qvæ in nave habebant, deferrent, credebant ſe mercatores alloqvi. Comes vero Paulus apud Sigurdum Veſtneſi præcedente nocte convivio interfuerat; mane ſurrexerat & cum viginti ſuorum in inſulæ partem auſtralem, lutras interrupes, ſub promontorii radicibus, venatum iverat, inde ad prandendum domum reverſurus; in nave oneraria nautæ inſulam adnavigantes, nova & ubi Comes eſſet, qværebant; reſpondebatur eum in rupibus adeſſe; audit hæc cum ſuis ſub coriaceis Sveinn, jubetqve ut eo loci, ubi collis umbra a promontorio conſpectum prohiberet, navem appelli; & ſuos, ut ſtatim obvios Comitis ſubditos armati occideret: dabant mandato locum, undeviginte enim ibidem occiderunt, Sveine ſex deſiderante; Comitem Paulum, vi captum, in navem deduxere, & prora in altum converſa, eundem itineris curſum ab occidente Rolfsöæ, ab Háey & Grimsey uno milliari, & deinde ab oriente Svelg, repetierunt; inde per Breidafiord Echialsbakum venerunt; hic navigium cum viginti ſuorum relinqvit Sveinn, reliqvi autem, donec Atholiæ comitem Maddadum & Margaretam comitis Pauli ſororem convenirent, pergunt, & benigne ibidem excipiuntur; Comes Maddadus Comitem Paulum in ſolio ſuo collocat; Verum cum conſiderent, magno

cum

Þeir höfþu nidrſetz, kom Margret inn gangandi med mikla kvenna ſveit oc hvarf til brodr ſins; epter Þat voru menn fengner til ſkemtunar vid Þá, var Páll Jarl helldr fárr, ſem æi var undarligt at hann mundi hafa áhyggior miklar. Ecke er getit orda Þeirra Páls Jarls oc Sveins meÞan Þeir foro báder ſaman. Þau Maddadr Jarl oc Margret oc Sveinn Asleifarſon gengu á tal, enn um kveldit eptir dryckiu Þá var Þeim Sveini fylgt til ſvefnhuſs einum ſaman oc voro Þar læſter for ſva hvert kvölld meÞan Þeir voro Þar.

cum fœminarum comitatu ingreſſa Margareta ad fratrem ſuum ſe recipit. Poſtea ludiones in eorum delicias acquiruntur. Comes Paulus taciturnum ſe exhibuit, quod non mirum magnopere eum anxium eſſe. Comitis Pauli & Sveinis verba, quæ invicem una euntes conſerebant, memoriæ prodita non exiſtunt. Comes Maddadus, Margreta atque Sveinn Asleifæ ſeorſum colloquebantur; Veſperi vero poſtquam potaverant, Sveinn, cum ſuis tantum, in dormitorium deducitur, aſt fores quavis veſpera dum ibidem morantur, obſerantur.

A.D. 1137.

JON BISKUP KOM AF SKOTLANDI.

Þá er Raugnvalldr Jarl hafÞi rádit Orkneyium tva vetr, Þá tok hann jola veizlu at bui ſínu Þvi er heiter a Knarrarſtödum; Þat var enn ſetta dag jula at ſkip var ſeet fara ſunnan af Petlandzfyrde; vedr var gott oc ſtod Jarl uti oc margt manna hiá hönum oc hugdu at ſkipinu, Þar var ſá madr er Rolfr het oc var hirdpreſtr Jarls oc er Þeſſer menn toku land, Þá gengu Þeir frá ſkipi oc höfÞu Jarls menn taulu á at vera mundi XV. menn edr XVI. enn i öndverdu liÞinu geck madr i blárri kápu oc hafÞi brugdit hári under hufu, hann hafÞi rakat ſkegg um hökuna framanverda, en urakada hvoptana oc heck Þar ſýtt ofan

VENIT EX SCOTIA EPISCOPUS JONAS.

Comes Rögnvalldus ubi Orcadibus duas hyemes præfuerat, in prædio ſuo Knarraſtadis convivio intererat feſto julenſi; cujus ſexta die evenit, ut navis e meridie, Petlandicum ſinum relinqveus, advenire conſpiceretur. Aër erat placidus; Comes cum multis foris ſtabat & navem obſervabat. Erat ibi vir nomine Rolfus Comitis ſacerdos aulicus. Advenæ autem poſtqvam navem appulerant ab eadem diſcedunt, quos Rögnvalldiani qvindecem aut ſedecem eſſe colligunt, in prima autem acie ibat vir toga indutus cærulea, qvi crines raptim ſub pileum complicaverat, in anterioribus menti barbam raſerat, qvæ in maxillis non raſa longe de-

1139.

A. D. 1391. ofan þeſſi madr þotti þeim nockut undarligr, enn Rólfr ſeger at þat var Jon biſkup ofan af Skotlandi af Atjöklum, þá geck Jarl i moti þeim oc fagnar vel biſkupi, ſetti Jarl biſkup i háſæti ſitt, enn þionar ſialfr fyrer bordi ſem ſkutilſveinn; um morginenn epter veitti biſkup tíþer ſnemma oc þá for hann nordr til Eigilseyiar á fund Vilhialms biſkups, oc var þar til tíunda dags jola; þá foru þeir báder biſkuparner á fund Raugnvallds Jarls med virduligu föruneyti oc báru upp erinde ſín, þeir ſegia frá einkamálum Sveins Asleifarſonar oc Maddadar Jarls, þat at Haralldr ſun þeirra ſkyldi bera Jarls nafn oc hafa Orkneyiar hálfar vid Raungvalld Jarl, enn Rögnvalldr Jarl ſkyldi rád hafa fyrer þeim oc ſva þott Haralldr þroſkadiz oc villdi ſit hvarr þeirra, þá ſkyldi Raungvalldr Jarl ráda; var Sveinn oc þar med oc bar þetta med biſkupi; gerdu þeir Raugnvalldr Jarl þat rád at fundr var lagdr um vorit á langaföſtu á Kataneſi, oc geck þá ſaman ſættin med þeſſum ſkildaga oc vár bundin eidum hinna beztu manna af Orkneyium oc Skotlandi; for þá Haralldr Maddadarſon ut i Orkneyiar med Raugnvalldi Jarli oc var hónom þá gefit Jarlsnafn Þá fór oc i eyiarnar med Haralldi Jarli Þorbiörn Klerkr, hann var ſon Þorſteins Haulldz oc Gudrunar dottr Frákarkar; hann var vitr madr oc mikil fyrer ſer;

*mittebatur; Vir iſte mirandus videbatur, Rolfus autem hunc epiſcopum *) Jonam de Atholiâ e Scotia eſſe aſſerit, unde comes iis obviam it & epiſcopum, humaniter exceptum, in ſolio ſuo collocat, menſis vero ipſe loco dapiferi miniſtrat. Sequentis diei mane epiſcopus ſacra celebrat & exinde boream verſus in Eigilsey epiſcopum Vilhialmum convenit, ubi ad decimum feſti Julenſis diem moratur; tum ambo epiſcopi Comitem Rögnvalldum cum conſpicuo comitatu petunt & negotia ſua ipſi declarant. Referunt intima Comitis Maddadi & Sveinis Asleifæ conſilia, nimirum ut eorum filius Haralldus comitis titulo ornaretur & dimidium Orcadum cum Comite Rögnvalldo retineret, Comitis autem conſilia pro utroque valerent, & ita quamvis Haralldus matureſceret & diverſa quivis urgeret: Sveinn etiam, hic præſens, effata epiſcopi confirmat. Conſilium erat comitis Rögnvalldi, ut tempore ſexageſimali ſequente vere conventus præfiniretur in Kataneſo; transigitur tunc prædicta conditione pax, additis optimatum ex Orcadibus & Scotia juramentis, ſancitur. Hinc Haralldus Maddadi filius comitem Rögnvalldum in Orcades comitatur & comitis titulo ſimul ornatur. Sequebatur etiam in Orcades comitem Haralldum Thorbiorn Klerkur; erat hic filius Thorſteinis Haulldii & Gudrunæ, filiæ Frákarkæ, vir ſapiens & magnitudinem præ*

*) *Johannes epiſcopus de* Dunkeld.

ſer; hann foſtradi þá Haralld Jarl oc reed miöc fyrer honum; Þorbiörn kvongadiz i Orkneyium oc feck Ingiridar Olafsdottur ſyſtr Sveins Asleifarſonar, var Þorbiörn þá ýmiſt ut i Orkneyiom edr uppi Skotlandi, oc var hinn fræknazti madr oc hinn meſti ujafnadar madr um fleſta luti. Sveinn Asleifarſon tok under ſic eigner þær allar er átt hafþi Olafr fader hans oc Valþiofr broder hans, gerþiz hann þá höfþinge mikill oc hafþi iafnan fiölment med ſer; hann var vitr madr oc forſpárr um marga luti, ujafnnadar madr oc ufyrerleitinn; ecki voru i þann tíma þeir tveir menn fyrer veſtan haf er meira háttar þætti vera enn þeir Sveinn oc Þorbiórn mágar; voru þá med þeim kærleikar mikler.

præ ſe fereus. Comitem Haralldum tunc nutrivit, & ſuis conſiliis plerisque eum auxit. Thorbiörnus Ingiridem Olai filiam Sveinis Asleifæ ſororem in Orcadibus uxorem duxit, poſtea ibidem & in Scotia per vices moratur, vir alias fortiſſimus & in plurimis injurioſus. Sveinn Asleifæ poſſeſſiones, quæ fuerant patri Olao & fratri Valthiofo, omnes occupavit, unde magnificus, caterva ſemper ſtipatus haud parva, vir præterea prudens & in multis ſagax iniquus atque petulans. Hac tempeſtate ab occidente maris alii duo Sveini & Thorbiörno affinibus præſtantiores non fuerunt, hi tunc amicitia invicem arcte erant conjuncti. A. D. 1139.

BRENNA FRAKARKAR.

Kom Sveinn at hauſte til Orkneyia á fund Raungvalds Jarls, tok hann vel vid Sveini; for Sveinn þá yfer á Nes i Dungalsbæ oc ſat þar um vetrinn. I þenna tíma kom til Sveins ordſending Holldboda or Suþreyiom at Sveinn ſkyldi koma til lidveizlu vid hann, því at þar hafdi komit Haulldr af Bretlandi oc hafþi elltann Holldboda or buum ſínum oc rænt fei miklu, ſa madr het Hrodbiartr er ſendr var, enſkr at kyne; Sveinn brá

INCENDIUM FRAKARKÆ.

*Sveinn autumno in Orcades redux, Comitem Rögnvalldum conveuit, ab eo benigne exceptus, inde in Neſum trauſit & Dungulsbæi hyemat. Hoc tempore nuntius a *) Holldbodio ex Hæbudis miſſus venit, petendo, ut Sveinn ipſum auxiliaturus eo ſe conferret, venerat enim illuc Holldus e Britannia & Holldbodium a prædiis ſuis abegerat, magnas ſimul opes prædatus. Legato nomen fuit Hrodbiartus, natione Anglo. Sveinn audito petito celeriter annuit &*

*) *Huuld-Buidhe i. e. Comes flavus proculdubio Somerlidus qui ab Hibernis Somhrle-Buihe Somerledus flavus appellatur.*

A. D. 1140. ſkiott vid er hönom voro ſend ordin oe kom uti Orkneyiar til motz vid Raugnvalld Jarl, oe bat Raungvalld Jarl at hann ſkyldi ſá honom liþ oe ſkip; Jarl ſpyrr hvat Sveinn villdi þá at hafaz; hann qvad þann mann hafa ſer ord ſendt er ſízt átti hann nei vid at kveda oc hönum hafþi þá beſt gefiz er hann þurfti meſt vid, er fleſter foro á hendr hönum; Jarl ſvarar: vel væri þá ef þit ſkuldiz viner, enn utruer eru fleſter Sudreyingarner, enn gæta máttu drengſkapar þíns, enn ee man fá þer tvö ſkip alſkiput; þetta líkar Sveini vel, oc for þá til Sudreyia oe fann eegi Holldboda fyrr enn hann kom veſtr i Maun (því at hann hafþi þangat ſtockit, enn er Sveinn kom i Maun,) þá vard Holldbodi hönom feginn, oc þar i Maun hafþi Haulldrinn ſá hinn Bretzki gert hervirki mikit i ránum oe manndrápum oc víþa i Suþrríki, fyrer hönum hafþi fallit gaufigr mádr er Andres het, hann átti epter konu er Ingeríd het oe ſon er het Sigmundr; Ingerid husfreyia átti fe mikit oe bu ſtór; þat rád gerþi Holldbodi at hann bæþi hennar, enn er þat var vakit vit hana þá mælti hun at Sveinn ſkyldi þat til rádahags vinna at hefna Andres bonda ſíns; Sveinn ſvarar at hann mætti gera Bretum ſkada noekorn, enn æi má ee vita hvers af verdr auditum manna ját; oc epter þat fara þeir Sveinn oc Holld-

in Orcades delatus comitem Rögnvalldum rogat ut cum exercitu naves ſibi tradat. Comes de propoſito ſciſcitatur; regerit Sveinn illum virum ſibi nuncium miſiſſe, cui repulſam dare ſe neutiquam deceret, optime quippe experto dum plurimi ſe infeſtaſſent. Ad hæc Comes; bene eſt ſi amici ab invicem diſcedatis; Verum inqvit, plerique Hœbudenſes perfidi ſunt; Virtutem autem tuam ſervabis; naves vero duas omni ex parte inſtructas tibi tradam. Sveini hæc placent, qvi inde in Hebrides vectus Holldbodium non prius qvam occidentem verſus ad Monam, eo enim fuga ſe receperat, veniret, reperit, ubi ab ipſo cum gaudio excipitur. Haulldus ille Britannus in Mona & paſſim in Sudrrikia ingentes & homicidiis & prædis hoſtilitates exercuerat, inter qvas ceciderat vir nobilis Andreas: reliqverat is uxorem nomine Ingigerdam & filium Sigmundum. Ingigerdi opes erant magnæ & prædia ingentia. Conſilium dedit Hollbodius ut nuptias ejusdem ſibi expeteret, verum cum has ſollicitaret, reſpondit illa, nuptias promerendas ultione cædis mariti Andreæ. Reſpondit Sveinn, ſe Britannis damnum qvoddam adferre forſitan poſſe, neſcio autem, inqvit, qvorſum homicidiis fortuna adſpiret. Poſt hac ipſe & Holldbodius, qvinqve navibus

Holldbodi i hernat, oc höfþu V. ſkip; þeir heriudu um Bretland oc gengu þar upp er heiter Ines oc gera þar hervirki mikit; þat var eirn morgin at þeir gengu upp i þorp nockurt oc var þar lítil vídtaka, flýdu bændr or þorpinu, enn þeir Sveinn ræntu þar hvívetna oc brendu VI. bæi fyrer dagverd ſinn; þa var þar med Sveine Islendzkr madr er Eirikr het oc qvad þetta:

Bæir eru brender,
Enn búendr rænter,
Sva hefer Sveinn hagat,
Sex i morgin,
Gerþi hann einom
Ærinn þeirra,
Leiger þar kol
Leigumanni.

Epter þetta foru þeir til ſkips ſíns oc lágu uti um ſumarit oc fengu mikit herfang, enn Haulldrinn hliop í ey þá er Lund heiter, þar var vígi gott, ſátu þeir Sveinn þar um nockora hríd oc fengu ecki at gert oc foru heim um hauſtit í Maun.

FRA RAUNGVALLDI JARLI OC SVEINE ASLEYTARSYNE.

Þa er Sveinn var i Suþreyiom, þa hafþi hann ſett Margad Grimsſon i Dungalsbæ til forráda oc fengit honum i hendr ſyſlu þá er hann hellt af Raugnvallde Jarle, enn Margadr var ſakgefinn oc áleitinn, oc vard hann uvinſæll vid

vibus inſtructi, piraticam ſuſcipiunt, Britannicæ arma inferunt, exſcendunt ubi Ines audit, ibique prædantur. Mane cujusdam diei oppidum aggrediuntur; incolæ reſiſtere nequeunt & fugati diſcedunt; Verum Sveinn cum ſuis undique ſpoliavit, & ante prandium villas ſex incendio delevit. Sequebatur tunc Sveinem vir Islandus nomine Ericus, qui ſequentia cecinit: A. D. 1140.

Villæ exuſtæ ſunt,
Sed incolæ ſpoliati,
Ita Sveinn inſtituit,
Sex hujus diei mane,
Faceſſivit uni
Satis eorum;
Suppeditat ibi carbones
Conductori.

His geſtis ad naves redeunt, per æſtatem piraticæ vacant & ingenti præda ditantur. Verum Haulldus in inſulam quæ Lund audit, aufugit; hic aptum propugnaculum, quod Sveinn cum ſuis aliquantiſper obſidet, aſt in Monam, re infecta, domum redit.

DE COMITE RÖGNVALLDO ET SVEINE ASLEIFÆ.

Dum erat in Hæbudibus Sveinn, Margado Grimi filio de Dungulsbæ præfecturam a Comite Röguvalldo acceptam, tradiderat, Margado autem ad incuſandum & infeſtandum prono propriæ injuriæ odium peperere; 1142. ad ann. 1149.

quos

A. D. 1142. ad ann. 1149.

vid ſinn ujafnat, enn þeir er meſt urdu fyrer ujafnadi hans ſtucku á fund Hroalldz oc helldu ſic þar, af þvi gerdiz fiandſkapr med þeim Hroalldi oc Margadi; litlu ſíþarr for Margadr ſudr til Víkr vid tuttugta mann at erindum ſinum, oc ádr hann kom ſunnan veitti hann heimſokn Hroalldi bonda oc drap hann oc nockora fleiri, for ſíþan til Dungálsbæiar á fund Sveinns, þá ſafnar Sveinn mönnum oc ferr til Lambaborgar oc býz þar um, þar var vígi gott oc ſat hann þar med LX. manna oc flutti at ſer viſtir oc önnr föng þau er þeir þurftu at hafa; borgin ſtod á ſæfvar hömrum nockrum enn ſteinveggr var fyrer ofan vel ſmídadr, biörgin geingu langt med ſiánum annan veg; þeir gerdu þa margar uſpectir á Kataneſe i ránum oc fluttu þangát til ſin i borgina oc gerþuz miöc uvinſælir.

qvos autem ejus offendebat iniqvitas, ad Hroalldum, apud qvem etiam permanſere, confugiebant, unde inter hunc & Margadum ſimultates. Paulo poſt Margadus cum ſuis viceſimus, propria peracturus negotia, meridiem verſus in Vikam iter ſuſcipit, ex qvo nondum redux, colonum Hroalldum, qvem domi remanentem petit, præter aliqvot alios, occidit. Hoc facto Dungalsbæi convenit Sveinem, qvi, aſſeclis collectis, Lambaburgum, ubi commodum erat propugnaculum ſe confert & ibidem ſexaginta hominibus ſtipatus reſidet, omnisqve generis, qvo opus erat, commeatum eodem contrahit. Urbs in præruptis ſita erat maritimis, paries autem ſupra verſus continentem lapideus, arte conſtructus fuerat; prærupta ex altero latere ad mare per longum ſpatium producebantur. Heic in Kataneſo vicinos crebro infeſtabant & in urbem, qvæ aſſeqvi potuere, devehebant, permagnum hoc modo ineuntes odium.

AF FERDUM SVEINS ASLEIFARSONAR.

Epter þat ſtigu þeir fotum á land oc foru uppi Sudrland oc ſva til Mærhæfi oc þaþan til Dufeyra, þar fundu þeir Orkneyia menn á birdinge. het ſá Hallvardr er fyrer þeim var, enn annar Þorkell, þeir voru X. ſaman; þeir Sveinn gengu á ſkip med þeim oc foru XII. ſaman á byrdingi ſuþr fyrer Skotland, þar

DE ITINERE SVEINIS ASLEIFIDÆ.

Repetituri deinde continentem, per Sudurland, inde Mærhæfiam, denique Dufeyras ſe conferunt. Inveniunt forte hic in nave vectoria, Orcadenſes, numero decem qvorum duci alteri Hallvardi, alteri Thorkelis nomen, verum cum Sveinn & Margadus iis conſociarentur, duodecim in nave vectoria, auſtrales Scotiæ oras prætereundo, in

Þar til er Þeir koma i Máeyiar, Þar var Þá munklífi, Balldvin het áboti fá er fyrer reed, Þar voru Þeir Sveinn oc hans menn VII. nætr vedr faſter, oc fögduz vera ſender á fund Skota kongs af Raugnvalldi Jarli; munkar grundu ſögn Þeirra oc ætludu vera ránsmenn oc ſendu til landz epter mönnum, enn Þá er Þeir Sveinn verda Þeſs varir, Þa hlaupa Þeir á ſkip oc ræntu ſtadinn fe miklu; Þeir foru á brott oc inn epter Myrkvafyrde, Þeir fundu i Eydinaborg David Skota kong, tok hann vel vid Sveine oc baud Þeim at vera med ſer; Sveinn ſagÞi kongi allan máls vöxt Þingatkomu ſinnar oc hve farit hefdi med Þeim Raugnvalldi Jarli ádr Þeir ſkilduz, oc ſva Þat er Þeir höfdu rænt i Máeyium, voru Þeir Sveinn um hríd med Skota Kongi i godu yfirlæti. David kongr ſendi menn til Þeirra manna er fiar höfÞu miſt fyrer Sveine i ferdinne oc let Þá ſealfa virda ſkada ſinn, enn bætti ſinu fe hverjom ſinn miſſer; David kongr baud Sveini at fækia konu hans i Orkneyiar, enn fá hönom ſlíkar fæmder i Skotlandi at hann mætti vel vid una; Sveinn birti vilia ſinn fyrer kongi oc ſeger ſva at hann villdi at Margadr væri Þar epter med kongi, enn hann ſendi ord til Raugnvallds Jarls at hann tæki fættum vid hann, enn Sveinn letz vilia leggia allt ſitt mál á valld Raugnvallds Jarls, qvadz Þá jafnan vel viÞr una

in Máyeam pergunt. Erat ibidem eo A. D. 1142. ad ann. 1147. *tempore monaſterium, cui præfecto abbati nomen Baldvini. Hic adverſa impeditus tempeſtate Sveinn cum ſuis ſeptem noctes moratur & ſe a comite Rögnvalldo ad regem Scotiæ legatum aſſerit, cujus aſſertionis veritatem ſuſpicati monachi, piratas eſſe putant & conterraneos per nuncios convocant. Quod cum Sveinn cum ſuis comperiret, navem repente aſcendit, ingentibus prius ſpoliatis pecuniis; poſt abitum translati per Myrkvaſiord, Edinoburgi Davidem Regem Scotiæ conveniunt, a qvo benigne exceptus Sveinn, cum ſuis ad nectendas ibidem moras invitatur. Sveinn regi totam ſui adventus cauſam, ſua cum comite Rognvalldo ante diſceſſum acta, qvodqve in Máeyis ſpoliaverat exponit & inde aliqvantiſper, bene habitus, apud Regem Scotorum cum ſuis commoratur. Rex David ad eos, qvi in itinere ſpoliati fuerant a Sveine, mittit & ipſis damni qvantitatem determinare concedit, ablati cuique valorem reſtituens. Sveini etiam deducendæ ex Orcadibus uxoris poteſtatem dat, ac honorem in Scotia, qvo bene contentus eſſe poſſit, promittit. Sveinn voluntatem ſuam regi aperit, dicens ſe cupire ut Margadus apud ipſum remaneret; ſe autem Comiti Rögnvalldo per nuncium reconciliaret, totius litis deciſionem comitis arbitrio commiſſurum, ſe ſemper pace inter ipſos contentum, diſſidia*

ægre

A. D. 1149. una er þeir voru sáttir, enn þa illa er þeir voru úsáttir; David kongr svarar, bædi er nu at Jarl þessi mun vel vera, enda þycker ydr þat eina vera er til hans veit, hætter þu nu á hans trunat, enn syrerlætr þat er ver biodum þer; Sveinn letz hans vingan alldri láta vilia, enn sagþiz þo vilia biþia kong at hann veitti þetta, kongr kvat sva vera skyldi; David kongr sendi menn nordr i Orkneyiar med giöfum oc þeirri ordsending at Jarl skyldi taka sættum vid Svein, for þá oc Sveinn i eyiar nordr enn Margadr var eptir med kongi; sendimenn Davids kongs foru á fund Raugnvalldz Jarls, tok hann vel vid þeim oc sva giöfum þeim er kongr sendi hönum oc het sættum, tok hann síþan Svein i frid oc fulla vingan oc for hann þá til bua sinna.

ægre ferre. Regerit Rex David, utrumque jam est quod Comes his absque dubio laudem mereatur & quod id a vobis, qui illum cognoscitis, contendatur. Nunc ei considis, quæ autem tibi offerimus missa facis. Sveinn regis amicitiam sibi in posterum firmam, attamen ut hoc concedat, expetit. Annuit Rex precibus, & septentrionem versus in Orcades ad Comitem legatos cum muneribus mittit, expetendo ut Sveinem sibi reconciliari sineret. Sveinn etiam simul in insulas revertitur, Margadus autem apud regem remanet. Legati Regis Davidis comitem Rögnvalldum conveniunt, & ab ipso, unacum duis a rege missis, benigne excipiuntur, pollicetur reconciliationem comes, & Sveinem exinde in pacem & plenam amicitiam recipit, postea in prædia sua redeuntem.

FRA RAUGNVALLDI JARLI OC ORKNEYINGUM.

1152. Litlu síþarr for Sveinn yfer á Katanes at erundum sínum oc sendi ord Raugnvalldi Jarli at hann skyldi sættaz á víg Arna Spituleggs, oc þegar at hönum qvamo þau ord, stefndi hann at ser þeim mönnum er eptermál áttu um víg Arna, oc samdiz þat sva at þeim hugnadi oc helt sialfr bótum upp; marga uspekt adra bætti hann af sinu þa er giörr var um vetrinn bæþi af Auslmönnum

DE COMITE RÖGNVALLDO ET ORCADENSIBUS.

Paulo post in Katanesum ad expedienda negotia transfretat & Comiti Rognvalldo nuntium mittit, ut de cæde Arnæ Spituleggi contrahat, quo audito Comes, convocat eos quibus pro cæde Arnæ reperatio jure exigenda, convenit autem inter eos ut contenti essent, ipso reparationem procurante. Multas alias factiones impensis suis reparavit quæ a Norvegis & Orcadensibus hac hyeme

num oc Orkneyingum; um vorit ſnemma ſtefndi Jarl þíng i Hroſſey, komu þangat allir höfþingiar þeir er i hans ríki voru, gerþi hann bert fyrer þeim at hann ætlaþi brott or Orkneyiom oc ut i Jorſalaheim, ſagþi oc þat at hann mundi ríkit fá i hendr Haralldi Jarli frænda ſinum, beiddi oc þeſs alla vini ſína, at veita hönum hlydni oc fylgia honum vel hvers ſem kynne vid at þurfa medan han þurfþi brottu at vera; Haralldr Jarl var þa nær XX at alldri, hann var mikill vexti oc ſterkr, liótr madr oc vel vitr, þotti mönnum hann vænn til höfþingia; Raugnvalldr Jarl bioz um ſumarit or Orkneyium oc vard ſíþbúinn, því at þeir urdu lengi at bíþa Endrida áþr ſkip hans kom auſtann or Noregi, oc er þeir voru buner, helldu þeir brott or Orkneyium ſimtan ſtorſkipum, þeſſer voru ſkipſtiornar menn, Raugnvalldr Jarl, Erlingr Skaeki, Vilhialmr Biſkup, Aſlakr Erlendſun, Guthormr, Magnus Havardsſon, Sveinn Hroaldsſon, Eindridi Ungi oc þeir er hönum filgdu; þeir ſigldu or Orkneyium under Skotland oc ſva til Einglandz oc er þeir ſigldu til Nordimbra landz fyrer Hveruminni, þa qvad Armadr:

Hraunn fyrer Hveruminne
Háleit þar er vær beittum,
Sveiger lauk, enn lægiaz
Laund fyrer veizlu ſaundum;

hyeme proficiſcebantur. Ineunte vere Co- A. D. 1152.
mes concionem in Roſſey convocavit, eo ſinguli ditionis proceres convenerunt, his notum fecit ſe Orcadibus relictis in terram Canaan iter ſuſcepturum, addiditque regimen in conſanguineum ſuum Comitem Haralldum ſe eſſe translaturum, cui ut omnes amici obediant, auxiliumque in omnibus, quibus forte indigeret, ferant, dum ipſe abeſſet, ſollicitat. Erat comes Haralldus tunc viginti fere annorum, ſtatura prægrandis, robore inſignis, vultus invenuſti, acrisque judicii, princeps ad regendum aptus vulgo habebatur. Comes Rögnvalldus Orcades relicturus ſe æſtate itineri accingebat, fero paratus, Endridium enim donec navis ejus ex Norvegia veniret exſpectarent. Parati autem ex Orcadibus ſolvunt qvindecim naves ingentes. Hi fuere rectores navium Rögnvalldianarum; Erlingus Skackius (varus) Epiſcopus Vilhialmus, Aslacus Erlendi, Gutormus, Magnus Havardi, Sveinn Hroalldi, Endridus Ungius cum ſequentibus. Navigabant ex Orcadibus meridiem verſus ad Scotiam usqve, indeque Angliam; Cæterum cum ad Northumbriam ante Hveruminni curſum dirigerent, cecinit Armodus:

Æſtus maris eſt ante Hveruminni
Ubi obverſis antennis navigamus,
Flectit malum; viſui ſubtrahuntur
Terræ ad arenas humidas.

A. D. 1152.

Ecki drífr i augu
Allda laudri falldin
Dreingr ríþr þrátt af þingi
Þeim er nu ſitr heima,

Non ſtillat in oculos
Flnctus in vertice ſpumans
(Vir fortis a foro frequenter equitat)
Ei qui domi remanet.

EYSTEINN HARALLDZ-SON KOM I NOREG, OC UPPHAF MAGNUSAR HARALLDZ-SONAR.

1142. Sigurdr oc Ingi konongar höfdo þá rádit VI vetor Noregi; þat var kom Eyſteinn veſtan af Scotlandi, hann var ſun Haralldz konongs Gilla. Árni Sturlaſon oc Þórleifr Bryniolfsſon, oc Kolbeinn Hrúga höfdo farit veſtr um haf eptir Eyſteini, oc fylgdo hönom í land, oc helldo þegar med hann nordr til Þrándheims; tóko þrændor vit hönom, oc var hann þegar til konongs tekin á Eyraþíngi um Gagndaga, ſva at hann ſkylldi hafa þridiúng Noregs vit brædor ſína Sigurd oc Inga. Þeir Sigurdr oc Ingi voro þá auſtr í landi, fóro þá menn milli þeirra kononganna, oc fætto þá at því, at Eyſteinn ſkylldi hafa þridiúng ríkia. Var því trúat of faderni hanns, er Haralldr konongr hafdi tilſagt. Biadauk het módir Eyſteins konongs, oc kom hon í Noreg med hönom.

EYSTEINI, HARALDI FILII, IN NORVEGIAM ADVENTUS, ET MAGNI, HARALDI FILII, INITIA.

Norvegiæ regnum cum annis VI moderati fuiſſent Reges Sigurdus & Ingius, verno tempore ex Scotia venit Eyſteinus, Regis Haraldi Gillii ipſe qvoqve filius. Ad hunc accerſendum Arnius Sturlæ filius, Thorleifus Brynjulfi f. & Kolbeinus Hruga (Acervus) occiduum mare trajecerant, ipſumqve regno advectum in Thrandhemiam protinus deduxere. Exceptus a Throndis Eyſteinus in Comitiis Eyrenſibus, luſtrationis anniverſariæ tempore, Rex ſtatim pronuntiatur, ea lege, ut, diviſo cum Sigurdo & Ingio fratribus regno, tertiam Norvegiæ partem obtineret. Fratres interim Reges, qvi in orientalibus regni partibus tum forte agebant, per intermeantes legatos conciliati, Eyſteino, cujus de natalibus Haraldi Regis dicta fidem fecerant, provinciarum trientem conceſſere. Eyſteinum in Norvegiam mater comitata eſt, nomine Biadöka. Qvartus Regis Haraldi Gilii filius, nomine Magnus, apud Ormum Kyrpingicum educabatur.

HER-FERD EYSTEINS KONONGS HARALLDZ-SONAR.

Litlo ſidarr byriadi Eyſteinn konongr ferd ſína or landi veſtr um haf, oc ſigldi þá fyrſt til Kataneſs, hann ſpurdi þá til Haralldz Jarls Madaddar-ſonar í Þórs-á, hann lagdi þannug til med þriár ſimáſcútor, oc kom á þá óvara. Enn Jarl hafdi haft þrítögt ſkip, oc á nær LXXX manna. Enn er þeir voro óbúnir vid, þá fengo þeir Eyſteinn konongr þegar uppgöngo á ſkipit, oc tóko Jarl höndom, oc höfdo med ſer á ſkip; hann leyſti ſik út med III mörkom gullz, oc ſkillduz þeir at ſva búno. Sva ſegir Einarr Skúlaſon:

Voro ſogns med ſára
Syni Maddadar ſtaddir
Má-grennir fremzc manna
Máttigr tigir átta.
Þrimur ſkútom tók þreytir
Þann Jarl draſils hranna
Hrauſtr gaf hræ-ſkúfs niſtir
Haufut ſitt fraumom iöfri.

EYSTEINI, HARALDI REGIS FILII, EXPEDITIO MILITARIS.

A. D. 1153.

Haud multo poſt Eyſteinus Rex in terras, trans occiduum pelagus ſitas, expeditionem ſuſcepit, & Kataneſo (Cathaneſiæ) advectus, cum Jarlum Haraldum Maddadi filium in Thors-á (Amne Thori) ſubſiſtere cognoviſſet, cum tribus lembis minoribus eodem contendit, ipſique improviſus ſupervenit. Vehebatur Jarlus navi XXV interſcalmiis, & LXXX claſſiariis inſtructa. Sed cum ad reſiſtendum imparati eſſent, Eyſteinus cum ſuis, conſcenſa & occupata protinus navi, prehenſum Jarlum ad naves ſuas ſecum avexit. Ille vero poſtea, cum libertatem tribus auri ſelibris redemiſſet, dimiſſus eſt Rem teſtatur Einarus Skulii filius:

Sogniæ inclareſcit dominus,
Cruoris avidam cibans volucrem;
Filium Maddadi ſtipavere
(*) Pugnatorum decades octo.
Lintre terna Jarlum prehendit
Domator fluctuum caballi;
Fortis altor avis cadaverinæ
Regi caput permiſit inclyto.

Inde

*) Han var leiddr fyrer kong, oc foro þeirra skipte ſva at Jarl leyſti ſic þrem mörkum gulls, enn hann gaf ríke ſitt i hendr Eyſteini kongi ſva at hann skyldi af hönum hafa iafnan ſiþan; geordiz Jarl þá madr Eyſteins kongs oc batt þat ſvardögum, þaþan for Eyſteinn kongr til Skotlandz or heriadi þar um ſumarit; han heriadi vida um England i ferd þeirri oc þottiz þá hefna Haralldz ſona.

Siſtitur Regi, eo autem res inter eos venit ut comes ſe tribus auri marcis redimeret, regnum autem regi Eyſteino traderet ſub conditione ut ab ipſo conceſſum exinde teneret. Addicit ſe regi Eyſteino, & ſervandis conditionibus juramento ſe adſtringit. Tendit hinc in Scotiam rex Eyſteinus eamque hac æſtate armis infeſtat. In hoc itinere Anglram paſſim tentabat & cædem filiorum Haraldi vindicare videbatur.
Orkneyaſaga.

A. D. 1153. Þadan ſigldi Eyſteinn konongr ſudr fyrir auſtan Skotland, oc lagdi til kaupſtadar Þeſs á Skotlandi, er Apardion heitir, oc drap Þar mart manna, enn rænti ſtadinn. Sva ſegir Einarr Skúlaſon:

Inde velis in auſtrum datis, orientales Scotiæ oras legebat, & emporio ejusdem terræ, quod Apardion (Aberdonia) dicitur, claſſem admovit; multisque ibi mortalium interfectis, urbem diripuit. Teſtis Einarus Skulii filius:

Frett hefir ec at fell
Fólk bruſto ſvell
Jöfurr eyddi frid
Apardionar lid

Cæſi feruntur, ubi
Bellicus diſſiluit chalybs,
Rege pacem exterminante,
Aberdoniæ urbis incolæ.

Ádra orroſto átti hann ſudr vid Hiartapoll vid riddara-lid, oc kom Þeim á flótta, oc hraud Þar ſkip nockor. Sva ſegir Einarr:

Secundum ad locum, qui Hiartapoll (Hartlepol) vocatur, cum copiis equeſtribus prælium conſeruit; quibus in fugam actis, aliquot etiam naves, cæſis & exturbatis vectoribus, occupavit. Hæc memorat Einarus:

Beit budlúngs hiörr
Blód fell á dörr
Hird fylgdiz holl
Vid Hiartapoll.
Huginn gladdi heit
Hruduz Engla beit
Ox vitnis vín
Um val kaſta rín.

Regius acutum momordit enſis,
Ubi ſangvine tela madebant,
Ibantque in hoſtem una ſatellites
Fideles apud Hiartepolum.
Eſca corvum calens exhilarabat;
Adaucta lupo eſt vini copia;
Rheni ſupra falconem denſuit
Anglicorum ſtrages cadaverum.

Þá hellt hann enn ſudr á England, oc átti Þar hina III. orroſto vid Hvítabæ, oc feck ſigr, enn brendi bæinn. Sva ſegir Einarr:

Porro meridiem verſus præter Angliam provectus, ad oppidum Hvitabæ (Whitby) tertio certamine conflixit, victorque civitatem incendio vaſtavit. Teſtis Einarus:

Jók hilmir hialldr
Þar var hiörva galldr
Hióſk hilldar ſky
Vid Hvítaby.

Ciebat Rex tumultum,
Ubi arma tinnibant,
Ictusque fidit Hildæ
Tegmina apud Whithyam.

Ríkt

Luſit

Ríkt lek vid rann
Raudz ylgiar tann
Fekz fyrdom harmr
Fyri ſkóga garmr.

Luſit per ædes inſolenter
Arborum canis, (vorator)
Fera dentes rubebat, quod
Obviis dolebat incolis.

A. D. 1153

Eptir þat heriadi hann vída um England, enn þá var Stefnir konongr á Englandi; þar næſt átti Eyſteinn konongr orroſto'vit Skarpa-ſker vit riddara nockora. Sva ſegir Einarr:

Per Angliam deinde, cui tunc Stefnerus (Stephanus) Rex præfuit, populabundus arma late circumtulit, ibique ad locum dictum Skarpa-ſker (Scarborough) cum hoſtili equitatu depugnavit. Rem cecinit Einarus:

Drap doglíngr gegn
Dreif ſtrengiar regn
Vid Skorpo-ſker
Skialld-kænan her.

Proſtravit Rex peritus,
Degrandinante ſagitta,
Turmas prope Skarpaſker,
Dextre clypeis utentes.

Þar næſt bardiz hann vid Pilavík, oc feck ſigr. Sva ſegir Einarr:

Huic proxima illi ad Pilavikam pugna fuit, in qva hoſtes qvoqve ſuperavit. Teſtis Einarus:

Raud ſiklíngr ſverd
Sleit gylldis ferd
Prútt Parta lík
Í Pilavík.
Vann víſir allt
Fyri veſtan ſallt
Brandr gall vit brún
Brent Lángatún.

Rorabat enſem Rex cruore,
Lupus agminatim cum decora
Ad Pilavicam laucinaret
Perthæbellatorum cadavera.
Princeps victor univerſum,
Trans mare ut occiduum
Mucro loricis adſtrepebat,
Dedit ignibus Langatunum.

Þar brendo þeir Lángatún mikit þorp, oc ſegia menn at ſá býr hafi fengit litla uppreiſt ſídan. Eptir þat fór Eyſteinn konongr brott af Englandi um hauſtit, oc aptr til Noregs, oc ræddo menn of þeſſa ferd allmiſiafnt.

Reductum hic in cineres Langatunum, oppidum ingens, qvod ab illo tempore virium & decoris priſtini parum recuperaſſe vulgo perhibetur. His ita geſtis Eyſteinus, Anglia relicta, Norvegiam eodem autumno repetiit; fuitqve hæc ejus expeditio perqvam diverſis hominum rumoribus obnoxia.

A. D. 1153.

FRA EYSTEINE KONGE.

Epter þat for Eyſteinn kongr aptr í ríki ſitt til Noregs oc var alnisjafnt rætt um hans ferd. Haralldr Jarl var í ríke ſinu i Orkneyium oc var þocka fæll af fleſtum mönnum; þá var andadr Maddadr Jarl fader hans, enn Margret moder hans, var komen til Orkneyia, hun var fríd kona oc ſvarri mikill; I þann tíma andadiz David Skota kongr, var þá til kongs tekinn Melkolmr ſon hans, hann var barn at alldri er hann tok ríki.

SVEINN FOR TIL IRLANDS.

1159. Þat var til tíþinda eitthvert ſinn at Sveinn Asleifarſon for i vorvíking, þá for med hönum Hakon ſon Haralldz Jarls, þeir höfþu V. ródrar ſkip oc öll ſtor; þeir heriudu um Suþreyiar; þá var folk ſva hrætt vid hann i Suþreyium at menn fálu allt lauſafe ſitt i jordu edr urdum; Sveinn for allt ſuþr til manar oc vard illt til fiár; þaþan figldu þeir ut under Irland oc heriudu þar, enn er þeir komu nær ſuþr under Dýflinn, þá figldu þar af hafi kiölar tveir er komner voru af Einglandi oc ætludi til Dýflinnar, þeir voru hladner Enſkum klæþum oc var þar á gæzka mikil; þeir Sveinn lögdu at kiölunum oc budu þeim til bardaga; litil vard vörn Enſkra manna, oc ræntu þar hverium peninge ſem á var kiölunum, nema Enſker menn höfþu ígangs klædi

DE REGE EYSTEINE.

Poſthac in regnum, quod in Norvegia erat, reverſi Regis Eyſteinis iter varias tolerat cenſuras. Comes Haralldus intra regnum ſuum in Orcadibus a plurimis amabatur. Exſpiraverat tunc ipſius pater Comes Maddadus, mater autem Margareta in Orcades migraverat; erat mulier conſpicua, aſt animo perqvam præcipitans. Mortuus eſt circa id tempus David Rex Scotorum & ſubſtitutus ei ipſius filius Melkolmus, cum regnum capeſceret, ætate tener.

SVEINN IN HIBERNIAM TETENDIT.

Sveinem Asleifæ, cum vernam aliqvando ſuſciperet piraticam, comitatus eſt Haco, filius Comitis Haralldi; habuere naves qvinqve, remis propellendas omnesqve magnas. Hæbudis arma intulere, qvarum incolæ Sveinem tunc adeo timuerunt, ut ſingulas ſuas res mobiles terra aut ſpeluncis abſconderent. Sveinn uſqve ad Monam devectus, præda ditari neqvivit; Hinc occaſum verſus ad Hiberniam navigarunt ibiqve arma circumtulerunt, verum cum meridiem verſus prope Dublinum delati eſſent, ex alto adnavigarunt cioli duo qvi ex Anglia venerant, Dublinum tendentes & pannis Anglicis atqve multifariis rebus utilibus onuſti; ad hos Sveinn cum ſuis naves applicat & nautas ad prælium provocat; Anglos, qvippe nihil fere ſe tueri potuerunt, ſingulis qvæ navibus ineraut rebus ſpoliarunt, excepto, qvod veſtes

klædi ſín oc noekrar viſter oc foru ſiþan med kiölina, enn þeir Sveinn foru i Suþreyiar oc ſkiptu herfangi ſínu; þeir ſigldu veſtan med þrís miklum; þeir gerdu til ágætis ſer er þeir lágu i höfnum at þeir tiölldudu Enſkum klæþum yfer ſer, enn er þeir ſigldu i Orkneyiar ſaumudu þeir klæþin framan á ſeglinn ſva at þanning var til at ſiá ſem af ſkrudi einu væri giör ſeglin, þetta kölludu þeir ſkrudvíking. Sveinn for heim i Gareksey til buſs ſíns, hann hafþi tekit af kiölunum víu mikit oc miöd Enſkann.

veſtes in quotidianos uſus & commeatum aliquantum retinentes ciolis adveherentur. Cæterum Sveinn cum ſuis in Hæbrides revectus ſpolia diviſit. Ex oriente eximia cum pompa navigarunt & in ſui gloriam, cum in portu anchoris detinerentur, pannis Anglicis ſe texerunt; ad Orcades autem navigantes velis pannos acu præfixerunt, ita ut eadem pretioſa eminus repræſentarent; hanc expompa denominaverunt piraticam. Sveinn ad villicationem Garekſeyiæ rediit; ſpoliaverat ciolos vino haud exiguo & mulſo Anglico.

A. D. 1159.

HERNADR SVEINS ASLEIFARSONAR.

Litlu ſíþarr bió Sveinn ferd ſína i hernat, hann hafþi VII langſkip oc öll ſtor; Hakon ſon Haralldz Jarls var med Sveine i faur; þeir helldu fyrſt til Suþreyia oc fengu þar lítit herfáng, foru þaþan ut under Irland oc heriudu þar vida, þeir foru allt ſuþr til Dýflinnar oc komu þar miöc á uvart, ſva at ſtadarmenn urdu ecke varer vid fyrr enn þeir voru komner inn i ſtaþinn; þeir tóku þar mikit fe; þeir gerdu þar hertekna valldzmenn þá er þar voru i ſtadnum, fóru þeirra ſkipti ſva at þeir gáfu upp ſtadinn i valld Sveins, oc játtudu hönum ſva miklu gialldi ſem hann villde á þá leggia; Sveinn ſkylldi oc ſkipa ſinum mönnum ſtaþinn oc hafa valld yfer; Dý-

MILITIA SVEINIS ASLEIFIDÆ.

Non multo poſt Sveinn militiæ ſe accingit, ſeptem, quarum ſingulæ magnæ, navibus longis inſtructus; Comitatur eum Comitis Haralldi filius Hakon. Tendunt primo in Hæbudas & non magnam ibi reportant prædam; inde occaſum verſus ad Hiberniam vecti arma paſſim circumferunt; Pergunt meridiem verſus Dublinum usque & eo ex inſperato adeo ſuperveniunt, ut adventus eorum non prius innoteſceret quam urbem ingreſſi eſſent, ſpoliis mox onuſti- Cum præfectis, qui ibidem erant, captis ita egerunt, ut urbem in Sveinis poteſtatem dederent & tantam pecuniarum, quantam imponeret, ſolutionem, promitterent; Sveinn etiam ſuis urbis præfecturam demandaret; hæc Dublini incolæ jurejurando polliciti ſunt.

A. D. 1159. Dýflinnar menn ſveria eid at þeſſu; þeir foru til ſkipa um qvelldit, enn um morgininn ſkylldi Sveinn koma i ſtaþinn oc taka gísla af ſtadarmönnum. Nu er frá því at ſegia hvat titt var i ſtadnum um nóttina; rædismenn þeir er i ſtadnum voru höfþu ſtefnu ſín i milli oc kærdu vandrædi ſín þau er þeim voru fallinn, þotti þeim þungt at láta koma ſtad ſinn i valld Orkneyinga oc allrahellzt þeim manni er þeir viſſu meſtann ujafnadarmann i öllum veſtrlöndum; kom þat áſamt med þeim at þeir mundu ſvíkia Svein, ef þeir mætti; þeir tóku þat rád at þeir grofu ſer grafer ſtorar fyrer borgar hliþum oc viþa annarſtaþar milli huſanna þar er þeim Sveini var ætlat at ganga, enn menn leynduz þar i huſunum hiá med vapnum; þeir letu vid yfer grafernar ſva at nidr ſkylldi falla þegar er mannz þunginn kæmi á, ſiþann breiddu þeir hálm á, ſva at ecki mátti tilfiá grafanna oc bidu ſva morgins.

ſunt. Rediere veſpere in naves, ſequente vero mane Sveinn, in urbem reverſus, pecunias acciperet, ſuos in urbe diſponeret & obſides ex urbanis retineret. Nunc quæ in urbe noctu agebantur referenda; optimates qui ibi erant conventum invicem habuere & difficultates, quæ ipſis acciderant, qveſti ſunt, urbem ſuam Orcadenſibus & in primis viro, qvem in totis regionibus occidentalibus iniqviſſimum ſciverunt, ſubjici ægre tulerunt; Conſentiere in id, ut Sveinem, modo poſſent, proderent; Conſilium ceperunt ut ingentes foveas intra portam & paſſim alibi inter domos, ubi Sveini cum ſuis transeundum, foderent, homines autem armati in propinqvis latebant domiciliis; ſuperintexere lignis foveas, qvæ, inſtantium corporum moli ferendæ imparia corruerent; ſtipulas deinceps foveis, ne conſpici poſſent, obduxere & mane ſeqvens ita exſpectarunt.

BRENNA ADAMS BISKUPS.

Þá er Jon biſkup andadiz á Kataneſi ſá er Haralldr Jarl let meida, var tekinn biſkup i ſtad hans ſá er Adam het oc viſſi engi madr ætt hans, því at barnit hafþi fundiz vid kirkiudyr noekurar; hann þotti Kataneſingum helldr hardr i biſkupsdominum oc kendu þat meſt munk þeim er var med hönum. Þat var forn ſiþr

INCENDIUM EPISCOPI ADAMI.

Mortuo in Kataneſia epiſcopo Jona, qvem lædi fecerat Comes Haralldus, electus eſt ſucceſſor epiſcopus Adamus; Conſtitit nemini genus ejus, infans enim ad oſtium templi cujusdam repertus fuerat; hic Katneſenſibus, dum epiſcopatum geſſit, nimium exigere videbatur, cujus culpam in monachum ei

ſiþr at biſkup ſkylldi hafa ſpann ſmiörs undan XX. kúm, ſkylldi þetta hvarr bondi giallda ſa er var á Katanesi, ſá meira er fleira kýr atti, enn hinn þvi minna ſem færri hafþi, oc ſkylldi hverr eptir þvi gialda ſem teldizt til, enn Adam biſkup vilde æxla gialldit oc hafa ſpann undan XV. kúm, oc er þat fekz, beiddiz hann at hafa undan XII. kúm oc er þat var uppi látit, villdi hann hafa undan X. kúm, enn þat þotti öllum, udæmí; Þa foru Katneſingar á fund Jons Jarls, hann var þá á Katanesi, oc kærdu þeir þetta fyrer Jarli, hann letz her mundi ecki tilleggia, qvadz þat þyckia uvandat, qvat tvo koſti illa fyrer höndum, qvat þetta vera úþolanda, enn letz ecki mundu annan uppqveda. Þá var Adam biſkup at hákirkiu i Þorsdal enn Jon Jarl var ſkamt þaþan; Katneſingar höfþu þá þíng á fialli yfer bæ þeim er biſkup var á; Rafn lögmadr var þá med biſkupi oc bat hann vægia helldr mönnum, qvedz ella hræddr um hverſu færi, biſkup bat hann vera kátann, qvat bændr munu ſiálfa ſtödva ſic; þá var ſendt til Jons Jarls oc bedit at hann ſkilldi fætta þá biſkup, enn Jarl villdi hvergi nær koma; þá runnu bændr ofann af fiallinu ákafliga geyſter oc er Rafn lögmadr ſá þetta bad hann biſkup gera nockot rád fyrer ſer; þeir biſkup drucku i lopti einu oc er bændr komu at loptinu geck

ei adhærentem præprimis converterunt. A. D.
More priſco receptum fuerat, ut menſuram Spann butyri ex lacte viginti vaccarum ſinguli in Katanesia coloni, qui plures habebant, plus, qui vero pauciores minus, & qvivis ex æqva proportione, epiſcopo ſolverent; Epiſcopus autem Adamus nominibus impouere voluit & ex qvindecim menſuram Spann exegit, qvæ cum expenderetur, ex duodecem popoſcit; hac etiam conceſſa, ex decem petiit, verum cum omnibus exemplo carere videretur, Katneſenſes comitem Jonam convenerunt eique queſti ſunt, qvi de his nihil in medium ſe conſulturum, non multis circa ea curis opus, duas inſtare conditiones malas, qvarum præſentem non tolerandam, ſe vero alteram tacituram reſpondit. Erat tunc epiſcopus Adamus apud primarium in Thorsdal templum, verum Comes Jonas inde non procul; Katneſenſes in monte ſito ad prædium, in qvo epiſcopus, conventum habuere. Rafn legifer apud epiſcopum moratus, ipſum ut indigenis parceret, alias de exitu ſe ſollicitum aſſereus, rogavit; Epiſcopus, eum ut lætetur, rogat prædivinatqve incolas ſponte pacari; Hinc Comes Jonas per nuncium ſollicitatus ut epiſcopum cum indigenis conciliaret, prorſus abnuit. Coloni poſtea ex monte, vehementes decurrunt, qvod cum videret Rafn legifer, epiſcopum, ut qvodam modo ſibi conſuleret, monuit; bibebant in

A.D. munkrinn ut i dyrnar oc var þegar högvinn um þvert andlitit oe fell daudr inn i loptit, oe er biſkupi var þetta ſagt, þá ſvaradi hann, þat kom ecki fyrr fram enn líkligt var, því at hann lagþi jafnan þungliga til vorra mála; þá bat biſkup Rafn ſegia bændum at hann vill ſættaz vid þá, oe er þat var ſagt bændum, urdu þeir fegner aller þeir er vitrari voru, geck biſkup þá ut oe ætladi til ſætta, enn er þat ſá hiner verri menn þeir er ódazter voru, toku þeir Adam biſkup oc færdu hann i eitt litit hus oe ſlogu ſíþan í elldi, enn huſit brann ſva ſkiott at þeir er biſkupi villdu biarga fengu ecki atgert; læzt þar Adam biſkup oc var lík litt brunnit er fanz, þá var líkinu veittr fæmiligr gröptr oc virduligr umbunadr, enn þeir menn er hellzt höfþu verit viner biſkups, þá gerdu þeir menn á fund Skota kongs; Þá var Alexander Skota kongr ſon Vilhialms kongs hins helga, enn kongrinn vard vid þeſſi tíþende ſva illa, at menn hafa þær hrakningar at minnum er hann gerþi epter brennuna biſkups i manna meidingum oe manndrapum, fiárránum oc brottrekan manna af landinu.

in contignatione quadam, ad quam cum incolæ venirent, monachus, in fores egreſſus, in mediam faciem cæditur & mortuus intro revolvitur; Hoc cum epiſcopo referretur, regeſſit: non prius quam veroſimile erat, evenit, noſtras enim res ſvaſu ſuo ſemper aggravavit; Epiſcopus deinde Rafnem, ut colonis indicaret, ſe cum iis pacari velle, rogavit, quod cum audirent, omnes, qui prudentiores erant, lætati ſunt, unde epiſcopus, eos conventurus, egreſſus eſt, quem cum viderent pejores, furore acti, ipſum comprehenſum, in caſam quandam, cui ignem admovebant, detruſerunt; hæc vero cito adeo combuſta eſt, ut, qui epiſcopo opitulari voluere, re infecta diſcedere cogerentur. Obiit heic epiſcopus Adamus, cujus cadaver, cum inveniretur, parum crematum, decenter & honeſte ſepelierunt; Qui autem præ aliis amici fuerant epiſcopi, legatos miſerunt ad regem Scotorum, tunc temporis Alexandrum, filium regis Vilhelmi ſancti; Is vero relatis graviter adeo iraſcebatur, ut poſterorum memoriæ inhæreant afflictiones quarum, poſt incendium epiſcopi, autor extitit, lædendo occidendoque, ſpoliando res mobiles & indigenas e regione expellendo.

Res geſtæ inter Scotos Norvegosque, tribus Alexandris Scotiæ imperantibus, ſeparatim editæ ſunt duobus libellis vocatis "Anecdotes of Olafe the Black" and Haco's Expedition.

AP-

APPENDIX.

A. D. 1026.

FRA SENDIMÖNNNM KNUTS KONUNGS.

Knútr enn Ríki ſendi menn veſtan af Englandi til Noregs, oc var þeirra ferd búin allvcglig: höfdo þeir bref oc innſigli Engla konungs Knútar. Þeir komo á fund Olafs Haralldsſonar Noregs konungs í Túnsbergi um varit. Enn er konungi var ſagt, at þar voro komnir ſendimenn Knúts konungs ens Ríka, þá vard hann ſtyggr mioc vid, oc ſegir ſva, at Knútr mundi einga menn þángat ſenda med þeim erendom, er hönum edr hans mönnom mundi gagn í vera; oc var þat nockoro daga, er ſendimenn nádo eigi fundi konungs. Enn er þeir fengo lof til at mæla vid hann, þá gengo þeir fyrir konung, oc báro fram bref Knúts konungs; oc ſögdo erindi þau ſem fylgdo, at Knútr konungr kallar ſína eign á Noregi öllom, oc telr at hans forelldrar hafa þat ríki haft fyrir hönom. Enn fyrir þeim ſökom, at Knútr konungr vill frid bióda til allra landa, þá vill hann frid bióda öllom þeim er ſva má vera, oc vill eigi herſkilldi fara til Noregs, ef annars er af koſtr. Enn ef Olafr konungr Haralldsſon vill vera konungr yfir Noregi, þá fari hann á fund Knúts konungs, oc taki landit í len af hönom, oc geriz hans madr, oc gialldi hönom ſkatta af, ſlíka ſem Jarlar

DE NUNTIIS KANUTI REGIS.

Kanutus Potens nuntios miſit de occidente ex Anglia ad Norvegiam, ad iter ſplendido apparatu inſtructos, literasque & ſigillum Anglorum Regis Kanuti portantes. Hi vere ad Olafum Haralldi filium, Norvegiæ Regem, Tunsbergam venere. Regi ubi dictum eſt, illuc acceſſiſſe nuntios Regis Kanuti Potentis, animo admodum æger factus, dixit Kanutum nullos mittere nuntios, utilia ſibi ſuisque negotia portantes; transierunt que dies quidam, quibus nuntii Regem convenire non potuerunt. Veniam autem Regem conveniendi nacti, eum adeuntes, literas Regis Kanuti attulere, additumque iis expoſuere negotium, Kanutum Regem ſuam poſſeſſionem dicere totam Norvegiam, regnum a majoribus ſuis ante ſe poſſeſſum. Aſt pacem omnibus terris offerentem Kanutum Regem, ſi ita fieri poſſet, hic etiam oblatam velle pacem, nec armis infeſtis Norvegiam aggreſſurum, ſi alia daretur conditio rei expediendæ. Si igitur Olafus Rex, Haralldi filius, vellet Norvegiæ Rex eſſe, (fore neceſſum) ut Kanutum Regem conveniens, regnum ab illo in feudum acciperet, ejusque factus vaſallus, tributa ei penderet, qualia antea pependerant Jarli. Poſtea literas attulere (legati), eadem ipſa portantes.

A. D. 1026. gulldo fyrr. Sídan báro þeir bref fram, oc ſögdo þau allt ſliet et ſama. Þá ſvarar Olafr konungr: þat hefir ec ſagt heyrt í fornom fráſögnom, at Gormr Dana konungr þótti vera gilldr þiódkonungr, oc red hann fyrir Danmörk einni; enn þeim Dana konungom er ſídan hafa verit, þycker þat ecki einhlítt. Er nú ſva komit, at Knútr rædr einn fyrir Danmörk oc fyrir Englandi, oc hefir hann þó under ſic brotit mikinn luta af Skotlandi. Nú kallar hann til ættleifdar minnar í hendor mer; kunna ſkylldi hann hóf at umſídir um ágirni ſína. Edr hvert mun hann einn ætla at eta kál allt á Englandi? fyrr mun hann því orka, enn ec færa hönom höfot mitt, edr oc veita hönom ne cina lotning. Nú ſkolot þer ſegia hönom þau mín ord, at ec mun veria oddi oc eggio Noreg, medan mer endaz lífdagar til, enn giallda eingom manni ſkatt af ríki míno. Eptir þenna orſkurd biuggoz á brot ſendimenn Knúts konungs, oc voro eigi erendi fegnir. Sighvatr ſkáld hafdi verit med Knúti konungi, oc gaf Knútr konungr hönom gullhring þann er ſtód hálfa mörk: þá var oc med Knúti konungi Berſi ſkálld Torfoſon, oc gaf Knútr konungr hönom tvo gullhríngа, oc ſtód hverr hálfa mörk, oc þar med ſverd búit. Sva qvad Sighvatr:

Knútr

tes. Tum reſpondens Olafus Rex: „id ego, inqvit, vetuſtis traditum narrationibus dictum audivi, Gormum Danorum Regem viſum late potentem nationis totius Regem eſſe, etſi Daniæ ſoli imperantem; aſt eum ſecutis Danorum Regibus id nimis parvum & tenue videtur. Jam eo res proceſſit, ut Kanutus ſolus & Daniæ imperet & Angliæ, magna præterea Scotiæ parte ſubacta. Nunc regnum, mihi à majoribus hæreditate relictum, is me jubet ſibi tradere; at ſuæ is (aliqvando) temperaturus eſſet cupiditati. Num is cogitat ſolus omnibus ſeptentrionis terris imperare? aut num ſolus cogitat omnem totius Angliæ comedere crambem? hoc prius facere potis erit, qvam ego ei meum attulerim caput, aut ego vel illi vel alii cuicunqve me venerabundus flexerim. Hæc ergo meo nomine ei nuntiate, me armis Norvegiam mihi vindicaturum, qvousqve mihi vivere fuerit datum, nec ulli hominum ex meo regno tributa penſurum.“ Hoc accepto reſponſo, reditui ſe accinxere Kanuti Regis legati, negotii ſui eventu haud læti. In aula Regis Kanuti commoratus fuerat Sighvatus Skalld, cui Kanutus Rex auream dedit armillam, ſelibræ dimidiæ ponderis. Eo tempore in aula Kanuti Regis etiam verſabatur Poëta Berſius Torfii filius, quem Kanutus Rex duabus donavit armillis, ſelibræ dimidiæ ponderis ſingulis, nec non gladio, auro multo cælato. Ita (hac de re) cecinit Sighvatus:

Kanutus

Knútr hefir ockr hinn ítri
Alldádgöfigr bádom
Hendor er hilmi fundom
Hún íkrautliga búnar:
Þer gaf hann mörk edr meira
Margvitr oc hiör bitran
Gulls (rædr gerva öllo
Gud fiálfr) enn mer halfa.

Kanutus noſtras, fortiſſime, ille, A. D.
Vir eximius (Berſi) amborum 1026.
Manus, cum Regem nos convenimus,
Qvam ſplendidiſſimis (donis) ornavit.
Tibi dedit is ſelibram, aut plura,
Sapiens ille, atqve enſem acutum,
Auri (gubernat fortunam omnem
Deus ipſe) at mihi dimidiam.

Sighvatr gerdi at athvarfi um ſendimenn konungs Knúts, og ſpurdi þá margra tídinda. Þeir ſögdo hönom ſlíct er hann ſpurdi af vidrædom þeirra Olafs konungs oc ſendimanna, oc ſva frá erindislokom þeirra. Þeir ſegia, at konungr hefdi þúngliga tekit þeirra málom: oc vitom ver eigi, ſegia þeir, af hveriom hann hefir trauſt til ſlíks, at neita því, at geraz madr Knúts konungs, oc fara á fund hans; oc mundi ſá hans koſtr beſtr: þvíat Knútr konungr er ſva milldr, at alldri gera höfdingiar ſva ſtórt til vid hann, at eigi gefi hann þat allt upp, þegar er þeir fara á fund hans, oc veita hönom lotning. Var þat nú fyrir ſkömmo, at til hans komo tveir konungar nordan af Skotlandi, af Fifi, oc gaf hann þeim upp reidi ſína, oc lönd þau öll, er þeir höfdo ádr átt, oc þar med ſtórar vingiafir. Þá qvad Sighvatr:

Sighvatus junĉta cum nuntiis Kanuti Regis amicitia, multa illos rogavit, qui qvæ rogavit omnia ei narrarunt, tam qvæ Olaſum Regem & nuntios interceſſerant negotia, qvam negotiorum ſibi mandatorum eventa. Dixere, Regem graviſſime tuliſſe mandata loqventes negotia, nec ſe ſcire, cui confidat, talia auſus, ut neget, ſe futurum Kanuti Regis vaſallum, atqve eum ſe aditurum, qvod ei foret conſultiſſimum. Eſſe enim Kanutum Regem æqvi adeo mitisqve ingenii, ut in eum tam gravia nunqvam committant Principes viri, qvin delictorum omnium veniam adeuntibus concedat, atqve ipſum (ſuppliciter) adorantibus. Haud diu eſſe, cum à borea ex Scotia duo Reges cum adierunt, ex Fifa, qvibus conceptam remiſit iram, terrasqve poſſidendas reliqvit, qvas antea tenuerant, additis qvalia amicis dari ſolent, ingentibus donis. Hic ita cecinit Sighvatus:

Hafa allframir iöfrar
Ut ſin höfot Knúti
Færd oc Fifi nordan
Fridkaup var þat midio:

Attulere multum potentes Reges
Suum (qvisqve) caput (Regi) Kanuto
(Venientes) ex Fifa, à borea utqve,
Pacem (re ea) redimentes, media.

A. D. 1026. Seldi Olafr aldri,
Opt vá ſigr hinn Digri,
Haus í heimi Þvíſa
Hann eingom ſva manni.

Commiſit (aſt) Olafus (ille) nunqvam,
Sæpe ſortitus victoriam eſt Craſſus,
Caput in orbe terrarum hocce,
Ipſe nemini cuiqvam hominum.

Sendimenn Knúts konungs fóro aptr leid ſína, oc byriadi Þeim vel um hafit. Fóro Þeir ſídan á fund Knúts konungs, oc ſögdo hönum erindislok ſín, oc ſva Þau ályctarord, er Olafr konungr mælti ſídarſt vid Þá. Knútr konungr ſvarar: eigi getr Olafr konungr rett, ef hann ætlar, at ec muni einn vilia eta kál allt á Englandi; ec mundi hitt vilia helldr, at hann Þat fynni, at mer býr fleira innan rifia enn kál eitt; Þviat hedan ſkulo hönom kölld rád koma undan hverio rifi. Þat ſumar komo af Norcgi til Knúts konungs Áslákr oc Skiálgr, ſynir Erlings af Jadri, oc fengo Þar gódar vidtökor; Þviat Áslákr átti Sigrídi dóttor Sveins Jarls Hákonarſonar; voro Þau brædra börn oc Hákon Jarl Eiríksſon. Feck Knútr konungr Þeim brædrom veitzlor ſtórar Þar med ſer, oc voro Þeir mikils virdir.

Nuntii Kanuti Regi iter ſuum retro proſecuti, atqve per mare ſecundo vento uſi, ad Regem Kanutum ſe poſtea contulere, cui tam negotii ſibi mandati eventum narrarunt, qvam ultima, qvæ Olafus Rex locutus ſuerat, rem decernentia verba. Ad qvæ reſpondens Kanutus Rex: „ſollitur, inqvit, ſua conjectura Olafus Rex, ſi exiſtimet, me crambem omnem Angliæ ſolum comeſurum; id potius velim ipſe ſentiat, mihi intrapræcordia plura verſari, qvam ſolam crambem, ab his enim præcordiis & a ſingulis, intra qvas latent, coſtis, frigida ei manabunt conſilia.“ Ea æſtate ex Norvegia ad Kanutum Regem venere Aſlakus atqve Skialgus, filii Erlingi ex Jadria, qvi ibi comiter ſunt excepti: matrimonio enim ſibi junxerat Aslakus Sigridam, filiam Sveini Jarli, Hakoni filii, qvæ atqve Hakonus Jarlus Eiriki, filius, erant patrueles. Ditis fratribus Kanutus Rex apud ſe magna dedit feuda, atqve ampliſſimis ibi auctі illi ſunt honoribus.

FRA OLAFI KONUNGI OC ÖNUNDI KONUNGI.

1027. Þá er Olafr konungr ſigldi til Danmerkr, hellt hann til Siólandz: enn er hann kom Þar, tók hann at heria: veitti uppgöngor.

DE OLAFO REGE ET ÖNUNDO REGE.

Olafus Rex claſſe in Daniam vectus, ad Sialandiam tetendit; qvo ubi appulit, bello graſſari cæpit, exſcenſione facta. Qva re incolis

gor. Var þá bædi landzfólkit hrætt, oc ſumt drepit; ſumt var handtekit oc bundit, flutt ſva til ſkipa. Enn allt flýdi þat er því kom vid, oc vard eingi vidſtada. Gerdi Olafr konungr þar et meſta her-virki. Enn er Olafr konungr var á Siólandi, þá ſpurdi hann þau tídindi, at Önungr konungr Olafsſon hafdi úti leidángr, oc fór med her mikinn auſtan fyrir Skáni, oc heriadi hann þar. Vard þá bert um ráda-gerd þá, er Olafr konungr höfdo haft í Elfinni, þá er þeir gerdo ſamband ſitt oc vinátto, at þeir ſkylldo bádir veita móſtodo Knúti konungi. Fór Önundr konuugr til þeſs, er hann fann Olaf konung mág ſinn. Enn er þeir hittoz, þá gera þeir þat bert, bædi fyrir ſino lidi oc landzfólkino, at þeir ætla undir ſie at leggia Danmörk, oc beida ſer vidrtöko af landzmönnom. Enn þat var, ſom vída finnaz dæmi til, at þá er landsfólk verdr fyrer hernadi, oc fær eigi ſtyrk til vidrtöko, þá iáta fleſtir öllom þeim álögom, er ſer mega frid med kaupa. Várd þá ſva, at margir menn gengo til handa þeim konungom, oc iátudo þeim lýdni. Lögdo þeir vída landit undir ſie, þar er þeir fóro, enn heriodo at ödrom koſti.

incolis perterritis, quidam eorum occiſi ſunt, capti alii & vincti, atque ita ad naves abstracti. Omnes autem, quibus dabatur ejus rei copia, fuga ſalutem quærebant, adeo ut hic nemo repugnaret; (quocirca) Olafus Rex ſtrage & populationibus ibi quam maxime ſæviebat. In Sialandia autem dum erat Rex Olafus, fama & nuntiis accepit, Önundum Regem, Olafi filium, copiis (per regnum) imperatis, magno cum exercitu Scaniæ littora ad orientem legere, atque ibi bellum movere. In vulgus tunc innotuerunt conſilia, quæ Olafus Rex, Rexque Önundus in fluvio Elf agitaverant, quo tempore fœdus ibi & amicitiam junxere, (pactos nempe fuiſſe) ut ambo Knuto Regi reſiſterent. Önundus Rex provectus eſt, donec ſororis ſuæ maritum Olafum Regem convenit. Ambo autem congreſſio, tam copiis ſuis, quam terrarum incolis notum fecere, ſibi in animo eſſe, Daniam ſubjugare, incolas igitur rogantes, ut ſe in Reges acciperent. Accidit ergo hic, quod alias accidiſſe late monſtrant exempla, ut vi atque bello oppreſſi terrarum incolæ, cum reſiſtendi vires non ſuppetunt, eorum plerique onera omnia & exactiones ſubeant, quibus ſibi pacem poſſint redimere. Hinc factum eſt, ut multi Regibus ſe ſubmittentes, fidem illis & obedientiam obſtringerent. Late igitur, quocunque proceſſere, terram ſibi obnoxiam reddidere, ubicunque id non fieret, bello graſſantes. Hujus belli mentionem

A. D. 1027.

A. D. kosti. 1027. Sighvatr skálld getr þessa hernadar í drápo þeirri, er hann orti um Knút konung enn Ríka:

Knútr var und himnom
Hygg ec ætt at frett
Haraldz í her
Hug vel duga.
Let lyr göto
Lid fudr or Nid
Olafr iöfurr
Arsæll fara.

Þurdo nordan
Namz þat med gram
Til fletz svalir
Sælundz kilir:
Enn med annan
Önundr Dönom
A hendor at há
Her Sænskan ferr.

Læt um land lokit
Lid gramr saman
Mar-bedi m med
Mörg nef-biörgom:
Þar er grád fyrir gnód
Grám hömlom lá
Þorn heims þrymo
Þyrn dröf eyndri.

nem facit Sighvatus Skalld in carmine, quod de Rege Knuto potente cecinit, (his verbis):

Knutus erat cælis sub (omnibus),
Cogito ego progeniem, inclytus,
Haralldi in copiis (& inter arma)
Animi robore esse præstantem.
Curavit (ille), ut piscium semitam
Naves meridiem versus ex Nida
Olafus Rex & Princeps, annonæ
Proventu lato felix, excurrerent.

Prolapsæ sunt (ita) à borea usque,
Id fama innotuit, comite Rege,
Ad latas planities, frigidæ illæ,
Terræ Selundicæ, navium carinæ.
Alio autem hic comitante,
Önundus (Rex & Princeps) Danos
Adversus (bellum & arma ferens)
Exercitu Svecico, (strenue) tendebat.

Curavit circum regionem cingi,
Navibus (quas duxit) Rex collectis,
Maris calcitam (in Sialandia)
Plurimis atque bene armatis.
Ubi vorax sub murmuravit
Regis gubernantis clavo unda,
Disparuit maris, pugnæ & belli
Spinæ mare in Xylosolea.

FRA DREKA KNUTS KONUNGS.

Knútr hinn Ríki hafdi búit her sinn or landi: hafdi hann of lids, oc skip furdoliga stór; hann sialfr hafdi dreka þann, er sva var mikill, at sextugr var at rúma-tali: voro þar á höfot gullbúin. Hákon Jarl hafdi annan dreka: var sá fer-

DE DRACONE KNUTI REGIS.

Knutus Potens, structo quem ex Anglia duxit exercitu, amplissimas quam maxime collectas habuit copias, navesque mirum in modum ingentes. Draco ipsi erat eximiæ adeo magnitudinis, ut transtra haberet sexaginta, cui caput erat pictum cælatumque auro. Alium draconem duxit Hakonus Jarlus,

fertögr at rúma-tali; voro þar oc gyllt höfot á; enn feglin bædi voro ſtöfot öll med blá oc raudo oc græno: öll voro ſkipin ſteind ſyrir ofan ſæ; allr búnadr ſkipanna var hinn glæſiligaſti; mörg önnor ſkip höfdo þeir ſtór, oc búin afburdar vel. Þeſs getr Sighvatr ſkálld í Knútz drápo:

Knútr var und himnom
Herr auſtan ferr,
Frídr fylkis nidr
Frán-eygr Dana,
Skreid veſtan vidr
Var glæſtr ſá er bar
Ut andſkota
Adalráds þadan.
Oc báro í byr
Blá ſegl vid rá
Dyr var döglings för
Drekar landreka.
Enn þeir er komo
Kilir veſtan til
Um leid lido
Limafiardar brim.

Sva er ſagt, at Knútr konungr hellt her þeim enom mikla veſtan af Englandi, oc komo heilo öllo lidi ſíno til Danmerkor, oc lagdi til Limafiardar: var þar fyrir ſamnadr mikill landsmanna.

Jarlus, cujus interſtitia, transtris diſtincta, numero erant quadraginta, & caput etiam inauratum, utriusque autem navis vela coloribus, cæruleo, rubro viridique tota variegata. Omnes præterea naves, quousque ſupra mare eminebant, pictæ erant, & cuncta navium inſtrumenta quam ſplendidiſſime ornata. Multas præterea alias habuere naves ingentes, cultu excellentes. Cujus rei ita meminit Sighvatus Skalld, in carmine, dicto Knuts-drápa: A. D. 1027.

Kanutus erat cælis ſub (omnibus),
Exercitus ejus de oriente tendebat,
Pulcherrimus ille, gentis progenies,
Acutis & claris oculis, Danorum.
Prolapſum eſt ab occidente lignum,
Splendide ornatum, id quod portavit
In mare hoſtem & inimicum
Adalradi (Regis) inde (a terra.)
Atque portarunt, vento ferente,
Cæruleis velis, antennæ annexis,
Splendidum erat Principis iter,
Dracones naves terrarum rectores.
Atqui iſtæ, quæ pervenere,
Carinæ iſtuc ab occidente,
Per æſtuantia (ibi) transibant
Limici Sinus vada (& freta.)

Traditum eſt, Knutum Regem, cum ingenti iſto exercitu de occidente ex Angla vectum, ſalvis copiis ſuis omnibus ad Daniam veniſſe, & ad Sinum Limicum appuliſſe, ubi ingens incolarum collecta erat multitudo.

A. D. 1127.

HÖRDA KNUTR TIL KONUNGS TEKINN.

Ulfr Jarl Sprakaleggsſon hafdi ſettr verit til land-varnar í Danmörk, þá er Knútr konungr fór til Englands: hafdi hann ſellt í hendor Úlfi Jarli ſon ſinn, þann er kalladr var Hörda-Knútr: var þat et fyrra ſumar, ſem adr er ritat. En Jarl ſegir þegar, at Knútr konungr hafdi bodit hönom þat erindi at ſkilnadi þeirra, at hann villdi at Danir tæki til konungs yfir Danavelldi Hörda-Knút ſon Knútz konungs: feck hann fyrir þá ſök hann oſs í hendor; hefir ec, ſegir hann, oc margir adrir her landsmenn oc höfdingiar, kært optliga þat fyrir Knúti konungi, at mönnom þikir þat her í landi vandi mikill, at ſitia her konunglauſt, er enom fyrrom konungom Dana þótti þat fullrædi at hafa konungdóm yfir Danavelldi eino ſaman. Enn þá er hin fyrri æfi var, redo þeſso ríki margir konungar. Enn þó geriz þat nú miklo meira vandrædi enn fyrr hefir verit; því ver höfom her til nád í fridi at ſitia fyrir útlendom höfdingiom; enn nú ſpyriom ver hitt, at Noregs konungr ætli at heria á hendor oſs. Oc er mönnom þó grunr á, at Svía konungr muni oc til þeirrar ferdar rádaz. Enn Knútr konungr er nú á Englandi. Sídan bar Jarl fram bref oc innſigli Knútz konungs, þau er ſönnodo

HORDA-KNUTUS IN REGEM ACCEPTUS.

Ulfus Jarlus, (Thorgilſi) Sprakaleggi filius, relictus fuerat in Dania, regnum iſtud tuiturus, quo tempore Knutus Rex in Angliam abiit, qui Ulfi Jarli fidei filium ſuum commiſerat, Horda-Knutum dictum; id quod præterlapſa æſtate factum erat, ut ſupra eſt ſcriptum. Hic autem mox indicat Jarlus, ſibi in mandatis dediſſe Knutum Regem, à ſe digreſſum, idque juſſiſſe, ut Dani Horda-Knutum, Knuti Regis filium, in imperii Danici Regem acciperent, ſibi eam ob cauſam in manus traditum: „tam ego, inquiens, quam multi alii hujus regni incolarum atque Satraparum, coram Rege Knuto, ſumus ſæpius queſti, incolis regionis hujus rem videri ingentis periculi, Rege ejusque præſentia hic carere, cum priſcis Danorum Regibus ſat honoris atque potentiæ ſit viſum, unius Daniæ imperio præeſſe. Priſci autem ævi temporibus, huic regno multi Reges imperarunt; nunc tamen multo majori, quam olim, periculo ſumus objecti: hactenus enim nobis licuit, per exteros Principes, pace frui; at nunc nobis fert fama, nos bello aggredi Regi Norvegiæ eſſe propoſitum, cujus expeditionis etiam ſocium futurum Svionum Regem, ſuſpicantur multi. Nunc autem Knutus Rex in Anglia commoratur.“ His dictis, literas atque ſigillum Knuti Regis exhibuit Jarlus,

quæ

odo allt þetta er Jarl þar upp. Þetta erendi ſtuddo margir adrir höfdingiar; oc af þeirra fortölom allra ſaman, red mannfólkit þat af, at taka Hörda-Knút til konungs, og var þat gert á því ſama þíngi. Enn í þeſſari rádagerd hafdi verit upphafsmadr Emma drottning; hafdi hon látit gere bref þeſsi, oc látit innſigla; hafdi hon med brödgom nád innſigli konúngs: enn hann ſiálfr var leyndr þeſso öllo. Enn er þeir Hörda-Knútr oc Úlfr Jarl urdo þeſs varir, at Olafr konungr var kominn nordan or Noregi, med her mikinn, þá fóro þeir til Jótlands, þvíat þat er meſt megin Danavelldis: ſkáro þeir þá upp herör, oc ſtefndo ſaman her miklom. Enn er þeir ſpurdo at Svía konungr var oc þar kominn med her ſinn, þá þóttoz þeir eigi ſtyrk til hafa at leggia til bardaga vid þá báda. Þó helldo þeir ſamnadinom á Jotlandi, oc ætludo at veria þat land fyrir konungom. Enn ſkipaherinn drógo þeir allan ſaman í Limafiörd, oc bido ſva Knúts konungs. Enn er þeir ſpurdo at Knútr var veſtan kominn til Limafiardar, þá gerdo þeir ſendimenn til hans, oc til Drottningar Emmo, oc bádo at hon ſkylldi verda vís, hvart konungr var þeim reidr edr eigi? oc láta þá þeſs verda vara. Drottning ræddi þetta mál vid konung, oc ſegir at Hörda-Knútr ſon þeirra villdi bæta

quæ locutus fuerat vera eſſe, ſigna atque teſſeras. Hujus negotii ſvaſores adjutoresque multi etiam alii Satraparum erant; quorum auctoritate omnium motus populus deliberatum habuit atque ſtatutum, ut Horda-Knutus in regnum acciperetur; id quod comitiis iisdem factum proceſſit. Hujus autem conſilii princeps & caput Emma fuerat Regina: illa has litteras ſcribi & ſignari curaverat; illa ſigilli Regis dolis compos facta fuerat, cui ipſi hæc omnia erant occultata. Cæterum Horda-Knutus atque Ulfus Jarlus, certiores facti, à borea ex Norvegia ingenti cum exercitu veniſſe Olafum Regem, ad Jotlandiam profecti, quæ regio præcipuum erat imperii Danici robur, ſigno belli notata atque miſſa ſagitta, copias ingentes contraxere; aſt ubi fama accepere, Svionum quoque Regem illuc (ad Daniam) ſuo cum exercitu acceſſiſſe, ad manum cum utroque conferendam ſibi vires non eſſe rati, copias tamen in unum collectas habuere in Jotlandia, regionem iſtam contra Reges defenſuri; totaque navium claſſe in ſinum Limicum contracta, adventum Knuti Regis ibi exſpectabant. Quem ab occidente ad Sinum Limicum perveniſſe ubi cognovere, miſſis tam ad eum quam ad Reginam Emmam nuntiis, hanc rogaveruut, vellet explorare, an Rex ſibi iratus eſſet, necne? remque exploratam ſibi indicare. Re hacce cum Rege communicata, dixit Regina, A. D. 1127.

Horda-

A. D. 1127. öllo því, sem konungr vildi, ef hann hefdi þat gert, er konungi þætti ímóti skapi. Hann svarar, at Hörda-Knútr hafdi ecki sínom rádom framfarit: hefir þat sva tekiz, qvad hann, sem van var at, er hann var barn oc óviti, er hann vildi konungr heita, oc vanda nockorn bar til handa hönom, at land þetta allt mundi herskilldi farit, oc leggiaz undir útlenda höfdingia, ef eigi qvæmi varr styrkr til. Nú ef hann vill nockora sætt vid mic gera, þá fari hann á fund minn, oc leggi nidr hegóma nafn þat, er hann hefir sic konung látit kalla. Sendi sídan drottning þessi sömo ord til Hörda-Knútz, oc þat med, at hon bad, at hann skylldi þessa ferd eigi undir höfot leggiaz; sagdi sem var, at hann mundi eigi styrk til þess fá, at standa á móti fedor sínom. Enn er þessi ordsending kom til Hörda-Knútz, þá leitadi hann ráds vid Jarl, oc vid adra höfdingia, þá er med hönom voro. Enn þat fannz brátt, þegar er landzfólkit spurdi, at Knútr hinn Gamli var kominn, þá dreif til hans allr múgr landsins, oc þótti þar traust sitt allt. Sá Úlfr Jarl, oc adrir felagar hans, at tveir varo kostir fyris höndom, annathvart at fara á fund konungs, oc leggia allt á hans vald; edr stefna af landi brott elligar. Enn allir fýsto Hörda-Knút et fara á fund fodor sins,

Horda-Knutum, filium suum, præstita satisfactione, modo quo ipse vellet juberetque Rex, omnia velle resarcire, si qva commissset, quæ Regi displicereut. Ad quæ respondit Rex, suo consilio hæc non fieisse Horda-Knutum: „processit hic res, inquiens, modo, qvo exspectari potuit, homini infanti, nec ullam rem sapienti, qvi titulo Regis insigniri voluit, ut simul ac res ejus periculo fuissent objectæ, tota hæcce regio armis & populationibus hostium exposita, exterorum Principum imperio subjiceretur, nisi nostrum auxilium & nostræ succurrerent vires. Quodsi qvam igitur mecum inire vult reconciliationem, me convenieus, vanum qvo se Regem vocari jussit, deponat nomen.“ Nuntium, hæc eadem ferentem, postea ad Horda-Knutum misit Regina, addito mandato, ut iter hocce non negligeret, monens qvod verum erat, non adfuturas ei vires, qvibus patri suo resistere posset. Ad Horda-Knutum hoc delato nuntio. Jarlum atqve alios Præfectos, qvi præsentes aderant, re communicata consuluit. Res vero brevi ita cecidit, ut qvam primum certiores fuere redditi incolæ, Knutum seniorem advenisse, tota populi ad eum confluoret multitudo, totum sibi ibi esse situm auxilium rata. Vidit (ergo) Ulfus Jarlus aliiqve ejus socii, duas adesse conditiones, vel ut Regem convenientes omnia ejus arbitrio permitterent & potestati, vel patriam exilio mutarent. Horda-Knuto autem svasere omnes, ut ad patrem

ſíns. Red hann þat oc af. Enn er þeir hittoz, þá fell hann til fóta fedor ſínom, oc lagdi innſiglit í kne hanom, þat er konungs nafn fylgdi. Knútr konungr tók í hönd Hörda-Knúti, oc ſetti hann í ſæti ſva hátt ſem fyrr hafdi hann ſetit. Úlfr Jarl ſendi Svein ſon ſinn á fund Knúts konungs. Sveinn var ſyſtorſon Knúts konungs; hann leitadi grida fedor ſínom, oc ſættar af konungi, oc baud at ſetiaz í giſling af hendi Jarls. Þeir Sveinn oc Hörda-Knútr voro iafnalldrar. Knútr konungr bad þau ord ſegia Jarli, at hann ſafnadi her oc ſkipom, oc færi ſva til fundar vid konung, enn þeir ræddi ſidan um ſættir ſínar. Jarl gerdi ſva.

*patrem ſe conferret; id quod, re delibera-*A. D.
ta, is fecit. Cæterum ubi convenere, ad 1127.
pedes patris prolapſus (Horda-Knutus) genubus ejus impoſuit ſigillum, Regis titulo quod erat annexum. Knutus Rex, Horda-Knuti arrepta manu, in ſede (Regia) eum collocavit, eodem in gradu, quem antea occupaverat. Ulfus Jarlus Sveinum filium ſuum miſit ad Knutum Regem qui Sveinus erat Knuti Regis ex ſorore nepos. Ille patri pacem à Rege & reconciliationem ut impetraret, ſemet pro Jarlo obſidem obtulit. Sveinus atque Horda-Knutus ejuſdem erant ætatis. Knutus Rex ea mandata juſſit Jarlo referri, ut coactis copiis atque navibus, ad Regem ſe conferret, quo facto, de reconciliatione ſe acturos. Mandato obtemperavit Jarlus.

AF HRIGGIARSTYKKI

Eſter fall Haralds konongs fyſtiz Haraldr Gudinaſon ſudr a England med her ſinn, fyrer því at Jarl af Normandi var kominn ſunnan um ſæ med her mikinn, oc lagdi under ſik allt land þar ſem hann fór. Sá Jarl var nefndr Wilhialmr ſon Rodberts Lángaſpiots. Rodbert var broder Emmo modor Jatvardar konongs oc taldiz Wilhialmr ſömiligri til at taka arf Játvards konongs enn Haraldr, ſa er ſik hafdi ſvikit af rikino. Enn þannoc barſc at um ſvardagan, at þa er

EX HRIGGIARSTYKKI.

Poſt victoriam cæde Haraldi Regis partam, Haraldus Godini filius ad partes Angliæ meridionales caſtra movet adverſus Normanniæ Jarlum, qui per mare magno cum exercitu illuc venerat obviaquæque ſubigens. Nomen Jarlo erat Wilhelmus filius Rodberti Longæſpathæ qui frater erat Emmæ, matris Edvardi Regis, unde Wilhelmus ſe Haraldo propiorem eſſe duxit ad capiendam, poſt Edvardum hæreditatem, quam ille dolo adeptus erat. Ita vero res accidit, ut Edvardus, dum Angliæ imperaret, &

ſine

A. D. Jatvardr Gudinaſon var konongr i Englandi oc var madr barnlaus þá ſendi hann Rodbiart Erkibiſkop af Kantarabyrge til Vilhialms frænda ſins i Normandi oc villdi han gera konong efter ſik, oc i annat ſinn ſendi hann ins ſama eyrendes til Vilhialms Harald Jarl ſon Godina oc Gydo Þorgils dottor, oc var Haraldr med Vilhialme um hrid oc mælto menn at hann legdi hug á cono Vilhialms oc veri þeirra áſt mikil oc grunar nu Jarlin af umrædom manna. Toko þat rád at Haraldr feſti ſer dottor hans oc færdi ſik ſva undan því ámæli er Vilhialmr Jarl hafdi han fyrer. oc á þat ofan ſvardi Haraldr Jarl Vilhiálmi eida at ſkrini Odmarus at hann ſkyldi alldregi vera í moti honom. Efter þat for Haraldr Jarl aftr til Jatvardar konongs oc var med honom oc tók konongdom efter han oc því þotti Vilhialme hann ganga á eidana þars Jatvadr konongr hafdi gefit honom konongdomen efter ſina daga. oc nú er þar til taka er Vilhialmr er cominn ſunnan a England — hann let binda vid merki ſitt ſkrin Odmarus's þat ſama er Haraldr Jarl hafdi ſvarit at ok er Haraldr ſá her Vilhialms ſagdi hann hvat er bundit vid merkit Vilhialms, oc er honom var ſagt þat, ſvaradi konongr at egi mætti þa undan komaz. Þar fell Haraldr Godina ſon &c.

ſine prole viveret, Rodbertum, Archiepiſcopum Cantuarienſem ad Wilhelmum cognatum ſuum in Normanniam mitteret, cupiens ut ſe mortuo in Regno ſuccederet. Secundo propter idem negotium Rex ad Wilhelmum miſit Haraldum Jarlum filium Godinæ & Gydæ Thorgilſis filiæ. Qvi cum aliqvo tempore apud Wilhelmum egerat, tulit fama eum conjugem Wilhelmi arcto nimis amore proſeqvi. Qvam ob rem id conſilii capitur, ut Haraldus filiam Jarli ſibi deſponderet, & ſic crimen a Wilhelmo objectum amoliretur. Cæterum Haraldus jurejurando ſuper Scrinio Odmari Wilhelmo pollicitus eſt, ſe nunqvam fore ejus inimicum. Qvo facto Haraldus ad Edvardum Regem reverſus, apud eum vixit, eoqve mortuo ſucceſſit. Qvo Wilhelmus juramentum violari ratus præſertim cum dono Edvardi regnum accepiſſet. Ad Wilhelmum in Angliæ auſtrales partes delatum narrationis tela redit. — Illo ſigno alligari fecit ſcrinium Odmari, ſuper qvo Haraldus juramentum præſtiterat — Haraldus vero hoſte viſo qvid rei eſſet ſigno affixum percontatus, ut illius certior fit, ominatus eſt nullam fore elabendi opportunitatem. Ibi Haraldus Godini filius cecidit.

AF EX

AF

KONGS-SKUGG-SIO.

I vatni þvi ſama, er ver nefndum fyrr, er Logherne heitir, þar liggur ey ein litil, er kaullot er Misdredan (*). Þar var einn heilagur madur, ſá er Diermicius het, oc hafdi hann ſer þar kyrkio, þá er hann ſat at. Enn i þá kyrkio, edr kyrkiogard, er hann vardveitti, þá mátti ecki kvennkvikindi þar íkoma; ok kunno þau öll vit þvi at ſiá; hvert-tveggia fuglar ok adrar ſkepnur, þau er mannvitslaus varo, þá kunno þetta var-azt ſua ſem menn, ok freiſtar ecki kvik-indi þar inn at gánga i kyrkiuna eda þann kyrkiugard, þat kvennkent er; ok aungo hlídir þo at freyſti.

Þar var ok enn i þvi landi hei-lagur madur einn ſá er Kævinus het, á bæ þeim er Glumelaga (**) heitir, ok var hann i þann tíma náliga ſem Einſe-tumadur, ok giördizt þeſsi atburdur i hanns tíma, er nu vilium ver fraſegia. Þat bar ſua til, at hann hafdi einn un-gann mann hiá ſer, frænda ſinn, þann ſem þionadi hanom, ok unni hann þeim ſveini mikit. Sveinn þeſsi tók at ſyki-azt fyrir hönum, oc vard ſótt hans ſva hörd, mikil, ok þung, at hann vard ban-vænn Enn þat var i þann tíma um vorit i Martio mánadi, er ſóttir manna verda

EX

SPECULO REGALI.

A. D.

In ſtagno, cujus (mentionem antea injeci-mus, Logherne dicto, inſularum eſt una Misdredan vocata, ubi ſanctorum quidam Diermicius templum, ubi permaneret, ha-buit: Idem vero templum, & quod ei ad-jectum eſt cœmeterium, nemini creaturæ fœmineæ fas erat ingredi, a quo & ſibi cavere animalia, aves & id genus reliqvæ, humanæ rationis expertia poterant, nec profecto eſt, qvæ audeat ingredi, vel poſſit, etſi tentet, templum hoc aut cœmeterium ſe-qvioris ſexus creatura.

Fuit adhæc in hoc regno unus e ſan-ctorum globo nomine Kævinus, villam Glu-melhagam inhabitans, fuitqve propemodum Eremita, cum, qvod mox narrabimus, eve-nit. Habuit forte apud ſe juvenem qven-dam ſibi conſanguineum, qvi ipſi, cætera chariſſimus, famularetur. Aſi juvenis iſte tantum morbum contrexit, ut lethalis tan-dem videretur, eo qvidem anni tempore, ni-mirum menſe Martio, cum morbi qvam ma-

xime

(*) *Membr. Un. & al. Inisdedran, Inisclod (v. Inbiskled-) ran, Inbiskladran, Inbisolodran, Inbisdradran, Inbosdoran, Inbolsdo, Insbodo, Miſolodrara, Nichisdodran ex variis librariorum conjecturis.*

(**) *Giraldo l. c. Clindelachan cf. p. 725. 729.*

A. D. verda ſem hættaztar. Enn þá geordiſt ſua til, at ſveinninn beiddizt af Kævino frænda ſínum, at hann ſkylldi gefa hannom epli, ok ſagdi, at ſótt ſín mundi þá lettari, ef hann fengi hanom þat hann beiddizt; enn til þeſs var þa ecki líkligt i þann tíma, at þá mundi epli fázt; þviat þá hit fyrrſta tók brum at þrútna um vorit á aullum aldinvidi til laufs. Enn fyrir þvi hinn helgi Kævinus harmadi ſiukleika frænda ſíns miök, ok þat annat, at hann mátti eigi þat hanum fá, er hann beiddizt; þá fell hann til bænar, ok bad þeſs Gud, at hann ſendi þeim noekora þá luti, er frændi hanns tæki huggun af þvi, ſem hann gyrntizt. Enn at lokinni bæn, þá geck hann ut ok fázt um; enn ſkamt frá húſi hanns ſtod píll einn mikill at vexti; enn hann leit uppi kviſtu píllſins, ſua ſem væntandi miſkunar þadan, edur noekurrar huggunar; þvi nærſt ſá hann at vaxin voru epli á píli þeim, ſua ſem vera mundi á apaldri i tíma ſinn rettan, ok tók Kævinus þar af þriu epli oc færdi ſveininum. Sem ſveinninn hafdi bergt af þeim eplum, þá tók ſótt hanns at lettazt, ok vard hann heill. Enn píll ſá hefer jafnan haldit ſídan þeirri giöf, er Gud gaf hanom þá, þviat hann ber á hverio ári epli ſem apalldur, ok heita þau um allt Irland ſídan, met þeim hætti, at menn eta þar af, éf þeir verda ſiukir;

xime periculoſi ſunt: Juvenis porro iſte Kævinum cognatum ſuum rogavit, ut daret ſibi pomum, quo gravitatem morbi levaret: eo autem tempore poma non facile acquiri poterant, nam vere tam novo frondeſcere arbores primum coeperant. Sed cum ſanctus ille Kævinus morbum conſanguinei ſui doleret, &, quod juvenis petiit, acquirere non poſſet, ad precandum ſe proſtravit, Deumque petiit, ut aliquid, quod cognato ſuo ſolamen adferret, daret: poſt precationem exiit domo, & circumſpiciens vidit arborem magnam, quæ Salix dicitur: cujus ramuſculos, ſolatium velut exſpectaturus, cum inſpiceret, poma, eorum ad inſtar, quæ juſto tempore maturuerunt, eidem arbori enata obſervavit, quorum tria decerpſit, juvenique attulit. Ubi vero juvenis partem pomorum comediſſet, morbo ſenſim levari ſeſe ſenſit, priſtinæ deinceps ſanitati reſtitutus. Arbor vero hæc iſthoc Dei dono etiamnum gaudet, nam quovis anno mali inſtar poma fert, eaque vocantur ex illo tempore ſancti Kævini poma, perque totam Hiberniam circumferuntur, ut qui morbo quodam laborant, comedant ea: notum-

ſiukir; ok þikiazt allir menn fródliga vita, at þau ero gód vit aullom ſiukleika manna, enn ecki ero þau gyrnelig til áts fyrir ſætleika ſakir, ef menn hefdi þau eigi meir fyrir lækninga ſakir. Margir lutir hafa þeir þar ordit, er helgir menn hafa ſkiótliga giört met ſínom krapti; enn ver haufom um þá eina luti rædda, er met þeim heilagleik váro giörſir, at þar ſtanda enn i dag, ſem firſta dag er þeir urdo. Enn þeir adrir lutir, er menn hafa víſt fyrir ſatt, ok fyrir ſanna luti ero hafdir, þá meigom ver þá ok vel ſína.

Þar er ok i þvi landi ſtadur ſá einn, er Themar er kalladur, ok var ſá ſtadur ſua fordum, ſem hann væri haufotſæti ok kongs-borg, enn hann er nu þó audur, fyrir þvi at menn þora ecki at byggia hann: Enn ſá atburdur giordizt til þeſs at ſtadurinn vard audur, at allt folkit, þat er í var landinu, trudi þvi, at ſa kongur, er þar ſæti, at þeim ſtad, ſkylldi jafnan dæma retta dóma ok aungvann annann. Enn þo at þeir væro heidnir annarzkoſtar, ok hefdo eigi retta tru til Gudz, þá höfdo þeir þó þenna átrunat ſua ſtadfaſtann, at þeir hugdo þat hvervetna rettdæmi vera, er ſá kongur dæmdi, ok alldrei hugdo þeir at rángur dómur mundi dæmazt á þvi kongs-ſæti. Enn þar ſem hæd þótti borgarinnar vera, þá átti kongurinn þar

O o kaſta-

notumque variorum relationibus, quod admodum ſalubria ſint pharmaca contra omnes hominum morbos: Interim dulcis eadem non commendat ſapor, ſed vis inedendi, ut imprimis appetantur. Multa profecto ſunt, quæ ſancti viri ſua virtute cito effecerunt, verum ea tantum nunc attulimus, quæ ad hodiernum tempus talia exiſtunt, qualia ab initio facta fuerunt: reliqua, quæ & certa & comperta vulgo habentur etiam enarrare poſſumus. A. L.

In hoc regno etiam locus eſt Themar dictus, olim primaria urbs, regiaque ſedes jam vero ob metum hominum deſertus; eam vero ob tauſam non incolitur, quod ſequens caſus accideret: omnes regni incolæ credebant regem, qui in illa urbe ſedem haberet, nunquam non juſte judicaturum. Quamvis autem incolæ Chriſtiana religione non fuerint imbuti, tamen ſumma cum perſuaſione credebant lites a rege, dicta in civitate reſidente, ſecundum juſtitiæ regulas dirimi, & in ſede illa regia, quæ a juſtitia abhorrerent, exerceri non poſſe judicia. In editiore quopiam civitatis loco ſplendidum & tantum

A. D. kaſtala fagrann ok vel georfann, í þeim kaſtala átti hann fagra haull ok mikla, ok i þeirri haull var hann vanur at ſitiá yfir dómum manna. Enn ſua giördízt til, at þau mál komo fyrir kóng, ok i hanns dóm, er annan veg áttu vinir hanns ok kunnir menn lut at, ok villdi hann þeirra máli fylgia ok fulltíngia um alla luti; enn annann veg áttu at málinu lut þeir menn er hanom var illa vit, ok hann var þeirra mikill úvin: ok geordizt þá ſua til, at kongurinn halladi dóminum eptir vilia ſínom, enn eigi eptir rettindum. Enn fyrir þvi, at þadan kom rángdæmi, er aull alþída hugdi at rættdæmi mundi koma, þá ſneri um ſæti þvi, fyrir ſakir átrunadar folkſins, ok ſneriſt þá haullin um, ok kaſtalinn, met aullom ſinom grundvelli, ok ſva jördin, þviat þat ſnerizt upp, er adur viſsi nidur, ok hefir ſua verit ſidan. Enn fyrir þvi at ſua mikill undarligleikur vard, þá þora menn eigi ſídan þann ſtad at byggia, ok eingi kongur þorir ſídan ſitt ſæti þar at ſetia, ok er þar þó hinn fegurzti ſtadur, er á þeirri jördu er, ok menn vita. Þat er ok mælt, ef menn villdo þann ſtad byggia, at ſá dagur mundi ecki yfirkoma, at ecki mundi meiga ſiá nítt undur.

tantum non Dædaleum caſtellum Rex, & intra caſtelli ſepta palatium ſtructura & nitore ſuperbum habuit, ubi ſolebat litibus incolarum componendis præeſſe; ſed, ubi aliqvando, lites ad eum deferrentur dijudicandæ, ex una parte amicorum & notorum, cauſis Rex maxime favit, ex altera vero inimicorum, & in qvos hoſtili erat animo & Rex ſuæ propenſioni, non autem juſtitiæ factturus ſatis, injuſtam ſententiam ferret, & ubi, contra omnium exſpectationem, iniqvitas ſacrum themidos ædem videretur occupaſſe; mox, ob religioſam populi fidem, tribunal, palatium, caſtellum, ejusqve fundamenta & locus ipſe ſubvertebantur, cujus veſtigia hodieqve apparent. Tanto prodigio perterriti ibidem habitare aut ſedes figere nec ſubſeqventes Reges, nec incolæ, locus qvamvis omnium amoeniſſimus ſit, audent; narratur qvoqve, qvod ſi qvis eundem locum incolere præſumat, qvotidie nova prodigia proveniant.

SUC-

SUCCESSIO REGUM NORVEGIÆ AD SVERRERI TEMPORA.

Haraldus Pulchricomus, filius Halfdani nigri naſcitur 853. expeditionem facit in mare occidentale 888. alteram in mare occidentale 932. Expeditionem in Orcades & Scotlandiam 895, dedit Thorgilſo & Frodio naves ut piraticam exercerent in Scotlandiam, Bretlandiam & Hiberniam; Hic Thorgilſius poſtea fuit Rex Dublini.

Filios multos habuit; Qvorum nomina; Olavus, Biörnus, Sigtriggus, Frodius, Thorgilſius, Dagus, Hringus, Ragnarus, Hrærekus, Guttormus, Gudraudus, Halfdanus niger, Halfdanus albus, Sigraudus, omnesqve poſt eum Reges.

Haraldo regnante *Rollo* (Gaungu-Hrolfr) filius Rognvaldi Moriarum Comitis ex Norvegia exul. 895. In Hæbudes expeditionem facit 896, in Angliam trajecit, Normanniam, (Nevſtriam) aggreditur, & vi cepit.

Erikus Blodöxe filius Haraldi, ejusqve Succeſſor naſcitur 898, ex patria profugus, in Orcades, Scotiam & Angliam trajecit, ibiqve aliqvamdiu populatus Northumbriæ ab Adalſteino præficitur unde poſt Adalſteini mortem expulſus, prælio in Anglia cecidit. Ejus & Gunnhildæ filii fuere: Gamlius, Guttormus, Haraldus, Ragnfredus, Erlingus, Gudrödus, Sigurdus Slefa, hi etiam poſtea in Hibernia & Scotlandia bella geſſerunt.

Hacon Bonus filius Harald i Pulchri comi, poſtea dictus Adalſteini alumnus naſcitur 923, mittitur in Angliam ad Regem Adalſteinum 931, patre mortuo in Norvegiam revertitur.

Triggve Olafi, filii Haraldi, in Vikia regnavit, eo tempore, qvo Sigurdus comes Throndheimi præfuit.

Haraldus Gráfeldus Erici filius naſcitur 934, una cum fratribus in Anglia educatus eſt, poſt cædem patris inde ejecti, in Orcades, dein in Daniam, ſe receperunt. NB. Scotiam vaſtavit teſte Kormaki Saga.

Hacon Hladenſis (comes) filius Sigurdi Comitis Trondheimi, naſcitur 938 tributa ex Hæbudibus per Thorgilſum Orrabein, & Olafum album exegit; vide Flömanna Saga.

Olafus Triggvi filius naſcitur 969 regno Norvegiæ nondum potitus, Hiberniam & Angliam, Northumbriam, Scotiam & Hæbudes, armis infeſtavit.

Ericus Haconi filius naſcitur 969. à Canuto Magno Rege Daniæ, expeditionis Anglicanæ comes adſciſcitur, & poſt res bello in Anglia præclare geſtas obiit

obiit Londini, vide Knytlinga Saga, Eigla, Olafs Tryggveſens Saga.

Hacon Comes, *Erici* filius, naſcitur 998, in Angliam profectus, naufragio ibi vitam finivit.

Olafus Sanctus (filius Haraldi Grænſki) naſcitur 993, multa illi cum comitibus Orcadenſibus negotia fuere, bellum geſſit in Hringmaraheydi (teſqvis) in terra Ulfkeli, cum Rege Adalrado Londinum expugnavit 1008.

Cum filiis Regis Adalrádi tunc mortui, Hungofurdo loco ad Angliam appulit, civitatemqve ibi expugnavit, dein Northumbria prælio congreſſus eſt cum civibus & mercatoribus. Eo in Norvegia regnante Einarus Comes interfecit Eivind Urarhorn venientem ex Hibernia.

Magnus Bonus, filius Olafi Sancti, natus 1024, in Angliam legatos miſit regnum poſcens: ſub ejus imperio Kalfus Arnæ filius piraticam exercuit in Hibernia, Scotia & Hæbudibus.

Haraldus Severus (frater Olafi ſancti, qvia Aſta mater Olavi iterum nupta eſt Sigurdo Syr Regi Ringiarikæ, cujus filius Haraldus) natus 1016. In Angliam ſvaſu Toſti Comitis cum exercitu Norvegico trajecit, cum civibus Scardaborgi prælium iniit, civitatemqve vicit, poſtea promontorium Hellornes appulit, ibiqve alterum bellum geſſit, in fl. Abo (Humber). prælium geſſit cum Maurakára & Valthiofo comitibus eosqve vicit; Poſtremo apud civitatem Eboracum, apud pontem Stanfordenſem (Battlebridge) bellum geſſit cum Haraldo Godvini filio, ibiqve ecidit cum Toſta comiti, & Eyſteino Orrio comiti Hæbud. 1066. Tempore illius Guttormus filius Ketilli cognomine Kálfr bellum geſſit cum Rege Hiberniæ Margado, eumqve vicit.

Olafus Tranqvillus, filius Haraldi ſeveri, natus circa annum 1150, pacem ab Haraldo Godvini filio nactus, Angliam reliqvit, hyemem transigit in Orcadibus, & ſeqventi vere cum Schulio Toſti filio & Ketillo Krok, funus patris in Norvegiam traducit. NB. Fratrem habuit Olafus nomine Magnum, qvi aliqvamdiu cum ipſo regnavit. Hic Magnus habuit filium nomine Haconem (Thoreri alumnum) qvi cum Magno Nudipede duos annos regnavit.

Magnus Nudipes filius Olafi Tranqvilli, natus 1073, duas vel tres expeditiones in Hiberniam, Scotlandiam, & Hæbudes, circa annos 1098 & 1102, ſuſcepit; Tandem inſidiis Regis Mirhiartaki interceptus in prælio occubuit, unacum Erlingo Orcadenſi, Eivindo Olbogio, Ulfo Hranni filio, die 24 Auguſti 1103.

Tunc fiunt in Norvegia tres Reges, filii nempe M. Nudipedis.

Eiſteinus naſcitur 1089.

Olafus

Olafus, 1099.

Sigurdus Hierofolymipeta, 1090; Orcadibus â patre Regis nomine præfectus, poſt cædem patris in Norvegiam trajecit.

Haraldus Gilli, filius M. Nudipedis in Norvegiam venit ex Hibernia 1126. Cum eo aliqvod temporis ſpatium regnavit *Magnus cæcus*, filius Sigurdi Hierofolymipetæ.

Sigurdus Slembediákn (filius Thoræ, ſororis matris Olafi, filii Magni Nudipedis) in Orcadibus & Scotia diu moratus, circa hoc tempus in Norvegiam venit. Rex in Nordhordia & Sognia agnoſcitur poſt necem Haraldi Gilli. Tunc iterum tres fratres Norvegiæ præfuere Regis titulo.

Sigurdus Bronchus, filius Haraldi Gilli naſcitur 1132.

Ingi, etiam Haraldi filius, natus 1135.

Eiſteinn Gilli, Haraldi fil. ex Scotia in Norvegiam venit, & tertiam regni adipiſcitur partem, 1142. NB. Magnus, Haraldi qvartus filius, etiam cum his tribus aliqvamdiu regnavit. Hic Eiſteinus Gilli, in Hibernia natus & educatus, in Scotiam & Angliam expeditionem ſuſcepit piraticam, in locis Aperdoniæ, Hartepol, Vithby, Scarborough, Langton Angliæ loca depopulatur 1153.

Hecon Humeroſus filius Sig. Bronchi, naſcitur 1147, poſt hos tres v. qvatuor Reges ſolus regnat.

Magnus Erlingi Schakki naſcitur 1156, ejus pater Erlingus Skakki, a Valdemaro primo Daniæ Rege comitis nomine donatur 1171, ejus tempore *Sigurdus*, *Sig. Bronchi* fil. in Upplandis Rex eligitur 1162.

Eiſteinn Archiepiſcopus, in Anglia moratus eſt, bello inter Magnum Erlingi & Sverrerum flagrante.

Olafus Eiſteini Regis ex filia nepos Rex eligitur 1166.

Eiſteinn (Eiſteini fil.) cognomine Birkebein, (Betullipes) in Norvegiam venit 1173, & Rex in Vikia eligitur 1176.

Haraldus Sig. Bronchi ex Chriſtina Erlingi uxore filius, Magniqve Regis frater uterinus, ab Erlingo interficitur 1172.

Sverrerus naſcitur 1151, (Sig. Bronchi fil.) in Orcadibus perduelles vulgo Gullbeyna (auripedes) prælio vicit, deinde adverſus comitem Orcadenſem perduellionis poſtulatum infeſtis armis proficiſcitur: In Norvegiam ex inſulis Færöenſibus venit Sverrerus, Norvegiæ deinceps Rex 1176. Birkibeyni illum ſibi Regem præficiunt 1177.

Stemma Sitrici Regis Northumbriæ A. 926.

	ob. circa.		ob. circa.
Godred r. Norb. & Dub.	948	*Anlaph r. Hibern.* - -	981
Haraldus.		*Sigtryg r. Dublini* -	1029
Godred f. Haraldi. -	989	*Anlaph r. Dubl.* -	1035
Reginald. - - -	989	*Sitrici r. Dubl.* - -	1042
Harald niger de Irl. -	1066	*Anlaph. r. Dubl.* -	1042
Godred crovan r. Man. & Dub.	1072	*Godred r. Man.* - -	1066
		Fingal r. Man. -	1066

Stemmata regum *Manniæ* & dominorum *Insularum.*

Stemma Norvegicum.

	ob. circa.
Lagman f. Godred. -	1096
Olave Kliaing f. Godr.	1142
Godr. r. Man. & Dubl.	1187
Reginald f. Godr. .	1228
Olave f. G. incarcer -	1237
Godred Don. f. Ola. -	1230
Harald frater ejus. - -	1249
Reginald frat. ejus. -	1249
Magnus frat. ejus. - -	1265
Godred f. Magni.	
victus a Johanne de Vescy duce exercituum Alex. regis Scotiæ. - - -	1265

Stemma regum Insularum.

Gil-adomnan.	
Gil-Bbride.	
Somerled - -	1164
Dongâl r. inf. . .	1156
Dongal r. Hebud. - -	1229
Dunchad r. Hebud. - -	1229
Ospac Haco r. Hebud.	1230
Somerled r. in Insulis. -	1229
Johannes five Oenus. -	1263
Dugâl r. in Insulis. -	1263
Somerled occisus. - -	1230

Episcopi Hœbudum sive Sodorenses. Ex Annal. Island.

Nemar circa - -	1180
Kolius. - - -	1210
Simon. - - -	1249
Marcus. - - -	1275

Stemma Scoticum.

	ob. circa.
1. *Frisgyn de Moravia florvit A.* 1148.	
2. *William.*	
3. *John Sherif of Perthsh.* -	1225
4. *Malcolmus.*	
5. *William.*	
6. *Wil. Baro de Tul-y-bberdin*	
7. *Andreas.* - - -	1332
8. *William.*	
9. *John.*	
10. *Walter.* - -	1390
11. *David.* - -	1446
12. *William.*	
13. *William.* . -	1509
14. *William.*	
15. *William.* - -	1562
16. *William.* - -	1583
17. *Johan. Comes de Tul-y-bberdin.*	
18. *William.*	
19. *John Atholiæ. comes.*	1642
20. *Joh. Atholiæ. marchio.*	1703
21. *Joh. Atholiæ. dux. Jacobus d. Ath. & 1. Dom. Man.*	1760
22. *Georgius. fil. 5tus. Jo.*	
23. *Johannes. f. Geo.*	
24. *Johannes Dux Atholiæ, Marchio de Tullybardin Primus comes de Strange Dominus Manniæ & Insularum. &c. &c. natus die 30 Junii 1755.*	

Stemma Comitum Orcadensium ab A. 888.

	ob. circa.
1. *Rognvald f. Eystein.*	
2. *Sigurd f. Eystein.*	
3. *Guttorm f. Sigurd.*	
4. *Hallad f. Rogn.*	
5. *Torf-Einar Rogn. f.*	
6. *Arnkell Einaris f.*	
7. *Erlend Eindris f.*	
8 *Thorfin Cranionum sector f. E*	1004
9. *Arnfin Thorfinni f.*	
10. *Havard Thorfinni f.*	
11. *Lödver Thorfinni f.*	
12. *Liotus Thorfinni f.*	
13. *Skuli Thorfinni f.*	
14. *Sigurd crassus Lödv. f.*	
15. *Somerled Sigurdson.*	1013
16. *Einar Rangmudur Sigurdson* - - -	1020
17. *Brusi Sigurdson.* -	1033
18. *Thorfin Sigurdson natus* 1008. - - -	1064
19 *Rögnvaldr Brusason.*	1046
20. *Paull Thorfinson* -	1099
21. *Erlendr Thorfinson.* -	1099
22. *Erlingr Erlendson.*	
23. *Hacon Paulson.* -	1110
24 *Magnus Erlendf.*	
25. *Havaldr Hakonson.* -	1135
26. *Paull Haconson.* - -	1157
27. *Erlendr fil. Haraldi sva. viloqui.*	
28. *Kolur Kalison.* - -	1158
29. *Harald Maddadson natus* 1135.	1206
30. *Harald Erici Slagbrellis fil.*	
31. *David Haraldson.*	1231

Episcopi Orcadenses. Ex Annal. Island.

Wilhelmus. - -	1168
Wilhelmus II. - -	1188
Biarnus. - - -	1222
Jofreyr. - - -	1246
Hervius. - - -	1248
Henrikus. - - -	1269
Petrus. - - -	1284
Dolgfinnus. - -	1286

INDEX CAPITUM.

SECUNDUM AUCTORES EX QVIBUS SUNT DESUMTA.

EX SNORRONE.

Pag.

De Haraldo Harfager Rege, totius Norvegiæ Monarcha. - - - 1
De liberis Haraldi Regis. - - - 2
Haraldi Regis in Occidentem Expeditio. 3
Hrolfus (gaangu) in exilium Actus. - 5
Ortus & incrementa Torf-Einaris Orcadum Jarli. - - - - 7
Haraldus Rex & Einarus Jarlus reconciliati. 10
Haraldus regnum inter suos partitur filios. 12

EX LANDNAMABOC.

De Islandiæ inhabitatione. - - 14

EX SNORRONE.

Legati ab Adalsteno Rege missi. - - 28
Iter Hauki ad Angliam. - - 29
Hakonus Adalsteni Alumnus Baptismo lustratus. 30

EX EGILLI SKALLAGRIMI SAGA.

De Adalsteino Anglorum Rege. - - 31
De Olafo Quaran Scotorum Rege. - 32
De Comparatione Copiarum. - - 34
De Prælio Brunanburgensi. - - 42
Cædes Thorolfi. - - - 46
Egillus Thorolfum humavit. - - 50
Carmen Auctoris Anglosaxonici. Ex Edm, Gibsonii Chronico Anglosaxonico. - 56

EX SNORRONE.

Rex summus creatur Eiricus. - - 61
Eirikus Rex ex Regno factus profugus. . 62
Eiriki Regis Cædes. - - 64
Iter filiorum Gunnhildæ. - - 66
De Tryggvio Rege. - - 67
Egillus Ullsfercus tumulatur. - - 67
Iter Olafi Regis de Vindlandia. - 68
Expeditiones piraticæ Olafi Regis Tryggvi filii. 69
Olafus Rex Tryggvi filius in Scyllingis sacro fonte ablutus. - - 70
Olafus conjugem duxit Gydam. - 72
Duellum Alfini & Olavi Regis. - - 74
Solenne Jomsvikingorum votum. - 76
Iter Thoreri Klakii ad investigandum Olafum Tryggvi filium. - - 78
Adventus Olafi Tryggvi filii in Norvegiam. 79

EX NIALA SAGA.

Perigrinatio Nialorum. - - 81
De Sigurdo Dynasta. - - 84
Prælium inter Dynastam & Comites. - 86

EX SNORRONE.

Pag.

Mors Sveini furcatæ barbæ. - - 89
Prælium. - - - 91
Prælium. - - - - 93
Prælia. - - - - 93
Prælium in Sinu Ringsfiord - - 95
Prælia. - - - 96
De Rothomagensibus Jarlis. - - 97
Cædes Jatmundi. - - - 98
Prælium Regis Olavi- - - - 99

EX O. TRYGGVASONAR SAGA.

De Legibus a Sveno Rege latis. - 100

EX KNYTLINGA SAGA.

De Copiis Socialibus. - 103
Kanutus Rex Angliam subjugavit. - 104

EX NIALA SAGA.

Peregrinatio Karii - - 107
Cædes Gunnariis Lambii filii. - 110
De Prodigiis. - - - 114

EX O. TRYGGVASONAR SAGA.

De Sigurdo Dynasta ejusque Majoribus. 116
De Hlodvero & Sigurdo Crasso. - - 119

EX NIALA SAGA.

Pugna Brianica ad Cluain-Tarbh. - 120

EX KNYTLINGA SAGA.

Rex Kanutus Emmam uxorem ducit. - 129
De Rege Jatmundo. - - 129
De Comite Ulfone. - - 131
De Rege Canuto. - - 134
De Canuto Rege. - - - 135
De oppugnatione a Canuto Rege facta. 137
De pace inter Reges inita. - - 139

EX NIALA.

Cædes Koli Thorsteini filii. - - 140
De Flosio & Kario. - - 142

EX KNYTLINGA SAGA.

De Regis Svenonis in Norvegiam adventu. 143
De morte Canuti. - - - 145
De Rege Canuto. - - 145

EX SNORRONE.

De imperio Kanuti in Scotia. - - 148

EX KNYTLINGA SAGA.

De Canuto & Svenone. - - - 148
De Horda-Knuto. - - - 149
De divisione terrarum Regni Daniæ. - 150

EX SNORRONE.

De Einaro Jarlo & Brusio Jarlo. - 153

De

INDEX CAPITUM.

Pag.

De Thorkelo Amundi filio. - - 154
Pax inter Jarlos sancita - - 156
Cædes Eyvindi Urarhorn. - - 157
Cædes Enari Jarli. - - - 159
Pax inter Olafum Regem & Brufium Jarlum. 162
De Comitibus. - - - 167

EX ORKNEYINGA SAGA.

Rex Olafus ex Orcadibus nulla tributa obtinet. 171
Prælium fratrum Thorfinni & Roguvaldi. 179
Recenfetur militia Thorfinni Comitis. - 181

EX SNORRONE.

De Magno Rege & Thorfinno. - 183
De Litteris Magni Regis. - - 184
Refponfio Edvardi Regis. - - 185
De Guthormo Gunnhildæ filio. - 186
Negotium inter Guthormum & Margadum vel Murcheard. - - 187
De Angliæ Regibus. - - 189
De Haraldo Godvini filio - - 190
Mors Edvardi Regis. - - 191
Haraldus Godvini filius in Regem Angliæ acceptus. - - - 192
Iter Toftii in Daniam. - - 193
Iter Toftii in Norvegiam. - - 195
Somnium Gyrdii. - - - - 197
Somnium Thordi. - - 199
Somnium Haraldi Regis. - - 199
Prælium juxta Scarborough. - - 200
De Acie Jarlorum. - - 201
Prælia juxta Humbrum ad Stanefordbrigge. 202
De Thoftio Jarlo. - - 204
De Afcenfu Haraldi Regis. - - 205
Confilium Toftii Jarli. - - 206
De Acie ab Haraldo Rege Ordinata. - 207
De Haraldo Godvini filio. - - 208
De colloqvio Imperantium. - - 209
Exordium prælii. - - - 212
Cædes Haraldi Regis. - - - 213
Orrii procella. - - - 214
De Styrkaro Aulæ Magiftro. - - 215
De Wilhelmo Notho. - - 216
Cædes Haraldi Regis Godvini filii. - 217
Genealogiæ. - - - - 219
Iter Olafi Haraldi filii in Norvegiam. - 221
Comparatio inter Reges Olafum & Haraldum. 225
Conventus Regum Olafi Kyrre & Knuti fancti. 226
De Rege Olafo Kyrre. - - - 228
Mors Olafi Regis. - - - 229
Exordium Regis Magni Nudipedis. - 230
Expeditio Magni Regis ad Infulas Sudöreenfes i. e. Hæbudas. - - 231
De Lagmanno Gudraudi Regis Manniæ filio. 232

EX ORKNEYINGA SAGA.

Cædes Jarli Hugonis Magnanimi. - - 234

EX SNORRONE.

Mors Jarlorum Orcadenfium - 237
Hiberniam armis vexat Magnus Rex. - 239
Exfecutio Magni Regis in Hibernia. - 240
Cædes Magni Regis ad Maghichoham. 242
De Jarlis Orcadenfibus & adventu Haraldi Gilli in Norvegiam. - - - 243
Haraldus & Magnus piguore contendunt. 246

EX HRIGGIARSTIKKI.

De Sigurdo Slembidiákn. - - 249

EX ORKNEYINGA SAGA.

Cædes Thorkelis Foftrii. - - 250
De Comite Paulo. - - - 252
De Kalio & Gilla-Krift. - - 253
De Confiliis Koli nec non de captivitate comitis Pauli a Svcinone - - 254
Venit ex Scotia Jonas Epifcopus Dunkeldenfis. - - - - - 257
Incendium Frakarkæ. - - - 259
De comite Rognvaldo & Sveine Asleifæ. - 261
De Itinere Sveinis Asleifidæ. - - 262
De comite Rognvaldo & Orcadenfibus. - 264

EX SNORRONE.

Eyfteini Haraldi filii in Norvegiam adventus & Magni Haraldi filii initia. 266
Eyfteini Haraldi Regis filii expeditio in Britaniam. - - - 267

EX ORKNEYINGA SAGA.

De Rege Eyfteine & de itinere Sveinis in Hiberniam. - - - 270
Militia Sveinis Asleifidæ. - - 271
Incendium Epifcopi Adami Cathanenfis. 272

APPENDIX
EX SNORRONE.

De nuntiis Kanuti Regis. - - 275
De Olafo Rege & Önundo Rege. - - 279
De nave Dracone Knuti Regis. - 280
Hörda Knutus in Regem acceptus. - 282

EX HRIGGIARSTIKKI.

De cæde Haraldi Godvini filii. - 285

EX SPECULO REGALI.

De lacu Loch-Erne; ubi & de St. Kævino. 287
De Themar vel Temora palatio antiquo regum Hiberniæ. - - - - 289
Chronologia regum Norvegiæ, - - 291
Genealogiæ regum Manniæ, Ducum Atholiæ & Comitum Orcadenfium. - - 294